Петър Дънов
Учителя

Великата разумност

Младежки окултен клас
година дванадесета

Петър Дънов
Учителя

Великата разумност

Издателство
„БЯЛО БРАТСТВО“

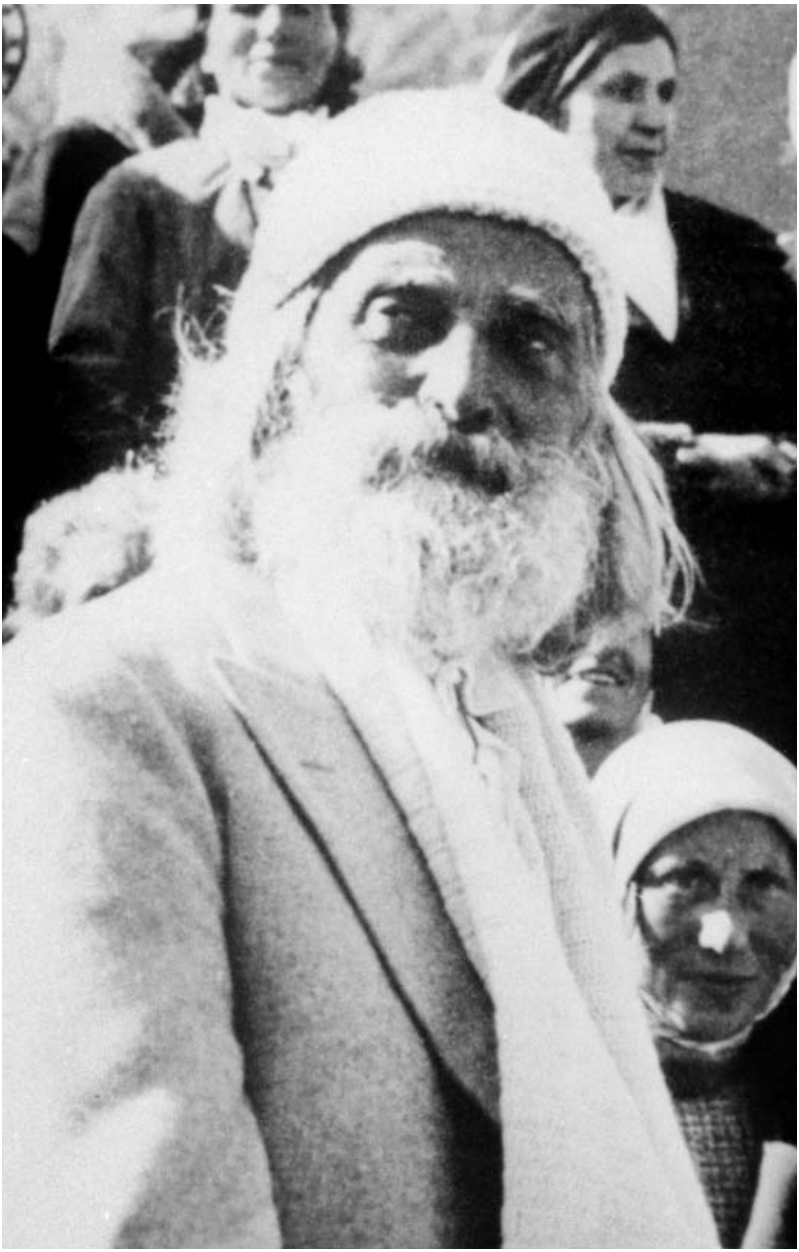

Петър Дънов
Учителя

Великата разумност

Младежки окултен клас
година дванадесета

Словото в Школата
на Петър Дънов Учителя
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

Настоящото издание включва лекции, публикувани в сборниците:

ВЕЛИКАТА РАЗУМНОСТ,
МОК, година дванадесета, т.1, София, 1949

СЪРАЗМЕРНОСТ В ПРИРОДАТА
МОК, година дванадесета, т.2, София, 1949

© Издателство „БЯЛО БРАТСТВО“, 2014

ISBN 978-954-744-219-1

СЪДЪРЖАНИЕ

Великата разумност, 23.09.1932 7
Изворите на живота, 30.09.1032 19
Съзнание и свръхсъзнание, 07.10.1932 27
Граници и възможности, 14.10.1932 42
Възможности и постижения, 21.10.1932 51
Постигнати резултати, 28.10.1932 62
Дадено и установено, 4.11.1932 77
Контрасти в живота, 11.11.1932 88
Живот и благо, 18.11.1932 97
Силата на ума, 25.11.1932 109
Зависимост в Природата, 02.12.1932 119
Музикален път, 09.12.1932 132
Терцата в живота, 16.12.1932 144
Положителното и отрицателното, 23.12.1932 151
Икономия на енергиите, 06.01.1933 162
Отношение между мисли и чувства, 13.01.1933 177
Кратко писмо, 20.01.1933 190
Времето на доброто, 27.01.1933 191
Точка и свобода, 03.02.1933 203
Отношение между линиите, 10.02.1933 211
Съразмерност в Природата, 17.02.1933 222
Пътят на енергията, 24.02.1933 231
Голямото и малкото, 03.03.1933 242
Затвор и освобождаване, 10.03.1933 251
Общи и частни положения, 17.03.1933 264
Постоянни и променливи сили, 24.03.1933 274
Закон на доброто, 31.03.1933 281
Настъпване и отстъпване, 21.04.1933 293
Председател на фирмата, 28.04.1933 301

Стотният път, 05.05.1933 310
Трима господари, 12.05.1933 317
Разнообразието в живота, 19.05.1933 326
Пауза в живота, 26.05.1933 335
Координирани движения, 02.06.1933 343
Трите посоки, 09.06.1933 354
Свещеното сърце, 16.06.1933 362
Три вида процеси, 23.06.1933 375
Живот и идеал, 31.06.1933 386
Великата реалност, 07.07.1933 395
Доволството в живота, 14.06.1933 407
Сигурното място, 21.06.1933 421
Обикновена и необикновена мисъл, 28.06.1933 436

Приложения

Обяснителни бележки 448
Речник на редки, остарели и чужди думи 467
Задачи, упражнения, опити, методи за работа 470
Теми 472

ВЕЛИКАТА РАЗУМНОСТ

Размишление

Тема за следващия път: *Разлика между живите и мъртвите тела.*

Като се говори за знанието, ние си задаваме въпроса: „Какво трябва да знае и какво не трябва да знае човек?“. Казват, че невежият страда, а ученият се радва, но виждаме, че и той страда, даже повече от невежия. Казват още, че лошият страда, а добрият се радва, но виждаме, че и добрият страда. Питам: скръбта, страданието на хората реално ли е, или е привидно?

Какво се разбира под думите *знание* и *невежество*? Имате две деца от благородни семейства, които си играят, но едното е бедно, а другото – богато. Минават покрай бакалница, виждат на витрината бонбони и се заглеждат, привлечени в тях. Бедното дете ги пожелава, но няма пари; богатото бръква в джоба, влиза в бакалницата и си купува бонбони. Бедното го гледа, търси начин как да си вземе, и то няколко. Бръква в стъкленицата и си взема две-три бонбончета, като мисли, че бакалинът не го вижда, но остава излъгано – и бакалинът му удря една плесница. Ето последствието на невежеството. Детето нямаше опитност, не знаеше, че няма право да бърка в стъкленицата, не можеше да предвиди резултата на своята постъпка. Значи невежеството подразбира отсъствие на опитност. Детето, като опита плесницата, става учено: втори път, ако иска да си вземе едно-две бонбончета, ще следи да не го види бакалинът.

Ще кажете, че детето е откраднало бонбони, затова бакалинът го е бил. Казано е: *Не кради!* Прави сте, но детето още няма понятие за кражба. Ако разбираше какво е кражба, щеше да има две възможности: да се помоли на бакалина да му даде едно бонбонче или да му каже, че

утре ще донесе парите. Тук не става въпрос дали бащата има възможност да плати дълга на детето си. Закон е: който става баща, той е богат; бедният не може да стане баща. Бедността идва впоследствие: или някой отвън ти е внушил, че си беден, или сам си си внушил. Значи беден си, защото мислиш, че си беден; глупав си, защото мислиш, че си глупав. Каквото мислиш, такъв ставаш.

Първата причина, която е създала света, изключва невежеството и бедността. „Мога ли да имам знанието на Бога?“ Това е невъзможно. Ще имаш относително, а не абсолютно знание, като това на Бога. Следваш скулптура и колкото и да си способен, не можеш да имаш знанието на своя професор, който цял живот е работил в това направление. „Мога да го достигна.“ Ако той не работи, ще го достигнеш, но той работи непрекъснато. Следователно никой не може да придобие знанието на Бога, Който е работил във вековете и продължава да работи.

Често се говори за деца на бедни родители. Аз оспорвам това – няма бедни родители. Ако едно дете е стигнало до известна възраст, то не може да бъде от бедни родители. Бедността и богатството са състояния, които постоянно се сменят. И двете състояния имат добра страна. Лошо е, когато те не се сменят и завинаги оставаш или беден, или богат. Бедността е глад, а богатството – насищане. Сега всеки от вас е беден – гладен е, не е ял още, но след един час ще бъдете богати – ще се нахраните. Дали ще бъдете доволни от богатството си, това зависи от яденето. Ако сте яли добре, ще бъдете доволни. Казвате, че трябва да се готви добре, но това е вторичен процес. Първо Природата готви, а после човек. Нима житото на нивата не е сготвено? Трябва ли да го мелиш, да го месиш, да го печеш – и тогава да го ядеш? Яж сурово жито! „Как ще ям сурово жито и изобщо сурови храни? Животно ли съм, да ям сурови храни?“ Като ядеш печен хляб, стана ли истински човек? Аз предпочитам суровото жито пред топлия печен хляб. В житото има витамини, които при печенето на хляба изчезват. При меленето на житото с воденичен камък се губи голяма част от неговата хранителност. През

колко ръце минава житото, докато стигне като хляб във вашата уста! Идете в някоя фурна, да видите как се приготвя хлябът.

Има известни въпроси в живота, които не се отнасят до вас. Например въпроса за оправянето на света не можете да го разрешите; вие не можете да разрешите и въпроса защо еди-кой си е умрял. „Ама той е искал още да живее.“ Това не е ваша работа. „И аз ще умра.“ И за това има причина. За да живее или да умре човек, това не зависи от него – цял колектив решава този въпрос; и ако Бог даде съгласието Си, тогава се изпълнява присъдата. „Един ден умрелият ще възкръсне.“ Зависи какъв е този умрял. Как ще се възкреси волът? Ако възкръсне, пак ще го впрегнат в ралото, цял ден да оре нивите. Ако престъпникът възкръсне, пак ще дойде на Земята да върши престъпления; ако богатият възкръсне, ще продължи да изтезава бедните; ако бедният възкръсне, страданията му ще продължат. Кой ще възкръсне тогава? Разумният. Ако аз съм в състояние да възкресявам, ще възкреся разумния и ще му кажа: „Изпращам те отново в живота като разумен, а не като богат или беден“. Ако си богат, ще бъдеш готов да смениш положението си с бедния; ако си беден, ще се смениш с богатия. Богатството и сиромашията са състояния, през които човек минава всеки ден: ту си радостен, ту си скръбен. Радваш се, мислиш, че си разрешил всички въпроси, но след един час или един ден те налегне скръб – виждаш, че не е така.

Казваш: „Не искам да бъда сиромах, не искам и да страдам“. Какво искаш тогава? „Да бъда винаги богат и радостен.“ Според мен радостта има смисъл само тогава, когато и другите хора се радват. Ти да се радваш, а те да скърбят – тази радост не е намясто. Има смисъл да бъдеш богат, ако и другите хора са богати, но ако твоето богатство прави хората сиромаси, то не е намясто. Бъди герой – да носиш онази скръб, която причинява радост на окръжаващите; бъди герой – да носиш онази сиромашия, която прави окръжаващите богати. Сиромашия, която кредитира богатите, е щастлива. Питам едного: „Защо

си сиромах?“ „Защото раздадох всичкото си богатство на бедните.“ „Значи ти си внесъл своя капитал в банката на бедните и един ден, като обработят този капитал, ти ще имаш дял в него“. Такова е отношението на бащата към децата – той дава от своя капитал на синовете и дъщерите си, докато най-после окончателно осиромашее. Един ден бащата ще иска част от вложения капитал в банката на своите деца. Ако те са разумни, доброволно ще върнат дяла, който принадлежи на бащата; ако не са разумни, ще се натъкнат на друг закон – строг и неумолим, който насила ще ги накара да върнат частта на бащата.

И тъй, да се стремиш към богатство, това е неразбиране на живота. Богатството и сиромашията са социални въпроси, при разрешаването на които се явяват ред противоречия. В каквато партия и да влезете, навсякъде се повдига въпросът за оправяне на света. Партиите ще оправят света дотолкова, доколкото и банкерите ще го оправят. Те създават банки с цел да запазят капиталите на богатите, а бедните да внасят спестяванията си за черни дни, но в края на краищата богатите фалират, а бедните си остават пак бедни. Една банка съществува в света и в нея хората трябва да влагат своя капитал. В бъдеще банките трябва да се управляват от честни хора. Сегашните банки имат председател, подпредседател, членове – управителен съвет, за издръжката на който са нужни милиони – и за няколко години капиталът на банката се изразходва. Какво печелят онези, които влагат капиталите си? В сегашния живот, за да спечелиш, трябва да ограбиш някого. За да оправи работите си, държавата прави заем от други държави.

Много търговци са станали богати от кожите на животните, от растенията, от минералите. Това са все богатства на Земята. Природата разполага с грамаден бюджет – жито, царевица, ръж, ечемик, минерални, растителни богатства – и всичко това се използва от хората. Тези богатства трябва да се разпределят равномерно. Казвате: „Който управлява света, той има грижата за всичко“. Знаете ли всъщност кой управлява света? Възмущавате се

от сегашния ред на нещата, защото искате вие да управлявате, но ако стане така, ще управлявате като тези, от които сега сте недоволни. Ето, България съществува като свободна държава повече от 50 години. Кой български министър я поправи? Ние засягаме принципно въпроса, не се спираме върху дребнавости. Аз не засягам модата в политиката; не съм човек на модата, но не я отричам. Според мен модата е сянка на нещата, а политическият живот е забава за децата. Политиците забавляват себе си и народа, но това не разрешава въпросите.

Отиваш при един гостилничар, нахраниш се и мислиш, че си задоволил глада си, но това е временно. Едно ядене не разрешава въпроса с глада – три пъти на ден ядеш. Нахраниш се, мине денят и нищо не плащаш. Колко дни ще минеш без плащане? Още на втория ден ще те заставят да платиш. Каквото и да мислиш, светът ще си върви в своя път и Земята ще се върти около своята ос. Ти не можеш да се месиш нито в работите на света, нито в работите на Земята и на Слънцето. Можеш ли да дадеш съвет на Земята как да се върти и на Слънцето – как да грее? Земята ще се върти, както си иска, и Слънцето ще грее, както си знае. И реката ще си тече, както си знае: ако направиш канал и я отбиеш от пътя, какво ще постигнеш?

Казват, че река Нил е отбита от своя път с цел да се създаде добра култура, да се натори хубаво почвата, но отбиването ѝ се отрази зле върху културата на египтяните – умните, добрите хора изчезнаха. Много естествено, когато гъсеницата се превръща в пеперуда, тя напуска своето място. Коя е причината за това? Така се сменят и вашите състояния. Срещнеш един човек – приятен ти е; живееш известно време с него – става ти неприятен, защото не ти е направил никаква услуга, никакво добро. Ако на теб ти е неприятен, това не показва, че той е лош. За да имаш правилна представа за него, трябва да се освободиш от лошото чувство, което той ти причинява. Че не ти е услужил, това е частен въпрос – и ти може да не си услужил на някого. И аз не съм услужил на всички хора. Който и да е от вас, може ли да услужи на всички хора? Има слу-

чаи, когато съзнанието на хората не е будно. Човек трябва да знае какво нещо е услугата. Когато някой иска да използва готовността на другите да му услужват, без той да работи, питам: трябва ли да му се услужва?

Аз не искам да ви направя индиферентни към живота, а искам да ви дам една философия, да мислите правилно. Ако десет души се сражават с десет хиляди войници, разумна ли е такава война? Ако с една кибритена клечка запалиш огъня, тази жертва е намясто, но ако изразходваш цялата кибритена кутия и не запалиш огъня, тази жертва не е намясто. Казвате: „Да жертваме!“. Кои неща се жертват? Ти жертваш агнето, понеже считаш, че неговият живот не е тъй ценен, както човешкият. Представете си, че един баща има пет дъщери и пет сина, които се намират в голямо материално затруднение – нямат какво да ядат. Трябва ли един от тях да стане жертва – да го заколят и да го изядат? Ако днес заколят една дъщеря, утре – един син, накрая ще останат един син и една дъщеря, които ще започнат да се гледат кой от тях ще стане жертва. По-силният напада по-слабия и го изяжда. Последният като остане сам, какво ще стане? Как бихме отговорили на този въпрос: имате ли опитност? Според мен никой не трябва да става жертва – това е разумното разрешаване на въпроса. Нека всички хора се впрегнат на работа. Ако всички хора работеха, Природата никога не би ги изложила на страдания – нека копаят, нека сеят царевица, жито. Няма защо да се ядат братя и сестри. Ще кажете, че може да колите животните: това е под въпрос. Преди всичко вие трябва да знаете какъв е произходът на животните: на тревопасните, на месоядните.

Какъв е произходът на месоядните животни? Има много причини, за да станат те месоядни. Сама по себе си водата е тиха, но като ѝ се даде наклон, където минава, тя кърти и руши; щом навлезе в равнината, тя отново утихва. При тези промени водата изменя ли естеството си, става ли по-лоша? Като тече по наклон, тя прави пакости, без да е станала по-лоша. Удариш плесница на някого, той се търколи на земята и пита: „Защо ме биеш?“. Ти съжа-

ляваш, че си го ударил, и виждаш, че нищо не си придобил от това. Утре този човек ще стане по-силен и тогава той ще ти удари плесница. Не – добър, благороден, справедлив трябва да бъде човек. Едно време, когато хората защитаваха честта си на дуел, след това се ръкуваха и се помиряваха. Някога при дуела единият ставаше жертва. Да се раняват и убиват хората, това не е разрешение на въпроса.

Днес на дуела се гледа като на глупава постъпка. В света са позволени всички глупости. Сега момъкът краде момата. Това е идея, но някои считат това за престъпление. Понякога момата е съгласна да я откраднe момъкът, но майката и бащата не я дават и тя се уговаря да избяга с него; понякога момата не е съгласна да я крадат. Като говоря за крадене на момата, вие започвате да мислите върху това. Момъкът казва: „И аз мога да откраднa една мома“; момата пък си мисли: „Не мога ли и аз да пристана на някой момък?“. Дали ще откраднеш мома, или ще пристанеш на момък, с това нищо не разрешаваш: и в двата случая няма щастие. Вие търсите щастие там, където го няма.

Едно се иска от човека: да бъде разумен. Велика разумност работи в света. Сиромашията не се разрешава с богатство, а с разумност. Разумен е онзи, който взема от касата само толкова, колкото му е потребно. Такава каса никога не се изпразва. Ако касата обеднява, ти не си разумен. Абсолютно разумен е само Бог: Той е създал света толкова разумно – предвидил е всички отношения между съществата, всичко се подчинява на точни математически изчисления. Бог дава свобода на човека да прави, каквото си иска, но не го е освободил от отговорност за неговите постъпки – Той въздава всекиму заслуженото. Искаш да станеш богат, но не по естествените пътища. Може да успееш в това желание, но в края на краищата ще завършиш зле: всичко ще загубиш и като последен сиромах ще ти дадат задача да носиш богатството на другите хора, както конят носи богатството на своя господар. Искаш да станеш религиозен, за да се спасиш – и това е неестествен

живот. Ще се молиш, ще целуваш икони – това е външна религиозност, която не спасява човека. Единственото нещо, което спасява човека, е Разумното слово. На Земята Словото се изразява чрез хляба: значи хлябът спасява човека. Разумната права мисъл също спасява човека. Когато се нуждаеш от нещо, не ходи да се молиш на този-онзи да ти услужат, но приложи твоята разумна мисъл. Потърси в човека една добра черта в характера му и я дръж в съзнанието си – тогава, без да се молиш, той ще бъде готов да ти услужи. Още с влизането ти при него сърцето му се отваря и той сам предлага своята услуга. Всеки може да направи опит, за да види действието на добрата мисъл. Без нея много ще хлопате и няма да ви се отвори.

Закон е: никога не отказвай да направиш едно добро, защото то е резултат на разумността, която всякога помага. Ако си умен и силен, ти никога няма да просиш. Отиваш в едно село без пет пари в джоба си, но си сръчен, от всички занаяти разбираш. Виждаш колата на някой селянин счупена: ти се спираш, поправяш я и се прочуваш в селото като добър майстор. Тук те търсят, там те търсят – изкарваш прехраната си. Ще просиш ли? Минаваш покрай реката, виждаш – един човек се дави. Ти си силен, умееш да плуваш – веднага се спускаш и спасяваш давещия се. Пострадалият ще ти благодари. Ще ходиш ли да просиш при това положение? Днес от всички хора се изисква работа.

Има нови начини за работа. Едно е опасно – користолюбието у човека. Всеки иска да бъде център, да създаде партия около себе си, да стане голям. Генералът казва: „Напред, момчета!“. Те хукват напред, но не се връщат – избиват ги, а генералът се връща като победител с кръст на гърди. Казват за него, че е спасил отечеството си. Спасил е отечеството си!? Това е заблуждение. Мнозина могат да спасят отечеството си като актьорите в театъра – те играят такива пиеси. И това не е лошо, но то е забава, а истинското положение е това, което повдига хората. Време е да дойдат хора, да премахнат неестествените положения в живота. Не е достатъчно само да се премахнат тези положения, но трябва да се внесат в живота нови идеи.

Ако хората нямат нови разбирания, светът не може да се оправи. Ето, и комунизмът е една идея. Партия ли е комунизмът? Партия, но по-добра от другите. Трябва да мине и тази партия, но и там няма да спре. Комунизмът подразбира нещо общо, общност. В този смисъл всички трябва да имат еднакви права. Комунистическата идея е права, но тя не може още да се приложи. В малък мащаб тя се прилага в дома, в семейството. Майката и бащата, които са били аристократи, в семейството постепенно отстъпват и стават демократи – дават първенство на децата. И децата трябва да си отстъпват. Когато се роди едно дете, по-голямото му братче или сестриче не го приема. Това е ревност в малък мащаб. Гледаш, по-голямото братче налага малкото в люлката. Тази ревност може да вземе и големи размери. Трябва да дойдем до съзнанието, че всички хора имат еднакво право да се радват и да се ползват от благата. Животът трябва да мине в нова фаза – всеки да бъде носител на новите идеи. Всеки трябва да се стреми не до идеята на своя народ, не до идеята на цялото човечество, но до нещо още по-високо. По отношение на Великото и цялото човечество представлява партия.

Сега ние идваме до въпроси, които не могат да допринесат никаква полза. Например колкото и да се занимаваме с въпроса за сиромашията, няма да помогнем на сиромасите. Какво ще се прави със сиромасите? Казваш, че ще се бориш да им помогнеш, но тази борба нищо не допринася. В бъдеще тя може да ги ползва, но засега те нищо не придобиват от нея: тяхното освобождаване е в бъдещето. Например наблюдаваш жабите в блатото. Колкото повече вода има в блатото, толкова повече те крякат – разискват върху важни социални въпроси, отнасящи се до тях. Колкото водата намалява, по-малко крякат и започват да мислят откъде да докарат вода, как да си прокарат канали. Но това е немислимо за техния ум. Едно е възможно за тях: да минат от едно блато в друго. Като завали дъжд, текнат пороите и блатото се напълва. Всяка жаба казва: „Като кряках, аз докарах дъжда“. Жабешко разбиране! Често и хората така разрешават социалните

въпроси: никой нищо не е направил, а само е крякал. Все е направил нещо, но от това положението на блатото не се е подобрило. И в света става известно подобрение, но микроскопическо, незабелязано. И в умствения живот на човека става микроскопическо подобрение.

Като изучавам съвременните хора, виждам, че те се различават от хората на миналото, но отношенията им в обществения живот са почти същите. Разликата е в съзнанието им, което е по-интензивно и по-будно: като видят страдащия, веднага му се притичват на помощ. За тях още е мъчно да се жертват безкористно: богатият не дава своето богатство, майката обича своите деца повече от чуждите. Лесно се казва: „Да обичаме децата!“, но ти била ли си майка – и да обичаш всички деца? Ти обичаш и парите си като свои деца: като ги изгубиш, страдаш. Чуждите неща нямат място в твоето съзнание. Казваш, че се интересуваш от социалните въпроси. Интересуваш се, но не от всички – и аз зная къде е причината на този частичен интерес.

Представете си, че както ви говоря сега, в класа влезе един милионер и на неколцина пошепне, че е дошъл с намерение да помогне на бедните. Вниманието ви веднага ще се отклони и няма да слушате вече лекцията: съзнанието ви ще се раздвои и ще започнете да мислите за милионите на богатия. В случая аз мога да бъда недоволен, че вниманието ви се отклонява и не слушате лекцията. Какво трябва да направя? Ще я прекъсна и ще кажа: „Запознайте се с този човек, поговорете си с него и вижте с какво може той да ви услужи. Като се разберете помежду си, аз пак ще продължа лекцията си“. Ще кажете, че той не трябваше да влиза в класа. Но някой може да ви пошушне, че той е в хотел, и вниманието ви пак ще се отклони. Ако искаш да отидеш при него, ще подадеш заявление, защото стотици, хиляди хора чакат ред да влязат при него.

Съвременният порядък е такъв, че за всяко нещо трябва да даваш заявление. Искаш да станеш учител, чиновник – непременно ще дадеш заявление до съответния началник или министър. Ако те назначат, ще дадеш клетва, че ще служиш честно. Щом нарушиш клетвата, ще те държат отговорен: ще те питат на каква идея служиш и веднага ще

започнат да те гонят. Аз съм дошъл до заключението: за да не те преследват, трябва да знаеш изкуството да ставаш малък или голям, видим или невидим – според случая. „Можем ли да научим това изкуство?“ Можете. „Кой ще ни научи?“ Светлите идеи идват отгоре, хората ги възприемат и едни други се учат. Има нещо, което учи хората, и то идва пак чрез хората. Ти си голям, тежък човек, тежиш 80 кг, но паднеш във водата и започваш да се давиш. Кой ще те спаси: детето или възрастният? Трябва да се намери човек, по-силен от теб, здраво да те хване и да те изнесе на брега. Дойде ли по-слаб от тебе, и двамата ще се намерите на дъното. Само силният може да помага. Под *силен* разбирам разумен. Щом те спаси, той се отдалечава от теб, не иска никакво възнаграждение. Слабият понякога помага, но очаква възнаграждение. Той се страхува от живота и се стреми към осигуряване; силният не се осигурява.

Да дойдем до научната страна на въпроса – как да се живее правилно. За да се живее добре, трябва да се събудят скритите сили, вложени в човека. Изучавайте вътрешните закони – те ще ви заведат към целта. Да събудиш скритите сили в себе си, това значи да се свържеш с великата разумност в Природата. Който се свърже с тази разумност, той всякога успява: без тази връзка няма успех. Искаш да се ползваш от светлината на учения. Как ще ти помогне той, ако никога не си му услужил? Представи си, че този учен отива на екскурзия в тъмна нощ и обърква пътя си. Ти живееш в края на гората: излизаш със запалена свещ и осветяваш пътя му. Няма ли и той да ти помогне при случай? Понякога ученият е готов само за един човек да работи, ако той го вдъхновява. Същото се отнася и до музикантите. Един виртуоз дава концерт и отправя вниманието си към едно лице от публиката, което го вдъхновява, и той свири само за него. Лицето е опорната точка, в която виртуозът закрепва своя лост. Вдъхновителят не подозира това, но виртуозът го използва. Без лост човек не може да вдигне своята тежест.

Следователно всеки човек се нуждае от център, от специално място, където да поставя своя лост. Центърът е числото 2. Ако не се справите с двойката, не можете да

минете към числото 3. На това се дължи способността на някои хора към изобретения. Питате защо се безпокоите, защо се тревожите – защото нямате опорна точка. Щом намерите такава, вие се уравновесявате и силите ви се балансират; иначе енергиите ви ще се отправят ту към лявото, ту към дясното полушарие. Ако се събират повече енергии в дясното полушарие, човек става нервен, не може да си намери място; ако се събере повече енергия в лявото полушарие, човек става активен. Като видиш нервен, неспокоен човек, постави лявата си ръка върху главата му и той ще се успокои. Правилно е енергията от едното полушарие да тече в другото, да се разпределя равномерно. Лесно се помага на хора, с които си свързан, защото твоята енергия минава през тях, прави цял кръг и ги успокоява. Тези хора представляват скачени батерии: живите енергии минават от един човек в друг и се връщат там, откъдето са излезли. Така хората се обновяват.

Като ученици поддържайте положителната мисъл. „Тъмно е в съзнанието ми.“ Ще ти светне. Когато кажа: „Ще съмне“, това аз ли го правя? И без моите думи ще съмне, но те ще внесат успокоение. Правете опити в това отношение, за да се уверите в известна истина. Опитът има резултат, когато е лишен от егоизъм. Направи опита първо за проверка на истината, а после за своя лична полза – само в такъв случай опитът може да ви подтикне да вървите напред. Ако получите резултат, пазете се да не се възгордеете. Например помислете за някого, че може да свири отлично: ако няма никаква корист в мисълта ви, той наистина ще свири като истински виртуоз. За това се иска вътрешна подготовка – и като направите опита, ще се уверите в скритите сили и възможности в човека. Като видиш някъде една капка вода, придобиваш вяра, че оттам ще протече повече вода. Сега и вие се нуждаете от повече влага, станали сте доста сухи.

Тайна молитва

1. лекция, 23 септември 1932 г., София, Изгрев

ИЗВОРИТЕ НА ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Чете се темата *Разлика между мъртви и живи тела.*

Тема за следния път: *Признаците на сития и на гладния човек.*

Попитали едного: „Кой е стар човек?“. Прегърбеният и побелял човек е стар. „Кой е млад?” Изправеният и с черна коса човек е млад. Това са относителни разсъждения.

Сега от вас се иска да изучавате четвъртото измерение в широк смисъл, не както сте го изучавали досега. Изучавайте също и въпроса за разпадането на телата. Интересно е разпадането, т.е. разделянето на клетката при размножаването. Макар и да се дели, клетката си остава жива. Вие говорите за живота и за смъртта, но повече от религиозно гледище. Важно е да изучавате тези процеси от научно гледище, да дойдете до безсмъртието. Думата *смърт* има широк смисъл. Казвате, че някой е умрял. Когато банкерът не ти дава пари назаем, той е умрял за теб; ако престанеш да внасяш пари в банката, и ти си мъртъв за него. Виждате, че един плод е паднал на земята, и казвате, че е умрял. Не, той се е посял в земята, жив е – от него ще излезе ново дърво. Когато човек съблече старата си дреха и облече нова, умрял ли е? В този смисъл смъртта не е нищо друго освен събличане на старата дреха, т.е. излизане на човека от тялото. Мислете за смъртта и за живота така, че да не се спъвате. Казвате, че някой е умрял, защото не диша, не говори. Според мен това не са признаци на смъртта. И умрелият говори, но по друг начин: той влиза във вас и там говори. Не може да мислиш за умрелия, ако той не е жив. Всяко нещо, за което мислиш, е живо.

В обясненията, с които съвременната наука си служи, тя идва до механично разбиране: говори за измеренията, но спира до третото – по-горе от него тя не допуска никакъв живот. Говори се за четвърто, пето, шесто измерение, но и те не са изучени, както трябва. Сегашните астролози и физиогномисти[1] изнасят нови факти от науката, но и те още не са дошли до дълбокия смисъл на нещата. Казват, че един човек се намира под влиянието на Юпитер например, друг – под влиянието на Марс, но какво може да излезе от тях, не могат да кажат с точност. Говорят общо за човека, но това не е достатъчно. Физиогномистът гледа веждите на човека и казва, че са дебели или тънки, но какво точно означават едните и другите, не обяснява. В общи черти лесно се говори, но е изкуство да се каже на човека какво означават неговите вежди.

Като разглеждаме веждите на човека, виждаме, че има дебели и тънки вежди. За човека се казва, че е дебел или слаб; за реката се казва, че е пълноводна или не, че е широка или тясна. Както виждаме, за изясняване на нещата си служим с различни понятия. Който има дебели вежди, мускулната му система е здрава, силна и космите му са дебели. Който има тънки вежди и космите му са тънки, и мускулите му са по-слаби. Постъпките на човека са в зависимост от веждите. Много физиогномисти и френолози[2] идват до същата каша, както и в науката. Където има каша, там няма прогрес. Френологът спира вниманието си върху изпъкналите места на черепа, но само те не разрешават въпросите – и дебелината на черепа е от значение при определяне дарбите и способностите на човека; от голямо значение също е устройството на мозъка, дължината на мозъчните нишки. За да се дойде до истинското знание по тези въпроси, нужно е не само материален, но и духовен поглед.

Ще кажете, че от проявите на човека се съди за неговите дарби и способности. Не са само проявите, които определят човека. Ако от проявите на хората и от резултатите на нещата се съди за културата, тогава и от фабриките, от къщите, от училищата ще съдим за сегашната култура.

Може ли от броя на богомолците да се определи религиозността на един народ, да се определи способността и красноречието на проповедника? Може ли броят на църквите да определя религиозността? Ще кажете, че Църквата е духовно заведение, а проповедникът – служител на това заведение. И наистина, в ръцете на такъв проповедник Библията е доходна книга, тя губи значението си като свещена книга. Външният вид на нещата не определя истинността им. Например някъде има малко църкви, а хората са религиозни; има малко училища, а са просветени. Другаде има много училища и хората са също просветени и напреднали.

Не всеки учен е истински учен – има учени, които са като бакалите. Бакалинът като човек може да учи, но от него учен човек не може да излезе. Всеки човек се учи. Може ли да бъде учен онзи, който реже или изследва жаби? Как е възможно да разрежеш едно животно и да говориш за функциите на неговите органи, т.е. за живота, който се изявява в него? Ще кажете, че и животните като човека имат вътрешни и външни органи, които определят тяхната разумност. Това е предположение. Не съм разговарял с микробите, не мога да кажа доколко са разумни; не съм разговарял и с маймуната – и за нея не мога да кажа нищо. Като срещна един човек, и за него не мога да кажа дали е добър, или лош. Който гледа материалистично на живота, не може да даде точно определение за него. Животът не може да се определи с думи. Следователно това, което не можем да определим, е животът; това, което може да се определи, е проява на живота.

Ето защо не питайте какво е животът. Движението, мислите, чувствата и постъпките на човека имат известно отношение към живота, но те сами не са животът. Изучавайте тези отношения. Мнозина се смущават и изпадат в противоречия поради някои установени възгледи за живота. Докато е малко, детето го разхождат в количка; като порасне, количката е вече безпредметна. Къде е тук установеното? То има отношение към възрастта – количката е нужна само до известно време. На същото основа-

ние човек се мени: от малък става голям, от прост става учен, от сиромах – богат. Тук играе роля събуждането на съзнанието. Този процес представлява проява на живота. В началото детето не съзнава нищо, после съзнанието му започва да се проявява, а накрая на живота то изгубва съзнанието си.

С постепенното пробуждане на съзнанието се усилват и движенията на човека, накрая движението също отслабва. С това се обяснява остаряването на човека. Като остарее, той отива в другия свят. Къде? Ще кажете, че е отишъл при Бога. Значи като се ражда, човек идва от Бога, а като умира, отива при Бога. Идва от Бога, а е невежа; отива при Бога, но е грешен. Как е възможно едно същество да идва от Бога, от Вечния живот, а да е невежа; или да отива при Бога, а да е грешен. Според мен онзи свят, за който се говори, не излиза от Бога. Как е възможно Бог на Любовта да ни дава гнили плодове? Под *гнили плодове* разбирам греха. Трябва да бъдеш посредствен човек, за да мислиш, че Бог има отношение към света на греха. Който мисли по този начин, той ще фалира.

Днес хората се делят на материалисти и идеалисти. Според мен нито едните са на прав път, нито другите. Казват за някого, че бил идеалист, но как се изявява неговият идеализъм? Той няма отношение към парите, раздава парите си на бедните. Чии пари раздава? На баща си. Значи идеалистът раздава чуждото, а материалистът събира чуждото. В случая и двамата са материалисти – истинският идеалист не борави с материята. Това значи той да бъде без мозък, без дробове, без стомах, без ръце, крака, без мускули, без кости и т.н. Материалистът и идеалистът са се опълчили един срещу друг – кой е по-прав. Ще кажете, че реката тече надолу. Това не е по нейно желание. Като замръзне, накъде ще тече? И човекът мисли, защото всички хора мислят. Ти желаеш нещо, защото и другите желаят; грешиш, защото и другите грешат; добър си, защото и другите са добри.

Веднъж дойде при мен един външен човек, който ми каза: „Ти поне имаш ученици, на които можеш да разчи-

таш“. Аз разчитам на човека толкова, колкото и на мечката; и обратно: на мечката разчитам, колкото и на човека. Ако разчиташ на себе си, ще разчиташ и на другите; не разчиташ ли на себе си, на никого не можеш да разчиташ. Някой разчита на себе си повече, отколкото на другите. Има студенти, които разчитат на професора си – да им пише добра оценка, а те нищо не учат. Да разчиташ на себе си, това значи да си свободен от всякакво противоречие. Работа се иска от всички! Кой не работи? Няма същество на Земята, което да не работи. Като яде, човек пак работи: храненето като процес означава работа. В този смисъл и ангелите работят, иначе те нямаше да имат енергия. Това са странични въпроси.

Важен въпрос е да знаеш кой човек е учен и кой не е учен. Гледаш едного – изкривил главата си надясно. Ако искате да знаете коя е причината за това, питам: защо корабът се наклонява повече на дясната страна? Не е добре натоварен. Ако искате да го изправите, преместете част от товара на другата страна, за да го уравновесите. Така, както се развиват, хората постепенно се поляризират. Старият не мисли правилно, но и младият не мисли по-добре. Старият не мисли за Бога, но за живота си – кой ще се грижи за него. Той казва, че е остарял от жена си, от децата си, от внуците си – въобразява си, че има много опитности. Какви опитности има? Живял е 120 години, по три пъти на ден е ял, но никаква работа не е свършил. Накрая съжалява, че не е разбрал живота. Какво правят хората? Сдружават се с цел да изучат по-добре живота. В това съдружие влизат хора с образование и други, без образование. Каква е разликата между едните и другите? И едните, и другите не говорят истината, но онези с образованието изопачават истината повече от тези, които нямат образование. Сегашните хора са дошли до положение да мислят само за себе се. Който мисли за себе си, умира по-скоро от този, който не мисли за себе си.

Аз познавам един от учениците, който много мисли за себе си и по цели нощи не спи. Слагам на гърба му една раница от 10 кг: той пъшка, не може да я носи, иска някой

да му помогне; въпреки това и вечер спи с раницата си – без нея засега не може. Ще кажете, че отричам живота. Не, аз отричам вашите заблуждения. Вие не сте влезли още в живота, не знаете какво представлява той. Сегашната култура не представлява живота. Едно нещо ще знаете: животът по никой начин не може да се определи; колкото и да искате, не може да го определите. Ще кажете, че животът носи страдания. Това е крив възглед, поддържан и от източната философия. Да се мисли така, то е все едно да пиеш вода с различни примеси и да казваш, че това е вода. Не, тази вода е загубила естествените си свойства. Каквито вещества да сложите във водата, тя не може да се сравни с естествената. Пиете ли нечиста вода, винаги ще бъдете разочаровани. Какъв е цярът на това? Такава вода трябва да се пречисти.

Ако ножът е остър, трябва ли да се сресва с него човешка глава? Ако чукът е тежък, трябва ли да се пука с него човешка глава? След всичко това искате да осигурите живота си. Ако досега не сте се осигурили, никога няма да осигурите живота си. Никога не внасяй в ума си мисълта, че не си осигурен. Ти си осигурен, но мислиш втори път да се осигуриш; осигурен си за десет хиляди лева, а искаш още да се осигуриш. След 20 години ще умреш и други ще използват твоята застраховка. Какво разбирате под думата *сигурност*? Важно е да имаш някаква работа – тя е вашата законна осигуровка; и като работите, да дойдете до познаването на живота. Христос казва: *Аз Съм Пътят, Истината и Животът*, а ти казваш: „Знаеш ли кой съм аз?“. Ами ти знаеш ли кой съм аз?

Един полковник отишъл в агенция *Сингер* в Русе, където работил един от нашите братя. Полковникът поискал нещо и за да си даде по-голяма важност, казал: „Ти знаеш ли кой съм аз? Аз съм полковник Д...” „Ами ти знаеш ли кой съм аз? Ефрейтор С...”. И двамата се засмели. Понякога ефрейторът е по-умен от полковника, а понякога обратно: полковникът е по-умен. Това не е за критика – аз правя разбор на нещата.

Казваш: „Аз, човекът, имам право да мисля свободно“. За какво да мислиш? Ти, разумният човек, нямаш право

да спъваш живота, който произтича от Бога; ти, разумният човек, нямаш право да затваряш крана на живота и да го отваряш, когато си пожелаеш, както кръчмарят прави със своите бъчви. Питам ви: продавате ли живота? Щом повярваш, че някой те обича, ти продаваш живота. Казваш ли на някого, че трябва да плати за чашата вино, ти си вече кръчмар. Животът, който се продава, не е истински – това, което не се продава, е живот. Същото се отнася до любовта: това, което не се казва за любовта, е истинска любов. Знай, че ти още не си проявил Любовта.

И аз досега не съм разбрал защо ме обичат хората. Казвате, че съм добър човек. Не забранявам да ме обичат, както и на мен не могат да забранят да обичам. Мога да обичам когото и както си искам; мога да живея, както си искам. Животът и Любовта не търпят никакъв закон – те са като водата, която носи всичката кал, но един ден калта ще се утаи. Ти можеш да внесеш жлъч и смърт в живота си, но един ден животът ще се освободи от тях.

Понякога ти несъзнателно се цапаш, понякога за дребни работи се докачаш. Какво е *докачение*? Това значи да се качиш на гърба на баща си, защото бащата никога не се докачва. Мислете върху докачението. Кажете ми какво трябва да правите сега? Ученикът ще каже, че трябва да учи, музикантът – да свири, певецът – да пее. Ако и аз уча, пея, свиря като вас, какво ще спечеля? При всичко това хората пак страдат и умират. Изкуство е да пееш, без да страдаш; да пишеш любовни писма, без да се разочароваш; да търгуваш, без да губиш; да спиш, без да се оплакваш, че те боли нещо. Докато е на Земята, човек се ползва от капиталите на три важни инсталации: мозъчна, белодробна и стомашна. Човек е представител на тези инсталации, те го кредитират.

Някой мисли повече за ядене и пиене, затова препоръчва своята стомашна система; друг препоръчва своята мозъчна система, затова той повече мисли. Три главни фирми услужват на човека, но животът не е нито в мозъка, нито в дробовете, нито в стомаха. Животът се проявява и чрез тях, но временно. Животът се проявява чрез

много фирми, но важно е да се намери онази от тях, чрез която всякога се проявява. Казваш: „Загазих нещо“. Който има живот в себе си, никога не загазва, никога не заболява, никога не умира. Който има живот в себе си, грях не прави, не се натъква на противоречия – той се е домогнал до изворите на живота.

Кои са изворите на живота, това оставям на вас – да мислите и сами да си отговорите.

2. лекция, 30 септември 1932 г., София, Изгрев

СЪЗНАНИЕ И СВРЪХСЪЗНАНИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Тема за следния път: *Как са създадени ръцете и краката.*

Природата не обича безпорядъка. Поради безпорядъка в човешкия живот хората са изпаднали в невежество.

Толкова години, стари и млади, правите гимнастическите упражнения, но никога не ги изпълнявате както трябва. Преди всичко те трябва да се изпълняват ритмично. Когато си вдигате ръцете нагоре, трябва да си напълните дробовете с въздух: значи с вдигането на ръцете нагоре трябва да възприемете нещо. И гайдата не може да свири, докато не я напълните с въздух. За да добие сили, човек трябва да яде. Ако няма храна, и движение няма. Като спускаш ръцете си надолу, ще изпускаш въздуха. А вие правите обратно: като се изправяте и вдигате ръцете нагоре, издишате, а като сваляте ръцете и клякате – тогава вдишвате. Изпълнявани по такъв начин, упражненията не дават никакъв резултат. Гледаш: някой върви, главата му е наведена на едната или на другата страна, гръбначният му стълб се е изкривил – това са неестествени положения. Трябва да вървиш прав по отношение на известна плоскост, на известни сили, които действат в теб. Ако не си в хармония с тези сили, ти не можеш да мислиш и да чувстваш правилно – ти си загубил перпендикуляра си към плоскостта, по която се движиш. Тук под *плоскост* разбирам чисто физическото поле, в което едновременно и работиш.

Вие изучавате различни науки като упражнения за вашия ум, но всичко това няма особено приложение в живота ви. Като казвам, че няма приложение, разбирайте, че това, което знаете, има повече отрицателен характер,

отколкото положителен. Под *отрицателен характер* разбирам, че човек яде повече, отколкото трябва, и стомахът му не е в състояние да смели приетата храна – така той повече губи, отколкото печели. Тогава човек изпитва едно неразположение. Какво се иска от него? Да яде по-малко. Идеята, че с малко храна не може да се поддържа организмът, не е правилна. Малкото количество храна, добре асимилирана, дава повече енергия, отколкото многото храна, недобре обработена.

Човек трябва да има ясна представа за себе си. Имаш едно тяло с различни органи – мозък, сърце, дробове, стомах, ръце, крака, които са резултат от работата на хиляди същества от хиляди векове – и днес ти се ползваш от този готов резултат. Ти имаш тяло, което тежи 60, 70 или 80 кг, и не знаеш защо всъщност ти е това тяло и защо е толкова тежко, не знаеш истинското предназначение на твоите органи. Казваш, че можеш и без това знание. Съгласен съм – и без знание може.

Вие влизате в една стая, хазяинът ви я показва и си излиза. Къде са ключовете на осветлението, не знаете. Въртите се натук-натам, не можете да светнете и оставате в тъмнина. Защо не попитахте хазяина има ли осветление в стаята, къде са ключовете, къде е чешмата? Много неща трябваше да разпитате, за да не се намерите в затруднение. Това са положения, които не зависят само от вас, но от всички живи същества. Всяко живо същество се нуждае от ориентировка. В това отношение нисшите същества живеят по-добре от висшите. Вие сте заети със своите нововъведения. Например новата дреха внася нещо ново във вас и вие я обличате, въртите се наляво-надясно, радвате ѝ се, забравяте даже да ядете, и уроците си забравяте да учите – все за дрехата си мислите, готови сте цял ден да се занимавате с нея. Има смисъл да се облечете с тази дреха само когато нямате работа: щом имате уроци, оставете дрехата настрани. Какъв смисъл има да бъдеш облечен с нова дреха и да отидеш на училище с неприготвени уроци? Така облечен, ти може да съблазниш някого с дрехата си.

Да разгледаме известни процеси от гледището на науката. Например казва се, че и студът изгаря, и огънят изгаря. Но вода, изложена на студа, замръзва; ако се сложи на огъня, започва да ври и постепенно се изпарява. В двата случая имаме различни процеси. Значи има огън, който смразява, т.е. втвърдява телата, и огън, който ги изгаря. Какво придобива човек, ако в един случай замръзва, а в друг – ври и се изпарява? Ще кажете, че и едното, и другото са тежки психични състояния, през които вие често минавате. Казваш: „Тежи ми раницата“. Това не ме интересува. „Какво да правя, за да облекча състоянието си?“ Извади от нея един килограм и го хвърли настрани. „Пак ми е тежка.“ Извади още един килограм. „Гърбът ми е охлузен от тежката раница.“ Вади от нея и хвърляй: от теб зависи, ти си господар на положението. Ако не можеш да хвърляш, ти си слуга. Напусни господаря си и стани господар на себе си. „Кой ще ме храни тогава?“ Щом не се решаваш да напуснеш лошия си господар, ще носиш тежката раница. Кой е лошият господар? Кривата мисъл. Докато мислиш криво, ти си при лош господар; щом изправиш мисълта си, отиваш при добър господар. Пази се от кривата мисъл, т.е. от лошия господар, който ще ти сложи юлар на главата. Кажи си: „Господарю, не искам да ходя с юлар. Всичко хвърлям, искам да бъда свободен“.

Нова мисъл, ново разбиране е нужно на човека! Досега си мислил по стар начин, отсега нататък ще мислиш и ще разбираш нещата по нов начин. Представи си, че колата, на която се качваш, е счупена. Какво ще правиш? Ако чакаш да дойде майстор отнякъде да я поправи, това е старото разбиране. Майсторът може да дойде след два-три месеца – ще чакаш ли толкова време? Новото разбиране ще те научи какво да правиш. Ще свалиш товара си, ще го сложиш на гърба си и ще продължиш пътя си. Докато разчиташ на хората, ти си в старото разбиране; щом разчиташ на себе си, си в новото разбиране. Разчитай на своите сили, за да се обновиш – този е естественият път на живота. Всяка неестествена мисъл, всяко неестествено чувство внасят противоречия в човешкия живот.

Работете съзнателно върху себе си, да се подготвите за новото знание. Ще дойдат великите учени, великите майстори, които ще ви въведат в този път. Ако вървите по пътя на сегашното знание, нищо няма да придобиете: външно ще минавате за учени или за богати, но нито знанието, нито богатството могат да ви спасят. Ако си богат, ще си направиш голяма къща, ще си купиш автомобил, ще се ожениш, деца ще имаш, но един ден ще умреш и на паметника ти ще пишат: „Тук почива добър, благороден човек“. Тези думи ще ви спасят ли? Лежи богатият в гроба, съзнава всичко, което става с него, но никой не може да му помогне. Четат му молитви, плачат, говорят добре за него, но той лежи в гроба и се мъчи. Той предпочита да дойде някой човек, да каже нещо лошо за него, но да го изхвърли вън от гроба, отколкото всички да говорят добре за него и да го оставят да се мъчи долу, дълбоко заровен в земята.

Такова е и вашето положение като ученици. Вие очаквате да дойде някой при вас да ви похвали, да каже, че сте способни и даровити. Даровит си, способен си, но ходиш бос и окъсан, без пет пари в джоба; даровит и способен си, но професорът те е скъсал на изпита. Благороден си, но гостилничарят няма доверие в теб, не ти дава ядене. Той те пита: „Имаш ли пари?“ „Нямам.“ „Щом нямаш пари, и ядене няма. Ако остане нещо от яденето, ще ти дам малко да се нахраниш“. Кой е изходният път от това положение? Ще правите опити, ще се упражнявате – и така ще намерите изходния път. Ще изнесеш водата навън, при голям студ, и ще я нагряваш. От едната страна ще я нагряваш, от другата ще замръзва – това е упражнение със знака плюс. После ще внесеш водата в стаята, ще я сложиш на огъня и след няколко часа водата ще е изчезнала. Защо? Огънят е силен. Поглеждате в тенджерата – нищо няма, празна е: значи имате знака минус. И ледът, и водата са полезни за воденичаря: той чака да се стопи ледът и да кара воденицата му. Ако водата се е изпарила, ще почака, докато се охлади – да се превърне във вода и пак да кара воденицата. Ще работите с плюсовете и с минусите като със знаци в алгебрата, докато решите правилно всичките си задачи.

Нека спрем вниманието си върху ръката като израз на известна дейност в човека. Коя страна на ръката е положителна и коя – отрицателна? Ръката и всеки пръст от нея имат отношение към специфична област на мозъка. Доказано е, че силата на палеца е равна на силата на останалите пръсти. Половината от енергията на човека е вложена в палеца. В него е вложена и разумността на човека, по която той се отличава от животните. Животните имат най-много четири пръста, в тях липсва палецът, т.е. разумността. Приложението се крие в палеца. От енергиите, които излизат от него, зависи активността на човека. От палеца излизат енергии, които дават подтик.

И тъй, всеки пръст е източник на известен род енергия. От енергиите на пръстите се определят желанията на човека. Имаш желание да се качиш на един връх, висок около 8–10 километра, но не е достатъчно само да желаеш – важно е дали можеш да издържиш на тази височина. Който се качва на големи височини, започва да се задушава и трябва да поема въздух отвън, иначе ще изгуби съзнание. Днес малцина могат да се качват на високи места. Желанието на човека да се качва на такива места има отношение към неговия вътрешен стремеж да се повдигне. Да се повдигнеш в обществото, да заемеш висок пост, да станеш известен, виден човек, това значи да се качиш на висок връх. Можеш ли да издържиш на такава височина, без да изгубиш съзнание? Лошо е никой да не те познава, но още по-лошо е всички хора да те познават.

Желанието на човека да се прослави е Божествено, но да се прослави пред онези, които го обичат. Да те обичат хората, това значи да те повдигнат. Няма по-страшно нещо от това, да те повдигнат хората с цел да те използват. Какво се ползва овцата от познанството си с вълка? Тя се излага на голяма опасност и в края на краищата ще плати с живота си. Казваш, че като по-силен вълкът ще постъпи кавалерски с овцата, ще я придружава до ливадата да пасе. Ще я придружава, докато я изяде, след това никъде не можеш да я намериш.

Не правете връзка между вашите благородни мисли и вълчите мисли, т.е. мислите от нисш произход; не запознавайте една висша мисъл с една нисша мисъл. Казано е в Писанието: *Побеждавайте злото с доброто!* Това е друг въпрос. Оставете добрите мисли да минават през ума ви, за да станат силни, мощни. Вън от ума мисълта е слаба, пасивна, но щом мине през човешкия ум, тя става силна и може да прави чудеса. Всяка мисъл, добра или лоша, може да се използва от човека като разумно същество.

Какво ще постигнете, ако енергиите на вашите пръсти са отрицателни? Ако енергиите на пръстите са положителни, всеки момент придобивате нещо. Средният пръст е високият връх на човешката ръка и на него винаги може да се разчита – той представлява човешката съвест. Да бъдеш положителен, това значи всеки ден да преглеждаш сметките си, да знаеш какво можеш да изразходваш и какво ще ти остане. Средният пръст отдава правото на всички хора. Да се качиш на този връх и да не отдадеш правото на всекиго, това показва, че не си се издигнал над хората. Какъв смисъл има изкачването на този връх? Следователно има смисъл да се изкачиш, ако можеш да отдадеш правото на всеки човек, иначе е безпредметно. Дали само на един човек, или на себе си отдаваш правото, това подразбира изкачване на върха. Когато енергиите в малкия пръст са положителни, това показва, че можеш да се ползваш от скритите богатства в него. Каква полза, че си богат, а стомахът и гърдите ти са слаби? При тези условия малкият пръст ще ти създаде големи нещастия: около теб ще се съберат лекари да правят опити с цел да те лекуват. Богат си, щедро плащаш, но същевременно страдаш. Такова е положението на мнозина от вас.

Мнозина питат: „Защо идват страданията; защо светът е създаден така, че хората трябва да страдат?“. Ето един въпрос, на който никой не е отговорил, и казвате: „Светът трябва да се оправи, да се махнат страданията“. Така мислят и мишките: като видели, че не могат да се освободят от преследването на котката, те решили да ѝ закачат звънец, че отдалеч да я чуват. Но и досега не се е

намерила мишка, която може да закачи звънец на котката – знание е нужно за това. И хората не успяват в желанията си, защото не са техни: те са наемници, служители на чужди желания. Казваш: „Ще убия този човек!“. Твое ли е това желание? Ти ще го убиеш, но и теб ще убият. Ти, който изпълняваш чуждо желание, господар ли си на себе си? Ако две тела се движат едно срещу друго и се блъскат, какво са постигнали?

Аз искам да ви обърна вниманието на факта кога служите на вашите желания и кога – на чуждите. Всеки трябва да си отговори господар ли е на своите желания, или техен слуга. Ако си господар на своите желания, ще имаш един резултат; ако си слуга, ще имаш друг резултат. Освен това важно е дали си добър, или лош господар; също така е от значение какво е желанието ти: добро или лошо. Ако желанието ти е лошо, търси начин да се освободиш от него. „Не мога да се освободя.“ Щом не можеш, ще носиш последствията на своето лошо желание, без някой да ти помогне. Следователно ако намирате, че светът е лош, ще знаете, че той е резултат на нещо. Всеки човек е отделна единица, която работи в света. Ето защо като говорите, че светът е лош, имам предвид човешкия свят.

Да вземем числото 5 като сбор от пет единици или като числото 5 на първа степен: това число може да представлява пет пясъчни зърна, пет ябълкови семки, пет вола, пет коня или петима души, ваши приятели. От пясъчните зърна нищо не можете да получите; от ябълковите семки, като ги посеете, ще получите ябълки; конете и воловете можете да впрягате на работа, но най-много можете да получите от вашите приятели. Значи имате едно и също число, а различни резултати. Ако знаете произхода или съдържанието на това число, ще направите много работи. Какво ще направите с петимата ваши добри приятели: можете ли и тях да впрегнете на работа? Как ще ги впрегнете, ако са по-силни от вас?

Ще кажете, че това е мъчно разрешима задача, като тази за Гордиевия възел[3]. Понеже не се намерил човек да го развърже, Александър Велики[4] го разрязал с ножа, но

това е механично разрешение на въпроса. Александър Велики разряза Гордиевия възел, но не можа да запази империята си. В какво се заключава величието му? Той разреши задачата на Гордиевия възел само в едноизмерния и двуизмерния свят, но не знаеше, че освен чрез разрязването на възела, има и друг начин за разрешаване. Така разсъждават всички същества, затворени в един кръг. За да излезеш от кръга, той трябва някъде да се пречупи. Ако едно същество от триизмерния свят разрешава въпроса, то ще прескочи кръга. За него кръгът представлява една от великите тайни, то казва: „Кръгът трябва да се прескочи – така и той ще остане цял, и задачата ще бъде решена“. Понякога и вие, като съществата от двуизмерния сват, разваляте връзките си с кръга. В случая и ювие сте двуизмерно същество. Следователно ако имаш пречка на пътя си, вдигни крака си и я прескочи – няма защо да я късаш, да я пречупваш. Кажи си: „Аз ще прескоча кръга и ще вървя напред – повече няма да се занимавам с този въпрос“.

Съвременната математика си служи с числата като с мъртви величини. Живата математика гледа по друг начин на тях: достатъчно е да погледне на петте пръста на ръката, за да ги определи като живи числа. За нея са важни не само петте пръста, но и тяхното подразделение на фаланги. Тя разглежда и линиите на ръката като възможности, вложени в самия човек. Това не е само предположение, но и реална мярка. Ще влезете в световете на фалангите, като отделни от световете на пръстите. Това са все ваши приятели, с които ще мерите разстоянието от един свят до друг. Първата фаланга на всеки пръст представлява Божествения свят, втората фаланга – ангелския свят, а трета – човешкия свят; основата на пръста е животинският свят. Като изучавате пръстите си, ще знаете кой свят взема надмощие във вас. Наблюдавайте ръката си – долната, горната, дясната и лявата страна, после върховете на пръстите си, и ги съпоставяйте.

Като ученици вие трябва да прилагате знанието си в живота. Пееш, упражняваш се с години, но като трябва да

приложиш знанието си, не успяваш. Минаваш през гората и пееш, но като срещнеш мечка, веднага бягаш. Защо не я спреш с песента си? Гладен си – върви при гостилничаря и пей; ако той те нахрани, ще знаеш, че пеенето ти има успех. Окъсан си, нямаш дрехи – върви при дрехаря и пей: ако ти даде нов костюм, пеенето ти има успех. Ако нямаш приятели, пак пей: с доброто пеене ще си намериш добри приятели.

Въпреки това казваш: „Защо Бог ме създаде?“. Колкото и да питаш, няма да ти се отговори. Ти бил ли си при създаването на човека? Знаеш ли от каква кал си създаден? „Не зная.“ Щом не знаеш, мълчи и не питай защо Бог те създаде. Ще кажете, че вашите баби и прабаби знаят как е създаден светът. По този въпрос никой нищо не знае. „Моисей е писал за създаването на света.“ И Моисей[5] нищо не знае: създаването на света е въпрос на далечното минало. Често чуваш да казват: „Аз го направих човек“. Какво означава това? Никой никого не може да направи човек. Бог е създал човека, вдъхнал е в него дихание на живот и той е станал жива душа. Бог е създал човека, без да види някой, без да го пипне. Може ли и вие да направите същото? Това е все едно да изпълните заповедта на онзи цар, който е искал да му ушият дрехи, без да ги пипне човешка ръка. При днешните условия това е невъзможно.

Днес говоря само на онези от вас, които разбират, а за останалите това е забава, както се забавляват момите и момците: щом чуят тъпана, всички трепват, хорото започва да се върти. Понякога барабанът бие и по време на война: щом удари барабанът, войниците влизат в бой. Горко на онези, за които бие тъпанът. Да одереш кожата на едно животно, да направиш от нея тъпан – и после да очакваш щастие!? Няма случай да бие тъпан на сватба и след време сватбарите да не се разбягат. Разумната природа избира средствата, с които си служи. Тя казва: „За благородни работи са нужни благородни средства“. Ако обичаш един човек, ще му дадеш най-хубавата храна; ако не го обичаш, ще му дадеш най-лошата. Природните закони действат навсякъде – и в атомите, и в молекулите. И химикът, кол-

кото и да е учен, е длъжен да ги спазва, защото опита ли се да ги заобиколи, те гледат на него като на крадец и разбойник и го държат отговорен за всичко: той краде, а Природата налага своето наказание.

Учените измислиха различни изобретения, а Природата ги коси. Те измислиха електричеството, а Природата ги свърза с електрическия ток. Учените се стремят да се домогнат до най-скритите тайни на Природата, но не подозират, че един ден тя ще ги унищожи. Когато се доберат до последната тайна на Природата, те ще изчезнат от лицето на Земята. Да изучавате тайните на Природата без нейно съгласие – това е насилие, това е престъпление. Ако Природата има любов към теб, тя сама ще ти повери своите тайни и ти никога няма да злоупотребиш с нейното доверие. Щом ученият изчезне от лицето на Земята, това показва, че той не е работил в съгласие с волята на Природата.

Където има насилие, там последствията са лоши. Не стана ли същото с първия човек? Бог му каза: „Няма да се докосваш до това дърво! Ако се опиташ да разбереш тайната, която се крие в него, ти ще умреш“. Какво е злото? Последната тайна на Природата. Трябва ли да разрешиш тази тайна? Не се опитвай да разрешаваш въпроса за злото, не разрешавай и въпроса за доброто – приеми ги като факти. Тогава злото ще носи своите лоши последствия, а доброто – своите добри последствия. Ползвай се от добрите последствия на доброто, а избягвай лошите последствия на злото. Не се стреми да победиш злото, нито да го помириш с доброто, не търси произхода му: досега никой не е разрешил въпроса за злото. И първият човек не можа да го разреши – и вместо да постигне нещо, изгуби и това, което имаше – затова се казва за него, че е оголял. Но и с това не се свърши.

Това е тайната, която ви разкривам сега, а именно: да не се занимавате с доброто и злото. „Значи не трябва да учим.“ Каква наука е тази – да се занимаваш със злото? Питам: какво се ползваш, ако знаеш теглото на Земята? Някои учени изчисляват теглото ѝ, но това са предполо-

жения. И аз съм я теглил, но още не съм дошъл до истинското ѝ тегло. Всеки ден я тегля – и учените я теглят, но в изчисленията намирам грамадна разлика – с тонове килограми. Правят изчисления и с теглото на Слънцето. Според мен Земята тежи точно толкова, колкото и аз тежа. Всеки може да каже същото за себе си. Никой не може да изчисли теглото на Земята. Тя е толкова тежка, колкото и лека. Земята е съставена от безброй малки частички. Всяка частичка е малка Земя, която се движи с неимоверна бързина, която си има северен и южен полюс, свое слънце и планети. Тя се движи толкова леко из пространството, с такава подвижност, че не се поддава на теглене. Всички частици, събрани заедно, образуват Земята със свой собствен център, наречен тегло на Земята. Привличането на Земята от Слънцето означава нейното тегло. Казват, че мисълта на някого е тежка или лека. Това подразбира нейното тегло. Кои мисли са за предпочитане: леките или тежките?

Казва се, че златото е тежко, а перото – леко. В случая златото, макар и тежко, е за предпочитане. Какво може да се направи с лекия чук? Тежкият чук забива гвоздеите, а не лекият. Тежкият чук е на мястото си, но внесете ли го в ума си, ще ви причини вреда. Там той представлява отрицателната мисъл. Къде ще поставите например омразата? Мястото ѝ е на физическия свят, а не в умствения. И гневът е чук, с който се чупят камъни: ще чукаш камък след камък, докато излезе нещо от тях. Не става ли същото и на бойното поле? Там хората се мушкат с ножове, а после минават за герои.

Един войник разказваше, че като влязъл в един сръбски окоп, намушкал с ножа си 30 сръбски войници. Това не е истина. Турците казват: „И да видиш, не вярвай!“. Може да е намушкал един-двама сърби, но тридесет! Той иска да се представи за герой. Казвам: ако всички българи бяха намушкали по 30 сърби, България щеше да бъде велика и свободна – нямаше да има неприятели. Ако наистина си намушкал 30 сръбски войници, ти щеше да изгубиш сражението. С мушкане въпросите не се разрешават. В някое

отношение и вие приличате на този войник. Той се хвали, а другите са ударили на бяг от страх. Лесно се казва, че не те е страх от нищо, но като се натъкнеш на мъчнотия, не знаеш как да я разрешиш.

И в математиката има мъчни задачи – някои и досега не са разрешени. Такава задача е например определянето на квадратурата на кръга. Ето един начин за разрешаване: вземете един кръг и направете от него квадрат – това е практично решение на задачата. Но математиците искат да изчислят квадратурата на кръга. Мъчнотията е в това, че кръгът е в постоянно движение, при което ту се разширява, ту се смалява, и не може да се изчисли. Значи кръгът трябва да се спре: тогава ще намерите четирите точки на квадрата и ще пуснете кръга в движение. Важно е да спрете временно кръга и така да определите неговата квадратура.

И тъй, не се спъвайте от неразрешените задачи на науката, но знайте, че те представляват богат материал за бъдещето. Досегашните научни теории, взети заедно, представляват известни истини, и ако те не са напълно обработени, бъдещето ще завърши работата. Учените ще се домогнат до абсолютната Истина. Всяка научна теория представлява известна фаза от Истината – и не мислете, че тази фаза ще разкрие цялата истина – тя е само част от Истината. Да се мисли, че сте дошли до цялата истина, това е заблуждение.

Често се запитвате ще имате ли успех в живота си, или няма да имате. Ще ви дам един практичен метод, с който ще си отговорите. Вземете един сантиметър, измерете точно палеца си на дължина и широчина, запишете мерките и си легнете. Като станете от сън, пак измерете същия пръст и сравнете двете мерки. На дължина едва ли ще има разлика, но на широчина може да има. Най-малкото разширяване показва, че ще имате успех: ако разширяването е станало в долната, т.е. в месестата част на палеца, успехът ще бъде на физическия свят; ако разширяването е в средната фаланга, успехът е в духовния свят, и най-после, ако има промяна в горната фаланга, успехът е

в умствения свят – и тогава, ако си ученик, ще завършиш успешно училището. Като измервате пръста си, трябва да бъдете крайно внимателни, да не се поддавате на своите желания. Желаеш например да имаш успех – и несъзнателно продължиш или разшириш мярката. Точност се иска в измерването! Не мислете, че разширяването на пръста е всякога добро – има случаи, когато смаляването е за предпочитане. На някои пръстите постоянно се разширяват, а на някои постоянно се смаляват.

Този опит – измерването на палеца – е първият малък опит; след това ще измервате и останалите четири пръста. За всеки опит е нужна поне една година. Много измервания, много наблюдения ще правите, докато дойдете до вярно заключение. Значи пет години измервания, наблюдения и изчисления ще ви доведат до положително знание. Каквото научите от палеца, това знание е меродавно. От първите измервания ще разберете дали ще станете богат, духовен или учен човек. После ще приложите други методи, за да успеете в това, което сте констатирали. Ще ви дам още три метода за работа. „Кажи ни ги наведнъж." Това е невъзможно. Ако някой ви ги даде наведнъж, той не разбира законите. Едно ще знаете: не можеш да станеш богат, ако не си бил беден; не можеш да разбереш цената на хляба, ако не си бил гладен. Само бедният има условия да стане богат, само гладният може да оцени хляба, само болният цени здравето. Без контрасти в съзнанието си човек не може да дойде до истината.

Човек борави с много понятия, но те стават ясни за него само тогава, когато носи опитност за тях от далечното минало. Къде се крие тази опитност? В съзнанието, в самосъзнанието и в подсъзнанието му. Оттам тя изплува в свръхсъзнанието му и понятията вече стават за него положително, истинско знание. Разчитай на това, което е вложено в твоето подсъзнание и свръхсъзнание, а не на това, което е вложено в съзнанието и самосъзнанието ти. Болен си, викаш лекари да те лекуват. Всички казват, че няма да оздравееш, но нещо дълбоко в теб ти казва, че ще оздравееш. Външни доказателства нямаш, но нещо вътрешно

те успокоява. И наистина оздравяваш – твоето вътрешно разположение излиза вярно, твоето подсъзнание ти казва истината. Лекарите, които се водят от съзнанието и самосъзнанието си, не можаха да попаднат на истината. Много гадатели се провалят, защото не се ръководят от подсъзнанието, а изнасят фактите, както са в съзнанието и самосъзнанието им, поради което грешат. Те могат да кажат точно какво ще стане. Някой гадател ти каже, че ще станеш богат, учен, но не ставаш такъв. Е, ако ти не забогатееш, все някой ще забогатее... В това отношение гадателите приличат на млади войници, които се обучават в стрелба. Те се учат да стрелят в мешанки, но не попадат в тях, а после се шегуват помежду си и казват: „Не ударих точно в мешанката, но ударих в камък“.

Когато господарят иска да си почива, слугите търсят развлечение. Това не е лошо, но за да не го безпокоят, те трябва да отидат надалече, защото ако го смущават, като стане, той ще им се кара, а като отидат по-далеч, свободно ще се забавляват – и като се върнат, господарят ще си е починал и те ще са се забавлявали добре. Трябва да разбирате своето естество. Има известни сили, които действат във вас и които нищо добро не ви допринасят. Казваш: „Аз ще свърша с училището“. Какво ще свършиш? Напротив, ще кажеш: „Аз никога няма да свърша с училището“ – така е много по-правилно да кажеш. Често казвате: „Ще стана човек“. Значи отричаш, че сега си човек. Моето разбиране е: ако досега не си станал човек, никога няма да станеш такъв. Постави си мисълта: „Аз съм човек. Аз съм станал човек и сега ще живея като човек“. Ако кажеш: „Аз ще стана добър човек“, ти не мислиш правилно. Кажи така: „В естеството ми е да живея добре“.

Като ученици вие трябва да се научите да мислите правилно. Какво остана в ума ви от тази лекция? Да има положително отношение между Природата и човека. Човек не трябва да бъде в стълкновение със себе си. Идеята, че човек трябва да се бори със себе си, не е правилна. Той трябва да разбира себе си, да работи в съгласие със

себе си и с Живата природа. Когато престанем да се борим със себе си, тогава ще дойде съгласието и ще бъдем в мир и хармония с Разумната природа – към това трябва да се стремим.

Като ви гледам, вие сте силно напрегнати. Аз не искам да разрешите всички задачи. Когато диша, човек възприема въздуха и се ползва от него, с което нищо не допринася на света, а на себе си. И ако има правилни отношения към Природата, и тя ще има такива отношения към него. Не забравяйте, че има един закон, който регулира всичко в света.

Първото нещо, което трябва да знаете: не уреждайте вашия живот. С това не искам да ви кажа да не работите. Съвсем друга идея имам: не мислете, че вашият живот не е уреден. Не мислете, че не сте способни и че отсега ще развивате вашите способности. Посадете вашите способности и ги оставете сами да поникнат.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

3. лекция, 7 октомври 1932 г., София, Изгрев

ГРАНИЦИ И ВЪЗМОЖНОСТИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В истината е скрит животът.

Тема за следния път: *Непознатото*.

Казвате, че много неща в Природата се повтарят, и то – най-познатите, но всъщност в тях се крият непознатите. Например не можеш да напишеш нещо без участието на познатите букви. Може написаното да е нещо непознато, но то е изразено чрез познати букви. Разкриването на буквите е голяма философия. Това не подразбира знаенето на езика: важно е да имаш понятие за буквите, да знаеш как да ги съчетаваш; след това идва знаенето на езика.

Сега ще ви говоря за една особена азбука. Буквата *А* представлява точката в геометрията, която за да се изяви, е необходимо участието на някаква причина. Казва се, че точката не заема никакво пространство. Според мен точката е онова най-малко, микроскопично пространство, или най-малката концентрирана енергия, или най-малката мисъл, чувство или постъпка. Както буквата *А*, написана на хартия, е видима, така може да бъде видима и точката. Казва се, че тя се движи в известна посока, но сама по себе си точката не се движи.

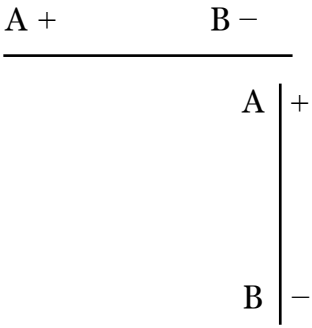

Фиг. 1

Едновременно с буквата *А* като точка, следва буквата *В*, също точка. Колкото е видима точката *А*, толкова е видима и точката *В*. Следователно когато точката *А* се движи в известна посока, точката *В* се движи в посока, противоположна на нейната. Значи когато се движи електрически ток по известна

посока на жицата, друг ток се движи в противоположна посока на първия. Двете точки образуват едновременно едно и също течение и се отличават по своите качества. Горното течение е положително, а долното – отрицателно. Ако движението на точка *A* стигне до *B* и продължи по-нататък, виждаме, че става отрицателно (фиг. 1). То не върви вече по права линия, но се изкривява и минава под земята. Движението *A–B* има отвесна посока. Когато точките *A* и *B* се движат в хоризонтална посока, движението е положително.

С всяка точка в пространството се проявяват още четири точки. Така се образуват две по две успоредни прави, които заедно образуват квадрата (фиг. 2). Двете успоредни показват възможностите на движението. Те могат да се извият така, че да представляват крива линия, а затвореното от нея пространство – кръг. Линиите *AB* и *CD* са възможности на точката *A*; точките показват ограничението. Силата, която действа от *A* към *B*, показва, че и тя е ограничена, не може да отиде по-нататък. Следователно тя ще мине в друга посока, а именно в посоката *CD*. От точка *B* силата не може да продължи по-нататък; тя ще се върне, откъдето е излязла. Това е закон, но не механичен. Много естествено, във Вселената не съществуват отделни точки. Вселената е едно цяло, а всички точки – линии, плоскости, тела, са възможности, в които цялото може да се прояви. Ако възлагаш нещо на малките плоскости, на малките линии, на точките, това показва, че цялото се разлага на съставните си части. Същото става и с парче лед, като го удряш с чук – то ще се разпръсне на безброй частици. Но ако Слънцето грее и пропука леда, стопената вода ще се стече в низината. Щом водата прониква в земята, това показва, че повърхнината ѝ не е плоска.

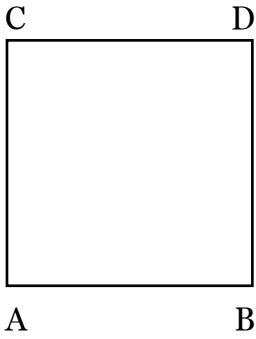

Фиг. 2

Виждаш, че един човек се движи към теб, спирате се и започвате да разговаряте. Това показва, че желанията и стремежите ви са еднакви. Ако и двамата се разминете, без да се спирате, значи желанията и стремежите ви са различни. В първия случай и двамата са на плоскост; във втория случай единият човек се движи във вдлъбнатина, а другият – по изпъкнала повърхнина, и затова стремежите им са различни. Народът казва за някого, че стои на високо място, т.е. той е от високо произхождение; за друг казва, че е слязъл ниско. Значи единият живее на планина, а другият – в долина: те се различават коренно. Като наблюдавате полските хора, виждате, че те се различават от планинците по строеж, по мускулатура. Планинците са по-издръжливи. Когато полският човек попадне в една местност, ако е земеделец, той започва да мисли как да я изоре и посее; ако е инженер, започва да прави изчисления къде да построи някое здание; ако е индустриалец, започва да търси минни богатства в тази местност. Планинецът ще мине през тази местност, без да ѝ обърне внимание, тъй като той ще се стреми нагоре към планината.

Да се върнем към точката: какво се крие в нея? Зависи каква е тази точка. Ако е житно зърно, точката е жива, в нея се крие известна енергия. Когато точката *A* мине през трите точки *B*, *C*, *D* и се върне пак в *A*, образува се плоскост. Когато плоскостта се движи, образува се тяло – куб; всяка плоскост е страна на тялото. Защо ви говоря за плоскостта, за куба? С това искам да ви наведа на идеята, че всяка мисъл, всяко желание, всяка постъпка имат определена геометрическа форма, т.е. определена геометрична възможност. Ако се случи една точка, линия или плоскост да не проявят своите възможности, това се дължи на факта, че по пътя им се явяват големи препятствия. Щом те се преодолеят, възможностите им веднага се явяват. Какво прави инженерът, когато иска да прекара някъде железопътна линия? Първо разглежда дали е равен пътят, или не. Някъде той слиза надолу, някъде се качва по планината – и инженерът съобразява как да преодолее тези препятствия. За да мине влакът през планинската

местност, пробиват тунели, прекарват шосета. Ето защо и човек може да приложи същите методи в своите мисли и желания: щом срещне известно препятствие, той трябва да прокарва тунели, шосета и др. Който не разбира законите на геометрията, той изпада в големи противоречия.

Представете си положението на един беден. Животът му е в квадрата – и колкото са възможностите на този квадрат, толкова са и неговите възможности. Бедният е в съседство с един богат, значи неговите възможности граничат с възможностите на богатия. Точка *C* съединява двата квадрата – на богатия и на бедния (фиг. 3). Богатият може само да кредитира бедния, да му даде част от своя капитал, но в никой случай няма да му даде колкото са неговите възможности. Богатият изчислява възможностите, които се крият в квадрата на бедния, и се съобразява с тази оценка. Бедният е недоволен от оценката и отношението му към богатия се изменя.

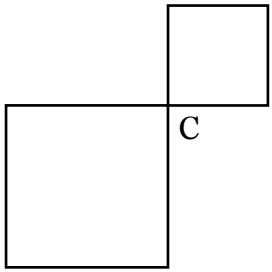

Фиг. 3

Питам: всеки от вас на колко оценява своя квадрат? Ако го оценява един земеделец, собственик на много земя, първо ще ви разгледа физически – дали сте здрав, снажен, готов за работа. Той казва: „Давам ти сто лева надница, върви на лозето да работиш“; а на слабия ще каже: „Определям ти 50 лева надница“. Колкото по-слаб е работникът, толкова по-малка е надницата – това са порядките на стопаните. Изобщо колкото по-малки са възможностите на твоя квадрат, толкова по-малко те възнаграждават. Шивачките, които се занимават с дребни работи, получават малка надница; дипломатът, който се занимава с важни политически въпроси, получава голямо възнаграждение. Значи астрономът, който изучава големите небесни тела, би трябвало да получава най-голямо

възнаграждение. Всъщност възможностите на човека, т.е. неговите прояви на физическия свят, зависят от неговото вътрешно разбиране.

Като е дошъл на Земята, човек проявява известни желания и мисли, че е свободен, но се лъже. Много от твоите желания са желания и на другите хора, и не мисли, че си свободен. Квадратите, които те заобикалят, показват, че си ограничен отвсякъде (фиг. 4). Всяка точка на твоя квадрат е граница, докъдето можеш да минаваш. Ти си свободен само вътре в квадрата, но речеш ли да излезеш вън от него, веднага ще те ограничат. Ще се намериш пред една митница, където ще кажат: „Ти искаш да минеш в чужд квадрат. Разкрий картите си!“. Ти не съзнаваш това, но се стремиш към една цел – да се освободиш. Опиташ ли се чрез насилие да минеш митницата, ще се намериш в положението на онзи, когото аутопсират. Докато е бил жив, родителите са треперили над него, но щом умре, лекарите се разпореждат с трупа му. Събират се около него няколко студенти и започват да го режат. В началото им се вижда страшно, а после се спират върху научната страна на въпроса.

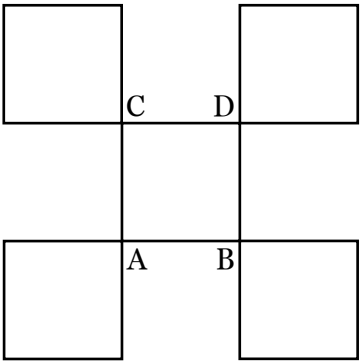

Фиг. 4

Когато и да е, всеки човек ще се намери на дисекционната маса, никой не може да я избегне. Студентите поглеждат към трупа и си казват: „Какъв си бил, какво те е вълнувало – това не ни интересува. Че си бил разочарован, че си имал несполуки – и това не ни интересува. Дали си служил на Бога, или не – и това не ни интересува. Ние искаме да знаем какво се крие в твоето тяло“. Вземат ножа и режат. Те изучават вътрешността на човешкия организъм и като свършат работата си, казват: „Благодарим ти за услугата, която ни направи“. След това събират частите му и

го погребват. Няма ли друг начин за изучаване на човешкото тяло? Ще дойде време, когато изучаването на човека ще става по живото тяло: в живото сърце ще намериш това, което в мъртвото никога не може да намериш.

Квадратът като фигура не е нищо друго освен дисекция на вашите желания. Всяка мисъл, всяко желание е ограничено от страните на квадрата. Не че дадена мисъл или желание не могат да се реализират, но преди да дойдете до това, трябва да изучавате известни закони. Отиваш при един професор и очакваш той да те приеме с разположение, но той те погледне отвисоко и казва: „Първо ще опитам способностите ти: от това зависи моето отношение към теб“. Той ти даде една трудна задача, погледнеш я и казваш: „Мъчна е, не мога да я реша“. Щом искаш да влезеш в по-висока област, ще работиш.

Колко въпроси са преплетени в аналитичната геометрия. Това е още само физическата страна на геометрията; колкото по-навътре влизаш, ти идваш до силите и законите, които действат в нея. Само така ще се домогнеш до великата разумност на Природата. Сложно нещо е живата геометрия. Ти имаш едно любовно чувство и не можеш да го разрешиш. То е толкова просто нещо, а ти казваш: „Не пипай тук, това е болно място“. Според мен любовното чувство е точка толкова деликатна, толкова фина, че трябва да я пипаш много внимателно, за да не причиниш някаква болка. Любовната точка не я пипай, даже и с поглед не я бутай: на сто години само един път може да се докоснеш до нея. Под *сто години* разбирам една проява на Великата разумност. Имаш право да надникнеш в областта на любовното чувство само ако си разумен. В любовната точка се преплитат хиляди същества. Любовното чувство е художествена изложба, където най-видните художници са изложили своите картини – и ако си умен, ще научиш нещо от тях, но ако не си умен, нищо няма да научиш. Хвалиш се със своето любовно чувство, но си изпъден от галерията на художниците. Ако не си готов вътрешно, отиваш в художествената изложба и буташ тази-онази картина; дойде стражарят и казва: „Вън! Нямаш право да ги пипаш“.

Срещаш един свой приятел, гледаш го право в очите, искаш да узнаеш какво мисли и чувства в дадения момент. Според мен нямаш право да изследваш човека по този начин. Право е да знаеш с какъв човек се срещаш, дали е умен, или не, но начинът на изследването ти е крив. За да постъпваш правилно, ти трябва да знаеш законите на своите мисли и чувства, т.е. тяхната геометрия. Искаш да реализираш една своя мисъл или едно желание, но срещаш мъчнотии на пътя си. Това показва, че някои същества се интересуват от теб и съзнателно ти препятстват. Какво ще направиш, как ще постъпиш в случая? По два начина: или ще се върнеш назад, или ще търсиш път да преодолееш препятствието. Когато изследва една планинска местност, ученият не се плаши от мъчнотиите: оттук-оттам ще се промъкне, докато най-после си пробие път. Искаш да заемеш професорско място, подаваш молба, но виждаш, че са подадени още сто молби. Трябва ли да се откажеш от желанието си? Колкото и да е мъчно, трябва да опиташ – и ако успееш, ще знаеш, че си преодолял известна мъчнотия. „Голяма е конкуренцията.“ Където има конкуренция, там мъчнотиите са по-големи, но и условията за растене са по-големи.

Една муха влиза в стая и започва да търси нещо за ядене. Като се нахрани, иска да излезе навън, но не може. Тук кацне, там кацне – никъде няма изход. Започва да лази по прозорците, стъпва ту на единия, ту на другия си крак, прави своите изследвания и се чуди защо не намира изход. Много просто, тя е влязла без позволение в кухнята на едно аристократично семейство, яла и пила е, а след това иска да излезе, без да плати нещо. Като се блъска от едно място на друго, тя се хваща на мухоловката и се чуди откъде ѝ е дошло това нещастие. Пита се кой има право да я поставя на такова изпитание, но никой не може да я защити.

И човек като мухата попада при известни мъчнотии и се чуди коя е причината за това. Много естествено, той не знае законите на Природата. Може да си учен, но ако си невнимателен, непременно ще попаднеш в мъчнотиите на

мухата. Може ли ученият да изпадне в мъчнотии? Може, разбира се. Представете си, че той пътува вечер през една планинска местност и по невнимание пада в една пропаст. Ако пропастта не е дълбока, лесно ще излезе, но ако е дълбока, ще очаква външна помощ.

Като слушате да говоря така, казвате: „Кажи ни нещо интересно. Остави настрани научните работи“. Какво ви интересува? „Искаме да знаем къде има заровени пари, къде има вода, къде са плодните градини.“ Този, който има хубави плодове, и той като теб е търсил градини с плодни дървета, и като не е намерил, сам си е направил градина и сам е отглеждал плодни дървета. Направи и ти като него, за да задоволиш желанието си. Ако не работиш, животът ти ще се обезсмисли, затова си кажи: „Ще копая, ще садя плодни дървета и ще чакам 12 години, докато получа изобилно плодове“. Кажеш ли, че нямаш търпение, ще ходиш гладен и бос. И учен да си, пак ще копаеш и садиш. Учил си, завършил си висша наука, но не можеш да работиш. Като огладнееш, влизаш в една гостилница и се молиш на гостилничаря да ти даде малко ядене. Той ти сипе ядене в една чиния и ти започваш да ядеш като учен. Казваш: „Ще покажа на тези хора как яде учен човек“. И ученият, и простият ядат по един и същ начин – и двамата искат да задоволят глада си. Ще кажете, че науката е свещено нещо. Свещена е, но ако може да преодолее всички мъчнотии.

Днес моята цел е да прегледам писмата, които сте ми писали, и да видя на кои може да се отговори. Някои писма не заслужават отговор: не че са глупави, но са ненавременни. Вие искате неща, за които не сте готови. В това отношение приличате на онези деца от първи клас, които заедно с букваря си носят учебниците на своите по-големи братя и сестри. Какво разбират те от алгебра и аналитична геометрия, защо са им тези учебници? И вие като тези деца се занимавате с велики мисли, които изискват голям капитал. Казвам: не губи времето си да носиш големи книги – те са за библиотеките. Щом изучиш буквара си, тогава ще пристъпиш към големите книги – алгебра,

аналитична геометрия и други. Големите книги са за университета. „Дотегна ми да уча и да живея.“ Дотегна ти, защото се товариш с мисли и с книги, които не са по твоите сили. Щом ти дотегне животът, или ти ще режеш, или теб ще режат. Това е трудна задача, която трябва да разрешиш. Лесните задачи не дотягат, но трудните всякога дотягат.

Опростете живота си и вложете в него само лесноразрешимите задачи. Започнете от малкото, от един килограм, и постепенно увеличавайте – така ще се калите и ще можете да вдигате големи тежести. Не се опитвай да вдигнеш с ръката си голяма тежест, защото ще изгубиш и тази сила, която имаш. За да вдигнеш сто килограма тежест, трябва да се упражняваш дълго време. Да вдигаш големи тежести, това са изключителни явления. Изключителните неща са за изключителни времена – успехът на човека е в малките величини, в малките желания. Ще дойде време и за големи желания, когато станеш силен. Казват за някого, че го очаква голяма слава. Той си знае какво го очаква: голямата слава има отношение към големия товар; тежка е голямата слава.

Като знаеш това, бъди доволен от малките постижения, радвай се на малките мисли. Малкият квадрат причинява по-голяма радост от големите квадрати. Във всеки квадрат живее по едно същество, чиито граници не можеш да прескочиш: ако се опиташ, ще се натъкнеш на големи мъчнотии и противоречия. На това именно се дължат страданията на хората. Зачитайте живота на всеки човек. Животът на всекиго е ограничен в известна област, той има определен кръг на дейност. Щом зачиташ живота на другите, и твоя ще зачитат – и тогава разумните същества, които направляват Целокупния живот, ще имат определени отношения към тебе.

Тайна молитва

4. лекция, 14 октомври 1932 г., София, Изгрев

ВЪЗМОЖНОСТИ И ПОСТИЖЕНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Тема за следния път: *Непознатото в процес на познаване.*

Съвременните хора се намират в свят на видимо противоречие – искат да намерят смисъла на живота, без да разбират причините, които действат в него. Има елементи, условия и причини, които създават противоречията. Знаете от геометрията какво е кръгът, който претърпява видими промени. И в науката стават постоянни промени – и виждаме как една теория се замества от друга, как новата теория измества старата. Така се редуват една теория след друга, но при което и старите теории не изгубват своето значение. Това показва, че ние живеем в относителен свят; следователно и науката е относителна. Казва се например, че светлината се движи с бързина 300 000 км в секунда, но как става това изчисление, малцина знаят. Математиците са правили тези изчисления в етера, където светлинните вълни имат свой определен център. Учените имат предвид свойството на етера и бързината, с която той се движи. Който не разбира математика, той се обърква в математическите изчисления, в знаците плюс и минус, с които те си служат. И Природата си служи с такива знаци – достатъчно е да погледнеш човешкото лице, за да видиш какви сложни формули са написани там, какви знаци е поставила тя върху него.

Като изучава човешкия характер, физиогномистът спира вниманието си върху веждите, изучава формата им. Наистина веждите имат различна форма: дъгообразна, наклонена, правоъгълна. Математикът ги разглежда геометрически – като прави и криви линии. Ако веждите са дъгообразни, трябва да се намери центърът им, да се види

как са образувани. Такива вежди представляват отсечка от окръжността, т.е. част от енергията, с която се движи кръгът. Като види такива вежди, математикът веднага прави превод: той гледа на тях като на резултат от разумната дейност на някое същество, намира връзката между веждите и разумността, която е работила върху тях. Най-малката промяна в работата на разумното същество се отразява и върху веждите. И децата, като играят с карти, нареждат ги кръгообразно, но е достатъчно да се бутне една от картите, за да паднат всичките на земята. Коя е причината за падането на картите? Детето – то е бутнало само една карта, а причината за падането на другите е в самите тях. Детето е разумната причина, а останалите карти се намират под влиянието на несъзнателна, механична причина.

Често и хората се натъкват на неразумни причини в своя живот, което показва, че нещата в тях са наредени както картите, с които децата играят. Друг е въпросът, ако разумният човек – първата причина – разпредели всяко нещо в себе си така, че да не става сътресение в него. Тогава може да се очаква падане само там, където специално си бутнал: само една карта може да падне на земята, а останалите да бъдат незасегнати. В такъв смисъл първата причина е винаги разумна, а останалите са нейни последствия.

И съвременната наука е дошла до своите придобивки по този път. Когато грамофонната плоча произвежда песента на някой певец, тя съзнава ли това? Завъртиш я веднъж – тя свири; завъртиш я втори път – пак същата песен свири. Това са механични процеси, в които не участва първата причина. Певецът е разумната причина. Щом се отдалечи от грамофона, останалите процеси, т.е. повтарянето на песента, са последствия на първата, разумна причина. Сто пъти да завъртиш грамофона, все същата песен ще свири. Ако и във вас, от детинство до старини, се явява едно и също желание в една и съща форма, това са механични процеси. Решението на задачите не е в тях. Защо ще носиш на гърба си грамофон, който да ти свири една и съща песен? Животът не се ограничава само в една песен.

Като се говори върху известен въпрос, някои казват, че не се интересуват от него. Мислите ли, че това, което интересува вас, ще интересува и бъдещето? Ако разбойниците те оберат, разумните същества ще се интересуват ли от това? Разбойниците ще те нападнат, без да се интересуват гладен ли си, или не. Ти искаш да те оставят свободен, докато се нахраниш, но те казват: „Дай по-скоро парите!“. Колко време ще те чакат? Докато им дадеш парите. Ако парите ти са заровени в земята, те ще дойдат с теб и ще чакат, докато ги извадиш. Аз мога да определя точно колко време ще те чакат. Ако си страхлив, лесно ще се справят с теб; ако си твърд, волеви човек и обичаш парите, те ще срещнат мъчнотии. В първия случай по-лесно ще се освободиш от разбойниците. Ако обичаш парите, цял ден като се разправят с теб, в края на краищата ще отстъпят. Обичта към парите те кара да се бориш с разбойниците. Ти мислиш за бъдещето си и казваш: „Какво ще правя без пари?“ „Ще те убием!“ „И да ме убиете, нямам пари“. Заплашват го само, че ще го убият, но той не дава парите си.

Днес и учените постъпват по същия начин. Един учен работи върху известен въпрос – и като срещне нови теории, с готовност ги приема. Друг учен работи върху същия въпрос, но държи за своето, не отстъпва нито на йота. Той изследва въпроса за светлината и пише $x = ax/a^2$ – нова формула във физиката, където всяка буква има значение. Казвате: „Какво ни интересува тази формула и нейното решаване?“. Дали ви интересува, или не, тя съществува в самата Природа. Светлината съществува и без вашия интерес. Физикът иска да изучи нейните закони, да си обясни всички явления. Ако ви се говори за електричеството, и това не ви интересува. Какво ще се ползвате, ако знаете какво количество положително и отрицателно електричество приемате всяка секунда в организма си? Въпреки това вие се ползвате от него.

Всяко знание, от което се ползва мисълта, допринася полза на целия човек. Теорията е тясно свързана с практиката. Закон е: всяка мисъл, която прониква в човешкия

ум, е в полза и на целия организъм. Кога ще се отрази мисълта върху организма, не е важно: може още днес, може и след хиляда години. Същото е изказано чрез стиха:

Всичко, каквото се случва в живота на онези,
които обичат Господа, се превръща на добро.

Като разглеждат живота си, мнозина казват: „Има неща, които не трябваше да стават“. Не трябваше, но щом са станали, това е за добро. „Не трябваше да боледувам.“ Не трябваше, но боледуваш. „Не трябваше да остарявам.“ Не трябваше, но остаряваш. „Не трябваше да живея в бедността.“ Не трябваше, но си беден. „Не трябваше да нося такива дрехи.“ Не трябваше, но ги носиш. Изобщо каквото е станало и става, все допринася нещо на човека. Носиш дебела кожена шапка на главата си, но тя те предпазва от удара, причинен от падането на една керемида. Ако не беше паднала керемидата, можеше да бъдеш и без шапка. Днес е модерно да се ходи без шапка, но ако тя ще те спаси от удара в главата, благодари, че си бил с шапка. Понякога и лекият удар може да причини нещастие.

Това са предположения, които могат да се докажат, могат и да не се докажат. Не всякога доказването на нещо е вярно. Всичко, което съм доказал, е излязло вярно. Има неща, в истинността на които ще се убедите в бъдеще. Тогава всички хора ще ги доказват – може по друг начин, може и по същия. Учените например чрез изчисления са доказали бързината, с която светлината се движи, но това изчисление не е абсолютно вярно – и в бъдеще ще работят върху този въпрос. Има разлика между изчислението, с което днес работят, и това, което отговаря на истината. Според някои учени етерът е навсякъде еднакъв, но не е така: има места, където етерът показва различна гъстота, а това се отразява върху бързината на светлината.

Това са ред научни и философски въпроси, които нямат значение в сегашния живот. Въпреки това човек трябва да има желание да учи, да изследва явленията в Природата. Кой не се интересува от светлината? Що се отнася до бързината, с която се движи светлината, всеки трябва да знае това число – то служи за единица мярка. Ученият

трябва да знае всичко за светлината. Това е мое заключение. Колкото повече знание има човек за светлината, толкова по-добре мисли. Не може да имаш ясна представа за нещата, ако нямаш достатъчно светлина в съзнанието си. Голям фактор е светлината. Следователно не питайте защо страдате, защо не ви обичат и защо не обичате хората. Мразиш някого, защото нямаш достатъчно светлина в ума си. Ако имаш нужната светлина, ще гледаш на човека като на жива формула, която ще изучаваш, ще разглеждаш какви знаци има тя.

Ръцете, краката също са формули, които трябва да се изучават. Ще изучавате пръстите на ръцете, отделните фаланги; всеки пръст, всяка фаланга има съответен знак – плюс или минус. Също ще изучавате широчината и дължината на ръката. Широчината има отношение към издръжливостта на човека. Който има тясна ръка, е повече мечтател, отколкото реалист: не е практичен, не е пригоден за груба физическа работа. Кой за каквато работа е роден, това ще върши. Житното зърно жито ще роди: при каквито условия и да го поставиш, пак жито ще даде; може да бъде по-едро или по-дребно, но нищо друго освен жито няма да роди.

И тъй, каквото е вложено в човека, това ще се прояви. Една мисъл може да се разшири, но в никакъв случай не може да измениш нейното естество. Едно чувство може да се облагороди, но в никакъв случай не може да се измени естеството му. Следователно всякога трябва да знаеш кои неща са възможни и кои са невъзможни. Това важи за единица време и за даден момент. Ето защо това, което днес не е възможно, в бъдеще може да се реализира. Днешното невъзможно е бъдещо условие за постигане на нещата. Природата се отличава с голямо разнообразие, в което именно се заключава развитието на човека. Невъзможното за даден момент е възможно за следващия; непостижимите неща в този живот са постижими в бъдещето, във вечността. Няма нещо, което човек да пожелае и да не постигне във вечността.

Що е вечността? Постижение на всички възможности. Да се говори за вечността, това значи да се постигнат всички човешки желания. Като чуя думата *вечност*, казвам: всичко е постигнато, всичко се постига, всичко ще се постигне. Това, което ти не можеш да постигнеш, някой го е постигнал вече, друг го постига, а трети ще го постигне. Приятно и весело е да се говори за вечността. Когато постигне нещо, човек се е установил вече. Добре е, когато живееш с мисълта, че ще постигнеш нещо. Тази мисъл поддържа духа на човека и го прави млад.

Сега ще ви представя една жива фигура. Излиза гайдарджията на хорището и започва да надува гайдата. Той застава в центъра, а около него, на периферията, се нареждат моми и момци и хорото започва да се върти (фиг. 1). Като наблюдавам движението на тези точки, аз правя изчисление колко точки ще се движат по периферията и колко време ще продължи това. Една по една точките се разпръсват и скоро след това гайдарджията остава сам, докато най-после и той си отиде – хорището остава празно. Следващата неделя центърът на хорището отново оживява и периферията започва да се върти. Това е фигурата на установените и подвижни точки на кръга. Точките *A* и *B* в кръга (фиг. 2) са неустановени. Те са крайни точки на диаметъра, който дели кръга на две равни части. Вторият диаметър – *CD,* разделя кръга на още две равни части (фиг. 3). Така се получават точките *ABCD*, които вече са

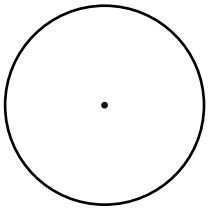

Фиг. 1

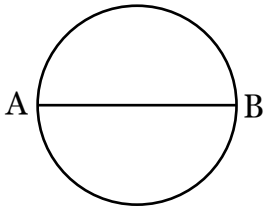

Фиг. 2

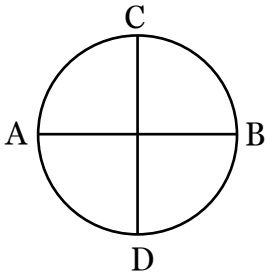

Фиг. 3

установени, и като такива те отсъстват от кръга. Центърът на кръга е жив, затова след време около него се образуват концентрични кръгове.

Като говоря за хорото, вие казвате, че играе само онзи, който има желание за това. Какво е желанието? Събрана енергия в човека, която иска да се прояви. Какво е мисълта? Подтик, който слиза от горе надолу като река и се влива някъде в близкото море. Волята е сила, енергия, която извършва всичко. Тя е резултат от дейността на мисълта и желанието; тялото е резултат на човешката воля. Докато е на физическия свят, човек се нуждае от тяло като от къща. Пипне ръката си – вижда, че може да направи нещо с нея; пипне главата си – вижда, че може да мисли, да създава нещо. Щом изгуби тялото си, човек остава голо съзнание и гола мисъл – и тогава той мисли, съобразява, но не може да се изяви навън. Тялото е къщата на човека, която може да пристава, както момата пристава на момъка – ще дойде ден, когато някой ще я купи. Докато се извърши продажбата, могат да я препродадат. Колко души и за колко време могат да владеят една къща? Най-много 10–20 години – лесно се сменят господарите на къщата. Това хората наричат женитба.

Що е женитбата? Отношение между души. За обикновените хора женитбата е търговска сделка, купуване и продаване на нещо. Някой купува една къща и сърцето му се стяга дали ще излезе добра, или не. Той има тясна връзка с къщата и не му е безразлично какво ще излезе от тази покупка. Как да не се свива сърцето ти, ако къщата гори? Ако къщата ти гори, ще страдаш; ако не гори, приятно ти е. Защо една къща гори, а друга не? Това са символи, които трябва да разбирате. Когато се запали къщата на умен човек, това ще му бъде в полза – той ще започне да мисли правилно: ще разгледа отношенията си в семейството, с приятелите си, с познатите си – и от това ще извади заключение за причината на пожара. Като умен човек той ще търси причината първо в себе си, а после в обкръжаващите, и като я намери, ще изправи живота си. Ако си отчаян и видиш, че една къща гори, имаш възможност да се

справиш с отчаянието си за един момент. Ще си кажеш: „Както една къща, труд на десетки хора, изгоря за един момент, така и моето отчаяние може да изчезне за един момент“. Като разсъждава така, човек сменя състоянието си и започва да мисли правилно.

И тъй, всичко, което се случва с учения и добър човек, произвежда добри резултати. Всички явления в Природата – изгряването и залязването на Слънцето, изгряването на звездите, духането на вятъра, шумоленето на листата, валенето на дъжда и на снега, се отразява благоприятно върху хода на човешкия живот. Няма явление в Природата, което да не се отразява върху човека. Като знаете това, използвайте всичко за добро.

Ще кажете, че не струва да се живее. Така може да каже глупавият, но не и умният. Не трябва да живееш като глупав, но ще живееш като умен човек. „Не ми трябва много знание.“ Да, не ти трябва знание, което те спъва, но ти е нужно знание, което внася живот и свобода. Казваш, че не се нуждаеш от знание, а искаш да живееш. Според мен да живееш – това е наука, това е истинско знание; друг е въпросът, ако под *знание* разбираш човешкото, преходното знание. Всъщност всеки човек се нуждае от Божественото знание, което носи със себе си през вековете. Да живееш добре, това е Божествено знание, Божествена наука. Стремете се към онова знание, което ще ви помогне при решаване на всички мъчни задачи. „Зная да играя на комар, пръв играч съм.“ Пръв си на комар, но последен в училището на живота. Бъди пръв в Божественото училище, а последен – в човешкото.

Първият кръг на фигура 1 представлява човек в потенциално състояние, още непробуден. Вторият кръг, с един диаметър, представлява поляризирания, т.е. пробудения човек, с два полюса. Това е човекът на движението, както се движи совалката и тъче платното. В този кръг човек се движи само от дясно наляво и от ляво надясно, не може да кръшка в друга посока. Това е движение в едноизмерния свят. Като дойдете до кръга с двата диаметъра, имате възможност да се движите от *A* към *C* и *D* и от *B* към *C* и

D. Тук човек разполага с повече възможности и с повече постижения. Колкото по-високо се качва в дву-, три- и четириизмерния свят, и възможностите му се увеличават.

Като ученици вие имате няколко възможности за постижения: да работиш с ума, със сърцето и с волята си. Това са възможностите на триизмерния свят. Имаш възможност да работиш и с душата, и с духа си: те водят към по-високи постижения. Ще се стремиш да усилиш волята си, за да имаш постижения на физическия свят. Ще работиш върху сърцето си, за да имаш постижения в сърдечния свят; ще усилваш ума си, за да имаш постижения в умствения свят. Сърцето помага на ума и умът – на сърцето, но постиженията на ума зависят от ума, а постиженията на сърцето зависят от сърцето. Всеки орган работи в своята област, но въпреки това взаимно си помагат. Без воля нищо не се постига. Болният е човек без воля – какво може да постигне той?

Кой човек е здрав? Здрав е онзи, на когото умът, сърцето и волята са в пълна хармония. Той има светлина в ума си, импулс, подтик в сърцето си и сила във волята си. Влезе ли най-малкото колебание в сърцето на човека, той вече е нарушил здравето си, той е психично болен, страда от психична хрема. Здравето има отношение не само към физическия свят, но и към сърдечния и към умствения. То е резултат на действието на висшите закони, т.е. на законите на Разумния свят. Да бъдеш здрав, това значи да си в хармония с Първата причина на нещата, с ближния си и със себе си. Здравето подразбира интензивни мисли, интензивни чувства и интензивни действия. Може да имате само едно от тях, но ще работите върху себе си, за да ги съчетаете. „Как ще постигнем това?“ Дружете с хора, които имат силна воля, светъл ум и просветено сърце. Ако дружиш с невежи, ще станеш като тях. Горко на онези, които се оставят да ги управляват невежи!

Помни: никога не давай обещание, което не можеш да изпълниш! Има само Един, Който всякога е верен на обещанията Си. Всъщност Той няма защо да обещава – Той всякога дава. Той е Бог. Само на Него може да обещавате

всичко; на хората ще обещавате само това, което можете да направите и което искате да направите за тях. Като обещавате на Бога всичко, Той никога няма да ви изнуди, а човек изнудва. Ако дадеш обещание на господаря си да му служиш, той никога няма да ти даде почивка. За да не изпада в противоречия, човек трябва да знае кога да обещава. Ето какво правило ще ви дам: преди да обещаеш нещо, питай Господа съгласен ли е да дадеш обещание; после питай себе си – съгласен ли си и ти; и накрая питай и своя ближен. Ако Бог, ти и твоят ближен се съгласят да дадеш известно обещание, дай го – само така ще имаш сила да изпълниш обещанието. Следователно никога не обещавай, преди да си взел съгласието от Бога, от себе си и от своя ближен, иначе работата ти ще се развали. Внимателен ще бъдеш.

Турците имат обичай стомните им да бъдат всякога пълни с вода: по това се съди за качествата на жената. Когато турчинът се върне от работа и види, че стомните са празни, той има право да изпъди жена си. Днес младите турци не гледат толкова строго на това, но старите турци са крайно взискателни – те гледат на празната стомна като на лош признак. Щом влезе вкъщи, първата работа на турчина е да бутне стомната, да види празна ли е, или пълна.

Сега и аз казвам: ако Разумният свят намери, че вашия ум е празен от мисли, сърцето ви е празно от чувства и волята ви – от действия, има право да ви изпъди навън. Стомната на вашия ум трябва да бъде пълна, да събере толкова, колкото в дадения момент може. Стомната на вашето сърце трябва да бъде пълна, да събере толкова желания, колкото може в момента да реализира. Стомната на вашата воля трябва да бъде пълна, да събере толкова постъпки, колкото моментът определя. Ако не си доволен от стомната на своя ум, можеш да си купиш нова: касае се до формата на познанията. Ще смениш старите форми с нови. Твое право е всеки ден да сменяш формата на своите познания, да разширяваш формата на своите желания и да облагородяваш формата на своите постъпки.

Изучавайте всички факти и явления, които науката е открила, за да се домогнете до Истината. Знайте, че всичко в света е предвидено. Изучавайте формулата на живота, както химикът изучава формулите на съединенията. Без това знание нищо не се постига. Някога и други хора могат да ви решат задачите, но има случаи, когато всеки сам трябва да ги реши – никой друг не може да му помогне.

Днес от всички се иска здрава, положителна мисъл. Не съжалявайте, че не разбирате всичко. Това, което сега не разбирате, ще го разберете в бъдеще.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

5. лекция, 21 октомври 1932 г., София, Изгрев

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ

Тайна молитва

Тема за следния път: *Постигнати резултати*.

На масата има няколко геометрични тела и два плода – ябълка и праскова – постигнати органични резултати. Телата, които виждате тук, са дело на човешкия дух. Те имат такива форми, които не отговарят на природните тела. Всяка форма в Природата се отличава със специфична яснота. В случая понятието *яснота* има същото значение, каквото разбираме под понятията *ясно време*, *ясна мисъл*, *ясно чувство*. Какво се разбира под *понятие*? Когато анализира нещата, умът вади свои заключения, наречени понятия. Можем да дадем точна дефиниция на думата *понятие*, да отговорим напълно на съдържанието ѝ, а можем да дадем и отвлечена дефиниция, която е далече или близо до смисъла на думата. В началото думата *понятие* не е съществувала, но после е дошъл един учен, който я е създал и ѝ е дал право на гражданство. Какво е имал предвид той, като си е послужил с тази дума? Тя може да бъде разбрана, както са разбрани понятията *хляб*, *вода*, *въздух* и *светлина*; както е разбрана и думата *ходя* – но тя може и да не е разбрана. Човек е видял хляба и е разбрал смисъла и значението му, но на обикновените понятия, достъпни за всички хора, човек не е сложил едни и същи имена, защото разбиранията им са различни. Например българинът казва *хляб*, англичанинът – *бред*, французинът – *пен*, турчинът – *екмек:* това са различни понятия за едно и също нещо, но общодостъпно.

Кой пръв е назовал имената на животните? Адам – така е казано в Библията. Същите имена са останали и до днес. Съвременните учени боравят със завършени резултати, служат си с готови понятия, с разработени езици. Всеки език е клон от един стар, първичен език, който произлиза

от неизменния език на Природата. Хората са се отдалечили от истинския език и си служат с преводи – близки или далечни. Колкото по-далеч е човек от Природата, толкова неговият език е с по-далечен превод. Природата е жива, разумна – и който се свърже с нея, ще разбере езика ѝ – тя ще му проговори, ще се отвори за него; ако не се свърже с нея, тя ще остане глуха и затворена за него. Колкото и да плачеш пред камъка, той ще остане глух за твоите страдания – затворил се е за теб, не иска да те чуе. Колкото и да разказваш на човека за тоновете, за музиката, за струните, той нищо няма да разбере, докато не види цигулката и не чуе тоновете ѝ; а може и да дрънка – и пак нищо да не разбира. Такова нещо е и Природата: не се ли свържеш с нея, нищо няма да научиш.

Сега вие живеете в неразбраната за вас Природа и слушате да ви се говори на неразбран език. Вие влизате през вратата на Природата, но не както трябва. В това отношение приличате на онзи ученик, който отишъл при своя индуски учител да го пита как трябва да живее, за да има успех в своята работа. Учителят му отговорил: „Ще излезеш на пътя, ще срещнеш един офицер, който се готви за бой, и ще му удариш една плесница. После ще продължиш пътя си, ще срещнеш един брамин[6] – и на него ще удариш една плесница. Най-после ще срещнеш един адепт – и с него ще постъпиш по същия начин“. Ученикът изпълнил всичко, както го посъветвал учителят му. Ударил една плесница на военния, който веднага се обърнал към него и му ударил две плесници, с което го повалил на земята. По-нататък срещнал брамина, който си правил молитвата. Ударил и на него една плесница, а браминът по стар навик вдигнал ръка да го удари, но като се сетил, че живее по новия закон, спуснал си ръката надолу, без да го удари. След това отишъл при адепта, който съзерцавал нещо. Ученикът ударил и на него една плесница, но адептът бил толкова вдълбочен в мисълта си, че нищо не усетил.

Ученикът се върнал при учителя си и разказал как е изпълнил съвета му. Тогава учителят отговорил: „За да успяваш в живота си, бъди като адепта“. Както и да постъп-

ват с теб, дръж мисълта си високо. Ако бъдеш като военния, ще изразходваш повече енергия, отколкото трябва, а това значи да живееш по Моисеевия закон. Да бъдеш като брамина, това значи да мислиш по нов начин, а да живееш по стар. Новото трябва да ви стане плът и кръв. Религиозният, като мръдне само ръката си, изказва своето негодуване – не е нужно да отговаря на плесницата с плесница. Бъди като адепта, който стои далеч от дребнавостите и разправиите в живота.

Има обикновени процеси в живота, които не са интересни, защото се повтарят по един и същи начин, по една и съща форма. Вие говорите за точка, за плоскост, за тяло – и мислите, че ги разбирате. Говорите още за ум, за сърце, воля, душа, за дух, но и тях не разбирате. Много естествено – не е достатъчно само да говориш за тях, за външните свойства на фигурите и на телата, но трябва да ги разбирате вътрешно, като живи. Нужно е да се знаят формите, т.е. фигурите и телата, от гледището на живата, природната геометрия. Например строиш къща: ако си архитект, веднага взимаш в съображение всички измерения – дължина, широчина, височина, и после съпоставяш лицето на къщата към дължината и височината. Като направиш всички изчисления, ще вземеш предвид обема на къщата, височината и широчината на прозорците и вратите. Значи освен геометрия тук е нужна и естетика. Природата е построила човешкото тяло по същия начин: и тя е взела в съображение геометричните и аритметичните съотношения между чертите на лицето, както и на цялото тяло. Значи човешкото тяло не е нищо друго освен къща. Едни къщи ви харесват, а други – не. Казвате: „Хубава къща е тази“; за друга казвате, че не е хубава – намирате я сбутана, недодялана.

И тъй, къщата е резултат на нещо и често той няма никакво отношение към вас. Че някъде се строи къща, това няма отношение към теб, но мисълта за строежа ти оказва известно влияние. Не се минават много години и ти казваш: „И аз желая да си направя къща“. Ако преди години са ти казали, че ще си направиш къща, не би по-

вярвал, но след години тази мисъл ти се натрапва и в теб се явява желание наистина да си направиш къща. Следователно всички процеси, които се извършват в Природата, след време оказват влияние върху всеки човек. Това е въпрос на време: един процес оказва въздействие върху мисълта на човека след година, две или повече, а друг – след хиляди години. Ще кажете, че това са невероятни работи – да чакате хиляди години. Какво ще кажете за процеси, които оказват своето влияние върху човешката мисъл след една-две години?

Помни: това, което виждаш днес, след време ще остави отпечатък върху твоята мисъл. Това е неизбежен закон. Не мислете, че сте свободни от външното влияние. Каквато книга и да прочетете, каквото и да направите, рано или късно то ще остави своето влияние върху човека. Вие ще влияете на хората, но и те ще ви влияят. Например днес и жените си подстригват косите както мъжете. Това става под тяхно влияние: като гледали, че мъжете се подстригват, жените се поддали на това влияние и днес, ако не всички, поне по-голямата част от тях имат къси коси. Ти носиш една дреха, защото си я видял другаде и си я харесал – значи повлиял си се. Изповядваш едно верую, защото ти харесва, но преди теб други са го изповядвали. Запитваш нещо, без да знаеш откъде ти е дошъл този въпрос – друг някой е мислил върху него, а ти го задаваш. Това са обяснения, които още не разрешават въпросите.

Има въпроси, които нито миналото ги е разрешило, нито настоящето, но едва ли и бъдещето ще ги разреши. Покрай тези въпроси има неща, които трябва да се знаят. Например малкият пръст на ръката ви пострадва – затиснат е от един голям камък. Какво е нужно сега: да разрешите въпроса как е станало затискането на пръста или по какъв начин да го освободите от тежестта. В случая трябва да дойде един умен човек с лост и да вдигне камъка – това е важно. Въпросът как е станало затискането на пръста, коя е причината за това, остава неразрешен.

На същото основание казвам: в човешкото сърце има чувства, от които той трябва да се освободи. Откъде и как

са дошли, не е важно – този въпрос ще остане неразрешен. Говоря за влиянието като закон, който засяга всички хора. Слушам един сказчик и в мен се явява желание да му възразя, да си изкажа мнението по даден въпрос. Откъде се взе това желание? От обкръжаващите. То не е мое, но всички, които го слушат, имат желание да споделят мнението си по известен въпрос с него, да му възразят. Значи желанието на едного обхваща всички и желанието на мнозина обхваща едного.

Трима американци отишли в Лондон. Единият бил висок 2,30 метра; вторият бил висок 2,10 метра; третият – 2 метра. И тримата били гиганти. Като се разхождали из града, прочели обява за сказка за американците. Те се заинтересували и отишли там. Салонът бил пълен. Сказчикът, като описвал живота на американците, самите американци с техните характерни черти, казал, че те повечето са дребни на ръст. Като го слушали, мнозина се запитвали наистина ли са дребни. Под влияние на тази мисъл тримата американци решили да възразят на сказчика по особен начин: най-напред излязъл онзи, който бил 2 м висок; след него вторият, който бил 2,10 м; и най-после излязъл Джон Холт[7], който бил висок 2,30 м. Като ги видели, всички започнали да се смеят. Демонстрацията на тримата американци провалила сказчика. Това наистина са крайности: всички американци не са толкова високи, но не са и така дребни, както ги описвал сказчикът.

Често и аз ви говоря за неща, които за вас изглеждат отвлечени, без никакво приложение. Знайте, че това, което ви говоря сега, след 100–200 години ще има приложение. Това не е за утеха: някои неща могат да се приложат още днес. Когато умът взима участие, всичко може да се приложи. Ето например тази праскова – виждате колко е голяма. При развитието ѝ човешкият ум е взел участие, човек е положил големи грижи за нея, иначе по естество тази праскова е дребна. Когато растението е благодарно за грижите, които полагат за него, съзнанието му се пробужда. Ако е плод, той изразява своята благодарност с големината си. В този плод е вложено повече чувство, по-

вече любов – с това се дава стимул на желанията, скрити в семката. Тайната на градинарството се крие в изкуството да събудиш желанието в растението. Всички подтици се крият в семката, в зародиша. Как си обяснявате големината на динята? Едни дини са дребни, други – едри. Изобщо плодовете биват различни по големина. Ще кажете, че това са лични въпроси. Каквито и да са, те заслужават обяснение.

Първата задача на науката е да даде такова знание, което да осигури здравето на човека. Здрав е онзи, в когото мозъкът, дробовете и стомахът работят правилно – тези три системи трябва да бъдат в изправност. Знанието се отнася и до чувствата, които трябва да бъдат в изправност. Някои болезнени състояния се дължат на чрезмерно разширяване на чувствата, други – на неяснота в мислите. Както на физическия свят хората изпадат в стълкновение, така те се стълкновяват в мислите и в чувствата си. Ако те се борят за хляб, разбирам. Да се бориш в мисълта си за хляба, това значи да го разпределиш така, че всички хора да са задоволени. Това е право и на Природата. Тя е определила достатъчно храна за всички същества, ето защо, ако разбирахте нейните закони, нямаше да имате никакви противоречия. Вие не сте съгласни с нея, затова постоянно се натъквате на противоречия.

Питате по кой начин ще се оправи светът. За да се оправи, светът трябва да мине през огън, всичко да изгори. Не говоря за обикновеното изгаряне. Например имате безброй железни частички или парченца от стъкло: какво можете да направите от тях? Да ги слепите по обикновен начин е невъзможно. Значи не остава нищо друго, освен да ги прекарате през силен огън – да се стопят и да образуват еднородна маса. Така всички хора трябва да минат през този огън, да се освободят от индивидуализиране. Този процес е неизбежен. Съвременните хора нямат ясна представа как да се живее. Всеки мисли за себе си, как повече да се осигури. Разбойникът среща богатия и казва: „Дай!“ „Чакай, има закони, не се дава така лесно.” „Никакъв закон! Аз съм гладен, пари ми трябват, трябва да жи-

вея“. Богатият, който разполага със стока, повдига цената и казва: „И аз трябва да живея“. Касапинът, който коли говедата, казва: „И аз трябва да живея“. Аз не съдя никого, но констатирам известни факти. Такива са разбиранията на хората.

Вие сте дошли на Земята, имате свои определени възгледи. Някои от вас са направени от такава материя, че като минавам покрай тях, се пазя да не ги бутна: ако ги бутна, при най-малкото докосване веднага се произвежда експлозия. Най-невинната дума да кажеш на човека или невнимателно да се обърнеш към него, ще го изкараш от равновесие. Той ще постъпи или като военния, или като брамина, или като адепта. Ако постъпиш като военния, на една плесница ще отговориш с две и ще се чудиш защо си постъпил така. Отговарям: това е твоя работа. „Другите имат ли право да постъпват както си искат?“ Въпросът за правото и кривото и днес се изучава.

Двама души се сбиват. Те търсят адвокат, който постъпва по закона. Адвокатът доказва на съдията, че те нямат право да се бият, защото еди-кой си член от гражданския закон гласи така. Моралистът казва, че Бог е създал човека и Той има право да го съди. Питам: какво е вашето право, какво трябва да знаете вие? Вие се интересувате ще се оправи ли светът, ще живеят ли хората добре, ще бъде ли човек щастлив; болният пък пита как ще оздравее. Ето какво ще отговоря: три неща са нужни за оздравяването – здрава храна, чист планински въздух и светлина. Освен това е нужен и човек, за да гледа болния: да го пере, да го къпе, да го храни, да го утешава. Според мен достатъчно е човек да измени начина на храненето си, за да оздравее. Щом има здрава храна, чист въздух и светлина, въпросът се разрешава и при тези условия: без да се насърчава, болният ще оздравее.

Някои от вас се интересуват от специфични работи, но такива не могат да се разглеждат тук. Ако изнесете светочувствителната плочка на фотографията на светлина, преди да сте я промили, образът на нея ще се изгуби. На същото основание има идеи, които тук не могат да се раз-

глеждат. Има въпроси от висок характер, за които се изисква особена обстановка. Всеки от вас има специфични въпроси, но тъй както сте наредени, те не могат даже да се повдигнат. У някои от вас личните чувства са силно развити; у други честолюбието е силно, у трети – гордостта, тщеславието. Ако учителят вдигне на урок един горделив ученик, който не е приготвил урока си, той ще преживее нещо страшно – изложил се е пред съучениците си. Какво ще бъде положението на ученика, ако в класа има момичета и момчета? Той ще изпита една обида, унижение пред съучениците си. Учителят не е предвидил, че ученикът не си знае урока. Ако знаеше добре урока си, честта на ученика щеше да се повдигне пред другарите му.

Понякога учителят си прави опити с учениците, но не всякога те излизат сполучливи. Той накара ученика да начертае права линия, а тя излиза крива. Учете се да чертаете прави линии. Има живи и механични линии, които трябва да се прилагат. Ако искате да придобиете добро разположение, вземете лист бяла хартия и започнете да чертаете прави линии. Като правите това упражнение по три пъти на ден, ръката ви ще придобие известна техника и самоувереност, че можете да контролирате мускулите си. Упражнението ще окаже добро влияние върху чувствата и мислите ви, а също и върху вашия характер. Ако ръката ви трепери, а в мислите и чувствата ви има известно колебание, не можете да чертаете прави линии. Правите линии съществуват в мислите, в чувствата и в постъпките на човека. Ако не можете да чертаете тези линии, това показва, че в мислите, чувствата и постъпките ви има известна несъобразност.

Закон е: човешката мисъл е в състояние да помогне на цялото човечество. Според този закон всички тела са в равновесие. Достатъчно е да се закачи някъде една малка тежест или да се бутне нещо, за да се задвижи едно тяло. Представете си, че един неразумен човек е отишъл на нивата, оставил е семената незаровени и се е върнал вкъщи. Разумният човек, като види това, засипва семената с пръст и те в скоро време изникват. Идеите на съвременните хора

са също посяти и някои от тях ще изникнат, а други няма. На всички семена, както и на всички хора, трябва да се дадат условия на развитие, защото е дошъл краят на века. Под *край на века* разбирам времето, когато всички идеи трябва да се опитат. Всички идеи – обществени, семейни, индивидуални – трябва да изникнат, да дойдат до един общ резултат. След това идва вече ликвидацията: всичко ще се прибере в хамбара и земята ще се покрие със сняг. Следващата година земята отново ще се засее. Това е изнесено в поетична форма.

И съвременните хора имат свои идеи, които ще минат през същите изпитания. „Но моите идеи не отговарят на сегашните: например аз вярвам в Бога, а повечето хора не вярват.“ Важно е ще издържат ли твоите идеи... Може да те затворят, да те бият: ще издържиш ли на вярата си? „И да ме убият, от Бога не се отричам.“ Друг казва, че не вярва в Бога, но като го поставят на изпитание, и той умира за вярата си. Питам и двамата: като сте готови да умрете за идеята си, какво допринасяте с това? След тях още много могат да умрат за вярата си, но с това работата не се оправя. Да се жертваш за една идея, това значи да паднеш в един голям трап. Един падне – убие се; втори падне – убие се; трети – също. Най-накрая минат хора край трапа, запълнят го отгоре с пръст – и никой вече не пада в него. Ето как се оправя работата. Светът не е обикновен трап, а сбор от множество малки трапове, които трябва да се запълнят, и то не с хора, а с пръст. Трябва ли да се плаче за хора, които са умрели? Аз съжалявам живите хора, за тях плача. Ако с плач може да се върне животът на умрелия, плачете, но има неща, които не сте в състояние да направите. Ето, сега изсичат горите безразборно – какво ще кажете за това? Горите са ценности на Природата.

Сега да ви приведа няколко примера. Един от нашите приятели си оставил палтото в кухнята и като го потърсил, забелязал, че часовникът му липсва. Търсил го, но не можал да го намери; чудил се кой може да го вземе. Какво трябва да се прави сега? Всички да дадат пари да му се купи часовник – аз така разрешавам въпроса.

Друг случай: носиш два хляба в торбата си, но по невнимание я забравяш някъде и един от хлябовете изчезва. Ти предполагаш, че кучето е взело хляба, и го подгонваш, но не можеш да го хванеш. Сега не ти остава друго, освен да закачиш торбата на сигурно място, да запазиш другия хляб.

Та има въпроси, с които не трябва да се занимаваме, защото са толкова силни, че могат да повалят човека на земята. Те произвеждат такъв ефект, както миризмата на амоняка. Някой чул за амоняка и пожелал да го помирише. Приятелят му купил едно шише с най-силния амоняк и неочаквано го поднесъл под носа му. Миризмата му била толкова силна, че той не могъл да издържи и паднал на земята. Казвам: много мисли и желания, много идеи приличат на амоняка – достатъчно е да се докоснеш до тях, за да се повалиш на земята. Опитай се да се докоснеш по невнимание до ханъмката на някой турчин. Без да мисли много, той ще извади кобура си и ще те повали на земята. Днес повечето хора носят револвери и кажеш ли нещо, което не им харесва, ще ти теглят куршума.

Днес всички хора воюват: едни са на фронта, други – в тила. Онези, които са на фронта, ще свършат работата си добре. Те са разумни, никой няма право да се меси в тяхната работа. Онези в тила само трябва да ги подкрепят; как ще се бият, с какви методи ще си служат – това не е тяхна работа. Щом сте в тила, ще знаете какво се иска от вас. Всеки трябва да знае какво се иска от него. Едно се иска от всички: да изучавате по-високия свят над вас и да се свържете с напредналите същества. Къде са тези същества? Според едни те не живеят на Земята, според други живеят само на Земята, а според трети те са навсякъде. Не е важно къде живеят, важно е да се свържете с тях. Те имат светъл ум, отлично сърце, благородна и разумна воля. Да се свържеш с едно от тези същества, това значи, ако си бил малодушен, да станеш смел; ако си в тъмнина, да придобиеш светлина. Велико нещо е да бъдеш свързан с възвишения свят!

Казваш: „Каква полза, че съм свързан само с едно разумно същество?“. Който знае закона на едното, знае закона и на множеството: едното е свързано с множеството. Под *множество* разбирам целокупността на Битието, а целокупността включва всички възможности и постижения. Дали си музикант, поет, художник или учен, щом си свързан с целокупното, ти ще бъдеш гениален и ще помагаш не само на себе си, но и на всички хора.

Първата задача на човека е да изучи свойствата на твърдите, течните, въздухообразните и светлинните вещества; после ще изучавате свойствата на ума, сърцето и волята. Остават още три области за изучаване, но е достатъчно да изучите това, което ви казах. Който е готов, може да го поставим в магнетичен сън – и като се събуди, ще види, че се е освободил от един свой недостатък. Ако е бил упорит, след събуждането си няма да остане следа от неговата упоритост. Под *упорит* човек разбирам този, който не е полезен нито на себе си, нито на другите. И Природата постъпва по същия начин: когато иска да повдигне един човек или един народ, тя го прекарва през дълбок магнетичен сън. Няма велик човек или велик народ, който да не е минал през големи изпитания и страдания – и след като се справи с тях, той се новоражда, влиза в нов живот.

И тъй, от всички се иска вяра. Вярата има отношение към ума – и щом вярваш, ти ще се освободиш от всички трудни положения. Вярващият има знание, той разбира нещата. Някой му казва: „Сложи си крака в тази каша“, но той поглежда, вижда, че кашата е циментова, и казва: „Преди да сложа крака си, ще опитам с едно дърво. Ако след един час мога да го извадя, ще сложа и крака си“. Казвам: глупавият направо ще сложи крака си, но умният ще проучи свойствата на цимента и после ще прави опит с него. Друг е въпросът, ако поставиш крака си във вода. Ако кракът ти е бил кален, водата ще го измие, без да му причини някаква пакост. Повече от половин час не дръж крака си във вода, защото тя ще отнеме топлината на тялото ти и ще се простудиш. Ако ти кажат да се качваш

на височина, пак ще бъдеш внимателен, защото колкото по-нагоре се качваш, въздухът става по-разреден и организмът не може да издържа. От три хиляди метра нагоре дишането се затруднява и от носа започва да тече кръв. Ако се изкачиш на височина 5–6 хиляди метра, ти стигаш вече до едно безразличие: въздухът е приятен, разреден, но организмът не издържа на тези условия.

Сега вие сте дошли до една област на желания, която е колкото приятна, толкова и опасна: искате всички хора да живеят добре. Идеята е отлична, но за да се създадат такива отношения, трябва да се изменят условията на живота. Това не може да се постигне за един ден, нито за една година, нито за един век. За да бъдат всички щастливи, нужно е участието на всички добри и умни хора – да заработят в един дух. Освен това трябва да дойдат разумни същества извън Земята, да вложат и те своите усилия; и най-накрая да дойде и Бог със Своята мисъл, да вложи ред и порядък в света.

Днес една малка част от човечеството мисли за доброто на хората. Така не можеш лесно да завършиш училището. Да изясня идеята си: ти искаш да завършиш училище. Това е първият социален въпрос, от който се интересуват мозъкът, дробовете, стомахът – неразделните другари на човека. Но участие трябва да вземат и всички учители, всички професори – да мислят добро за теб, да ти съдействат в уроците. Само така ще бъдеш окрилен и ще вървиш напред.

Съществува един свят на опити, в който се влиза по особени пътища. Ако някой се опита да влезе там по обикновени пътища, непременно ще го върнат назад – там не се позволява да влезе човек с кални крака; и най-малката кал не се допуска там. Като влизате в една къща, вие леко изчиствате краката си от прах, от кал и казвате: „Изчистихме си обувките“. Но това не е достатъчно: идеално чисти трябва да бъдат обувките. Вие ходите с обувки и в дома си, и в учрежденията, където работите, и какво правите после? Намирате един беден човек, който срещу малко възнаграждение очиства калта или праха от обувките ви.

Вижте какво правят турците: като им дойде гост, още отвън той събува обувките си и обува чехли, които домакините му предлагат.

Какво заключение ще извадите от всичко, казано досега? Докато сте тука, слушате, одобрявате каквото ви говоря, а като излезете, нищо не можете да приложите – карате обикновения си живот. Такова е състоянието на болния, който има някаква рана на пръста си и казва: „Дано Учителя ми даде цяр за ръката“. Ако болният страда от корем, той се свива на една, на друга страна, и не може да разбере какво се говори. Много естествено: съзнанието му на много места е прекъснато от болки. От твоето здравословно състояние зависи да си извадиш истинско заключение за нещата. Здравето първо подразбира мисълта да бъде организирана. Без такава мисъл човек може да попадне в дисхармоничен свят. Ако влезете в една външна организация, тя ще окаже особено влияние върху вас. Във всяка организация законите са едни и същи. Ако влезете между религиозни хора, които мислят криво, и вие ще мислите като тях. Ако влезете в политическа партия, и там може да придобиете криви възгледи. И земеделецът, като не разбира законите, сам изопачава мисълта си. Целта ми е да се усвоят правилните неща, които помагат на човека. Като мисли и чувства правилно, човек ще знае как да постъпва в обществото – и след като хората го слушат с внимание, той ще умее да прокара своите възгледи. Ако не знае как да постъпва, веднага ще предизвика реакция.

Ще кажете, че вие си имате правила, методи за прокарване на своите възгледи. Имате методи, но те сега не вървят. Какво ще правите тогава? Вие трябва да се върнете в онова първично състояние, когато светът се е създавал, и да разберете именно по какви закони е създаден: по механични, органични или по законите на възвишения разумен свят. И като си отговорите на този въпрос, ще поемете пътя на естественото развитие на нещата. Всички се нуждаете от съществено знание. Толкова години ви говоря, толкова години вече изучавам българина, и разбрах на какво е способен той. Българинът е трезв и голям философ,

той лесно се сгорещява и лесно изстива. Като те срещне, веднага се отваря и те приема като спасител, слуша какво говориш и всичко одобрява. На другия ден го срещаш, но вече малко е охладнял – държи се резервирано и казва: „Хубави са тези идеи, но...“. Страхува се той да не се подхлъзне, седи и си мисли: „Ако приема тези идеи, може да пострадам“. Колкото можеш да пострадаш от слънчевите лъчи, толкова ще пострадаш и от моите идеи. „Много е патила моята глава.“ От моите идеи глава не боли. „Могат ли да се приложат без пари?“ Разбира се, че могат: остане ли да се прилагат с пари, работата е свършена.

Преди години срещнах един адвокат, голям скъперник – рядко съм срещал такива скъперници. Аз пожелах да измеря черепа му и той се съгласи, но веднага започна да описва положението си: че имал жена и деца – все около тази тема се въртеше. Най-после се сетих: искаше да ми каже, че ако имам намерение да вземам пари, да зная, че нищо не може да ми даде. Като схванах мисълта му, аз го успокоих мислено, като му казах: „Не се тревожи, аз няма да ти взема нито пет пари“. Щом се успокои напълно, тогава започнах да измервам главата му.

Помнете: новите идеи, които идват в света, ще ви принесат такава полза, каквато не подозирате – след време ще разберете какво сте придобили. Новите идеи са като лотарийните билети: купиш си един – не знаеш ще спечелиш ли, или не; и когато се тегли лотарията, тогава виждаш, че билетът ти печели един милион. Днес приемеш една нова идея – и едва след 20 години виждаш какво си спечелил. В новото, което идва в света, всички билети печелят – там няма празни билети. Ако една идея попадне при добри условия, тя ще донесе грамадни богатства. Едно се иска от вас: да не препятствате на новите идеи, да им дадете условия да растат и да се развиват – и повече да не мислите. Времето ще донесе своя резултат. Това няма да стане механично, но по разумните закони. Тогава условията ще се подобрят и невъзможното ще стане възможно. Сегашният социален строй ще се смени с нов и тогава ще разберете защо старото трябва да се замести с ново.

Ето защо, докато сте още в училището, изучавайте законите на живота, на Разумната природа, за да се ползвате от тях. Тогава, като българския адвокат, трябва да знаете предварително ще плащате ли, или не. Като приемате една идея, нужно е да знаете заслужава ли си да работите и живеете за нея, или не си заслужава. Ако идеята, която приемаш, е по-велика от теб, живей за нея и бъди готов на всякаква жертва: тя ще допринесе нещо не само за теб, но и за цялото човечество. Има смисъл да се жертваш за една идея, ако тя донесе светлина, свобода и изобилие в човешкия живот. Под *изобилие* разбирам задоволяване на физическите нужди на хората; под *свобода* разбирам освобождаване на човешкото сърце от всички заблуждения; под *светлина* разбирам откриване на нови пътища за човешкия ум.

Следователно човек ще се спаси, когато в ума му влезе новата светлина, в сърцето – новата свобода, а във волята – физическото изобилие.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

6. лекция, 28 октомври 1932 г., София, Изгрев

ДАДЕНО И УСТАНОВЕНО

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Коя от двете думи – *дадено* и *установено*, има по-широко съдържание? Думата *установено* е по-широка от думата *дадено*. Установените неща се движат, а дадените растат – тази е разликата между тези две думи. Даденото е семе, което се посява в земята, и щом се посее, вече има условия да расте. Като казвам, че установеното се движи, считам, че то е подвижна почва. Тези думи са временна мярка за определяне на условията в Природата. Някои неща са установени и служат за изходна точка – и като излизаш от нея, ще мислиш, ще чувстваш и ще постъпваш по специфичен начин.

Как се познава, че мислите, чувствата и постъпките ви са прави? Има един установен закон, по който се познава кои неща са прави и кои – криви. Сам по себе си този закон е неизвестен, което означава, че неизвестното прави нещата известни. Думата *неизвестно* е нещо относително за човешкото съзнание – неизвестното за едного е известно за другиго. Наистина започваш една задача с няколко неизвестни – и като я решиш, те стават известни. Има събития, които в началото са неизвестни, но щом се изпълнят, стават известни. Ето защо под *неизвестно* не разбираме нещо абсолютно неизвестно: неизвестни неща са ония, за които не са дадени условия и време да се изпълнят. Влизаш в един непознат град и виждаш много неизвестни неща; влизаш в една тъмна стая, но не можеш да се ориентираш, няма светлина – щом тя дойде, неизвестните неща стават известни.

В Природата съществуват два порядъка: установен и неустановен. Установеният ред се поддържа от безброй разумни същества, които съставляват общество, държава

или обширен свят, откъдето произлизат всички останали светове. Значи установеният свят е начало на всичко: тук съществата събарят, разграждат и градят. И ние, колкото и малко да работим, постоянно се движим около тях и помагаме: те събарят и рушат, а ние разчистваме пътя им; те започват да градят, ние им подаваме материалите. В това отношение сме като децата, които се движат около възрастните и им помагат в работата. Ще кажете, че разликата между децата и възрастните е голяма. В едно отношение има разлика, но в друго – няма. Детето и философът ядат по един и същи начин, еднакво приемат сладостта на храната: ако на детето е сладко, и на философа е сладко; ако на детето е горчиво, и на философа е горчиво. Когато философът е недоволен от нещо, дава израз на недоволството си. И детето прави същия израз на недоволство, но философът ще ти даде едно обяснение за същината на храната, а детето – друго. За детето съществено е това, което то разбира.

Често се говори за ума като за съществена проява на човека. Какво всъщност е умът, не можем да кажем, но можем да говорим за проявите му. Според някои умът е принцип, с който човек работи. Умът е нещо дадено на човека, но понеже не може да се обясни, то е установеното в него. Дадено ти е например да разбираш нещата, а установено е да се движиш по тях. Дадените неща се обясняват, разбират, а установените дават свобода, простор, широта на човека.

Питат някой защо човек трябва да живее добре. Ще кажете, че така е наредила Природата. Ще ви задам въпроса: защо ходите прави? Защо се задава такъв въпрос? Много просто: има същества, които пълзят, други пъплят, а човек ходи изправен. Следователно интересно е да знаеш защо човек е изправен. На същото основание имаш право да питаш защо човек трябва да живее добре. Отговорът е прост: който не живее добре, не може да ходи прав. Щом не живее добре, той или ще пъпли, или ще лази. Каква е разликата между пъпленето и лазенето? Пъплят съществата от двуизмерния свят, а лазят ония, които имат съз-

нание, малко по-високо от същества на двуизмерния свят. Когато се говори за пъплене, лазене и ходене, подразбираме степени на съзнанието или прояви на ума.

Човешкото съзнание и човешкият ум нямат условия за развитие нито в пъпленето, нито в лазенето. Щом се изправи и започне да ходи, човек има вече условия за развитие. Само праведният, моралният човек може да ходи. По вървенето може да се познае до каква степен на развитие е дошъл човекът. Срещаш един човек – ходи с наведена глава към земята или настрани; друг ходи прегърбен, като маха с ръцете си безразборно на една или на друга страна; трети се люшка надясно или наляво, не може да пази равновесие. Това са степени на човешкото съзнание. Когато съзнанието е добре развито, човек ходи добре изправен, стъпките му са сигурни и установени.

И тъй, мисълта се отразява върху движенията, а движенията – върху съзнанието. Възвишените, разумните същества са установили един ред в човешките мисли, чувства и постъпки, които работят в съзнанието. Установеният ред на нещата наричаме *закон на Разумната природа*. Който си позволи да престъпи този закон съзнателно, носи отговорност за постъпката си. Човек носи двояка отговорност: по дух и по мисъл. Ако ученикът греши в мисълта си, учителят лесно го хваща и му казва: „Изправи мисълта си". Той излиза на двубой със своя ученик и докато окръжаващите се опомнят, учителят излиза победител. Никога ученикът не може да надмине учителя си: колкото и да се сили, ученикът не може да изненада своя учител. Голямата планина не се изненадва от нищо. Може ли малката планина да изненада голямата?

Аз не разглеждам въпроса от сегашното разбиране на хората за обикновени учители и ученици. Положението на сегашните учители и ученици е актьорство: те играят на сцената, както актьорите в театъра. На сцената може да бъдеш и цар, и философ, и богаташ, но всъщност нищо не си – ти си обикновен служител като всички обикновени хора. Ти декламираш стихотворенията на видни, гениални поети, но сам не си такъв; въртиш колелото на

най-сложната машина, но не си онзи велик изобретател, който е измислил тази машина. Сегашното поколение се ползва от откритията на миналото поколение, а бъдещото ще се ползва от откритията на сегашното. Установеният ред на нещата е работил и в миналото, работи в настоящето, ще работи и в бъдещето, но той сам е независим, от нищо не се влияе – обикновеният ред не може да му се наложи. В него се крие моралът на светлината, той е опорна точка, около която се върти всякаква дейност. Този кръг на действие може постоянно да се разширява.

Закон е: великите неща се смаляват, а малките растат и се увеличават. Вселената ни се изявява по пътя на смаляването, а ние я изучаваме по пътя на увеличаването. Например първоначално Слънцето е заемало грамадно пространство, но постепенно материята му се е сгъстявала, докато се е оформило в сегашния си вид и форма. Така са се оформили всички планети. Сега ние разглеждаме Вселената с нейните слънца и планети физично, външно, но ако я разгледаме като живо тяло, като жив организъм, ще имаме друга представа. Докато разглеждате нещата вън от съзнанието, картината ще бъде една: мозъкът, дробовете, стомахът – от една страна, и костите и мускулите – от друга. Те нямат своя мисъл, но са в зависимост от мисълта на цялото. Има нещо в човека, което мисли, направлява и държи всичко в изправност – това е висшето съзнание в човека, което обгръща несъзнателното. Докато висшето съзнание е в човека, той минава за жива душа – и тогава човек расте и се развива. Щом това съзнание го напусне, той престава да расте и се разпада на безброй частици.

Питате: „Къде е човекът?". Да се задава такъв въпрос, то е все едно да питате къде е шишето, от което водата се е разляла. Водата се е разляла, а шишето остава неизменно. Аз говоря за шишета, които не се изменят и никога не изчезват: водата се излива, а шишето си остава там, където е било.

И тъй, твърдата материя е установена, течната трепти, а въздухообразната се разширява. С други думи казано: това, което движи нещата, е материалният свят; това, кое-

то трепти, е чувственият свят; това, което се разширява, е умственият свят. Където е мисълта, там има разширение; където е чувството, там има трепет; където има движение, там е физическият свят, там са завършените резултати. Щом направиш една кола, ти я пускаш в движение. Трепетът трябва да се превърне в движение, а движението – в трепет; после трепетът трябва да се превърне в разширяване, а разширяването – в трепет.

Първото условие за развитие на ума е разширяването: умът се нуждае от пространство. Ако не разбирате закона за разширяване на ума, не можете да се справите с пространството. Трепетът има отношение към времето: ако не разбирате какво нещо е трепетът, не можете да се справите с времето. Движението има отношение към законите на физическия свят, към волята. Ако не разбирате законите на движението, няма да имате никакви постижения; а щом нямате постижения, постоянно ще се разочаровате. Толстой[8], като дошъл до най-голямото разочарование, казал: „Родих се, но какво от това? Ям, но какво от това? Имам богатство, но какво от това? Ще умра, но какво от това?“. На тези въпроси аз отговарям: като се родиш, ще възмъжееш; като възмъжееш, ще учиш, после ще работиш; като се умориш, ще си починеш; като се наспиш добре, ще се събудиш и ще се наядеш. Като си задаваш такива въпроси и си отговаряш, най-после се уморяваш и заспиваш. Мислиш ли, че като се събудиш, ще кажеш нещо ново? Пак ще повтаряш същото.

За да не изпада някой в еднообразие, аз ще му дам следния съвет: ще пости шест дни, без хапка хляб и вода. Какво ще прави тогава? Той мисли, че ще умре от глад. Щом хапне малко, ще разбере смисъла на храненето. Ето защо, като си починеш, започни да работиш и благодари, че си работил; като си гладувал, нахрани се и благодари за храната. Стани положителен в живота, а не отрицателен. Не питай защо ти е здравето, но благодари, че си здрав, иначе ще дойде болестта – строгият господар, на когото ще работиш без пари. Щом види, че умираш, той ще те изхвърли навън. Ако те намерят добри хора, ще те изле-

куват и ще кажат: „Пази се от лошия господар, болестта; не се свързвай с господарите на сиромашията, на глада, на смъртта“.

Пазете се от лошите господари! Влезеш ли в университета на смъртта, там са безпощадни, не дават никакво право на човека. Това е светът на анархията, на безправието; това е един неустановен свят. Всички аномалии на Земята се дължат на неустановения ред на нещата. Който не разбира тези неща, казва, че неустановеният ред произтича от установения. Не е така: установеният ред произтича от неустановения. Приятно е да срещнеш същество от установения свят. Какви са тези същества?

Един богат светски човек отишъл при виден философ и го запитал:

– Има ли Господ в света, или няма?

Философът отговорил:

– След половин час ще ти дам отговор.

В това време философът отишъл при един апаш и му казал:

– Ще влезеш в тази стая, ще видиш един богат човек и ще го обереш по всички правила на твоето изкуство.

Апашът влязъл в стаята, обискирал богаташа, взел парите и часовника му, съблякъл дрехите му и като го оставил по долни гащи, тръгнал да си ходи. Ужасен и изплашен, богаташът почнал да вика:

– Господи, помогни ми!

В този момент философът влязъл в стаята и се обърнал към апаша с думите:

– Стой, върни всичко на този човек!

Апашът изпълнил заповедта му. След това философът казал на богатия:

– Господ е Този, Който те освобождава от ръцете на апаша, Който ти дава благата на живота и Който връща всичко, което ти е отнето. Търсиш ли Бога вън от това, никъде не можеш да Го намериш. Търси Го в положителното, а не в отрицателното на живота.

Помни: когато се намериш в трудно положение, обърни се към съществата от установения свят – без колебание

и без съмнение. Не питай достоен ли си да видиш едно от тия същества; не питай достоен ли си да видиш Слънцето, а отвори очите си и приеми колкото можеш повече светлина. Не казвай, че си голям грешник, че си недостоен да поемеш чистия въздух: не, дишай дълбоко и приемай, колкото си искаш. Като дойдеш при извора, не мисли, че си недостоен да пиеш от тази вода, а коленичи пред него и пий чиста планинска вода. Като ходиш по Земята, благодари, че тя те носи; благодари за добрите мисли, чувства и постъпки, на които можеш да разчиташ. Това са малки работи, за които всякога може да се благодари.

Като живееш добре, възвишените същества ще отправят своето благоволение към теб. Понеже си спазвал техните закони, те ще ти помогнат да развиеш дарбите си. Колкото повече дарби си развил, толкова повече са те посещавали. Не само те, но и ти ще ги посещаваш. Като се свързвате с тия същества, животът ви се осмисля: без тях животът е пълен с разочарования. Ако дървото изгаря в огъня, животът му има смисъл, но ако цъфти, връзва и дава плодове, животът му има по-голям смисъл.

Как ще познаем проявата на Разумния свят? Представи си, че си пътник: минаваш през гъста, непроходима гора, мушкаш се тук-там – още не виждаш никаква разумност. Продължаваш пътя си: пред теб се откриват росни ливади, пасбища – и по тях стада: не виждаш още разумността. Продължаваш пътя си, виждаш къщи с осветени прозорци, но в тях няма нито едно разумно същество. Чудиш се какъв е този свят, кой го е създал. Но всичко, което виждаш, се дължи на възвишените, разумни същества, които направляват живота: всичко се дължи на техните грижи. Най-после, като видиш хората, ще разбереш къде е разумността. Всяко нещо трябва да благодари на своя създател, на онзи, който се грижи за него.

Сега вие се намирате пред завършените процеси и ги обяснявате по своему. Учените говорят за създаването на света, но това е механично създаване. Учените говорят и за създаването на човека, но и то не е точно. Лесно е да кажеш: „Направих си къща“. Знаеш ли, че твоята къща е

резултат от труда на много работници? И човешкото тяло е резултат от дейността на безброй разумни същества. Ако ти сам беше направил тялото си, щеше да познаваш неговите закони, а ти сега ги изучаваш. Казваш, че човек мисли с главата си, а работи с ръцете си, но всъщност човек мисли с главата си толкова, колкото грамофонната плоча може самостоятелно да говори: тя възпроизвежда речта на някой учен, но сама нищо не знае. В плочата ли е ученият? Грамадна е разликата между говора на учения и това, което се възпроизвежда на плочата. Грамадна е разликата между мислите, чувствата и постъпките на възвишените същества и вашите: колкото е далече Небето от Земята, толкова са далече и те от вас.

Мнозина питат какво е предназначението на човека. Първо да се свърже с възвишените същества, а после да реализира своя трепет, да се разшири и да постигне своя стремеж. Всеки човек получава толкова, колкото заслужава. Това зависи от степента, до която е достигнало неговото съзнание. „Какво да правим със знанието, което Учителя ни дава? Какво ще стане с нас – няма ли да се объркаме между светското и духовното знание?“ Ако сте само в света, няма ли да се объркате? Има смисъл да изучавате светското знание, ако то може да ви доведе до един резултат, от който да започне нещо ново. Постижението е там, където започва човешката мисъл, свещеният трепет на човешкото сърце и силата на човешката воля. Ако не можеш да мислиш, ако нямаш свещен трепет в сърцето си и нямаш воля да направиш нещо, нямаш никакви постижения. „Ние се обезсърчаваме, не разбираме законите.“ За един миг мога да ви насърча, като ви поставя на изпита, на който философът поставил богатия: за един миг ще започнете да мислите по нов начин. Като ядеш, ще благодариш на съществата, които са изпратили яденето; после ще напишеш няколко куплета – и пак ще благодариш. Твоята глава е възприела тяхната мисъл, но сама не е създала тази мисъл: човек възпроизвежда нещата, но сам не ги създава.

Смирение е нужно на човека! Питаш: „Докога ще бъда играчка на съдбата?“. Човек става играчка на съдбата, когато не разбира законите ѝ. Който не разбира тези закони, получава добри уроци от съвършените същества – те го възпитават, показват му какво е смъртта и какво е животът. Богатият запитва философа какво е Бог и след половин час идва апаш да го обере. Обирът е смъртта. Като те оберат, веднага викаш Бога на помощ. След това ще дойде едно разумно същество, което ще накара апаша да ти върне назад откраднатото богатство. Кое е по-добро: да учиш в затвора или да ходиш на училище и там да учиш; да бъдеш здрав или болен? Ето защо от всички се иска смирение и разбиране. Като сте смирени, ще благодарите на Бога за всичко, което ви е дал. Вие седите и се сравнявате един с друг – кой повече и кой по-малко е получил. Това са сравнения с грамофонните плочи – коя е по-хубава. Казвате, че еди-кой си е написал няколко стихотворения, няколко разказа, и питате: „Ти чел ли си ги?“. Не съм чел нищо от тях.

Преди няколко дни разговарях дълго с едного, който ми каза: „Ти нищо не знаеш, макар че много се говори за твоите знания“. След малко го заболя стомахът и той викна: „Страшни болки имам, умирам!“. Предложих му да вземе няколко капки от едно лекарство, той прие и след малко болките му минаха. „Както виждаш, аз нямам много знания, но можах да ти помогна.“ „Откъде знаеш да лекуваш?“ „Сам изучавах това изкуство.“

Истинско знание е това, което може да те освободи от страданията, което внася светлина в ума, трепет в сърцето и сила във волята ти. Това е реалното, това е същественото. И като знаеш това, не се обезсърчавай, но гледай на света като на предметно учение. Зад този свят се крие друг, реален свят, към който се стремят всички. На него можете да разчитате, както може да разчитате на всяко разумно същество: достатъчно е да въздъхнеш, за да ти се притекат веднага на помощ. Те няма да те питат какво знаеш, но веднага ще ти помогнат. Една връзка с тези същества струва повече от всички придобивки на Земята,

защото в тях са скрити придобивките. Че имате връзки със света, това нищо не значи. Не мислете, че имате с какво да се препоръчате пред тези същества. С какво ще им се похвалите: със знанието, със силата или с любовта си? С какво ще се похвали малката планина пред голямата – със силата си ли?

Човек може да се препоръча само с едно нещо: да бъде носител на велики, свещени идеи. Ако не сте носители на такива идеи, не може да влезете във връзка с Бога. Какво се разбира под *носител на свещени идеи*? Това значи да бъдеш канализация за минаване на чистата вода. Ако не станеш доброволно носител на тези идеи, ще бъдеш проводник на нечистотии. „Нали сме свободни, независими?“ Не сте свободни: където има страдания, сиромашия, разрушения, човек е канал на нечистотии. „Ако през нас минават нечисти мисли и желания, какво ни очаква?” Моето желание е да бъдете носители на възвишеното, а не на обикновеното. Пазете връзката си с възвишените същества, за да бъдете достойни носители на техните идеи – и тогава ще се убедите напълно в съществуването на друг свят. Ако той не съществуваше, вие никога не бихте се проявили. Съществуването на другия свят има свое начало, свой произход.

И тъй, задръжте в ума си три неща: човек трябва да се разширява, да има в сърцето си свещен трепет и във волята си – свещено движение. Само така можете свободно да се проявявате; без тези три неща не можете да се проявите. Вие приличате на свещ, която е поставена в склад, за да чака своето време. Един ден в склада идва един познат и казва: „Дайте ми тази свещ“. Слага я в златен свещник, запалва клечка кибрит и свещта пламва. Тази свещ трябва да гори, без да изгаря. Кой не иска да има такава свещ? Докато е в склада, никой не ѝ обръща внимание. Който използва тази свещ, ще чете на нейната светлина, после ще погледне нагоре, ще се усмихне и ще благодари. Когато услужиш на някого с твоята свещ, това показва любовта ти към него.

Възвишените същества, за които ви говоря, са неизвестни в Битието. За човека те са свещи, от чиято светлина той се ползва. Ако отиде в света и прекъсне връзката си с тях, те скриват светлината си от него, докато научи добре урока си. И тогава, като питате какъв е смисълът на живота, отговарям: смисълът на живота е да се върнеш в правия път, да застанеш на светилника и да светиш на хората.

Сега на вас казвам: ако сте ме разбрали, добре ще бъде за вас; ако не сте ме разбрали, следващия път ще ме разберете.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

7. лекция, 4 ноември 1932 г., София, Изгрев

КОНТРАСТИ В ЖИВОТА

Тайна молитва

Защо човек трябва да живее, защо трябва да учи, защо трябва да яде, да се облича, да спи, и най-после защо трябва да умре? Това са въпроси, на които трябва да се даде някакъв отговор. Преди да си отговориш на въпроса защо живееш, нужно е да знаеш къде си бил по-рано.

Тема за следния път: *Къде е бил човек, преди да дойде на Земята*.

Какво допринася сегашният живот на човека? Всеки има стремеж към нещо. Днес вие сте млади; преди вас други са били млади, но са остарели; един ден и вие ще остареете. Какво допринасят младостта и старостта на човека? Като млади много неща не знаете, но имате условия да живеете. Какво направихте досега? Много грешки и глупости. Старите много знаят, но въпреки това умират. Както младият не може да се справи с живота, така и старият не може да се справи със смъртта. Младият е невежа в живота, а старият – в смъртта. И двамата жънат последствията на своето невежество.

Сега ще ви напиша арабското число 6 и Соломоновия знак[9], който представлява два преплетени триъгълника (фиг. 1) – пак числото 6, но изразено геометрически. Каква е разликата между арабското число 6 и числото 6, изразено геометрически? Арабското число изразява шест единици, но не знаем какви са тези единици. Двата триъгълника, т.е. шестте страни, представят определена идея – Соломоновия знак. Числото 6 става по-определено, ако е алгебрично. Знакът плюс или минус означава нещо. На стария, който се готви за смърт, слагаш знака минус, а на младия – плюс. В първия случай разходите са по-малко, отколкото във втория. Като умре човек, за погребението се правят повече разходи, но щом го погребат, те посте-

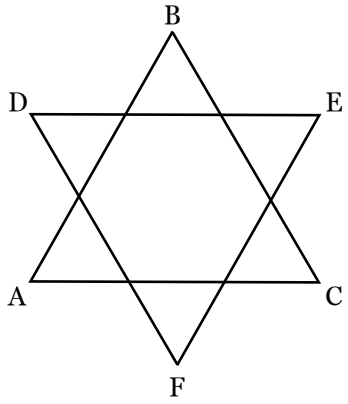

фиг. 1

пенно намаляват, достигат до едно цвете и едно шише вода. Друг е въпросът за детето, което расте – неговите разходи все повече се увеличават.

Досега никой не е задоволил числото +6 – големи са неговите желания и нужди. Казано е в *Битие*: *Бог създаде човека и се разкая*. Значи и Небето се е видяло в чудо как да задоволи човека. Като е разбрал, че нищо не може да го задоволи, Бог му е изпратил смъртта. Пред нея и младият, и старият отстъпват и човек се отказва от всичките си желания, нищо вече не иска. Той казва: „Готов съм да умра. Предпочитам смъртта пред страданията“. Каква е разликата между смъртта и живота? В смъртта нещата се разединяват, а в живота се събират; в смъртта цветята окапват, а в живота отново изникват, растат и цъфтят; в живота плодовете зреят, а в смъртта окапват и гният. Аз разглеждам живота и смъртта като общи понятия. Затова казваме, че желанията и чувствата на човека умират и оживяват. Същото се отнася и за доброто, и за злото.

Ще кажете, че доброто никога не умира. Значи доброто не умира, а животът умира. Кое е по-вярно? Животът не умира, но временно спира своята дейност на едно място и се пренася на друго. Какво е смърт? Това, което бавно, постепенно ограничава човека. Всяка отрицателна мисъл, отрицателно чувство и отрицателна постъпка са предвестници на смъртта; всяка мъчнотия, всяко страдание и всяка болест са предвестници на смъртта. И обратно: всички положителни мисли, чувства и постъпки са предвестници на живота; здравето и радостта са предвестници на живота. Ще кажете, че страданието е необходимо. Ако гледате на него като на нещо, което осмисля живота, раз-

бирам, но ако не можеш да го използваш разумно, то е повече мъчение. Да страдаш съзнателно, това значи да се справиш със страданието и да влезеш в света на радостта.

Страданието може да се уподоби на първите тонове, които издава цигулката, когато детето се учи да свири. В началото те са нечисти, неправилни – и много време трябва да свири то, докато започне да изкарва чисти, верни тонове. Чрез страданието човек минава от неверните неща към верните. „Трябва да се мъчим.“ Ако мъчението може да те извади от лошите условия, то има смисъл. Какво е доброто? Път към живота. Ако доброто не те доведе към живота, то няма смисъл: вън от живота доброто няма смисъл. Значи доброто ни приближава към живота, а злото ни отдалечава от него; доброто води към живота, а злото – към смъртта. За да живееш, ще прилагаш доброто.

И като живее добре, човек пак умира. Къде отива? „На онзи свят.“ Ако е отишъл на онзи свят, добре ще бъде за него, но ако е попаднал някъде в пръстта и са го затъпкали? Ако пръстенът ти със скъпоценния камък се затъпче в пръстта, ти имаш право да съжаляваш, но ако го намери един благороден човек и го сложи на ръката си, можеш само да се радваш. Докато е на човешката ръка, скъпоценният камък придобива нещо хубаво; щом падне от ръката, той постепенно губи силата си. Вън от живота нещата губят цената си, защото нямат условия да растат и да се развиват.

Има нещо, което радва човека. Това е мисълта, че един ден той ще се освободи от оковите на смъртта и ще влезе в живота на безсмъртието. Днес човек се радва на преходни неща: живее и не мисли за смъртта, не му се вярва, че ще умре. И наистина, няма защо да вярва – и без да вярва, той умира. И като вярва, умира, и като не вярва, умира; и като вярва, живее, и като не вярва, живее. Вярваш, че някой говори истината, но доколко я говори, това е въпрос.

Да се върнем към числата –6 и +6. Който ги разбира, знае качествата им. Може ли числата –6 и +6 да изпълнят задълженията, които им се дават? Те имат възможност да

ги изпълнят. Това е един философски въпрос, от който малцина се интересуват. Колко души се интересуват от книгите на известен философ? Той пише по разни въпроси, но все едно, че пише на натоварени коне: той ги съветва да работят, а те са натоварени; той им говори за света, за небето, за Слънцето, за културата, за хората, за къщите, за университетите, за великите задачи, а после ги пита: „Разбрахте ли?“. Какво могат да кажат конете? „Какво ни интересуват тези работи?“ Какво ни интересува –6 и +6?

Болният се оплаква на лекаря от страданията си и очаква от него да го избави от смъртта. Лекарят си казва: „Аз те лекувам, но един ден смъртта ще те задигне, пък и мен ще задигне“. Болният вярва, че няма да умре, и наистина не умира в този ден, но на втория ден умира. Лекарят се чуди защо е умрял, прави аутопсия и разбира, че болният е умрял от разрив на сърцето. От какво е умрял, не е важно. Колкото и да говориш за смъртта му, никого няма да утешиш. Та и философите много говорят, но важно е какво трябва да се прави. Като говориш много на турчина, той пита: „Какво му е чеврето?“. Тайната на нещата е в –6 и +6. Аз лесно мога да съживя минуса, като го оженя: мъртвият възкръсва, като го оженя. Ще сложа една напречна линия на минуса и той става плюс: мъртвият излиза вън от гроба.

Минусът показва не само смърт, но и страдания. Имате едно житно зрънце. Ако го хвърлите на пътя, очаква го смърт – ще го намери някоя птица или мравка и ще го изяде; но ако го посеете в земята, очаква го първо страдание, а после изникване. В този смисъл страданието е пръстта, която засипва зрънцето, за да го освободи от явна смърт. Значи страданията освобождават човека от смъртта. Ако не е така, страданията нямат смисъл. Страданието има смисъл дотолкова, доколкото подтиква човека към живот.

Сега ние разглеждаме числата –6 и +6 като самостоятелни единици. Аз питам откъде са дошли тези числа. Така питат всеки пътник, който отива в хотел. Той казва, че идва от еди-коя си държава, град или село. И учителят

пита детето откъде идва – и то отговаря на въпроса. И вас ви питат откъде сте дошли. Преди да сте дошли на Земята, вие сте били някъде. Искате да кажете, че сте дошли от Слънцето, но ви е страх да не ви се смеят. Вие играете роля, както едно време истината е била принудена да играе роля. Понеже хората не са я обичали, тя се криела зад вратата. Като измъчвали някого, той се питал: „Няма ли истина, няма ли правда в този свят?"; и тя се обаждала: „Тук съм, зад вратата". Има истина, има и правда в света. Казвам: Истината и Правдата не са в състояние сами да оправят света. Ако можеха, досега те щяха да го оправят. Правдата и Истината са в състояние да оправят света дотолкова, доколкото те се прилагат в човешкия живот, но вън от него нищо не могат да направят. То е все едно да сложиш кибритена клечка в дървата, без да я запалиш. Ако я запалиш, тя ще произведе известен резултат.

Животът представлява съвкупност от задачи. Всяка задача е една кибритена клечка. От изгряването на Слънцето до залеза – целия ден ще палиш кибритените клечки. Ако се палят лесно, ти ще бъдеш щастлив; ако се палят мъчно или изобщо не се палят, ти ще бъдеш нещастен. Има дни в живота, когато се пали само една клечка и тя не може да се използва за другия ден. Какъв ще бъде животът ти за другия ден, не се знае. Днес времето е хубаво, ти си облечен с тънки дрехи, но на другия ден времето може да се развали, какво ще правиш тогава с тези тънки дрехи? Ще бъдеш ли разположен този ден? Понеже навън е студено, ти ще се свиваш, ще търсиш къща да се приютиш, ще искаш да ти услужат с топли чорапи, със здрави обувки – и най-накрая ще седнеш да ядеш.

Всички хора се стремят да постигнат нещо. Има правила за постигане на резултати, които са дадени от Природата. Например някой иска да стане музикант, друг – художник, трети – инженер. Много изкуства и занаяти е предвидила Природата – и за всяко от тях е предвидила специален център. На човека не му остава нищо друго освен да работи за развитие на своите центрове. Искаш да развиеш един от тези центрове, а не работиш – Природа-

та ще те интернира на общо основание. Живата, разумна Природа не търпи мързеливи, празни хора.

Питате: „Защо греши човек?“. От непослушание, защото то води към лъжа, кражба и други отрицателни прояви. Майката отива по работа и казва на детето си: „Няма да буташ гърнето със сладкото!“. Тя разчита на него, нарича го ангелче, но като остане само, детето поглежда към гърнето. Нещо го тегли да си вземе една лъжичка сладко, но като си спомни, че майка му е забранила да го пипа, то се отказва да си хапне от него. После пак се приближава и си казва: „Ще си взема само една лъжичка, никой няма да забележи“. Но то се увлича – след първата взима втора, трета лъжичка – и преполовява сладкото. Като се върне от работа, майката проверява гърнето и вижда, че детето е яло сладко. Тя го пита: „Яде ли от сладкото?“ „Не съм“. Ето първата лъжа, резултат на непослушанието. Майката е недоволна от детето, взима пръчката, набива го добре и го изпъжда навън. Като се намери вън от рая на майката, детето признава грешката си. Ето един пример от драмата на човешкия живот.

Така постъпва и Природата: за всяка погрешка тя изпъжда човека вън от Рая. Природата, т.е. Божественото начало в човека, го наказва за всяка негова погрешка. Щом сгреши, тя му казва: „Излъга ме!“. Защо детето не каже истината още в началото; защо не иска прошка от майка си и не каже, че е пипало сладкото? Защо я излъга? И досега още никой не е отговорил на тези въпроси. Два начина има за изправяне на човека: законът и Любовта. Когато детето лъже, майката първо прилага закона: взима пръчка и налага детето. Отношенията между майката и детето временно се изменят. Тя пак го обича, но знае, че нейното ангелче не говори истината. Желанието на детето да си хапне сладко е по-силно от послушанието: в случая то обича повече сладкото, отколкото майка си.

Значи грехът и страданието се раждат между полюсите на Любовта. Човек се бори между любовта си към Бога и любовта си към света. Гърнето представлява света, който изкушава човека. Казваш: „Нямам ли право да вкуся от

сладкото?“. Нямаш право, щом ти е забранено. Има неща, от които можеш да вкусиш; има неща, от които не можеш – всяко нещо е на своето време. Защо ще ядеш стипчив, недозрял плод? Почакай два-три месеца, докато той узрее. Вторият начин за изправяне на човека е Любовта. Ако любовта на майката е силна, тя може да изправи детето си без никаква пръчка.

Казвате: „Културата и науката ще просветят хората“. Как ще стане това? Ако съвременната наука ни учи само да градим къщите си, какво ще придобием от това? Къщите ни запазват от суровите условия на Природата. Науката ще ни научи как да си приготвяме облекло, обувки, да запазваме храните си, но това е външната страна на живота. Има още нещо необходимо за човека.

Едно магаре, натоварено със сол, минавало през река, но случайно се подхлъзнало и паднало във водата. Като станало, усетило, че товарът му е олекнал. Друг път, натоварено с вълна, то минавало пак през реката и за да се облекчи, съзнателно се потопило във водата, но било излъгано: товарът му толкова натегнал, че то не могло да излезе от водата. Онова знание, което ни облекчава, е на мястото си, когато носим сол, но същото знание не може да ни помогне, когато сме натоварени с вълна. Ако прилагате първия метод на магарето, при лошите аспекти на живота вие ще имате резултат минус.

Ако Слънцето е във възходящ или низходящ знак, какво влияние ще окаже върху човека? То е все едно да посеете едно семе през пролетта или в ранната есен. В двата случая ще имате два различни резултата. Ако върху някой човек има влияние Сатурн и Луната, какъв ще бъде неговият характер при лошите аспекти на тези планети? Той ще бъде мрачен, ще има силно въображение, но ще преувеличава нещата и от страх ще умре. Сатурн ще му създаде хилаво тяло, а Луната – болно въображение. Луната има желание да му помогне, да го подтикне към работа, към дейност, но слабото тяло не му позволява това. Той предпочита да умре, отколкото да се бори с лошите условия на живота. Коя планета може да му помогне при тези

условия? Слънцето и Венера, която не отива никъде без Слънцето: тя пали свещта си от него, а със запалена свещ добре се пътува. Понякога Венера обича да се шегува и със свещта си запалва и плевнята на човека.

Ново съзнание е нужно на човека – без него той не може да се повдигне. Старото съзнание е стара дреха – наричаме го атавистични навици. Новото съзнание изключва всички условия, които спъват човека, всички болезнени състояния: новото съзнание прави организма здрав. Птицата по-лесно може да избегне лошите условия, отколкото млекопитаещите – ще хвръкне и ще отиде при по-добри условия. Разумният човек, който разбира законите на Природата, като птицата лесно се справя с лошите условия.

Куче минава покрай един кон с вериги на краката и го пита:

– Защо са тези окови на краката ти?

– Господарят ми не иска да скитам из гората.

– Защо не направи краката си по-тънки, да могат лесно да се изхлузват от веригите?

– Те са ми наследство от дядо ми и прадядо ми.

Кучето продължило пътя си и срещнало един вол с юлар на главата си. То го запитало:

– Защо носиш този юлар?

– За да ме впряга господарят на работа.

– Защо носиш рога?

– За да се браня.

– Ако нямаше рога, лесно щеше да се изхлузваш от юлара.

Един ден конят поумнял и се освободил от веригите. Той видял кучето, вързано със синджир, и му казал:

– Благодаря ти, че ми посочи как да се освободя от нещастието, но какво е станало с теб? Какъв е този синджир на врата ти?

– Там е злото: господарят намери как да ме ограничи. Трябваше да направя главата си по-тънка, за да се измъквам от синджира.

Казвам: веригите, юларът, синджирът – това са символи.

Според някои източни и западни окултисти науката води човека до една опасна област. Преди всичко трябва да се изучават качествата на елементите, които животът включва в себе си, трябва да се изучават и условията, при които тези елементи действат. Живата и мъртвата материя, както мислите, чувствата и постъпките, има своя положителна и отрицателна страна. Всичко това трябва да се знае. Не можеш да работиш с известни елементи, ако предварително не знаеш техните свойства. Всяко свойство, приложено намясто, има резултат.

Една млада красива мома се отегчила от живота, дотегнала ѝ селската работа. Един ден, като работела на нивата, седнала да си почине и се замислила. Минал един богат човек и я запитал:

– Защо си толкова замислена?

– Дотегна ми животът.

– Започни да пееш и да играеш. Хайде, попей ми и ми поиграй!

Той я възнаградил щедро. Съседът ѝ, стар беден човек, я запитал:

– Какво стана с теб, дъще, че толкова се развесели?

– Реших да пея и да играя, за да подсладя живота си.

– Тогава да поиграя и аз.

Започнал той да играе, но не върви: краката му се преплитат. Когато момата играе и пее, то е намясто, а от стария се иска друго.

Методите на стария и на младия са диаметрално противоположни. С кой от двата метода ще си послужиш, това зависи от твоята разумност. Умният употребява всяко нещо на неговото място. Здравословно, добро нещо е да пееш и да играеш, но работа се иска и на полето, и вкъщи. Понякога е по-добре да играеш и да пееш, отколкото да се потиш в кухнята. Така е за момата, но не и за стария. Какво трябва да прави той: как ще превърне своето недоволство в доволство? Следващия път ще отговорите какво трябва да прави старият, за да му тръгнат работите.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

8. лекция, 11 ноември 1932 г., София, Изгрев

ЖИВОТ И БЛАГО

Тайна молитва

Тема за следния път: *Къде не е бил човек и къде няма да бъде.*

Ето един въпрос, на който мъчно може да се отговори. Ще кажете, че човек е излязъл от Бога и при Него ще се върне. От друга страна се казва, че Бог е навсякъде. Как е възможно тогава човек да излезе от Бога и да се върне при Него? Излизането подразбира работа. Излизаш от дома си и отиваш на работа; излизаш от Бога и започваш да работиш. Никой не помни кога е излязъл от Бога и не знае кога ще се върне. Щом нищо не помни и нищо не знае, как ще реши задачата си? Може ли ученикът да реши една задача, ако не я разбира?

Какво ще кажете например за думата *сензу* от песента *Нева сензу*? Знаете ли на какъв език е тя, какъв е смисълът ѝ? Защо ви давам тази дума, не знаете; какъв е произходът ѝ, също не знаете, но въпреки това тя има известно отношение към вас. Буквата *С* е закон на промени. Буквата *Е* показва причините на промените. Третата буква – *Н*, означава мъчнотиите, противодействията в Природата. Четвъртата буква – *З*, означава Разумното начало, което преодолява мъчнотиите. Изобщо думата *сензу* показва как може човек да разреши мъчнотиите си.

Всяка дума крие в себе си известни сили, както и всички органи на човешкото тяло. Срещате човек с къс нос, едва два сантиметра, а друг – с дълъг нос. За първия казвате, че нещо не му достига, а за втория казвате, че е напреднал човек. Значи носът има отношение към човешкото развитие. Ако видите висок, плещест човек, вие изпитвате към него известно уважение и страх, чувствате неговата сила. Ако срещнете нисък, слаб човек, ще изпитате към него известно съжаление.

Какво изпитва човек към планината? Някакъв особен страх и трепет, защото с големината си планината го респектира. Какво би станало, ако планината се подвижи? Но тя е строга и мълчалива – като философа: стои на едно място неподвижна и се занимава с научни изследвания, а хората се качват по нея и слизат – и те я изучават. Планините представляват героите на миналото, които са създали света и след това са заспали. Ако един от тези гении на човечеството се събуди, ще хване човека с двата си пръста, както той хваща бълхата. Планината ще хване човека и ще го пита: „Кой ти позволи да се качваш и слизаш по мен?“ „Не съм ли свободен да ходя по планината?“. Свободен си, но когато планината спи; щом се събуди, не си свободен, ще стоиш далеч от нея.

Какво означава страданието? Качване по гърба на един пробуден гений. А радостта показва, че ходиш по гърба на заспалия гений. „Какво да правя, за да не страдам?“ Ходи по гърба на заспалите гении. Значи събудените гении причиняват страдание на човека, а спящите – радост. Докато майката спи, детето яде от сладкото, но щом се събуди, пръчката играе по гърба му. То казва: „Началото беше сладко, а краят излезе горчив“. Детето не трябваше да събужда майка си – тя трябваше да спи, докато то изяде сладкото; като се събуди, не е нужно тя да търси гърнето със сладкото. Всеки иска да се прослави, да се чува името му по целия свят. Ето защо много пъти човек се домогва до гърнето на щастието, на славата, но изведнъж се събуди някой от заспалите гении и отнема щастието от ръцете му.

Питам: кой ви позволи да бъркате в гърнето на щастието? Ти си поет, напишеш една хубава поема и очакваш похвалите на света, но изведнъж гениятна критиката се събуди и славата ти изчезва. Пипне ли те критиката в ръцете си, така ще те смачка, че не можеш да се покажеш пред хората. Критикът казва: „Как смееш да буташ поетическото гърне без позволение?“. Поетът казва, че хората не го разбират, че са невежи. Не, хората не са виновни, но поетът е писал, когато са се събудили гениите на поезията.

Поетът иска гениите да влязат в него, но те лесно влизат, а мъчно излизат. Така и в спиритичните сеанси някой дух влезе в човека и излезе, но някой влезе и не иска да излезе. Аз пък питам: защо водата, като влезе в шишето, не иска да излезе. Ако си силен, ще обърнеш шишето и ще излееш водата; ако си слаб, водата казва: „Не искам да изляза – бъди силен ти да ме изкараш навън. Щом си бил силен да ме вкараш в шишето, бъди силен да ме извадиш оттам“.

Оплакваш се от мъчнотиите си. Смешно е овчарят да вкара овцете си в кошарата и да не може да ги изкара. Не е ли чудно да завършиш три факултета и да не можеш да се освободиш от скръбта. Как е влязла скръбта в теб, не знаеш, но също така не знаеш как да се освободиш от нея. После се питаш защо Бог е създал света така, защо е допуснал страданията. Ти сам създаде страданията си – Бог не е мислил да ти ги създава. Ти поставиш пръста си на печката, опариш се и страдаш, а после се питаш откъде ти дойде това страдание. Като си учен, длъжен си да знаеш причината на страданието и на радостта, на здравето и на болестта.

В какво се заключава здравето на човека, на какво се дължи то? На добрата храна, на чистия въздух и на светлината. Здравият човек мисли правилно, диша дълбоко и се храни добре. Умният човек всякога мисли правилно, затова той върви добре, а същевременно добре работи и си почива. Всяка проява на човека има свои отличителни черти. Същото се отнася и до физическото тяло на човека. Например казваш, че един човек е топъл, а друг – студен. Това лесно се проверява, както е лесно да кажеш, че свещта свети или не свети. Щом свещта гори, няма защо да доказвате, че тя има светлина. Очевидните неща не се нуждаят от доказателства: като запаля свещта, тя сама по себе си вече гори и има светлина. Важно е дали вие виждате това, или не? Ако за запалената свещ казвате, че не свети, причината е във вашите очи – има някакъв дефект в тях.

Следователно когато не разбирате известен предмет, това показва, че нещо ви липсва. Колкото и да ви се говори, предметът все ще ви остане неясен. Какво ще разберете от знаковете, с които си служи математиката? Например две успоредни хоризонтални чертички означават знака равенство (=). Едно малко ъгълче с върха надясно (>) означава по-голяма величина; същото ъгълче с върха наляво (<) означава по-малка величина. Например 4>3 и 3<4. Това са условни знаци, които съществуват в дадена система. Който изучава тази система, ги разбира и си служи с тях. Много от гръцките и латинските букви се прилагат в алгебрата и геометрията.

Представете си, че имате линията *AB*.

A_____B

Измервате от нея 10 см, които трябва да разделите на 10 милиона части. Колко време ви е нужно да направите това деление? Ако за една минута отделяте 100 частици, за един час, т.е. за 60 минути, ще отделите 6 000 частици; за 24 часа ще отделите 144 000 частици. Колко частици ще отделите за 10 дни? Времето може да се съкрати, а може и да се удължи – зависи от интензивността, с която се работи. Ако времето се съкрати, повече енергия ще се изразходва; ако се удължи, енергията ще се спести. Оттук вадим следния закон: когато една работа се свършва за по-малко време, изразходва се повече енергия. Значи когато енергията се увеличава, времето се съкращава; когато енергията се намалява, времето се удължава.

Представете си, че искате да прокарате една идея, например идеята за въздържанието. От какво трябва да се въздържа човек? Друг иска да прокара идеята за любовта или идеята за благоденствието на човечеството. Защо е нужна Любовта, защо е нужно благоденствието? Преди да се стремиш към благоденствието на цялото човечество, запитай се ти имаш ли благоденствие. Щом свършиш работата, която ти е дадена, цялото ще благоденства; ако първо ти не свършиш работата, и цялото няма да благо-

денства. „Искам благото на цялото човечество.“ Какво е човечеството? Според мен човечеството е права линия, разделена на милиарди частици. Ако хората не бяха частици от едно цяло, те нямаше да умират. Може ли едно гърне, раздробено на милиарди частици, да благоденства? Ще кажете, че всяка частичка е живо същество. Живо същество, но от счупено гърне. Всяка частица е толкова жива, колкото е живо например изваденото сърце на жабата: то може да пулсира дълго време вън от тялото, но това е живот на счупеното гърне и един ден ще престане да пулсира.

Може ли цялото да умре, а частите да са живи? Ще кажете, че след като човек умре, клетките продължават да живеят. Съгласен съм с вас, но казвам: като отрежете крака на кокошката и го изядете, той продължава да живее, но във вас, а не в кокошката. Вие благувате, а кокошката страда. Значи човек страда, когато се е качил на гърба на пробудения гений. Ако си гладувал три дена и на гърба ти се качи една кокошка, какво ще направиш? Ще я заколиш и ще я изядеш. Ама вегетарианец си бил! Мислите ли, че сегашните вегетарианци са истински? Колко микроби приемат заедно с храната! За да бъде истински вегетарианец, човек трябва сам да си приготвя храната. Ще кажете, че съм краен в своите заключения. Яли ли сте швейцарско сирене? Отрежете едно парче и вижте какво има вътре в него – ще видите много червейчета. И казвате, че това е вегетариански продукт.

Колко паразити нападат човека, но той не може да се освободи от тях. Страшно е, когато чувството паразитизъм се вмъкне в човека – той престава да работи и очаква всичко наготово. Като говоря за паразитите, аз имам предвид отрицателните мисли и чувства на човека. Какво ще правите с тях? Каквото правите с паразитите – сложете ги между пръстите и ги чукнете. Вие ги криете, не искате никой да знае за тях. „Можем ли да се освободим от тях?“ Според мен няма грешка, от която човек да не желае да се освободи, както и няма случай, в който да желае да греши. Някой прави грешки, но с научна цел. Например

неправилно е да режеш една жаба, но понеже става с научна цел, се оправдава. В случая нещастието на жабата е благоденствие за човека. За хиляди хора войната е нещастие, но за някои е благо. Убил си десетки хора и те възнаграждават с кръст за храброст, всички те признават за герой. Като минеш покрай една грънчарница и изпочупиш десетина гърнета, ще минеш за герой, защото е война, и ако не счупиш нито едно гърне, ще минеш за страхлив и малодушен. Това са относителни неща.

И тъй, за да се освободи от мъчнотиите си, човек трябва да анализира своите мисли и чувства. Без този анализ той не може да дойде до правилно заключение за проявите в живота. Като мисли правилно, човек изработва истински морал в себе си. Днес понятието *морал* е крайно разтегливо: това, което е морал за едного, за друг не е морал. Когато детето открадне една-две ябълки от градината на съседите, всички казват, че то е престъпило закона. Когато богатият направи една търговска сделка, в която злоупотреби с милиони, казват, че е умен човек, че умее да върши сделки. Да заколиш едно говедо, да одереш кожата му и да я продадеш, това не е престъпление, но ако си вегетарианец и носиш кожени обувки, това е престъпление. Природата има един строг, неизменен морал, който се прилага еднакво към всички хора. Дали съзнаваш кое е морално, или не – не е важно: един ден говедата ще те държат отговорен за кожата на твоите обувки. Че си ги купил готови, няма да те оправдаят: щом носиш обувки от кожата на говедата, ти взимаш участие в престъпленията на онези, които са ги клали. Вдълбочи се в себе си и се запитай: от крадена кожа ли са обувките ти, или не. Ако са от крадена кожа, и без пари да ти ги дават, не ги взимай.

Мнозина се извиняват за грешките си с това, че всички хора грешат, но това не ги оправдава. Всеки се съди в зависимост от своите разбирания. Казваш, че не можеш да оправиш света. Ти не знаеш, че понякога спасението или нещастието на хората зависи само от един човек. Един голям хотел се е запалил, ти влизаш в него, оставяш вратата отворена и въздухът нахлува вътре, с което усилва

пожара. След теб идва друг, веднага затваря вратите, пречи на въздуха отвън да влиза – и пожарът се прекратява. Първият носи нещастие на хората, а вторият ги спасява. Човек носи отговорност за доброто или за злото, на които съдейства. Влизаш в стая, в която има задушлив газ. Един човек спи там и не подозира, че смъртта го дебне. Какво ще направиш, за да го спасиш? Ще отвориш вратата и прозорците, да влезе чист въздух. В случая въздухът спасява човека.

Човек е дошъл на Земята, без да знае законите на Великата природа, нито тези, които Бог е вложил в него. Интуицията му говори, но той не се вслушва в нея. Тя се изявява като вътрешен глас, който му нашепва: „Не прави това, за да не те сполети нещастие“. Той не се поддава на този глас и си прави каквото иска. После се чуди защо идват нещастията: първо по-малки нещастия; после – по-големи, докато всичките му работи се объркват. Той се чуди защо работите му не се нареждат.

Ако не ядете, както трябва, ако не пиете вода, както трябва, ако не дишате дълбоко и не приемете светлината правилно, вие не можете да очаквате добър, щастлив живот. Казват за някого, че е твърд, корав човек. Корав е, защото в него преодолява твърдата материя. За да се справи с нея, трябва да изучава нейните закони. За друг казват, че е мекушав, че много е омекнал – течните вещества преодоляват в него. Голям фантазьор е – значи въздухообразните вещества преодоляват в него. За да не преобладават едните или другите вещества, човек трябва да работи върху себе си, да ги уравновеси. Ако не съчетаете правилно различните вещества в своя организъм, не можете да имате успех в живота си. Който може да уравновесява количеството на различните вещества в организма си, той е гениален човек. Ако е музикант, от два тона може да състави цяла песен. Дайте му двата тона – долно *до* и горно *ла,* и вижте какво ще направи: така ще ги съчетае с други тонове, че ще се чудите как е направил това. Той носи в съзнанието си тоновете между *до* и *ла* и правилно ги свързва; обикновеният музикант и с много тоно-

ве нищо не може да направи. Гениалният от двете крайни точки на правата може да намери своя път, обикновеният и при много точки пак не може да се ориентира.

Колкото и да ви се говори, обикновеният живот още ви привлича. От сутрин до вечер човек мисли само за прехраната си, как да се облече, да се разходи и след това да си почине. Малко хора се въодушевяват от една светла идея или от идеята за Бога. Казват за някого, че е религиозен. Религиозен е, мисли за Бога, но първо мисли какво ще получи от Него. Днес светските хора искат да разрешат въпросите на живота, да внесат нов ред и порядък. Бъдещият ред и порядък няма да се отличава много от сегашния: и тогава хората като сегашните ще ядат и ще пият, ще се обличат, ще си правят къщи; разлика ще има само в разумността им. Колкото по-разумен е човек, толкова по-добре ще нареди живота си.

Един син от българските села бил принуден да се грижи за своя 90-годишен баща. Той се отегчил толкова много от него, че решил да го изнесе накрая на селото и там да го остави, дано по-скоро умре. Качил го на гърба си, а в едната ръка носел голям кош, където щял да остави баща си. Детето му тръгнало с него, да придружи дядо си до края на селото. Като настанил синът дядото, детето казало на баща си: „Татко, не оставяй коша тук, вземи го със себе си!“ „Защо?“ „И на мен ще ми потрябва някога, да те занеса с коша на края на селото“. Бащата се замислил върху думите на детето си и решил да върне дядото обратно вкъщи, да продължи грижите си за него. Той разбрал, че каквото прави на другите, ще се върне и към него.

Помнете: благото на човечеството е ваше благо и вашето благо е благо на цялото човечество. „Какво мога да направя аз, един човек?“ Може би ти си последният, когото очакват да направи едно добро за цялото човечество: хиляди хора очакват пример от теб. Това е закон не само за физическия свят, но и за много светове. Всички очакват да видят пример от едного, както земеделецът наблюдава дали посятата семка ще покълне – и щом покълне, радостта на всички е голяма. Всички се радват, че си по-

раснал. Всички се радват на една мисъл, която носи благо на целия свят – тя ще донесе благо за цялото човечество, както и за онзи, който я е родил. Величието на човешкия характер се крие в онези мисли и желания, които човек ражда с цел да донесат благо за него самия и за всички хора – те го правят велик и гениален.

„Бог да ни помогне да израстем!“ Той ще ви даде само условия за развитието на мислите и желанията, които са вложени вече във вас. „Можем ли да разрешим всички въпроси на живота?“ Днес ще разрешите само това, което е определено, и може би от този ден зависи вашето бъдеще. Внимавайте да не го пропуснете! Какво ще правите, ако изпуснете парахода за Америка? „Много параходи отиват за Америка.“ Ами ако е един? „Ще чакам, докато се върне“ Ще чакаш цяла година. Ако успееш да се качиш навреме, печелиш; ако го пропуснеш, губиш. В Природата има параходи, които спират на твоето пристанище или веднъж в годината, или един път на десет, двадесет, тридесет години, дори има параходи, които спират само веднъж на 120 години: и тогава щеш – не щеш, ще се качиш на парахода и ще отпътуваш. Ако доброволно не искаш, насила ще те вземат.

Какво остана от днешната лекция във вашия ум? Не искам да се обезсърчавате от живота си, но да го осмислите. Колкото и да желаете да се освободите от него, няма да можете – неизбежно ще минете през него. „Прашен е този път.“ Ще го минете: важно е да знаете как да ходите, за да не дишате праха. Ако се случи да вали дъжд, това е щастие за вас – дъждът ще погълне праха; в този смисъл той носи щастие за човека. Понякога щастието се усмихва на човек, а понякога изчезва – и прахът отново се събира. Лошите условия не могат абсолютно да се премахнат. Може да разчитате на богатството на дядо си и на баща си... Не се лъжете, те отдавна са изгубили своето богатство. Следователно разчитайте само на себе си. Дядо ви, баща ви, приятелите ви – те са странични неща. Ако вън от вас дойде отнякъде помощ, добре дошла. Не се обезсърчавайте от мъчнотиите, които срещате на пътя си. Човек

се обезсърчава от малки неща: нямал какво да яде, нямал достатъчно пари, нямал нови дрехи, нямал богати приятели и т.н.

Казвам: радвайте се на обезсърченията си. Ако човекът се обезсърчава, какво трябва да правят жабата, заекът, птичките, насекомите, които имат много по-малки възможности от тези на човека. Много възможности и блага са дадени на човека. По отношение на животинското царство човек е божество: трябва ли той да се обезсърчава? За да не се обезсърчава, човек се нуждае от истинска, положителна вяра. През Балканската война[10] един учител от казанлъшките села по време на отстъпление изгубил частта си и попаднал в една пещера, където прекарал няколко дена без хапка хляб. Обезсърчен и отчаян, той започнал да се моли: „Господи, слушал съм за Теб, че Си силен, че помагаш в безизходни моменти в живота. Ето, аз съм в такова положение, никой не може да ми помогне, ще умра гладен. Помогни ми Ти! Докажи ми Твоето съществуване“. Не се минало и половин час от молитвата му, когато той съзрял отдалече една костенурка с парче хляб между краката си, което влачела, да се отправя точно към пещерата. Като стигнала до входа ѝ, тя оставила хляба и продължила пътя си. Нова вяра, ново разбиране е нужно на хората!

Мнозина от вас сте завършили гимназия, университет, изучавали сте математика, геометрия, литература, езици. Знаете, че всеки език си служи с препинателни знаци: точка, запетая, две точки, удивителна, въпросителна и други. С такива знаци хората си служат и в живота. Някой седи пред една трудноразрешима задача и се чуди как да я реши. Друг е изпаднал в мъчнотия и се пита какво да прави. Падналият в живота се пита какво да прави. Гладният пита: „Какво да правя?“. Ще ядеш. Жадният пита: „Какво да правя?“. Ще пиеш вода. Болният, уморенят ще почива. „Искам да пиша нещо.“ Пиши! „Искам да чета.“ Чети! „Да служа на Бога.“ Служи! „Искам да се боря, да докажа на хората, че не съм слаб.“ Бори се, но трябва да знаеш как да се бориш, за да излезеш победител. Ако срещнеш меч-

ка в гората, как ще се бориш? Или ще я хванеш за пъпа, или ще запалиш една клечка кибрит – и в двата случая тя ще капитулира. Но за предпочитане е да запалиш кибрит: всички животни бягат от кибритената клечка.

Един американец попаднал в африканските джунгли, където срещнал голям лъв. Ужасен, американецът притаил дъх и не знаел какво да прави. В този момент в подсъзнанието си някъде чул гласа на майка си: „В джоба си имаш кибрит. Запали една клечка!“. Той веднага драснал една клечка кибрит, от която тревата наоколо се запалила. Лъвът се уплашил и избягал. Значи една кибритена клечка е в състояние да избави човека и от най-голямата опасност, но той трябва да знае как да я запали. Който мисли правилно и знае къде да постави всяка своя мисъл, той винаги ще има успех.

Един виден проповедник бил посещаван все от богати хора, милионери, които обичали да слушат неговите проповеди. Като говорел за страданията на човечеството, за мъчнотиите, през които минавали хората, богаташите дълбоко пъшкали. Един ден проповедникът ги запитал: „Защо пъшкате?” „Мъчно ни е, че нямаме възможност да помогнем на страдащото човечество”. Всъщност те пъшкали за себе си.

Като ви наблюдавам, виждам, че и вие пъшкате. Казвам: престанете да мислите за вашите изгубени милиони – не мислете, че сте милионери; не мислете, че щастието се крие в милионите. Ако не бяхте изгубили милионите си, вие щяхте да бъдете на дъното на океана, но понеже сте ги изгубили, вие сте вече на повърхността на водата. Според сегашното разбиране на хората идеята за богатството носи само тежести.

Тежко е да носиш в мисълта си идеята за богатството. Аз не съм за сегашната сиромашия, но не съм и за сегашното богатство: аз поддържам онази сиромашия и онова богатство, които ще дойдат в бъдеще. Някога ще ви говоря за бъдещата сиромашия и за бъдещото богатство и за отношенията им към човечеството. Върху тях ще се съгради бъдещият социален строй и бъдещият бит на хората.

Както и да гледате на нещата, при сегашното разбиране и знание хората не могат да имат по-висока култура от съществуващата. Днес има господари и слуги, синове и дъщери, раждания и умирания, съдилища, болници – това е естествено за сегашния ред и порядък. Друг е въпросът за бъдещия ред, когато между хората дойде културата на братството.

Сегашният живот е пълен със забави като живота на децата: в тях е щастието на хората; и ако им отнемат забавите, животът им ще стане нещастен. Ако не можеше да яде, болният щеше да бъде крайно нещастен: яденето, макар и не много сладко, е благо за болния, то все му допринася нещо. Съдят някого – може да го осъдят, може и да го оправдаят. Важното е, че близките му започват да мислят и чрез мисълта си идват до прави заключения. Някой е умрял – всички се запитват от какво и колко време е боледувал; започват да мислят за смъртта, за страданията. Условията на сегашния живот, добри или лоши, са ценни, защото събуждат мисъл у човека. Срещаш един поет, знаеш, че работи при трудни условия, но си казваш: „Да мога да пиша и аз като него“.

Благодарете за всички условия, защото те събуждат човешката мисъл и помагат за събуждането на човешката душа. Знайте, че от гледище на бъдещето сегашният ред и порядък е на мястото си. Помни: за умните хора, които разбират законите, сегашният живот е благо; за глупавите, които нищо не разбират, животът е мъчение и страдание.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

9. лекция, 18 ноември 1932 г., София, Изгрев

СИЛАТА НА УМА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Кои са качествата на силния и на слабия човек? Как мислите, на еднакво ниво ли са двамата?

На фигура 1 имате един квадрат в отвесно положение, като стена. Щом е квадрат, стените му са равни. Колко важни точки има квадратът? Четири – *A, B, C, D*. Диагоналът *CB* дели квадрата на две равни части, на два равни триъгълника. Кои са силните точки в квадрата – на *A, B* или на *C, D*? Казва се за гредата, че е силна или слаба; ако е слаба, тя лесно се огъва. И плоскостта може да бъде слаба или силна – ако е слаба, и тя ще се огъва като гредата. Плоскостта може да бъде здрава, но изпъкнала. Как ще ходиш по нея?

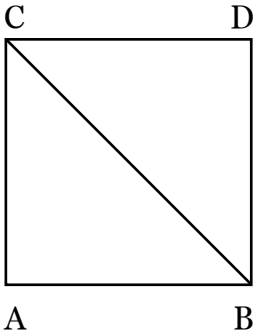

Фиг. 1

И хората могат да бъдат слаби или силни. Слабият може да носи дете на гърба си, но ще се наведе под тежестта му; силният ще го носи изправен, без никакво прегърбване. Силният извор дава изобилно вода, а слабият едва капе. При силния извор за една минута ще напълниш съда си, а при слабия ще чакаш най-малко 15 минути. Сега се явява въпросът коя е причината, че единият извор тече силно, а другият едва капе? Причината може да бъде естествена или изкуствена. И чешмата е извор, но има кран, който може да се отваря и затваря. Ако го отвориш малко, водата тече слабо; ако го отвориш повече, водата тече силно. Ти отваряш малко крана и се чудиш защо водата тече слабо; след теб идва друг, отваря повече крана и во-

дата започва да тече силно. Първият се измива за 15 минути, а вторият – за една минута. Първият казва, че водата тече слабо, а вторият – че тече силно. Кой от двамата е прав? И двамата спорят върху силата на водата. От какво зависи силата на един извор? Силата на извора, който се управлява от човека, зависи от разумността на последния. Разумният и интелигентен човек отваря крана добре и се измива за една минута. Който едва сега започва да се учи, отваря крана слабо – водата тече слабо и за да се измие, той изразходва повече време от разумния.

В случая коя от двете страни е положителна и коя – отрицателна? Страната, към която човек се движи, е винаги отрицателна. Качваш се на планината – това е положителна страна; слизаш от планината както малките деца със своите шейни – това е отрицателна страна. Децата още не са изучавали законите на физиката, не са изучавали и математическите закони, но като се спуснат от височината, шейната върви по инерция. Казваш: „Моята шейна се движи без огън, без пара“, но така тя се движи само до едно място и спира. Детето се чуди защо става така и започва да се сърди на шейната. Много просто – шейната спира, защото е гладна, иска да яде. Като върви след човека, шейната се изкачва нагоре и като стигне определено място на височината, той ще я нахрани. После той казва: „Ти се нахрани вече и трябва да слезеш долу“. Какво означава храненето във физиката? Смяна на енергиите: енергията от детето е минала в шейната. Така човек предава своята енергия при хвърляне на едно тяло в пространството. Това е физичен закон, чрез който загубената енергия се възстановява и се придобива нова. Физичните закони се отнасят до физическия свят, а не до органическия. В органическия свят те могат да служат като условия, но не могат да се използват разумно.

Казвате: „Много отслабнах“. Значи много си работил и сега трябва да ядеш, да дишаш и да мислиш – и по трите начина човек се храни. Като мислиш, това е храна; като дишаш, това е храна; като работиш, това е храна. Понякога мислите, че много знаете, но това е обикновено мисле-

не. Ако чувстваш, че си ял много, какво лошо има в това? Колко време може да ти държи това ядене? Повече от 24 часа не може – след това пак ще чувстваш, че ти се яде. Като се нахраниш добре, казваш: „Нищо не ми трябва, и баница не бих ял“, но след известно време пак чувстваш, че ти се яде, не можеш да издържаш повече. Между нахранения и учения човек има известно сходство. Ученият казва: „Аз много зная“, но дойде до едно място, където се спъва, и казва: „Нищо не зная“. Щом се почувствате в такова състояние, това показва, че вие сте работили много, движили сте се в област, където се явяват известни вътрешни преживявания.

Сънуваш някакъв сън, събуждаш се разтреперан, облян в пот и с разтуптяно сърце. Казват, че сънят не е реално нещо, но като сънуваш, се събуждаш с добро или лошо разположение и целия ден се вслушваш какво ще ти се случи. Как се обяснява сънят научно? Има неща, които се случват в живота и без данни; има неща, които произвеждат ефект върху човека, без той да знае защо. Например мнозина не знаят какво е топлината, но въпреки това усещат горещината и студа. Навън е студено – веднага обличаш кожуха си и казваш: „За нищо на света не бих махнал този кожух от гърба си“. Но не се минават един-два часа, и казваш: „Изпотих се с този кожух, ще го сваля“. Коя е причината да съблечеш кожуха? Никой не ти заповядва да го съблечеш, никой не ти говори научно за топлината, но ти казваш: „Горещо ми е, ще сваля кожуха“. Щом го свалиш, освобждаваш се от тежестта на топлината; значи и топлината тежи.

Какъв процес е изгарянето: положителен или отрицателен? В една от приказките на *Хиляда и една нощ* се разказва как действа топлината на хората. Тя милва умните и добрите хора, а глупавите изгаря; на гениалните хора разказва приказки, а обикновените хора наказва. Какво отношение има към топлината онзи, който страда и се оплаква от нея? Като срещна човек, обгорен от огъня, аз вече зная какво е мнението му за него. Питам топлината, огъня: „Защо си постъпил толкова лошо с този човек?“

„Защото е обикновен, глупав. С талантливия, с гениалния постъпвам по особен начин.“ Като говоря за огъня, нямам предвид физическия огън, но същества, които живеят в него. Като срещнат талантлив или гениален човек, те казват: „Ти ще постъпиш така и така“, а на глупавия казват: „Не стой на пътя ни! Ако не слушаш, ще те изгорим, на пепел ще те превърнем“.

В живота на всеки човек съществуват три възможности: да бъде добър, да бъде лош; а третата възможност няма име в човешкия език и трябва да се яви кръстник, за да ѝ се даде име. Доброто и злото като възможности представляват крайни точки на правата *AB* в триъгълника *ABC* (фиг. 2). Третата възможност е в точката *C*, която има отношение към *B* и към *A*, но тези отношения се различават, а именно: точката *C* постъпва към точката *A* благородно, а към точката *B* – неблагородно. Когато *C* е жадно, точка *A* му изпраща вода, а точка *B* му изпраща горчивина. В първия случай *C* казва, че животът е прекрасен, а във втория случай казва, че е неприятен. Значи в точка *A* на правата *AB* е водата, а в точка *B* – горчивината, и точка *C* знае това. Кой я спасява от горчивината? Понеже е разумна точка, тя сама се спасява – напуска мястото си и отива в числото 3. Понеже горчивината от точка *B* не може да се изкачи в числото 3, точка *C* се спасява. След това точка *C* се връща на мястото си и започва разговор с точка *A*. Следователно щом иска да разговаря с *A*, точка *C* се връща на мястото си.

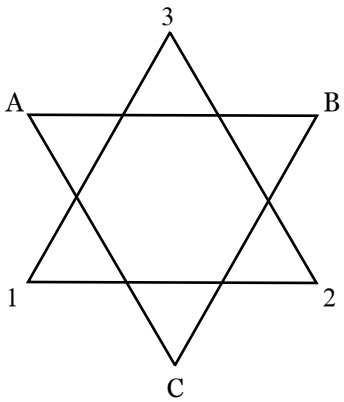

фиг. 2

Такива неща се случват и във вашия живот. По някой път се натъквате на горчивина: какво ще направите? Ще се качите горе. После, като искате да смените състоянието си на добро, непременно ще слезете долу, в областта на смирението. Когато детето се качва на

високо дърво, причината е мечката; щом си отиде тя, детето отново слиза. Силният човек всякога седи на високо място. И добрият, и лошият човек могат да се качват на високо място, но резултатът за двамата ще бъде различен. Какъв е резултатът, няма да говоря за него – аз само ви навеждам на мисълта кога човек може да се освободи от горчивината. Числото 3 е място на безопасността. Като изтече горчивината, отново ще слезете в точка *C*, ще пиете прясна вода, която идва от *A*.

В миналото мъдреците са рисували триъгълници като символи. При нещастието в живота материалното е горе, а духовното – долу; при щастието материалният живот е долу, а духовният – горе. Така е в Природата, т.е. в Разумния живот. И наистина, ако измениш нещата в човека, ти ще произведеш катастрофа. Например ако поставиш стомаха на мястото на главата, а главата – на мястото на стомаха, ще се измени ходът или движението на цялата Природа. *(Виж фигурите.)*

1	3
2	2
3	1

От окултно гледище човек изявява своята дейност в три области: в областта на мозъка, на дробовете и на стомаха. Числото 1 означава човешката глава, мозъка; числото 2 означава дробовете, а числото 3 – стомаха. Това е израз на човешкото царство. В растителното царство е обратно: главата е долу – числото 1, дробовете – числото 2, стомахът – числото 3. Философите на растителното царство и до днес се занимават с въпроса каква посока да заеме главата им. Те казват: „Нашето нещастие се заключава в това, че главата ни е насочена към центъра на Земята. Ние трябва да се обърнем на 90°, за да подобрим поне малко живота си. Но и 90° не разрешават въпроса. Ние трябва да

обърнем главата си нагоре, като човека". Засега всичката енергия на растенията се отправя към центъра на Земята, което означава, че в тях земната енергия взима надмощие, а в човека – слънчевата. Човек е минал през физическия, през духовния свят, и днес вниманието му е насочено към Божествения свят.

Следователно човек е минал през резултатите на физическия свят, т.е. през резултатите на своето тяло; после е минал през силите, които действат в неговото сърце, т.е. през духовния свят. Смисълът на неговия живот е Божественият свят, който е още неразбран за него. Засега той възприема Божествения свят като приятно предчувствие, като екстаз, като блаженство. Като се стремят към този свят, задачата на всички хора е да се освободят от нещастията си. Това става подсъзнателно. Три разумни, съзнателни същества управляват и контролират всички хора. Едното същество е на физическия свят: около него са групирани милиарди души, които постоянно му се оплакват. Разрешението на социалните въпроси е резултат от оплакването на тези души. Те казват: „Гладни сме, болни сме, страдаме. Какво да се прави?". През същите изпитания минава и отделният човек: боли те ръка, крак – оплакваш се, докато един ден болката изчезне; боли те стомах, глава – пак се оплакваш. Вземеш рициново масло, пиеш малко вода и оздравяваш. Второто същество живее в астралния, т.е. в силовия свят, а третото живее в Божествения свят. Тези три същества съставляват общия, Божествения организъм.

Днес всеки се стреми към здраве, към освобождаване от мъчнотиите си. Кой е пътят за това? Казваш: „Роден съм". Роден си, но си поставен при условия, които не са произволни. Ти си директор на банка, но това не е произволно: ако си умен, банката ще върви добре; ако не си умен, банката ще фалира и отговорността за това ще лежи върху теб. Кой от вас не е давал гаранция, за да се освободи от известна отговорност? Казваш, че си дал гаранция. Какво от това? Без гаранция никого не назначават. Може и без гаранция, но се изискват честни, съвършени хора. Най-голямата гаранция е човешкият ум.

Ще ви кажа една тайна, а именно: никой човек, прост или учен, не знае откъде ще дойде неговото спасение. Казваш: „Господ ще ни спаси“. Ако сте убедени в това, защо досега не сте спасени? „Родителите ще ни спасят.“ Всички имате родители, защо не са ви спасили? Единственото нещо, което ще ви спаси, това е вашият ум. В никой език досега не съм намерил по-силна дума от думата *ум*. За индусите тази дума е свещена – *ом* или *аум*; тя се произнася и по двата начина. Българинът казва *ум,* англичанинът казва *майнд*. Същината на човека е неговият ум, а *мен* е човекът, който е бил. Значи умът спасява човека. Който не се държи за своя ум, ще страда. Хората страдат, понеже не мислят – те се водят по сърцето си, а не по ума си. Умът е Божественото начало в човека, което никога не се петни. Казва се *покварено сърце*, но не се казва *покварен ум*.

Казано е в Писанието: *Сине Мой, дай Ми сърцето си*. Защо Бог иска сърцето на човека? За да го изчисти. Как става изчистването, това само посветените знаят. Така е било и по времето на Моисей. Ако сърцето ти е чисто и умът е силен, каквото пожелаеш, ще стане; ако не мислиш, нищо не се постига. Правилно е казано, че Вселената не е нищо друго освен сбор от умствени процеси. Физическият свят е създаден от Божествения ум и от Божествената мисъл, която работи и досега. Не смесвайте ума си със сърцето. В ума няма недоволство, както в сърцето. Когато работиш и си недоволен от работата, знай, че сърцето се е вмъкнало в ума: то ти заповядва и ти се поддаваш на неговите чувства. Казваш: „Тежко ми е“. Какво ще правиш тогава? Ще се качиш на върха 3 (фиг. 2). Точката *A* в триъгълника е умът, *B* е сърцето, *C* е съзнанието. Ще кажете, че това е предположение. И така може да е.

Предположението не е наука, но специфичен метод. Науката е положително нещо, тя представлява сбор от завършени процеси. Ти идваш при мен и казваш: „Гладен съм“. Бъркам в торбата си, изваждам хляб и лук, ти сядаш някъде и започваш да ядеш. После отиваш при един философ и от него искаш хляб, но торбата му е празна. Той те изпраща в някоя гостилница, далече, на пет километра от

града. Хапнеш малко и се насърчиш. Ако не беше намерил ядене, трябваше да отидеш в друга гостилница, още подалече. Какво щеше да правиш, ако краката ти не държат. Не е лесно да ходиш от една гостилница в друга, докато се нахраниш – понякога е нужно и превозно средство. Като се намериш в материално затруднение, казваш: „Да бях богат, да имах поне 50 000 лева на разположение“.

И тъй, когато умът управлява човека, работите му се оправят лесно. Силен е умът: ако имаш вяра, той присъства в теб; ако нямаш – и него го няма. Казано е в Стария Завет: *И рече безумният в сърцето си, че няма Бог*. Значи безумният не вярва в Бога. Вярата има отношение към човешкия ум, а присъствието му показва, че човек може да бъде спасен. Как може да бъде спасен? Представи си, че си пътник – вървиш няколко дни в гората и огладняваш. Носиш в джоба си един магичен ключ, чукнеш с него – и пред теб се открива дворец, около който има голяма градина с плодни дървета, увиснали от плодове. Ти се спираш пред тях и си вземаш колкото си искаш. Дядо ти е оставил голямо наследство за теб: ще ходиш ли гладен при това богатство? И сиромашията, като те срещне, и тя ти сваля шапка.

Следователно ако страдаш, ще знаеш, че умът още не ти е станал господар; ако се радваш, знай, че даваш банкет на ума си. Щом почнеш да мислиш, умът ти е вече на работа. И в скръб, и в радост, умът е всякога на работа. Да мислиш за умрелия човек – това не е мисъл; да мислиш за богатия – и това не е мисъл. Трябва ли царят да мисли кога ще стане богат? Той е богат, но трябва да мисли как да направи своите поданици щастливи. Цар, който мисли за богатство, вече носи сиромашията на гърба си. И Блудният син, като дойде до положение да яде рожкови, каза: „Осиромашах“; и отиде при баща си, да му стане последен слуга.

Значи само умът може да спаси човека. Ако се съмняваш, умът не е в теб; гневиш се – умът не е в теб; боледуваш – умът не е в теб. Много изпитания минаваш, но не намираш начин как да си помогнеш. Щом дойде умът,

всичко ще бъде на мястото си. И на вас казвам: измийте добре къщата си, боядисайте вратите, изчистете прозорците – и умът ще дойде. Слушайте всичко, каквото умът ви казва: който го слуша, никога няма да страда. Всички науки са достояние на ума. Като дойде той на мястото си, ще знаете какво и как да ядете, как да се обличате, с кого да дружите. Не е лесно да бъдеш приятел на човека. Има една специфична черта в човека, по която можеш да познаеш дали ти е приятел. По тази черта се познава и честният човек. Истински приятел е онзи, на когото плодовете на живота са узрели.

Като ви говоря тези работи, мнозина казват: „Известно ни е това“. Какво знаете вие? Можете ли да се борите с мечката и да я победите? За да се борите с нея, трябва да бъдете пъргави и подвижни. Хвани я за пъпа и ще я повалиш на земята. Ще кажеш, че ако я победиш, това е случайност. Напротив, ум се иска за това: като знаеш слабата страна на мечката, лесно ще я победиш. Всички мъчнотии в живота се побеждават със знание. Ще знаеш, че силните неща се намират в слабата, но разумна страна. Мечката е мъчнотия, задача за разрешаване: ако не се справиш с нея, не си решил задачата.

Отиваш при един майстор цигулар и той ти показва как да държиш цигулката, лъка, как да движиш пръстите си. Ти знаеш това, но пак не ти върви. Защо не ти върви? Работа е нужна за всички. Който не работи, ще живее, но животът му ще бъде като на обикновените хора. Поет си, пишеш отлични стихове. Как си постигнал това? Пак чрез работа. Въпреки това хората се стремят към спокоен, тих живот, без много работа и усилия. Ако търсите спокойствие, ще го намерите на гробищата. Не търсете щастието във вашите къщи – те са истински затвори. Къщата е умът: имаш ли ум, имаш къща, имаш богатство, имаш и знания. Тогава ще бъдеш и философ, и поет. Ще кажеш, че повече ум ти трябва. Умът нито се умножава, нито се дели.

Сега ще ви дам една формула: като станете от сън, кажете си: „Само умът носи моето щастие, само умът носи моята сила, само умът носи всички възможности, от ко-

ито мога да се ползвам“. Така ще бъдеш свързан с ума си. Умният всякога говори истината. Ако счупи едно шише, той не скрива истината, но намира друго, по-хубаво, и го слага на мястото на счупеното; не се извинява, но веднага изправя грешката си. Господарят не прощава погрешката, но казва: „Шишето трябва да бъде на мястото си“. Само истината спасява човека.

И тъй, бъдете умни – работете и с ума, и със сърцето си. Сърцето е подобно на щерна, която се пълни от дъждовете. Понякога тя пресъхва: тогава ще отидеш на извора, който тече денонощно. Водата на щерната е застояла, а на извора всякога е прясна и чиста. В тази вода е вашето щастие – то върви подир ума. Много естествено, умът се движи по-бързо от щастието. Сърцето се движи по-бавно, прилича на биволска кола; в друго отношение то прилича на опърничавата слугиня, която в гнева си всичко руши – каквото среща на пътя си, всичко удря, чупи, блъска. Човек първо е чувствал, а после е мислил, но пак не си е оправил работите; а сега първо ще мисли, а после ще чувства. Умът носи светлина и живот. В ума няма никакъв спор, понеже в него е изобилието; спорът се явява в сърцето, понеже то всякога има желание да взема. В сърцето е недоимъкът, а в ума – изобилието: в него има изобилно хляб и можеш да ядеш колкото искаш. В сърцето има само един хляб – и ако го разделиш на хиляда души, непременно ще се яви спор.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

10. лекция, 25 ноември 1932 г., София, Изгрев

ЗАВИСИМОСТ В ПРИРОДАТА

Тайна молитва

Тема за следния път: *Ползата от съня.*

Каква е разликата между постъпка, подтикната от истината, и постъпка, подтикната от лъжата? За да се определи вътрешната, субективната страна на живота, ние се ползваме от външния, обективния свят. По какво се отличават дебелите и тънките линии, как се измерват те? Някои си служат с паяжината като мярка. Където минава тънкият конец, дебелият не може да мине. Например слабият, тънкият човек може да мине през тясно място, но дебелият не може. Обаче това, което дебелото въже може да направи, тънкото не може. С дебело въже може да извадиш най-малко десет килограма вода от кладенеца, но с тънкото въже не може. С тънък, фин конец може да ушиеш риза, но с дебело въже не можеш. Значи за да разберете вътрешния живот, трябва да разберете външния. Между външния и вътрешния живот има известно отношение, както между тънкото и дебелото въже. Изобщо между всички контрасти съществува отношение: между добро и зло, между светлина и тъмнина.

За някого казват, че е нервен, а за друг, че е кротък. По какво се различава нервният от кроткия? По говора, по външните прояви: нервният говори бързо, енергично, възбудено; кроткият говори тихо, бавно, спокойно. Нервният движи мускулите на лицето си, маха с ръце, ходи от едно място на друго; лицето на кроткия е спокойно, движенията му са равни, отмерени. Нервният е като вода, която тече по наклон – с шум и бучене; кроткият е тих и спокоен като вода, която тече по равно място.

Питам: коя вода е за предпочитане: тихата и спокойна или бурната и пенлива? Бурната вода произвежда повече енергия, повече работа, отколкото тихата и спокойна

вода. Казват за някого, че е тих и спокоен. Това е добре, но каква работа може да свърши този човек? За друг казват, че е енергичен, буен. Да, но той върши работа. Но ако буйна вода минава през една градина, тя ще отнесе всичко.

Човечеството се нуждае от нови възгледи. Една от книгите на Природата е завършена – сега трябва да се открие нова книга. Ние виждаме в Природата растения, камъни, реки, морета – и всичко си обясняваме по различни начини. Има топли и студени въздушни течения. При топлото течение въздухът се изкачва нагоре, а при студеното слиза надолу. Какво ще кажете за топлите и за студените водни течения: подчиняват ли се и те на същите закони, както въздушните течения? Коя вода е по-тежка: студената или топлата? Ще кажете, че студената вода е по-тежка от топлата. Доказано ли е това? Геометриците и математиците доказват всичко. Например доказано е в геометрията, че сборът от вътрешните ъгли на един триъгълник е равен на два прави ъгъла. Доказано е още, че срещу равни ъгли лежат равни страни. Можете ли да докажете и вие тези твърдения?

И тъй, за квадрата се казва, че всичките му ъгли са равни помежду си, следователно и страните му са равни. На какво е проекция правата линия? Или на права, или на равнина. В дадения случай равнината се приема като нещо дадено, значи тя съществува. Правата линия вън от равнината не може да се проектира. Тази равнина материална ли е? Не е материална, но има своя видима страна. Значи в ума на геометрика съществува известна равнина и по нейния образа той я проектира и навън. В Природата съществуват неизвестни, невидими плоскости. Ъгълът като мярка се прилага и в окултните науки: във физиогномията, във френологията. Например Камперовият ъгъл[11], който е около 80° до 82°, е онзи ъгъл, отиващ от ухото до долната част на носа и от носа до брадата. Колкото по-голям е този ъгъл, толкова по-голяма е интелигентността на човека; колкото на по-нисша степен на развитие е човек, толкова по-малък е този ъгъл. Колкото по-издадени са челюстите, толкова по-малък е ъгълът.

Коя е причината за увеличаването или намаляването на този ъгъл? Когато майстор строи къща, той поставя съседните страни перпендикулярно една на друга. Така те са по-устойчиви, отколкото ако са наклонени една към друга. Когато правят свод на къщата, тук се прилагат повече криви линии, отколкото прави. Причината е същата – за по-голяма устойчивост. Така строят и мостовете и тежестта се разпределя по всички точки на кривата линия. Това са закони, които са спазени и при строежа на човешкото тяло. Казва се още, че човешката интелигентност е в зависимост от дължината на мозъчните нишки и от набраздяването на мозъчното вещество. Колкото по-дълги са нишките и по-набраздено е мозъчното вещество, толкова по-интелигентен е човек.

Питам: не е ли могла Природата да направи човешката глава по-голяма, с повече мозъчно вещество в нея, а е направила главата малка, та мозъкът да се набраздява. Какво ще кажете: защо някой си прави колиба за живеене, а друг – цял дворец? Ще кажете, че единият разполага с повече пари, с материали, с работници, следователно може да направи по-голяма къща. На същото основание някои хора имат по-малки тела, а други – по-големи. Запитвате ли се кои са съображенията на Природата за това? За някои това са произволни неща, но всъщност не е така. В строежа на човешкото лице е взела участие разумността. Виждате един човек дребен, с тесни рамене; друг – висок, с широки гърди. Когато Природата е оставила тялото на някого на произвола, тя не е взела участие в строежа на неговото тяло. Онзи, който пръв е взел участие в строежа на къщата, е спазил всички закони, измазал я е отвън и отвътре, поддържал е чистотата, но следващите поколения, които са живели в тази къща, са я занемарили. В случая Природата не взема участие в нейната съдба, но след време идва друго поколение, което се заема с поправяне на къщата: постегнат я оттук-оттам и тя става удобна за живеене.

И тъй, строежите, в които Природата взема участие, се отличават с голяма разумност. Тя строи и дава под наем

своите постройки. В това отношение човек на Земята е наемател, а не собственик на къщата, в която живее. Срещат се и собственици, но рядко. Как ще познаете кой е собственик и кой – наемател? По това как се отнасят към къщата: собственикът поддържа къщата си в пълна изправност, а наемателят не се грижи за нея. Собственикът се грижи за къщата си, т.е. за своето тяло, пази го и казва: „Колко години работя за тази къща! Трябва да я държа в изправност“. Наемателят яде и пие, не иска да знае за тялото си и казва: „Утре ще го напусна, няма защо да мисля толкова“. Това са общи заключения.

Някой се оплаква, че паметта му е слаба. Оправи тази инсталация! „Това не е моя работа.“ Ами чия? „На дядо ми и прадядо ми. За тях се казва, че паметта им била слаба. Аз, който вървя по мъжка линия на рода, също имам слаба памет.“ Ти си вече трето поколение и твой дълг е да работиш за усилване на паметта си. Ако младото поколение не работи за изправяне на своето лошо наследство, никой друг не може да му помогне. Казваш: „Природата си е играла с мен, такъв ме е създала“. Не се заблуждавай: човек не е играчка на Природата! Ако беше така, той е сериозна, сложна играчка – и ако от сегашния човек, отклонил се от правия път, се съди за работата на Природата, заключенията ви ще бъдат неверни. Затова и псалмопевецът е казал: „Чудно и страшно е създаден човекът“. И естествениците са дошли до същото заключение. За да се види истинският образ на човека, създаден по образ и подобие на Бога, сегашният човек трябва да работи върху себе си, за да се върне в правия път. Какви методи знаете за усилване на паметта?

Сега ще се отклоня от въпроса. Искам да обърна вниманието ви върху правата мисъл. Казваш: „Искам да работя, без да ми се плаща“ – това е крива мисъл. Не може да работиш и да не ти се плаща. Напишеш едно заявление – ще ти платят; ушиеш една дреха – ще ти платят; градиш къща – ще ти платят. Как ще ти платят, не е важно. Има ли поне една работа, за която не се плаща? Има. Не само че никой не ти плаща, но като я свършиш, ти сам се за-

дължаваш да дадеш нещо. Коя е тази работа? Храненето. Ти ядеш по три пъти на ден, свършваш известна работа – и отгоре на това пак ти плащаш. Като се нахраниш, казваш: „Доволен съм от тази работа, макар че отгоре на това платих“. Ето начин за уреждане на социалните въпроси: ще работиш, ще платиш и ще бъдеш доволен от работата си. Значи някъде ще ти плащат; някъде сам ще плащаш за работата, която си свършил, и ще бъдеш доволен от живота си. Какво чувство ще изпиташ, ако гостилничарят каже, че ще ти даде ядене без пари? Ще се обидиш, защото той е погледнал на теб като на беден.

Разумната природа в своята дейност си е служила и продължава да си служи със специфични методи, които хората трябва да изучават. Във формите, които е създала, тя е имала предвид и формата на човека. Тази форма още не е завършена, понеже като е изменил отношенията си към Природата, човек несъзнателно ѝ е противодействал. За да му помага, той трябва да събуди любовта си към нея, иначе ще минава и заминава край нея, но тя ще стои пред него мълчалива като философ. Срещаш един философ – искаш съвет от него. Той те погледне и продължава пътя си, не се интересува от теб. Ти тичаш подир него, плачеш, молиш му се, най-после той се спира и те пита: „Защо плачеш?“ „Баща ми умря“. Като човек, който търси причините и последствията на нещата, философът пита: „Коя е причината за неговата смърт?“ „Яде сливи и умря.“ „Той не е умрял, а се е задавил“. Отишъл в дома му, бръкнал в гърлото на бащата и го спасил, като му казал: „Бъди внимателен, като ядеш сливи“. По същия начин и Природата е готова да обърне внимание на човека, ако той е готов да измени отношенията си към нея.

И тъй, бъдете готови да събудите Божественото в себе си, за да ви помогне, като ви разкрие някои тайни. Изправете отношенията си към Разумната природа. Ако човек се е отклонил от пътя, ако не живее съобразно великите закони, Природата не се интересува от него. Благодарение на това хората са свободни, а благодарение на това те грешат. Например човек спи и става от сън, без да спазва

времето за това. Млекопитаещите знаят кога да спят и кога да стават от сън, а човек не знае. Той не знае кога да работи и кога да почива, не знае колко време да употреби за ядене. Някой яде бързо, за 10–15 минути се нахрани; друг се нахрани за 20 минути; трети – за половин-един час. Има различни книги върху яденето, но те са далече от законите на Природата. Какво мисли тя по този въпрос, малцина знаят. Мислите ли, че Природата одобрява кухнята на сегашните хора? Тя е създала плодовете и зеленчуците като готова храна за хората, но като не знаят как да ги използват, те ги варят, пържат, слагат им различни подправки – и така тази храна им причинява вреда. После се оплакваш, че те боли стомах. Защо те боли? Не си ял както трябва. Ял си плодове и след това си пил вода. След плодове никога не пий нито студена, нито топла вода. Преди ядене може да пиеш, но веднага след ядене не се позволява. Ако не спазваш това правило, ще страдаш.

Сега ще направя един извод. Вземам квадрата като поле, в което действа сърцето. Не можеш да разбереш сърцето, докато не разбереш квадрата. В него има четири прави ъгъла – центрове на живота: два положителни и два отрицателни. Като прекараме последователно двата диагонала в квадрата, получаваме четири правоъгълни триъгълника. Задача на човека е да намери разумността, скрита в сърцето. Посяваш семена върху квадрата като плоскост. Те ще израстат, ако грее Слънцето и изпраща лъчите си. Значи на сърцето могат да виреят само онези семена, които се огряват от Слънцето, т.е. от светлината на ума. Той представлява триъгълника върху горната страна на квадрата (фиг.1).

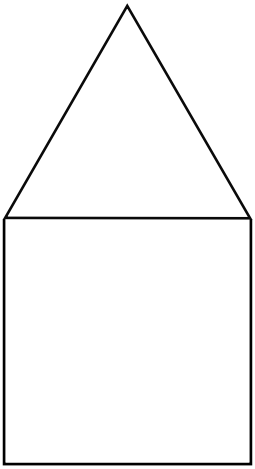

Фиг. 1

Сърцето и умът са двете системи в човешкия организъм. Сърцето представлява симпатичната нервна

система, а умът – мозъчната, т.е. главната нервна система. Функциите на тези системи се допълват взаимно. Всяко изпълнено желание в човека става отрицателно. След време това желание отново става положително – неизпълнено желание. Ако служи само на сърцето си, без участието на ума, човек нищо не може да постигне. Сърцето е област, върху която работи умът, а умът не може да се проведе без сърцето. Значи сърцето е област за проява на ума, а умът е област за проява на сърцето; чувствата пък са материал, с който работи умът. Правите линии, плоскостите в Природата имат отношение към чувствата. Когато кажеш, че се намираш на плоскост, подразбирам, че си в затруднение: забъркал си се в чувствата си, откъдето умът ще те извади.

Някой иска да знае своето бъдеще. Много лесно може да го научи: достатъчно е да отиде при един астролог – той ще му каже всичко. Като разгледа данните: датата на раждането, годината, месеца, деня, часа и минутата, лесно може да му се направи хороскоп. После ще отиде при един физиогномист, който ще разгледа чертите на лицето му, формата и големината на очите, ушите, носа, устата – и ще каже какво му предстои да мине. Най-после ще отиде при един хиромант, който по линиите на ръцете ще определи какви са сърцето, умът и волята му. Това са общи заключения, но все пак може да се определи характерът на човека. Ще кажат за някого, че е сприхав, за друг – че е щедър, за трети – че е скъперник. Някой се занимава с дребните работи в живота, за пет пари е готов да се скара с приятеля си; друг пък е крайно разпилян. Това не значи, че първият е скъперник, а вторият – щедър. Във всеки човек има освен отрицателни и положителни черти, които взаимно се компенсират.

Както виждате, астрологията, френологията, физиогномията, хиромантията са окултни науки, които определят живота и характера на човека. Но има гадатели и гадателки, които гледат на боб, на карти, на кафе. Ще дойде една баба да ти гледа на боб – нареди бобовите зрънца по две, по три, вглежда се в тях и говори.

Като ученици вие трябва да се изучавате, да познавате характера си, за да се предпазвате от своите слабости и от отрицателните си черти. Седиш си тих и спокоен, неочаквано дойде при теб един твой познат и ти пошепне нещо на ухото. Ти веднага ставаш от мястото си, кипваш и започваш да викаш. Смешно е една дума, казана на ухото ти, да произведе такава реакция в теб. Коя е причината, че човек веднага кипва – кое в него се сърди? Природата е вложила в човека сили, които противодействат на гнева, които се крият в неговия ум. Като започне да мисли, човек постепенно се успокоява.

Кога господарят се сърди на слугата си? Ако слугата се изпъчи пред него и заеме горда поза, господарят непременно ще се ядоса, защото не е свойствено на слугата да заема положението на господар. Да се държи гордо, със съзнание за себе си, това е свойствено на господаря, но слугата трябва да бъде смирен. Рече ли да се постави на мястото на господаря си, той ще му каже: „Хайде вън! Твоето място не е тук“. Каква поза заема професорът, как започва лекцията си? Може ли някой от вас да покаже как се държи професорът? Има хора, които добре имитират другите: едни схващат смешната страна в човека, а други – общите черти и движения. Когато професорът преподава, застава на известно разстояние от студентите, с лявата страна към дъската, а с дясната – към тях. Така той въдворява тишина и започва да говори: гласът му е мек, хармоничен, самоуверен. Той има вяра в себе си, разполага със знания и приковава вниманието на студентите си. Той прилича на онзи певец, който пее добре – издига гласа си, а с това владее и публиката.

Изучавайте нещата както са в Природата, без никакво преувеличаване и намаляване. Казваш за някого, че има права мисъл. Как се познава правата мисъл? Тя звучи като музикален тон. Кой е най-ниският тон? Колко трептения прави основният тон в секунда? Певецът взема верни и чисти тонове, когато всеки тон трепти толкова време, колкото трептения съдържа. Гласните струни също вземат участие при говора и пеенето – за гласа е от значение

съкращаването и удължаването на тези струни. Изобщо говорът, пеенето имат отношение към човешката мисъл.

Всяко движение, всяка проява в човека има отношение към неговото вътрешно естество. Не е безразлично как се ръкуваш с хората. Когато се ръкуваш с човек, когото обичаш, ти подаваш ръката си енергично, живо; ако не обичаш даден човек, ти се ръкуваш с него вяло, безжизнено. Природата обича онези движения, чрез които се предава живот и енергия; тя обича красивите движения. Под *Природа* разбирам разумните същества, които са взели участие в съграждането на Разумния свят. Веднъж като е създаден този свят, разумните същества отправят вниманието си другаде, привидно не се интересуват от нас. Ние се молим, викаме ги, но никакъв глас, никакъв отговор.

Какво се иска от човека? Да изучава и долавя онези моменти, когато разумните същества вземат участие в неговия живот. Добрият живот на човека се заключава в това, да се домогне до онзи момент на истинска работа. Не всякога можеш да свършиш работата си, както желаеш. Даже видни учени, военачалници, управници мъчно могат да прозрат и да схванат онзи момент, когато разумните същества са готови да им помагат. Ще ви дам следния съвет: не изучавайте окултните науки без помощта на разумните същества; ако искате да придобиете вътрешна светлина, свържете се с тях и тогава изучавайте окултизма, иначе ще придобиете известно знание, но относително. Ще кажеш за някого, че е много справедлив; това не е достатъчно – важно е колко е справедлив. За друг ще кажеш, че е много съвестен. Колко е съвестен? Всяка способност, всяко чувство в човека има предел на своето развитие. Лесно е да кажеш, че известен човек може да ти бъде приятел. Това е въпрос. Има хора, у които приятелското чувство е силно развито, но въпреки това те не могат да се сприятеляват с всички хора.

Работете върху Божественото начало в себе си, за да се прояви то. Например умът е Божествена проява. Без него не можеш да разпределяш нещата правилно. Имаш кон, който товариш повече, отколкото той може да носи. Това

показва, че не мислиш, умът ти не взема участие в тази работа. Щом не работиш с ума си, и конят ще бъде недоволен от теб. Обичаш някого повече от другите хора. Това показва, че не си справедлив. Какво ще придобиеш от твоята любов? Някои майки с голямата си любов развалят децата си, но ако любовта им е малка, децата се осакатяват, липсва им нещо. Ще обичаш толкова, колкото е нужно – ни повече, ни по-малко. Това се отнася до възпитанието и самовъзпитанието.

Като се самовъзпитава, човек трябва да се храни правилно, иначе ще изпадне в егоизъм. Да бъдеш егоист, това значи да обичаш себе си повече от другите – това е крайност. Друга крайност е да се обичаш по-малко от другите. Ще се пазите от голямата любов и голямото безлюбие – двете крайности в живота. Колкото е опасно едното, толкова е опасно и другото. Казваш: „Аз съм алтруист към всички“. И към вълците?! Да бъдеш алтруист към вълците, това значи да ги храниш с овце, да се размножават, а овцете да страдат. Ако си алтруист към овцете, ще ги водиш на добра паша, но пашата ще страда. Кое е за предпочитане: да бъдеш алтруист към вълците или към овцете? Ако пък искаш да накараш овцете да станат месоядци, а вълците – тревопасни, какво ще постигнеш? Вълкът вече е наследил месоядството, не може лесно да се измени и да стане тревопасно животно. Той е станал вълк именно поради месоядството. Първоначално вълкът е имал друга форма, не като сегашната; и змията първоначално е имала друга форма. Това са отвлечени въпроси, които нямат нищо общо с вашия живот. Повечето от вас се интересуват да имат една стая с легло, маса, два стола, книги; и да имат работа колкото да изкарват прехраната си. Че и вълкът мисли за прехраната си. По какво се отличава човек от вълка?

Сега ще дойдем до въпроса колко часа дневно трябва да работи човек. По този въпрос и до днес спорят. Едни работят много, други – малко. На този въпрос Природата е отговорила още при създаването на човека. Тя е съставила сборник от правила и методи за правилно живеене и го

е оставила на разположение на първия човек. Сегашният човек трябва да се върне в първоначалното си състояние, да намери сборника, съставен от разумните същества – там всичко е написано. Да се върнеш към първото състояние, това значи да се върнеш към Разумната природа. В нея е написано даже и времето, когато може да ходиш на гости; определено е и времето за учене, за работа, за почивка.

Англичанинът има особено отношение към гостите: той може да има десет души на гости, но дойде ли моментът, когато трябва да свърши известна работа, напуска всички и излиза, без да се извинява. Той счита, че гостите са дошли ненавреме; и те трябва да знаят, че той е дал обещание, което ще изпълни. Как постъпва българинът с гостите си? Като му дойдат гости, те седят по един-два часа и той не може да ги остави; после се оплаква, че са му дошли гости, задържали са го и не е могъл да си свърши определената работа. Той казва: „Отиде ми времето!“. Казвам: вземи книгата си и учи, докато дойде определеният час.

Мнозина искат да знаят защо Природата е създала човека така, а не иначе. Оставете този въпрос настрани, не се занимавайте с него. Отиваш на училище, не знаеш какъв предмет ще се преподава, а имаш желание да изучаваш всичко, предвидено в програмата. Природата е наредила твоята програма – ще я следваш неотклонно. Ти искаш да пишеш хубави стихове, да станеш голям поет, виден философ или певец, а не знаеш още да четеш. Това са задачи, които ще дойдат впоследствие. Първо ще бъдеш обикновен поет, музикант или философ, а после ще станеш виден поет, музикант, философ; после ще се занимаваш с въпроса как е създаден човекът – това е далечна задача. Който е създал човека, Той знае това; обикновените хора нищо не знаят по този въпрос. Който е създал машината, той знае как е направена, за него всяка част е изчислена до милиметри. Онзи, който не я е създал, и да работи с нея, не я познава в подробности – и един ден, ако тя спре да работи, той няма да може да я поправи. Такива промени стават и в човешкия характер.

Коя е основната мисъл на днешната лекция? Човек трябва да изучава в подробности онова, което Природата е вложила в него, и при всички условия, в които живее, да прави усилия да ги преодолее. Ако условията са добри, да ги използва разумно; ако са лоши и му противодействат, да работи, за да ги превъзмогне. Понякога ще имаш плюс резултат, понякога – минус. Ще мислиш, ще работиш, докато дойдеш до триъгълника, над квадрата. Какво е триъгълникът? Той представлява бащата, майката и детето. По какво се отличава детето от родителите си? То е хипотенузата, а родителите – двата катета в триъгълника. Така именно родителите образуват правия ъгъл, а детето лежи срещу този ъгъл, като образува права, която съответства на правия ъгъл. Двата катета, свързани с хипотенузата, осмислят нещата; значи хипотенузата затваря енергиите в самия триъгълник. Оттук излиза теоремата на Питагор[12]: квадратът, построен на хипотенузата, е равен на сбора от квадратите, построени на катетите. С други думи казано: качествата на двамата родители са равни на качествата на детето, и обратно – качествата на детето са равни на качествата на бащата и на майката.

Едно дете, нормално родено, съдържа всички качества на родителите си. От една страна то има характера на баща си, а от друга – ума на майка си. На това се дължи неговата сила. Когато детето заплаче, майката и бащата веднага скачат на крак. Значи силата на детето е равна на силата на бащата и на майката заедно: то заповядва, те изпълняват. Ако детето загуби силата си, тогава майката и бащата започват да го възпитават с пръчицата. Следователно грехът не е нищо друго, освен загуба на някои от чертите на майката и на бащата. Тогава и правият ъгъл в триъгълника изгубва големината си – вече не е прав. И хипотенузата се изменя – и тя няма вече същото отношение, както по-рано; няма и същото място. Питагоровата теорема е валидна само при триъгълник с прав ъгъл, в който е запазено отношението между хипотенузата и катетите. Тази теорема е вярна и в органичния свят, където при един разумен баща и разумна майка отношенията са

правилни; при глупав баща и глупава майка отношенията се нарушават. Когато човек е разумен, тогава той има катети – това е закон.

Една постъпка може да бъде силна или красива, когато умът и сърцето са на мястото си; ако не са на мястото си, не може да става въпрос за постижения. Следователно постиженията са в зависимост от постъпките. Животът на бащата и на майката се проявяват чрез детето: само детето дава импулс или поле, където те могат да се проявят. Ако детето в даден момент не съдържа качествата на баща си и на майка си, те ще се безпокоят за него, защото то не изявява техните качества. Този закон е верен и по отношение на мислите и чувствата: ако вашият ум се разсейва и скита от едно място на друго, тогава и постъпките ви няма да бъдат правилни. Същото се отнася и до сърцето.

Като знаете това, постъпвайте добре, за да не спъвате мислите и чувствата си. За да се постъпва добре, нужни са усилия, а усилието е нещо разумно. Колкото и малка да е една постъпка, човек трябва да бъде доволен от нея. Красивата постъпка внася подтик в ума и в сърцето на човека, тя му отваря път към светлината. Който не обръща внимание на постъпките си, всякога се намира в затруднения. Тогава естествено е да питаш защо светът е създаден така. Първоначално светът е бил създаден правилно, с цел да се работи и учи. Мисли за постъпките си, без да се страхуваш от тях. Преди да си извършил една постъпка, първо ти трябва да си доволен от нея и да я изявиш навън. Ако си доволен, направи я. Само реализираната добра постъпка представлява отлична мисъл и отлично желание, отлично чувство. Без постъпка мислите и желанията в човека нямат сила, нямат цена.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

11. лекция, 2 декември 1932 г., София, Изгрев

МУЗИКАЛЕН ПЪТ

Тайна молитва

Сега вие се намирате в положението на камък в планината, който чака само да го бутне някой, за да се подвижи и да тръгне надолу. За всяко нещо има причина: причината действа отгоре, а последствието се изявява отдолу. Като слезе до долу, човек казва: „Повече няма накъде да слизам, свърших работата си – животът няма вече смисъл“. Това показва, че си в царството на минералите. За да се осмисли животът, ти трябва да направиш стъпка нагоре, да влезеш в растителното царство, а оттам – в животинското и в човешкото царство.

Като влезе в човешкото царство, човек си служи с различни методи за работа. Един от методите е музиката – тя внася подтик, импулс в човека, без нея нищо не се постига. Може да имаш заложби, сила в себе си, добри условия, но без музика нищо не се постига. Какво е музиката? Път за постигане и реализиране на човешките мисли и желания: с музиката можеш да извървиш всички пътища. Двата тона *до–ми* представляват терца, в която умът се справя с противодействието и безразличието. С други думи казано, терцата е онова състояние, при което човек решава един от големите въпроси на живота. Да допуснем, че един музикант се намира в голямо затруднение: от една страна е беден, няма пари, няма условия за работа, от друга страна е болен. Болестта го прави безразличен – нищо не го интересува. Той изпада в голямо противоречие. Как ще се справи? По пътя на терцата. Изпейте една терца. Думата *анзохер* представлява терца.

Говори се за установена и неустановена музика. Установената музика е нещо грандиозно. Гледаш архитектурата на една църква и се възхищаваш от нея. Там са поставени хиляди линии и точки – нещо величествено. С часове

седиш пред тази архитектура, за да намериш основния мотив. Който не разбира от това изкуство, казва, че тук има игра на линии и форми. Не е така – това е архитектура, изкуство! За да го разберете, първо трябва да схванете някои основни линии, а оттам и основните идеи на архитектурата. Коя е основната идея в архитектурата, това не знае и самият архитект.

Слушаш един виден цигулар, който свири повече на струната *сол*. Какво представлява тонът *сол*, и той не знае. Това е синият цвят – цвят на вярата. Следователно не можеш да свириш на струната *сол*, ако нямаш вяра – основния тон на живота. От *сол* минаваш на *ми* – жълтия цвят, крайния предел. Жълтият цвят представлява разумността. Значи започваш с вярата и свършваш с разумността. Между струните *сол* и *ми* на цигулката стоят струните *ре* и *ла*; *ре* представлява оранжевия цвят – цветът на индивидуализирането. Като свириш на струната *ре*, ти искаш да се индивидуализираш, да придобиеш по-голяма смелост. *Ла* представлява тъмносиния цвят. Следователно като свириш, ще започнеш първо от *сол*, после ще минеш на *ре*, оттам – на *ла* – мелодията, и ще свършиш с *ми*. След това ще преплиташ четирите цвята в хармонични съчетания. Това е музикален говор. Ако говориш на човек с развито естетическо чувство, той ще те разбере и ще те слуша с удоволствие.

Учете се да говорите музикално. Слушал съм хора, които говорят крайно немузикално. Това се случва между светски и между религиозни хора – и в пеенето, и в говора им има нещо крайно немузикално. Заел се е някой да съди хората, че не живеят както трябва. Няма защо да ги съдиш – това е най-долната служба на Земята. Има кой да съди и да прилага закона: на всяка крачка срещате стражари, които първи прилагат камшика. Твоята работа е да пееш и свириш, да говориш музикално; ако критикуваш, ти си стражар – извадил си езика и режеш надясно-наляво. Ти не си ученик, не разбираш смисъла на живота.

Помни: музиката е истинският път за реализиране на каквато и да е мисъл, чувство или желание, без нея нищо

не се постига. Нещастията на хората се дължат на това, че нямат методи за работа: условия имат, вътрешна музикалност имат, но методи нямат. Постиженията са резултат на разумни методи. Като не разбират това, хората се стремят към механични постижения: например печалбата от лотария е механично постижение; да имаш разположението на учителя или на професора си и да разчиташ на него, това е пак механично постижение. Професорът ще бъде разположен към теб, ако ти носиш в себе си нещо ценно.

Не можеш да наречеш един камък скъпоценен, ако той не съдържа качествата на скъпоценния камък. И в калта да е, скъпоценният камък си остава скъпоценен. Обикновеното стъкло и на слънчевата светлина пак си е обикновено, обикновеният камък и при добрите условия на живота пак е обикновен. Природата поставя добрите хора между две злини; те всякога се намират в полюсите на живота – в противодействие и безразличие. Значи ще излезеш от една точка, ще работиш, за да постигнеш нещо, и ще се върнеш към точката, откъдето си излязъл. Ще се движиш постоянно, докато постигнеш нещо: това е терцата.

Казвате: „Какво постигнахме ние в живота си?“. Това не е моя работа. Ако мислите, че пеете много хубаво, ще се спънете; ако мислите, че не можете да пеете, пак ще се спънете. Казваш, че си пял хубаво, но пак питаш другите как си пял. Ако ти сам не се оцениш, другите не могат да те оценят – те разбират по-малко от теб. Някой мисли, че пее хубаво, но не смее да се изложи пред хората. Докато мълчи, той минава за капацитет, но щом започне да пее, веднага го оценяват. Минаваш за скромен, защото не смееш да се проявиш. Това не е скромност, но страх – страхуваш се от общественото мнение. Като си дошъл на Земята, ще се движиш между лошите условия и безразличието. Лошите условия представляват наклонена плоскост, по която ще слизаш и ще се качваш. Може да паднеш и да се убиеш, а може и да излезеш на добър край. Безразличието пък е обширно поле – ходиш по него и се отчайваш. И то действа убийствено, не знаеш къде е краят му.

Като се натъкнете на лошите условия, на лошите мисли и желания, започнете да правите преводи, защото така ще намерите изходния път и ще се освободите от тях. Това е терцата в живота, която се състои от три тона: начален, среден и краен. Природата работи с терцата. Следователно превръщайте мъчнотиите си в терца. Освен терцата като метод за работа има и други методи – кварта и квинта, но те са по-сложни. Основният метод на Природата е терцата. Големите мислители, маги и мъдреци и до днес работят с терцата: тя разрешава всички мъчнотии.

Ако си ученик в музикално училище и се поддаваш на личните си чувства, нищо няма да постигнеш: ще влезеш в стълкновение с обкръжаващите и вместо да имаш придобивка, ще изгубиш нещо ценно от себе си. Личните чувства представляват събрана от векове енергия, която трябва да се вложи в работа; те са бомба, която трябва да се изпразни внимателно и материалът ѝ да се употреби за работа. „Ще унищожа личните си чувства.“ Не ги пипай, но ги хвани на работа. Понеже си голям индивидуалист, ще срещнеш противодействия на пътя си. За да се справиш с личните чувства, започни да работиш с метода на терцата.

И тъй, всичко, каквото човек мисли, чувства и прави, се постига най-лесно чрез музиката. Аз говоря за вътрешната музика, която се изразява чрез свещения трепет на душата. Трептиш за нещо и ще го постигнеш. Центърът на този трепет, на това вътрешно чувство, е на челото, между веждите. На музикален език аз наричам трепета *терца*, защото тя разрешава мъчнотиите в живота. Свещеният трепет е нещо музикално, не е обикновен трепет, който има най-много 16 трептения. При над 16 трептения може да се говори за музикални тонове от по-висок свят. Броят на трептенията в тоновете няма нищо общо с трайността на тона, затова има цели ноти, половини, четвъртини и т.н. Пееш една песен, в която имаш любими места. Като дойдеш до тях, ти продължаваш трайността на някои тонове, за да звучат по-дълго време в теб. Това е все едно, когато пътуваш през красиви местности, да се спи-

раш повече там, за да се любуваш. Щом дойдеш до една неприятна за теб местност, веднага забързваш, по-скоро да я преминеш. Неприятните места в музиката наричат дисонанси. Разумният човек се спира пред дисонансите с цел да ги изучи.

Мнозина гледат на музиката като на професия, за да си изкарат прехраната чрез нея, но това е външната страна на музиката – така музиката се отделя от живота. Но ако гледате на нея като на метод за постигане на вашите мисли и желания, това е друг въпрос – това е истинската музика, която е тясно свързана с живота. В този смисъл всеки може да бъде музикант и всеки трябва да се интересува от музиката. Да свириш за прехраната си или да задоволиш желанието на хората, това не е истинска музика – това е техническа музика, в която ръката има главна роля. Такъв музикант е подобен на готвач, който иска да задоволи клиентите си: той готви каквото те обичат. И обикновеният музикант се съобразява с вкуса на слушателите си: ако обичат светска, модерна музика, такава и той свири; ако обичат класическа музика, пак ги задоволява.

Коя музика е класическа? Това знаят най-добре самите класици. Трябва да дойдат Бетховен[13], Бах[14] и другите класици, те да обяснят какво представлява класическата музика. Сега има много музиканти, но малцина разбират дълбокия смисъл на музиката. Свириш първа, втора, трета симфония от Бетховен. Коя от тях представлява терцата? Той е написал девет симфонии, значи три пъти е повторил терцата, но по различни начини. Във всяка симфония Бетховен разрешава един кардинален въпрос. Музикантът трябва да знае коя симфония е първа, коя – втора и т.н. Ще кажете, че те са номерирани от Бетховен. Това трябва да се знае. Може би сегашната номерация не отговаря на онази, която Бетховен е дал на времето. Който знае всичките симфонии на Бетховен и прониква в тяхната дълбочина, той знае коя е първа, коя – втора и т.н.

Казваш, че не можеш да живееш без музика. Прав си. Музиката е метод, чрез който се разрешават всички въпроси, тя трябва да влезе вътре в човека. Ако не мислиш,

не чувстваш и не постъпваш музикално, нищо не можеш да постигнеш. Тази музикалност в човека наричаме *вечно добро*. Без музика не можеш да бъдеш добър – това е изключено. Обръщаш се към някого грубо и го питаш: „Моля, какво искаш?“. Това е животинско отношение, така и животните се обръщат едни към други – в това няма никаква музикалност.

Хората се питат защо идват страданията и нещастията в живота – и не се сещат да търсят причината в себе си. Още в далечното минало те са се отклонили от музикалния път на живота и до днес не могат да се върнат там. Без музика не може да постигнеш загубеното. „Колата ми не върви.“ Намажи я: всички средства за това са в теб. Всеки сам може да разреши задачите си. „С търпение ще разреша всичко.“ Да, но ти не можеш да бъдеш търпелив, ако не си музикален. Търпението развива правата мисъл в човека. Думата *анзохер* означава *право мисли*. И като мислиш право, не можеш да разрешиш всички мъчнотии изведнъж: ще разрешиш само една мъчнотия – и като прескочиш нея, тогава ще мислиш за друга мъчнотия. В дадения момент от теб се иска да напишеш едно малко музикално парче, след което ще се заемеш и с по-големи работи, които остават за последния момент.

Като прескочиш една мъчнотия, запитай се да прескочиш ли и другите, или да останеш с разрешението само на първата. Секундата не разрешава въпросите. При секундата човек е в постоянно движение, при терцата той е в триъгълника. В Кабалата[15] си служат с думите *Хокма*, *Бина*, които означават Вечното начало, Непостижимото, Великата разумност. От Вечното начало произтича Мъдростта, която разумните хора възприемат. Щом възприемем законите на Вечното начало и ги приложим разумно, нещата стават за нас постижими. Разумното води към условията, а условията – към постиженията.

Защо страдаме? Защото не давате път на вашата музикалност. Като страдаш, Природата ти казва: „Изпей нещо или изговори нещо музикално“. Кажи си: „Мисли право, люби усърдно, постъпвай добре“. Ако мисълта ти е

лишена от любов, нищо не се постига. Любовта внася импулс, подтик в човека; добрата постъпка е краят, проява на разумността. Ето защо колкото и да страдате, знайте, че чрез страданията Природата иска да събуди вашата музикалност. През каквито страдания и да минавате, пейте и свирете, защото само така ще излезете от кривия път на живота, от меланхолията и от немузикалния живот. „Предчувствам, че ще ми се случи нещо зло.“ Ако не пееш, ще ти се случи някакво нещастие. „Какво да правя?“ Пей! Всеки човек е поставен между две злини: едната е положителна, а другата – безразлична. Ако можеш да пееш и да говориш музикално, ще се повдигнеш; ако не можеш, ще ти се случи това, което предчувстваш.

Казваш: „Трябва да се живее“. Как? Както музиката, така и животът имат свой израз. Всеки момент ще благодариш за приятното и за неприятното. Че някой имал големи успехи, че се повдигнал в живота – ще благодариш. Като влезеш в света на противоречията, пак ще благодариш. Ще страдаш и ще разрешаваш противоречията. Преди теб някой е работил върху известен въпрос и е направил грешки – ти ще благодариш и за погрешките. Много време ще употребиш, но ще ги изправиш. Някой свири тихо, с мекота, а друг – силно, енергично. Природата си служи и с двата метода: и с мекия, и с бурния. Вие искате Природата да тегли своя лък всякога тихо, меко. Слушали сте как свири начинаещият: той взема цигулката и силно натиска лъка. Не е даровит, пък и не е свирил много. Който го чуе, ще запуши ушите си и ще бяга. Друг е въпросът, ако слушате онзи, който е завършил вече музикалната академия. Той свири леко, чисто, приятно е да го слушаш. Ще кажете, че той е музикален. Да, той носи терцата в ума си. Като свири, той мисли върху три неща: първо, следи ръката си; второ, вслушва се във всеки тон, и трето, каквото свири, вътрешно го пее.

Следователно който върви по пътя на терцата, непременно ще има постижения. Добрият певец също върви по пътя на терцата – той първо мисли, после чувства. Наистина чувствата имат надмощие в живота, но зад всяко

чувство се крие известна мисъл. При създаването на света първо мисълта е взела участие. Ето защо който мисли, само той може да разбере света. После идват чувствата, проява на Любовта, и накрая идва постъпката. Значи всеки човек е една постъпка, т.е. завършен резултат.

За да развива своята музикалност, човек се нуждае от някакъв инструмент, поне тъпан или дайре. „Няма да ставаме виртуози.“ Ако не за другите, поне за себе си всеки трябва да бъде виртуоз. Който не развива своята музикалност, не може да има успех в живота си. Ще пееш и ще свириш за себе си, на теб да ти е приятно; ще пееш и ще мислиш. Как ще изпеете думата *анзохер*? Тя има три срички, както терцата – три тона. Средният тон или средната сричка е най-слаба. Крайните тонове са *до* и *ми*. Тонът *ре* не се чува; той представлява оранжевия цвят. Началният тон *до* представлява червения цвят – животът, който означава още жената. Тонът *ми* – крайният тон – означава разумността. Като извади известна поука от живота, човек поумнява, т.е. прилага разумността. Терца може да се образува от всеки тон. Например *до – ми* е една терца; *ре – фа* – друга терца; *ми – сол* – трета. Всяка терца има свои постижения.

Как ще се справим с мъчнотиите си? Чрез музиката. Ще се пазите да не нарушавате музикалните правила на Природата. Боледуваш – нарушил си тези правила; неразположен си – нарушил си тези правила; гневиш се – също. Ще възстановиш музикалните правила на Природата и ще се справиш с мъчнотията си. Срещаш един човек, който причинява неразположение на духа ти – приложи терцата, като смениш един тон с друг. Седем тона има в музиката – може да вземеш, който искаш. Един тон не разрешава въпросите – седем тона имаш на разположение. Ако не можеш да си служиш с цели тонове, ще си служиш с половинки, четвъртинки и др.

Изучавайте музиката като необходим метод на Природата. „Не мога да бъда музикален.“ Това е твоя работа: щом не си музикален, ще страдаш. Ще мислиш, чувстваш и постъпваш музикално – нищо повече: Любовта не търпи

немузикални хора. Любещият е музикален – не можеш да обичаш без музика. В музиката *до* е основният тон, а в живота Любовта е основният тон. Без основния тон човек е в мъгла. „Обичам еди-кого си.“ Щом обичаш, ти излизаш от основния тон на живота и с него разрешаваш всички въпроси. С основния тон ти разработваш всичко и тогава мисълта и волята ти действат правилно. Където има музика, там всичко върви напред.

В живота на човека се явяват въпроси, които той може да разреши или чрез закона на Мъдростта, или чрез закона на Любовта, или чрез закона на Истината. Значи съществуват три начина за решаване на въпросите. Ще започнеш от Любовта като с основен тон на живота – само така ще мислиш и постъпваш правилно. И тогава каквато дума и да кажеш, ще има смисъл. Ако думите нямат съдържание и смисъл, те произвеждат обратни резултати. Искаш да изпееш една песен – първо разгледай думите: имат ли съдържание и смисъл, как са наредени. Има песни, които в даден момент не оказват добро влияние върху човека. Ако певецът е голям индивидуалист, трябва да избягва да пее песни, в които има тона *ре*: нека пее такива песни, които да внасят противоположни елементи на индивидуалността. Ако си малодушен, ако нямаш самоувереност, пей песни, в които се среща най-много тонът *сол* – той прави човека смел, самоуверен.

„Какво да правим със знанието за музиката?“ Дръжте го в себе си – и то е необходимо; не го носете на гърба си, за да не се уморите. Ако пееш или свириш нещо от Бетховен, добре е да знаеш кога е създадена тази песен – сутрин, на обед или вечер, при какво съчетание на планетите. От това зависи кога да я свирите и вие. Има щастливи и нещастни песни. Като знаете кога се е създало едно музикално творение, може да му направите хороскоп. Великото в живота се заключава в правилното съчетание между човешките мисли, чувства и постъпки и тези на Разумната природа.

Когато Бетховен и другите велики музиканти са творили, с тях заедно са работели музикални същества от невидимия свят. Зад всяка музикална творба се крият

възвишени същества, които вдъхновяват музиканта и направляват неговата мисъл. Добрият музикант или певец се свързва с напреднали музикални същества от другия свят.

За онзи, който не знае да пее, най-доброто пеене е плачът. В този смисъл сълзите са ноти, от които може да направите едно музикално произведение. Чрез плача човек се тонира. Човек плаче, за да се научи да мисли, да чувства и да постъпва правилно. Като се тониграш чрез плача, започни да се радваш. Следователно има смисъл да плачеш, ако чрез плача си ти си разрешил поне един въпрос. Виждам, някой трие сълзите си, усмихва се и казва: „Намерих грешката си“.

Сега, като ме слушате, ще се върнете пак към старото и ще питате: „Как може да живеем добре?“. Пей и свири, за да станеш музикален. „Как да постигна желанието си?“ Пей! Изпееш нещо – не върви; изпееш го втори път – пак не върви. След като го изпееш 99 пъти, работата ще тръгне напред. Ще пееш дотогава, докато ти пръв бъдеш доволен от себе си. Също така и Природата трябва да е доволна от теб. Целта е, като пееш и свириш, да изразиш Божествения живот, а не своя. Някой казва: „Искам да изразя своя живот“. Това е последната работа. Първо ще изявиш Божествения живот, а после – своя. Нима това, което наричаш твое, е наистина твое? Пееш едно произведение и го представяш за свое. Ти си комбинирал оттук-оттам нещо и мислиш, че е твое. Само това, което е вложено в теб, е твое. „Ама постигнах нещо.“ Преди теб хиляди хора са го постигнали. Хиляди хора преди тебе са градили къщи, ти трябва да съградиш нещо по-хубаво от тях; и който дойде след тебе, ще съгради нещо още по-хубаво – така ще има надпреварване в постиженията. Да се постигнат всички замисли на човечеството, да се научим да живеем – ето великата задача на човека.

Нова идея е нужна на хората. За това не трябва да бъдеш свят човек: далече е още от теб светостта, тя е непостижима идея. Носи в себе си непреривно мисълта за добър живот, а що се отнася за свят живот, това е въпрос на

далечното бъдеще. Достатъчно е днес да реализираш това, което си разбрал – то води към великия живот, който носи благата и радостите. „Какво да правим, за да постигнем нещо реално?“ Развийте своята вътрешна музикалност, тя носи условията за добрия живот. „Прост човек съм.“ Понякога простият постига повече от учения. Външно може да си прост, но вътрешно – учен. Важно е какво отношение има човек към живота и как го използва.

Да се върнем към въпроса за терцата, която прави нещата красиви. За да бъдеш красив, три неща са важни: да имаш красиви чело, нос и уста. Щом челото, носът и устата са красиви, очите и ушите също ще бъдат красиви, а оттам и ръцете, и краката ще бъдат добре развити и оформени. Ще сложиш ръката си на челото и ще изпиташ свещения трепет на душата; ще погладиш носа си и ще изпиташ чувство на благодарност за всичко, което Бог ти е дал. Ще сложиш ръката си на устата и от нея ще потече мед, с който ще си пробиеш път навсякъде. Устата прави живота сладък или горчив. Зад челото се крие мисълта, зад носа се крие любовта, а зад устата – истината. Ако слушаш челото какво мисли, нищо няма да постигнеш. Много мисли вълнуват човека, но той може да реализира само една част от тях. Ако слушаш устата, всичко може да постигнеш – сладко и медено говори тя.

Всички ще бъдете музикални – това се иска от вас. Както виждам, музикални сте, но в различни степени. Желая ви да си говорите музикално. Как ще стане това? Както в операта. Там е направен вече този опит, но има още да се учи. В операта всички пеят, вместо да говорят. Ти казваш, че вятърът вее, реката бучи, а музикантът възприема това като музика и го предава в песен. В някоя река се чува известен дисонанс – това се дължи на камъчетата, през които тече водата; камъчетата пречупват течението така, че се произвеждат дисонанси. Премести ги на друго място и дисонансът ще изчезне.

Една българска пословица казва: „Каквото се провикнало, такова се откликнало“. Ако говориш с Природата музикално, и тя ще ти отговори музикално. Обезсърчиш

се – нямаш музикален метод за работа. „Не мога да разреша едно противоречие“ – нямаш музикален метод. „Докога ще страдам?“ Докато развиеш своята музикалност – тя е първият окултен метод за работа.

Сега ще ви дам следното правило: вървете по пътя на терцата като музикален път в живота. „Къде ще намерим този път?“ В красивото чело, в красивия нос и в красивата уста. От всичко, казано досега, искам да остане у вас мисълта: без музика нищо не се постига, с музика всичко се постига.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

12. лекция, 9 декември 1932 г., София, Изгрев

ТЕРЦАТА В ЖИВОТА

Тайна молитва

Тема за следния път: *Най-лесното изкуство в живота.*

Ще ви задам няколко въпроса: защо едни хора имат постижения, а други нямат; защо едни са щастливи, а други – нещастни; защо едни са умни, а други – глупави? Защо някой е богат? Защото има пари. Защо един е силен, а друг – учен? Първият има сила, а вторият – знание. Все има нещо в човека, което му предава известни качества.

Сега няма да философствам, но искам да ви изпитам, да видя доколко сте музикални, колко знаете да пеете. Кажете ми какво означава терцата в музиката? Когато два тона заемат мястото на три, имаме терца. Например *до–ми* е терца – между тях е тонът *ре*, който не се чува; двата тона се чуват, а третият мълчи. Когато два тона се чуват, а два мълчат, имаме кварта. Средният тон *ре* в терцата определя движението, посоката на песента. Тонът, който мълчи, определя вътрешното съдържание на музиката, или специално на дадена песен.

В терцата *до–ми* първият тон е *до*, крайният – *ми* – това е музикална терца. Ако става въпрос за музикална терца, лесно се говори за нея, но терцата съществува навсякъде в живота. Започваш една работа и след време я свършваш – ето една терца. В музиката се говори за малка и голяма терца. Малка терца е *ре–фа*, а голяма – *до–ми*. Музиката има приложение в живота и тогава тя е толкова по-силна, колкото по-добре се съчетават тоновете с думите. Искаш да пееш и да свириш, но ще знаеш, че истинско пеене е онова, което внася поток, импулс в живота.

Има тонове, които дълго време или непрекъснато звучат в съзнанието на човека. Изпяваш една песен и забелязваш, че някои тонове все още звучат в съзнанието ти. Този тон е истински. В Природата тоновете звучат

непрекъснато. Двама души се срещат: единият се качва на планината и си пее; другият го гледа и стои на едно място, следи песента му. До едно време той чува песента, но после не може да я следи – първият се отдалечава от него, но не престава да пее. Такова нещо са природните тонове.

В музиката има и паузи. Какво е паузата? Знак за мълчание. Кога мълчи човек? Когато среща известно препятствие, което трябва да преодолее. Казвате, че в живота има непостижими неща. Те са непостижими по единствената причина, че човек стои на едно място и не може да ги следва; ако тръгне след тях, те ще станат постижими. Ако вървиш след онзи, който се качва на планината и пее, гласът му непрекъснато ще звучи. Следователно докато вървиш след идеята си, тя е постижима; щом спреш на едно място и престанеш да я следваш, тя е непостижима. Казваш: „Глупава е тази идея“. Не е глупава, но не можеш да я постигнеш – ти стоиш, а тя се движи.

Запишете си изречението: *Всичко в живота е постижимо*. Кога? Когато спазваш времето, което носи всичко. Какво прави грънчарят със своите грънци? Пали пещта и ги пече. Той знае кога и колко да ги пече – времето носи неговото щастие. Ти седиш и чакаш щастието да дойде отвън някъде. Земеделецът очаква щастието си от земята, орачът – от ралото си, а грънчарят – от своята пещ. Кога е щастлив певецът? Когато пее. Цигуларят? Когато свири. Ученикът? Когато учи. Това са музикални максими, които трябва да се знаят.

Казвате, че за постигане на нещата са нужни условия, среда, уреден свят. Това е нужно за неразбраните неща. Какви условия очаквате? Земеделец си: избери земята, която ще работиш, и работи. Орач си: купи си рало и ори. Ученик си: купи си книги и учи. Имаш въздух на разположение – дишай; имаш вода – пий; имаш хляб – яж! Това са условия, това са максимите на живота. Как ще се оправи светът? Ако си гладен, вземи хляб и яж; ако си жаден, пий вода. “Имам работа.“ Свърши я. Имаш книги – чети! „Не ми се учи!“ Твоето щастие е скрито в книгите и ако не четеш, ще го изгубиш.

Малко идеи трябва да има човек. На гръцки думата *идея* означава нещо оформено, което съществува във вечността. Идеите не се раждат, те съществуват от незапомнени времена. Следователно ако следваш една идея и слушаш какво ти говори, ще я постигнеш; ако стоиш на едно място и очакваш да дойде при теб, тя ще дойде, но и ще си замине, без да я постигнеш.

Идеите се движат непрекъснато, никъде не се спират. Изпейте песента *Всичко в живота е постижимо*. Колко думи има в тази песен? Думите в песента показват, че има едно препятствие, което трябва да се преодолее. За да го преодолееш, ще тръгнеш и ще пееш, но в коя посока и от кое място ще тръгнеш, и това трябва да знаеш. Не от всяко място може да тръгнеш. Ще тръгнеш оттам, откъдето се очаква постижение.

Аз зная, че всички вие сте добри певци, хубаво пеете, когато сте болни. Обръщате се на една, на друга страна, пъшкате и пеете: *ох, ох*! Това е драматично пеене. Слушал съм как пеят болните. Някой пее чисто, ясно, а друг взема неверни тонове. За първия казвам, че ще оздравее, а за втория, че има още много да учи в училището на живота. Аз определям диагнозата на болния от неговата песен: дали е минорна, или мажорна, дали взема тоновете правилно, или неправилно. Лесно се познава кой болен ще оздравее и кой ще умре. Който ще оздравее, взема тоновете отдълбоко, в пеенето му има пълнота и свежест; който ще умре, взема тоновете отсечено, прекъснато. В тона на умиращия се схваща страх от смъртта, както в певеца – страх от публиката. Той излиза на сцената да пее; страхува се от публиката, но си казва: „Ще пея, ще преодолея страха“.

Какво представлява животът? Песен: няма по-хубава песен от него. Така гледам аз на живота. На какво можем да уподобим живота: на соната, на ария или на симфония? Сонатите са елементарни неща, ариите – по-сложни музикални произведения, но дойдете ли до симфонията, там вече има нещо грандиозно, величествено. В източната музика преобладават мелодичните терци, а в западната

– повече хармоничните. В мелодичните терци линиите са повече огънати, а в хармоничните са прави. В мелодичната музика има огъване, а в хармоничната – широта и простор.

Сега откъде да започнем? Ние приличаме на момък, който пише на своята възлюбена: „Откъде да започна, о, любезна моя!“. Да започнем от *сол* – тон с ясносин цвят, който дава простор. При него има по-малко мъчнотии, отколкото при *ла*. При *фа* въпросите имат две разрешения: вътрешно и външно. Вътрешното разрешение дава подтик, импулс, а външното – израз. (*Учителя свири на цигулката и пее песента „Всичко в живота е постижимо”. Всички пеят заедно с Учителя.*)

Всички се намираме пред едно препятствие. Как ще се разреши то, от какво зависи разрешаването му? От времето, което носи всички блага. Очаквай с търпение това време. Времето, което носи всичко, ще го остави пред теб, но къде ще го поставиш ти? Къде е мястото за благата, които времето носи? Простор, място, пространство е нужно. Следователно ако времето ти донесе нещо, а ти няма къде да го сложиш, ще се намериш в затруднение. Можеш ли да държиш благата в ръцете си? Ще се умориш, както музикантът се уморява, като носи постоянно тоновете в съзнанието си. Трябва да се намери място на всеки тон.

Изпейте още един път песента *Всичко в живота е постижимо, когато човек е разумен и добър*. Разумният човек очаква времето, което носи благата. Ако доброто не е в него, той не може да има постижения. Без доброто и разумността нищо не се постига: и да имаш нещо, скоро ще го загубиш и тогава ще дойдат скърбите и страданията. Само разумният и добрият може да бъде щастлив. Ако не си разумен и добър, каквото и благо да постигнеш, ще приличаш на мокра кокошка. Повечето от вас са такива мокри кокошки – водата е около вас, но не можете да се ползвате от нея. Като пеете песента, трябва да спазвате ритъма. Казва се, че всичко в живота е постижимо за доброто и разумно време. Може ли времето да бъде разумно? Може да бъде и добро, и разумно. Вън от нашето съзнание

доброто не съществува. Доброто – това сме ние. Правилно е да кажем: времето е добро, а ние сме разумни. Тогава песента се оформя така:

Всичко в живота е постижимо,
когато времето е добро и ние сме разумни.

Времето е един фактор, а човекът – друг. Тогава делим: едната половина за човека, а другата половина – за времето. Изпейте още няколко пъти песента. Финалът на песента е добър. Виждате, че като вървите по естествения път, у вас се създава вътрешен импулс и движение. Това се дължи на тоновете и на съдържанието на песента, те оставят нещо във вашето съзнание. Досега пяхте песента по терците на хармонията, сега я изпейте по терците на мелодията. Да изпеете хармонично една песен, това значи отмереност. В мелодията тази отмереност не съществува. Опитайте се да направите втори глас на песента.

В Природата има общи упражнения с общ смисъл. И мисълта на човека може да бъде обща и единична. Всички хора не разрешават едновременно един и същи въпрос, но всички стоят на един и същи път. Според закона на хармонията едни вървят напред, а други – след тях, и всеки си разрешава известна задача; но даже само един да я разреши, тя е обща за всички. Всеки отделно казва: „Да бях я разрешил аз“, но който и да я разреши, е все едно: важно е да се роди идеята и да се разреши.

Аз уподобявам идеята на новороденото дете. Като се роди то, всичко ще дойде: и пелени, и дрешки, и количка. Важно е детето, т.е. идеята, да се роди; не се ли роди, другите неща са без значение. „Нямаме условия.“ Като имаш идеята, условията сами по себе си ще дойдат. Като се роди детето, ще се намери кой да го отгледа. Не си прави илюзии, че ти ще създадеш всичко – около теб има още много хора: майка, баща, братя, сестри, слуги. Ти си последният, дошъл в тази къща, и от теб се иска само да пееш, а другите ще ти помагат. И детето пее, че всичко в живота е постижимо.

Както в Природата, така и в живота има съгласуване между идеите. Ако в идеята се яви малко препятствие, то е вече скръбта, която трябва да се преодолее. Във всяка задача има известна мъчнотия. Имаш една каса, която си заключил; искаш да я отвориш, но не можеш – ключалката е задръстена. Ето една малка мъчнотия, която трябва да се преодолее и касата да се отвори. Веднъж роден на Земята, каквито мъчнотии и да срещаш, трябва да ги разрешиш. Не се обезсърчавай: всичко в живота е постижимо. „Това е утеха, а ние искаме нещо реално."

Кое е реалното – пари ли да имаш, или здраве; вода ли да пиеш, или вино; къща ли да имаш, или здраво тяло? Същественото трябва да бъде напред. Хляб и здрав стомах са за предпочитане, а останалите неща ще дойдат сами по себе си. Дръжте се за реалното; дръжте се за музиката като за съществена, реална идея. Всяко нещо, лишено от музикалност, не е съществено. „Пари ни трябват." Парите са обстановка, сцена за нещата. Първо е нужна пиеса, а после – сцена. Ще кажете: „Пиеса има, а сцена няма". Не, пиесата създава сцената, а не сцената – пиесата. Щом имате живот, щом можете да пеете, всичко е постижимо; щом няма живот, няма и постижения.

Значи щом живееш, щом пееш и говориш, всичко е постижимо; щом мислиш, чувстваш и действаш, всичко е постижимо; щом страдаш и се радваш, всичко е постижимо. Мъчнотиите и страданията са път към постижения. В мъчението постижението е по-далече от клоните на дървото, но страданието е най-близкият път към постижение на нещата. Като страдаш, постижението е близо; като се радваш, ти си вече в постижението. Влезеш ли в реалността, тогава душата се радва. Реалността отдалече вижда постижението, но още не е дошла до него. Изпейте още веднъж песента. Сега сме пред финала, нека остане нещо недовършено. Ние сме вече на върха, откъдето виждаме, че радостта иде.

На върха ще направим един малък наклон и ще започнем да слизаме. На върха, на най-високото място, можем да седим колкото искаме. От високо на ниско лесно се

слиза. „Да имам пари“ – това е високото място. „Да имам знания“ – това е високото място. „Да имам сила“ – това е високото място. Важно е да знаеш да пееш. Ще кажеш, че като пееш, ти си завършил своята работа. Не: от момента, когато си придобил знанието и силата, започва твоята истинска работа – творчеството, което осмисля живота. Като се изкачваш, ти пъшкаш, не можеш да пееш; като слизаш, ти си свободен, можеш да пееш. Под *пея* разбирам свобода: само свободният може да пее. И в затвор да е, ако е вътрешно свободен, той пак пее. Може да е у дома си, но ако е ограничен, той не може да пее. Петелът, макар че го чака нож, пак пее. И като го заколят, все ще го намерят някъде, и оттам той се провиква: „Кукуригу!“. Той иска да каже на човека: „Когато и ти започнеш да пееш при всички условия на живота, няма да те поставят в тенджерата“.

Стремете се към високото място! То няма да слезе до вас, но вие ще се качите на него. Знание, сила, слава, богатство не се постигат без пеене. Гениятъ и талантът са също високи места. Всичко е постижимо, но се иска работа, упражнения.

Изпейте пак песента *Всичко в живота е постижимо*.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

13. лекция, 16 декември 1932 г., София, Изгрев

ПОЛОЖИТЕЛНОТО И ОТРИЦАТЕЛНОТО

Тайна молитва

Ще прочета няколко стиха от 46. глава от книгата на пророк Йеремия.

Словото Господне, което биде
към пророк Йеремия против народите. (ст. 1.)

Вие може да си мислите по какъв начин се е предало Словото Господне. Ще кажете, че по човешки начин се е предало, но мислете върху това – сами да дойдете до едно вътрешно разбиране. Като ви говоря за Бога, всички си мислят, че Той носи мир, спокойствие, но въпреки това виждаме, че Словото не носи щастие на хората. Всякога ли това, което говори човек, е добро? Зависи: някой говори меко, кротко – и всички очакват от него нещо добро; друг говори грубо, остро – от него очакват нещо лошо. Но не всякога излиза според очакването на хората. Слабохарактерният, като се намери натясно, говори меко, кротко, а силният в повечето случаи е груб. Това са два различни характера с различни прояви. Геометрически богатият, силният представлява перпендикуляр, а слабият, бедният – крива линия. Като се приближава към Бога, човек се огъва като крива линия. Коя е по-дълга: правата или кривата? Може ли правата линия да бъде крива? Правата може да се изкриви, но не може да бъде крива.

Ще напиша една формула[16]. Какво ще разберете от нея? Ако m представлява масата, положителното електричество, nm – отрицателното електричество, а n – броя на атомите, какво ще извадите от тази формула? Как ще докажете, че това е равно на единица? Какво представлява човешкият живот? Сложен процес: от една страна, съединение на положителното и отрицателното електричество, и от друга страна – на положителния и отрицателния

магнетизъм. В светлината на човешката мисъл стават всевъзможни процеси, които не са достъпни за съзнанието ни. Например имаш едно неприятно чувство, но преди да го изпиташ, то е минало през ред процеси и е резултат на нещо.

И физикът прави опити, идва до известни резултати, но те са предшествани от други процеси. Казва се например: един атом водород. Това подразбира единица атомно тегло, но същевременно се подразбират водородни йони, електрони, протони. Протонът означава положително ядро, значи атомът е разложен на по-дребни частички, появили се при раздробяването му. Всяка частица има специфични свойства. Отрицателните частички са пасивни, а положителните – активни. Когато човек се натовари с отрицателно електричество, движението в него е по-бавно; когато се натовари с положително електричество, движението е по-бързо. Интересно е да се знае кои темпераменти в човешкия характер са положителни и кои – отрицателни. Например във флегматичния темперамент преобладаващо влияние има водата. Докато е в равнина, тя е пасивна; щом ѝ се даде наклон, става активна, започва да се движи бързо, между частичките ѝ става триене и се образува електричество.

И тъй, в науката се говори за завършени и незавършени процеси. Завършен процес в атома е раздробяването му до най-малките му частици: протони и неутрони. Протонът съставлява ядката, около която се събират множество частици. Колкото и да се говори за малки частици, наелектризирани с известен род електричество, ние имаме предвид и масата, т.е. веществото на тези частички. Математиците имат предвид количеството електричество, образувано при движението и на най-малките частички. Големите математици се занимават с висшата математика, която е създала човешкия организъм, в който всичко е предвидено и изчислено. Интересно е да се знае какво става в организма на човека.

Засега науката приема, че при движението си кръвта е причина за дейността на сърцето. Всъщност сърцето като

физически орган няма сила да тласка артериалната кръв в тялото. Причината за пулса на сърцето се дължи на космическото електричество и магнетизъм – те носят живот. Щом се наруши хармонията между тези сили, нарушава се и дейността на човешкото сърце. В него се образуват наслоявания от материални частички, които произвеждат противоречия в мисълта и чувствата на човека. Тези материални частички произвеждат известно противодействие на космичното електричество. Това изменя пулса, т.е. ускорява го. Кой е нормалният пулс, колко удара прави той в минута? Приблизително 72. Понякога пулсът се ускорява, прави 120 удара в минута, което показва, че в сърцето има някакво противодействие и то прави големи усилия да го превъзмогне.

И тъй, който разбира законите, ще дойде до мислите и чувствата като до елементи на живота. Какво електричество представляват мислите и какво – чувствата? Кое от тях е положително и кое е отрицателно електричество? Знае се, че мислите привличат известни чувства около себе си, както и чувствата – известни мисли. Мислите и чувствата на хората се преплитат, както и съзнанията им. Това показва, че хората са свързани помежду си. Казваш: „Дойде ми една мисъл на ума“. Ти си мислиш, че тя идва за пръв път при теб, но колко умове е обиколила преди това! Казваш, че по характер известен човек е добър или лош. Това не е достатъчно – трябва да знаеш причината защо е такъв; после и пътя, по който е минал. Отрицателните сили в човека са резултат на кривите линии; положителните сили са резултат на правите линии.

Положителното електричество прави човека силен, енергичен, а отрицателното го прави мек. Като изучава себе си, човек трябва да спре вниманието си на влиянието на електричеството и магнетизма върху неговия организъм. Това се отразява на неговите движения, а особено на линиите на лицето му. Като знае това, той ще използва тези сили при възпитанието. Като се самовъзпитава, човек трябва да има будно съзнание, за да наблюдава всички вътрешни процеси у него, но колкото и да се стреми към това, той не е в състояние да ги разбере.

Например как ще наблюдава процесите на сърцето? Чувствата управляват сърцето, значи човек не е господар на своите чувства. Тази е причината за погрешките, които прави той: както му заповядват, така постъпва. И слугата прави това, което не иска – той изпълнява волята на своя господар. Господарят казва: „Ще отидеш там", и той отива; „Ще направиш това", и той го прави. Богатият казва: „Аз съм господар на положението". Всъщност богатият господар ли е на себе си? Аз уподобявам богатия на хубав господарски кон, а бедния – на кираджийски. От време на време впрягат господарския кон в кабриолет или го язди някой богаташ; обаче и него го яздят – и богатият не е господар на себе си. Той пожелава да даде голямо угощение и мисли, че прави това по разположение, по своя воля, но всъщност някой по-голям господар му е внушил тази идея. Всички ядат, пият, веселят се, но богатият не е весел. Двама богаташи са се скарали: господари ли са те на себе си? Това е войната, която става навсякъде. Тя се отразява и върху отделните личности. Във всяка война милиони хора излизат от строя. След това единият казва: „Набих го, дадох му да разбере". Кой на кого е дал да разбере, това е въпрос. Генералът е победил, а хиляди войници са убити: кой е спечелил войната? Кой от вас не е печелил и губил?

Какво е новото схващане за живота? Какво представляват електричеството и магнетизмът? Казвате, че електричеството свети, но само ли се е запалило, или друг го е запалил? То се е образувало от съчетанието на разумни сили. Казва се, че колкото по-силна е светлината, толкова по-интелигентни са съществата, които я създават. Тогава какво ще мислят за нас, като видят светлината на нашите лампи? Ще мислят, че сме много интелигентни. Трябва да се знае единицата мярка на интелигентността. Интересно е може ли от силата на нашата светлина да се знае върху какъв предмет говоря. Разумният може да разбере това, защото човешката мисъл оказва влияние върху силата на електричеството. Значи между мисълта и светлината има известно отношение. Забелязано е, че колкото с по-голям

интерес и любов се разглежда известен въпрос, толкова по-интензивна е светлината на електричеството. На интензивността на мисълта се дължи увеличаването или намаляването на светлината. В тази област са правени много опити: това може да се измери със специални уреди.

И по промените на лицето се познава какви чувства вълнуват човека. Достатъчно е да се наблюдава внимателно скъсяването или удължаването на правите и кривите линии по човешкото лице, за да се определи характерът му. По линиите на челото се определят някои характерни черти. У някои хора между веждите има една дълбоко врязана черта, у други – две успоредни черти. Какво означава едната черта и какво – двете, това е предмет на физиогномиката.

Много обяснения могат да се дадат върху характера на човека, върху процесите, които стават в него. Сложни са тия процеси. За да се изучи един процес, първо трябва да се наблюдава лицето. Спрете вниманието си само върху някои характерни черти, върху движението на специални мускули. Като разберете основните черти, подробностите лесно ще разберете. При изучаване на носа виждате голямо разнообразие на линиите по него. Някой нос е вдлъбнат, друг – изправен, трети – вирнат нагоре. Когато линията на носа е вдлъбната, там действат отрицателните сили на Природата; ако линията е изпъкнала, там действат положителните сили; ако линията на носа е права, положителните и отрицателните сили на Природата се преплитат. Онзи, на когото линията на носа е изпъкнала, като го обидят и накърнят интересите му, той взима тояга, нож или пушка, и направо се разправя с човека. Онзи, на когото линията на носа е вдлъбната, ще те покани у дома си, ще те нагости – и в това време ще ти постави капан; понеже се чувства слаб, той ще си послужи с хитрост. Това са два различни характера с различни прояви. Първият е положителен тип, той има повече воля и сила, но по-малко ум; вторият тип е отрицателен: физически е по-слаб, но по ум е по-силен. Това са обяснения, които ви се виждат несъществени, и вие питате какво отношение имат към живота.

Казвам: нещастието на хората се дължи на неразбирането на тяхното естество и на естеството на ония, с които имат отношения. Казваш за някого: „Този човек е разположен, нищо не може да ми направи“. Да, с дърво няма да те бие, с револвер няма да те стреля, но ще те покани у дома си, ще те нахрани и напои – и там ще ти устрои капан. Той постъпва като онзи евреин, който изиграл своя съсед българин. Намислил българинът да си направи една малка къща, според средствата си – от две стаи и кухня. Евреинът му казал: „Слушай, приятелю, по-добре си направи двуетажна къща: на единия етаж ще живееш ти, а другия ще даваш под наем.” „Нямам средства.” „Аз ще ти услужа”. Българинът започнал да строи. Като дошъл до втория етаж, вече нямал средства и се обърнал към евреина с молба да му помогне. Евреинът му услужил, но с условие той да живее на един от етажите. Българинът се съгласил. Десет години евреинът живял в къщата на българина, след което станал собственик, а българинът излязъл навън. Когато двама съдружници започват обща работа, винаги единият остава излъган.

Като възпитава хората, Природата си служи с различни методи. Тя възпитава положителните по един начин, а отрицателните – по друг. На отрицателния казва: „Ти си по-слаб, трябва да отстъпваш“, а на положителния казва: „Ти си силен, няма да отстъпваш“. Правилно ли е това? Питам: с какви колони си служи архитектът, когато подпира зданието – с положителни или с отрицателни? Където се иска по-голяма сила, там колоните са положителни; същото се отнася и до гредите. Когато гледаш отдалече един човек, познаваш ли дали той се приближава, или се отдалечава от тебе? Ако фигурата се увеличава, той се приближава; ако се намалява, се отдалечава. Когато ъгълът на светлината се увеличава, тялото се приближава; когато ъгълът се намалява, тялото се отдалечава.

Сега ще извадя заключението: колкото повече се приближава даден човек към вас, толкова повече ви обича. Ако се отдалечава от вас, той или е индиферентен към вас, или не ви обича. Значи любовта е закон на приближаване.

Казваш: „Този човек се приближава към мен, следователно ме обича". Зависи как се приближава: ако само физически се приближава, а с мисъл и чувство се отдалечава, той не ви обича. Физическата близост няма отношение към Любовта. „Чувствам близостта на този човек." Как я чувстваш? Значи между вас се образува известно течение, явява се прилив към сърцето и ума, между мислите и чувствата ви има нещо общо. Когато между двама души има хармония, и това се чувства. Правили ли сте опит да възприемете мисълта на човек, който не ви обича? За да разберете кой ви обича, не трябва само да предполагате, но да имате мярка, с която да си служите. Мярката – това е специфична формула. Казвате, че даден човек е добър. Формулата, която ви дадох, сега може да се разреши. Тя определя процесите, които стават между положителното и отрицателното електричество. Според нея по количество двата вида електричество трябва да бъдат еднакви, но някъде положителното електричество е повече, поради което то се изразходва повече.

Казваш: „Искам да бъда богат". Парите са отрицателна сила, която трябва да се вкара в действие, да се превърне в положителна сила. Дай на някого пари, за да видиш какъв процес ще стане в него. Ако на работника покажеш един лев и го викаш да работи на лозето, той ще ти откаже, защото левът не му прави впечатление. Ако му покажеш една златна английска лира, веднага ще дойде да ти работи. Златната монета произвежда известен процес в него. Но това е относително, не става с всички хора. Накарай един духовен човек да ти работи с пари, да видиш как ще постъпи. Колкото и златни монети да му предлагаш, той няма да ти работи. Той знае, че ти си богат и срещу пари всеки ще се съгласи да работи. Него друго нещо го стимулира – желанието му да помага на бедни и страдащи. Като срещне беден човек, който не може да плати на работник, той сам ще предложи да му копае. Тук разменната монета е любовта. Работникът минава покрай бедния и нещо особено го привлича – чувствата на бедния. Без да го познава, без да му е услужил с нещо, той е готов да му работи. Друг

някой и да му е услужил, нещо го отблъсква от него. Ще кажете, че Природата е създала едни хора богати по чувства, а други – бедни. И това е вярно, но по-вярно е, че съществува закон, който регулира отношенията между хората.

Изучавайте законите на Природата, за да ги използвате при самовъзпитанието. В Природата нищо не е произволно. Ако всичко, което става там, е произволно, ние щяхме да живеем в абсолютен хаос и дисхармония. Ето какво заключение можем да извадим от това: два положителни принципа се отблъскват, два отрицателни принципа също се отблъскват, а един положителен и един отрицателен принцип взаимно се привличат. В привличането има известна тънкост. Как става то? От една страна, положителното зло и отрицателното зло се привличат и образуват едно съединение; от друга страна, положителното добро и отрицателното зло се привличат; положителното зло и отрицателното добро се привличат. Така се образуват неустойчиви съединения, които слагаме в ретортата и нагряваме. Тогава се образува положително добро и отрицателно добро, както и положително зло и отрицателно зло.

Искаш да направиш едно добро, но в мисълта ти се вмъква една отрицателна сила, която ти противодейства. Например търговец си, искаш да помогнеш на един беден човек и си решил да не взимаш пари от него, но като го видиш, си казваш: „Все трябва да плати и той нещо, не може съвсем без пари“ – отрицателната мисъл се вмъква в теб. Какво да се прави? Разложи тези сили в себе си. Ще сложиш положителното и отрицателното добро на едно място, да образуваш съединение. Колкото и да внимаваш, положителното зло ще се вмъкне в реакцията – това е неизбежно. Например ножът е отрицателна сила, и все пак сам не може да причини никаква пакост, но при известни условия може да се забие в човека. Пазете се от ножа като от огън. Ако внимаваш, огънят е безопасен; ако не внимаваш, той може да те изгори. Значи има сили в Природата, които са опасни, когато човек не знае как да си служи с тях. Като знаете това, ще внимавате да не се натъкнете на тези сили.

Ножът и огънят са сили, които могат да причинят и вреда, и полза – от вас зависи за какво ще ги използвате. Такива сили Природата е вложила и в човека. Както киселината в джоба на някого може да причини вреда, така известни мисли и желания причиняват зло на човека. Природата е взела предпазни мерки, тя ги е затворила в шишенца, но по невнимание човек ги е счупил и те го изгарят. Едни от тях са отровни, други – разядливи. Ще се пазите и от едните, и от другите. Като дойдеш до едно от тези шишенца, ще го вземеш внимателно и ще го преместиш на сигурно място. Ако трябва да го отвориш, ще бъдеш още по-внимателен. Има хора, които пипат грубо – и каквото хванат, произвеждат експлозия. „Искам само да преместя шишето.“ Няма защо да го местиш, то е много опасно и ако го бутнеш, ще експлодира. „Искам леко да пипна шишето, да го преместя другаде.“ Не, не пипай! Щом устата или брадата на някого започне да трепери, заключи лабораторията си и излез навън. Като видиш, че този човек се е успокоил, върни се назад, няма опасност от експлозия. Ако седиш на мястото си и очакваш резултат, ще стане експлозия, от която и двамата ще пострадате.

Природата дава методи за нов начин на възпитание, който трябва да се изучава. Тя казва на човека: „Като те сърби някъде – ръката, носа или веждата – бягай навън, в гората или на планината“. Ако останеш вкъщи, ще ти се случи някаква неприятност. Ако устата или брадата ти започне да трепери, не излизай да разговаряш с хората, защото ще чуеш нещо, което ще произведе експлозия в теб. Пази се от експлозии. „Сърби ме ръката, ще получа пари.“ Може да получиш, но може и да даваш – зависи коя ръка те сърби. Ако имаш да даваш пари и си готов да се изплатиш, стой у дома си спокойно и очаквай кредитора си; ако нямаш пари, по-добре излез някъде, не чакай да те завари вкъщи. Разговорът с кредитора ти може да причини експлозия в теб и после да съжаляваш, че си го срещнал. Този метод може да се приложи и към мислите ви. Дойде една неочаквана мисъл в ума ти: не се разправяй с нея, но излез навън, на чист въздух. Като срещнеш

един свой длъжник или кредитор, не се разправяй с него, но излез навън! Ако не можеш да излезеш, тогава мълчи: нека той говори, а ти мълчи.

Какво е мълчанието, кой мълчи? Разумният господар мълчи, а слугата говори. „Все аз ли трябва да мълча?“ Щом си господар, ще мълчиш: нека слугата говори, а ти слушай и мълчи. „Колко време да мълча?“ Цял ден. Един англичанин си поставил за задача да мълчи цели седем години. Какви ли не го посещавали през това време – политически лица, дипломати, но той все мълчал. Те му пишели: „Откажи се от решението си, ще пострадаш“. Той пак мълчал. Отказал се от политическия живот, от много неща, но издържал. Често и Природата постъпва така – мълчи. Ти се молиш, плачеш, искаш нещо от нея, но тя мълчи, не отговаря на твоята молитва. Ако тя отговаряше на всяка човешка молитва, знаете ли какво щеше да стане?

Искаш да станеш търговец, да забогатееш, но Природата ти казва: „Откажи се от това желание, търговията не е за теб. Богатството е само за умните хора, а ти не си толкова умен, та да носиш този товар на гърба си“. Щастието не е в богатството. Не е въпрос да не бъдеш богат, но първо стани умен, а после богат. Богатството е прогресивно благо, което може да се използва само от умни хора. Неизползваното благо, съединено със злото, образува неустойчиво съединение. Силното добро със слабото зло, както и силното зло със слабото добро, също образуват неустойчиви съединения.

В човека стават три важни процеса. Два от тях не разрешават нищо, но единият е най-добър и безопасен. Първият процес е съединяване на голямото или силно добро със слабото зло. В случая доброто подчинява злото – този процес е най-добър. Вторият процес е съединяване на силното зло със слабото добро, а третият – съединяване на положителното добро с отрицателното добро. Който си служи с този метод, не е зависим нито от хората и условията, нито от окръжаващата среда. Едно трябва да знаете: никой не може да подчини злото в себе си, да му стане господар. Ти можеш да впрегнеш злото на работа, то може

доброволно да ти услужи, но никога не може да ти стане слуга. Същото се отнася и до доброто: никой не може да стане господар на доброто. Две неща не пожелавай: да станеш господар на доброто и да станеш господар на злото.

Нова философия ви давам: оставете доброто да се справя със злото. Щом се натъкнеш на злото, викай за посредник доброто – нека то се разправя със злото вместо теб. Ако искаш сам да се разправяш със злото, непременно ще бъдеш бит. Който е влизал в кантората на злото да иска нещо, всякога е бил бит. Злото е господар, на когото само ще даваш, без да взимаш нещо; и щом дадеш, веднага ще излезеш навън. „Имам да взимам от злото.“ Щом имаш да взимаш, ще влезеш в кантората му, ще го поздравиш и ще погледнеш мърдат ли устните и брадата му. Ако мърдат, ще кажеш: „Господине, оставам на ваше разположение. Когато можете, тогава ще се издължите“, след това ще излезеш навън. Той ще се усмихне и ще каже: „Умен човек е този“.

Следователно като отиваш при лош човек, затвори устата си и мълчи. Ако трябва да му кажеш нещо, кажи му: „Ти си благороден човек, такива бяха баща ти и майка ти, дядо ти и баба ти“. Един турчин посял нивата си с жито. В околността се завъдили много лалугери, които изяли житото. Крайно ядосан, той взел револвера си с намерение да ги избие всички. Като го видели, те се уплашили, вдигнали предните си крака и застанали прави. Той се усмихнал и казал: „Ааа, така значи, признавате ме за господар! Щом се извинявате, няма да ви убия. Подарявам ви живота“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

14. лекция, 23 декември 1932 г., София, Изгрев

ИКОНОМИЯ НА ЕНЕРГИИТЕ

Размишление

Ще прочета 40. глава от Исайя, от 1. до 27. стих.

Може ли човек да бъде сиромах, преди да е бил богат? Какви са били условията, които са заставили Исайя да изкаже тези думи? Това, което е казал, се отнася за тогавашното време. От 1. до 12. стих Исайя говори в една гама, после минава в гама на размишление; от 15. стих нататък минава в особена гама. Има специфични положения в живота, при които човек изпада в заблуждения. Художникът рисува и се заблуждава, че е голям майстор; заблуждава се от сенките на нещата. Математикът се заблуждава, че е голям учен, че може да решава и най-трудните задачи. Какви задачи щеше да решава, ако не беше създаден светът? Какви изчисления щеше да прави, ако нямаше небесни тела? Какви изчисления е правил Господ?

Днес хората сеят жито, лесно могат да смятат със зрънцата, като на сметало. Едно време е нямало хартия, нямало е на какво да се чете, да се смята и пише. Днес вие смятате, четете и пишете върху това, което Бог е създал. Тогава кое е реалното? Видимото е реалното. Какво е реалност? Товарът, който конят носи на гърба си, не е ли реален? Той усеща тежестта на гърба си и я счита за реална. И човек, като изпадне в положението на коня, казва: „Тежко ми е, но не зная защо“. И конят казва, че му е тежко, но не го разбират. Даже на друг кон да се оплаче, пак остава неразбран, защото докато не е натоварен, другият не може да разбере тежестта на натоварения кон.

И човекът, докато не е натоварен, не може да разбере теглото на страдащия. Той казва: „Няма нищо, ще ти мине“. Как ще мине? Като се снеме товарът от гърба му. Как е дошъл на гърба му? Натоварили са го. Това, че един кон е натоварен или ненатоварен, не разрешава въпросите.

Докато товарът е на гърба на коня, казваш: „Лесна работа“, но щом товарът се прехвърли на твоя гръб, казваш: „Мъчна работа“. Няма нищо, и това ще мине. „Ще мине, но гърбът ми ще се охлузи.“ Никой не може да види твоя товар и да те разбере. Оплакваш се на един, на втори, на трети – и най-после понасяш тежестта си и знаеш, че никой не може да ти помогне.

С няколко линии мога на нарисувам долини, равнини, върхове. Понякога тези линии се съчетават така, че представляват човешка глава – челото, носът и брадата са върховете. В известни случаи тези линии представляват плоскости. Ако геометрикът разглежда човешкото тяло, ще намери в него разумно съчетание на прави и криви линии, на вдлъбнати и изпъкнали. Сложна машина е човешкото тяло. Каква е била мисълта на Онзи, Който е създал тази машина? При сегашните условия може ли да се създаде друга такава машина, или пък да се преустрои съществуващата? Ако можеше, Бог щеше да я създаде по друг начин. Може ли да се измени мястото на носа? Това място е точно определено и другаде не може да се постави. Как щеше да изглежда лицето, ако носът беше поставен отстрани или отзад на главата? Където и да се постави, носът нямаше да изиграе такава роля, както днешната.

Всяко нещо е на своето място. Ако съзнанието на коня се развие преждевременно, той ще почне да се гордее с тежките товари. Каквото носи, той предварително ще го тегли – и където мине, ще казва: „Вижте какъв товар нося! Можете ли и вие да носите такъв?“. В съзнанието на сегашния и на по-раншния кон има едно различие: този вече знае какво е тежестта. И човек чрез тежестта, която носи, измерва силата си. Колкото по-голяма е тежестта, толкова по-голяма е и силата. И обратно: колкото по-малка е тежестта, толкова по-малка е силата.

Сега вие разрешавате въпроса по друг начин. Казвате, че не ви трябват товари и тежести и постепенно започвате да ги изхвърляте, но щом ги изхвърляте, постепенно губите и силата си. Ако не носите никаква тежест, няма да стават смени във вашето съзнание – и тогава вие се

натъкватe на ред противоречия. Какво е противоречието? То е препятствие. Ето защо, за да се прояви каквато и да е сила в Природата, нужно е противодействие, което отклонява силата от първоначалния ѝ път. Какво става, когато отклоните богатия от неговия път? Много неща стават – след богатството ще дойде сиромашията. Какво ще стане с коня, ако той се отклони от своя път? Да измени конят пътя си, това значи да го освободиш от товара. Следователно когато богатият измени пътя си, той става сиромах; когато сиромахът измени пътя си, той става богат.

Какъв е пътят на богатството? За да забогатееш, трябва да слезеш; за да осиромашееш, трябва да се изкачиш. Който слиза надолу, забогатява; който се качва нагоре, осиромашава. Мнозина гледат на богатите като на красиви хора. Не, богатите не са красиви; линиите на богатството също не са красиви. Когато се каже на някого, че трябва да се откаже от богатството си, това значи да стане красив. На Земята богатството е нещо хубаво, но не и в невидимия свят. Линиите на богатството минават през много гъста материя и се изкривяват, губят своята хармония. Богатият минава през големи препятствия: ето защо богатият не може да бъде красив. „Искам да бъда красив.“ Освободи се най-напред от богатството. „Какво ще придобия?“ Ще се освободиш от нехармоничните линии.

Можете ли да разчитате на парите в касата? Те са мъртво нещо. Как ще разчиташ на мъртви величини? Имаш няколко милиона лева в касата. Защо ги държиш там? Парите имат смисъл, когато са в движение между хората. Друг е въпросът, ако може да ги използваш, иначе не вярвай на мъртвите пари в касата. „Аз съм богат, вярвам в богатството.“ От памтивека човечеството страда все от богатството. Като забогатее, човек престава да се моли, да работи, да учи; той знае само да яде, да спи и да пие. Едно време и млекопитаещите бяха големи богаташи – те бяха предпотопни богаташи. Ако такова животно влезе в една наша гора, за два-три месеца то ще я унищожи до корен. Какво да се прави тогава? Човек трябва да мине в друга фаза на богатство – физическото богатство трябва да се

смени с умствено и сърдечно. Стани богат по ум, по сърце и по воля. Това богатство ще се хармонизира с човешкия дух.

Аз не ви препоръчвам и сиромашията, защото и тя крие в себе си големи опасности, както и богатството. Когато станеш прашинка, няма да имаш опорна точка, навсякъде ще те гонят, ще бъдеш във вечно движение. Какво нещо е вечното движение? Никой не те иска, никой не те обича: спираш се в един град, обикаляш го целия, ходиш от къща на къща, но никъде не те приемат; искаш да си починеш малко, но няма къде. Като се отегчи от живота си, сиромахът казва: „Предпочитам да бъда грозен, но да не се скитам от едно място на друго". Колкото и да е утешителна тази философия, тя не може да ви помогне. Казваш: „Какво ме интересува, че съм красив! Предпочитам да не съм толкова красив, но да съм богат, да имам имот". Какво ще имаш? Това, което имаш, твое ли е? Според мен не се стреми да бъдеш богат и не съжалявай, че си беден. Постави съединителна нишка между богатството и сиромашията и ще бъдеш доволен.

Какво означава доволството и кога човек е доволен? Човек е доволен от своите мисли, чувства и постъпки; доволен е от положението, което заема; доволен е от разбирането си. Доволен е, че е разрешил една задача: извлякъл е квадратен корен от числото 9. Колко е коренът на това число? Три. От числото 3 при една система на смятане не може да се извлече точен квадратен корен – може да се извлече, но с остатък. При друга система може да се извлече точен корен и от числото 3. Как е произлязло това число? Какво отношение има между корените на числата? Какво се разбира, като казваме, че едно число е корен на друго? Да се извлече корен от дадено число, това значи да се намери такова число, което, умножено само на себе си, да даде подкоренната величина. Например 3 x 3 = 9. За корени се говори в алгебрата. Това показва, че алгебрата и геометрията са два различни свята. Не всякога това, което е вярно в алгебрата, е вярно и в геометрията: има разлика в приложението на алгебричните и геометричните идеи.

Говори се за енергия, която излиза от известен център. Например устата е център на известна енергия – тя е разделена на две части с определен радиус. Колко голяма може да бъде човешката уста, това е точно определено и зависи от обема на стомаха – от възможността да яде повече или по-малко. Дебелината на устните показва разположението на човека към ядене. От гледище на физиогномията устата подразбира проява на чувствата. Горната устна има красива линия, а долната е повече права. По устата се съди и за интензивността на чувствата, и за манталитета на човека, т.е. за неговите умствени способности. Над горната устна и под долната има особени трапчинки – и те имат значение. В обикновената математика числата се разглеждат като прости величини, но в живата математика те са отвлечени понятия. Например 3 x 3 = 9 – неутрално число; 2 x 2 = 4 – положително число. Кое е за предпочитане: да работите с 3000 или с 9000? Това е философски въпрос и малцина могат да отговарят на него.

Да се върнем към въпроса за богатството. Това е натрупване на излишна материя, което се изразява в пари, в храни, в плодове, в предмети и други, която може да се употреби. Колкото по-голям излишък имаш от тези материали, толкова си по-богат. Какво е отношението на богатия към богатството? Може да се зададат въпросите: какво е отношението на коня към неговия товар и какво е отношението на натоварения човек към неговата тежест? Казваш, че нещо ти тежи. Щом ти тежи, ти си богат; ако нищо не ти тежи, ти си беден. Ако си богат, защо си недоволен от богатството си? Недоволен си, защото не можеш да разрешиш правилно задачата с богатството си. Ти си в положението на ученик, който не може да реши задачата си и се страхува да не падне в очите на учителя. Ако не можете да решите задачата си, и вие се намирате в същото положение; ако решите задачата си, учителят ще ви признае за способен ученик. Защо апаша, който разрешава задачата си за отварянето на заключената каса, го държат отговорен? Защо не държат отговорен онзи, който отваря касата на банкера в негово присъствие? Понеже банкерът

е изгубил ключа от касата си, той даже благодари на онзи, който му я отключва. В първия случай постъпката на апаша е неестествена, а във втория – естествена. Това се дължи на отношенията на нещата във физическия свят.

Казвам: ако влезете в духовния свят, там всичко е другояче поставено – като помагаш на другите, ще те затворят. Искаш да отвориш касата на онзи, който е изгубил ключа си, но ще се намериш затворен в нея и след това ще дойде друг да те отключи. В духовния свят се наказва всеки, който прави добро. Отиваш да спасиш давещия се, но той те хваща здраво с ръцете си и двамата започвате да се давите. Трябва да дойде някой отвън, за да ви спаси наврем. За предпочитане е да се удави един, отколкото двама. Какво показва това? Че онзи, който помага, трябва да разбира законите. Това се отнася и за физическия, и за духовния свят. Трябва ли учителят да решава задачите на ученика си? Ако той всякога го прави, ученикът нищо няма да научи. В такъв случай по-добре е ученикът да се удави, т.е. да пропадне, отколкото да очаква наготово. За предпочитане е понякога да пропаднеш като ученик, отколкото нищо да не научиш.

Обикновено хората не обичат скъсаните работи, както и ученикът не обича да го късат. Ами джобовете, дупките на копчетата не са ли рязани? Според мен това са упражнения, каквито гимнастикът прави всяка сутрин. Ученикът, като не знае урока си, ту си пъха ръцете в джобовете, ту ги вади; после слага кърпата в джоба си, вади я. Като не е учил, той намира, че трябва да прави нещо. Това било работа!

Казвам: има условия, при които трябва да знаеш как се умножават числата сами на себе си и как се вади корен от тях. Това е реалното в живота. Лесно е да кажеш 3 x 3 = 9 и веднага да го напишеш. Но как ще умножиш 3 x 3 в живота? Започваш търговия само с 3000 лева. Колко мъчно става умножението! За колко време ще умножиш 3000 лева, за да станат 9000? От стока за 3000 лева колко можеш да спечелиш?

Лесно се казва: „Мъчно ми е, тежко ми е!”, но опитай да анализираш кръвта си, да намериш причината за тази тежест. „Скръбен съм” – опитай да намериш причината на скръбта в кръвта си, защото тя се дължи на различни съединения в кръвта; изчисли количеството на тези съединения и извади корен. Ще кажете, че причината за това са дисхармонични съчетания на елементи. Изследвайте кръвта на богатия и на бедния, да видите каква разлика има в състава им. В кръвта на богатия има повече органично злато, отколкото в кръвта на бедния. Направете анализ на кръвта на учения и на невежия, да видите разликата в състава им. Анализирайте кръвта на силния и слабия, на добрия и лошия. Има елементи, които се срещат в кръвта на богатия, учения, силния, а отсъстват в кръвта на бедния, невежия, слабия. Например подозрителният има особени черти на лицето си, които го определят като такъв. Ред поколения той е работил върху тези черти и днес подозира всички: където не съществува причина за подозрение, и там ще я намери. Ако се анализира кръвта на подозрителния, ще видите, че в нея има известно съединение, което е причина за подозрението.

В бъдеще учените ще правят изследване на кръвта и по нея ще определят характера на човека. Всяка характерна черта има специфичен елемент в кръвта. Най-малката промяна в цвета и линиите на лицето се отразява и в състава на кръвта. Щом изчезне един от неблагоприятните елементи на кръвта, лицето се изменя. Хора, които са минали през големи скърби и страдания, имат вдлъбнати линии на лицето, които са нещо подобно на долините в Природата. Такива лица аз наричам лица на големите долини в живота. Колкото по-разумни са страданията им, толкова и линиите на лицето са по-разумни. Ако страданията им са били неразумни, линиите на лицето са разхвърляни. Мъчнотиите на хората са отбелязани и върху ръката. Линията на сърцето, отбелязана на ръката, показва пътя на неговото развитие. Линията на ума в ръката показва, че тя е по-млада от линията на сърцето – няма много разклонения.

Ще кажете, че не се интересувате от линиите на лицето и на ръката. От какво се интересувате тогава? „Ние се интересуваме от сегашното си положение.” Искате да постигнете някоя идея – не можете; искате да станете учени – не можете; искате да подобрите материалното си положение, да заемете високо положение в обществото – пак не можете. За кратко време искате да спечелите много пари, лесно да живеете. Казвате: „Искам да стана певец или музикант, за една вечер да изкарвам 40-50000 лева”. Ти търсиш лесния път и не искаш да знаеш, че някой копае на нивата, цял ден вдига и слага мотиката само за сто лева. Ще кажете, че пеенето е за предпочитане пред копането. И художникът взема четката и боите и за няколко часа рисува една хубава картина, която продава за 100-200 000 лева. В случая за предпочитане е да си служиш с четката и боите, отколкото с чука, и да изкараш едва хиляда лева на ден; за предпочитане е да бъдеш певец или художник, отколкото обикновен работник.

Ако можеш да вземаш три октави и половина, ти ще разполагаш с милиони. Щастието на човека се заключава в пеенето, когато взема три октави и половина. За да се изработи такъв глас, нужни са упражнения, усилия, труд. Достатъчно е да се чуе за някого, че е голям певец, веднага ще дойдат от Англия, Америка и Германия да го ангажират. Кой от вас разполага с такъв регистър на гласа си? Някой ме пита къде има заровено богатство, за да го изкопае. Казвам: да имаш глас от три октави и половина е повече от заровено богатство. Не е нужно всички да имате такъв глас. Достатъчно е целият клас да насочи вниманието си към един, за да му съдейства за развитие на мощен глас от три октави и половина. Един ден, когато отиде в чужбина да пее и забогатее там, той ще сподели благата си с вас. Този опит не изисква пари, лесно можете да го направите. Питате се защо Бог е направил света. Светът е направен навреме и намясто, но вие още не го разбирате, не можете да го използвате.

В една от богомилските легенди се разказва, че Бог и дяволът били съдружници и създали Земята, която то-

гава била малка. Дяволът решил да хвърли Господа във водата. Един ден, като заспал Господ, дяволът Го вдигнал на ръце и тръгнал по посока към запад, там да Го хвърли, но останал изненадан – колкото повече Го носел, Земята ставала все по-голяма. Обърнал той посоката на изток, но и в това направление Земята все повече растяла; обърнал се към юг – същото положение. Най-после се отправил към север, но Земята станала толкова голяма, че дяволът се принудил да се откаже от намерението си. За да прикрие мисълта си, той казал на Господа: „Носих Те толкова време, за да направя Земята по-голяма". Бог му отговорил: „Не, ти Ме носи да Ме хвърлиш във водата, но не успя, защото тя се отдалечаваше от тебе".

Сега и на вас казвам: добре е, когато някой те носи към водата с намерение да те удави, а пък не може да реализира желанието си. Ако намери вода, ще те удави, а с това и съдружието ще се прекрати. Засега дяволът е нужен като ортак – Бог върши някаква работа с него. Лошите условия в живота са дяволът, а добрите – Бог. Докато си на Земята, ще дружиш и с Господа, и с дявола. Като те носи, дяволът ще ти даде добри условия за работа, за да разшириш земята си. Като носиш доброто в себе си, той ще те научи как да го обработиш. Дяволът създава материалните работи, а Бог учи човека как да ги използва. Дяволът създава грубите условия в живота, а Бог ги смекчава; дяволът учи човека да оре и да копае земята, а Бог го учи да сее и да жъне.

След големи вътрешни изпитания и страдания в човека всякога се ражда една дарба. Млекопитаещите, които са минали през дисциплината на ужасни страдания, са подготвили условия за идването на човека. И съвременните хора минаха също през големи изпитания, за да се пробуди съзнанието им, защото човек учи, когато е подложен на големи страдания. Понякога ние страдаме, без да разбираме смисъла на страданията. Казвате: „Тежи ми нещо". Това е субективно схващане. Страданията представляват известна икономия в Природата. Има общи и частни страдания. Например вие никога не мислите за вашите крака: цял ден ходите, разхождате се, приятно ви е, но

не ви хрумва да помислите какво е на краката ви. Ако те имаха съзнание, може би щяха да роптаят против съдбата си. Краката са на най-ниското положение. Очите и ушите например имат по-висока служба и те са доволни от господаря си. Спрямо краката си господарят е снизходителен: вечер, като се прибере вкъщи, той ги умива, помилва ги и им се извинява. „Няма какво да се прави – казва той, – и за мен, и за вас това е нужно, защото ако аз не ходя, ще фалирам, но и вие ще фалирате.” Краката са свързани с господаря: ако е добре на него, и на тях ще бъде добре, и обратно.

Има известни страдания, които са необходими и трябва да ги носим. Светът се състои от едно колективно съзнание. Че страдаме, в дадения случай е необходимо, за да свършим известна работа. Защо човек трябва да страда, на този въпрос не може да се даде отговор. Ако бихте имали сегашните познания за човешкото общество, вие не бихте могли да живеете на едно място. Благодарение на вашето невежество вие сте се събрали заедно: при знание положителните сили се отблъскват.

На какво се дължи нечистата кръв в човешкия организъм? На нечистата, нездравословна храна. Като знаете това, яжте чиста, здравословна храна: от нея зависи кръвта да бъде чиста, а от чистата кръв зависи здравето и добрият живот. Под *чиста, здравословна храна* разбирам не само физическата храна, но и чистите мисли и чувства, които създават в човека подтик към новото, към възвишеното. Да бъдеш щастлив, учен, талантлив или гений – за това са нужни разумни условия. Ред поколения трябва да живеят разумно и в чистота, за да се създадат условия за идването на такива хора.

Казвам: трябва да се обновите, да приемете новото. Лесно се говори, но за това е нужна школа, прилагане. Толкова години вече ви проповядвам и виждам, че знанието, което сте придобили, не ви ползва много. Казвате: „Какво особено научихме, за какво ни трябваше това знание?”. Много естествено, кой човек не би се намерил в мъчнотия, ако минава през гора, където живеят разбойни-

ци, с торба, пълна със злато? Докато излезе благополучно от гората, той много пъти ще съжалява, че трябва да мине през този път.

И вие минавате през област, където знанието ще ви причини повече страдания, отколкото радост. Само по себе си знанието е благо, но трябва да знаете как да се справяте с него. Имаш знание, но си недоволен – как ще се справиш с това? И недоволството е потребно, но как ще се излекуваш от него? Пей, развивай гласа си, докато стигнеш до три октави и половина. Пей песента *Всичко в живота е постижимо, когато времето е добро и ние сме разумни*. Песента не е завършена. Какви думи могат да се прибавят към дадените? Тази година искам от всички да повишите гласа си поне още с един тон. Ако можете с два тона, още по-добре. Като пеете, вие идвате до едно място и там спирате, не можете да вземете по-висок тон. Не спирайте, но продължавайте да пеете, да развивате гласа си. Ако не преодолеете едно препятствие, ще се натъкнете на друго.

Започнеш една работа, дойдеш до едно място и казваш: „Тази работа не е за мен, не мога да я свърша". Това е едно малко препятствие и трябва да го преодолееш. Ако не се справиш с него, ще дойде второ, трето, докато един ден съвсем изнемогнеш. Питаш се защо идват толкова мъчнотии в живота ти. Не си работил, не си правил усилия. Щом имаш мъчнотии, продай ги – те са стока за продаване. Имаш страдание – продай го; имаш несгоди – продай ги; имаш недоволство – продай го. „Кой ще купи недоволството ми?" Там е работата, че не знаеш на кого да го продадеш. Ще намериш най-доволния и щастлив човек и на него ще го продадеш. Той търси с четири очи недоволен човек – през девет баира ще намери недоволния и ще купи недоволството му. Закон е: недоволните взаимно се отблъскват; доволните взаимно се отблъскват; недоволен и доволен взаимно се привличат и образуват устойчиво съединение.

И тъй, съединявайте една мисъл на доволство с едно чувство на недоволство; една просветена мисъл с едно не-

вежо чувство. Изобщо съединявай недоволството с доволството, откъдето и да идва то; съединявай буйното с миролюбивото в себе си. Не търсете начин за примиряване отвън, а изучавайте естеството си и се примирявайте вътре в себе си – това е правият път към самовъзпитание. „Това е непостижимо!" За онзи, който не знае, непостижимо е, но за онзи, който знае законите, лесно се намира изходният път. Като развиете гласа си до три и половина октави, ще видите, че всичко в живота е постижимо. Едно ви не достига – нямате достатъчно злато и радий в кръвта си. „Не си струва човек да бъде добър." Не, ще бъдеш добър. В духовния свят доброто е радий: ще бъдеш радиоактивен.

Радият е най-мощният елемент в живота. Доброто не е нещо пасивно, както изглежда отвън, а е мощна сила, която работи в живота и го преустройва. Добрият човек не е само красива картина, която може да се гледа отвън: той е сила, която, където мине, преобразява нещата, произвежда преврат; той е голям параход, който цепи водата на океана, раздвижва я и оставя следа подир себе си. Не можеш да бъдеш добър, без да предизвикаш някаква промяна. Казваш: „Така да мина покрай хората, че никой да не ме усети". Не, така ще минеш, че всички да те усетят. Добре е понякога да минеш покрай хората и никой да не те усети, но понякога трябва всички да те усетят. „Трябва да бъдем меки, кротки, тихи." Ние не сме за външното миролюбие, ние сме за истинската хармония в живота. „Да не правим бели на хората!" Ако не правите бели на хората, ще правите на себе си. Бъдете толкова разумни, че да не правите бели нито на себе си, нито на хората.

Помни: каквато мисъл и да влезе в главата ви, тя е намясто. „Дойде ми в ума мисълта да бръкна в касата на един богат човек и да си извадя малко пари. Как да се освободя от тази грешна мисъл?" Не се страхувай, тази мисъл не е твоя: в този момент един богат човек отключва своята каса и си изважда известна сума. Ти си възприел неговото желание, но понеже нямаш каса, приемаш мисълта като престъпна. Ако я изпъдиш от ума си, богатият не ще може да извади пари от касата си. Като дойде тази мисъл във

вашия ум, с това вие помагате на богатия да отвори касата си. В този смисъл злото е опаката страна на доброто.

Неразбраното зло е добро, а неразбраното добро е зло; разбраното зло е добро, а неразбраното добро е зло. Следователно ако се домогнеш до произхода на злото, в него ще намериш едно неразбрано добро; когато подозираш доброто, ти сам си създаваш зло. Защо трябва да разбиваш касата на богатия? Ако си алхимик и превръщаш неблагородните метали в злато, трябва ли да разбиваш чуждите каси, имаш ли нужда от злато? Щом можеш да превръщаш желязото в злато, ти ще услужиш и на другите, и на себе си. Ще вземеш чук и ще удариш желязото, което ще се превърне на злато, и ще си вземеш колкото ти трябва. За да не те оберат разбойници, ще удариш с чука останалото злато и отново ще го превърнеш в желязо – ето една магия. Какво ще кажете, ако разполагате с това знание и изкуство? Ще чукнеш един елемент, ще го превърнеш в злато; ще чукнеш златото и ще го превърнеш в първичния елемент. Това струва повече от всичкото знание на света.

Съществуват много теории за превръщане на елементите един в друг, но по-прост и сигурен метод от чукането няма. Чукнеш желязото и то се превърне на злато, чукнеш златото – превърне се на желязо. Какво ще кажете за такъв човек? Сила се крие в неговото чукане. Знаете ли колко ампера и колко волта електричество може да произведе едно такова чукване? Това е грамадна електрическа батерия. Който може да превръща елементите един в друг, той знае броя на техните трептения. Златото има особен род трептения, различни от тези на желязото. Ако можеш да повдигнеш трептенията на желязото в трептения на златото, самото желязо ще се превърне на злато: важно е да се мине от една гама на трептения в друга, както в музиката. За някои това са *Приказки от 1001 нощ*, но те са забавни.

Кое е същественото в живота? Да развиете гласа си до три октави и половина. Ако на някого липсват само три тона, лесно може да постигне това. Колкото и да сте далече от желанието да развиете гласа си до три окта-

ви и половина, ще работите върху себе си и един ден ще постигнете всичко. Ще работите и ще бъдете доволни и недоволни. Ако сте доволни, причината е във вас, защото не сте недоволни; ако сте недоволни, виновни сте, че не сте доволни. Ще бъдете толкова доволни, колкото и недоволни – анормално е да бъдете само доволни. Не ви обвинявам, че сте доволни и недоволни, но трябва да знаете, като сте доволни, защо не сте недоволни; и като сте недоволни, защо не сте доволни. Хората се разбират само ако единият е доволен, а другият е недоволен – това е правилната обмяна между тях. Двама доволни или двама недоволни не се разбират, но един доволен и един недоволен живеят братски помежду си: единият е активен, а другият – пасивен.

Направете следния опит, за да видите верни ли са думите ми. Ако сте недоволни със сърцето си, бъдете доволни с ума си; ако сте недоволни с ума си, бъдете доволни със сърцето си. На недоволството в чувствата поставете доволство в мислите, на недоволството в мислите поставете доволство в чувствата. Това подразбира икономия на енергиите в човешкия организъм, това подразбира смяна на състоянията. Така са се повдигнали всички хора, които наричаме велики: така те са уравновесили енергиите на своя характер.

Тази сутрин ви говорих за доволството и за недоволството, защото едни от вас сте доволни по ум, а недоволни по сърце, други сте доволни по сърце, а недоволни по ум. Недоволни от едното или от другото, вие казвате: „Животът няма смисъл, не виждаме разрешение на задачите си”. Има разрешение, а именно: смени състоянието от недоволство в сърцето в доволство на ума, мини от единия полюс в другия. Ако не спазвате този закон, не казвам какво ви очаква, но не е добро. При сегашните условия на живота ви друго разрешение освен смяната на енергиите на сърцето с енергиите на ума не съществува. Където обмяната между сърцето и ума не е правилна, там настъпва процес, подобен на окапването на листата през есента. Казвате: „Празна работа е тази обмяна!”. Празна

е за невежите, на които листата ту окапват, ту наново се появяват.

Ще кажете, че този процес е естествен. Не е естествен: било е време, когато листата на растенията никога не са окапвали. И днес може да стане това, но условията на живота трябва да се изменят. Ще кажете, че и това знаете. Не говорете за знания: ако е въпрос за знания, аз зная повече от вас, но какъв смисъл има от това знание? Зная как се е развивала науката, как са се създавали и изчезвали научните теории, но това не е истинско знание. Под *истинско знание* разбирам онова, от което можеш да се ползваш всеки даден момент: като отидеш всред Природата, да говориш на нейния език и тя да ти даде нещо в отговор на твоето знание. Опитай се да кажеш само една дума на езика на Природата, да видиш колко щедра е тя. Не говориш ли на нейния език, тя се затваря и нищо не дава. „Скържава е Природата към мене!" Много естествено, не знаеш езика ѝ. Научи поне една дума от нейния език, за да ти служи като ключ в живота, да видиш как тя ще се отвори към тебе и щедро ще ти дава.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

15. лекция, 6 януари 1933 г., София, Изгрев

ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ МИСЛИ И ЧУВСТВА

Тайна молитва

Кой е най-лесният и кой е най-мъчният отговор? Да допуснем, че имате две успоредни линии. Какво съдържание имат те и какво ще стане с тях, ако се пресекат? Ще кажете, че нищо особено няма да стане. При едни условия това пресичане не означава нищо, но при други значи много. *Нищо* и *нещо* имат два различни знака: *нищо* има знака минус, а *нещо* – плюс. Как ще означите геометрично частицата *не* и частицата *да*?

Кой е по-голям: който дава или който взема? На този въпрос може да се отговори по два начина: когато богатият дава доброволно, той е голям; когато бедният взема с благодарност, и той е голям; ако богатият дава насилствено, малък е; ако бедният взема и не благодари, също е малък. Силният всякога дава. Когато двама юнаци се борят, единият дава, а другият взема. Да победиш противника си, това значи да му предадеш нещо от себе си: той престава да бъде препятствие на твоя път, но същевременно е получил нещо от тебе.

Някой мисли, че като унищожи противника си, победата е на негова страна – това е криво разбиране. Целият свят е пълен с такива разбирания. Казват, че Природата трябва да се победи. Какво се разбира под *победа над Природата*? Да победиш своята нисша природа е едно нещо, но да победиш външната Природа, това е друго нещо. Всъщност може ли човек да победи своята нисша природа? Само така се говори. Казваш, че можеш да бъдеш учен – и това е само твърдение. Учен си, но в какво отношение? Казва се *учен*, *неучен*. Какво означава буквата *н*? Къде е силата в отрицателната частица *не*? Казваш: „Не обичам да правя зло“. Силата е в частицата *не*. В друг случай, по стечение на обстоятелствата, казваш: „Ще направя зло“. Какво означава частицата *ще*, каква част на речта е тя?

Добре е понякога човек да изгуби смисъла на всички думи и да не се безпокои за нищо. Частицата *ще* може да вземе мястото на отрицателната частица. Казваш: „Ще ти взема парите“. Какъв знак ще поставите на това изречение? Преведете го в геометрична форма. Буквата *щ* представлява съчетание на три успоредни линии и на един прав ъгъл, обърнат с върха нагоре. Трите успоредни линии представляват три реки или три канала. Още много неща може да представлява буквата *щ*. В случая ъгълът показва, че ще боравите във физическия свят, в гъста материя, на която трябва да знаете законите.

Един химик отправя едно вещество, което няма съзнание нагоре в пространството. Вие правите усилия да го насочите нагоре. *Ще* означава сили, с които вие разполагате. Буквата *щ* означава вътрешна активност. Кажете една миролюбива дума, която започва с буквата *щ*. Тази буква съдържа в себе си скрити звуци и показва, че пътят е затворен. За да се отвори твоят път, трябва да бъдеш много умен. Ако вратата ти е затворена, тя може да се отвори само при един случай – когато кажеш истината. Следователно като дойдеш до буквата *щ*, ще мислиш.

Онези учени, които са се занимавали с писмеността, са разбирали звуковете в Природата. Ако разглеждате първите звукове, можете да създадете от тях едно математическо упражнение, а после да го преведете в геометрична формула. Това значи да го пренесеш в свят, проявен в гъстата материя. И материята има отношение към числата и формите. Първоначално тя се е проявила като единица, която после се е раздвоила. Значи материята, която е изпълвала пространството, се е диференцирала и видоизменила, като са се образували две противоположни полушария. Така се е образувало числото 2 – борба между две единици. За да се прекрати тази борба, се е явило числото 3, което показва, че силите в Природата са взели известно направление; разумното в Природата е взело надмощие и светът е започнал да се създава. Казват, че Питагор е дошъл до числото 4, което показва завършен процес. Вие разбирате нещата най-много до числото 4: може да броите и да смятате до милиони, но разбирате само до числото 4.

Казва се например, че човек има 4 тела: физическо, на чувствата, на мисълта и на разума; или с други думи казано: физическо, астрално, умствено и причинно.

Колцина от вас са се качвали в причинното тяло, за да видят какво представлява причинният свят – свят без никакво противоречие. Понякога ви се струва, че нямате никакви противоречия – тогава сте в причинното си тяло. Оттам слизате в мисълта – в умственото си тяло, и не можете да направите разлика между мислите и чувствата си. Наистина непроявеното, нереализираното чувство е мисъл. То е обект на мисълта и ти търсиш правилен път за реализирането му. Като се качвате в по-висок свят от физическия, виждате, че между мислите и чувствата съществува известна зависимост, близко отношение. Мисълта е реализирано разумно чувство. Ето едно понятие, върху което трябва да мислите. Мислите и чувствата не са идентични: когато чувстваш, това е едно състояние; когато мислиш, е друго състояние. Мисълта е по-силна от чувствата, но в тях има по-голямо напрежение. В мисълта има по-голямо движение, а в чувството – голямо напрежение. Щом мислиш, ти се движиш; щом чувстваш, ти си напрегнат и казваш: „Иде ми да се пръсна!“. Това са отвлечени въпроси, които нищо не ви ползват. Те имат значение само за онези от вас, които се занимават със скритите сили в Природата.

Имате едно езеро, в което от едната страна се влива вода, а от другата тя изтича. Водата, която се влива, пълни езерото, но същевременно донася пясък и други утайки, които се наслагват на дъното му. Водата, която изтича, празни езерото и го чисти от утайките, изнася ги навън. Кой от двата процеса е по-силен: втичането или изтичането? Втичането е по-силен процес. По аналогия на това питам кой процес е по-силен: чувстването или мисленето? По този въпрос учените, философите и окултистите са раздвоени, а Природата е строго определена. Според нея, за да постигнеш едно желание, ти трябва да знаеш какви са неговите свойства, какви чувства го подтикват и кога се проявява. Първо идват условията, а после – времето, като врата за минаване. Например нивата е разорана: имаш

жито за сеене, имаш кола за пренасяне – и чакаш само времето, за да посееш. Казваш: „Нямам условия, нямам средства“. Може да имаш и условия, и средства, но ако не знаеш времето кога да ги използваш, няма да постигнеш желанието си. Ако не спазиш времето за сеене, добрите условия могат да пропаднат.

Като ученици изучавайте занаятите и изкуствата като метод за постигане на своите желания. Всеки от вас трябва да има поне един занаят, в който да вложи ума си. Дали ще бъде земеделец, шивач, готвач, не е важно: в това разнообразие именно хората се възпитават едни други. „Искам да бъда поет.“ Всички не могат да бъдат поети. „Искам да бъда философ.“ Всички не могат да бъдат философи. Философът работи с малко материя: какво ще прави той, като дойде гладът? Той може да обясни причината на глада, но не може да го задоволи. Как се задоволява гладът? С храна. Човек яде, за да задоволи глада, да му услужи. Гладът е господар, а човекът – негов слуга. Каже ли господарят, че иска да яде, слугата веднага отговаря: „Господарю, на твое разположение съм, ще ти услужа“. Дойде жаждата – друг господар; и тя казва: „Жаден съм, вода искам!“ „Господарю, сега ще донеса вода“. Дойде зрението – трети господар. „Светлина искам!“ „Сега, господарю, и светлината ще дойде.“ Човек има много господари. Ще кажете, че човек е господар на очите си, на своето зрение. Не, той е слуга на очите си; човек е слуга на ушите, на ръцете, на краката си. Един ден, когато краката се откажат да ходят, човек разбира, че те наистина са негови господари. Щом краката не искат да ходят, човек седи на едно място. Защо не ходиш? Днес господарят не е разположен.

Приемете новото знание, което идва в света. И вашето знание е намясто, но трябва да го преведете в духа на новото, както се превеждат дробите към общ знаменател. Математиците си служат с ред формули, знаци и уравнения, които също трябва да се подвеждат към живота. Затова трябва да се изучават законите на човешкия дух, душа, ум, сърце и воля. Който не знае тези закони, той се обезсърчава. Кой се обезсърчава: господарят или слугата? Ако се обезсърчаваш, ще знаеш, че си слуга, не служиш

добре на господаря си. Щом господарят се обезсърчава, той не е господар, но слуга: въобразил си е, че е господар. Господарят никога не се обезсърчава, защото е господар на условията, на времето, на силите, с които разполага. Сбъркал си нещо – слуга си; невежа си – слуга си. „Слуга ли съм?“ Че кой човек не е слуга? Когато се съберат няколко слуги, един от тях играе ролята на господар, но временно.

И тъй, определете отношенията, които съществуват между мислите и чувствата ви, за да видите какво можете да постигнете с тях. Нека всеки си отговори какво иска да постигне в живота си. Някой иска да завърши философия, друг – естествените науки, математика или медицина, трети – да стане инженер или архитект. Какво се постига с тези науки? Какво ще постигнеш например с биологията? Един окултен ученик разказвал, че в три последователни прераждания следвал по математика и завършвал университета с отличие, но в края на краищата пак не разбирал математиката в живота. Защо не я е разбирал? Защото е бил слуга. Да разбираш, значи да си господар на всички положения. Математиката не може да се разбере, тя трябва да се живее. Както животът се развива и променя, така се мени и математиката. Висшата математика подразбира отношения между резултати. В математиката вземат участие времето и пространството, количеството на веществото, както и математическите и геометричните отношения между едно съзнание и друго, между един и друг ум, между едно и друго сърце.

Казваш: „Много обичам този човек“. От гледище на математиката ти си дал много. „Той ме обича малко.“ Значи не е дал толкова, колкото е получил. Много си дал, малко са ти платили: дал си нещо ценно от себе си, в замяна на което не си получил колкото си очаквал. Казваш: „Няма обич в света. Искам да ме обича някой“. Дай му пари и не очаквай да ти ги върне. Това е на математически език. Иди при търговеца, дай му пари и кажи: „Искам да ми дадеш стока“. Дали той ще ти даде стока, или не, това е въпрос. Той казва: „Ти ме обичаш. Дали аз те обичам, това е друг въпрос“. Ето една философия, която не съществува

в живота, среща се само в книгите: математиката я нарича *отношения на мъртви величини*.

Сега да дойдем до реалното в живота. Като обикнеш някого, първо се запитай какъв търговец е, има ли от тази стока, за която плащаш, и може ли да ти даде от нея. Като отиваш при него, първо прегледай стоката му – и като се увериш, че има това, което искаш, тогава му кажи, че го обичаш. Ще кажеш: „Ето, давам ти хиляда лева, срещу които искам нещо от теб“, с което въпросът свършва. Някой ти пише любовно писмо, но с това те задължава. Лесно се казва, че обичаш, но и ти трябва да сложиш нещо в писмото – срещу полученото и ти ще дадеш нещо. Между хора, които се обичат, трябва да става правилна обмяна. Не можеш да обичаш един човек, ако не ти е дал нещо. Не можеш да обичаш един плат само за външния му вид – той трябва да има съдържание, защото така придобива цена. И човек трябва да има съдържание – неговите добродетели. Не можеш да обичаш нещо, ако то няма ценност.

Ново разбиране е нужно на хората; ако живеете по старото разбиране, всичките ви задачи ще останат неразрешени. „Ама родили сме се.“ Че се раждате, това е предприятие; че растете, че учите – това е също предприятие. Всичко, което вършите, са все предприятия, които в края на краищата ще фалират. Казваш: „Родих се, учих, завърших училище с отличие, работих, спечелих пари, но и знанието отиде, и парите отидоха, и здравето отиде – загазих. Нищо не ми остава, освен да умра“. На търговски език казано: фалирал си вече. И търговецът, като вижда, че оттук няма кредит, оттам няма кредит, най-после казва: „Няма какво да се прави, ще фалирам“. Това е най-хубавото, което можеш да направиш. Ще извикаш кредиторите си и ще кажеш: „Господа, не мога повече да карам така – обърках се. Вземете поне 10% от това, което имам“. Така фирмата изчезва.

Този е старият начин на ликвидиране. Аз привеждам фалимента със следния език: падане на едно правителство, качване на друго; напускане на една нива, обработване на друга. За мен процесите са строго определени. Ти трябва да знаеш защо спиш и защо ставаш от сън, защо

работиш и защо почиваш. Почивката и сънят подразбират освобождаване от нещо, будното съзнание подразбира активност. Щом не можеш да почиваш, да спиш, Природата те вика на работа. Ще работиш, докато дойде друго съзнание да те смени. Всяко време, което Природата ти е определила, ще го използваш разумно: ще се пълниш и ще се празниш. Така и войникът пълни и празни пушката си. Казваш: „Куршумът излезе навън“. Какво от това? Изпразнила се е пушката, а после ще се напълни. Пушката е опасна, но има безопасни уреди. Например помпата е безопасен уред: и тя се пълни и празни, но с вода. Това е законът на приливи и отливи, на втичане и изтичане, на пълнене и празнене.

Изучавайте законите и силите на Природата, за да се справяте с тях. Те действат върху човека и ако той не може да се справи с тях, те се отразяват неблагоприятно върху него. Всичко, което става във външната Природа, става и в човешкия организъм. Не мислете, че всичко идва отвън. Например детето очаква всичко от майка си и баща си. От една страна те нареждат работата му, но от друга страна и Природата се грижи за детето. И ти имаш условия и средства за живот: около теб навсякъде има въздух, но сам ще го дишаш. През носа или през устата ще поемаш въздух, но сам ще правиш това. И ако те питат защо дишаш, какъв отговор ще дадеш? Задавал ли си си въпроса защо дишаш? Ти живееш и дишаш: в този смисъл дишането е един от процесите на живота. Ако не дишаш, не можеш да живееш; ако светлината не влиза през очите ти, не можеш да мислиш. И мисълта е процес на живота; яденето е също такъв процес. Без светлина, вода, въздух и храна няма живот.

И съзнанието има отношение към живота. То определя какво сме постигнали и какво не сме постигнали. В съзнателния живот на човека има нещо, което го радва, и друго, което не го радва. Който не разбира законите, лесно се обезсърчава и казва: „Нищо не постигнах“. Какво означава това? Все едно, че отиваш да се къпеш и оставяш на брега всичко, каквото носиш със себе си: дрехи, пари, книги. Като влезеш във водата, казваш: „Нищо не постиг-

нах“. Нищо не си постигнал, защото всичко си оставил на брега. Щом се окъпеш, ще се облечеш, ще вземеш чантата с парите и книгите си и ще си отидеш.

Какво разбрахте от това, което ви говорих досега? „Човек трябва да служи разумно на господаря си.“ Той има много господари, на кого от тях да служи: на всички ли? Не, първо ще служи на най-големия, а после на другите – по ред.

Сега от вас искам да напишете един списък на всички занаяти, защото ще станете занаятчии. Като донесете списъка, целия клас ще хванем на работа. Аз ще прегледам списъка, да видя какво можем да направим, т.е. кои занаяти да използваме. „Не разбираме защо ще ставаме занаятчии.“ Когато хората не разбират работите, те пеят и свирят; когато са свободни, те също пеят и свирят. Сега сте свободни, господарят ви е заминал за малко. (*Учителя свири тихо и нежно на цигулката.*) Можете ли да пеете заедно с мен. Всичко старо си отива, отлетява вече, новото идва в живота. Свободните хора пеят, а които не са свободни, плачат. (*Учителя пее думата „хензи“.*)

Всичко старо – страдания, несгоди, падания, ставания – си отива и новото идва. Това се нарича в музиката *опресняване*. Всички музиканти търсят нови методи, нови разрешения. По този път е вървяла музиката и досега. Разбрахте ли каква ще бъде темата ви за следния път? Да напишете списък на всички занаяти.

Животът на съвременните хора е еднообразен. В Природата няма еднообразие. Въпреки това хората се стремят към еднообразие, поради което се натъкват на големи несъответствия. Всички искат да бъдат богати, никой не желае да бъде беден – това е еднообразие. Всички искат да бъдат учени, но въпреки това учените са малко; всички искат да бъдат силни, а при това силните са малко. И малката мушица иска да бъде силна. Важно е да знаеш кога да бъдеш силен, богат, учен. Трябва ли всякога да бъдеш голям? Ако те гонят и трябва да минеш през една малка дупчица, като си голям, ще можеш ли да минеш през нея? Ще се заклещиш вътре. В този случай колкото си по-малък, толкова по-добре за теб. Щом се премахват

препятствията на пътя ти, можеш да станеш голям. Силата, знанието, богатството, здравето са условия на живота, които трябва разумно да се използват, даже при лоши условията.

Често хората губят целта на живота си. Задача на човека е да постигне не само общата цел на своя живот, но и целта си за всеки ден. Ето защо казвам: пазете равновесие на силите в своето съзнание. Като изгуби равновесието на силите си, човек се обезсърчава. При това положение каквато работа започва, все я отлага; пак започва, пак отлага. Има убеждение, но се отказва от него: той започва много работи, но в нищо не издържа. Щом възстанови равновесието на силите си, човек намира своя път: той разбира, че има отношение към живата Природа, към Бога.

Като ви говоря за отношения, аз имам предвид първо отношенията ви към Бога. Чрез тях ще определите отношенията си към хората. Ако вярваш само в Бога, ти не можеш да определиш отношенията си към своя ближен. Да имаш отношение към Бога, това значи да придобиеш Неговото знание, чрез което започваш да разбираш света и обкръжаващите – само по този начин животът ви ще потече правилно.

Като ви наблюдавам, виждам, че вие не знаете какви трябва да бъдат отношенията ви едни към други и това внася дисонанси във вашия живот. Когато учениците не учат, учителят е недоволен от тях – ето един дисонанс. Недоволството нарушава равновесието на силите. Какво знание може да придобие ученикът, който е нарушил равновесието между силите на своето съзнание? Той не се интересува от нищо, следователно не може да учи, не може да придобива знания. Някой ученик казва: „Защо ще уча математика, защо ще уча геометрия?“. Мнозина гледат на тези науки като на отвлечени, но всъщност те имат конкретно приложение в живота.

От гледището на някои хора много науки са отвлечени. Според тях биологията, психологията, математиката са отвлечени науки. Психолозите говорят за душата, но се питат: „Къде е душата?“; говорят за ума и питат: „Къде е умът?“. Умът работи чрез мозъка, значи неговото място е

в главата. Чувствата се проявяват чрез стомашния мозък, т.е. чрез слънчевия възел – орган, който работи постоянно. Мястото на чувствата е в симпатичната нервна система. Чувствата имат връзка със стомашната и дихателната система, а те – със симпатичната нервна система. Ако чувствата на човека не са хармонични, явява се разстройство и в храносмилателната, и в дихателната система. Хармонията в човешкия живот зависи от главната мозъчна система и от симпатичната нервна система. Докато те са в хармония, животът ви ще бъде хармоничен; щом се наруши тяхната хармония, човек нищо не може да постигне. Най-малкото смущение в тези системи се отразява на целия организъм.

И фабрикантът, и инженерът с точни инструменти определят състоянието на главната машина във фабриката. Като ученици трябва да изучавате живота, да не ставате причина за нарушаване на неговата хармония. Недоброкачественото масло задръства колелата и машината не може да върви. Понякога забравяте да намажете колелата на машината и тогава се чува силно скърцане – машината пак не върви. Животът е сложна машина; и човешкият организъм е сложна машина, която и досега учените не са разбрали. В сравнение с другите системи мозъчната е създадена най-късно, тя е страница, която се пише и до днес. Ето защо преди да дойде до тази система, човек трябва да изучи симпатичната нервна система – неговото старо отечество. Човек се е преместил вече в новото отечество – в главата, в мозъчната система, по-сложна от симпатичната. Следователно който изучава мозъка, трябва да има представа за всички системи. Първото условие за учене е любовта към знанието. Любовта изключва всякакво недоволство.

Първото нещо, което се изисква от вас, е да се справите с господаря на недоволството. Той е недоволен от вас, че не знаете да слугувате, и щом не си добър слуга, всякога ще бъдеш недоволен. Много естествено – започваш една работа, но не я свършваш, и господарят не ти плаща. Казваш: „Толкова време работя и нищо не съм получил“.

Нищо не си получил, защото нищо не си свършил. Значи човек е недоволен, защото не е получил това, което е очаквал. За да получиш очакваното, трябва да работиш. Гладен си, но не можеш да намериш хляб. Ще учиш, ще работиш – и хлябът ще дойде при теб. Понеже си слуга в живота, ще бъдеш разумен. Само разумният постига желанията си.

Знайте, че вие сте дошли на Земята да слугувате. Вашите господари са добри, умни хора, които отдалече ви познават. Като види каква храна носиш, господарят – стомахът, знае дали си умен, или не. Започнеш ли да се превиваш от болки в корема, господарят казва: „Вън, друга храна ще донесеш!“. Веднага викаш лекар и той ти препоръчва диета. Като страдаш известно време, ще се научиш каква храна да даваш на господаря си. Под *диета* аз не разбирам гладуване, но да правиш добър избор на храната. Истинската храна е добрата диета, чистата вода е също диета, правилните отношения са пак диета. Доброто поведение, добрата обхода подразбират правилно даване – вземане. От всички се иска честност в отношенията.

Двама приятели разговарят. Единият се оплаква, че някъде са го наругали, грубо са се отнесли с него. Понеже бил силно засегнат, той предава на приятеля си случая така живо, като че сам ругае. Другият казал: „Като са те ругали, и мен ли трябва да ругаеш? Не можеш ли по-спокойно да разказваш?“. Казвам: иди при приятеля си, кажи му, че господарят ти е недоволен от теб и те е наругал малко. Ти искаш да представиш господаря си толкова живо, като че ли се намираш пред него. Никога не повтаряй едно и също нещо два пъти. Паднал си от едно дърво – не си спомняй повече за този случай; а ти, къде когото срещнеш, все за това приказваш. Ако искаш да ти е мирна главата, забрави, че някога си падал. Загубил си хиляда лева – трябва ли да разказваш на всички? Че някой те е обидил – трябва ли да повтаряш обидната дума? „Ама той ме нарече *мазник*!“ Не повтаряй думата: пази се от повторенията на нещата. Какво лошо има в думата *мазник*? Който обича да намазва нещата, той е мазник. Вие търсите в думите онова, което

те не съдържат, и се настройвате срещу хората. Кажи си: „Направих една грешка и ме намазаха. Повече не искам да греша, за да не ме намажат втори път. Слагам точка на това. Щом не греша, няма да ме намазват“.

Анализирайте нещата. Дойде ви една скръб – анализирайте я, питайте я откъде идва. Скръбта идва от далечен път, облечена е с дебело зимно палто, отгоре е наметната с шуба, затова изглежда голяма. Свалете шубата и съблечете палтото ѝ и ще видите колко е слаба и малка. Щом я съблечете, пуснете я навън, с тънките ѝ дрехи, да видите как ще се сгуши. Не само скръбта, но всички трябва да се съблечете. Под *събличане* разбирам определяне на отношенията, които трябва да съществуват между вас. Не си въобразявайте, че мъчнотиите в живота ви са непреодолими. Че животът е труден, така е, но че мъчнотиите ви са големи, това е преувеличено.

Сега се обръщам към вас, младите, и казвам: вие не сте още хора на мисълта, затова ви съветвам да се справите с чувствата си. Чувствата имат отношение към живота. Яжте, пийте, но разумно. С други думи, казвам: не преяждайте, не препивайте! Щом преядеш и препиеш, животът ти се обезсмисля: ти си недоволен, неразположен, не ти се живее, не ти се работи, нищо не те интересува. Да се обърнем към светлата страна на живота! Всички неща в живота са упражнения.

Пишете върху темата: *Отношение между числата от 1 до 4*.

Колко отношения съществуват между тези числа? Може ли да намерите тези отношения и в Природата? Например животните имат по четири крака. Мислете още къде може да срещнете това число.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

16. лекция, 13 януари 1933 г., София, Изгрев

КРАТКО ПИСМО

Новото иска много упражнения, а старото – много почивки.

Прекарвайте времето си и в упражнения, и в почивки.

Прочетете 11. глава от Второ послание към коринтяните.

(*Този ден Учителя не дойде в клас и изпрати горното писмо.*)

17. лекция, 20 януари 1933 г., София, Изгрев

ВРЕМЕТО НА ДОБРОТО

Тайна молитва

Днес всички знаят, че Земята е валчеста, но някога се е мислело, че е плоска. Научно е доказано, че Земята е кръгла, но на вид изглежда плоска. На какво се дължи това? Ако една муха се качи на гумена топка, тя ще каже, че топката е кръгла; ако слонът постави крака си на топката, ще каже, че е плоска. Много естествено – може ли слонът да сложи крака си на топката и тя да запази формата си?

Сега вие седите и мислите за щастието. Какво нещо е щастието – можете ли да го опишете? Кой го е срещал, кой е разговарял с него? Въпреки това от хиляди години хората все за щастие говорят, всеки човек има някакъв образ за него. Какво значи да бъдеш щастлив? Този въпрос е една неразрешена задача. Много задачи има да решава човек. Не е мъчно да решиш една задача, като например кой е квадратният корен на числото 9 или кой е квадратният корен на числото 9 000 и на 9 000 000?

Казваш: „Не съм доволен“, но друг път казваш, че си доволен. Важно е да знаеш защо си доволен и защо – недоволен. Причината за недоволството може да бъде вътрешна или външна, важна или маловажна, малка или голяма. Учителят пише на един ученик тройка, а на друг – петица. Първият е доволен от тройката и казва: „И с три се минава“, а вторият е недоволен от петицата, иска шестица.

От какво произтича недоволството, на какво се дължи то? Ако му пишат 6 и го претеглят, ще тежи ли повече? Ако премерите с копринен конец врата на този недоволник, след като му пишат 6, ще видите, че вратът му има едно малко разширяване с една стотна от милиметъра. При недоволството има една малка разлика. Когато човек е радостен, има едно разширяване; при недоволството

има смаляване. Смаляването е една форма, достъпна на съзнанието – понеже човек е всякога недоволен. Според степента на недоволството е и степента на смаляването. Увеличаването на обема на една форма се дължи на приятност, на радост. Например носиш един пълен чувал с жито, който е много тежък, и ти си мислиш колко приятно ще ти бъде, като се освободиш от тежестта. Отиваш при един богат, скържав земеделец, искаш да вземеш от него жито. Ако ти напълни торбата, ти си благодарен, но ако видиш, че е по-щедър, отколкото си предполагал, съжаляваш, че не си донесъл по-голяма торба. Защо при първия случай, като мислиш, че той е скържав, ти си доволен, а при втория, като видиш, че е по-щедър, съжаляваш, че не си взел по-голяма торба?

Имаш възможност всеки ден да проверяваш законите. Например дойде някой при теб, ти си разположен, приемаш го добре, но като дойде друг, си неразположен. Защо е така, не знаеш. Може ли човек да бъде разположен или неразположен, без да знае причината за това? Ако знаеш законите, ще знаеш и причината за разположението или неразположението си.

Ето, днес не е топло в салона – или навън е много студено, или въглищата са лоши, или печката не е запалена навреме. Който е палил печката, не е съобразил, че трябва да я запали два-три часа преди влизане в клас, а я е запалил преди един час, като е мислел, че салонът ще се отопли добре. Не, един час не е достатъчно – за тези въглища е нужно силно течение на въздуха. В паленето на печката трябва всички да взимате участие. Ако не си помагате, това показва, че между вас няма единомислие. Когато хората не са топли, и печката не гори добре. Това са общи заключения.

Да се върнем към въпроса за увеличаването и намаляването на формите. Когато формите в съзнанието се увеличат, човек е доволен и това води към щастие; когато формите се намаляват, човек става недоволен. Има случаи, когато някои форми се намаляват и въпреки това човек се радва. Например пътуваш през една гъста гора и

пред теб върви мечка. Колкото повече се смалява формата ѝ, толкова по-голяма радост изпитваш, защото мечката се отдалечава от теб. Ако се приближава, формата се увеличава и ти изпитваш страх, неприятност, недоволство. Приближаването към извора произвежда радост; отдалечаването от него произвежда неприятност. Когато любимият ти се приближава към теб, ти се радваш; ако се отдалечава, скърбиш. Изобщо когато правилните форми се увеличават, човек изпитва подем на духа; когато се смаляват, духът му се понижава. Това твърдение може да се подложи на критика, за да се убедите дали е вярно, или не, дали е научно, или не.

Какво представлява науката? Сбор от съзнания или души, които мислят. Малките деца още не разбират това, което бащите мислят. Бащата е духът, който мисли правилно, а децата – това са неговият ум и сърце, които не разбират мисълта на духа. Ето защо на слабия ученик, като на детето, колкото и да му помага учителят, не напредва, а на силния ученик е достатъчно малко да му подскажеш, за да се ориентира веднага. Трябва ли слабият ученик да се обезсърчава?

Кога се обезсърчава човек? Когато му липсва нещо. Когато паметта на ученика е слаба, той се обезсърчава. Чете урока си един, два, три пъти и нищо не може да запомни. Какъв е законът за усилване на паметта? Ще кажете, че това не ви интересува. Трябва да ви интересува, защото и вашата памет може да се усили и да отслабне. Причината за отслабване на паметта може да бъде органична или механична. Понякога се наслояват киселини на повърхността на мозъка, паметта отслабва и мозъкът трябва да се лекува. Пазете се от такова наслояване. Понякога става натрупване и в чувствата на човека, а също и в мисълта. Човек страда от ненужни мисли и чувства. Освободете сърцето от ненужните чувства и ума от ненужните мисли – те са товар, който нищо не допринася. Дайте един пример за ненужно чувство или желание. Например някой иска да бъде много висок, но колко – и той не знае. Недоволен е от своя ръст, има някакъв образ: иска да бъде

висок като него, но не го е мерил. Какво ще ви допринесе височина от 175, 185 или 190 см? Коя височина предпочитате? Да бъдеш висок 195 см не е желателно.

Като дойдем до човешката мисъл, ние се натъкваме на вътрешната математика. Недоволството на някого от неговия ръст показва, че той вътрешно чувства колко трябва да бъде висок, колко да са дълги ръцете и краката му. Той иска ръцете му да бъдат хубави, да имат красива форма. Ако го питат колко дълги да бъдат ръцете му, каква форма да имат, той не знае, но се стреми към своя вътрешен идеал. Коя ръка е красива? Каква трябва да бъде кожата на ръката? Мека, нежна, без никакви грапавини отгоре или отдолу. Колкото е по-гладка кожата, толкова е по-възприемчива. Тя не обича никакви противоречия. Ако търсиш работник, гледай кожата на ръцете му да е груба: той може да работи до десет часа дневно, без да се умори. Ако намериш работник, на когото кожата на ръцете е гладка, той ще работи най-много един-два часа и ще се умори.

Казваш: „Работих много“. Какво си придобил от многото работа? „Мислих много.“ Какво си придобил от много мислене? „Който мисли много, той има много приходи.” Казваш, че много мислиш, а приходите намаляват – значи не мислиш много. Между мислите, чувствата и постъпките трябва да има хармония.

Като ви наблюдавам, намирам, че трябва да се създаде един специален клас, със специални разбирания. Сега вие седите и се критикувате, но критиката не може да доведе до истината. Казвате, че нещата трябва да се осмислят. Ако свиря добре на цигулка, какво ще му мисля много: достатъчно е да дръпна с лъка по струните, за да разбера, че тоновете са правилни. Питат ме колко трептения произвеждат тоновете, които излизат от моята цигулка. Не съм изчислявал това, но чувам, че всеки тон е правилен. Някой свири чисто, добре, без да е изучавал теорията на музиката; друг познава теоретично гамите, познава знаците, говори за ефекти в музиката, но не свири добре. И теорията е важна, но тя трябва да се приложи, да има правилно съотношение между диезите и бемолите. Например

един диез е натоварен и като го срещне бемолът, трябва да му каже: „Братко, ще взема малко от твоя товар“. В случая бемолът помага на диеза. Понякога бемолът е в мъчнотия, гладен е – и като среща диеза, му казва: „Братко, пропадам, дай ми малко хлебец“. Щом си хапне, силите на бемола се възстановяват. Ако диезът и бемолът не са в добри отношения, бекарът ги примирява. В това виждам съотношение между музикалните знакове.

Съвременните хора са заети с много важна работа и нямат време да мислят за музиката по нов начин. Какво подразбирам под *важна работа*? За момата, която е поканена на царски обяд, това е важна работа и тя с часове се докарва, върти се пред огледалото. Когато ученикът държи последните си изпити, и той има важна работа – обръща лист след лист, гледа да не забрави нещо, за да не го скъсат. Ако го скъсат, връща се недоволен и казва: „Аз знаех материала, но ме заблудиха“. Всяка форма трябва да се постави на мястото си. Между формите на съзнанието има известно отношение.

Изучавайте красивите форми на съзнанието и ги прилагайте в живота си. Чрез тях човек лесно се справя със страданията и мъчнотиите. Красивите форми носят щастието, те излизат на своето време. Има ли щастливо време? Има. То се определя от момента, когато красивата форма излиза от съзнанието. Например нощем излизат хищни, грабливи животни, а след изгряването на Слънцето излизат по-добри животни, с мек, благороден характер; много пойни птици излизат сутрин – пеят и търсят храната си. Ако и вие спазвате този закон, ще излезете в такъв момент, когато красивите форми излизат от съзнанието. Те ще ви освободят от несгодите, ще задоволят нуждите ви и ще ви помогнат да разрешите мъчнотиите си.

Питате: „Защо човек трябва да мисли, да се моли?“. Мисълта и молитвата са едни от красивите форми на съзнанието. Важно е да спазвате времето, когато се изявяват формите. Излизаш навън във време, когато черешите зреят, и гледаш – дървото е цяло накичено с череши. Откъсваш си две-три и се връщаш у дома си доволен. Ако излез-

еш навън, когато черешите още не зреят, ще се върнеш вкъщи недоволен. „Защо няма череши?“ Не си излязъл навреме. Когато говоря за времето на красивите форми, аз имам предвид онзи момент, когато лимоните и портокалите са цъфнали, завързали и плодовете им вече зреят.

Животът е непреривен, затова първо ще изучавате времето на красивите форми, или времето на доброто. За да намериш една красива форма, никога не пожелавай нещо ненужно. Искаш да станеш владика – това е непотребно желание: не дръж тази форма в ума си. Какво ще спечелиш, ако станеш владика? Искаш да станеш пророк – какво ще придобиеш от това? И това желание е ненужно за теб. Мислиш ли, че като пророк ще забогатееш? Пророкът няма право да носи пари в джоба си, нито хляб в торбата си, дори книги не му се позволяват. Пророкът не обръща внимание на дрехите си, на обувките си: че били скъсани, стари – това не го интересува; че хората се карат, и това не го интересува – той нищо не вижда.

На всеки човек се позволява поне за един час в годината да бъде пророк. Ако издържи това положение, той е щастлив човек. Когато си крайно нещастен, стани пророк; когато животът ти се обезсмисли, стани пророк. Ако можеш само за един час през годината да се освободиш от всички безпокойства, от всички ограничения, ти си пророк. След това пак ще влезеш в красивия живот. Животът на пророка е тежък, непоносим. Благословение е да бъдеш пророк, но това не е за всички. Достатъчно е за човека да бъде пророк само за един час в годината.

Ще ви дам следната задача: всеки от вас да намери онзи час през годината, когато може да стане пророк. За да определите този час, не бързайте, но спрете се, влезте в съзнанието си и запазете нужната тишина и спокойствие. Когато отиваш на работа, гледай да избереш най-доброто време; ако чувстваш някакво вътрешно препятствие, не отивай. Идеята, която те подтиква към работа, трябва да бъде определена. Ако непременно искаш да отидеш, и това може, но нищо няма да спечелиш. Не отивай на работа, поне за да се предпазиш от нещастие: ако се върнеш

и предотвратиш нещастието, и това е печалба. С бързане човек си създава големи неприятности. Студент си, професорът те обиди нещо – и крайно възбуден ти казваш: „Аз ще му дам да разбере! Ще ме помни!“. Не бързай, обмисли хубаво и тогава говори. Има смисъл да се заканваш, ако професорът може да стане владика или пророк; ако не може да стане такъв, ти губиш. Аз поне не бих желал професорът да стане владика.

Кога човек става владика? Когато иска да се чува неговата дума. Той казва: „Как, аз да отстъпя? Това е невъзможно!“. Владиката всякога заповядва. Той има мнение за себе си, че помага на Бога, че не е като другите хора, че е съвършен и не греши, той държи главата си вдигната нагоре; изобщо владиката се мисли за по-горен и от цар. Съветвам ви да свалите владишкото расо от себе си и да станете поне един ден през годината пророк – само така работите ви ще се наредят. Не се сърди на професора, но като излезеш на изпит пред него, усмихни се и кажи: „Ти си учен човек и ако искаш, можеш да ме скъсаш: колкото и да съм учил, все ще намериш да не зная някой малък въпрос. Ако искаш, можеш да не ме скъсаш – това зависи от теб. Ще ми дадеш някой въпрос, който зная – и ще издържа“. Професорът ще те погледне, ще се усмихне и ще ти зададе един лек въпрос. Понеже студентът признва професора за учен, последният му показва своето благородство. Професорът къса студента, докато последният го признае за по-горен от себе си.

И съдбата постъпва като професора – къса студентите. Защо ни къса съдбата? Защото мислим, че тя нищо не може да ни направи, и искаме да я победим. Има философи, които казват: „Можем да победим съдбата“. Едно е вярно: можеш да победиш само това, което си направил. С него можеш да се справиш, но има една съдба, която никога не можеш да победиш: главата си ще разбиеш, но нея няма да победиш. Като дойдеш до нея, кажи ѝ: „Много знаеш, господин професоре, и когато пожелаеш, можеш да ме скъсаш“. Като излезеш против нея, тя ще те стъпче на общо основание. Тя тъпче всички, без разлика; не тъпче безразборно, но без разлика.

Справедлива е съдбата. И царският син да направи грешка, професорът ще го накаже. Ако царският син вземе ореха от ръката на бедното дете, няма ли съдбата да го изобличи? Има неща в света, които са еднакво задължителни и отговорни за всички хора – и царски син да си, ти трябва да ги изпълниш. Правата мисъл в която глава и да влезе, пак права си остава – и във волската, и в човешката, и в ангелската; кривата мисъл и във волската, и в човешката, и в ангелската глава е пак крива. Ето защо, щом влезе в главата ти една лоша мисъл, изхвърли я навън. Изхвърлете лошите мисли от главата си и ги оставете на мястото им. Всяка лоша мисъл, всяко лошо чувство и лоша постъпка са форми, които трябва да се поставят на мястото им. Ако не направите това, участта ви е лоша – това е кармата на човека.

Ще ви обясня как може човек да си създаде лоша карма[17]. Ти си студент, имаш един добър, но строг и справедлив професор, който е внимателен към теб. Той не обича да се ръкува, но ти искаш да се ръкуваш с него. Защо се явява в теб такова желание? По две причини: от една страна ти е приятно да се ръкуваш с него; от друга – знаеш, че в джоба си той има един скъпоценен камък, който те интересува. Мислиш си: „Като се ръкувам с професора, ще извадя скъпоценния камък от джоба му и ще го разгледам“. Ако успееш да постигнеш желанието си, ти си създаваш карма с професора.

И при друг случай може да си създадеш карма. Представи си, че пътуваш с един твой благодетел, който носи на гърба си торба с пресен, хубав хляб. Ти си гладен, три дни не си ял, поглеждаш към торбата, казваш си: „Имам право да ям от този хляб“, сграбчваш я и бягаш. Как ще погледне на теб благодетелят ти? Разбира се, няма да бъде доволен, ще си каже: „Не можа ли да поиска хляб, а трябваше да открадне торбата?“. Питам: хапката ли трябва да отвори устата ти, или ти сам? От теб се иска сам да отвориш устата си, да помолиш, а хапката сама по себе си ще влезе в устата.

Какво ще кажете за храната: жива ли е, или мъртва? Храната е жива: няма мъртва храна в Природата. Всяка клетка е жива и като влезе в организма, освен че дава нещо от себе си, тя заема такова място, където може да свърши известна работа. Всяка жива клетка е гост на човека и като постои в него два-три месеца, тя си отива. Това наричаме обмяна на клетките в човешкия организъм. Живата клетка знае какъв е бил животът на човека, у когото гостува, знае каква обхода е имал към нея – и си отива или доволна, или недоволна. Понякога човек сам е недоволен от себе си, защото не постъпва според изискванията на Бога и на живата Природа. Ако задоволиш Бога, и ти ще бъдеш доволен от себе си.

Мнозина мислят, че като станат съвършени, вече няма с какво да се занимават, няма за какво да мислят. Те се самозалъгват. Докато е невежа и несъвършен, човек още не мисли; само съвършеният има правилна, положителна мисъл, само той разбира нещата правилно, учи и прилага наученото.

Докато е несъвършен, човек говори за щастието, търси го и не го намира: не знае, че то идва изведнъж. Ако само го зърнеш, и то отдалече, и на това бъди доволен. За студента щастието е в изпитите: като ги издържи добре, той е щастлив. Един ден среща на пътя си най-строгия професор и се стресва. Професорът забелязва, че студентът се страхува от него, и му се усмихва. Ето, щастието се усмихва на студента. С усмивката си професорът му казва: „Ти си добър момък, не се страхувай – аз ще ти дам лесен въпрос и ти ще отговориш добре“. Питам: какво по-голямо щастие ще търси студентът, това не е ли достатъчно за него? Но това се случва един път в живота или един път в годината. Аз го наричам „щастливият час в човешкия живот“.

Ще кажете, че няма щастие в живота, че то е илюзия. Илюзии са онези неща, които не стават навреме. Понякога нереалните неща са реални, а реалните – нереални. За да дойде до абсолютната реалност, човек трябва да изчисти съзнанието си от всички временни, преходни неща. Вре-

менно например е нещастието, страданието, невежеството. Казваш: „Нещастен съм“. Това е празна работа – очисти съзнанието си. „Не съм даровит.“ Очисти съзнанието си – щом имаш глава, ти си даровит. Казват за някого, че има голяма глава. Главата на всеки човек е толкова голяма, та да може той свободно да я носи. Колко голяма трябва да бъде главата на човека, колко тежи мозъкът? На гениалния човек мозъкът тежи около 1,700 килограма; крайно пластичен е, нишките му са силно огъваеми и човекът лесно се справя с всички условия на живота. Външно той може да е слаб, но има вътрешна, духовна сила в себе си и може да пренася тежестите в живота си от едно място на друго – сам си помага. Гениалният си служи добре със закона за превръщане на енергиите.

Велика наука е човек да знае как да прехвърля тежестите си от едно място на друго. За това е нужна школа. Днес хората непрекъснато се оплакват: ученикът казва, че е пропаднал на изпита; друг се оплаква, че нямал дрехи, обувки, риза, нямало кой да му помогне. Много естествено: седиш на едно място и чакаш помощта да дойде пред краката ти. Онзи, който ще ти помогне, не е в София – може да е в Пловдив – ще отидеш там да го търсиш. „Кой ще ходи да го търси?!“ Тогава не се оплаквай. Ако разбираш закона, ще отидеш да го намериш, иначе цели месеци ще обикаляш града и никой няма да ти помогне.

Питате: „Кой е щастливият час? Как ще постигнем щастието?“. А аз ще ви запитам как се постига нещастието. Като сте търсили толкова много щастието, има ли поне един между вас щастлив? Няма – значи сте в школата на нещастието. Ще ви обясня какво разбирам под *нещастие*. Представете си, че в курника на един богаташ има много кокошки и петли, които всяка сутрин излизат да се разхождат из двора – кълват, ровят, търсят храна. След няколко дни липсват една кокошка и един петел: къде отидоха те? На служба, но на такава, от която няма да се върнат: оскубали са им перата и са ги изяли. Следователно където оскубват перата, там е школата на нещастието; където перата отново поникват, там е школата на щастието.

Щастието и нещастието са двете школи на живота. Сега вие минавате през школата на нещастието. Кога ще излезете от нея – от вас зависи. Ще ви дам един пример как може да излезете. Виждам едно парче лед как се блъска от една страна на друга, за да си направи път, та да мине през една тясна дупка. Казвам му: „Дупката е малка, не можеш да минеш през нея!“ „Какво да правя?“ „Спри се на едно място, не се блъскай; изложи се на слънчевите лъчи и като се стопиш, ще можеш да минеш и през най-тясната дупка“.

Да се стопиш, това значи да се самоотречеш от всичко непотребно в живота. Откажи се от непотребното, откажи се от ненужните желания, които те държат в твърдо състояние – те препятстват на твоята мисъл. Задръж в себе си само същественото, на което всякога можеш да разчиташ. Отиваш в гората – какво ти е нужно? Брадва, кибрит и парче хляб. Като отиваш на училище, брадва ли ще носиш, кибрит ли ще носиш? Това, което е нужно за гората, не е нужно за училището. За всеки даден случай има нужни и ненужни неща. Кое е съществено за вас при дадените условия?

Коя е основната мисъл на днешната лекция? Идеята за красивите форми на съзнанието и за времето, когато могат да се постигнат. Всяка форма, която действа не само в твоето съзнание и в твоя ум, е само едно малко отражение на хиляди красиви форми, които се проектират във и вън от съзнанието на всички хора. Тези форми съществуват и в Природата като образи на съвършени същества.

Как да се справим днес с нещастието си? Тръгни след добрите, умните и съвършените същества – те носят пари в джобовете си. Джобовете им не са като тези на хората – добре ушити, та нищо да не пада от тях. Техните джобове имат много дупки и където минават, сипят се пари. Те никога не се навеждат да ги събират, но ти, нещастният, като вървиш след тях, навеждай се и събирай тяхното благословение. „Имам ли право да събирам чуждите пари?“ Имаш право, но трябва да знаеш времето, когато благословението се раздава, и да познаваш добрите и съвърше-

ните хора. Като сложиш парите в здравите си джобове, ти се чувстваш щастлив.

Това наричам благоприятно съчетание на условията: да познаваш характера на добрия човек и да знаеш времето, когато той излиза. Ако излезеш преди него, няма да успееш. Където ходи той, върви и ти след него.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

18. лекция, 23 януари 1933 г., София, Изгрев

ТОЧКА И СВОБОДА

Тайна молитва

Кое е най-възможното нещо на физическия свят? Кой може да носи Земята на гърба си? И най-силният човек не може да я носи, но нужно ли е да я носиш? Може ли човек да реализира идеята *perpetuum mobile*? Може ли той да израсне на височина до Слънцето? Какъв ще бъде този човек, който стъпва с краката си на Земята, а главата му стига до Слънцето? Може ли да го издържи Земята?

Кое е най-непостоянното нещо в света? Като изучавате геометрията, вие тръгвате от точката, линията, плоскостта и тялото като от елементи, с които си служите. За точката се казва, че не заема никакво пространство. Правата линия заема известно пространство, но тя има само едно измерение – дължина. Ако вземете една тънка игла, геометрично тя представлява права линия. Може ли да я закрепите на върха ѝ и да запази равновесие? Може ли да намерите центъра на тежестта ѝ и да я подпрете в тази точка? Какво определение може да се даде още за точката? Тя е общ елемент на две прави, които взаимно се пресичат. Точката няма отношение към нищо и към никого, значи е абсолютно свободна. Следователно ако искаш да бъдеш свободен, трябва да се превърнеш на точка. Каквото положение и да заемаш, щом си тяло, все ще бъдеш ограничен. Може ли правата линия да се удължава до безконечност, може ли човек да живее безконечно? За правата линия се казва, че като се движи перпендикулярно на себе си, образува плоскост.

Какво представлява движението, какво се развива при него? Топлина. А при търкането на телата едно в друго? Освен топлина има и светлина. С каква бързина трябва да се движат телата, за да бъдат видими? Ако човек се движи с бързината на светлината, ще се вижда ли? Ясновидецът,

който изучава астралния свят, където телата се движат с голяма бързина, се приспособява към тази бързина и вижда това, което обикновеният човек не може да види.

Каква работа може да върши точката? Тя може да служи само като опора на нещо. Строиш къща, вземаш една греда, т.е. една права линия с две опорни точки – крайните точки на гредата. Крайните точки на гредата са мисълта и чувството. Те са опорните точки на морала. Какво е морал, кой го създава? Мислите и желанията. Моралът на човека се вижда в желанието му да постигне нещо. Той се мени според реда и изискванията на живота. Някога е било лесно да станеш учител, но сега се иска много: да завършиш основно училище, прогимназия, гимназия и университет; после да специализираш, да държиш държавен изпит. Като учителстваш няколко години, ще те пенсионират, след това ще получиш билет за другия свят. Докато работи, човек не мисли за другия свят, но щом го пенсионират, започва да мисли.

За всеки даден случай човек има специфичен интерес. Каквото и да говориш на гладния, той все за хляба мисли; онзи, който обича да пие, за виното си мисли; пушачът си мисли за тютюна. Ако тези трима души ме слушат, ще кажат: „Не е време сега да ни се държи лекция“. Първият казва: „Първо ще се нахраня, после ще слушам“; вторият казва: „Първо ще си пийна“; а третият: „Първо ще си изпуша една цигара“. Как постъпвате вие с шивача: в началото ли плащате, или накрая? Накрая. Така постъпва и Природата. Следователно капиталът, с който днес разполагате, е това, което сте изработили в миналото. Каквото изработите днес, това е бъдещият ви капитал.

Казвате, че дарбите и способностите растат и се развиват, значи в бъдеще ще имате по-големи дарби. Къде е мястото, където дарбите се развиват? Това е въпрос, който заслужава изучаване. Любознателен си – къде е мястото на любознателността в човешката глава? Някои смесват любознателност с любопитство. Котката проявява любопитство към мишката, а не любознателност. Тя дебне мишката – къде влиза и откъде излиза, с цел да я хване.

Така котката развива своята способност да лови мишки. Тревопасното животно не се интересува от мишките.

Каква е разликата между месоядните и тревопасните животни? Главата на месоядните е по-широка, отколкото на тревопасните, зъбите им се отличават от тези на тревопасните; има разлика в устройството на стомаха на едните и на другите. Като измервате черепа на месоядното и на тревопасното животно, виждате, че те се различават по големината на ъглите по тях – някъде има прави ъгли, някъде – остри. Острите ъгли са видоизменения на правия ъгъл. Кога правият ъгъл става остър? Това зависи от гъстотата на средата, в която се движи. От ъглите на черепа се съди за умственото развитие на човека. Много френолози правят сравнителни измервания на хора и животни и стигат до онази норма, от която човек се е отклонил. От многобройните си изследвания и изчисления един виден английски френолог дошъл до заключението, че между всички велики хора само 19 са гениални: Христос, Буда[18], Мохамед[19] и други. Геният се отличава по едно специфично качество: той не знае какво е обезсърчаване. На каквато и мъчнотия да се натъкне, той казва: „Няма нещо невъзможно на този свят. Всички мъчнотии се преодоляват“.

Животът изпитва хората чрез мъчнотиите. Слагат на гърба на обикновения човек една мъчнотия, тежка 50 килограма; той пъшка, топи се, не може да я реши. Слагат на гърба на талантливия една мъчнотия, тежка 100–150 кг: той я носи, но пъшка, оплаква се, че му тежи. На гърба на гения слагат още по-голяма мъчнотия – 800 кг тежка: той я носи и свободно разговаря с хората. Всички се отнасят с уважение към него: той съзнателно носи товара си и служи.

Как да се справим с мъчнотиите си? Какво представлява мъчнотията? Ще ви дам една трудна математическа задача. Давам ви един килограм брашно – 100 лв.; 1/2 кг краве сирене – 250 лв.; 1/2 кг масло – 700 лв. Направете една баница от този материал и вижте може ли да я изядете. Който прави баницата, той мисли, решава задачата; който яде, нищо не мисли. Кой от двамата е по-силен:

който яде баницата или който я прави? Който я прави, е по-силен, защото прави баници за много хора, а който яде баницата, само за себе си мисли.

Един българин, железничар, се отбил в една турска гостилница да се нахрани. Там било приготвено ядене в 25 тенджери и той пожелал да му сипят най-напред от първата, после – от втората, от третата и т.н., докато изредил всичките тенджери. Изял два килограма хляб, изпил едно шише вино и си казал: „Нахраних се добре“. Като го гледал, гостилничарят казал: „Ако имам само шест души абонати като теб, повече не ми трябват“. Вие се нуждаете вече от ново разбиране за живота. Не мислете, че с много ядене ще разрешите всички въпроси – това е старо разбиране. Многото ядене не разрешава противоречията. С разбирането на петгодишното дете нищо не се разрешава. Ще станеш пълнолетен, ще възмъжееш и тогава ще решаваш правилно задачите си. Всяка възраст си има специфично разбиране.

Кой е истинският морал? Коя е общата мярка за живота? Искаш да пиеш чиста, хубава вода – трябва да отиваш всеки ден на разстояние 5–6 км. Ученият ще използва подпочвената вода на дълбочина сто метра и ще я прекара в къщата си. Значи неразумният ще ходи за вода с километри разстояние, а разумният ще я внесе в дома си. Всеки човек има мъчнотии. Как ще ги разреши? Той трябва да използва най-близкия извор, оттам да си носи вода.

Съобразителност се иска от човека. Който не е съобразителен, не може да се освободи от мъчнотиите на живота. Какво е нужно на човека, за да забогатее? За да събира сладкия сок от цветята, пчелата се нуждае от обоняние. Окултната наука твърди, че златото расте и се развива като растение, т.е. то расте, цъфти, връзва и узрява – придобива жълт цвят. Следователно и човек като пчелата трябва да развива обоняението си и по миризмата на златото да познае къде е заровено то. Познавате ли миризмата на златото? Съветвам ви винаги да носите по една златна монета в себе си. Златото носи щастие на човека. Вие се оплаквате, че нямате пари. Аз мога да ви заведа на място,

където има заровено злато, но обоянието ви трябва да е силно развито: само така то ще дойде при вас и вие ще отидете при него. „Много сме закъснели.“ Вярно е, много сте закъснели: като гледам кошерите ви, виждам, че нямате мед, празни са, не са ходили при цветята. Ще кажете, че парите са съблазън. Съблазнително е наистина човек да има 50 кг злато. Един килограм злато струва 50 хиляди лева. Колко килограма средно трябват на един човек през целия му живот? Около 10–15 кг. Приятно е да носиш на гърба си 10–15 кг злато.

Представете си, че един човек носи на гърба си 15 кг пясък, втори носи 15 кг брашно, а трети – 15 кг злато. Какъв е външният изглед на тримата? Може ли по изгледа им да познаете кой какво носи? Който носи пясъка, казва: „И този пясък няма да стигне, още ще се носи“. Вторият казва: „Скоро ще изядем това брашно – пак трябва да се търси“. Третият върви самоуверено, разчита на нещо сигурно. Златото е като водата – движи воденичното колело. Пясъкът и брашното не могат да го въртят – те не са подвижни като златото. Защо човекът избра златото за постоянна монета, при това международна, а не желязото и медта? Златото има красив цвят, не се окислява, поради което се цени много. Златото причинява радост на човека – то може да лекува главно нервни хора, неврастеници. Сложете една златна монета в чиста вода, да стои няколко часа. Микроскопически частици от златото ще се разтворят във водата и тя ще стане лековита. Ако нервен, раздразнен или гневен човек пие от златната вода, ще се успокои. Златото регулира нервната система. Достатъчно е да погледнеш една златна монета, за да се успокоиш. Ето защо носенето на златни украшения не е без значение.

Да се върнем към въпроса за опорните точки. Искам да привлека вниманието ви към една от тези точки. Казах, че точката е най-свободното място и Бог, като централна точка във Вселената, е най-свободният. Голямо изкуство е да привлечеш вниманието на тази точка. Как ще го привлечеш? Достатъчно е да дадеш ход на твоята разумност, доброта, любов, мъдрост, истина, за да привлечеш внима-

нието на Бога. „Как ще проявя тези качества?“ Представи си, че си затворен херметически в една сфера, намираш се при тежки условия, всеки момент може да се задушиш. Тук ще проявиш своята разумност: ще търсиш начин да направиш една малка дупчица, за да влезе отвън въздух и светлина, иначе си осъден на смърт. Чрез въздуха и светлината Бог отправя вниманието си към теб и от този момент всичките ти работи се оправят.

Всеки човек трябва да има едно малко отверстие към Божествения свят, защото без него той не може да живее. Представи си, че ти единствен попаднеш в света на възвишените същества. Те са щастливи, радостни, а ти носиш със себе си своите страдания и нещастия. Ще страдаш ли в този свят? От научно гледище мъчението и страданието не са нещо произволно, а необходимост и за самата Природа. Какво ще стане с плода, ако не мине през човешките зъби или през хобота на насекомите? Паднал на земята, той ще изгние, а семката му ще се посее. Въпреки това човек трябва да го изяде – чрез страданието и дървото се повдига.

Страданието обновява човека, освобождава го от ненужни мъчнотии. Поставете двама души при различни условия – единият при добри условия, а другият – при лоши, и вижте какво ще стане с тях. Първият ще бъде задоволен от всичко и каквото пожелае, ще му се достави, но така той няма да има условия да мисли, да чувства, да действа – всяка инициатива в него ще се ограничи. Вторият ще се бори с условията, ще пада, ще става, ще се мъчи, ще страда, но в края на краищата ще израсте, човек ще стане. Първият, понеже е нямал условия за растене, ще си остане на същия уровен на развитие.

Днес ви говорих за много неща. Дадох ви брашно, сирене, масло, яйца и каймак: каква баница ще ми направите от този материал? Внесете новата мисъл в своя ум, не преживяйте триците. Всеки ден внасяйте по нещо ново в себе си, колкото и малко да е то. Новото, което идва, ще внесе нов подтик в мисълта, в чувствата и в стремежите ви. „Какво можем да направим отсега нататък? Ние има-

ме известно знание. Какво ще правим с него?" В какво се заключава знанието на съвременните учени? В многото факти. Може ли един от съвременните учени да каже къде има заровено злато в земята? Вие сте близо до мястото, където има злато, едва на 30 см разстояние от него. Близо сте, копаете отдясно и отляво на златото, но не можете да го намерите. Аз го намирам лесно: чукна на земята и веднага разбера къде е златото. И вас мога да науча как да го намирате, но ще ви изложа на голяма опасност – как ще ви отвикна после?

Един турски дервиш отишъл при учителя си с молба да го научи да вика духове. Учителят му казал: „Лесно ще те науча да викаш духове, но как ще ги пъдиш?" „Ти ме научи да ги викам, та после аз ще му мисля". Учителят задоволил желанието му. Дервишът се научил как се викат духове, но не могъл да се освободи от тях. Като придобил знанието, което искал, ученикът казал: „Наистина мъчно се пъдят духовете". Казвам: лесно се придобива богатство, но мъчно се справя човек с него; лесно се придобива знание, но мъчно се прилага; лесно се придобива здраве, но мъчно се запазва. Нужно е истинско знание. (*В този момент светлината на лампите се усилва.*) Усилването на светлината показва, че средата, през която минава токът, е станала по-рядка.

Какво искате днес от мен? След тази лекция мога да дам на всекиго по един малък подарък: лист или перо за писане, игла, марка – кой каквото поиска, ще му дам. Като става сутрин от сън, човек трябва да знае какво иска. И вие трябва да знаете какво искате. Щом станеш от сън, ще кажеш нещо и ще поискаш нещо. „Нищо не искам." Не говориш истината. За една минута човек прави 20 вдишки – значи има 20 желания. Да излезе или да влезе, да стане или да легне, да се облече или съблече, да яде, да чете, да се разхожда – това са все желания. Всичко, което забавлява човека, са все желания. Важно е желанията му да бъдат разумни, да ги използва и за себе си, и за другите. Щом вземете нещо, после ще дадете.

Вземането и даването са два непреривни процеса. Ще вземаш разумно и ще даваш разумно. Аз забелязвам, че вие не обичате да давате, не сте щедри. Не давайте повече, отколкото трябва, но и не вземайте повече. Природата обича хора, които дават и вземат, защото от тях излиза топлина, потребна за нея. От въздуха, който те издишат, Природата изкарва нещо скъпоценно. Казвате, че този въздух е нечист, но се заблуждавате. От въздуха, който добрият човек издишва, излиза нещо много хубаво.

Дишането, като процес на вземане и даване, лежи в основата на живота. Този процес става и в мислите, и в чувствата. Например изпращаш една мисъл, тя се връща пак към теб, а след това приемаш нова мисъл. Върху това приемане и предаване на мислите и чувствата се крепи здравето на човека. Ако в приемането и предаването обмяната не е правилна, не може да очаквате щастлив живот. Вземай правилно с приятност, но не с лакомия; давай също правилно, за да имаш възможност отново да вземеш – това значи равновесие на силите.

Само разумният човек може да се закрепи в точката или да има правилно отношение към нея. Тя е образ на истинска свобода. Като казваме, че точката не заема никакво пространство, подразбираме, че тя е вън от всякакво ограничение. Без точката свободата е непостижима, вън от нея има робство и ограничение. Като говоря за точката, всякога имам предвид свободата. За да се разбере свободата, трябва да се знаят нейните елементи.

Тайна молитва

Един е пътят на Истината и Живота.

19. лекция, 3 февруари 1933 г., София, Изгрев

ОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ЛИНИИТЕ

Тайна молитва

Тема за следния път: *Разлика между математично отношение и геометричен израз.*

Какво е наука и какво е обхода? Има ли някакво отношение между понятията *наука* и *обхода*? Първото нещо, което се изисква от човека, е да се научи да ходи правилно. Ако знаеш да ходиш, наука ли е това? Ходенето има отношение към свободата, а тя се е появила първо в съзнанието, когато човек е изменил едно състояние в друго – от инертно състояние е минал в движение. В човека има една опорна точка, която не се движи, но направлява движението. Тя е вътре в съзнанието му. Тази точка дава направление и подтик ту на единия, ту на другия крак, и човек се движи. Ако животът в тази точка спре, краката престават да се движат.

Някои определят науката като система от понятия; и живата наука е пак система от понятия, но в движение. Наистина всичко е в движение: ръцете, краката, мислите, чувствата, постъпките, способностите – всичко се движи. Правилните движения имат отношение към вътрешната обхода. В съвременните хора обходата е на заден план. Всички искат да бъдат почитани и уважавани, а другите да имат обхода към тях. За да изискваш от хората това, първо ти трябва да имаш обхода към тях. Музикант си, искаш някой да ти свири, а ти нямаш желание да му посвириш. Обхода ли е това? Друг е въпросът, ако онзи, който слуша, е глух, и колкото и да искаш да му свириш, той не чува.

Говори се за реалност и нереалност. Според някои това са отвлечени понятия. В този смисъл те гледат на реалността като на сянка, която в зависимост от Слънцето се появява и изчезва. Когато Слънцето ви огрява, тялото ви хвърля сянка – реална ли е тя? Тялото се вижда, докато

има Слънце, но щом то залезе и настане нощ и тялото не се вижда – реално ли е тялото? Един ден човек умира – реален ли е той? Значи със залязването на Слънцето всичко изчезва: и сянката, и тялото, което хвърля сянка. Като изгрее Слънцето, пак се появява сянката.

Какво е смъртта? Оттегляне на съзнанието от човека. Щом се оттегли съзнанието, човек умира – това е отвлечена мисъл, която няма практическо приложение. Като разисквате върху смъртта и сенките, вие се смущавате, защото се занимавате с временни залъгалки, както малкото момиченце със своите кукли: шие им роклички, облича ги, къпе ги, приспива ги. Така повечето хора спят, събуждат се и питат: „Как са кукличките?“. Това продължава известно време, след което казват: „Дотегна ни тази игра с куклите“. Какво идва след играта? Хората сами стават на кукли: стават от сън, обличат се, оглеждат се, нахранят се, готвят се за концерт или за театър. Целия ден прекарват в приготвяне, непрекъснато сменят дрехите си: всекидневен костюм, туристически, траурно облекло и т.н. Хората постоянно се обличат и събличат. Срещам някои, облечени в бели дрехи – те имат някаква идея – бялото е символ.

Питате се: „Какво иска да ни каже Учителя с това?“. Нищо особено. Ако приятелят ви ви дава една ябълка, какво иска да каже с това? Или ако ви напише едно писмо, какво иска да каже? Написал е няколко реда на един лист и ви го изпраща – иска да покаже, че е грамотен. Който пише, иска да покаже, че е учил. Когато момичето или момчето стане петнадесетгодишно, то пише върху най-великата тема – любовта. Грандиозна работа! Като дойдат до тази тема, ангелите казват: „Ето една много трудна тема“ – и се отказват от нея. А на Земята петнадесетгодишни момичета и момчета свободно пишат върху любовта. Кой от вас, като чете една любовна тема, е доволен от нея? Кажете ми как започвате любовната тема? Понеже имате много сенки в любовта, не можете да отговорите на въпроса. Вие разглеждате любовта лично.

Всяко движение е подтик на любовта. Движа се по направление към ябълката, защото съм се влюбил в нея –

вдигам ръката си нагоре, откъсвам една ябълка и я изяждам. Първият подтик на любовта е движението. После отправяме погледа към предмета и най-после го приемаме в себе си. Да се стремиш да станеш министър, това е пак любов към ябълката, но в друга форма. Властта, към която се стремиш, е пак любов към плода – ти искаш каквото заповядаш, да стане. Кой министър е постигнал това, което е мислил? Издава заповед, но не става според заповедта. Какво е направил сам от това, което е пожелал? В края на краищата той сам се е лъгал. Мислиш ли, че като следваш университет, ще знаеш всичко? Какво са ти помогнали в живота математиката, естествените науки, химията? Правиш изчисления, доказваш теореми, но не знаеш къде да ги приложиш. Не критикувам науката, но казвам, че нещата не се реализират така, както са поставени във вашия ум. Ето, тази сутрин сте дошли тук да слушате лекцията: знаете ли точно какво искате?

В село Николаевка, Варненско, в една от стаите на църквата живял един стар калугер. През великите пости един познат му донесъл шише със старо вино. Той пил една-две чашки от това вино и се развеселил. В това време дошли няколко млади момичета от селото да се изповядат преди причастието. Той ги запитал:

– Какво искате?

– Да се изповядаме.

– Елате тук, днес ще ви изповядам с пилата, ще изтъркам всичките ви грехове.

Като видели пилата, момичетата хукнали да бягат, защото този начин на изповед им се видял крайно неестествен. Друг е въпросът, ако старият калугер беше сложил епитрахила си и беше започнал да чете – това е в реда на нещата. И вие имате някои неправилни идеи и постъпки, с които отблъсквате хората.

Да се върнем към въпроса за обходата. Това понятие е широко и значи да се обхождаш разумно със себе си, с ближния си и с Природата. Разумната обхода подразбира живот. Всичко в света е живо. Казвате: „Суха, мъртва математика“. Не, жива е математиката: вие боравите с числата 1, 2, 3 като с живи единици. Какво е отношението меж-

ду числата 1, 2, 3? Две единици, събрани заедно, дават две: 1 + 1 = 2; три единици, събрани заедно, дават три: 1 + 1 + 1 = 3. Какъв смисъл има числото 2? Единицата, сама за себе си, има известни качества, но като е събрана два или три пъти, полученото число придобива други качества.

Ако вземете правата линия *AB* на фигура 1, в действителност тя е невидима. Може ли правата линия да се счупи? Може, но тогава се получава счупена линия – фигура 2. Правата линия може и да се огъне – фигура 3. И трите линии – правата, счупената и огънатата, са функции на нещо. Например ръката, изнесена напред или настрани, представлява права линия. Като се свие в лакътя, за да се приближи към рамото, образува се счупена линия. Всъщност ръката не е счупена, а се е свила в зависимост от заповедта на мозъка. Има и овална линия – фигура 4.

Правата линия подразбира път на най-големите съпротивления в Природата. Който иска да върви по права линия, ще знае, че ще срещне големи съпротивления. Когато се говори за чист, свят живот, за морал, за идеал, имаме предвид човек, който се движи по права линия. Той неизбежно се натъква на големи съпротивления и мъчнотии. Как ще се справите с мъчнотиите си? Като се огънете. „Но тогава пътят се продължава.“ Когато пътят се продължава, мъчнотиите се намаляват; когато пътят се съкращава, мъчнотиите се увеличават. Ако имаш големи мъчнотии, ти си съкратил пътя, но си увеличил придобивките. Големите мъчнотии и страдания носят големи придобивки; малките мъчнотии и страдания продължават пътя, но и придобивките са малко.

Днес всички хора искат да бъдат учени, но не знаят как да постигнат желанията си. Естествено е вашето желание, защото знанието ще ви помогне за разрешаване на противоречията и мъчнотиите. Тръгваш на път, трябва да минеш през една гъста гора, но те е страх, не се решаваш и се връщаш назад. Ако имаше знания, щеше да се справиш със страха. Изучаваш математика и идваш до една трудна област, която не можеш да преминеш. Спираш се там и не знаеш как да излезеш от нея. Ако имаше знания, щеше да

се справиш с мъчнотията. Кой е най-високият връх в математиката, в химията, физиката? Всяка наука има високи върхове. Някои атоми се движат по права линия, други се движат по огъната линия, а трети – в кръг. Това са три прояви, свойства на самата материя. Това става не само с атомите, но с цялата органична природа: зад всяка линия се крие едно съзнание със специфично разбиране.

По каква линия се движи светлината? По огъната, т.е. вълнообразна. Който разбира законите на движението, по тази линия, по нейните вълни, познава какви сили, какво съзнание я управляват. Аз зная причините защо една линия е права, друга – огъната или овална. Казват за някого, че има праволинеен характер. Няма нищо лошо в това – ако се движи на място, по права линия, това е добре за него. Еди-кой си се е огънал много – и това не е лошо: важно е намясто да се е огънал. Ако се изправяш или огъваш не намясто, това не е добре. Формата на очите не е ли овална? Ако очите са прави, а носът е огънат неправилно, това значи да се влезе в разрез с Природата. Тя си служи и с прави, и с криви, и с огънати линии.

Фиг. 1

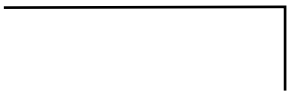

Фиг. 2

Фиг. 3

Фиг. 4

Изучавайте действията на Природата, формите, с които тя си служи, за да имате ясна представа за нея. И тогава, като работите върху лицето си, ще поставите всяка линия намясто. За да постигнете това, трябва да изучавате физиогномията. Физиогномистите разполагат с много факти от своята област, но не знаят къде да ги поставят; не могат да съпоставят нещата, поради което се натъкват на много изключения. Какво означават дебелите вежди, широкият нос, голяма-

та уста, острата брада? Като се изучава брадата, трябва да се обърне внимание на устройството ѝ. Основата на устата са две прави линии. Важно е дали тези линии са еднакви, има ли симетрия между тях. После, при оформянето на устата, става по-голямо или по-малко огъване на линиите. Ако огъването е навътре, това е признак на нещо отрицателно; ако огъването е навън, това означава положителна черта в човешкия характер.

И тъй, изучавайте причините на нещата. Трябва да минеш през една гора, но се страхуваш: запитай се защо се страхуваш. Като се наблюдавате, намирате, че причината за страха се крие в отсъствието на прави линии у вас. Ако правите линии преобладават у вас, вие щяхте да минете през гората. Онзи, у когото липсват правите линии или са малко, е човек без воля и на него не може да се разчита. Аз мога да опиша лицето на такъв човек и какви дефекти има на лицето си. Някой казва: „Аз не мога да се огъна“. Как ще се огънеш, когато ти липсват такива линии? Такъв човек няма обхода, няма вкус, той е небрежен в облеклото си, дрехите му са нечисти, с петна по тях; каквато работа започне, не я свършва. Запише се в някое училище, и него не завършва, защото там трябва да се огъва, а той не може; понякога пък се огъва там, където не трябва.

Има два вида огъвания: съзнателни и несъзнателни. Нещастията на хората се дължат на несъзнателните огъвания. Предприемаш една работа, но пропадаш. Ти си сигурен в себе си и се чудиш защо пропадаш. Причината е в това, че не знаеш как да се огъваш. Дойдеш до едно място, речеш да се огънеш, но пропаднеш. Не си внимателен, не знаеш на кое място да се огънеш – и като решиш да го направиш, попадаш в трап. Това е резултат на несъзнателно огъване. Вървиш и мислиш, че пътят е равен, гладък, но като не разбираш законите, изненадваш се – пред теб има трап. Дълбочината му може да е само един метър, но ако отдалече видеше това място, щеше да го прескочиш. Който се огъва съзнателно, той предвижда нещата, знае къде да се огъне и къде не, и избягва катастрофите в живота.

Днес аз ви говоря за неща, които не знаете. Къде са

правите, огънатите и овалните линии, не знаете. Като ви наблюдавам, намирам, че в известно отношение вие сте като просяци слепци: един ги води, а те напипват пътя след него. Това са хора без убеждения: днес приеме едно убеждение, утре се откаже от него; на третия ден се връща към първото си убеждение и тръгва напред. Докато даде обещание, че ще следва правия път – виждаш го, че е тръгнал назад: лута се натук-натам, опитности придобива. И това е наука. Аз не ги съдя, но казвам, че в някои отношения приличат на битолски просяци.

Отиват двама просяци от Битолско в едно село. И двамата се представят за слепи: единият с едното око, а другият – с двете. За да маскират истинското положение, сложили на очите си люспи. Едноокият води слепия за ръка и ходят от къща на къща, да им дават нещо за Господа. Водачът свири на гъдулка. Влизат в къщата на един селянин, буден българин. Като ги видял, той се усъмнил в тях и казал: „Какво сте тръгнали да просите? Човек не може да си отвори вратата от вас. Досега аз не съм вдигал ръка на просяк, но днес реших да ви набия“. Взел той една цепеница в ръка и ги погнал. Пръв водачът хукнал да бяга и восъчните люспи паднали от окото му; и вторият хукнал да бяга – и от неговите очи паднали люспите. Така се открила лъжата им. Същият селянин срещнал един ден селския поп и му казал:

– Дядо попе, аз отворих очите на двама слепци.

– Как направи това?

– Едва им показах сопата, те прогледнаха и удариха на бяг.

Питам: при това положение вторият слепец има ли нужда от своя водач? Положението е вече ясно. Когато известен въпрос се проучи добре и човек придобие светлина, той става вече ясен. Следователно и вие можете лесно да се ориентирате по известни въпроси, ако имате нужната светлина и знание, но преди да ги придобиете, вие се водите като слепци. Докато нямате светлина, вие пипате нещата, но като усилите зрението си, те стават ясни.

От всички се изисква обхода. Изобщо вие нямате

взаимно уважение едни към други. Един от вас казва за другиго, че нищо не знае; други казват за първия, че не е благороден. Не е въпрос за благородство, а за обхода. Да имаш обхода, това значи да си определил отношенията си към Природата. Така ще разбереш каква велика разумност владее в Природата. Като се обхождаш добре, ще покажеш на хората, че произхождаш от разумен център. С това не препоръчваш само себе си, но и разумната Природа. Ако постъпваш неразумно, ти петниш и себе си, и Природата. „Такъв ме е създала Природата." Не казваш истината. „Така мога, така постъпвам." Не говориш разумно. „Такова е моето естество." Какво е твоето естество? Ако имаш ревматизъм и се огъваш от болки, това в природата ли ти е?

И тъй, изучавайте се с цел да разберете кои линии ви липсват и кои са на своето място. Ако ви липсват правите линии, разумната воля във вас е слаба; ако огънатите линии не са намясто, волята ви е слаба. Ако ви липсват овалните линии, сами ще си отговорите какво ви е нужно. Казвате, че човек не е съвършен, все му липсва нещо. Съвършен е онзи човек, у когото правите, огънатите и овалните линии са на мястото си. Ако паметта ви е слаба, коя е причината за това? Слабата памет се дължи на отсъствие на вкус, на обхода, т.е. на отсъствие на огънатите и на овалните линии. Сложете тези линии намясто и паметта ви ще се усили.

Понякога у вас се натрупват много желания и впечатления, искате да ги реализирате. Лесно ще се реализират, ако сте сами, но още много хора имат същото желание. Ако само двама се конкурират в едно и също желание, въпросът е лесен, но дойдат ли трима, четирима и повече, какво ще се прави тогава? Да се конкурираш с десетки и стотици хора за едно и също място, това е напразно изразходване на енергия. Ако някой се състезава за професорско място и не спечели конкурса, поне ще придобие някакво знание. Учени, писатели се състезават, всеки в своята област, и който издържи състезанието, получава

първа премия, например Нобеловата награда[20].

Колко учени химици, физици, астрономи, математици работят в Природата, без да получат някаква премия. Само за премия ли трябва да работи човек? Всеки човек е длъжен да работи. Има една премия, за която трябва да се работи – животът. Искаш да живееш: ще държиш конкурс – и като го издържиш, ще получиш най-хубавата премия – живота. Ако не разбираш отношенията между правите, огънатите и овалните линии, ще пропаднеш на конкурса. Ако правите, огънатите и овалните линии са на мястото си, те имат смисъл. Мястото на правата линия е в носа – единствената права линия на лицето е носът; той е образец на права линия. Носът на някого може да е огънат. Това е друг въпрос, но носът като цяло е представител на правата линия. Устата е представител на огънатата линия, а очите – на овалната линия. А на кривата линия кой е представител? Ухото.

Ще ви дам следната задача: мислете и пишете върху темата *Обхода*.

Какво се разбира под *обхода*? Кой каквото знае върху въпроса, да пише. Забелязвам, че вие не пишете темите си. Ще кажете, че за да имате правилна обхода, ви е нужно любов, мъдрост, истина – и с това изчерпвате въпроса. За да имате правилна обхода, отношенията ви към Природата трябва да бъдат правилни. Кое е онова тяло на физическия свят, към което имате най-хубаво отношение? Слънцето. Ето защо досега никой не се е наситил на Слънцето, на неговата светлина и топлина. Няма живо същество в света, от най-малкото до най-голямото, което да не се отнася с любов към Слънцето. То никога не омръзва и всеки гледа на него с разположение. Колкото и да е скръбен човек, като види Слънцето, скръбта му веднага се сменя с радост. Какви трябва да бъдат отношенията ни към хората? Каквито са към Слънцето – това е мярката. Аз съдя за човека по отношението му към Слънцето.

Сега, като ви говоря за обходата към себе си, към ближния и към Природата, имам предвид отношението ви към Слънцето, чрез което се изявява Божественото в

света. За да имаш обхода към човека, представи си, че познаваш неговата душа. Това значи да видиш изгрева на неговото слънце. Само така ще познаете Божественото в човека. Човек се почита не за онова, което представлява отвън, а за Слънцето, което изгрява на неговия хоризонт. Ако не видите Божественото в човека, не може да имате обхода към него. Кога обходата ви към чешмата ще бъде правилна? Когато от нея тече чиста, хубава вода; ако тя е пресъхнала, не може да имате обхода към нея. От това гледище човек е жив извор, който постоянно блика и тече. Ако искаш да имам обхода към теб, бъди жив извор; и ако аз не се отнасям към него добре, грешката е в мен. Престане ли той да извира, грешката е в него – и за да я изправи, изворът трябва отново да потече. Новите идеи – това е водата на живия извор. Нека и у вас да потекат новите идеи. Днес повечето хора са затворени кранове – говорят за Бога, за Любовта, за Мъдростта, за Истината, но само тук-таме ще капнат няколко капки вода.

Какво остава от всичко, което досега ви говорих, коя е най-важната мисъл в тази лекция? Разумната обхода и отношенията между правите, огънатите и овалните линии. Значи обонянието представлява права линия, чувствата – овална, а вкусът – огъната линия. Аз наричам идеален онзи човек, който има прави мисли, огъваем вкус и овални чувства. Според вас в идеалния човек всичко е право – и мислите, и вкусът, и чувствата. Не, такъв човек няма никакъв идеал! Ако работникът е с нечиста дреха, аз го извинявам – работил е, затова се е изцапал. Ако дойде при мен добре облечен префинен човек, но който нищо не е работил, казвам: той няма никакво съдържание. Той не е лош, но е човек на рекламата – носи фирмата на огънатите, на кривите линии; нищо не работи, а само угажда на хората. И това не е лошо, но той сам не може да се ползва от него. Който има силно развити чувства и желае само да се харесва на хората, нищо не постига. Ако мислиш, че ще угодиш на хората и така ще им се харесаш, ти си на крив път. Даже и Природата не може да угоди на хората.

И тъй, където работи умът, там са правите линии; къ-

дето работи сърцето, там са овалните линии; където вкусът се изявява, там са огънатите линии. Значи между правите, огънатите и овалните линии има известно отношение.

Творчеството на Природата започва с правите линии; после идват огънатите и накрая – овалните. Без прави линии няма творчество – те са началото, идеалът, мярката за правилната обхода. Умът не може да работи без прави линии: където са правите линии, там преодолява работата на ума. Който отлага нещата, умът му е слаб. Ако искаш да усилиш ума си, никога не отлагай. Силен е умът на човека, когато прилага волята си в действие. Значи и без воля умът не може да бъде силен.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

20. лекция, 10 февруари 1933 г. София, Изгрев

СЪРАЗМЕРНОСТ В ПРИРОДАТА

Тайна молитва

Можете ли да запазите известно отношение между силите и да придадете израз на тези сили? Какво се разбира под *израз*? Имате две точки *A и B*, които се намират на известно разстояние. Точката *A* може да бъде по-високо от точка *B и в* нея се намира един извор. По какъв път минава той? Стреми се към точка *B*. Околната местност е планинска и пътят, по който минава водата, е крива линия, защото по него водата среща много препятствия. Може ли кривата линия да се изправи? Щом изчезнат препятствията, ще се изправи. За да се прекара водата по равно място, трябва да се пробие тунел в планината. Ако точките *A* и *B* са на една плоскост и на еднаква височина, това показва, че местността, през която се пътува, е равнина. Ако между двете точки има десет души като препятствия, които не ви обичат, щяхте ли да вървите по права линия? Макар мястото да е равнина, нямаше да вървите. В първия случай вие кривите, понеже срещате на пътя си препятствие, планина; във втория случай пътят ви е права линия, но поради неприятелите, които срещате на пътя си, пак го изкривявате. Ако летите с аероплан, каква ще бъде линията на вашето движение – права или крива? В този случай ще вървите по права линия.

Ако човек е направил в живота си една крива линия, трябва да даде отчет по какви съображения я е направил. Много естествено, за да избегне съпротивлението. Като се наблюдава вървежът на хората, се вижда, че те никога не вървят по права линия. Външно изглежда, че вървят, но когато стъпват по сняг, се забелязва, че даже десет крачки не могат да направят по права линия.

Мислите също вървят по крива линия. Слушате един оратор да говори. Колкото и да е спокоен, забелязвате, че

понякога той си вдига ръката по-високо, а друг път – по-ниско. Какво значение има дали вдига ръката си по-високо, или по-ниско? Важно е съзнателно или несъзнателно е това движение. Има движения, които зависят от човека, а други не зависят от него. Понякога си принуден да минаваш през планината и като дойдеш до някой връх, изкачването става мъчно; друг път го минаваш по-леко. В първия случай е все едно, че срещаш човек, когото не обичаш, а във втория – когото обичаш. И в двата случая може да се усмихнеш, но в първия – по принуждение, а във втория – доброволно. Какъв израз на лицето си ще имаш и в двата случая?

Като срещнеш просяк и му дадеш нещо от сърце, в движенията ти се забелязва известна хармония, но ако бръкнеш в джоба си и нямаш на разположение да му дадеш нещо, движенията ти са нехармонични. Тогава и да му подхвърлиш една монета, ти си казваш: „Втори път не искам да ме среща този човек“. Представи си, че отиваш по важна работа, нямаш време да се спираш, а трябва да дадеш нещо на просяка. Казваш: „Работата ми е бърза, неотложна, не искам да се спирам“. Ако не се спреш, носиш отговорност, но и ако се забавиш за работата, пак си отговорен. Може да срещнеш по пътя си много просяци – какво ще правиш тогава? Ето един труден за разрешаване въпрос: и просяците да задоволиш, и работата си да свършиш навреме. Разумност се иска от човека.

Кой е органът на разумността в човека? Ухото. То може да се раздели на три части: горна – овалната част, средна и долна – месестата част. Горната част представлява ума, т.е. мозъка, средната – дробовете, а долната – стомаха. Като разглеждате формата на ушите, виждате, че ушите на двама души са еднакви по форма, но различни по големина. Представете си, че имате два извора: единият с чучур 10 сантиметра в диаметър, а другият – 20 сантиметра. По качество водата на двата извора е еднаква, разликата е само в количеството. Като гледате първия извор, вие се усмихвате и казвате: „И той се мъчи да даде нещо“. При втория извор изпитвате приятност и учудване от изобилието на

водата – той внася повече енергия в човека. Следователно едно и също качество вода, различно по сила, предава по-голяма или по-малка сила на ума. По-голямото ухо внася повече енергия в човека, отколкото по-малкото.

И тъй, когато мозъкът има голямо влияние върху ухото, най-добре развита е горната част. Тя е по-широка, по-оформена от другите части на ухото и човек има голям замах. Когато дихателната система, т.е. дробовете, оказват най-голямо влияние върху ухото, средната част е най-добре развита. И най-после, ако стомахът работи енергично, долната, месестата част на ухото е най-добре развита. И обратно, ако мозъкът, дробовете или стомахът не работят добре, и съответната част на ухото е слабо развита. У животните горната част на ухото е повече заострена, не е добре развита. Това показва, че мозъкът при тях не работи както при човека. Казват за лисицата, че е умна, обаче ушите ѝ са остри; лисицата не е умна, а е хитра.

Един ден малкото лисиче, като излизало от дупката, запитало майка си: „Мамо, къде ще се срещнем?“. „При кюркчията“ – отговорила майката. Наистина, ние виждаме лисичите кожи по вратовете и по гърбовете на дамите. Жените обичат лисичата кожа, носят я на вратовете си, за да станат умни. Съображение е това! Според мен лисичата кожа говори друго: който влиза без позволение в чуждите курници, ще одерат кожата му и ще я продават.

Острото ухо показва, че мозъкът се влияе от стомаха, т.е. стомахът е по-добре развит и от мозъка, и от дробовете. Човекът с остро ухо е силен на физическия свят, но вън от него нищо не може да направи. Той е нетърпелив – като му говориш, не слуша и казва: „Нямам време да слушам, зает съм“, но ако му говориш за ядене и пиене, веднага намира време – сяда и слуша. Ухото на учения горе е добре развито, а долу, при стомаха, е слабо. Ако му говориш за ядене и пиене, той казва: „Нямам време да те слушам“, но като му заговориш от научно гледище за бръмбари, за пеперуди, оставя всичката си работа и започва да слуша – в него умът има надмощие.

Следователно за предпочитане е ухото да бъде добре развито горе, а долу – слабо развито, отколкото обратното. За предпочитане е панталоните да бъдат долу тесни, а в талията – широки; за предпочитане е дрехата да бъде по-широка горе, а по-тясна долу, отколкото обратното. По естество умът изисква по-голям простор, затова горната част на ухото трябва да бъде по-широка. Ако ухото горе е остро, в средата – широко, а долу – пак остро, това не е добре. Между частите на ухото трябва да има съответствие. Ако горната част на ухото е суха и твърда, а долната – мека, месеста, това показва, че в горната част не може да расте нищо, а долната е голяма поляна, обрасла с растителност, има какво да се яде и пие. Това е аномалия в организма. И горната част на ухото трябва да бъде мека, деликатна, та умът да има простор. Ухото не трябва да бъде прозрачно, защото тогава и организмът ще бъде слаб, прозрачен.

Ухото трябва да се изучава от три гледища. Първо, какво е вложил умът в човека; после, какво е вложила дихателната, т.е. волевата система в човека; и най-после, какво е вложил стомахът. Долната част на ухото показва какви запаси е вложила Природата в човека, с какъв жизнен капитал го е осигурила. Интересно е да изучавате горната част на ухото на талантливия и на гениалния, да намерите разликата между тях. В умствено отношение Природата е вложила големи възможности у гения. В средната част на ухото се крие енергията, силата на човека. Като погледнете тази част на ухото, веднага познавате какви сили се крият в човека. Долната част на ухото показва колко време ще живее човек; от тази част зависи и щастието на човека на Земята. Много естествено, щом си здрав, ти ще бъдеш щастлив.

Изучавай ухото си, за да знаеш с какъв умствен капитал разполагаш, с какви духовни сили работиш и какъв жизнен капитал е вложен в теб. И тогава, като хванеш леко ухото си, да изпиташ приятност, както богатият при броенето на златото; земеделецът – при вида на добре израслото жито; художникът – пред своята хубава картина. Ако искаш да засилиш здравето си, хвани ухото си долу, а

не горе. Ако искаш да изразходваш известна сума, хвани долната част на ухото си – и ще разбереш разполагаш ли с тази сума, или не.

Изучавайте ухото си като проекция на сили. В горната част е работил умът, т.е. духът; в средната част, където се изявява дихателната система, е работила душата; в долната част на ухото е работила цялата стомашна система – демокрацията. С други думи казано: в горната част на ухото работят аристократите – графовете и лордовете на физическия свят или светиите и адептите в Божествения свят. Изобщо те живеят на планините, а горната част на ухото представлява Хималаите на физическия свят.

Човек, у когото и трите части на ухото са добре развити, се отличава с голямо равновесие. Каквото и да стане с него, той гледа спокойно на всичко и казва: „И да умра, не се страхувам; и да ям, и да не ям, нищо от това – ще се нареди някак работата“. Ако е студент, казва: „И да ме скъсат на изпит, нищо от това. Колко пъти са ме късали!“ – усмихне се и продължава да учи. Ако се спъне и падне на земята, пак се усмихне – скочи, изтърси праха от дрехите си и тръгне напред. Друг, като падне, намръщи се и казва: „Кой е направил толкова лош път, да падат хората?“ – и където отиде, все ще разказва за своето падане. Така е, когато ухото е широко долу. Обаче не е добре ухото да бъде долу много тясно. Това показва, че човек разполага с малко жизнен капитал. В такъв случай той трябва да вземе мерки, да работи за разширяване на долната част на ухото си. Ако не работиш за подобряването на тази част на ухото, лесно ще те изпъдят от къщата и ще останеш навън.

Човек трябва да има силен характер, да работи върху ухото си, да разшири или удължи слаборазвитата част на ухото си поне с една десета от милиметъра. В органическия свят придобивките са микроскопични, но всяка такава придобивка внася сила в характера. Даже с една двадесета от милиметъра да си разширил ухото си, пак минаваш за силен човек. Обърнете внимание и на линиите на ухото. Колкото по-гладка е линията, толкова по-добре. Не е ли същото и с преждата? Гладката прежда е за пред-

почитане пред онази, която има възли. Колкото по-дебела и възлеста е нишката, толкова по-лошо е изпредена. Наблюдавайте под микроскоп нишката на копринената буба, да видите каква е тя. Наблюдавайте преждата, която излиза от ръцете на две жени, да видите каква разлика има между тях. По преждата ще познаете техния характер. Онази жена, на която долната част на ухото е силно развита, изкарва дебела, плътна нишка. Онази, на която тази част не е силно развита, изкарва тънка, фина прежда: тя обича дрехата ѝ да бъде от тънка, фина прежда. Казва: „Дрехата да бъде тънка, но да има вид, да има и цвят“.

Какви качества трябва да има една дреха? Първо, тя трябва да задържа топлината на тялото, после – да е добре скроена и ушита, и най-накрая идва външната ѝ красота – цвят и модел. Цветът е намясто, когато дрехата има съдържание. Цветовете имат значение както в Природата, така и в живота. Всяка мисъл има специфичен цвят, но без съдържание цветът нищо не допринася на мисълта. Ето защо мисълта е ценна, когато има форма, съдържание и сила. Покрай тези качества цветът вече има смисъл.

Работете върху ухото си, да се оформи добре: така оформено, то подразбира здраве. Всъщност в Природата не съществуват болести, но поради неправилните му прояви в човешкия организъм става неестествено натрупване на материя и сила – и като не издържа тези излишъци, организмът заболява. Натрупването става в нервната система, в мозъка, в мускулите – и там се явяват заболявания. Мозъкът не е склад на излишни материали – той приема само фина, обработена материя, и то в строго определено количество. Като знаете това, не питайте защо ви боли глава, защо се явява мозъчно разстройство. Правилният живот се заключава в това – да знаеш какво количество материя трябва да се складира във всеки орган. Природата не обича хамбари: достатъчно е на човека един хамбар.

Някой иска да напълнее, да закрепне, да усили кръста си. Правилно е кръстът да не бъде дебел – Природата и за това има мярка. Добрият художник спазва отношението между широчината на раменете и кръста. За здравия чо-

век има определена пропорция. Значи кръстът не трябва да бъде нито много дебел, нито много тънък. Също така има отношение между раменете, кръста и корема. Коремът също не може да бъде склад на излишни материали. Където има излишъци, там болестите неизбежно се явяват.

Казват за някого, че центърът му на речта е силно развит. Това се познава по очите: те са повече изпъкнали, отколкото вдлъбнати. Понякога очите са изпъкнали по причина на излишък от мазнини – това е болезнено състояние. Очите не трябва да бъдат и много хлътнали, т.е. те трябва да бъдат нито много изпъкнали, нито хлътнали.

Да се върнем пак към ухото – и в неговите части трябва да има съразмерност. Ако горната част е широка 9 сантиметра, средната трябва да бъде 7 сантиметра, а долната – 3 сантиметра. Това са най-големите размери. Като съберем числата 9 + 7 + 3, получаваме 19. Добре е обаче горната част да е най-развита – това говори за добро наследство. Ухото се унаследява от младото поколение. Като се работи върху него, всеки му придава по нещо. Ето защо ученикът трябва постоянно да работи, да придава нещо към своето наследство. „Аз имам желание да постигна нещо хубаво.“ Това е плюс към твоя живот, но не показва още, че си постигнал нещо. Ако не работиш, ще останеш на едно място, докато един ден изядеш целия си капитал.

Ще кажете, че не можете да постигнете всичко. Така е, през затворена врата не може да минеш, но ще потърсиш ключа, за да си отвориш, и като си отвориш, ще влезеш. Ако счупиш вратата, пак ще влезеш, но ще изгубиш много. Каквато и мъчнотия да срещнеш в умствения свят, пипни горната част на ухото си – тя ще ти покаже как да се справиш с нея. Мъчнотията е ключ, който ще те научи как да отваряш и затваряш. Ти си пътник, който пътува и лятно, и зимно време. Какво ти е нужно? Да знаеш метеорологията. Ако разбираш нейните закони, ще избереш най-доброто време за пътуване; ако не ги знаеш, ще попаднеш на най-лошото време. То не е специално за теб, но ти си попаднал на него. Музикант си – даваш концерт, и то вечер. Ако аз съм музикант, ще давам концерти сутрин.

Човек е разположен за работа повече сутрин, отколкото на обяд или вечер; към 10 часа преди обяд пак има добри условия. Изобщо ако свириш сутрин, ще имаш един резултат; ако свириш към 10–11 часа, ще имаш друг резултат. Някой работи вечер до 23 часа и сутрин става късно; друг ляга рано, а става след полунощ, към 2 часа, и тогава работи. Кога човек работи най-добре – сутрин или вечер? Всеки трябва да си избере най-доброто време за работа. Под *добро време* се разбират онези часове, когато организмът среща най-малко съпротивления.

Изучавайте ухото, за да разберете какви заложби са вложени у вас. Лесно може да се повдигне човек, като знае с какви капитали разполага. По ухото на човека се съди не само за заложбите и способностите, вложени в него, но и за миналите поколения. В ухото е написан животът на прадедите на сегашния човек. Дядо му е бил градинар – и той е градинар; дядо му бил певец – и той е певец. Ред поколения вървят по един и същи път и това не е лошо, но като работи, човек все трябва да придаде нещо към унаследеното от своите деди и прадеди. Условията в миналото са били едни, а сегашните са други. Всяко поколение си има специфични условия. „Аз нямам условия за развитие.“ Не говориш истината. Студент ли искаш непременно да бъдеш? Ти виждаш, че някой учи в университета, но той е даровит, способен – така е отредила неговата съдба; но няма да се минат 15–20 години, той ще извърши едно престъпление и ще лежи в затвора. Ти не си даровит, имаш по-малки възможности, но няма да попаднеш в затвора. Като знаеш това, бъди благодарен на условията, които Природата ти е дала: по-добри от твоите условия няма. Не пожелавай чуждите условия.

Преди години видях един виден българин с големи, красиви очи; и говорът му отговаряше на очите, и ушите му бяха хубави. „Аз нямам красиви очи.“ И твоите очи са красиви, но не са усъвършенствани. Лесно се говори за красота, но трябва да знаеш в какво се заключава тя. Под *красиво око* не разбирам само по форма, но важно е накъде е насочен неговият лъч, неговият поглед. Красивото

око има особен поглед. Казваш за някого, че има хубави вежди. Кои вежди са хубави, коя уста е красива? Красотата подразбира красиви линии. Мъчно може да се намери красив човек във всяко отношение. Много време ще го търсиш, но мъчно ще го намериш. Например ако искаш да познаеш красивите линии на устата, сготви хубаво ядене и покани някого да го опита, като му създадеш и околна хармонична обстановка. Седни до него и го наблюдавай как яде. Като види яденето, на устата му ще се образува една красива линия. Тази е идеалната линия на устата. Къде е и коя е тя, вие сами ще я намерите. Ако искате да познаете красивите очи, направете следния опит: при вас идва един страдащ човек, който ви иска някаква подкрепа. И ако съобразите още на момента как да му помогнете, той ще ви отправи особен, мил поглед. В този поглед се крие красотата на очите. Той ще погледне на теб като на ангел и ще си каже: „Този човек заслужава моята обич“. Красивите очи са изразителни и излъчват мека, приятна светлина.

Сега от всички ви се иска устойчивост, самообладание. Като ви сполети и най-голямото нещастие, да бъдете като магарето. Когато го бият по главата, то казва: „Тъпан бие в горната махала“; когато го бият по задницата, казва: „Тъпан бие в долната махала“. Следователно и при най-голямото нещастие кажете: „И този тъпан ще млъкне“.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

21. лекция, 17 февруари 1933 г., София, Изгрев

ПЪТЯТ НА ЕНЕРГИЯТА

Тайна молитва

Тема за следния път: *Най-малкото същество на Земята*.

Коя е основната мисъл на миналата лекция? Може ли човек да съществува без уста, изобщо може ли едно същество да живее без уста? Какво казват учените по този въпрос: може ли животът да се изяви без някаква форма? Безграничният живот не се нуждае от уста, но граничният не може без уста. Устата е врата, през която енергията влиза и излиза.

Само през едно място ли минава енергията? През кое място минава умствената енергия? През мозъка. Трансформира ли се тази енергия, или минава направо? Как се проектират желанието и мисълта в човека и виждат ли се те? Когато искате да предадете на някого една своя мисъл или желание, вие си служите с известни знаци. Например гладен си, искаш да ядеш – как ще изразиш глада си? Искаш да предадеш на някого мисълта, че нямаш пари – как ще я изразиш? Като му покажеш празния си джоб. Казваш: „Лошо е без пари!“. Какво лошо има в това – напротив, ще ти бъде по-леко. Оплакваш се още, че нямаш дрехи. Има ли нещо лошо в това? То е външна мъчнотия. Ако човек не се нуждае от храна, от облекло, от къща, трябват ли му пари? Коя е причината за съществуването на парите? Ще кажете, че нуждите са докарали парите. Какви са тези нужди? Съвременните хора не могат да живеят без пари, обаче да задоволяваш нуждите си с пари, това не е единствен начин за живеене.

Казва се, че човек ходи. Да, но и животните ходят, но най-правилно, най-идеално ходи човекът. Хората са най-близко до истинското живеене. Ако наистина човешкият вървеж е идеален, може ли човек да се надбягва с коня,

който не ходи толкова идеално? Всъщност конят може само да бяга по-добре от човека. Например двама души бегачи се състезават. Интересно е да се поставят при условие единият да бяга към планината, а другият да слиза от нея. Кой от двамата ще спечели? Който слиза от планината. Но има опасност, като тича, да се прекатури няколко пъти. За онзи, който бяга към планината, няма тази опасност. Нагоре ли бягат разумните хора, или надолу?

Ако наблюдавате Земята от Слънцето, как ще изглежда тя – видима или невидима? Ще изгрява ли и ще залязва ли като Слънцето? Какво ще кажете за жителите на Слънцето и на другите планети? Може да кажете, че и слънчевите жители като вас имат желание да посетят другите планети. Докато са на Слънцето, те не могат да си представят какви са другите планети. Ако разсъждавате по земному, нищо няма да постигнете. Човешката логика не разрешава въпросите, защото е в застой, като статуя. Какво ще кажете: статуята има ли желание да яде? Тя няма никакво желание за ядене. Аз ви задавам теоретични въпроси, на които мъчно можете да отговорите. Например такъв е въпросът: видими ли са другите слънца от нашето? Какво се ползвате от това знание? Толкова ще се ползвате, колкото от изучаването на броя на краката у животните. Всичко, което изучавате, представлява гимнастика на ума, но строга, сериозна, а понякога даже и опасна.

Същественото за човека е да влезе във връзка със силите на живата Природа. Колкото повече възприема от нейните сили, толкова повече се подобряват условията на неговия живот. Когато се говори за Природата като за жива, разумна сила, ние се обръщаме към нея като към разумно същество, надарено с всички способности, сили и възможности. Веднъж като си свързан с това същество, всички мъчнотии за тебе ще изчезнат. Това е все едно, че влизаш в свят, където всички те обичат. И да не съществува такъв свят, поне можем да мислим за него, а щом мислим за него, той някъде съществува. И детето не може да пее и да свири, но то си мисли за онзи, който има тази възможност.

Това, което за детето не е още действителност, за възрастния е вече реализирано. За същество с ограничено съзнание много неща са недействителни; за същество с широко съзнание същите неща са реални. Затова е казано: „Невъзможните неща за човека са възможни за Бога“. Защо рибата не може да говори? Уста има, яде, а не говори. Трябва да се изследва черепът на рибата, да се види дали има, макар и в зародиш, център на говора; изобщо дали има някакви мозъчни центрове в рибата.

Сега аз ви навеждам на тези мисли, за да изучавате себе си. Живееш на Земята, но си недоволен: ядеш, пиеш – недоволен си; учиш, работиш – пак си недоволен. Казваш, че животът няма смисъл, не ти се живее. На какво се дължи това песимистично настроение, кога дойде то? Като се изучавате, ще дойдете до заключението, че то се дължи на удара, който са ви нанесли на едно деликатно място. Докато си бил здрав, ти си се радвал на живота, но откак дойде ударът, изпадна в песимизъм. Значи щом мине болката, с нея заедно ще изчезне и песимистичното настроение. Студент си, готвиш се за изпит, но имаш едно предчувствие, че ще те скъсат, и това те настройва песимистично. Чудиш се откъде е дошло това състояние, а забравяш, че причината се крие в този вътрешен страх от скъсването. Образът на строгия и взискателен професор заема цялото ти съзнание и засенчва всичките ти останали мисли и чувства. Отиваш на изпит, но въпреки лошото предчувствие завършваш добре – и се чудиш как е станало това. Друг път, при пълна надежда и сигурност, че ще издържиш изпита си, пропадаш. Как наричате тези неща: съчетания или съвпадения? Очакваш едно, случва се друго.

Преди няколко дни при мен дойде една рускиня, образована жена, за да сподели състоянието си. Разказа за себе си, че била крайно чувствителна, лесно се поддавала на внушения. Една приятелка ѝ казала, че няма да живее дълго време, че скоро щяла да умре, и от този ден тя се обезсърчила, животът ѝ се обезсмислил, нищо не ѝ се работело. За да забрави това, започнала да пуши. Сега търси начин да се освободи от тази тягостна мисъл.

Казвам: всички хора искат да им се каже нещо, да знаят например колко време ще живеят. По линията на ръката може да се определи това. Ако линията на живота е дълга, човек ще живее повече; ако е къса, животът ще бъде кратък. Но има и изключения от това правило: има някои верни факти, но има и неверни. Например линията на живота ти е дълга, определено ти е да живееш 80 години, но те изпращат на бойното поле, където те убиват, умираш на 33 години. Изобщо човек не умира по свое желание – понякога умира по-рано от определената възраст. Коя е причината за това? В хороскопа му има особен знак, който предвижда известна катастрофа, която го задига по-рано от определеното време. Някой казва: „Мен куршум не ме хваща“. И наистина отива на война, минава през най-страшен огън: гранати се пукат около него, пушки и картечници стрелят, но той остава незасегнат. Всички падат ранени, убити, а той върви изправен, куршум не го хваща.

Коя е причината, че някой умира преждевременно? Това се дължи на закона на икономията, от гледището на който Природата решава кой човек да умре преждевременно. Следователно и обезсърчаването се определя от закона на икономията. Когато е радостен, щастлив, човек яде много, облича се хубаво, гуляе, за нищо не мисли. Природата, като види, че той пилее средства и енергия, изпраща му едно страдание, да го стегне. Той се обезсърчава – не му се яде, не му се работи, не му се живее. Щом се осъзнае, Природата го освобождава от своите клещи. Когато Природата иска да икономиса енергиите си, тя съкращава бюджета на хората и това те наричат нещастие, страдание, обезсмисляне на живота. Не, животът не се обезсмисля, но бюджетът се съкращава. Ще ядеш по-малко, ще икономисваш енергията на Природата.

Говори се за даровити, за велики хора. В какво се изразява даровитостта им? Някой написал сто книги, затова бил даровит. Ако прочетете романите му, какво особено ще научите? Всеки автор си има по един герой или една героиня, които живеят добре или зле и в края на краища-

та единият или двамата умират. Толстой написа романа *Война и мир*, но и след това хората продължават да воюват. Виктор Юго[21] написа едно от най-хубавите си произведения – *Клетниците*, но и до днес още има клетници, даже повече, отколкото по негово време. Въпреки романа на Виктор Юго клетници има и в самата Природа. Добре, че са клетници – те са на по-добър път от щастливците. Когато банкерът говори за бедните, ни най-малко не иска тяхното число да намалее, защото знае, че ако бедността изчезне, касата му ще се изпразни. Когато касата на банкера се пълни, броят на бедните се увеличава. Тогава защо банкерът говори за бедните?

Аз питам: защо Природата е допуснала съществуването на бедни, защо има богати и бедни? Те са допуснати от гледището на закона за икономия в Природата. Кое е по-добро: богатството или сиромашията? „Богатството." Според мен сиромашията е за предпочитане. Аз съм демократ, от страната на бедните. Значи бедните са демократи, а богатите – аристократи. И богатството е хубаво нещо, но бедността е за предпочитане. Бедният се радва на най-малката монета, а богатият не се задоволява с малко. Един американски милиардер казал: „Трите лева, които спечелих в началото на своята работа, ми причиниха по-голяма радост от всичкото богатство, с което днес разполагам". Какъв смисъл има богатството, което не се използва? Истинско богатство е това, което всеки момент може да се използва.

Има два вида богатство: едното е малко богатство, но причинява радост на човека; другото е голямо богатство, но човек не го съзнава и не може да му се радва. Многото знание разслабва човека, а малкото го укрепва. Какво печели онзи, който пренася големи тежести от едно място на друго? В края на краищата той се изтощава и свършва зле. Под *голям товар* разбирам много ядене, под *малък товар* – малко ядене. От малкото ядене се придобива повече енергия. Следователно и многото знание, придобито отвън, допринася малка полза. Вътрешното знание дава много опитности.

Интересен е пътят, по който работи Природата: често в малките форми тя скрива голямо богатство. Например има риби, които разполагат с такива електрически батерии, каквито хората още не познават. Кое е заставило Природата да скрие това знание в една толкова проста форма? Нека естествениците работят в това направление, да изучат този въпрос. Може ли човек да бъде беден, ако се домогне до тайните на Природата? Според мен беден е онзи, който не може да яде. Страшно е да имаш желание за ядене, а да не можеш да ядеш. Който може да яде, е богат човек. Не е учен онзи, който има много знание, а не може да го използва. Ако имаш малко знание, на което се радваш и което всеки момент използваш, ти си истински учен. Някой е завършил университет, всичко знае, а не се радва на знанието си. Срещал съм много хироманти, френолози, физиогномисти, околози и други. Окологът изучава вървежа на човека и по него той познава дали човек е щедър, милостив, силен и т.н. Ще кажете, че тези неща нямат практическо приложение. Окултната наука препоръчва да се изучава първо онова знание, което има приложение не за използване, а като допирни точки в живота.

Ще се върна пак към големите писатели. Виктор Юго описва живота на Козета, неговата героиня. Козета е малко, бедно, изоставено дете, но когато Жан Валжан[22] го взима под свое покровителство, то израства и става красива мома. Това показва, че когато се събудят известни сили и чувства в човека, нова архитектура се създава в него и той става красив. Чертите на лицето, вежди́те, усмивката изразяват нещо особено. Значи от вътрешните сили на човека зависи неговата красота или грозота. Например ставаш от сън, изпитваш особен вътрешен страх или радост. В личните чувства се явява известно понижаване и човек губи своята красота.

Кога човек ревнува? Когато се състезава с някого. Той чувства, че другият е по-силен, по-добър, превъзхожда го в нещо. Това прави човека недоволен, но щом се почувства силен, добър, той изпитва особено удоволствие в себе си. Човек е особено доволен, когато съзнае, че има дарби и способности, които заслужено притежава. Всичко, което

човек е придобил по вътрешен път, му е дадено заслужено; всичко, което е придобил по външен път, механично, то е временно. Тогава и той ще каже като Соломон[23]: *Суета на суетите, всичко е суета.*

Днес повечето хора се оправдават за неуспеха си с условията. Вината не е в условията, а във вашия вътрешен страх: вие не сте герои. Казваш: „Това ще направя, онова ще направя“, но като дойде моментът да направите нещо, страхът изпъква на пръв план и вие избягвате. За да не се изложите пред другите, казвате, че ви се е явила някаква неотложна работа. Освен че не сте герои да изпълните обещанието си, но си служите и с лъжа. То е все едно страхливият войник да се оправдава, че няма пушка.

Следователно като изучаваш живота, спри вниманието си на положителните му страни – отрицателното е нещо вметнато. Например не е определено на хората да умират, но умират; не е определено да стават сиромаси, но стават такива; не е определено да бъдат невежи, но изпадат в невежество. Знанието понякога може да се придобие за една минута, а понякога и за 100 години не може да го получиш. Възможно ли е това? Възможно е. Виждаш пред себе си завеса, дръпваш я и пред теб се открива онова, което не си знаел. Колко време е нужно да дръпнеш една завеса?

Защо е нужно знание на човека? За да разреши и най-трудните си задачи. Например срещаш един богат човек, от когото зависи твоята съдба. Искаш да го спреш, да му кажеш нещо, но той не те поглежда. Искаш да отидеш в дома му, не може – пазачът не те пуска; да му пишеш писмо пак не може – той предоставя всичко на слугите си и трябва до тях да се допитваш. Как ще се доближиш до този недостъпен човек? Ти се обезсърчаваш и не знаеш какво да правиш. Казваш: „Нямам приятели в живота, никой не може да ми помогне“. И така да е, това не разрешава въпроса. Чашата ти се е изпразнила – това е обезсърчаването; като се напълни, ти пак ще се насърчиш. Така се редуват обезсърчаване и насърчаване. Важно е как ще се домогнете до непристъпния богаташ – мислете върху този въпрос като върху тема.

Що е обезсърчаването и насърчаването? Минаваш край едно дърво, на което са останали само пет плода. Откъсваш ги, изяждаш ги и се насърчаваш. След теб идва друг и като не намира нито един плод, обезсърчава се. В Природата има хиляди дървета. Ако първото дърво те е обезсърчило, иди при второто – там да се насърчиш. Третият да отиде при третото дърво. Много дървета има в Природата: и 99 пъти да се обезсърчиш, на стотния ще се насърчиш. Ето защо, колкото пъти и да ви обезсърчавам, не се страхувайте. Идете на стотното дърво, там ви чакат десет плода: ще ги откъснете и ще се насърчите. Който не постоянства, сам ще се спъне и ще каже: „Не отивам понататък, ще се върна назад“.

Процесите в Природата са незавършени и с това тя предвижда нещо добро за всички. Когато види някой крайно обезсърчен, тя веднага го поставя при условия, където да намери изходен път. Чрез мъчнотиите и страданията човек развива в себе си онези чувства и способности, които не е доразвил. У някои е слабо развито постоянството, милосърдието, приятелството или любовта към Бога; у други е слабо развито чувството към красивото и възвишеното, към справедливостта. Когато развие своите чувства и способности, човек подобрява живота си. Понякога ти липсва нещо малко и ако се намери някой да ти го достави, ти ставаш доволен и радостен. Малка услуга, направена навреме, струва повече и от най-голямата услуга, ненавреме направена. Изкуство е да знаеш кога и как да помогнеш на човека.

И тъй, за да знаеш какво ще ти се случи отвън, трябва да познаваш ухото си; за да знаеш с какви възможности разполагаш, трябва да изучаваш силите, които се крият в твоя нос; за да знаеш доколко са трайни или преходни твоите постижения, ще изучаваш устата си. Колко време ще живееш, това се познава от устата, от езика, специално от вкуса. Ако всичко, което вкусваш, приемаш без противоречие и с разположение, ти продължаваш живота си. Значи ухото показва резултатите, т.е. завършените процеси, а устата – незавършените. Здравето на човека

зависи от устата. Ще държиш устните си нито отворени, нито много затворени. Като ставаш сутрин от сън, веднага се огледай, да видиш какъв е цветът на устните ти. Ако е малко синкав, вземи мерки да им предадеш червен цвят. Обаче те не трябва да бъдат много червени. Силно червеният цвят е признак на голямо користолюбие. „Как да направим устните си червени?“ Чрез радостта. Като се радва, човек усилва кръвообращението си и дава възможност на артериалната кръв да тече по-бързо. Щом се подобри кръвообращението, усилва се и надеждата в човека. Когато надеждата е слаба, устните на човека посиняват; щом се усили надеждата, устните стават червени.

Помнете: както живеете днес, нищо не се постига. Аз наричам този живот робуване. Ще дойде господарят, ще ви сложи в кочината и ще ви храни, за да ви угои. Какъв е този живот? Живот на страдания. Каква нужда има Бог от такива страдания? Вие седите в кочината, лежите и се угоявате. Господарят угоява вашето безверие, обезсърчаване, бедност и т.н. Минавам край кочината и ви питам: „Как сте?“ „Обезсърчихме се“. Как е възможно насърчаването да се обезсърчи, чистото да се окаля и опетни? Човек може да се окаля, като падне, когато ледът започва да се топи; докато е здрав, никой не може да се окаля.

На какво прилича днешната лекция? На онези плодове, които някой е показвал на децата само за да ги видят, и след това ги е скривал: ту е вадел плодовете, ту ги е скривал. Най-после, като ги е скрил, е казал на децата: „Ако слушате, друг път пак ще ви донеса плодове“. Аз не съм такъв скъперник: щом съм ви показал хубавите плодове, ще ви дам и да ги опитате. Закон е: щом имаш семена, ще ги посееш в земята. Ще кажете, че знаете много работи. Верно е – ако е въпрос за знание, в известно отношение вие знаете повече от мен, но аз искам да ви дам истинско, положително знание, в което да няма абсолютно никакво съмнение. Това знание укрепва човешкия характер, разширява съзнанието.

Като наблюдавате крилцата на носа около ноздрите, виждате, че между тях и кривата линия на ухото има

нещо общо. Ако кривата линия на ухото намалява, намаляват и крилцата на носа. Коя част на ухото е най-важна? Всяка за себе си е важна, но те са в зависимост една от друга. Долната, месестата част на ухото е в зависимост от средната, а средната – от горната. Значи стомахът е в зависимост от дробовете, а дробовете – от мозъка. Понеже умът управлява човека, затова горната част на ухото трябва да бъде по-широка. Това означава човек, който мисли. Ако долната част на носа е по-широка, това показва, че стомахът е добре развит. От това зависи дължината на човешкия живот. Колкото по-тесни са ноздрите, толкова по-слаба е дихателната система. Ако стомахът и дробовете са слабо развити, и умът е слаб. Когато се обезсърчиш, погледни широката част на носа си и ще се насърчиш. Затова именно човек се секне: в широката част на носа е заровено богатството на човека и ако не се секне, той умира преждевременно. Секненето се отразява благотворно върху симпатичната нервна система.

Днес ви открих неща, за които трябва да платите. Например обърнах ви внимание как да се секнете – това е много важно. Казва се в Писанието, че Бог вдъхнал през ноздрите на човека и той станал жива душа. Сега и вие трябва да знаете как да поемате въздух, за да продължите живота си. Индусите имат специален начин за възприемане на жизнената прана[24] от въздуха чрез носа. Ако не знаеш този начин, ти ще дишаш и издишаш, без да приемаш праната от въздуха. Жизнената прана е необходима за дробовете. Съвременните хора се занимават с маловажни работи, а не знаят как да приемат праната от въздуха. Ако жизнената енергия се възприема правилно и отиде на определеното място в мозъка, много неща ще се изменят, условията на живота ще се подобрят.

Правилната обхода изисква от човека да знае какво да даде на ближния си, за да го задоволи. Срещаш един човек: погледни го така, че той да бъде доволен от тази среща. Нова философия е нужна на хората. Ако продължават да живеят и да мислят, както досега, животът им ще стане механичен. Човек трябва да бъде умен, силен,

да има къща, храна в достатъчно количество – това са завършени процеси. Въпреки това всеки се запитва как ще живее. Така не се говори! Хиляди, милиони същества са работили, за да създадат тази плодородна почва – човешкото тяло, и ако вие влезете във връзка с тях, ще подобрите живота си.

Казвате, че животните и растенията са глупави същества, че нямат голямо значение за човешкия живот. Това е криво разбиране. Един ден ще се спра върху въпроса за обходата, за да видите какво отношение да имате към животните и растенията. Знанието трябва да се координира, да се преобрази, да обхване Целокупния живот. Тогава и стомахът ще се преобрази: с малко храна, добре сдъвкана, може да свърши повече работа, отколкото с много храна, недобре сдъвкана. Не е нужно много желания и много мисли – това е товар, ненужна храна за психичния живот на човека. У всички ви има много мисли и желания, но те трябва да се поставят на тяхното място и да се извадят само онези от тях, които в даден случай могат да се впрегнат на работа.

Да работим върху носа си, да го моделираме – това е отлична работа за всекиго. Бъдещето на човека зависи от самия него: от очите, от устата и от ушите му. Като изправите малките недостатъци по тях, всичко останало ще дойде само. Махнете препятствието на ръката си и тя сама ще се канализира; отправете своите енергии по прав път и те сами ще моделират формите си. С малко, но разумна и съзнателна работа, се постига повече, отколкото с много и неразумна работа. Работете, където трябва, а не където не трябва.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

22. лекция, 24 февруари 1933 г., София, Изгрев

ГОЛЯМОТО И МАЛКОТО

Тайна молитва

Чете се темата *Най-малкото живо същество*.

Сега ще ви запитам: кое е най-голямото живо същество? Каква е разликата между най-малкото и най-голямото същество? Коя е най-малката величина в геометрията? Най-малко е това, което не може да се сравни с нищо. И най-голямото не може да се сравнява. Идеите за малкото и голямото са две несъизмерими величини. Голямото е съставено от множество малки единици, а всяка малка единица се измерва с друга малка единица. Пак ще ви запитам: кое е най-малкото същество, което се среща в живота? Ако има друго същество, което заема мястото на първото, то не е най-малко. Малкото същество, за което се говори, не може да се замести с друго. Всеки трябва да има по една най-малка и най-голяма несъизмерима идея. Най-малко същество е това, при което си най-близо; най-голямо е това, от което си най-далече.

Каква идея имате в съзнанието си под *най-малко същество*? Може ли животът сам по себе си да се раздели на толкова малки частици, че да се говори за най-малкото? Ако разглеждате живота като единство, той никога не може да се раздели; ако го разглеждате като геометриците, все ще има най-малка величина в него. От практическа гледна точка някои същества са малки, а други – големи. Защо пръстът не е толкова голям, колкото ръката? Кой човек е малък и какви са неговите качества? Ще кажете, че сте се объркали от понятията *най-малко* и *най-голямо*.

Кои величини ви интересуват в живота – малките или големите? Ако се занимавате с големи идеи, къде ги поставяте? Според мен за големите идеи няма място в живота. Къде се намират големите и велики идеи, които вие искате да постигнете? Ще кажете, че те са в съзнанието

на човека, но на кое място? Обичаш музиката, свирил си десетки години с цел да станеш голям виртуоз. Как и чрез какво се изявява твоята виртуозност? Чрез лъка, който се вдига и слага върху струните и прави различни движения. Движението на лъка върху струните раздвижва въздуха и се чуват различни тонове, които действат върху съзнанието. Чрез какво и как се изявява гениалният цигулар? Чрез неговата мисъл: той мисли, че е гениален, и хората, които го слушат, мислят същото. Ако той престане да се мисли за гениален, и хората ще престанат да го мислят за такъв. Тогава къде остава гениалността?

Може ли под *малко същество* да мислите за слабото, а под *голямо* – за силното в света? Всякога ли голямото същество крие сила в себе си? Ако е така, може ли да кажете, че всеки голям човек е силен? Трябва ли да мислим, че малкото работи със слабото, а голямото – със силното? Къде се чувствате по-добре: в малкото или в голямото пространство? Кога сте по-доволни: когато имате стотинка или когато имате един милион? Стотинката е стотна част от една цяла единица – величина, с която си служим в човешкия порядък в една човешка система. Между стотинката и милиона разликата е грамадна. Всеки предпочита милион пред стотинка; невъзможно е при днешните условия да се намери човек, който да пожелае стотинката пред милиона.

Много невъзможни неща има в света. Например възможно ли е да ви даде някой крепостен акт за владеене на Луната? На думи е възможно, но не и в действителност. Възможно ли е да ви дам на разположение всичкото злато на Луната? На думи е възможно, но как ще отидете там? На думи мога да ви дам и Слънцето, но как ще ви снабдя с крепостен акт? Това са непостижими идеи. Следователно гениалният е гениален, защото се мисли за такъв. Както той мисли за себе си, така и хората мислят за него. Силният е силен, защото той се мисли за такъв, но същевременно притежава в себе си и качествата на силата.

Сега ще пренеса идеята на друга основа. Питам: какво е вашето верую, каква е основата на вашия живот, какво искате да постигнете? Някой е завършил университет и

иска да стане общественик – какво ще постигне с това? Друг иска да стане богат, но това не е нова идея – от памтивека хората се стремят към богатство, всички искат да постигнат нещо. Кое е същественото, което трябва да ви отличава от другите хора? Искаш да бъдеш учен – това е постижимо; искаш да бъдеш силен – и това е постижимо. Всичко, което направиш, е все постижение. Това са постижения, общи за всички, но е важно какво можеш да постигнеш, което никой не може да ти отнеме.

Каква е вашата идея за Бога? Какво е астрология? Кой е основателят на астрологията? Бог. Според вас кое е реалното в света? Искам да дадете такова определение, че и вие самите да бъдете доволни. Понякога вие давате определение за нещо, но сами не вярвате в това. Как ще определите, че има нещо реално във вас? Разговаряте с един приятел – къде е реалното в разговора? Реалното се отличава с един придатък. Всяка идея, която не придава нещо към съзнанието, не е реална. Ако кажа, че ви давам един хляб, но само на думи, това даване реално ли е? И вие може да ядете хляба мислено, но в мисленото ядене няма нищо реално, то нищо не ви придава; друг е въпросът да ядете и да придобиете нещо от яденето. Та като давате определение за нещо, трябва да бъдете честни.

Какво представлява честността и тя може ли да се претегли? Има везни, на които може да се мери честността. Който е извършил една постъпка, тежи повече, отколкото онзи, който нищо не е направил. Това се доказва с факта, че известен мозъчен център привлича към себе си повече кръв, отколкото другите мозъчни центрове, поради което човек натежава. Когато върши добро, човек се свързва със силите на Природата. Добрият човек не е тежък, но се различава по тегло от лошия. Колко тежи добрият човек? Когато човек приема въздух, теглото му се увеличава с толкова, колкото въздух е възприел. Като издиша въздуха, теглото на човека намалява с 33 грама. Също така живият човек е с 33 грама по-тежък от умрелия: като замине за другия свят, той олеква с 33 грама. Така искат да кажат, че животът тежи 33 грама. Изобщо човек не тежи много. На какво разчитате в живота? Ще кажете, че вярвате в

Бога. Щом вярвате в Бога, защо се обезсърчавате?

Казвате, че вярвате в някого. Да, но вярата ви е относителна. Да вярваш в някого, това значи да вярваш като на себе си. Ти си търговец и тъкмо отваряш касата си, влиза един познат, който минава за честен човек. Ти му вярваш, но въпреки това в теб се явява един страх да не би да е видял отворената каса. Ето, твоята вяра се разколебава и когато искаш да излезеш по работа, в теб се явява съмнение, страх: как той ще остане сам в кантората. Като излезеш, бързаш по-скоро да се върнеш, да провериш парите си. Къде остана доверието ти в него? Като се увериш, че парите са намясто, ти казваш: „Този човек наистина бил честен“. Честен е, но при дадено условие. Ако оставиш имота си в ръцете на един човек цели 20 години и като се върнеш, той ти предаде всичко в изправност, даже с един придатък, той е честен човек. Всеки от вас е търговска фирма: дошли сте на Земята за известен брой години, за да работите в тази фирма. Един ден ще ви извикат и ще ви запитат: „Какво направихте досега, какво спечелихте?“.

Днес всеки живее за себе си и иска да постигне нещо, но каквото и да постигне, то не е за него самия. Той се лъже, ако мисли, че е постигнал нещо за себе си. Ако мисли така, каквото е постигнал, ще го изгуби. Ако всяка придобивка не стане достояние на всички живи същества, тя не е реална; ако придобивките на другите не са и твои придобивки, и те не са реални. Реалните неща се предават от един човек на друг. Аз ви навеждам на тези мисли, за да укрепнете в живота. Един ден може да кажете: „Десет години изучавах окултната наука, но то било празна работа“. Питам: ако цели 40–50 години си ял и пил на Земята, един ден, като заминеш за онзи свят, това няма ли да е празна работа? Какво ще остане от онова, което носиш в себе си? „Все ще остане нещо, ако не всичко.“ Какво ще остане от физиката, химията, математиката, които сте изучавали? „Способностите и дарбите може да останат в човека.“ Къде ще останат те, не знаете. „Ще останат може би в съзнанието.“ Вие трябва да имате ясна представа за човека, за човешкото съзнание. Значи човек не е това, което днес виждаме.

Като разговаряме така, у вас се явява мисълта дали аз зная всичко това. Ако е въпрос за знание и незнание, всички сте невежи, но всеки иска да покаже, че знае нещо. Според мен вие трябва да се убедите, че не знаете. Например един музикант свири, но не дава израз на това, което свири – тонът му е груб. Това не е свирене. Друг минава за писател, пише книги, но често изпуска букви, даже цели думи. Това не е писател. Той пише думата *любов*. Мисли, че я е написал вярно, а е изпуснал буквата *л*. Грешката е в правописа му.

Едни хора са материалисти, други – идеалисти; едни са вярващи, други – безверници. Каква е разликата между идеалиста и материалиста? Материалистът има органични недостатъци, а идеалистът е в естествената обстановка на нещата. Материалистът убеждава хората да не вярват в Бога, а той сам не е убеден в това, което отрича. Проповядваш, че не съществува Бог, а сам не вярваш в своята проповед; нещо отвътре ти казва: „Не си прав“. Ти доказваш, поддържаш първото си мнение – и като се успокоиш, нещо ти нашепва: „Не е вярно това“. Питам го: кое е вярно тогава? „Не зная.“ В такъв случай мълчи! Чудно нещо – цели 20 години доказваш на хората нещо, а на себе си не можеш да го докажеш. Често вие доказвате известна истина, в която сами не сте уверени.

Коя е причината за разочарованието? Всеки иска да постигне известна идея или желание – и ако не го постигне, се разочарова. Някой иска да стане учен. За кого иска да стане учен – или за себе си, или за хората. Нека един от вас каже колко деца са в семейството, от колко души е семейството им? (*Един от учениците отговаря: „Ние сме 3 деца – момчета. Аз съм първият, най-големият. Значи с майка ми и баща ми сме всичко 5 души“.*)

Понеже числото 4 е силно, първото момче, първият син търси начин да внесе в себе си малко мекота, пластичност. Без мекота няма постижения; и без сила няма постижения. Следователно щом знанието внася сила, а любовта – мекота, всякога ще има постижения. При всички изпитания ученикът трябва да остане твърд, непоколебим, да не се отклонява от пътя си. Затова е нужна

вяра: ученикът може да постигне своята идея само когато е свързан с Бога. Някой минава за безверник, а всъщност има вяра. Той даже не подозира, че е вярващ. Друг минава за вярващ, а всъщност е безверник. Един познат казваше: „Аз съм голям безверник, не вярвам в суеверия“. Без да очаква, аз му казах: „Знаеш ли, че след три години ще умреш?“ „Откъде знаеш това?“. Значи той веднага повярва на думите ми – той е вярващ, без да знае това. По носа на човека се познава колко време ще живее. Понякога човек не вярва в съществуването на една велика сила, а вярва на хората. Силата на човека се крие в неговата вяра. Вярвай в разумността и доброто, вложени в теб – те са резултат на твоята разумност и доброта, а не вярвай на богатството и на бедността. Следователно вярвай в причината на нещата, а не в нейните резултати.

Какви са вашите възгледи и убеждения? Вие минавате за окултни ученици. Това не е лошо; не е лошо и да бъдете богати. Какво ще постигнеш, ако си богат търговец и продаваш само газ за осветление? Очаква те изненада – газта може да се запали и да изгори. Къде ще отиде твоето богатство? Ето защо разчитай на знанието в себе си – то е истинското богатство; всичко останало е негов резултат. Стремете се към истинското богатство, към реалното в света. Да намериш Бога и да се свържеш с Него, това значи да постигнеш желанията си. Всеки се стреми да постигне нещо. Например един иска да стане министър, друг иска да стане депутат, трети – поет, музикант или художник – обаче това са служби. Всеки трябва да се стреми към нещо, но към какво?

Ще ви приведа един пример, да видите кой е истинският стремеж на човека. Виждате един голям, хубав замък, добре осветен, и в него един човек, херметически затворен. Той има на разположение всичко – ядене, пиене, книги за четене, но е лишен от свобода, няма право да излезе вън от замъка. Какво е положението на този човек, осъден на 30 или 50 години живот в замъка? Той ще предпочете да се откаже от хубавото ядене и пиене, от хубавата обстановка, но да излезе на свобода. Свободата е

неговият стремеж; той се чуди защо при всички блага и удобства е лишен от свобода.

Противоречията в живота на човека показват, че той е херметически затворен в замък, където има всичко на разположение, но е лишен от свобода. Той се намира в един омагьосан кръг: иска да постигне нещо, но не знае как. Колко години ще живее човек на Земята, също не знае; ще има ли успех, или няма да има, и това не знае. Кога ще научи това? Когато излезе от замъка и влезе в простора на Природата; когато се свърже със съзнанието на разумните същества, които са готови да му услужат.

Разумните същества взаимно си помагат и така реализират своите идеи. Защо срещате противодействие? Защото сте се свързали с неразумни същества, чиято цел е да пречат на добрите и разумни същества в постигане на техните идеали. Започваш една добра работа, но нещо отвътре ти казва: „Напусни я, нищо няма да придобиеш от нея“. Докато се поддаваш на това нашепване, ти започваш една, втора, трета работа, напускаш ги всички и накрая казваш: „Животът няма смисъл“. Така е, ти си влязъл вече в замъка с неговите строго определени граници, но това не е животът. И в замъка да си, и вън от него, обърни се към Бога – само Той ще те спаси, Той ще ти помогне да реализираш своите желания. Само идеята за Бога е в състояние да осмисли твоя живот.

Какво означава голямата уста? Какъв трябва да бъде цветът на устните? Червен. А дебелината им? Колкото по-дебели са устните, толкова по-добре е развита стомашната система; тънките устни говорят за деликатна стомашна система. Има мярка колко дебели трябва да бъдат устните. Какво означават кръглите вежди? Кривите линии в човека показват, че чувствата имат надмощие над мислите; правите линии показват, че интелектът взима надмощие. Като разглеждате двете ръце на човека, виждате, че те не са еднакви: дланта на едната ръка е мека, а на другата – твърда, корава. Същото се забелязва и в горната част на ръцете: едната е по-гладка и мека, а другата – по-космата и твърда, груба. Щом кожата на ръцете не е еднаква, това

показва, че и възприятията на човека не са еднакви. Гладката кожа означава нежност. Двама души имат еднакви носове: прави, еднакво дълги, но кожата на единия е гладка, нежна, а на другия – груба. Различието в кожата показва, че тези двама души се различават и в характерите си.

Като ученици ще знаете, че способностите на човека се развиват само при специалното им хранене. Не може да развиеш една способност, ако не я храниш, и то със съответна за нея храна. Способностите растат и се развиват като растенията. Ако искаш да развиваш музикалността си, дружи с хора, по-музикални от теб – те ще ти предадат нещо от себе си. Ако дружиш с хора, по-слабо музикални от теб, ти ще им предадеш нещо. Едновременно ще даваш и ще взимаш. Ако само даваш, това е една крайност; ако само взимаш, това е друга крайност.

Дружи с даровити хора, защото от тях изтича особена магнетична сила, която храни твоите способности. Ако обикновен цигулар влезе в музикална среда, веднага се въодушевява. Какво ще кажете за музикалните критици: музикални ли са, или не? Те критикуват музикантите, но самите те са хора с обикновени музикални способности. Как ще критикуваш един виден музикант? Един виден певец пее: не го критикувай, но пей заедно с него. Като те слуша, той сам ще разбере какво му липсва. Музикантът е авторитет сам за себе си, той сам се критикува, сам се коригира. Той има една вътрешна мярка в себе си и по нея съди верни ли са тоновете му, или не са.

Вярвайте на това, което е вложено във вас – останалите неща са само пособия и инструменти. Вярвайте в това, което първоначално се проявява във вас. Приемаш една идея, но съзнанието ти се раздвоява. Откажи се от всяка идея, която внася раздвояване – тя не е за теб. Поддържай хармония между ума и сърцето си – само така ще имаш постижения. Не се стреми да постигнеш всичко изведнъж. Искаш да се качиш на един висок планински връх и търсиш най-краткия път, но той не е най-безопасният. Пътят към върха е стръмен, не можеш да се качиш направо: ще обикаляш, ще извиваш пътя си, докато го стигнеш.

Няколко пъти ще обиколиш планината, докато стигнеш върха. Колко пъти конят обикаля хармана, докато овършее житото! Конят, който вършее, си ти. Конят обикаля хармана, за да очука житото. Колко пъти и ти трябва да се въртиш около една идея, за да излезе тя навън.

Кое в човека се върти? Разумното. Онзи, който те върти, казва: „Ще очукаш житото добре, за да ядем и ти, и Аз“. Кой те върти? Господарят ти. Той е разумен, знае какво иска от теб. Ти мислиш, че си свободен, но Той те хване и те тегли. От време на време те пуска, после пак те хване: тегли те напред, докато свършиш работата. Само разумното може да ограничава. В кого вярвате вие? Ще кажете, че вярвате в Бога. Няма по-хубаво нещо от това. Питам: като вярвате в Бога, защо още при първата мъчнотия се разколебавате в Него?

Тема за следния път: *Произход на мъчнотиите.*

Двама души, еднакво силни физически и умствено, се влюбват в една мома. На кого от двамата ще отговори тя? И двамата я теглят към себе си: единият я е хванал за лявата ръка, а другият – за дясната. Свободна ли е тя да се определи към едната или другата страна? Как ще се освободи тя? Трябва да дойде друг, по-силен от тях. Да, но няма такъв човек. И двамата са красиви: кого ще предпочете тя и как ще се освободи? Едно може да я спаси – да се стопи. Ако може да направи това, тя е по-умна от тях; ако не може да се стопи, тя ще остане с векове разпъната на кръст. Значи момата се намира между два идеала. Тя ще се справи с мъчнотията си само ако се отрече от себе си – това значи да се стопиш. Докато се откаже от себе си, т.е. докато се стопи, човек ще страда, ще бъде разпънат на кръст.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

23. лекция, 3 март 1933 г., София, Изгрев

ЗАТВОР И ОСВОБОЖДАВАНЕ

Тайна молитва

Тема за следния път: *Причини за неуспехите.*

Какво се разбира под *успех* и какво – под *неуспех*? Ако се нахраниш, успех ли е това? Външно е успех. Всяко хранене ли е успех? Понякога храната не подхожда за даден организъм, не се отразява благоприятно върху него. Когато се нахраниш, казваш: „Успях да се нахраня“, което подразбира, че си отишъл в гостилницата и си могъл да се вредиш.

Думата *успех* означава и развитие на вътрешни качества. Какво е нужно, за да успява човек? Всеки иска да има успех. Например като се вредиш навреме да издържиш изпита си, ти считаш, че си успял в нещо. Друг успява да се запише в университета, но с това не се свършва работата. Щом се запишеш, ти си вече студент, но учене се иска от теб. Много от вас сте завършили университет, но не знаете защо съществуват твърдата, течната и въздухообразната материя. Какви са свойствата им, вие знаете, но какво е предназначението им, не знаете. Водата може да кара воденици, машини, мотори; и вятърът кара воденици.

Забелязано е, че като минава през гъста, твърда материя, човек се намира под едно влияние; като минава през течна материя, се намира под друго влияние; а минавайки през въздухообразна материя, е под трето влияние. От значение е за какво мисли човек: дали за твърдата, за течната или за въздухообразната материя. Ако искаш да си построиш къща, да си купиш ниви, лозя, ти си под влияние на твърдата материя. Ако мислиш за морета, за океани, за плавания, ти си под влияние на течната материя. Ако си астроном и мислиш за небето и небесните светила, ти си под влияние на въздухообразната материя. Следователно който мисли за земята, е земен тип; който мисли за

водата, е воден тип; който мисли за въздуха, е въздушен тип. Това, за което мислиш най-много, то оказва влияние върху теб.

От това гледище човек още живее в подземие, той не е излязъл на повърхността на земята, а е затворен в мозъка си, в гъста материя. Външно изглежда, че човек се е освободил от гъстата материя, че не се влияе от нея, от своя мозък. Засега мозъкът се храни с твърда материя, след време той ще се храни с по-рядка материя – с въздух.

Днес човек се занимава с идеята за освобождаването. Засега той е още затворен в една черупка, както мозъкът. Затворен си в един малък череп и оттам мислиш как да завладееш света. Какво ли не си фантазираш! Някой те бутне по главата и ти казваш: „Знаеш ли кой съм аз?“. Кой си? Ти си човек, затворен в един малък череп, който едва събира от един до два килограма мозък. Средно мозъкът тежи от 1200 до 1800 грама. Последното число се отнася до гениални хора. Като измерят мозъка на един гениален човек, всички се учудват на тежестта му. Обаче гениалният умира и мозъкът му изчезва. Значи и той, като обикновените хора, не се нуждае от много. Човек може да прекара живота си с един и половина килограма мозък. Който не разсъждава правилно, като чуе това, ще се обезсърчи. Колко трябва да бъде голяма главата на човека; практично ли е да бъде голяма? На едно тяло, тежко 60–70 килограма, му трябва 2–3 килограма тежка глава. Ако пък главата е тежка 50 килограма, колко трябва да бъде тежко тялото? Около 1000 килограма. Мозъкът на слона по отношение на големината на тялото му е малък – заедно с гръбначния мозък той има тегло около 9 килограма.

Аз искам да ви наведа на мисъл, за която малко се говори в научния свят, а именно: успехът в живота не зависи от големината на мозъка, нито от големината на тялото – това са само условия. Слонът, който има грамадно тяло и мозък, тежък 9 килограма, се управлява от човека, който има малко тяло в сравнение с неговото и мозък, тежък един килограм и половина. Не отричам значението на мозъка, но имам предвид неговото качество. Ако

се безпокоиш за нищо и никакво, какво е качеството на твоя мозък? Безпокойството е присъщо на първобитния човек. Тогава са ставали земетресения, наводнения, бури в съзнанието му, следователно безпокойството в него е било оправдано.

Щом се безпокоите, и вие още не сте излезли от първия геологичен период – от дилувиалния период, от вулканическите изригвания. Ти си неразположен, безпокоиш се и мислиш, че с това ще постигнеш нещо. Освен че нищо няма да постигнеш, но влизаш в общия кипеж на живота. Казваш: „От мен човек не става“. Не си прав – ти си вече човек: имаш два крака и две ръце, ходиш изправен, имаш глава, лице, мозък. Може би искаш да кажеш, че не мислиш по човешки, т.е. не мислиш правилно – това е друг въпрос. „Еди-кой си е завършил университет, аз нищо не съм завършил.“ Какво е постигнал той със своето образование? Работил е известно време за народа си и след смъртта му ще признаят заслугите му. Какъв смисъл има в това? Пазете живота си, внимавайте да не скъсате нишката. Всичко останало – обезсърчаване и насърчаване, скръб и радост, сила и безсилие – произтичат от един и същи източник.

Остаряваш – обезсърчаваш се; подмладиш се – насърчаваш се. Като стар губиш енергията си, като млад придобиваш енергия. Кое ти дава право да се обезсърчиш? „Остарях, не мога вече да мисля.“ Старият не мисли ли? Кое дърво дава повече плод: старото или младото? Старото дърво е по-организирано от младото. Казваш: „Трябва да завърша университет, да заема добра служба, да си създам добро материално положение и да си поживея“. Така мислят всички хора – учени и прости: по какво се отличаваш от тях? Като се върнат от работа, и ученият, и простият мислят за ядене, мислят какво е сготвила жената: ако е супа, дали е сготвена добре, ако е кокошка, дали е печена, или варена.

Ще се върна към твърдите, течните и въздухообразните вещества. Твърдите вещества се отличават с голямо постоянство; течните – с разширяване, с разливане; а

въздухообразните – с голяма пъргавина и подвижност. Те служат като съединителна връзка между два свята. Изучавайте трите вида на материята от високо гледище – от гледището на духовния и умствения свят. Като пренасяте нещата от по-нисш в по-висш свят, вие ще понасяте полесно всички изпитания. Днес се смущаваш от това, какво мислят хората за теб. Като застанеш на по-високо стъпало, ще мислиш правилно, без да се смущаваш. Че хората говорят за теб, това да не те смущава: важно е вярно ли е това, което говорят. И за мен могат да говорят добро и лошо. Бил съм учен човек. Ако е вярно, прави са. Бил съм силен. Важно е дали се ползвам от силата, която имам.

Младите говорят за знание, за култура. Питам: какво ще стане с вашето знание след 30–40 години, какво ще остане от вашето разбиране? Днес мислите по един начин, тогава ще мислите по друг. Ще кажете, че според законите на Природата всичко се мени. Не е така – само преходните неща се менят. Какво ще мислиш, ако те затворят? Там ще те облекат в халат. Халатът е преходна дреха, наложена ти е, по необходимост я носиш. И в сегашния културен свят има наложени положения от ред поколения, които не са естествени. Новият живот ще освободи човека от всичко непотребно. Щом излезеш от затвора, ще се освободиш от затворническия халат. И католическото кюре носи кепе на главата, но то е временно; щом напусне поста, той се освобождава от него. В живота има много затворници, които минават за свободни хора и разнасят своето благословение тук и там. Не се минава много време – и виждаш, че тези хора един след друг ги изнасят – заминали са за другия свят.

Каква е разликата между онзи, който е затворен между четири стени, и онзи, който свободно се движи, а всъщност е в затвор? Първият заминава за другия свят самотен, никой не го оплаква, а втория го придружават много близки и познати, речи му държат, венци и цветя му носят. Казваш: „Да ме пази Господ от затвор!“. От този затвор бягаш, в друг влизаш. Ще завършиш богословско училище, ще те облекат в особена дреха и ще тръгнеш да

благославяш хората. И това не е лошо, но то е повторение. С години наред в живота се повтаря една и съща история: носи се житото на воденицата, мели се, докато стане на брашно. Казвате: „Култура е това!“. Да, култура на смляното жито, култура на брашното.

Говори се за египетската, за вавилонската, за еврейската, за индуската култура. Това са все култури, но какво стана с тях? Днес се правят разкопки, търсят да намерят величието на Египет. Намират в гробниците мумии, изучават ги и от останките им съдят за тогавашната култура. След хиляди години ще изучават и нас, и ние ще бъдем в някой музей. Ще кажете, че така трябва да бъде.

Аз изнасям тези неща не за да се обезсърчавате: за мен това не е обезсърчаване, а е фаза в развитието на живота. Когато видя пъпката на един цвят, аз не я отричам, но гледам на нея като на фаза, през която цветът минава. Тя не е крайният резултат: след време ще се пукне, ще се покаже чашката, венчето на цвета, и най-после ще се разтвори целият цвят. Така ще се явяват един цвят след друг с малко различие помежду си. И цветът не е последната фаза: той ще прецъфти, ще върже плод и след време плодът ще узрее, ще падне на земята и ще се изгуби. Следователно има тясна вътрешна връзка между пъпката, цвета и узрелия плод. Казвате: „Изгуби се плодът“. Не се е изгубил, а е влязъл или в земята, или в стомаха на едно живо същество. Плодът все ще бъде изяден от някое живо същество.

Вие сега се нуждаете от положително верую. Време е да се откажете от старите учения и вярвания на вашите деди и прадеди. Сега се налага поне малка промяна във формите на живота и в самия живот. Докога ще вярвате в традициите и в човешките закони, докога ще вярвате в преходните неща? Хората си правят къщи, и вие си правите къщи; хората се хранят и обличат по един и същи начин, който и вие следвате. Тогава каква е разликата между вас и затворника? Затворникът става и ляга, излиза и влиза, храни се все със звънец, като казва: „Закон е това“. Питам: такива ли са законите в Природата? Мислите ли,

че както живеете сега, това е естественият, правилният живот? Не сте ли и вие затворници като всички хора? Ако сте затворници, къде е директорът, кой е вашият директор? Ще кажете, че вие изучавате окултната наука.

На окултните науки аз гледам другояче. Има една физиогномия, която гледа на хората като на затворници. Аз се интересувам от онази физиогномия, която разглежда двата типа хора: затворници и свободни. Следователно като срещна един човек, аз проверявам затворник ли е той, или е свободен. Ако е затворник, разглеждам го от една светлина, ако е свободен – от друга. Ломброзо[25] разглеждал хората като затворници, като престъпни типове, и то в последната фаза. Има три категории затворници: първата е в предварителния затвор; втората е в средата на затвора, а третата – в дъното на затвора. Ломброзо разглеждал само онези, които са в дъното на затвора – най-престъпните типове, а останалите – в средата и в предварителния затвор, не са били предмет на неговите изследвания. Що се отнася до свободните типове, той не се занимавал с тях.

Съвременната медицина изучава човека в неговите болезнени състояния, т.е. като затворник. Тя трябва да го изучава като свободен – само така ще дойде до заключението, че той не умира. Свободният човек е безсмъртен; смъртта е затвор, ограничение. Ти си затворен, мъчно ти е нещо, страдаш, боледуваш, на никого не вярваш – коя е причината за това, не знаеш. Трябва да се освободиш от мисълта за ограниченията, да станеш свободен. Това не се постига изведнъж. Сега вие сте в затвора, но в коя част, не знаете. Почти всички сте в предварителния затвор. Има една опасност за вас: ако не живеете добре, ще влезете в средната част на затвора, а оттам – на дъното. Желателно е да излезете от предварителния затвор, да няма нужда да изследвате средата и дъното на затвора.

Всички се нуждаете от самообладание. Малко хора съм срещал, които имат самообладание. Англичаните имат външно самообладание. В това отношение китайците ги надминават. Китаецът е спокоен, не се вълнува, гле-

да какво става около него и се усмихва. Много китайци съм срещал, но само веднъж видях китаец да се усмихва. Той беше попаднал в един голям омнибус, между много европейци, като едни от тях бяха с бомбета на главата си, други – с меки шапки, добре облечени. Китаецът беше без шапка, с дълга коса и с особени дървени обувки, като налъми. Всички го гледаха, но и той ги гледаше. По едно време той се усмихна, с което искаше да каже: „Как попаднах между тези хора?“. Китаецът счита за безчестие да носи европейска шапка, както и европеецът – ако трябва да носи дълга коса. Това са външни неща. Такива бомбета и дълги коси има вътре в човека – от тях трябва да се освободите. Например безверник си – ето едно бомбе; песимист си – друго бомбе. Важно е да се определиш като човек, а не като европеец или китаец. Кои са качествата на човека?

Днес всеки се стреми към свобода: няма по-хубаво нещо от нея. Какво по-голямо благо от това, да бъдеш вън от затвора? Докато си в затвора, ще се натъкваш на различни изпитания и противодействия – те представляват твърди вещества. Какво ще правите с тях? Ще ги хванете на работа. Искаш да използваш парата – къде ще я поставиш? Нали е нужен котел, а той се прави от твърдо вещество. Искаш да използваш електричните вълни – пак ще си послужиш с твърдо вещество: тръбите, жиците, които се употребяват при електрическата инсталация, са от метал – твърдо вещество.

И в човека има предавателни и приемателни станции: очите, ушите, веждите, носът, устата, пръстите. Вие още не знаете службата на тези станции. Има теории за това, но те не ви задоволяват. Има адепти, които знаят законите на Природата, и като махнат с дясната си ръка, укротяват бурята. Знание е нужно за това. И вие може да махнете с ръка на бурята, но тя ще продължава да вилнее. Царят подпише една заповед – и работите се нареждат: неговият подпис има сила? Съзнанието на царя е свързано със съзнанието на множество разумни същества, а подписът на простия човек няма сила. Казваш: „Аз съм говедар“. Ако

си говедар, бъди поне цар на говедата, та като издадеш една заповед, всички да я изпълнят. Ако говедата не те познават и нито едно от тях не изпълнява твоята воля, какъв цар си ти? Говедар е онзи, който само дава, без да го познават и зачитат говедата. Следователно не можеш да бъдеш цар, преди да си бил говедар. Овчарят стои на по-високо място от говедаря, защото овцата е по-умна и по-благородна от говедата. Волът може да те мушне, но овцата – никога. Между млекопитаещите овцата минава за най-благородно животно, затова овчарят се ползва от почитанието и уважението на хората. Овцата се възпитава по-лесно от говедото.

Задача на всеки човек е да изучава условията, да види какво може да направи, как може да ги използва. Нищо не става произволно: разумни закони управляват света. Ето един прост случай: искате да накарате едно колело да се движи. Ако пуснете водата под него, то няма да се движи, но ако я пуснете отгоре или отстрани, ще се задвижи. Колкото по-силна е водата, толкова по-бързо ще се движи колелото. Значи водата е едно условие, а силата ѝ – второ условие. Разумният използва условията и работата му върви напред.

Студент си, готвиш се за изпит, но се намираш в трудно положение – не помниш, паметта ти е слаба. Казваш: „Не съм паметлив“. Коя е причината за това? Причината може да е в сегашния ти живот, а може да е в миналото прераждане. Ако разбираш законите, може да изправиш този недостатък. Интересно е да знаеш в какви случаи паметта ти е слаба: дали при запомняне на имена, на дати или на събития.

Забелязано е, че когато мозъкът заболява, първо се забравят съществителните имена, после – прилагателните, глагола и най-накрая – съюзите. Когато паметта се възстановява, става обратното: първо си спомня съюзите, глаголите, прилагателните, и най-накрая – съществителните. Това показва, че съществителните са от най-нов произход, после са съюзите, прилагателните, а глаголите са най-старите думи. Човек трябва да знае произхода и значението на всяка дума в речта. Ако няма нужното знание, той, ес-

тествено, се обезсърчава – това е неизбежно. Чрез обезсърчаването ти преодоляваш известна мъчнотия и придобиваш опитност. Има едно специално място на носа, където се отразява обезсърчението. Щом се обезсърчиш, пипни това място и обезсърчението веднага ще изчезне.

Един американски милионер пожелал виден художник да го нарисува. През първия ден художникът направил скицата, схванал добре чертите на милионера. На втория ден, като продължил работата си, останал изненадан: забелязал малка промяна в линията на носа. Поправил грешката си и си отишъл доволен от работата. На третия ден забелязъл същото нещо. Той се почудил и си казал: „Каква е тази работа! Никога не съм правил подобна грешка. Защо този нос не ми се поддава?“. Милионерът се усмихнал и казал: „Приятелю, ти рисуваш добре, грешката не е в теб, но в моя нос – той е изкуствен“. Значи милионерът съзнателно побутвал носа си, искал да изпита художника.

И тъй, в живота има изкуствени и естествени неща. Изкуствените постоянно се променят, те не са реални – те са изкуствени носове и както и да ги рисуваш, колкото и да си майстор, все ще те изненадат. Също така има естествени и изкуствени мисли и чувства. Не се занимавай с тях, не прави опит да ги рисуваш. Изкуствената мисъл може да измениш, когато пожелаеш. Основната идея в живота е да дойдете до това положение, където нещата не се менят. Това е реалността.

Какво е реалност? Представи си, че от дядо ти е останало голямо наследство, заключено в каса. Радваш се, обикаляш около касата, но ключът не е в теб, не можеш да я отключиш. Имаш нужда от пари, а не можеш да си помогнеш. Отиваш при един, при друг приятел, никой не ти помага. Ти си пред катастрофа, но най-после си спомняш, че някъде вкъщи си видял един ключ; изпробваш го и се оказва, че е от касата. Отключваш и виждаш, че тя е пълна със злато. Обезсърчаването ти изчезва, ти се радваш, че си спасен от катастрофата. Докато не беше ключът в ръката ти, ти беше обезсърчен; щом го намери, ти се насърчи. Значи реалността е в ключа.

Какво е ключът? Това е знанието на законите в Природата. Там ще намерим онова, което ти е нужно. Само Истината разрешава въпросите – тя носи светлина и свобода за човешкия дух. Който се е домогнал до Истината, само той може да се тонира. Само с едно слушане работите не се уреждат – школа трябва на хората, да прилагат новите методи за своето изправяне. Има метод за усилване на паметта и за 2–3 месеца може да се постигне това. Първо ще се концентрираш, за да се изолираш от външния свят, и като си в него, да не се безпокоиш и смущаваш от нищо.

Има една жица в Природата, по която тече енергията на безпокойството и смущението. Щом се докоснеш до нея, веднага започваш да се безпокоиш – нейната енергия те засяга. Като знаеш това, стой на разстояние от тази жица, не я пипай. „Тя е на пътя ми.“ Мини по друг път, не минавай всякога по един и същи път. Умният не решава въпросите си по един и същи начин, нито по една и съща форма. Понякога минаваш по един път – разположен си добре; но друг ден минаваш по същия път, а не си разположен. Този ден по Земята текат енергии, противоположни на твоя организъм. Ти си влязъл във връзка с едно дисхармонично течение в Природата. И хората са носители на различни течения: едни на хармонични, други – на дисхармонични.

Не дружете с хора, носители на дисхармонични течения. Професорът къса един, а другите минават благополучно. Той не прави това съзнателно, а по причина, че мозъчните му течения и тези на студента са в дисхармония. Ако студентът разбира този закон, ще се яви на изпит друг ден, когато енергиите между тях са хармонични. Ето как трябва да постъпи този студент: понеже професорът върви по мъжка линия, енергиите у него са по-груби, както и тези на студента. Преди да се яви на изпит, студентът трябва да помоли една от студентките – с мек, женствен характер, да влезе преди него, да смекчи атмосферата. Един наш приятел, студент по медицина, се явил на изпит при един строг професор. Едва влязъл в стаята, професорът му казал: „Първо да се яви студентката номер

еди-кой си, а вие – след нея“. Нашият познат има мекота, женственост: достатъчно беше да влезе и да излезе от стаята, за да внесе нещо меко, благо в характера на професора. Студентката влязла преди него и издържала изпита си добре. След нея се явил нашият приятел, който, без да съзнава, помогнал и на себе си, и на студентката. Ще кажете, че това не е наука. Ако знаете законите и можете да ги прилагате, наука е. Ще пуснете тока, колелото ще се завърти и ще произведе светлина.

И тъй, да използваш своята мисъл, своето чувство и своята воля навреме, това е наука. Днес всички говорят за мисълта, за чувствата, но нищо не постигат, защото нямат знания или не знаят как да ги приложат. Говорят за воля, но не могат да запазят една обикновена тайна. Дойде един, съобщя му нещо и казвам: „Ще го пазиш в тайна за една година, на никого няма да го кажеш“. Той обещава да пази тайната, но седи неспокоен, мъчи се – и като види един от приятелите си, казва му: „Слушай, ще ти кажа една тайна, но само ти ще я знаеш“. Приятелят му я каже на свой приятел, той – на друг, и в края на краищата всички я знаят. Пази тайната, която ти е казана: ако я изпуснеш, ти губиш. Има хора, които са крайно скрити, пазят тайна; други пък са много отворени, не държат тайна в себе си. И едното, и другото е крайност. Ще държиш идеята в себе си, докато узрее; след това ще я пуснеш в света, да се ползват всички от нея. Йоан[26] видя много неща в невидимия свят, но му се каза да ги запечата. Има неща, за които и сега не се позволява да се казват.

Като се говори за човешкия ум, сърце и воля, стигаме до устройството на човека. Казвам: човек не е създаден произволно – Бог, най-разумният, е неговият създател. В създаването на човека са взели участие множество разумни същества. Всичките органи – очите, ушите, носът, устата – са поставени на местата си. Всичко красиво и възвишено в човека има Божествен произход. Ако искаш да бъдеш красив, ще се обърнеш към Божественото начало – там е красотата. Като мислиш така, ще бъдеш красив. Това не се постига за един ден, но поне ще поставиш основа на

своето желание. Като работиш така, ще преобразиш своя организъм. Това значи успех, който зависи от твоята разумност. Разумната Природа не желае да страдат хората. Казано е в Писанието: *Бог не съизволява в страданията и смъртта на човека*. Значи Той иска да се радвате на благата, които ви е дал. Не може ли човек да използва разумно тези блага?

Работете за идването на новото в света. Новата мисъл, новото разбиране ще ви тонират, ще оформят вашите органи. Очите, ушите, устата, носът на съвремените хора още не са установени по Божествените закони. Човешките мисли и чувства са ги отклонили от онези правилни мерки, които Природата е дала. Ако спра вниманието си върху вашите очи, уши, уста и нос, вие ще се обезсърчите и ще кажете: „Нищо няма да излезе от нас". Не се смущавайте, всичко се променя – и вашите лица ще се изменят. В продължение на 10 години човек може да преобрази своята уста, очи, нос, да подобри линиите на тялото си; да подобри целия си живот. Оставете се напълно на влиянието на разумните сили в Природата – те ще ви преобразят. Това значи да се развива човек естествено. Има един естествен ред и порядък, който нарежда работите. Там действат разумни същества по един велик, Божествен план. Този план е завършен в ръцете на Бога, но вие още не сте го реализирали на Земята. За насърчение на всички казвам: има една основна идея в центъра на вашия мозък, която свети като скъпоценен камък. Той е изгубеният ключ, скритото богатство, и който го намери, ще се ползва от него. И като се домогнеш до него, не го вади навън, но се ползвай от неговите качества.

Изучавайте физиогномията, както изучавате фактите на днешната наука. Изучавайте и другите окултни науки по нов начин – чрез концентрация. Не говоря за концентрацията на факирите, но да я постигнете по един правилен, хармоничен начин. Да минавате от едно състояние в друго, без да нарушавате връзката между разумните сили. Под *концентрация* разбирам, след като сте направили една погрешка, да се опитате да възстановите хармонията

между своя ум, сърце и воля. Това значи влизане в естествения, хармоничен ред на силите, които премахват непотребните неща – спънки в човешкия живот. Например каква по-голяма дисхармония би могла да се произведе от желанието на човека да се удави, да се отрови – да се самоубие; или каква по-голяма дисхармония от тази – човек да се отрече от своите религиозни вярвания или научни изследвания. Отричането нищо не разрешава.

Един българин, отчаян от живота си, решил да се удави. Неговият добър приятел, като разбрал намерението му, взел една кофа с чиста вода и тръгнал след него. В момента, когато се готвел да се хвърли във водата, приятелят му се засилил и излял кофата с вода върху него. Той се стреснал веднага, обърнал се назад и го попитал: „Защо ме намокри?“. Той не помислил даже, че като се хвърли във водата, цял ще се измокри, а се пази от една кофа вода. Постъпката на приятеля му го стреснала и той се върнал у дома. Като размишлявал, той си казвал: „Добре, че ме заляха с вода, да ми дойде умът в главата“. Значи като ти дойде мисъл за давене, излей върху главата си кофа вода – тя ще те тонира, ще възстанови твоето равновесие. Следователно когато някой от вас заболее от хрема, треска или друга болест, цярът им е котел с вода. Той ще ви ободри и ще внесе в ума ви една красива мисъл, а в сърцето – едно красиво чувство.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

24. лекция, 10 март 1933 г., София, Изгрев

ОБЩИ И ЧАСТНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Чете се темата *Причини за неуспеха в живота*.

Тема за следния път: *Методи за придобиване на красотата*.

Има много причини за успеха и неуспеха на човека, но мъчно може да се каже какви са те. От какво зависи човек да бъде художник? От вътрешните и външните условия, в които е поставен. Ако е сляп, може ли да бъде художник; ако човек е глух, може ли да бъде музикант; ако е ням и глух, може ли да бъде оратор? Това са общи положения, но има и частни, от които също зависи успехът и неуспехът на човека. Частно положение е например речта на оратора да бъде красноречива и съдържателна. Ако речта е красива, но не е съдържателна, значи в нея липсва нещо.

Какво ще кажете за младия момък, който се облича хубаво, а не изпълнява даденото обещание? Да се облича хубаво, причината за това е една; да не изпълнява обещанието си, е друга. Той се оправдава с неразположението си. Днес си неразположен, но всеки ден не си такъв. Има хора, които рядко са неразположени; има хора, които често са такива, почти всеки ден. Главната роля за неразположението на човека играе стомахът: човек е неразположен, когато стомахът му е разстроен. Коя е причината за разстройството на стомаха? Главата. Щом страда главата, и стомахът страда – това е общо положение.

Мнозина обръщат внимание на общите положения в живота. Например казвате: „Да имаме успех в работите си“, но от какво зависи той? Този въпрос може да се зададе и при всеки неуспех. Колкото и да ви интересува това, вие може да бъдете близо или далече от истината. Ще кажете, че причината за неуспеха е във външните условия, но на

какво се дължат те? Например искаш да станеш музикант, но баща ти и майка ти не се интересуват от музика и не искат да подкрепят твоето желание. Те са богати земеделци, но не разбират от музика и на твоята идея да изучаваш музика те гледат като на птица, кацнала на дърво. Докато е на дървото, птицата пее – и дървото пее; щом хвръкне, тя вече не се чува, но и дървото престава да пее. Дървото понякога пее и само, но с птицата пее по-добре. Когато има ехо в планината, и дърветата пеят, и долините пеят.

Ще кажете, че това не ви интересува. Какво ви интересува? Вие се безпокоите как ще прекарате живота си, ще имате ли успех. И гладният мисли само за едно: как и откъде ще намери нещо за ядене. Ако е в град или село, ще влезе в някоя къща, ще си изпроси малко хляб, обаче той е в планината – откъде ще намери хляб? Ще кажете да усили хода си, по-скоро да стигне до някое село. Слаб е човекът, краката му не го държат, сили няма – как ще ускори движението си? За да стигне до едно село, трябва да измине 20 километра, а той е толкова слаб, че едва извървява два метра за минута. Изчислете за колко време ще измине 20 километра. Лесно се говори за успех, но успехът представлява път от 30–40 километра. Как ще го изминеш със слабите си, треперещи крака? Първото условие за успеха на човека е да се домогне до магическата страна на живота. Който се е докоснал до тази страна, той се радва на успеха си; който не може да я постигне, страда, мъчи се.

Какво се иска от човека, за да се домогне до магическата страна на живота и на Природата? Послушание. Казва ти се: „Слушай, вземи лист и молив, да запишеш всичко, каквото трябва да направиш!“ „Няма защо да пиша, аз помня добре.“ „Ще отидеш на планината, ще вървиш два километра навътре, ще се отбиеш наляво и там ще видиш една пещера. Ще вземеш ключа, ще завъртиш три пъти наляво и четири пъти надясно, вратата ще се отвори и ще влезеш вътре, където ще намериш всичко, каквото желаеш: храна, дрехи, книги за четене“. Тръгваш на път, но забравяш какво трябваше да направиш: вече си пред

пещерата, но не знаеш къде е ключът, не помниш колко пъти трябва да завъртиш наляво и колко пъти – надясно. Щастието и успехът ти зависят именно от отварянето на тази врата. Стоиш и си мислиш: „Какво да правя сега? Къде е човекът, който ми посочи тази пещера?“.

Казвам: всички, които ме слушате днес, сте в положението на онзи в планината. Всички сте забравили къде е ключът и по колко пъти трябва да го завъртите наляво и надясно, за да отворите вратата. Какво ще се прави тогава? Ще чакате да дойдат добрите условия. Пещерата е човекът. Като дойдете до човека, ще врътнете ключа три пъти наляво и четири пъти надясно, където е посоката на ума – ще мислите правилно. Лявата страна е посоката на сърцето – ще чувствате правилно. Сърцето разрешава едни въпроси, а умът – други.

Казваш: „Трябва да обичам, да възлюбя някого“. Искаш да обичаш, за да получиш нещо – обичта всякога дава. Срещнеш един човек, който може да ти помогне, да ти даде нещо от себе си, но в случая е замръзнал, всичко в него е в застой. Какво трябва да направиш? Да го стоплиш. Като го обикнеш, ти ще го стоплиш и водата, т.е. животът, в него ще потече. Ако не можеш да стопиш леда в него, ти не го обичаш. Каква любов е тази, която не може да стопи леда? Има хора, които не се поддават на стопяване, но те са малко. Изобщо Любовта е сила, която може да стопи всякакъв лед. Но първо ще стопиш своя лед, а после – леда на другите. Как ще топиш леда на хората, ако не си стопил своя? Следователно ще пееш, ще свириш, ще обичаш, докато стоплиш човека.

Какво се постига днес с музиката? Нищо особено не се постига, защото не е намерен ключът на пещерата. В музиката има три ключа. Обикновеният е виолин ключ[27]. Например имате на виолин ключ три ноти: долно *до*, *фа* на петолинието и горно *до*, с такт 4/4. Изпейте сега тези ноти, да видите какво ще излезе. Тонът *фа* има зелен цвят и означава растене. Накъде ще растеш? Навсякъде, във всички посоки, както расте бобът. Ще растеш, но и ще мислиш. Бобът се издига нависоко, увива се около някоя

суха пръчка. Като вземат пръчката, той пада на земята, където го обират, нарязват го и го слагат в тенджерата да ври. Казвате: „Не си струва да вариш боб“. Ако не вземеш вярно тона *фа*, това показва, че не си израснал правилно. Щом не растеш правилно, ти си неразположен. Тогава вземи правилно тона *до*, основния тон на живота – червения цвят. Пей и свири *до*, докато възстановиш хармонията си.

„Нямам ли друга работа, че ще пея?“ Много работа може да имаш, много дългове имаш, но знай, че оправянето на твоите работи е в зависимост от тона *до* – основният тон на живота. Тръгваш на път с известна цел, чието постигане зависи от краката ти. Ако те са здрави, ще постигнеш целта си; ако не са здрави, нищо няма да постигнеш. Ще се грижиш за краката си, няма да ги нараняваш. Ще ги впрягаш на работа, да не атрофират, но ще ходиш умерено. Ако отслабнат и откажат да вървят, ще обвиниш съдбата си, но в случая ти сам си съдбата си. Ще се движиш, ще работиш, за да не атрофираш органите си.

Съвременните хора имат задачи, които трябва да решат. „Как да ги решим?“ Стопи леда и водата сама ще си намери пътя: без да я учиш, тя знае накъде да тече. Запали свещта и не я учи как да свети – тя знае как. Ако стоиш пред запалената свещ и я учиш какво да прави, ти си на крив път. Друг е въпросът, ако не можеш да я запалиш – тогава между свещта и теб няма никакво отношение. Свещта може да свети, а ти можеш да я запалиш. След това ще я вземеш със себе си, за да ти покаже пътя. Ако очакваш на светлината да те носи, ти си в положението на аристократа, който очаква на другите. Не, ти сам ще носиш светлината, а тя ще ти покаже пътя. Къде е мястото на светлината? В човешкия ум.

Като се натъква на неуспехи, на известни противоречия, човек казва: „И аз имам достойнство, не мога повече да понасям“. Не си само ти с достойнство, всичко живо има достойнство, защото то е качество на цялото Битие, на цялата Природа, на Бога. Само Бог е достоен в пълния смисъл на думата. Мислиш, че с достойнството си трябва

да блеснеш пред хората – това е частично разбиране за достойнството. Успехът на човека е частично постижение; успехът на светията също е частично постижение. Успехът на Бога е общо постижение, следователно само Бог успява. Ако Бог успява, всички хора ще успяват; ако Той не успява, никой не може да успее. Като знаете това, не спъвайте работата на Бога, защото така и себе си ще спъвате. Искаш да станеш виден музикант, да се прославиш в обществото – това е частично разбиране. Пей и свири за себе си, първо ти да се харесаш, а после другите. Какъв смисъл има да те харесват Петко, Драган, Стоян? Ще изпаднеш в положението на онзи американец, който събудил от сън един виртуоз цигулар да му свири.

Виден цигулар отишъл в Париж и дал три хубави концерта. Като чул за този знаменит цигулар, американецът пожелал да го слуша, но изпуснал и трите концерта. Понеже желанието му да го чуе било силно, той отишъл в хотела му, да го моли за специален концерт. Цигуларят запитал:

– Какво искате?

– Имам силно желание да ми посвирите.

– Не мога, аз съм вече в леглото, дадох три концерта.

– Ще ви платя 500 долара, само да ми посвирите!

– Не мога.

– Хиляда долара ще дам.

Цигуларят се замислил, станал от леглото си и започнал да свири, а американецът слушал отвън. После тропнал на вратата, предал хилядата долара и казал:

– Благодаря за концерта. Сега ще ви помоля да ми дадете цигулката си, аз да ви посвиря, да си кажете мнението.

Цигуларят се замислил какво ще стане, ако даде цигулката си на американеца, а той избяга с нея? Само за 1000 долара!

– Защо се колебаете? Дайте си цигулката да посвиря и аз.

Как трябва да постъпи музикантът?

И тъй, достойнството е общо положение. Като знаете това, стремете се към общите положения в живота като

еднакво задължителни за всички. Тогава, ако искаш да имаш успех в живота, ще спазваш общите принципи. „Искам да бъда щастлив.“ Щастието ти зависи от твоето здраве, като общо положение за всички. Ако си здрав, весел, с добро разположение на духа, където и да отидеш, ще бъдеш добре приет, но ако си мрачен, песимист, всички врати ще бъдат затворени за теб.

Представи си, че паднеш в планината и навехнеш крака си. Богат си, имаш пари, но няма кой да ти помогне. В това време минава един човек покрай теб, иска да ти помогне, но не може. Той тръгва за града, който е далече на 10 километра, за да намери кабриолет, с който да те пренесе в болницата. Колко време трябва да лежиш, докато дойде този човек, за да те вдигне от мястото? Обаче щастието ти се усмихва – минава друг човек, който веднага се залавя за работа: разтрива крака ти, превързва го и след половин час се изправяш. И двамата тръгвате заедно за града – ставате приятели. След време и първият пристига с кабриолета, но не може да те намери.

Казвам: хората не успяват, защото търсят щастието си по пътя на кабриолетите. Щастието е в твоите ръце: това, което сам можеш да направиш в даден момент, е твоето щастие, както и щастието на другите. Щастието може да бъде и вън от теб, но това е изключителен случай. Не уповавай на изключителните случаи. Ако можеш да разтриеш изкълчения крак на своя ближен, ти държиш неговото щастие в ръцете си. Понякога щастието на човека зависи от една дума, казана намясто и навреме. Ако знаеш как да драснеш кибритената клечка, ти ще запалиш огъня и ще се стоплиш; ако не можеш да запалиш огъня, ще трепериш от студ и ще кажеш: „Лоша е съдбата ми“. Това е частично разбиране.

Радвай се, че има умни, добри, учени хора по Земята. „Не ме интересуват тези хора.“ Ако един човек е здрав, всички ще бъдат здрави; ако един е умен, добър и учен, всички хора ще бъдат умни, добри и учени. Да се учиш, това е общодостъпно за всички – въпросът е само до времето и условията. Успехът, доброто е общо благо за всич-

ки. Природата желае щастието на всички същества, но тя не може да им го наложи. Всяко същество желае своето щастие и го възприема като общ принцип. Ако не желаеш щастието на другите, и ти не можеш да бъдеш щастлив; ако не желаеш щастието на другите, и те няма да желаят твоето щастие.

Съществува един велик закон в света, върху който се гради животът – законът на Любовта. Не може да обичаш някого и той да не отговори на твоята любов. В закона на Любовта няма никакво изключение; където има изключения, там Любовта отсъства – тя изключва всякаква корист. Ако мислиш, че като заемеш първо място, ще придобиеш Любовта, ти сам се заблуждаваш. Не можеш да застанеш пред устата на кравата и оттам да очакваш мляко. Ще вземеш последното място, ще хванеш вимето ѝ и ще започнеш да я доиш. Докато се стремиш към първото място, нищо няма да получиш. Ще оставиш първото място – главата – и ще отидеш на последното – при опашката, където ще започнеш да доиш. Който стои на първо място, той храни кравата; който стои на последно място, той я дои.

Има учени, които отхранват науката; има учени, които я доят. Има религиозни, които отхранват религията, и други, които я доят. Това е философия. И едното е хубаво, и другото е хубаво. Тези процеси трябва да се разбират. Ако искаш плодовете на живота, стой на последно място. „Не съм свикнал да седя на последно място.“ Тогава ще се лишиш от млякото, от плода на живота. Първото място е за умните хора – те ще приготвят условията за доенето. Ако първо не нахраниш кравата, никакво мляко не можеш да очакваш. Значи резултатът, постижението идва от последното място – това значи правилно разбиране. „Закъсах, обърках се.“ Закъса, защото си недоволен от последното място. „Какво да правя? Да отида на първото място, при главата?“ Не, там нищо няма да получиш. Ще стоиш на последното място, докато дойде кравата от паша; ще се наведеш и ще започнеш да я доиш.

Сега ще ви дам темата *Грее Слънцето*, за да я разработите свободно. Как ще започнете да пеете? Първо ще отидете при главата, а оттам – при опашката, в края на Слънцето. (*Учителя пее мощно: „Грее Слънцето, на болните носи здраве, а на здравите – щастие“.*) Опитайте се и вие да изпеете тази песен, може да използвате и други думи. Пазете следното правило: всяко музикално упражнение да съвпада с ударението на думите. Понякога ударението на думите не съвпада с мисълта. Където няма съвпадение, там отсъства всякаква музикалност. То е все едно да видиш един голям, едър човек с тънки устни, които не отговарят на неговия ръст: тънките устни подхождат на дребен, малък човек. Природата обича съразмерност между органите, между частите на тялото.

Може да започнете песента от *ми*. Значи българинът първо минава през страдания, а после започва да мисли. Вие стоите и не знаете откъде да започнете. Десет деца са се събрали пред един кладенец, всяко носи празна чаша, но не знае как да я напълни. По едно време идва един човек с кофа, вързана с въже, и веднага децата се събират около него; той пуска кофата в кладенеца, изважда вода и напълва чашките на децата.

След *ми* ще вземете *ре*, за да внесете движение в песента. Това е състоянието на болния, който иска вече да стане от леглото си и казва: „Достатъчна ми е любовта на близките, искам вече друга любов“. Това е любовта на правилата – правила за болния. И вие направете опит да изпеете песента по друг начин, не по старите правила.

Един юнкер, ученик във военната гимназия, писал зададена тема по български език. Понеже не знаел къде се поставят препинателни знакове, той ги сложил на края на темата си, след което писал: „Всички по местата си! Заповядвам ви: хайде, марш!“. Наистина той заповядва добре, но дали знаковете ще го послушат – това е важният въпрос. Запетаята е знак за малка почивка; точка и запетая – за по-голяма почивка. Какво означават двете точки, т.е. двоеточието? След двоеточието изреждаме нещо, най-после слагаме точка.

Там, където българинът поставя точка и запетая, англичанинът слага само запетая. Той казва: „Времето е пари“. Българинът има много време на разположение, пилее го, а англичанинът го пести. Характерните черти на един народ се познават по езика му, както и неговият темперамент, и начинът, по който нарежда мисълта си. Германецът поставя глагола в края на изречението: той нарежда всички думи и накрая свършва с глагола.

Често вие се смущавате от погрешките си. Не се смущавайте: обикновено учените, гениалните хора грешат, а обикновените и глупавите грешат много рядко. Всички изключения в Природата се дължат все на гениални хора. Онзи, който прави изчисления за движенията на Земята, е изпуснал нещо и се е явило едно малко изключение. В човешкия живот има много изключения. Който може да изправи едно от тях, той е гениален човек. Всяко изключение подразбира погрешка, която носи големи последствия. Както са допуснати изключенията, така са допуснати и страданията. Не е желателно страданието, но е неизбежно.

Пазете се от контрастите, от противоположностите в живота. Следователно радостта и скръбта са контрасти, допуснати от самата Природа. Помни: като страдаш, ти правиш услуга някому; като страдаш, Природата взима от теб нещо и го дава другиму. В случая ти си онова същество, от което се взима нещо. Това, което се взима от теб, за да се даде на друг, носи твоето щастие, защото то се урегулира чрез закона на обмяната. Аз не искам да ви убеждавам, но казвам: зад всеки неуспех, зад всяко страдание се крие известно благо.

Изпейте сега песента *Грее Слънцето*. Кога трябва да пеете: сутрин, при изгрев слънце, или вечер? Може да пеете по всяко време. Има смисъл, като пееш *Грее Слънцето*, наистина то да изгрее – значи между песента и изгряването на Слънцето да има известна връзка. За да разбереш дали Слънцето чува твоята песен, пей в облачно време. Ако облаците се разпръснат и Слънцето изгрее, значи то чува песента; ако облаците не се разпръснат и Слънцето

не изгрее, то не се интересува от твоята песен. И аз много пъти съм пял на Слънцето – и понякога то изгрява, понякога не изгрява. В първия случай то харесва песента, във втория не я харесва. Щом не харесва песента ми, аз сменям тона си, докато най-после то изгрее. Щастието на човека се заключава в това, да пее на Слънцето и то да му се открива. Във всяка работа, която има резултат, Слънцето взима участие; където няма резултат, няма никакъв плод и тогава небето е облачно и Слънцето е забулено.

Пейте *Грее Слънцето*, за да свършите работата си добре, да имате резултат. От вас зависи да имате плод. Ще прилагате един метод след друг, докато постигнете успех.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

25. лекция, 17 март 1933 г., София, Изгрев

ПОСТОЯННИ И ПРОМЕНЛИВИ СИЛИ

Тайна молитва

Учителят по геометрия пита един ученик:
– Коя линия наричаме права?
– Всяка линия, която не е крива, е права.
– Коя линия е крива?
– Всяка линия, която не е права, е крива.
– Коя линия е счупена?
– Тази линия, която не е нито права, нито крива, е счупена.

Верни ли са отговорите на ученика? Според някои учени една линия е права, когато силите ѝ се уравновесяват, но ако на едната или на другата страна има по-голямо противодействие, тя се изкривява. За да се изкриви, правата линия завива надолу или нагоре – в посоката, в която търси изход. Едно тяло се движи със сила и среща на пътя си голямо противодействие и за да го избегне, изкривява пътя си. Има ли някакво противоречие в това? Няма никакво противоречие, но тялото удължава пътя си. Кривата линия изминава по-дълъг път от този на правата, следователно изразходваната енергия е по-голяма.

Най-късото разстояние между две точки е права линия. Между две точки може да се прекара само една права линия, а между три точки може да се прекара крива линия. Казват за някого, че е крив. Кое е лошото в кривата линия? Крив е онзи, който в даден момент не постъпва добре. Защо свързват кривата линия с неправилната постъпка? Така се определя отношението между ума и сърцето. Сърцето, т.е. чувствата, образуват кривата линия, а умът, т.е. мислите – правата линия. Казва се, че в правата линия силите са уравновесени – откъдето и да идват, те са в равновесие или в покой. Значи всеки човек, който има постоянство, може да върши някаква работа. Постоянни-

те сили на правата линия винаги вършат повече работа, отколкото променливите сили. Какви са силите на ветрената воденица: постоянни или променливи? Променливи. А на водната воденица? Постоянни. Оттук вадим заключението: правата линия е емблема на постоянните сили, а кривата линия – на променливите. В какво се изявява променливостта? В това, че едната сила е по-слаба от другата.

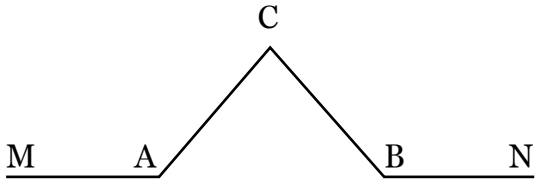

Фиг. 1

Взимаме три точки – *A*, *B*, *C*, които представляват сили (фиг.1). Силите *A* и *B* се стремят към *C*, която в случая представлява човешката глава. Имаме още две точки – *M* и *N*, които също се насочват към *C*. Правите линии *AM* и *BN* представляват двете ръце на човека, издадени настрани, и се отправят нагоре към *C* – към главата. Двете ръце представляват два вида електричество – положително и отрицателно, или два вида магнетизъм – също положителен и отрицателен. Мислите и чувствата също биват положителни и отрицателни. Силите могат да се превръщат: положителната в отрицателна и отрицателната в положителна. Който има самообладание, превръща отрицателните сили в себе си в положителни.

За самообладание се говори само в психичния живот, а не и в механичния. Вдигаш ръката си да удариш някого, но веднага дойде самообладанието и ти я сваляш. В механиката процесите са завършени и от резултатите съдите за силите, които действат там. Например един човек се дави в реката, хората веднага тичат да го спасят. Ако могат да го спасят, те се радват; ако се удави, скърбят. За реката обаче е безразлично дали някой се е удавил, или

се е спасил: тя продължава да си тече, както и по-рано. В механичния живот стават грешки, без да се съзнават като такива. В психичния живот обаче процесите са незавършени – там всяка грешка предстои на изправяне.

Кое е положителното в света? Умът и мислите, които минават през него. Кое е отрицателното? Сърцето с чувствата и желанията. Обаче без желания умът не може да се прояви. Може ли да имате свещ без материала, който я създава? Ако фитилът не е пъхнат в лой или парафин, той не може да гори, той не е свещ. Следователно и умът без чувства и желания не може да се проявява. Как ще работи воденицата, ако няма вода, която да движи колелото? В случая водата и колелото са условия, а движението – резултат, от който зависи колко жито ще се смели. Но и без условията нищо не се постига – ако колелото се счупи, водата ще си тече, но житото няма да се мели. В този смисъл чувствата са условие за ума. Ако в теб не се събуди какво да е чувство, и мисълта няма да се прояви. Ще кажете, че и без чувства може. Не, колкото са важни мислите, толкова са важни и чувствата. Колкото по-хармонични са чувствата, толкова по-възвишени са и мислите. И обратно: дисхармоничните чувства са причина за проява на дисхармонични мисли.

Къде е мястото на чувствата? В симпатичната нервна система – тя играе роля на инсталация на чувствата. Главният мозък е инсталация на мислите, но в него има място и за чувствата. Кривата линия отзад на главата определя чувствата на човека, а правата линия – челото – определя неговите мисли.

В геометрията освен за прави и криви линии се говори и за счупени, от които хората се страхуват. Няма нищо лошо в счупването на линията. Ако една права или крива линия не се счупи, не може да се говори за проява на известна сила. Счупването на една линия представлява известно противоречие. Следователно не е опасно пречупването; опасно е, когато то става безразборно, защото тогава силите се проявяват неправилно. Значи човек е недоволен от пречупването, когато не е станало намясто. Когато

водата извира, когато светлината се изявява – и там става пречупване. Ако светлината не се пречупва, не може да се прояви. Ще кажете, че това са философски работи. И без тях не може, те са екскурзия на ума. Който има време, може да прави такива екскурзии – те са отлични. Човек може да се качва по планините и да слиза, но важно е да прилага. Ако не прилагаш това, което си научил, нищо няма да постигнеш: ще говориш за права и крива линия, без да се ползваш от тях.

Питам: какво е добро? Ако ми отговорите като онзи ученик, ще кажете, че добро е онова, което не е зло. Често вие се смущавате, защото не можете да си дадете един определен отговор на въпросите, които ви интересуват. Имате един голям прът – *AB*, забит отвесно в земята, и като го огрее Слънцето, той хвърля сянка, която прилича на него. Ако приемете пръта като добро, сянката му ще бъде неговото зло – отражение на доброто. Ако лятно време, силно изпотен, седнеш под сянката на някое дърво, непременно ще се простудиш – сянката е злото в света. Който седи в сянката на злото, всякога боледува. За да не боледуваш, прави добро. Който не прави добро, прави зло. Значи злото не съществува вън от доброто. Вън от човешкия ум няма крива мисъл. Ако мислиш правилно, криви мисли не съществуват. Ако мисълта не се проявява правилно, непременно ще се изкриви. Който не прави добро, прави зло; който не мисли правилно, мисли криво. От това гледище злото и кривата мисъл не съществуват.

С един пример ще ви обясня какво е добро и какво е зло. Дават ти вкусно, добре сготвено ядене – то представлява доброто. Обаче ти ядеш повече, отколкото трябва, стомахът ти се претоварва, ти се огъваш от болки, не знаеш какво да правиш – това е злото. Взимаш очистително и се облекчаваш. Може ли храната да се нарече зло? Злото е в преяждането: ако беше ял по-малко, нямаше да страдаш. Яж по-малко, даже оставай малко гладен.

Ако откраднеш една торба със злато от богатия, ти си направил зло. Парите са добро нещо, но с открадването ти си нарушил равновесието на силите в богатия и Природа-

та те държи отговорен. Ще върнеш парите на богатия, за да възстановиш равновесието на неговите сили. Крадецът бърка в касата на богатия с една ръка, затова постъпката му се разглежда като престъпление. Добрият и разумен човек бърка с двете си ръце, взима само две златни монети и затваря касата. Като му потрябват, пак си взима две монети. Тази мисъл не ви е ясна, защото вие имате установени теории за отношенията в живота. Според мен права постъпка е тази, която вие можете да приложите и към себе си, и към обкръжаващите. Ако към себе си постъпвате по един начин, а към обкръжаващите – по друг, постъпката ви не е правилна. Ти бъркаш в чуждата каса, но и в твоята бъркат. Ако само ти бъркаш в чуждите каси, това е престъпление.

Човек трябва да има постоянство в мисълта и в чувствата си. Ако в мисълта си е постоянен, а в чувствата – непостоянен, той дава много обещания, без да ги изпълнява. Който обещава, а не изпълнява, може да има отличен ум, но в чувствата си е непостоянен. Където чувствата са непостоянни, там има неустойчивост. За да се стабилизираш, трябва да възпитаваш чувствата си, т.е. да ги хармонизираш. Възможно ли е това? За онзи, който знае законите, всичко е възможно. Възможността и невъзможността зависят от знанието. Можеш да направиш само онова, което знаеш; което не знаеш, не можеш да го направиш. Казваш: „Аз зная това“. Щом го знаеш, направи го. „Не мога да го направя.“ Значи не го знаеш. „Познавам този човек.“ Дай му тогава хиляда лева назаем. „Не мога да му дам.“ Значи не го познаваш. Ти познаваш даден човек само тогава, когато можеш да се справиш с него при всички условия; щом не можеш да се справиш с него, нито ти го познаваш, нито той те познава. Познавате ли Слънцето?

Има два вида познаване: можеш да познаваш и разбираш някого, без той да те познава и разбира; можеш да познаваш и разбираш някого, и той да те познава и разбира. Когато работят заедно, хората трябва да се познават, защото ако не се познават, нищо не могат да направят. Бог ви познава, но вие не Го познавате; Слънцето ви

познава, но вие не го познавате. Аз говоря за Разумното слънце, което стои зад обикновеното, физическо Слънце. Да познаваш Слънцето, значи неговата светлина да произведе в теб мисъл. Ако се питаш защо грее Слънцето и си недоволен от неговата силна светлина, ти не го познаваш; ако изпитваш приятност от светлината и топлината на Слънцето, ти го познаваш. Трябва ли да ти се обяснява това, което разбираш?

Нося ти хляб: ти знаеш какво представлява той, знаеш каква сила съдържа. Трябва ли да ти обяснявам по каква линия съм го донесъл – по права или по крива. В случая хлябът е важен, а не по каква линия съм дошъл. Човек никога не може да се движи само по права или само по крива линия. Ако в един момент се движи по права, в следващия вече се движи по крива линия – това е неизбежен закон. Две прави линии, продължение една на друга, представляват възможност за изкривяване. Например правата *AB,* продължена неограничено, идва до точка *C*, откъдето започва да се изкривява.

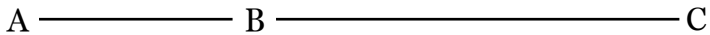

Фиг. 2

С други думи казано: като мислиш, т.е. като работиш с ума си, идваш до положение, където чувствата взимат участие. Значи започваш с права линия – с ума; после линията се изкривява – идват чувствата. Пътят върви хармонично: права линия, после крива; пак права, пак крива. Ако правите линии са повече, а кривите – по-малко, не е добре, но и обратно: ако кривите са повече, а правите – по-малко, пак не е добре. Или ако на мисълта давате повече време, отколкото на чувствата, пак не е добре: и в единия, и в другия случай вие нарушавате равновесието в Природата.

Къде се проявяват счупените линии? Те служат като съединителна връзка между правите и кривите линии, за да ги хармонизират. Правата линия не може веднага да се превърне в крива – докато стане това, на помощ идва счупената линия. Тя е мястото, където правата линия се

скачва с кривата – там именно се явява енергията, там се явява светлината.

Мнозина гледат на кривите линии като на грешки. Благодарете на грешките си – те са ви научили на много работи. Всяка грешка е цвят или малко изворче, откъдето се придобива нещо. И гениалният, и светията грешат, но разумно използват всяка грешка. Светията поставя свещ на грешката си и с нея свети на хората; гениятпоставя паметник на грешките си, за да ги виждат хората отдалече и да не ги повтарят. Не е добре да се повтарят грешките. Ако като счетоводител направиш грешка в изчисленията и вместо 10 000 лева напишеш 1000 лева, ще ощетиш себе си. Ако грешката е за сметка на един крайно беден човек, има смисъл да се прави. Бедният има да дава 10 000 лева, а ще плати 1000 лева: чиновникът ще се ощети.

Според мен при погрешката ти ощетяваш себе си, а правиш добро на другите. Ако грешиш спрямо себе си, сам се ощетяваш; ако грешиш спрямо другите, тях ощетяваш. Всякога анализирайте грешките си, да знаете кого ощетявате. Ако ощетяваш себе си, не съжалявай. Дал си на някого 10 000 лева вместо 1000 лева – не съжалявай. Ако ощетяваш другите, веднага изправи грешката си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

26. лекция, 24 март 1933 г., София, Изгрев

ЗАКОН НА ДОБРОТО

Тайна молитва

Тема за следния път: *Отношение между минералите и растенията.*

Какво се разбира под *самообладание*? Да владееш нещо, което можеш да хванеш, разбирам. Можеш да завладееш Земята и да я управляваш, но как ще владееш нещо, което не можеш да хванеш? Казваш: „Искам да бъда свободен“. В какво се заключава свободата? Искаш да бъдеш свободен, когато ядеш, да не те стиска някой за гърлото. Искаш да бъдеш свободен, когато ходиш по улиците, да не срещаш никакво препятствие. И при най-голямото ограничение ти пак можеш да бъдеш свободен. Ограничението на леда не е ограничение за водата и ограничението на водата не е ограничение за парата. Колкото повече се разрежда материята, толкова повече изчезват ограниченията. Следователно ако изпаднеш при лоши условия, измени състоянието си. Твърдото вещество е ограничено във време и пространство: щом излезе извън времето и пространството, то вече има свобода. Оттук може да извадите няколко правила за живота.

Срещаш един човек и се плашиш от него, но другите хора не се плашат. Срещаш друг, когото обичаш, и се радваш, че си го срещнал, но други хора го срещат, а не се радват. Значи това, което плаши един, не плаши всички, и това, което е радост за един, не е радост за всички. Ти се страхуваш от мечката, но мечето не се страхува от нея, а като я види, то се радва, защото при нея то е по-свободно, макар и в гората, отколкото само. Всички хора искат да бъдат свободни, но свободата, която търсят, не съществува на Земята. Нито богатият е свободен, нито бедният; нито ученият е свободен, нито простият. Не казвам, че човек никак не е свободен: до известна степен е свободен,

но не така, както си мисли. Стражарят е свободен, докато се разхожда из улиците, но щом се яви при началника си, вече не е свободен. И началникът не е свободен пред своя началник. И царят, над когото няма по-големи хора, също не е свободен: и той се страхува да не би да има някакъв заговор, някакви конспирации против него. Изобщо няма свободен човек на Земята – всеки се страхува от нещо: достатъчно е да му намериш слабото място, за да се уплаши.

Събираме числата 2 + 3 = 5. Ако заличим знаците плюс и равно, остават числата 2, 3, 5, без да знаем какво да правим с тях. Как събираме две числа на едно място? Можем ли да съберем водата и маслото? Каквото и да правим с тях, маслото винаги ще плува над водата. Маслото казва: „Аз не падам на дъното. Колкото и да се мъчат да ме поставят там, няма да успеят, аз ще изляза на повърхността“. Ученият казва, че маслото плува над водата, защото е по-леко от нея. За маслото е естествено да бъде леко, да плува над водата, но не и за човека. Казват: „Човек трябва да има тежест“ – значи да не е лек.

Казва се още, че човек трябва да бъде добър. Какво се разбира под *добър*, под *добро*? Добро е това, без което не можеш. Значи да ядеш е добро; да мислиш, да чувстваш е добро; да говориш, да ходиш, да дишаш е добро. Щом престанеш да дишаш, да ядеш, ти страдаш. Като престанеш да мислиш и да чувстваш, да ходиш и да говориш, ти пак страдаш. Много естествено: в света всичко е движение. Щом престанеш да ядеш, да дишаш, да мислиш и да чувстваш, ти преставаш да се движиш, значи преставаш и да живееш.

Слушате някой да казва, че трябва да израсте, висок да стане. Така говори младият, който расте на височина. Колко може да израсте? Най-много два метра – планина не може да стане. Колко са два метра? От два метра плат една риза не можеш да ушиеш: ако платът е 80 сантиметра широк, едва за едно дете става, а за голям човек са нужни поне 3–4 метра плат. В числата 3 и 4 се крият динамични сили. Докато ги разглеждаш като цифри, ти имаш едно разбиране; щом погледаш на тях като на динамични сили,

ти имаш друго разбиране. Например събираш две семки от ябълка и три от круша, в резултат на което ще получиш пет семки, но с различни свойства. Всяко число има специфичен ключ. Ако в ума си носиш числото без неговия ключ, ти нищо не се ползваш, дори това е излишен товар за ума.

Човек се нуждае от истинско знание, което може да го освободи от известни ограничения. Казано е, че Истината освобождава човека. Хората мислят, че са свободни и без Истината. Има една свобода в Природата, но тя не се отнася до Земята. Кога ще влезе тази свобода в човешкия живот, не се знае – това е въпрос на времето. Свободен е онзи човек, който от нищо не се безпокои и смущава и каквото и да му се случи, той всякога се радва. Свободата на сегашния човек е кратковременна: от време на време и само за няколко секунди той се чувства свободен. Докато е радостен, изведнъж изпада в неволята на живота; докато мисли, че от него човек ще излезе, изведнъж се обезсърчава: погледне се оттук-оттам и намира, че е в първото си положение. Макар и в будния си живот, човек често изпада в илюзиите на съня: сънува, че е цар, облечен в царска мантия, но като се събуди, вижда, че не е цар.

Питам: в какво се заключава истинската свобода? Хората наричат свобода и това, което ги заробва: докато мислят, че са свободни, неочаквано нещо ги ограничава. Под *свобода* разбирам онези условия, при които можеш да вършиш всичко, каквото пожелаеш, без да ограничиш нито себе си, нито обкръжаващите. Свободата има отношение към Любовта. Казваш, че си свободен, а не можеш да търпиш някого. Това не е свобода. Защо не можеш да го търпиш? Това е все едно да намериш на пътя си празна и прашна торба. Бутнеш я оттук-оттам и я захвърлиш настрани, като казваш: „Не ми е нужна такава торба“. Как ще постъпиш със същата торба, ако сложа в нея няколко килограма злато? Тя придобива вече друга цена – ти се навеждаш, хващаш я под мишница и казваш: „Тази торба е много хубава“. Обаче свободният човек би постъпил еднакво и с празната, и с пълната торба.

Често хората смесват формата на една мисъл с нейното съдържание. Ценна е и формата, и съдържанието ѝ. Докато не се научите да различавате ценното в мисълта, не можете да имате правилно разбиране. Който има такова разбиране, той знае и причините на нещата. Ако си гневен, неразположен, ще знаеш, че си срещнал голямо противоречие на пътя си. Засилиш се да направиш нещо, но срещаш противодействие на силата си. Значи гневът е резултат на противодействие на човешките мисли и чувства. В случая гневът е условие да премахнеш препятствието. Ако го премахнеш, ти изпитваш радост, доволство; не можеш ли да го премахнеш, ти ставаш недоволен. Значи всяко неразположение към човека показва, че той ти препятства в нещо; и обратно: разположението ти към човека показва, че той ти помага. Понякога гневът прави човека страшен. Той е като бомба, която всеки момент може да избухне: достатъчен е най-малкият удар отвън, за да се запалят взривните вещества и човек да избухне. Силата на човека не е в избухването, но в преработването на взривните вещества – да се премахне от тях онова, което причинява взрив. Впрегни взривната енергия в себе си на работа. Това значи умен човек.

Питам: как се справяте вие с гнева си, как се лекувате от него? Като ви наблюдавам, вие викате, кряскате, докато изразходвате енергията на гнева. Казваш: „Пусни водата да изтече, за да ти е мирна главата“. Трябва да изтече водата, но мътната; при това тя ще изтече, но друга ще се набере. Ако има място къде да тече, без да се събира друга, пусни мътната, дай ѝ път да тече, но ако тръбата е запушена, откъде ще изтича мътната вода? Който може да впрегне гнева си на работа, той усилва своята памет; ако не може да го впрегне, паметта му постепенно отслабва. Значи отслабването на паметта се дължи на постоянно безпокойство и гняв. Следователно щом губиш паметта си, знай, че си дал път на безпокойството и на гнева в себе си. Аз говоря за вътрешното безпокойство. Гледам, някой външно е спокоен, а вътрешно е постоянно в смущение и безпокойство. „Искам да усиля паметта си.“ За

да постигнеш това, трябва да имаш вътрешен мир и спокойствие. Станало е някакво земетресение, наводнение – бъди вътрешно тих и спокоен!

Питаш: „Може ли да стане тук земетресение?“. Земетресението си има свои причини. Ако създадеш условия за земетресение, и това ще стане. Чашата сама по себе си не може да се счупи, но ако я удариш силно, ще се раздроби на много частички; ако я удариш слабо, няма да се счупи. Ние гледаме на земетресението като на метод на Природата; бушуването на океанските води е пак метод. Всичко, каквото става в Природата, има своята добра страна. От това гледище и земетресението има добри страни. Ако хората живееха добре, нямаше да има земетресения; ако пък станеше някъде земетресение, то щеше да бъде хармонично, плавно. Всичко, каквото става в Природата, става и в човека. Като се мъчи да преодолее вътрешните стихии в себе си, той става силен, крепък.

И тъй, изучавайте законите на външната Природа, за да познавате законите на своето вътрешно естество. Млад си, косата ти е черна: не се минават много години – гледаш, косата ти започва да побелява, докато един ден цялата стане бяла. Минаваш за окултен ученик: опитай се да приложиш едно окултно правило, за да направиш косата си черна. Ще кажете, че прилагате окултни правила в живота си. Много правила и методи прилагате, но все стари. Някой ти каже, че си простак, ти веднага кипваш и казваш: „Ти си по-голям простак“. Ето стария начин на отношения. Каквото и да ти каже, усмихни се и нищо не казвай. Ако трябва да отговориш нещо, кажи: „Радвам се, че си срещнал един простак“. Думата *простак* ще произведе два различни резултата: или ще те разгневи, или ще те развесели. Ако те разгневи, ти си срещнал учен човек, който е могъл да наруши твоето равновесие; ако те развесели и се усмихнеш, ти си учен, а той – прост.

Върви едно куче по улицата и в устата си носи парче месо. Среща го един човек и хвърля камък по него – иска да вземе месото за своето куче. Обаче кучето си върви, не обръща внимание. Такова нещо е самообладанието. Ако го

хванеш за опашката и то изпусне месото, не е издържало изпита. Така постъпват повечето хора: на малки изпитания лесно устояват; щом дойде по-голямо изпитание, те пропадат. Ако искаш да знаеш дали имаш самообладание, помоли приятеля си да забие една игла в ръката ти и наблюдавай доколко можеш да издържиш, без да извикаш. Не е достатъчно само да мълчиш, но и да запазиш разположението си. Каква по-голяма игла можете да очаквате от обидните думи? Какво ще кажете, ако се изредят 30–40 души и всеки ви каже по една обидна дума? Който има самообладание, ще мине спокойно покрай тези хора, ще се усмихне и ще си остане пак добре разположен – нищо няма да го смути.

Животът опитва търпението, самообладанието на човека. Така той се калява, става достоен ученик на новите идеи, на новото учение. Всяко ново учение е предизвиквало и предизвиква гонение против себе си. Привържениците на старото първи се обявяват против новото: старите преследват новото, новите хора го защитават. В тази борба се познава кое е ново и кое – старо. Ако защитаваш идеите си по стар начин, ти не носиш новото в себе си. Езичниците гонеха християните, но последните минаваха и заминаваха покрай тях с усмивка. Ето новото: те ги мъчеха, изтезаваха, но християните ги оставяха да правят, каквото искат с тях, без да им отвръщат със зло. Да отговаряш на злото с добро – ето новото. Носиш ново учение на хората, но те не го приемат. Един ти отреже пръста – ти го залепиш; друг ти отреже ръката – ти я поставиш на мястото ѝ. В края на краищата всички хора ще тръгнат след теб. Всяко ново учение, което носи свобода, може да се приеме. То освобождава човека от ограничителните условия на живота.

Аз не говоря за абсолютната свобода да прави човек, каквото си иска. Това не е свобода. Един цар може да започва войни, да коли и да беси хората – това не е свобода. Свободата стои по-високо от желанията. Всеки човек има задачи за решаване, но трябва да решиш задачата си така, че да донесеш едно благо както за себе си, така и за об-

кръжаващите. Не носиш ли благо на хората, ти си вън от свободата. Така и животните решават задачите си. Гледаш как котката прави своите изчисления: от колко метра да скочи, как да скочи, за да попадне точно на жертвата си. Тя без инструменти прави верни изчисления и решава задачата си добре, но за жертвата не е добре. Ще кажете, че животните се ръководят от инстинкта. Така е, но и в него има нещо разумно. Ще кажете, че ръката на човека е неразумна, но тя е създадена от разумни сили и докато между силите, които са работили за създаването ѝ, и вас има връзка, ръката е здрава; щом изчезне тази връзка, ръката заболява. Това се отнася за всеки орган. Като знаете това, никога не се спирайте върху механичните, неразумните сили в Природата. Изучавайте добрия човек, а не лошия; изучавайте доброто, а не злото. Светът е разумен, следователно изучавайте разумността като основа на живота.

Човек е започнал живота си с доброто. Когато е излязъл от Рая, тогава е дошло злото в света. Който познава доброто, без да изучава злото, той го разбира. В света злото е необходимост – то се явява като преграда между хората. Защо има лоши хора на Земята? Защо има различни служби? Какво щеше да бъде, ако всички хора бяха военни или всички бяха работници? Всеки човек изпълнява известна служба, където неизбежно среща ограничения. Например простият войник е ограничен от взводния; взводният е ограничен от фелдфебела, фелдфебелът – от подпоручика; подпоручикът – от поручика, от капитана и т.н. Това е порядъкът на света. В новия живот има друг порядък.

Ще кажете, че искате свобода. Ако всички клетки на тялото искат свобода, кои от тях биха влезли в краката на човека? Всички клетки ще искат първо място. Свободата идва от разумността. Разумният човек дава свобода на своите клетки, както и на всички органи. Краката ходят с часове и той се отнася внимателно с тях, дава им почивка. Ръцете вдигат и слагат мотиката – той и на тях дава почивка. Неразумният използва ръцете и краката си безмилостно, не гледа на тях като на разумни органи. Той казва: „Ще работиш, докато излязат мазоли на ръцете;

ако нямаш мазоли, не може да ядеш“. Тогава колко души на Земята имат право да ядат?

Повечето хора нямат мазоли на ръцете си. Необходимо ли е всички хора да работят по един и същи начин? Необходимо ли е светлината да работи като човека – да оре и да копае? Необходимо ли е мисълта, чувствата и волята на човека да вършат една и съща работа? Всеки човек върши една или друга работа според условията, при които живее. Днес хората употребяват за физически труд повече време и енергия, отколкото трябва. Казвате, че фабриките трябва да работят 8 часа дневно – къде е писано това? Колко часа са нужни за смилане на храната? Според някои са нужни 4 часа, но според мен здравословната храна се смила за час и двадесет минути. Всяка храна, която се смила за повече от това време, е вредна. Ако са нужни 4 часа, това показва, че тя не е полезна за организма. Всяка храна, която се отразява зле върху човека, не е в интереса на неговия стомах.

Съвременните хора се намират в едно неестествено положение поради техните различни интереси. Интересите на един са в противоречие с интересите на друг и те могат да се съгласуват дотолкова, доколкото е съгласието между пясъчните зрънца. Където и да ги сложите, те не се хармонизират, всяко пясъчно зрънце е независимо от останалите. Докато са в ръката на човека, те са тихи и кротки, но щом излязат от нея, всяко зрънце тръгва по свой път. Това не е свобода. И сегашните хора, според разбиранията си, са в положението на пясъчните зрънца. Това е механичен живот, а не онзи разумен, съзнателен живот. Вие нямате правилно разбиране за живота. Например работиш при някой богат човек, но той не иска да ти плати: не че няма пари, но има известни съображения. Най-накрая ти го срещнеш, удариш го по главата и той те даде под съд. Имаш да взимаш пари от него, правилно е да бъдеш недоволен, но ти си виновен за пукването на главата му и те осъждат; лежиш няколко седмици в затвора, след което излизаш. Ти казваш: „Поне му дадох да разбере!“. Това е губене на време. Можеше да заставиш този богат човек да

ти плати двойно, без да го биеш. Пазете се от онези мисли, които разрушават. „Аз съм войнствен човек.“ Това не значи, че трябва да биеш и да разрушаваш.

Среща ме един от учениците и ми казва: „Доколкото разбирам, ти си причина за всичко, което става тук“. Ако си убеден в това, завържи приятелство с мен, това нищо не ти струва. Ти трябва да разбираш нещата. Казваш: „Всичко зависи от тази чаша“. Така е, всичко зависи от чашата, но ти сам ще я вземеш и ще почерпиш вода от определеното за теб място. Казваш: „Ти можеш да направиш всичко“. Какво означават тези думи? Под *Ти* не разбирам ти – човекът, но Бог, Който прави всичко. Ако и ти кажеш за себе си, че можеш да направиш всичко, съветвам те да излекуваш болния си крак. Не само че не можеш да го излекуваш, но гладуваш – три дена не си ял от болка. Гладът не разрешава въпроса. Има случаи, когато някои хора трябва да гладуват, това е за тяхно добро и аз съм готов да гладувам с тях. Има хора, от които не се иска гладуване. Яденето е благо, което идва на своето време. Ако не ядеш навреме, яденето не допринася никакво благо. Истинско хранене е това, което носи свобода на човека.

Докато е на Земята, човек е пробен камък за всички обкръжаващи. Чрез изпитанията всеки познава доколко е свободен. Конят например е свободен само след като пренесе товара на господаря си от едно място на друго, после пак го впрягат. И човек ляга, става, яде. Това не е свобода. Ще кажете, че свободата идва отвън. Това зависи от условията, при които човек живее. И конят е свободен, докато е в гората, но щом го впрегнат, той губи вече свободата си.

Днес повечето хора се стремят към високи служби: един иска да стане началник, друг – художник, друг – музикант: всеки иска да се прослави. Искаш да станеш виртуоз. Можеш ли да свириш като виртуоз? Можеш ли да свириш само за себе си? Ако си генерал, можеш ли да заповядваш на себе си? Опитвали ли сте търпението си – да знаете колко време можете да стоите на едно място? Ако ви задържа 8 часа при себе си, колко от вас ще издържат? Може да останат един-двама, но и те ще клюмнат от умора.

Но и аз се питам: защо трябва да говоря 8 часа – какво особено ще научите? Обаче има един случай, когато можете да бъдете будни: ако очаквате след 8 часа да получите наследство от два милиона. Представете си, че има условие: който заспи, няма да получи наследството. Тогава ще се разтривате, ще се обръщате наляво-надясно, за да не заспите. Ако ви говоря, без да получите наследство, ще кажете, че това е губене на време. Значи човек може да бъде буден, когато очаква нещо ценно.

Кой учен може да направи изчисление: да преброи колко клетки има в човешкия организъм? Един германец изчислил, че са нужни 20 билиона клетки за направата на човешкото тяло. Ако една клетка струва един лев, нужни са 20 билиона лева за направа на човешкото тяло – това е грамадна сума. Поглеждаш към тялото си и казваш: „Какво ли ценно има в мен? Какво ли може да излезе от моята глава?“. Това е неразбиране на великите процеси, с които си служи Природата. Всеки човек има възможности, но му са нужни условия. Условията ще дойдат на своето време. Щом дойде времето, той сам ще разбере гениален ли е, или е обикновен човек. Гений е онзи, който се е проявил на времето си, иначе е обикновен човек. Значи гениалните са дошли на своето време, а талантливите са се проявили между гениалните и простите.

За предпочитане е да бъдеш гений, отколкото прост. Под *прост човек* разбирам онзи, който не е дошъл на своето време. Какво ще допринесе свещта в бурно време? Колкото и да я палиш, тя все изгасва. Има смисъл да запалиш свещта, но в тихо, спокойно време. Не хабете енергията и средствата си в бурно време: работи вкъщи, докато бурята отвън престане. Ако си развълнуван, стой далече от морето, докато утихне; ако си скръбен, стой далече от скръбта, докато тя премине. Излизай всред Природата, когато тя е весела и засмяна; когато е гневна, не ходи при нея.

Това са правила, на които самата Природа ни учи. Тя отнася във въздуха хиляди прашинки, хиляди листа от дърветата и ги оставя далеч от себе си. Ако ѝ се оплачеш за това, тя пита: „А ти колко души уби? Плати ли за тях?“. Днес плащаш за погрешките си, на другия ден пак ги пов-

таряш. Природата също прави погрешки, но ги изправя. А ние, които не разполагаме със средства, както тя, не трябва да грешим. Следователно ако не можеш да изправяш погрешките си, не ги прави; ако можеш да ги изправиш, прави ги. Има и трето положение: правиш погрешки – можеш да ги изправиш, а не ги изправяш. Това не е добре.

От гледище на Природата погрешката е необходимост: за да започнеш да мислиш, ти трябва да сгрешиш; докато не си сгрешил, ти малко си мислил. Като сгрешиш, тогава идваш до истинската мисъл и тогава в теб се заражда по-добро разположение, отколкото си имал по-рано. Адвокатът казва: „Докато не изгубим няколко дела, не можем да бъдем добри адвокати, но като ги загубим, тогава започваме да мислим“. Докато печелите, не мислите за загубите; щом започнете да губите, мисълта ви посещава. Значи всяка грешка на физическия свят е едно благо за гениалния. Той се е родил на света, за да изправи всички свои нарушения в миналото. Като простак човек греши по просташки: посочва на другите пътя на постижението, а сам нищо не е постигнал, защото живее само за себе си. Гениалният не живее само за себе си. Този път за постигане е придружен с по-малко жертви и мъчнотии. Когато геният се намира в мъчнотия, той поставя лявата си ръка на кръста, а дясната – на челото, и застава спокойно; а простият върти ръцете си на една, на друга страна, без да върши нещо. Ако не знаеш къде да поставяш ръцете си, ти нямаш основа в живота си. Под *основа* разбирам основна идея. Мисъл, която никога не се мени, е основна. Как ще работиш без основа? Птицата може и без основа – тя живее във въздуха. За човека основа е твърдата материя, почвата; за рибата – водата, а за птицата – въздуха. И тъй, основната мисъл за човека е доброто.

Доброто представлява почвата, твърдата материя, върху която човек работи. Следователно всичко, с което човек работи, е добро. Вън от това то съществува като мисъл, която принася известна полза. Значи вашите ръце представляват доброто в света; вашата уста е доброто, вашите уши са доброто, вашите крака, нос, всички добродетели също представляват доброто. Това са условия, които по-

магат за постигане на великата цел на живота. Към всички, с които работите, отправяйте такива мисли и чувства като към себе си. Желаеш да се повдигнеш – пожелай същото и на приятелите си – това иска Разумното начало от вас. Вие живеете в едно разумно общество и сте свързани с него чрез разумните хора, които ви помагат при всяка мъчнотия. Една тяхна мисъл, един поглед, една сладка дума са в състояние да ви освободят от всички затруднения. Лъчът на Слънцето е светъл, а погледът на добрия човек е силен.

Коя е основната мисъл на днешната лекция и какво разбрахте от нея? Човек трябва да се занимава с доброто – да не се докосва до забраненото дърво. Казвам: понеже човек пожела именно знанието на забраненото дърво, той не издържа своя изпит. Сега и вие пипате това дърво и се отклонявате от правия път на еволюцията, без да постигнете това, което желаете. Това е злото, което препятства за постигане на желанията ви. Сега човек работи с доброто – не му е дадено да впряга злото на работа. Само Бог има право да впряга злото на работа; и ангелите даже нямат това право – те могат само да отблъскват злото от себе си, но не и да работят с него.

Като знаете това, не се разправяйте със злото. Който си е позволил да се разправя с него, всякога е бил тъпкан. Злото е стихия. Как ще се справите с водата, която минава през пропукания бент? Тази вода е хала, не се разправяйте с нея. Може да я впрегнете на воденицата, но ако се разправяте с това буйно течение, ще пострадате. За да укротиш водата, трябва да имаш широка площ. Злото е гъста материя, която оплита човека. Няма човек на Земята – нито в миналото, нито сега, нито в бъдещето – който може да се справи с тази гъста материя. Не се борете със злото, а носете доброто в себе си: нека доброто се разправя със злото, а не вие.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

27. лекция, 31 март 1933 г., София, Изгрев

НАСТЪПВАНЕ И ОТСТЪПВАНЕ

Тайна молитва

Една работа се свършва от един човек и същата работа се свършва от двама души. Има ли разлика в свършената работа от единия и от двамата? Този въпрос може да ви се види странен, но още по-странно е, ако ви запитам какви възприятия ще имате, ако наблюдавате един предмет с едното или с двете очи. Кога предметът ще бъде по-ясен: когато се гледа с едно око или когато се гледа с двете очи? Две очи, които гледат еднакво, възприемат по-ясно образа, отколкото едно око. Клетките, които образуват очите, имат еднакви свойства и прояви, еднакъв стремеж и еднакви желания. Те са като хората, които се движат в една и съща посока с еднакви стремежи и разбирания. Щом се наруши тази посока, човешките мисли, чувства и постъпки се раздвояват.

Има особен начин за разбиране на живота. Важно е как се работи сега. Вие още работите по стария начин, по стария начин разчупвате хляба. Кой начин е по-правилен? Ще кажете, че с нож е по-лесно, а с ръка – по-хубаво. Аз взимам разчупването на хляба само за обяснение. Например разчупваш хляба с едната си ръка. Казваш: „Искам да бъда господар на себе си“. Допускам, че имаш само една ръка. За да счупиш хляба с едната си ръка, трябва да имаш основа, където да го подпреш: ще го подпреш на масата и ще го счупиш. Ако не поставиш хляба на масата, дълго време ще мислиш, докато намериш място къде да го поставиш. Ако имаш две ръце, лесно ще начупиш хляба. Господарят търси слуга, който да му помага. В случая слугата е плоскостта, на която подпираш хляба, за да го начупиш. Слугата трябва да чака, докато начупиш хляба, след това да се изправи нагоре. Ще кажете, че това е непрактично, но по-добре е да бъдеш слуга, вместо господар, защото слугата има две ръце, а господарят – една. Който не мисли правилно, има само една ръка; който мисли правилно, има две ръце.

Мисълта се ражда между две противоречия. Как ще разбереш една мисъл, която не е минала през противоречия? И яйцето, за да се развие, трябва да има два полюса. Тази мисъл е изразена в елипсата. Двата центъра определят формата на елипсата. Значи в полюсите се крият възможностите на яйцето, а именно: дали яйцето е на орел, на камилска птица, на патица или на други големи и малки птички. По външната форма на яйцето заключаваме каква ще бъде големината на птичката, която ще излезе от него. Яйцето на камилската птица се равнява приблизително на 24 кокоши яйца. Кокошката и патицата в дадения случай са знаци в Природата.

Какво означават знаците в математиката? Например имате знаковете плюс и минус: (+) и (–). Скобите показват границите на знаците, но в тях още няма никакво съдържание. За мене скобите представляват измътено яйце, но ако напиша + ( ) –, това е неизмътено яйце. Милиарди клетки има в яйцето – и всяка от тях е със своя дейност. Щом яйцето се сложи под кокошката, клетките започват усилена дейност, като същевременно определят формата на бъдещото същество. Всяка клетка работи самостоятелно и от нея се образуват органи, системи на формата, която се развива. Законът, който твори в различните форми, е един и същи, но в човека е по-сложен от всички останали. Силите, които действат в нисшите същества, се проявяват по първобитен начин, а в човека те са по-сложни. Например каквото и желание да се яви в кокошката, тя се стреми направо да го реализира: има желание да яде – и веднага пристъпва към ядене. Човек дълго време ще мисли – да яде или не – и какво да яде. Ако хвърлиш на кокошката жито и царевица, тя веднага се хвърля на житото, а царевицата не поглежда. Ако сложите пред човека супа, паприкаш и баница, той ще яде и от трите; кокошката ще избере само едно. Разбирането на човека и постъпките му са сложни. Ако кокошката влезе в лозе с узряло грозде, тя започва направо да кълве, без разрешение. Влезе ли човек в лозето, ще започне да се оглежда насам-натам, да види някого, от когото да поиска разрешение да си откъсне малко грозде.

И тъй, всички ваши действия, извършени без дълбока мисъл, са подобни на животинските. Ако човек не мисли, между него и вола има известна прилика. Ти си бърз, пестиш времето, но резултатите от твоите действия са лоши. Който мисли правилно, резултатите от неговите действия са добри. Той е употребил много време за мислене и затова има добри резултати, но като си служи с методите на животните, човек всякога греши. Ако в центъра на един предмет закачим един конец и го въртим около пръста си, ще се образува кръг. Страничните точки няма да съвпаднат с елипсата, но горните и долните точки съвпадат. При всяко движение плюсът и минусът ще се менят: ако в един момент си положителен, в другия ще бъдеш отрицателен; после пак ще бъдеш положителен, пак отрицателен – и ще дойдеш в положение на равновесие, т.е. в покой.

Какво представляват знаците *плюс* и *минус*? Плюсът означава настъпателно движение, а минусът – отстъпателно. Където има плюс, сражението е спечелено – аз настъпвам, вървя напред; където е минус, сражението е изгубено – аз отстъпвам. Ако си положителен отвън, ще бъдеш положителен и отвътре. Ако не мислиш дълбоко, какъв си: положителен или отрицателен? Понякога с глупостта си човек настъпва, а с разумността отстъпва; с невежеството настъпва, а със знанието отстъпва. И обратно: с разумността настъпва, а с глупостта отстъпва; със знанието настъпва, а с невежеството отстъпва. И в елипсата човек прави едновременно две движения: настъпателно и отстъпателно, които са в различни посоки. Без тези движения човек не може да работи. Умният се качва горе – настъпва, а глупавият слиза – отстъпва. По това се познава кой човек е умен и кой – глупав. Ако тежи повече от нормата, е глупав; ако тежи по-малко, е умен. Колкото по-лек е човек, толкова е по-умен.

Когато притегателната сила на човека намалява, казваме, че е умен – желанията му са разумни, той всякога мисли. Ако види на улицата златна монета, той няма да я вземе. Глупавият, на когото притегателната сила е голяма, малко мисли и щом види монетата, веднага се навежда и я взима. Той казва: „Злато е това!“. Злато е, но понякога

е полезно, понякога – вредно. След войните на бойните полета остават много ножове и саби от хубав, здрав метал, и който си е послужил с тях, е пострадвал по някакъв начин. Един човек си купил една черкезка кама и казвал: „Колкото пъти я хващах, всякога изпитвах желание да я забия в някого или в себе си. За да не изпадна в изкушение, зарових я в земята и така се освободих от лошите мисли“. Казвам: тази кама е убивала хора, затова който я е хващал, е изпитвал същото желание – да убива. Обаче мисълта не може да се реализира, ако чувствата не взимат участие в нея. Мисълта дава формата, а чувствата внасят подтик. Ако имаш подтик, а форма нямаш, нищо не става; ако имаш форма без подтик, пак нищо не става.

И тъй, в човека действат едновременно и мисъл, и чувство, които представляват двата полюса на елипсата. Кривата линия на елипсата е човешката воля, която дава направление, посока на движение. Двете очи на човека представляват двата центъра на една елипса, носът е точката, която върви към центровете. Устата също е елипса и ако и на брадата сложим елипса, вече имаме човешкото лице. Устата определя работата на чувствата, а брадата – работата на волята.

Между носа и лицето, между устата и лицето и брадата и лицето има известно отношение. Интензивността и благородството на чувствата се определят от разстоянието под носа – до средната линия на устата: колкото по-голямо е това разстояние, толкова по-благородни и интензивни са чувствата. Колкото по-дълъг е носът, толкова по-добре развит е умът. Обикновено хора с дълги носове не са много практични, за разлика от тези с къси носове. Те имат желание да завладеят света, но това желание ще ги заведе преждевременно в гроба. Има желания, които не трябва да се реализират. Само онова желание може да се реализира, в което и умът, и сърцето взимат участие. Какво се ползвате от храната, която се спира в стомаха и не може да се смели? Щом не се превръща в кръв и не потича като жизнена енергия, тя не е полезна. Само онази храна е полезна, която се смила в стомаха, пречиства се в дробовете, възприема се от мозъка и като жизнена енергия се разнася по цялото тяло.

И тъй, за да се реализира едно желание, то трябва да мине през трите свята: през физическия свят, т.е. през стомаха; през духовния свят – през чувствата, и най-после през умствения свят – през мисълта. Как се познава, че желанието е минало през трите свята? По вътрешното чувство в човека, което никога не лъже. Който се противопоставя на това чувство, в края на краищата сам се разочарова. Той може да постигне желанието си, но после съжалява, че го е постигнал. Например ставаш рано бодър, здрав – гледаш, че времето е хубаво, и решаваш да отидеш на Витоша. Отвътре нещо ти подсказва да не отиваш този ден, но ти не слушаш – взимаш раницата си и тръгваш. Едва стигаш на върха, и времето се разваля: започва да вали сняг, явява се буря, виелица. Връщаш се назад съвсем измръзнал, мокър, обрулен от вятъра. Ако не вземеш мерки да се стоплиш, може така да се простудиш, че с месеци да лежиш болен. Вътрешното ръководство подсказва на човека какво трябва да прави. Слушайте гласа на това ръководство!

Един ден жената на Настрадин Ходжа, крайно недоволна от мъжа си, казала:

– Докога ще седиш без работа? Докога ще подхранваш своя мързел?

Той си казал: „Ще отида в гората за дърва, да не се сърди жената“. Взел триона и тръгнал към гората. Намерил едно голямо, сухо дърво, качил се, седнал на един от клоните и започнал да го реже. В това време минал един овчар, погледнал към дървото и казал:

– Ходжа, както режеш клона, ще паднеш на земята.

– Не е твоя работа, върви си по пътя.

Овчарят продължил пътя си, но не се минало много време, Настрадин Ходжа прерязал клона, на който седял, и паднал на земята. Замислил се и казал: „Овчарят е умен човек и щом знае, че ще падна от дървото, навярно знае и кога ще умра“. Взел отрязания клон в ръката си и се затичал след него. Запитал го:

– Слушай, приятелю, ти знаеш много работи, кажи ми кога ще умра.

– След три дни – отговорил овчарят.

Ходжата се върнал при жена си и казал:

– Жена, тази е последната работа, която свърших. Още три дни – и повече няма да ме видиш – ще се мре.

Казвам: който не слуша своя вътрешен глас, непременно ще умре. Послушание се иска от всички.

Много хора приличат на Настрадин Ходжа – и като им каже някой, че ще паднат, те казват: „Ако паднем, пак ще станем“. Какво означават думите на овчаря, че след три дни ходжата ще умре? След три дни ще придобиеш такава опитност, която ще те научи как и кога може да умре човек.

Като изучавате човешкото лице, ще взимате под внимание три мерки: от средата на веждите по права линия до върха на носа – тази мярка определя мисълта. Втората мярка: взимаш под носа до средната линия на устата – тя определя чувствата. Третата мярка: от устата до края на брадата – тя определя интензивността на волята. Някой взима само едната мярка и вади заключения. Не, ще вземеш и трите мерки, които взаимно се допълват. Като изучаваш човека, ще бъдеш буден. Ако го разглеждаш само физически, ще знаеш една трета от истината. Не е достатъчно да кажеш, че даден човек е интелигентен, защото носът му е дълъг. Външно може да е дълъг, но динамичните сили в него да са в застой. Ако изучаваш само носа, ще видиш колко подробности трябва да имаш предвид: широчината на носа, страничната линия, широчината при ноздрите и други. Колкото по-отвесна е страничната линия, толкова по-сприхав, по-нервен е човек. Ако тази линия е по-наклонена, човек е философ, голям мислител. Като орган носът е възприемател на енергии. Той трябва да бъде мускулест, със здрава основа, да издържа на външния напор на енергиите.

Един богат американец поканил виден художник да го рисува. Художникът направил първо скицата и всеки ден отивал в дома му да го рисува, но в работата си срещнал голяма мъчнотия с носа на американеца. Едва постави линиите на носа – на другия ден вижда една промяна,

някакво мръдване в линиите. Чудил се, но продължавал да рисува и мълчал. Най-после казал:

– Господине, отказвам се да ви рисувам. Никога не съм се натъквал на такъв нос – всеки ден линиите му се изменят. Взех вече да се съмнявам в своята способност.

– Много просто, моят нос е изкуствен.

Казвам: изкуствен нос не се рисува. И човек с непостоянен характер не се поддава на изучаване – той е с изкуствен нос, там законите са механични.

Следователно когато изучавате човека, спрете вниманието си върху положителните сили в него, не обръщайте внимание на изкуствените работи. Ако искате да оправите носа си, да внесете подобрение в него, дишайте дълбоко. Ако не регулирате енергиите на носа, не можете да бъдете здрави. Това зависи от правилното, дълбоко дишане. Поемете дълбоко въздух и го задръжте от 30 до 60 секунди и бавно го изпускайте. Започнете да задържате въздуха от 10 секунди, като постепенно стигнете до една минута. Търпението на човека зависи от широчината на носа. Дясната страна на носа представлява творческия принцип. Долната част на носа представлява възможностите за реализиране на желанията. Ако тази част на носа е развита, човек схваща нещата интуитивно. Общо казано: здравето зависи от правилното дишане.

Носът се отразява и върху здравословното състояние на нервната система. Като диша дълбоко, човек трябва да бъде спокоен, да не мисли за нищо друго освен за дишането. Че се говори лошо за тебе – бъди тих и спокоен. Ти не си чул какво се говори – хората разправят. Вярвайте само на онова, което сами сте чули. Като го чуеш с едното ухо, обърни и другото, да чуеш по-добре. После мисли върху казаното и не вади бързи заключения. Човек греши благодарение на неправилностите на своя нос. Ако цигулката е хубава, и тонът ѝ ще бъде добър. Тонът зависи още от качеството на струните, от лъка и от самия цигулар. Под *нос* разбираме съчетание на сили от умствения свят. Една мисъл те безпокои: как ще я премахнеш, как ще се освободиш от безпокойството? Има начини за това. Какво прави пътникът, който минава среднощ през гората? Той пее и

върви, дава си кураж: даже и мечката ще отстъпи пред неговото пеене. Ето защо, като те безпокои една мисъл, пей и върви напред.

Едно нещо препятства на хората – недоволството. Всички са недоволни от това, което имат. Няма защо да бъдете недоволни: всичко, каквото имате, е резултат на миналото. Значи резултатът не е произволен: както си работил, такива резултати ще имаш. Бъдещият резултат зависи от твоята сегашна мисъл. Днес изправяме миналите резултати и поставяме основа за по-добро бъдеще. Това, което днес не може да се изправи, ще го оставим настрани, но всеки трябва да си създаде свой вътрешен свят, своя вътрешна система на движение. Ще вярваш в силата на живота. Предвидено е да живееш, и то по точно определен план, който е предвиден, но ти трябва да го реализираш. Ако го реализираш, ще бъдеш доволен; ако не го реализираш, ще бъдеш недоволен.

Осъждат едного, че откраднал с взлом от една къща 20 лева. Адвокатът, неговият защитник, казал: „Ясно е, че не е имал зло намерение, понеже на масата е имало 20 000 лева, а той не ги е взел“. Обвиняемият започнал да плаче. Всички помислили, че той се разкайва, но последният казал: „Плача, понеже не съм видял 20-те хиляди лева, които можех да взема“.

Понякога и вие виждате малките условия, а не виждате големите. Правилно е да виждате големите условия и да ги използвате за добро. Добре е да не виждаш големите условия за злото, което можеш да направиш. Благодари за всичко, което си направил. Ако си направил добро, благодари, че си го направил; ако са постъпили зле с теб, благодари, че ти не си направил същото. Умният благодари за всичко. Като живее, човек непрекъснато настъпва и отстъпва. Настъпвай в доброто, а отстъпвай от злото!

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

28. лекция, 21 април 1933 г., София, Изгрев

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФИРМАТА

Тайна молитва

Коя беше основната мисъл на миналата лекция или на кой връх бяхме миналия път?

Отговор: Говорихте за настъпване и отстъпване.

От физическо гледище каква е разликата между настъпване и отстъпване? Настъпването е пред лицето, а отстъпването – пред гърба. В живота под *настъпване* всякога се разбира движение нагоре и напред, а под *отстъпване* – движение надолу и назад. В настъпването има порядък, а в отстъпването – безпорядък. В настъпването човек мисли, а в отстъпването не мисли. Как ще заставиш невежия да се качва по планината? Преди всичко той не знае защо трябва да се качва – и като стигне до известна височина, ще се откаже да върви нагоре и ще търси лек път за слизане. Това е отстъпване, т.е. слизане. Човек отстъпва, когато силите, които го атакуват, са по-големи от неговите, а настъпва, когато силите пред него са по-слаби от тези, с които той разполага. Силният настъпва, а слабият отстъпва. Ако силният сгреши, веднага отстъпва, т.е. изправя грешката си, и отново настъпва. Когато слабият е самоуверен и настъпва, веднага ще сгреши, и това го принуждава да отстъпи и да изправи погрешката си.

Като ученици вие трябва да разсъждавате, да съпоставяте нещата, т.е. всяко нещо да се дава навреме, да има известно съответствие. Например на малкото дете ще дадеш течна, лека храна; на възрастния ще дадеш твърда, здравословна храна, а на стария, който няма зъби, ще дадеш пак течна, лесносмилаема. Ако разместиш храната – на детето и на стария да дадеш храната на възрастния, те непременно ще страдат. Не може детето да яде твърда храна, но и старият не може да яде такава храна. Отличителното на детето е, че то не може да дъвче храната си, следователно

още не може да мисли. Ако си пригоден да гълташ храната, гълтай я – това показва, че си още дете. Ако в това състояние ти дават твърда храна и ти я гълташ, непременно ще страдаш. Всички хора, които са в затруднение, се намират в особено състояние: или са болни, или са бедни, или са голи и боси. Те са в положението или на детето, или на възрастния, или на стария – това са затруднения. Детето е яло твърда храна, без да му мисли, и старият е ял храна, която стомахът му не може да смели.

Сега вие минавате за ученици на новото учение, но много от вас живеят още в своята личност, а други – в своя индивидуален живот. Личността е стара фирма с голям капитал, с много разклонения и с много слуги. Индивидуалността представлява състезание между членовете на старата фирма, с желание всеки да изпъкне пред другите като голям работник. Третото положение, което може да заемеш във фирмата, е да се издигнеш като председател на фирмата. Всеки да каже: „Ето, този е председателят!“. Значи във всяка фирма човек може да заеме едно от трите положения: да живее като личност, т.е. като член на фирмата; да живее индивидуално, т.е. с желание да се издигне над другите, и трето положение – да бъде председател на фирмата, т.е. председател на себе си. За човек със силно развита личност се казва, че е член на фирмата. За онзи, който живее индивидуално, се казва, че иска да се издигне над другите като най-знатен. Последното положение е да бъдеш председател на фирмата. Това е идеалното положение за човека и това трябва да бъде единствената му амбиция в света. Който заеме председателското място, той е истински човек. Ако не може да го заеме, колкото и да е добър, ще бъде слуга на фирмата.

Какво представлява човешката личност и какво – индивидуалността? Трябва да имате ясна представа за тези понятия. Животът на личността е живот на ограничения. Стремете се към идеала на вашата душа: да бъдете свободни, да бъдете председатели на своята фирма. Ще кажете, че съществува някъде едно братство от свободни хора. Къде е това братство? И вие се стремите към него, но нито

сте виждали тези хора, нито езика им знаете, нито мястото, където живеят. Ще кажете, че те са навсякъде. Така се казва и за Бога – че е навсякъде, но хората нямат ясна представа за Него. За да имаш ясна представа за нещо, трябва да си го опитал. Казваш, че печката гори. Ти вече имаш представа за горенето и знаеш, че при него се отделя светлина и топлина.

Като говорите за това братство, вие го разглеждате като някакъв център. И Слънцето е център на Слънчевата система. Значи където са тежненията на известни идеи, там е центърът. Едно тяло може да бъде център, когато излъчва от себе си известни енергии и ги изпраща към онези, които се стремят към него. В това отношение Бог, Духът, Висшето Божествено съзнание са центрове. Като знаете това, не се опитвайте да определите понятието *Бог*. Ако мислиш, че можеш да го определиш, ти ще приличаш на малко дете, което не пие млякото си, но го изследва: защо е бяло, откъде е донесено. Тези разсъждения не са нужни за детето – то трябва да си изпие млякото и да се ползва от неговата хранителност. Също така и идеята за Бога трябва да се възприеме без разсъждение. Как е възможно да приемеш една идея, без да разсъждаваш? Това говори за по-високо съзнание, отколкото да приемеш идеята с разсъждение.

Разсъждението е механичен процес. Ако забия гвоздей в едно дърво, мога ли да го накарам да мисли? Щом забиваме гвоздея, за да съединим две дъски, значи между тях има някакво отношение. Но гвоздеят не знае защо са го забили – едно време, като дърво, дъските са расли и без него; значи сближаването на дъските е механичен процес. Следователно две идеи, свързани по механичен начин, не допринасят никаква полза. Както механичното разсъждение не допринася нищо, така и механичните процеси не дават никакъв резултат. Казваш: $2 \times 2 = 4$; $2 + 2 = 4$. Защо и при умножението, и при събирането на двойката се получава едно и също число? На този въпрос сами ще си отговорите.

Някой казал:

– Изгубих пътя си.

– Ще ти го покажа, но с условие да ми платиш за това.

– Бих ти платил, но изгубих парите си.

– Как е възможно да нямаш пари у себе си?

– Не знаех, че може да те срещна.

– Знаеш ли кой съм аз?

– Не зная.

– Моето име е Съдба. Знаеш ли какво мога да направя с теб?

– Не зная.

– Мога да те вържа и да те оставя сред пътя, мога и да ти го покажа. Всичко зависи от мен.

– Тогава кажи какво искаш?

Трябва да знаеш как да говориш – само така ще оправиш пътя си. Ако не знаеш да говориш, ще се намериш в трудно положение. Имате $2 \times 2 = 4$ и $2 + 2 = 4$. Като се събират резултатите, $4 + 4 = 8$ – число, два пъти по-голямо от 4. Пътникът казал на съдбата:

– Понеже си два пъти по-силна от мен, аз ще ти дам моя дял, да получиш 12, т.е. $8 + 4 = 12$.

Съдбата казала на пътника:

– Аз ще ти дам сбора от цифрите на това, което ти даде, а именно: $1 + 2 = 3$.

Като съберете 4+3, получавате 7. Съдбата казала на пътника:

– Ти изгуби пътя си, за да ме намериш и да ти дам нещо от себе си.

Сега, като се намерите в мъчнотия и изгубите пътя си, ще срещнете някъде съдбата. Ако говорите разумно, тя ще ви даде нещо и ще ви покаже пътя; ако не говорите разумно, тя ще мълчи.

Какво означава числото 4? Преди да дойде до това число, човек е минал през двойката – двата крака, с които ходи. Щом е започнал да пристъпва, той се е стремял да пази равновесие, за да не падне: поглеждал е все нагоре и така е дошъл до числото 5. Значи числото 4 е мъжки принцип, а 5 – женски, т.е. мекият принцип, който осмисля живота. Кой принцип има стремеж: мекият или силният? Стремежът всякога произлиза от силното, а реализиране-

то, т.е. постижението в живота, показва мекия принцип. За да постигнеш нещо, трябва да приложиш мекотата, а да се стремиш към нещо, това се дължи на силния принцип.

Като съберете числата 4+5, получавате 9 – крайния резултат. От това число нагоре не може да се върви – настава повторение на числата. Като прибавиш единица към числото 9, получаваш 10. Това число може да се разложи на единица и нула. Единицата е творческият принцип, който е създал всичко и от който всичко излиза. В това число няма никакъв стремеж. Може ли да се увеличи единицата? Тя, умножена сама на себе си, не се увеличава. Ако я събереш с друга единица, получаваш числото 2. Как е възможно единицата, от която всичко излиза, да се увеличи? Това може да стане, ако се намери друг, по-голям от нея, от който тя да вземе нещо. Ако единицата се увеличава, тя не е единица. От какво произлиза единицата? Знаем, че точката не заема пространство, а от математично гледище всяко нещо, което не заема пространство, не съществува, т.е. не се проявява. Според възгледа на земната геометрия точката, като се движи, образува права линия – път, по който може да се върви. Следователно, когато Бог се проявява, Той ни показва единствения път, по който можем да се приближим към Него. В това е смисълът на живота – този път е Любовта. Значи ти можеш да отидеш до центъра на живота само чрез закона на Любовта. Това, което ви говоря сега, е съвсем нова област. Лесно се казва да отидеш при Бога, но по кой път ще отидеш?

Да се върнем към човешките работи. На какво прилича тази философия, с която ви занимавах досега? Един овчар се женил за царската дъщеря. Съблекли кожуха му, хвърлили кривака му и го облекли с хубава царска премяна. Той се гледал и се чудел какво става с него. Оженили го, но на другия ден пак облякъл кожуха си, взел кривака в ръка и отишъл да пасе овцете. Такова е сега и вашето положение. Вие приличате на овчаря, когото венчават за царската дъщеря, а на другия ден развенчават. Значи и вие сте от венчаните и развенчаните. Имаш идеал, който не можеш да постигнеш. Един ден те венчават за царската

дъщеря, а на другия ден се виждаш пак в овчарските си дрехи, при стадото, и това става, защото не си умен, не можеш да запазиш положението си. Това е съдбата. Щом чуеш звънците на овцете, сърцето ти трепва и ти отиваш при тях. Ако си умен, ще погледнеш към небето и ще си кажеш: „Втори път не се хващам за работа, която не познавам. За предпочитане е овчар да си остана, прясното мляко да си пия, отколкото да се изложа на позор“. В какво се състои позорът на овчаря? Че бил по-нисък от булката: измерили го, но не дошъл на мярка – трябвало да бъде висок като нея. И за вас се отнася същото: ако не излезете точно по мярката, ще ви развенчаят.

Да дойдем до мисълта за Божествените центрове. Как познаваш, че се приближаваш към един от тях, например към центъра на светлината? Колкото повече се приближаваш към него, предметите стават все по-ясни, докато напълно се очертаят и придобият известна красота. Същото се забелязва и при изгряване на Слънцето: в началото предметите не са толкова ясни, после стават по-ясни. Щом изгрее Слънцето, всичко около нас става ясно и това продължава цял ден; щом започне залезът, предметите постепенно губят своето очертание. Денят и нощта са две състояния, през които човек минава. Следователно който се приближава към Бога, т.е. към Първичния център, той изпитва разведряване в чувствата си и проясняване в мисълта. Ако чувствата ти са стегнати и в мисълта нямаш разширение, ти се отдалечаваш от Първичния център. Постоянно се отдалечаваш и приближаваш, но е важно да различаваш тези състояния в себе си, да не изпадаш в заблуждение.

И тъй, ако състоянието ти е тежко, спри се, не отивай по-нататък – ти си сбъркал пътя и колкото по-навътре влизаш, толкова повече се обърквaш. Нощта е настъпила, тъмнина е около теб: ще се спреш, ще намериш малко дръвца да запалиш огън и така ще прекараш до сутринта. Още с първия слънчев лъч ще видиш съдбата – строга, повелителна. Тя ще те попита защо си объркал пътя, защо не си внимавал, след което ще омекне и ще ти покаже правия път.

Кой е правият път? Посоката, откъдето иде светлината и топлината в твоя живот. Правият път е посоката, откъдето идват знанието и свободата. Да намериш Бог, Великия център на живота, това значи да намериш светлината и топлината, знанието и свободата в твоя живот. Имаш приятно чувство и една светла мисъл в себе си, но не ги цениш – търсиш друго нещо. Ти се заблуждаваш: знай, че реалността е в самия теб, а не вън от теб; реалността е в твоята фирма, а не вън от нея. Ако си в личността, ти си член на фирмата, вършиш обществена работа; ако си индивидуалист, ти си един от знатните хора на фирмата. Ако си председател на фирмата, ти си господар на себе си – това е смисълът на живота.

Следователно ако искаш да имаш успех в живота си, търси го в себе си, а не вън от себе си, където са само условията на живота. Ако не станеш председател на своята фирма, не можеш да се приближиш към Първичния център. Щом станеш председател, ще дойде посланик от Небето, за да те поздрави с новото положение – председател на твоята фирма, господар на един малък свят. Когато една държава е призната официално за такава, тя вече има връзки с всички държави. Когато България беше под турско робство, нямаше свое управление, но щом се освободи, от всички държави дойдоха посланици и тя бе призната за самостоятелна държава със свое управление. Ако нямаш никакъв посланик, какво си тогава?

Като ви наблюдавам, виждам, че някои от вас сте членове на фирмата, други – знатни хора, но още никой не е председател на своята фирма, ала всички сте кандидати за такива. Понеже сте кандидати вече, може да изпеем нещо. Коя песен ще изпеете за фирмата? Можете ли да съставите една песен специално за нея? Докато се намери някой да я състави, изпейте песента *Грее Слънцето*, тя е близо до фирмата. Каква ще бъде фирмата? Република. Сега ще пеят председателите на републиката.

Физическият свят, в който живеете, е свят на формули, които имат своето разрешение, което се заключава в превеждане на формулите на разбран, понятен за вас език.

Докато сте на Земята, вие трябва да си помагате едни на други – без взаимопомощ няма успех в живота.

Пътник се спрял пред един кладенец с желание да пие вода, но се оказало, че няма въже. Мислел пътникът как да извади вода, да задоволи жаждата си. На кладенеца било написано: „Може да се извади вода само ако се съберат 12 души“. Всеки ще извади пояса си, ще ги завържат един за друг и с това въже ще извадят вода. Значи за да извадят вода от кладенеца, хората трябва да се групират. Всяка мисъл, която няма пояс, не може да се реализира. Ако дадена мисъл не може да се разреши, това показва, че човек е сам – не са дошли още онези 12 души, с които може да се групира.

Сегашните хора са в положението на онези, които разговарят около кладенеца: те пазят реда си, знаят кой кога е дошъл, кой е пръв и кой – последен, но най-важното им липсва – нямат пояси, които да свържат, за да извадят вода от кладенеца. Кой е най-важен: първият или последният? Ако последният има пояс, той е най-важен и реализирането на задачата е в него. Той е последната мисъл, в която е разрешението на въпроса. Това показва, че тя е дала пояса си, да се извади вода. Където тече водата, там е новият живот. Който е дошъл последен на кладенеца, последен пие вода. Първо пие онзи, който е дошъл пръв; после вторият, третият и т.н. Като задоволят жаждата си, всеки ще си вземе пояса.

Като изнасям тази картина, малцина я разбират: те не виждат пътя, през който минава човек. Кой е този път? Пътят на Любовта, т.е. пътят на живота. За онзи, който знае как да върви по този път, няма по-красив от него, но за онзи, който не знае, няма по-лош. Има много пътища, по които човек може да ходи, но няма но-красив от пътя на Любовта.

Като ви слушам как пеете, намирам, че нямате въодушевление. Вие пеете като хора, които са се отегчили от пеенето. Истински певец е онзи, който с пеенето си може да лекува болни, да възкресява умрели, да оправя объркани работи на хората.

Един овчар вървял по пътя и си пеел. Насреща видял погребение, но продължил да си пее своята чиста, любима песен. Веднага го спрели и му казали: „Престани да пееш! Не виждаш ли, че носят мъртвец?“. Понеже за пръв път виждал такава процесия, овчарят се приближил до мъртвеца, като тихо си пеел. За учудване на всички мъртвецът оживял, станал от ковчега си и се обърнал към овчаря с думите: „Благодаря ти, че оживях. Твоята песен ме възкреси. Ако беше останало на свещениците, досега щяха да ме заровят. Ще дойда с теб, заедно да живеем“.

Кой човек е благодетел: който погребва хората или който върви по пътя и си пее, с което възкресява мъртвите. Следователно ако искаш да възкресяваш мъртвите, стани овчар и пей. Кажеш ли, че си нещастен, това подразбира погребение: ти погребваш нещо в себе си. Пожелай да срещнеш овчаря, който пее своята любима песен. На кого се явиха първо ангелите да съобщят великата вест, че се е родил Спасителят на света? Те не се явиха на видни личности, а на овчарите.

Има ли още време да попее овчарят? Има още 5 минути. Тогава ще ви запитам: защо понякога се пее тихо, а понякога – силно? Тихото пеене показва, че гласът иде отдалеч; при силното пеене гласът иде отблизо. Приятно е да слушаш как гласът се приближава и отдалечава, т.е. как се усилва и отслабва; страшно е обаче, когато престанеш да пееш. Не казвай, че не можеш да пееш – кажи, че не си се опитвал да пееш. Не казвай, че не можеш да пееш: ако кажеш, че не можеш да пееш, ти губиш. (*Учителя свири тихо, нежно.*)

Това е песента на вашата фирма, за която всички сте кандидати за председател.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

29. лекция, 28 април 1933 г., София, Изгрев

СТОТНИЯТ ПЪТ

Размишление

Тема за следния път: *Връзка между причини и последствия.*

Втора тема: *Отличителните черти между съзнателния и несъзнателния живот.*

Каква връзка има между огъня в огнището и между къщата, в която гори огънят? И вулканът дими и гори като обикновения огън, но разликата между тях е голяма. Една българска пословица казва: „Къща без дим не може“. Какво разбирате от това? Какво ще кажете за живота на хората, които живеят в такава къща? Къщата на животното или тази на птичката димят ли? Понеже само къщите на хората димят, наричаме тяхната култура *димяща*. Една от заслугите на човека е откриването на огъня. Той го е открил, изучил е горенето като процес, но кое го е заставило да внесе употребата на огъня в своето жилище? Първобитният човек се е покланял на огъня, но после го е победил. Първоначално се е страхувал и от студа, и от топлината, но и с тях се е справил. Днес дрехите предпазват човека от студа, а голотата – от топлината.

Често се говори за равномерни и неравномерни движения. Движението е равномерно, когато дадено тяло се привлича само от един център; ако се привлича от два центъра, движението е неравномерно ускорително. Такова е движението на търговеца, който е объркал сметките си: той вади тефтерите си, да види кой колко му дължи и може ли да изплати дълга си. Следователно тялото се движи равномерно, когато отива към центъра, а неравномерно, когато излиза от него и върви към периферията. Ако вържете една топка с канап и я въртите около пръста си, образуват се две движения: центробежно и центростреми-

телно. Като деца всички сте играли с такава топка. Защо сте я въртели, не знаете – желанието ви е било да видите как се опъва топката и кога ще се скъса конецът. Значи в примера с топката не се говори за равномерно и неравномерно движение, но за центробежно и центростремително. Това са научни въпроси, неразбрани за децата.

Учените и философите и до днес търсят причината как е създаден светът. Много теории съществуват по този въпрос, но според мен всички са предположения. Във връзка със създаването на света се явява въпросът и за създаването на човека. Всеки се пита как е създаден човекът, защо има толкова голяма разлика между един и друг човек. Гледате двама души: единият с дебели, гъсти вежди, а другият – с тънки. Според физиогномистите човек с дебели вежди е обективен, физическият свят му влияе; вторият е субективен, намира се под влиянието на вътрешния свят.

Какво заключение може да се извади от тези два типа? Заключението се крие в закона за причините и последствията. Ако осветявате къщата си отвън, естествено, ще виждате добре само външната ѝ страна; ако я осветявате отвътре, ще виждате ясно само вътрешността ѝ. Така и човек с дебели вежди се осветява отвън, а човек с тънки вежди се осветява отвътре. Ако искаш да ти се свърши една физическа, груба работа, търси човек с дебели вежди; ако трябва да ти се свърши една деликатна, фина работа, търси човек с тънки вежди. Въпреки това човек пак може да се обърка. Не е лесно да познаеш характера на човека. Някой е имал дебели вежди, но са окапали, и ти го разглеждаш като човек с тънки вежди. Казват за човека с гола глава, т.е. за лисия, че е деликатен, фин. Кой е побогат: голият или облеченият? Гологлавият е беден – космите са му окапали. Който има дебели вежди, той е добре облечен, с топли дрехи, защото живее в студени места – външно той е богат човек. Който има тънки вежди, живее в топлите места.

И тъй, като говоря за веждите, виждам, че вие никога не сте мислили за тях, не предполагате, че те оказват

влияние върху човешкия характер. Може да се учудвате даже как физиогномистите са дошли до заключение, че човекът с дебели вежди е свързан с обективния свят, а този с тънките – със субективния. Физиогномистите говорят не само за веждите, но и за носа, за устата, за ушите и очите – за цялото лице. Как са дошли те до тези заключения? Чрез опити и наблюдения. Питам: как познавате свойствата на захарта? Чрез опита – слагате я във вода и виждате, че се разтваря; вкусвате я и усещате, че е сладка. Значи всеки предмет или всяко вещество съдържа в себе си известни качества, които всеки момент могат да се проверяват. Значи обективността и субективността са качества, присъщи на веждите – дебели или тънки, както сладостта е качество на захарта.

Като изучавате физиогномията, вие се натъквате на различни въпроси, които развиват ума. Така вие идвате до закона на различаването: да познавате коя постъпка или кое явление е разумно и кое – не. Разумно явление ли е дъждът? Той напоява растенията, но същевременно измива прашеца на цветовете и те не могат да вържат плод. Кой обущар, кой шивач е разумен? Ако обущарят ви направи хубави обувки, да прилягат добре на краката ви, той е разумен, предвидлив. Ако шивачът ви ушие хубава дреха, с хармонични линии, той е умен, разбира от работата си. Ако и фурнаджията ви направи хляб от прясно брашно и добре опечен, той е умен човек, разбира добре занаята си. Ако обущарят и шивачът търсят причината за грешките си вън от себе си, те не са разумни. От човека се иска разумност, предвидливост, точност, затова именно той изучава математика; затова от най-ранна възраст детето започва да брои и да смята. Като не може да реши задачата си, детето плаче и за да го утеши, майка му му дава грозде или ябълка. Значи между сълзите и гроздето има известно отношение. Не само детето плаче, но и възрастният. Всеки човек плаче – учен и прост, беден и богат, млад и стар.

Като ви говоря, аз искам да ви заставя да мислите и разсъждавате по нов начин. Взимам един конец и започ-

вам да го навивам на кълбо, след това го развивам. Като ме гледате какво правя, се чудите. Много просто – развивам го, защото измервам дължината и широчината на една плоскост, и като свърша работата си, навивам кълбото. Казвате, че като наблюдава нещата, човек трябва да мисли и да чувства. Не, сам човекът не мисли и не чувства, но отвън го заставят.

Върви по улицата беден човек и среща съседа си, голям богаташ. Бедният го поздравява, спира го, иска да му каже нещо, но богатият отвръща:

– Не се интересувам от теб, не искам да мисля за теб, не съм готов да ти дам и пет пари.

– Аз пък ще мисля за теб и ще те търся навсякъде.

Един ден бедният влиза в къщата на богатия и взима от касата му 20 000 лева. Богатият го хваща на мястото на престъплението и го пита:

– Защо открадна парите ми?

– За да ти докажа, че и аз съм важен човек, че и за мен може да мислиш.

Значи който взима нещо от теб, той те търси; и който ти носи нещо, също те търси.

Как се познава крадецът? По очите, по погледа. Ще кажете, че това е външен признак. Не е важно дали признакът е външен, или вътрешен. Например едно обективно качество на огъня е, че изгаря; на водата – че мокри, наквасва предметите. Следователно обективни неща са тези, които са достъпни за човешкото съзнание. Обективните неща се поддават на опит, например с плодовете може да се правят наблюдения и опити. Субективните неща, т.е. вътрешните, не се поддават на наблюдение и опит, те се схващат вътрешно с ума и сърцето, не се поддават на външен контрол. Обективните неща са под ваш контрол, а субективните не са, затова се наричат отвлечени.

Двама землемери измерват една нива: единият я измерва с рулетка, а другият – на око, по интуиция, и резултатите от измерването и на двамата са еднакви. Другаде двама астрономи наблюдават небето: единият наблюдава с телескоп, а другият – с една обикновена тръба. Първият

има точни наблюдения, а вторият нищо не вижда; щом погледне през телескопа, първият вижда ясно небето. Трети астроном вижда с духовните си очи.

Много религиозни хора си служат или с телескопи, или с обикновени тръби, или с духовното си зрение. Какво общо имат наблюденията с телескопа и с тръбата към днешния ден? Все има нещо. В геометрията се казва, че точката не заема никакво пространство, че е невидима. Вярно е това, но все пак се говори за точка. Много неща стават в живота, без да заемат пространство. Например говориш, изказваш цели думи и изречения, те раздвижват въздуха и образуват вълни – така се възприемат от слуха и се предават на мозъка. Някои вълни причиняват радост, а други – скръб. Радостта и скръбта във вълните ли са, думите във вълните ли са? Видимо думите не заемат никакво пространство, но произвеждат известен ефект. Мислете върху тези неща, за да си създадете нова философия.

Учете се сами да се товарите и разтоваряте. За тази цел разглеждайте нещата от три становища. Спрете вниманието си върху образите от живата геометрия, за да ги разрешите правилно. Например въпросите за правата линия, за квадрата, за кръга още не са разрешени. Може би и след хиляди години няма да се разрешат, но като мислиш върху тях, все ще придобиеш нещо. Важно е да се домогне човек до реалността на нещата. Например казваш, че си сиромах, че три дена не си ял; друг пък е милионер, но стомахът го боли – и той не може да яде. И двамата са в заблуждение – от техния живот зависи да могат или да не могат да ядат. Страшно е, когато човек се остави други да го товарят. Ако си богат, ще се товариш колкото можеш, без да се претовариш; ако си беден, ще се разтоваряш колкото можеш, без да се изтощаваш.

От всички се иска разнообразие в мисълта. Хората са стигнали крайния предел на еднообразието в мисълта и по-далече не могат да отидат. Те казват: „Да забогатеем, да наредим живота си, да завършим училището с отличие“. Това са еднообразни работи, които вълнуват всички хора. Как ще завършиш с отличие? Казвам на един художник:

„Ще ти дам двеста хиляди лева, ако нарисуваш една картина, която да представлява момента, когато вали дъжд“. Ще кажете, че няма условия за това. Художникът се извинява с това, че дъждът ще измие рисунката му – значи той има условия да се повдигне, но дъждът му пречи. За художника е нужно хубаво, ясно време и Слънцето да грее, но какво ще прави, ако никъде няма вода? В този случай на помощ му иде дъждът: той ще напълни кофата и ще използва дъждовната вода. Това, което художникът не може да използва в рисунката си, други ще го използват.

Следователно когато вали дъжд, ще бъдеш сиромах – ще пълниш кофите с вода и ще ги разнасяш по къщите. Когато грее Слънцето, ще бъдеш художник. Ако искаш да бъдеш водоносец, когато грее Слънцето, когато е суша, ти ще фалираш; ако искаш да бъдеш художник в дъждовно време, и ти ще фалираш. За всяка работа се избира специфично време. Когато дойдат скърбите, ще станеш водоносец; когато дойдат радостите, ще бъдеш художник.

В древността един адепт по невнимание се спънал в един камък и го запитал:

– Защо стоиш на пътя ми?

Камъкът отговорил:

– Инвалид съм.

– Защо не си в болницата?

– Няма кой да ме занесе.

– Аз ще ти услужа и ще те занеса.

– Как ще стане това?

– Ще те поставя на една прашка и ще те хвърля в пространството.

Щом хвърлили камъка в пространството, работите на хората се оправили. Камъкът може ли да бъде инвалид? По отношение на адепта камъкът е инвалид по знанието си. Приятно е да срещнеш на пътя си адепт – получаваш специфична светлина, вътрешен мир. Такива явления стават често в живота, но трябва да знаеш откъде идват светлината и мирът. Господарят изпраща слугата си с връзка от ключове и му казва: „Със стотния ключ ще отвориш последната стая“, но като не разбрал кой ключ е стотният,

слугата опитал всички и не могъл да отвори стаята. Стотният ключ ще отвори стотната стая, но трябва да се знае кой е този ключ. Всеки ключ има определен номер, който трябва да се знае. Така трябва да знаеш откъде идва светлината в твоя живот.

Един стражар пази никой да не минава по пътя, успоредно на който тече река. Млад момък иска да мине пред стражаря, но той го спира и му казва: „Върни се назад! Оттук не може да се минава“. Момъкът настоява да мине, но понеже стражарят не му позволява, той се хвърля върху него и го блъска във водата. Стражарят се бори с водата, учи се да плува. Момъкът му казва: „Както виждаш, моята работа е по-важна от твоята – трябваше непременно да мина. Ти ще се учиш да плуваш, а аз ще си свърша работата“.

В случая скръбта е стражарят, който стои на поста си. Хвърли стражаря, т.е. скръбта във водата, за да се освободиш от нея. Тя ще се учи да плува, а ти ще продължиш пътя си.

Тайна молитва

30. лекция, 5 май 1933 г., София, Изгрев

ТРИМА ГОСПОДАРИ

Размишление

Тема за следния път: *Равни величини.*

Коя е основната мисъл на миналата лекция?

Когато богатият нахрани бедните, те са доволни, защото ги е нагостил добре. Когато друг богат човек даде угощение на бедните, те правят сравнение между двамата богати. Ако богатият цяла година ви дава угощение, вие сте спечелили нещо, но какво сте научили? Казвате, че яденето е било много хубаво, но не знаете как е сготвено, а само какво влияние ви е оказал вкусът. Ако не можете да направите извод от знанието и да се ползвате от него, то не ви ползва. Знанието може да ви ползва на физическото поле, по отношение на вашето тяло, в духовия свят – по отношение на вашите чувства, или в Божествения свят – по отношение на вашата мисъл.

Физическият свят е свят на резултатите и е необятен в своите прояви. Учен човек си, завършил си два факултета, но заболяваш от ревматизъм и не можеш да работиш; имаш много знания, философстваш, спориш, доказваш, но не можеш да убедиш ревматизма да си отиде. Движиш краката си, ръцете си, но болките не престават. Защо не приложиш знанието си, за да се излекуваш? Ако ти не си господар на тялото си, как ще бъдеш такъв вън от него? Искаш да свириш, но ръката ти трепери, не можеш да държиш лъка. За да движиш ръката си, между мисълта и чувствата трябва да има хармония. Много упражнения трябва да прави човек, за да регулира своите мисли, чувства и постъпки.

Често се говори за равни величини, че трябва да има равенство между хората. Какво се разбира под *равенство*, съществува ли то в света? Какво равенство може да има между животното и човека, между бедния и богатия, меж-

ду учения и простия, между светията и обикновения човек? Може да има микроскопическо равенство. Равенство може да има в абсолютно разумния свят и резултатите от него също са абсолютно разумни. Ако поставите на работа един разумен и един прост човек, ще има ли равенство в тяхната работа? В обикновения смисъл на думата хората могат да бъдат равни по сила, по чувства, по знания. При равните величини винаги става вътрешна обмяна.

Ще взема простите действия: 2-1=1; 2+1=3. В случая единицата сте вие, двойката е вашият ревматизъм. Може ли да съберете тези две величини? Тук трябва да стане изваждане – като извадите ревматизма от себе си, вие ще оздравеете и ще бъдете свободни. Ако съберете ревматизма със себе си, ще получите числото 3. Тройката е лекарят. Ще кажете, че това са философски работи. Да, ако си здрав, ще философстваш, но ако имаш ревматизъм, философията остава настрана. При силните болки ще престанеш даже да мислиш. Значи с философия, с празни работи не се занимавате, но целия ден се разправяте с ревматизма: мислите за неговия произход, за влагата, която му пречи. Колко трябва да платите на ревматизма за това, че ви е служил толкова години? Той казва: „Дошъл съм в тялото ви да работя, за което трябва да ми платите. Ако не ме задоволите, няма да се мръдна от мястото си. Работил съм като ваш слуга – длъжни сте да ми платите“. Щом дойде лекарят, между него и ревматизма започва споразумение и ревматизмът си отива.

Ще кажете, че тези разсъждения не са прави. Според вас кои разсъждения са прави? Ако хвана ръката ви и я задържа известно време, какво ще мислите за мене? Като болен и ревматизмът те държи, и аз те държа. За да те освободя, трябва да си платиш. Мислиш ли, че с това въпросът е разрешен? Утре пак ще те хвана за ръката и пак ще ти искам пари. Това показва, че в Природата съществуват разумни закони, които трябва да се спазват. Само така можете да се развивате правилно. Щом силният ви хване на пътя и спира движението ви, това показва, че сте се отклонили от правата посока. Последна година си студент.

Срещаш на пътя си един човек, който те хваща за ръката и те пита: „Защо би моето дете?“. Какво ще му отговориш? Каквото и да кажеш, нищо не те оправдава. Цял ден се занимаваш със задачи от подобен характер.

Има хора, които смятат добре, но не поставят знаците намясто; други ги поставят, но не смятат добре. От коя категория си ти? За предпочитане е да смяташ добре, отколкото да поставяш знаците намясто. Кое е по-добре: да говориш за философията на морала или да живееш в него? Да го живееш е много по-хубаво. Вземете едно просто действие, например събиране. Ако събереш два коня на едно място и ги отгледаш, ще имаш един резултат; ако събереш две прасета и ги отгледаш, ще имаш друг резултат – начините, които ще употребиш, са различни. Събирате две мисли, две чувства или две постъпки на едно място. Ако не разбирате законите, които работят в Природата, как ще ги осъществите? Може само да направите един опит. Един посредствен цигулар, с посредствени мисли, не може да свири хубаво. Гениалният цигулар, който има възвишени мисли, може да предаде нещо на обикновения цигулар. Каквото мислите, такива ще станете. Ако мислите за добрите, за благородните хора, такива ще станете. Мисълта трябва да бъде непреривна в доброто. За един, за два дена или за месец не ставаш художник – непреривно трябва да поддържаш мисълта да станеш такъв.

Един негър отишъл късно вечерта пред къщата на един американец, милионер, и започнал да свири и да пее. Богатият не могъл да спи, излязъл и му хвърлил половин долар, за да си върви, да не го безпокои, но онзи още повече свирел; милионерът му хвърлил един долар, той не преставал. Като му хвърлил 15 долара, негърът се поклонил с благодарност и си отишъл. Кое заставило милионера да му даде пари: за красотата му ли, за хубавото свирене ли? Той искал да се освободи от него, нищо повече. Това е частен пример, който не може да се приложи в живота. Ако негърът свирел на някой беден човек, който не би могъл да му даде нещо, резултатът щеше да бъде друг: бедният щеше да излезе навън, да се кара с негъра, защото му нарушава съня.

Ще ви приведа още един пример на какво може да се уподоби окултният ученик? Един знаменит цигулар минал покрай един просяк, цигулар, който свирел на улицата, но паничката му за парите била празна. Виртуозът взел цигулката на бедния и започнал да свири – и за няколко минути се събрали много слушатели, които щедро сипели пари в паничката. Виртуозът поздравил колегата си и си заминал. Ако вашето свирене не може да напълни паничката с пари, вие не сте виртуози. Онзи, който свирел на улицата, се представял за виртуоз, но паничката му била празна. Вие се оплаквате от съдбата си, защото чинийката ви е празна. Казвате, че цигулката ви не струва. Вината не е в цигулката, но не разбирате от изкуството си – майсторът цигулар свири добре на всякаква цигулка. Бедният цигулар си казал: „Едно време и аз свирех така хубаво и чинийката ми се пълнеше“. Вие вярвате ли на неговите думи?

Разправят един анекдот за Настрадин Ходжа. На младини той прескачал големи трапове. И на стари години се опитал да прескочи един, но паднал в него, като си казал: „На младини не беше така“. Но като се огледал наоколо и видял, че няма никой, заключил: „Каквото беше на младини, такова е и на стари години“. Бедният цигулар иска да мине за голям майстор, но паничката му стои празна. Великият човек си остава всякога велик. Високите Хималаи не могат да станат обикновени върхове, а малките върхове никога не могат да бъдат като Хималаите. Истинското знание не може да се смали, истинската добродетел не може да изчезне. Взимайте нещата в положителен смисъл. Трябва да превеждате сегашното знание.

Често се говори за усилване на паметта. Това е необходимо. Някои от вас не могат да помнят дати, други – образи, трети – местности. Едни имат обикновена памет, други – специфична. Когато паметта е слаба, това показва, че между ума и чувствата няма съотношение. Може да има много методи за подобрение на паметта, но най-добрият е този: да се постави правилно съотношение между ума и чувствата. Какво е паметта? Тя може да се уподоби на суф-

льор в театъра, но понякога него го няма там. Актьорите, на които паметта е слаба, не могат без суфльор. Когато паметта е добре развита, предната част на челото е малко издадена. У никого в класа не забелязвам да личи тази способност. Паметливият, само като прочете нещо, веднага го запомня. Мнозина се нуждаят от една система за усилване на паметта. На хората им трябват две неща: да си регулират ума и чувствата. Животът на човека се проявява в чувствата; ако не проявявате чувства, не можете да живеете. Но в същото време, ако мисълта не се проявява, животът няма правилна насока; ако волята не се проявява, животът не се развива, както трябва.

Всяко чувство, което изпъква във вас, трябва да го поставите на работа. Има чувства, които трябва да се оставят свободни. Не се стремете да реализирате всичко, което чувствате. Допуснете, че у вас се заражда желанието да станете милиардер. Колко усилия се изискват, за да постигнете това желание! Кое е по-лесно: да станете богат или да станете сиромах? Всеки може да стане сиромах, но да стане богат е много по-мъчно. Поставете първия пръст (показалеца) на лявата си ръка в средата на музикалния ръб на челото. Освободете ума си, да видите какво чувство ще се яви у вас. Вдълбочете се в себе си. Направете същото с пръста на дясната си ръка. После поставете първия пръст на дясната ръка върху веждите – там, където се образува малък ъгъл. Направете го и с пръста на лявата ръка. Ще ви кажа кога може да направите това. Срещнеш някого, с когото спориш за нещо. Преди да поставиш пръста си на музикалния ръб, не влизай в обяснение с него. Обърни внимание какво ще ти дойде наум и след това се разправяй. Какво ще правиш, ако физически той е по-силен от теб? Или ще му кажеш: „Да ми дойдеш в нашата махала, тогава ще ти кажа аз!“. Остане ли да дойде той във вашата махала, ти ще ядеш плесниците.

Някой казва: „Аз не мога да направя това, понеже нямам условия“, но ако въпреки неблагоприятните условия може да го направи, това показва, че той има знания. В окултните школи за практически знания минават тези,

които имат приложение в живота. През една нива минават пътници, които са направили пътека от постоянното си движение. Стопанинът на нивата за половин ден изкопава трап, един метър широк и половин дълбок, с което си помага, че няма да газят нивата му: става прекъсване на пътеката, което пречи на свободното движение на хората. Спрете чуждите мисли и желания, не им давайте път! Много пъти човек е изразител на мисли и желания, които не са негови. Аз съм виждал много случаи да се скарат две семейства. Например кокошката на едно семейство снесла яйцето си в двора на съседите, но те не го върнали. Скарват се за едно яйце, което по-рано струваше 5 стотинки, а и из махалата се разнася цялата история. За да не снася на чуждо място, вържете крака на кокошката с конец, да не може да излиза от двора си. Какво трябва да се прави, за да не се развали приятелството?

Една млада жена, завършила университет, видяла на витрината едно перо от камилска птица. У нея се явило желание да купи щраусовото перо за шапката си. Всъщност на това перо не му е мястото на шапката. Защо тя иска да го постави на главата си, какви са съображенията ѝ? Какво ще придобие тя, като го сложи там? Аз мисля, че тази млада жена има слаба воля, а по инстинкт тя разбира какво ще ѝ допринесе това перо. Като носи на главата си щраусовото перо, с това ще усили волята си, както щраусът проявява големи усилия. Като мисли за силните крака на тази птица в пустинята, тя ще се старае при лоши условия да живее добре. Тази е причината, поради която младата жена пожелала да има щраусово перо. По същата причина някой млад човек желае да има самурен калпак. Защо не носи калпак от овча кожа? Подсъзнателно той иска да придобие качествата на самура. Всяка мисъл и всяко чувство, които идват отвън, оказват известно влияние върху човека. Дали желае, или не, човек не може да избегне от влиянието на мислите и чувствата вътре в себе си.

Едно се иска от вас: да различавате откъде иде влиянието – отвън или отвътре; да знаете чужда ли е мисълта, която ви се налага, или ваша. Както чуждата мисъл, така

и вашата може да ви донесе или благо, или нещастие. От вас зависи да се справите разумно с мисълта или да я настроите против себе си, защото понякога от обикновени неща очаквате големи постижения. Изучавайте законите за постиженията, да знаете какво може да очаквате от живота. Понякога при лоши условия човек има по-големи постижения, отколкото при добри. Не мислете, че всичко, което става в света, е произволно. „Не можем да си обясним много неща!“ Това е друг въпрос. Дали си обяснявате работите, или не, това не показва, че те стават произволно. „Много неща ми се виждат чужди!“ И това нищо не значи. Вашата мисъл е ценна за вас, но за другите хора е чужда и далечна. И вашите, и чуждите мисли имат един и същи произход, те произтичат от един общ, разумен център. Не съжалявайте, че една чужда мисъл е проникнала във вашия ум. Колко чужди неща употребявате! Хлябът, дрехите, обувките, с които си служите, ваши ли са? Кое е ваше?

Искаш да бъдеш господар – смешно е това желание. От единия до другия край на живота си ти си служиш с чужди работи, не си самостоятелен: как ще бъдеш господар? Ти си изял хиляди килограми жито, изпил си много вода, поел си много въздух, възприел си много светлина – как ще платиш това, което си използвал? Как ще се изплатиш на овцете за млякото, вълната и месото им? Хиляди години са нужни, за да платиш дълговете си. Като изплатиш всичките си дългове, тогава можеш да говориш за свобода, за господарство. При сегашните условия на живота за свобода и господарство не може да се говори. Свободата е резултат на съзнателен, разумен живот. Един ден ще съзнаете, че живеете в разумен, красив свят; днес сте нещастни, защото не съзнавате това. Който влезе в Разумния свят, може да се обнови, да стане млад.

Сега и вие искате да се подмладите. Много начини има за това. Стани рано сутрин, хвани долната, месеста част на ухото си, после разтрий костта зад ухото си – прави всяка сутрин това. „Искам да стана жизнерадостен.“ Постави двете си ръце в средата на горната част на челото

и тегли пръстите в противоположна посока. Някои моми правят това упражнение, за да бъдат весели. Горната част на челото е Божественият свят, откъдето идва веселието. Ако слезеш под вежди те, веднага ще те хванат стражари: ти минаваш границата без позволение. Вежди те са граница между два свята. Когато си неразположен, прекарвай пръстите си по горната част на челото и неразположението ще изчезне. Правете упражнението насаме, никой да не ви вижда.

Понякога неразположението се дължи на дефект в ушите или на трудно дишане. Какво ще правите тогава? Извади памука от ушите си и от носа си и ще бъдеш разположен. Докато си спал, някое същество се е пошегувало с теб: сложило е памук в ушите и в носа ти и ти се чудиш защо не чуваш или защо дишаш тежко. Има същества, които се шегуват както с физиката, така и с психиката на човека. Има желания, които произвеждат психично натрупване в човека. Ето защо, щом станете от сън, прегледайте състоянието на дихателната, стомашната и нервната система – и тогава започвайте работа.

Човек има трима господари, пред които трябва да се явява всяка сутрин: първият е Бог – ще минеш през Божествения свят; вторият са ангелите – ангелският свят, и третият са хората – човешкият свят. Като минеш през трите свята, т.е. през света на мислите, чувствата и постъпките – през тримата господари – тогава ще започнеш работа. Ще кажеш, че ти си господар, че не познаваш други господари. Ако не си свободен, какъв господар си ти? Какъв господар си, ако нямаш нито един слуга? Първо ще имаш трима господари, на които ще слугуваш, а след това ще станеш господар. Ще служиш първо на своя ум, на своето сърце и на своята воля. Не мисли, че си господар на волята си – тя е твой господар; не мисли, че си господар на ума и на сърцето си – те са твои господари. Ако не служиш на ума, на сърцето и на волята си, както трябва, няма да имаш никакви резултати. Ако си слуга в една градина, ще копаеш, ще садиш с любов и със съзнание, че служиш

на Бога. На когото и да работиш, знай, че служиш на Бога. Като слуга изпълнявай дълга си добре, за да бъдеш и добър господар. Сегашният човек още не е господар и на своите движения.

Един американски владика имал навик да изкривява главата си наляво. Всички проповедници от неговата област несъзнателно му подражавали в това. Мода! Ако владиката криви главата си наляво, това показва, че той има някаква аномалия в чувствата. Който криви главата си надясно, има аномалия в ума. Когато работите на човека са наредени добре, той ходи прав, леко, енергично; като се объркат работите му, и ходът му се обърква. Изобщо за да предаде една истина, човек трябва да има будно съзнание.

Правете упражненията редовно, за да имате резултати. Бъди верен на своите мисли, чувства и постъпки. Знай, че имаш един Господар, който се изявява чрез твоите мисли, чувства и постъпки. Нека този Господар ти бъде авторитет: изпълнявай всичко, каквото Той ти каже.

Тайна молитва

31. лекция, 12 май 1933 г., София, Изгрев

РАЗНООБРАЗИЕТО В ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Като ученици вие трябва да се стегнете да работите, да учите и да прилагате. Знание без прилагане нищо не струва – това е товар, който обременява човека. Какъв смисъл има да се товариш, без да използваш товара? И прахът е товар, който само разяжда. Има физически, астрален и умствен прах. Ако не упражняваш чувствата си, сърцето ти ще се наслои с прах; ако не упражняваш ума си, той ще се наслои с прах.

Нашата задача не е да се прашим, но да се освобождаваме от праха. Ние не сме деца, да се прашим. Под *деца* разбирам същества, които само чувстват, без да мислят. Каквото и да прави, детето не мисли за последствията. Ще кажете, че вие не сте деца. Вярно е, вие сте възрастни, но въпреки това не можете да се справите със себе си. Имате едно желание – не знаете как да го задоволите. Чувствате глад: как ще го задоволите? Гладът съществува и в Природата. Всички същества изпитват глад – и всяко същество разрешава глада по свой начин. Как го разрешава овцата? Като пасе трева. Вълкът – като яде овце; птичката – със зрънца; растенията – те пускат корените си дълбоко в почвата, откъдето чрез соковете, които отделят, разтварят онези вещества, които са им нужни, и ги поглъщат, т.е. в това отношение те познават химията по-добре от човека.

Как разрешават хората глада? Като използват готовите хранителни вещества в плодовете, растенията и животните. Затова човек се храни с плодове, с растителна и с месна храна. Човек яде всякаква храна, но от това, каква храна употребява, зависи какви ще бъдат неговите разбирания. Който се храни с месо, има различни разбирания

от този, който употребява растителна храна. Човек трябва да изучава процеса на храненето, както и влиянието на храната върху себе си. Между човека и храната има известно отношение, както и между числата. Казвате например $1:2=2:3$. Какво означава това отношение?

Представете си, че имате един кон, който принадлежи на двама господари, значи отношението е $1:2$. Как ще се справи конят с двамата си господари? Ако работи по 10 часа на ден, по колко часа ще работи за единия си господар и по колко – за другия? Това зависи от отношенията на господарите помежду им: ако те са в добри отношения, конят ще работи и за двамата по 5 часа дневно, но ако единият господар има по-голямо право над коня, работата на коня ще се раздели според правата над него.

Фиг. 1

Съществуват отношения между приятели, между плоскости, между ъгли. Имате например две плоскости *A* и *B* (фиг. 1), които се срещат в една обща точка, откъдето може да се издигне перпендикуляр *C* (фиг. 2). Между плоскостите съществува такова отношение, каквото между числата 1 и 2. Значи *A се отнася към B*, както се отнасят правите ъгли, които се образуват при издигане на перпендикуляра *C*. Между Луната и Земята съществува отношение, както и между Земята и Слънцето. Луната се върти около Земята, както Земята – около Слънцето. Еднакъв ли е пътят, който Луната изминава при движението си около Земята, както този, който образува Земята при въртенето си около Слънцето? Не е еднакъв, за което си има причини. Как ще наречем Онзи,

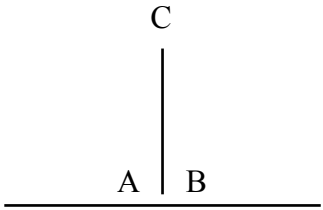

Фиг. 2

който е създал Земята, Луната и Слънцето? Творец. Защо Бог ги е поставил в известно отношение? Мъчно може да се проникне в Божията мисъл.

Аз нахвърлям известни мисли, но не обяснявам още причините и последствията. Защо Луната се движи около Земята, а Земята – около Слънцето? Много просто: всякога малките тела се движат около големите. Закон е: голямото всякога привлича малкото. Последствие от този закон е: големите дават, малките взимат. Голямото те привлича, за да ти даде нещо. Като се привлича от голямото, малкото всякога взима. И в живота е същото: понякога един човек те привлича, но ти се страхуваш от него – и за това си има причини.

Още не сте готови да ви обясня закона за привличането – ще се съблазните и след това трябва да ви чистя. Как ще ви изчистя? Чрез огън. Ако сте злато, и нечисти да сте, огънят ще ви очисти; ако сте дърво, ще изгорите в огъня. Понякога привличането причинява радост, а понякога – скръб. Какво ще изпиташ, ако те привлича мечка? Страх. Какво може да ти даде една мечка? Освен привличане съществува и отблъскване. Ако една мисъл ви отблъсква, нищо не може да ви даде. Щом една мисъл ви привлича, непременно тя дава нещо от себе си. Важно е дали мисълта, която ви привлича, ще внесе нещо положително във вас. Опитът в живота ще покаже това. Стремете се към ония мисли и чувства, които като ви привличат, внасят във вас нещо положително. Когато го привличат, човек първо изпитва страх, а после – колебание. Кой се страхува: големият или малкият, слабият или силният, ученият или невежият? Обикновено слабият, малкият, невежият се страхуват; значи когото привличат, той се страхува.

Вървиш по улицата, блъснеш се в един човек и двамата падате на земята. Питам: защо стана така, не можа ли да се избегне сблъскването? Щом е станало, така е трябвало да бъде – нещата стават по различни начини. Понякога можеш да избегнеш нещо, понякога не можеш. Например вървиш по улицата и по невнимание блъснеш някого: той пада на земята, навехва крака си и не може да се вдигне.

В случая ти си длъжен да поемеш грижата за този човек: ще го закараш в болница и ще плащаш за него, докато оздравее. Можеше да се случи и друго нещо: като видиш, че пада, бързо да го поемеш и да предотвратиш падането. В случая щеше само да се извиниш, че си го бутнал, без да плащаш за лекуването му.

Като се натъкват на страдания, хората се питат защо те идват, не може ли без тях. Едни си отговарят, че не може без страдания; други казват, че може. Кой страда: който дава или който взима? Отговорът е различен – според степента на развитието на човека и според неговото разбиране. Някой страда от това, че нямал препечен хляб, и като гледа, че друг яде такъв и се усеща здрав и разположен, той отдава неуспехите си на факта, че не яде препечен хляб. Това е заблуждение. Колко хора ядат препечен хляб и са слаби, а други не ядат такъв хляб, а са здрави и силни. Кой припича хляба си? Умният – невежият яде какъвто хляб намери. Добре опеченият хляб е за предпочитане пред недопечения. Какво ще бъде състоянието ти, ако всеки ден ядеш каша от старо брашно, едва сварена? Слагаш я на огъня да поври малко и още недоварена, започваш да ядеш. Ще се нагълташ с тази каша, но след малко ще я повърнеш. Какво си придобил от нея? Не само че нищо не си придобил, но ще изгубиш двойно повече сила: от една страна си изразходвал известно количество енергия, докато я изядеш; от друга страна изразходваш още енергия, докато я върнеш назад. При това положение могат ли работите ти да вървят напред и ще бъдеш ли здрав?

Всички трябва да мислите. Лесно се иска от хората да направят нещо за теб. Как ще го направят? Какво можеш да направиш за ближния си? Да му дадеш добре опечен хляб. Само така работите и на двамата ще се нареждат добре. Ако дадеш на ближния си недопечен хляб, работите и на двамата ще останат назад. Какъв хляб предпочитате: печен на фурна или на слънце? Ако питате мен, аз предпочитам хляб, печен на слънце, отколкото на фурна. И

Слънцето пече своя хляб – житото, като го прави на малки самунчета – зрънца. Човекът, като се мисли за по-умен от Слънцето, прави големи хлябове и ги пече на фурна. Каква е разликата между хляба на Слънцето и хляба на човека, не се знае. Слънцето пече дълго време своя хляб – житото, а човек пече хляба си за един-два часа. Малък е хлябът на Слънцето, но хранителен. Колко плаща житото за опичането си? Наистина плаща ли житото за опичането си? Плаща, разбира се: в това отношение Слънцето е взискателно и строго – трябва да му се плаща! То е точно както в плащанията на своите дългове, така и във взимането.

Колко дължи житото на Слънцето? Направете изчисление, за да си отговорите сами. Един хляб се пече за 5 лева. В един килограм жито има около 16 000 зрънца, значи ако за опичането на едно зрънце се плаща по 5 лева, колко ще се плати за един килограм жито? Като умножите 16 000 x 5 – 80 000 лева. Но Слънцето не взима по 5 лева за един хляб, а по един лев, т.е. половин килограм брашно е образувано от 8 000 житни зрънца и за опичането на хляб, направен от половин килограм брашно, Слънцето взима 8 000 лева. Кой досега е платил 8 000 лева за един хляб?

Ако разгледаме този въпрос по буква, ще отидем далече в разсъжденията си. Искам да ви наведа само на мисълта, да знаете колко скъпо струва един хляб. Хлябът е даден на човека по благодат, като благословение. Ако зъбите ви са здрави, яжте житото сурово, няма защо да го мелите и печете. Знаете ли какво се иска от човека, за да си приготви един хляб като вашия? Той трябва да бъде съвършено здрав – само на такъв човек се позволява да мели житото, да меси хляба и да го пече. Ето защо за предпочитане е да се яде сурово жито, отколкото да ядете приготвен хляб от какъв и да е фурнаджия. Житните зрънца и готовият хляб представляват две книги: първата е напечатана от самата Природа, в нея думите са наредени в естествен, правилен ред; втората книга е напечатана от човека и в нея думите са разбъркани с цел да се предаде мисълта на някой автор.

Много такива автори има, които са напечатали в голямо количество свои книги. Първата книга има и форма, и съдържание, и смисъл, а втората има форма и съдържание, но смисъл няма.

И тъй, думите са елементи на физическия свят, а мислите – на умствения. Питаш: „Защо са ми чувствата?“. Те са необходими като елементи в духовния свят и трябва да знаеш как да ги употребяваш. Духовният свят не може да се прояви без чувства. Постъпките са елементи на физическия свят: докато е на Земята, човек не може без постъпки. Като знаеш това, не питай защо мислиш, чувстваш и постъпваш така, а не иначе. Както и да мислиш, чувстваш и постъпваш, все е добре. Важно е как съпоставяш мислите, чувствата и постъпките си. Има закони, които определят отношенията между елементите в Природата; също така те определят отношенията между мислите, чувствата и постъпките на човека. „Защо трябва да постъпвам добре?“ Ако не постъпваш добре, не можеш да станеш истински човек. Много естествено, как ще съградиш една къща, ако не поставиш камъните, тухлите, гредите на мястото им и по правилата на строежа. Каква къща ще бъде тази, ако стените не са точно перпендикулярни на пода; каква ще бъде тази къща, на която стените са много тънки и слаби? Всяка постъпка намясто допринася нещо за правилния градеж. Как ще изправите живота си, ако всяка мисъл, чувство и постъпка не са на мястото си? Който познава законите на живота, лесно може да изправи своя живот.

В древността един окултен ученик бил затрупан със сладки материали. Дошли близките му да го освободят от този товар и започнали да го разравят с лопати; но колкото го разравяли, толкова повече се заравял. Те се видели в чудо, но се сетили да го залеят с вода – като се разтвори захарта, той ще се освободи. В случая захарта представлява горчивите думи, които произвеждат налягане върху човека, което го заравя в земята. Горчивата дума има външно отношение към онзи, който знае как да я използва. Ако я носиш на гърба си, без да я използваш, тя ще ти причини голяма вреда; ако я приемеш вътрешно, тя ще ти бъде от голяма полза.

Съвременните хора живеят в областта на завършените процеси, откъдето трябва да излязат. Изсъхналото дърво е завършен процес, лошият човек е завършен процес; съмнението, подозрението, омразата са също завършени процеси. „Какво да правя, като мразя?“ Ще излезеш от завършените процеси и ще влезеш в незавършените. Младостта е незавършен процес, а старостта – завършен процес. Старият не може да се подмлади, ако не излезе от кръга на завършените процеси. Във всички завършени процеси тялото губи от себе си, то се унищожава. Всяко тяло, което придобива нещо и расте разумно, е в незавършените процеси. Аз взимам израза *незавършени процеси* не във външното натрупване – той се намира в процеса на съвършенството. Който не разбира мисълта ми, ще каже: „Какво има предвид той?“. Аз пък казвам: вие защо питате? Навярно предполагате, че аз имам някоя задна мисъл. Прави сте за себе си, но аз предполагам, че и вие имате задна мисъл.

Като говоря за завършените и незавършените процеси, имам предвид да ви заставя да мислите и да разсъждавате правилно. Мислите, чувствата и постъпките ви са добри, но не са поставени намясто. Човек трябва да хармонизира своите мисли, чувства и постъпки, т.е. да хармонизира Божествения, духовния и физическия свят. В такава хармония живеят разумните същества. Казваш: „Свободен съм да постъпвам, както искам“. Не е така – постъпките са резултат на мислите и чувствата. Ти не можеш да постъпваш по един или друг начин, ако не се ръководиш от своите мисли и чувства. Отиваш на планината – по пътя срещаш хубави, чисти извори; жаден си, искаш да пиеш вода – имаш право да си избереш извора, от който ще пиеш. Можеш ли да пиеш едновременно от всички извори? Ще пиеш само от един извор, който избереш. Също така и постъпката има отношение към специфични мисли и чувства, а не към всички.

Всеки човек е извор. Това, което извира от човека, не е за теб: ти можеш да черпиш нещо от неговия извор, но не изцяло. Ако изворът е топъл, можеш да се окъпеш и да

излезеш освежен; ако е студен, не се къпи в него – може да се разболееш и скъпо да платиш. „Искам да се разхладя малко в студения извор.“ Може да се разхладиш, но инвалид ще станеш. Каква нужда имаш да се къпеш в студения извор? Студеният извор взима, а топлият дава. Студеното е омразата в живота, а топлото – любовта, която излъчва топлина. Значи любовта не е топлина, а дава топлина. Общо казано: любовта нито е топла, нито е студена.

Досега аз говорих, сега вие ще говорите. Какво заключение ще извадите от всичко казано? Направете превод на отношението 2:3. Могат ли 2 крави да родят 3 телета? Могат: едната ще роди едно теле, а другата – две телета. Могат ли да родят четири телета? Могат. А шест? Не могат, поне при сегашните условия е невъзможно; при други условия е възможно. Изобщо Природата определя отношенията между живите същества по разумен път. Следователно не можеш да постъпваш разумно, ако не мислиш и чувстваш разумно. По-добре е обаче да мислиш и чувстваш, отколкото да не мислиш и да не чувстваш. Като мисли и чувства, добрият човек впряга излишната си енергия на работа и придобива знания. Кажеш ли, че можеш и без мисъл, ти започваш да се разлагаш, докато най-после изчезнеш.

Дръжте в ума си мисълта: човек е поставен между три разумни същества от първа степен. За да бъдеш разумен, трябва да разбираш законите, по които действат тези същества, и да спазваш правилата, с които те си служат. Тези същества действат самостоятелно, без да влизат в стълкновение или сблъскване помежду си. Кои са тези същества? Едното е на ума, другото е на сърцето, а третото – на волята. Следователно ако мислите ви се управляват от съществото на ума, ако чувствата ви се управляват от съществото на сърцето, и действията – от съществото на волята, вие сте разумни.

Значи човек се ръководи едновременно от трима учители, които всеки ден му дават наставления как да се управлява. Първият учител го упътва в областта на правата мисъл, вторият учител го напътства в областта на чув-

ствата, третият учител го води в областта на действията. Първият учител е свързан със съществата от Божествения свят; вторият – със съществата от ангелския свят, а третият – със съществата от човешкия свят. Като разберете тези неща, лесно ще се справите с противоречията. Вън от тези учители никой не е в състояние да ви даде упътванията, които ви са необходими в живота. Може ли ученият да възстанови вашата памет? Той може само да констатира, че паметта ви е слаба, но не и да я усили. За да ви помогне, той трябва да има специфично, Божествено знание. Работете върху себе си, за да се проявите като истински човеци. Цената на човека се заключава в неговите чисти мисли, чувства и постъпки. Чистата мисъл допринася нещо за ума, чистите чувства допринасят нещо за сърцето, а чистите постъпки внасят импулс във волята.

И тъй, какво заключение ще извадите от всичко, говорено досега? Ще кажете, че задачата ви се състои в това, да имате поне една малка придобивка в живота – като житното зърно. За разумния придобивката на житното зърно е капиталът, който в бъдеще може да се развива, той крие динамическа сила в себе си.

Сега, запишете си следното: *Само светлите мисли, светлите чувства и светлите постъпки водят към Бога.*

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

32. лекция, 19 май 1933 г., София, Изгрев

ПАУЗА В ЖИВОТА

Размишление

В Природата съществуват така наречените *почивни състояния*. В музиката те се наричат паузи – почивка, мълчание, но не бездействие. При паузата нещата минават от едно състояние в друго. Когато предприеме една работа, човек има нужда от почивка, за да обмисли добре условията и да се справи с тях. И вулканите понякога престават да действат, те почиват временно. Почивката на вулкана не е нищо друго освен събиране на енергия, за да започне нова работа. И в Природата понякога настава голяма тишина, в която се готвят условия за нова, усилена дейност. Когато новата работа не се предшества от пауза, т.е. от почивка, тя губи част от силата си. Значи почивката е необходима, за да се набави изгубената сила от предишната работа. Човек си почива не само физически, но и душевно, когато мислите, чувствата и постъпките му са в хармония. Най-малкото стълкновение между тях нарушава вътрешния мир в него.

Човек се натъква на хармонични и дисхармонични състояния в себе си. При дисхармоничните състояния се забелязва особено бълникане или клатушкане между мислите и чувствата, което става в четири посоки: отпред назад, от ляво надясно, от горе надолу; четвъртата посока е областта на крайното обезсърчаване. Значи обезсърчаването е незнайната посока на колебанието в човека. Обезсърченият не знае коя посока да поеме и казва: „Всичко е свършено за мен!“. Как се насърчава човек? Като спре за момент движението си. Това спиране е равносилно на смърт и затова той счита, че за него всичко е свършено. В този смисъл смъртта е пауза, почивка. Като дойде до това състояние, човек казва: „Опитах всички посоки: отпред назад, от дясно наляво, от горе надолу – нищо не ми остава, освен да умра“.

В който момент се примири със смъртта, човек отново оживява, влиза в нова област – на хармонията. Надеждата започва отново да работи: тя е хармония, която превръща безпорядъка в порядък. Като минеш през всички посоки на движението напред и назад, надясно и наляво, нагоре и надолу – три двойки, ти се обезсърчаваш, т.е. влизаш в онази посока, която води към Бога, към Вечното, към Неизвестното или Незнайното, към Абсолютното. Ти не знаеш тази посока, но тя е последна. Ако не минеш през нея, не можеш да отидеш при Бога. Достатъчно е да помислиш за Него, за да поемеш тази посока на движение. „Аз не зная коя е тази посока." Това нищо не значи. Дали знаеш, или не знаеш нещо, мисълта си е мисъл, чувството си е чувство. Не мисли, че ако знаеш, работите ще се наредят по-добре.

Да знаеш нещата, това значи да попаднеш в ритъма на Природата. Когато две сили действат в противоположна посока и можеш да ги подведеш да тръгнат успоредно една на друга, ти имаш истинско знание, т.е. влизаш в нова посока на живота. Двете противоположни сили в човека са пасивното и активното състояние. Ако за момент се спреш в пасивното състояние, изразено с минус, в следващия момент ще влезеш в активното състояние – плюсът на живота. От двама болни не може да излезе един здрав човек, но от един болен и един здрав ще излезе пак здрав. Здравият ще повлияе на болния, ще го излекува. Здравият е идеал за болния. Правата мисъл, правото чувство и правата постъпка са положителното начало в живота, откъдето човек трябва да започне своята работа.

И тъй, положителната мисъл определя посоката на човешкото движение. Например искаш да станеш музикант, художник. Първо трябва да се определиш в мисълта си какво ще придобиеш от това изкуство, т.е. да определиш посоката на твоето движение. Защо искаш да станеш художник? За да нарисуваш първо себе си. Защо искаш да станеш музикант? За да задоволиш първо в себе си нуждата от музика. Защо искаш да станеш оратор? За да говориш първо на себе си. Човек трябва да каже най-хубавите неща

на себе си. Ти мислиш, че говориш на другите: лъжеш се, ти говориш първо на себе си, а после на другите. В това отношение се намираш в положението на онзи офицер, който срещнал препятствия в желанието си да отиде на бал. За да задоволи желанието си, той се затворил в стаята си и започнал да танцува с всички столове последователно. Реално същество ли е столът? Има нещо реално в него, но той е несъзнателна вещ. Много от човешките състояния са като тези на офицера: взимаш един стол, въртиш се с него наляво, надясно, но чувстваш, че това, което търсиш, не е в стола. Като оставиш столовете намясто, виждаш, че в теб остава една идея, която трябва да се реализира.

Всяка идея може да се реализира, но когато влезете в реалността на живота. Понякога ти предприемаш нещо, но виждаш, че работата не върви. Много просто – как ще свириш навън, когато времето е лошо? Как ще свириш в неотоплен салон или как ще свириш в салон без публика? На кого ще свириш тогава? На себе си, даже ще бъдеш доволен, че салонът е много акустичен: ще обиколиш салона, ще се кланяш ту на една, ту на друга страна, и ще бъдеш доволен и от това положение. Като посвириш малко за себе си, ще излезеш от салона радостен, че си направил нещо. Кое е по-хубаво: да имаш отличен салон, добре отоплен, но без публика, и ти да свириш за себе си, или да има публика и салонът да не е отоплен? За предпочитане е да свириш за себе си в отоплен салон, без публика, отколкото да свириш пред голяма публика в неотоплен салон. В последния случай ще те държат отговорен, че не си свирил добре.

Това, което ви говоря, се отнася за състояния, през които вие сега минавате. Като не разбирате смисъла на тия състояния, вие казвате: „Как ще се справим с тях? Закъсахме, остаряхме вече!“. Старостта е вечер. Тази вечер работата няма да се свърши; тази вечер ще умреш, но утре ще възкръснеш. Възможното за вечерта е смъртта, но като възкръснеш, ще се намериш в един добре отоплен салон и ще свириш. Това е за предпочитане, отколкото да се намериш пред една публика, която не те разбира и оценява.

Защо ще свириш тогава? Свири за себе си. Приятно ли е да свириш пред публика, която всеки момент може да те освирка и да каже: „Съжаляваме, че дойдохме тук да си губим времето“. При всяко обезсърчение цигуларят казва: „Съжалявам, че дадох толкова пари за салона и не можах да покрия разноските си, но може и публиката да е недоволна. С мен всичко е свършено: ако остане отсега нататък да давам концерти, животът ми няма смисъл“.

Често вие се обезсърчавате, не искате да живеете – защо? Дали сте концерт, но не е излязъл, както сте очаквали. Казвам: само една вечер ви е нужна. Това значи: дайте си малко почивка и всичко ще се нареди. Ако си в планината на една канара и видиш наблизо една капка вода, знай, че си дошъл до някой извор. Другите канари, които си срещнал на пътя си, са били съвършено сухи. Капката вода на тази канара те насърчава. Същото се отнася и до живота: една капка вода в мисълта ти, една капка вода в чувствата ти или в постъпките ти трябва да те насърчи.

„Какво да правим в живота си?“ Няма какво да правите. Сегашният ви живот е болничен халат: какво да правите с него? Ще го оставите в болницата. Като свалиш халата, ще облечеш дрехите на здрав човек. Следователно като претърпиш неуспех в живота си, на другия ден не излизай със същите дрехи: за предпочитане е да излезеш гол, отколкото с дрехите на неуспеха си. Голотата наричам студен музикален салон, а облеклото, т.е. халатът, е публиката в студения салон. Какво ще постигнеш с този халат? Докато си в болницата на живота, ти минаваш през всички посоки: напред, назад, надясно, наляво. Остава ти само едно положение – реалността. Следователно единственото реално нещо в живота е това, на което ние не знаем посоката. Това, което знаеш, не е реално: то е проява на реалността, но не е реалност.

Смисълът на живота е в незнайното. Това, което те обезсърчава и обезсмисля живота ти, то е реалността, то произвежда ужас, страх, треперене. Щом се страхуваш, ти си близо до реалността; щом си неуверен, обезсърчен и се тревожиш, ти си близо до реалността. Като видиш малък

извор в планината, ти се радваш на неговата красота, но ако отидеш при един голям водопад, веднага се отдръпваш назад. Това е реалността. Водопадът може да кара воденици, тепавици – това прави изобилието и силата на водата. С малко вода нищо не можеш да направиш – едва можеш да разхладиш устата на умиращия, който свършва живота си поради малко въздух, от жажда, от глад. Значи хората умират от недоимък. Престани да мислиш за недоимъка. Щом мисълта ти се прекъсне, недоимъкът иде; щом чувствата ти изчезнат, недоимъкът иде. Където има изобилие, дейността не спира. Та когато се обезсърчаваш, знай, че си близо до реалността. Щом се страхуваш от бъдещия живот, ти си в реалността. Бъдещият живот е неизвестен – там е реалността.

Учи се да вярваш в това, което не познаваш. Как ще си представиш онова, което не познаваш? В реалността няма никакво изключение; в това, което не познаваш, също няма изключение. В погледа на всички виждам едно учудване, всеки се пита: „Да вярвам или да не вярвам?“. Ще вярваш в това, което не знаеш – нищо повече. Разисквайте върху въпроси, които не знаете. Върху това, което знаят, хората имат много мнения, а за онова, което не знаят, имат само едно мнение. Значи трябва да дойдем до онова, което не знаем – тази е новата философия. От това гледище учените хора нищо не знаят: като дойдат до едно специфично място, те виждат, че нищо не знаят. Там всички се приравняват и са под общ знаменател. Там големият и малкият, богатият и бедният, ученият и простият достигат до убеждението, че нищо не знаят, и казват: „Има неща, които и ние не знаем“. Това незнание внася нов елемент в тях.

Като се обезсърчиш, ти можеш да станеш истински човек. Докато не се обезсърчиш, човек не можеш да станеш; докато не те съборят няколко пъти на земята, юнак не можеш да станеш. Един студент, американец, присъствал на сеанса на един борец, който правел изкусни упражнения и фокуси. Като го гледал, студентът казал нещо по адрес на бореца, който го чул и му ударил една плесница,

като го повалил на земята. От този момент у студента се зародило желание и той да му удари плесница, но разбрал, че ако борецът го удари втори път, няма да стане от мястото си. Заинтересувал се как борецът е достигнал до тази сила и ловкост и решил да изучи неговия метод. След 10 години упражнения той се явил при бореца и го попитал:

– Познаваш ли ме?

– Не те познавам – отговорил борецът.

Тогава студентът го хванал ловко за краката и го вдигнал във въздуха, като свещ. След това му казал:

– Аз съм онзи студент, на когото преди 10 години ти удари една плесница и ме търкули на земята.

– Много добре си се възползвал от моята плесница – казал борецът. – Сега те признавам за мой учител и ще вървя по твоя път.

Знайте, че от всяко обезсърчение, което изживявате психически, вие учите нещо. Неизброими са пътищата към реалността, неизмерими са пътищата, по които може да се дойде до неизвестността. Това е един кръг, към центъра на който може да дойдете от всички посоки. В центъра седи неизвестното. Да допуснем, че ви боли ръката, имате подутина, която ви безпокои. Казвам: ще се образува един цирей, който след няколко дена ще набере, ще узрее и вие ще го пробиете. Като излезе нечистата материя, подутината ще спадне и ръката ще се освободи от болката. Вие не знаете какъв е скритият процес, който работи вътре във вас. Когато човек търси реалността, той ще мине през една криза – без това не може. Кризата показва, че човек е близо до реалността. Така ще дойдете до реалността на нещата, които осмислят вашия живот. Според мен ако цигуларят не може да изкарва прехраната си, той не е цигулар. Защо трябва да станеш цигулар? За да изкарваш прехраната си. Щом свириш, ти ще ядеш добре: яденето, дъвкането също е свирене. Като си дъвкал дълго време, ти си свирил на своята 32-струнна арфа и си придобил нещо. Ако не ядеш, не си цигулар.

И тъй, да мислиш, това е процес – цигулар си; да чувстваш, това е процес – цигулар си; да действаш, и това

е процес – цигулар си. Това не значи да свириш специално на някакъв инструмент, например на цигулка. Ако свириш на цигулка или на пиано, това още не е свирене. Аз взимам думата *свирене* в широк смисъл. Като мислиш, чувстваш и постъпваш, ти си вече цигулар. В мисълта си ще си представиш, че си голям артист, че свириш пред публика; на другия ден всички вестници ще пишат за теб. Като чувстваш, ти си представяш ефекта, който произвежда твоето свирене върху публиката. Като действаш, ти си представяш, че си излязъл вече на сцената и свириш. Следователно който мисли, дава обявления; който чувства, събира публиката; който действа, излиза на сцената и слуша възхищенията от изпълнението му като добър цигулар. Ако сам не признаеш, че си добър цигулар, не си свирил за публиката, а за себе си.

Аз предпочитам да свиря на едного, отколкото на много хора. Какво ще бъде състоянието ми, ако свиря пред много хора, но всички са глухи? Аз ще искам да намеря поне един, който чува добре и разбира музиката. Щом го намеря, ще свиря само за него, той ще ме вдъхнови. Няма ли нито един, който чува и разбира музиката, концертът ми ще се провали. Питаш: „Какво да правя, за да ми вървят добре работите?“. Намери поне една мисъл в себе си с отворени очи и уши, намери поне едно чувство в себе си с отворени очи и уши. Щом ги намериш, работите ти ще се наредят; ако не ги намериш, не очаквай успех. „Къде ще ги намеря?“ Мисълта ще намериш надясно в салона, чувството ще намериш наляво, а постъпката – в галерията, горе някъде.

Ще ви дам още едно обяснение по този въпрос. Закон е: ако публиката не се превърне в един човек, който слуша с две уши, няма да имате успех. Докато гледате на публиката като на множество, в което спорят, изказват различни мнения, няма да имате успех. Когато публиката излезе навън, тогава се допускат разисквания, които обаче да имат един общ център. Под *център* разбирам хармония. На окръжността има много точки, но всички се стремят към един общ център. Следователно ако линията на жи-

вота ви се огъва, не се обезсърчавайте. Понеже животът ви е в движение, все ще има огъване – малко или голямо – това е в реда на нещата. Люлеенето на парахода на една и на друга страна не е лош признак, то е неизбежно.

Коя е основната мисъл на днешната лекция? Реалността като неизвестна и незнайна посока. Не се стремете да я разрешите: нека тя остане в ума ви като неизвестна посока, която да ви вдъхновява. В коя посока поставяте Бога? Според мен Бог е в самочувствието на човека. Да видиш Бога като светлина в твоето съзнание, това значи да придобиеш сила, която възкресява мъртвия, лекува болния, храни гладния. Когато неизвестното дойде в света, дейността на живота се проявява и той се осмисля. Разбрахте ли лекцията?

Отговор: Не я разбрахме.

Радвам се, че не сте я разбрали. Ако бяхте я разбрали, щяхте да бъдете в областта на знайното; сега сте в незнайното, т.е. близо до реалността. Посяваш едно малко семе в земята, което пита: „Какво ще стане с мен?“. Ще израстеш голямо дърво. „После?“ Ще се превърнеш на малко, микроскопично животно. „После?“ Ще пораснеш, ще станеш голямо животно; после ще се смалиш и ще се превърнеш на малко дете – на човек. Сега и вие питате: „Какво ще стане с нас?“. Учителят ви отговаря: ше станете дърво, животно и най-после – истински човек. „После?“ Ще станете ангел. „След това?“ Ще дойдете до Бога и тогава всичко ще бъде възможно за вас. Когато нещата са невъзможни за вас, вие сте далеч от Бога; щом станат възможни, вие сте близо до Него.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

33. лекция, 26 май 1933 г., София, Изгрев

КООРДИНИРАНИ ДВИЖЕНИЯ

Размишление

Задача за следния път: *Всеки да си нарисува горната и долната страна на дясната ръка.*

Според вас каква е разликата между младия, възрастния и стария, каква е разликата между ума и сърцето? Всеки може да отговори на тези въпроси. Отговорът трябва да бъде пълен, съдържателен. Животът се отличава по две неща: по движението и по топлината. Отличителното качество на духа и на сърцето е пълнотата: това, което задоволява човека, е пълнотата. Отличителните качества на мисълта са разширение и светлина. Всяко нещо, което не носи разширение и светлина, не е мисъл. Мисълта е резултат. Що е светлина? Това, което прави нещата ясни и достъпни за ума. От гледището на материалната наука светлината е трептение на вълни. Ако нямаш ясна представа за предметите, ти си лишен от светлина. Ако не се разширяваш, ти не разбираш законите на мисълта.

Какво е отношението между движението и топлината? Без топлина няма движение. Тя е първият подтик в човека: щом се стопли, той започва да се движи. Топлината е сила, която заставя телата да се движат. Човек не може да бъде пасивен – да не се движи и да не работи. „Пасивен съм.“ Липсва ти топлина. Внеси я в организма си и ще започнеш да се движиш. Без топлина животът няма смисъл. Ти ходиш, лягаш, ставаш, но не ти се яде, не ти се спи, не ти се работи. Чудиш се какво да правиш, как да си помогнеш, търсиш цяр, но не можеш да намериш. Ти си в положението на човек, на когото излизат цареи по тялото и не знае как да ги лекува.

Казваш, че цареите ще минат. Ще минат, но и време ще мине. Понякога цареят се лекува лесно, а понякога процесът продължава цял месец. И апостол Павел[28] се оп-

лакваше от трън в плътта, но никой не можа да му помогне, като най-накрая му казаха: „Нека остане този трън в плътта ти, защото ако се извади, друг ще дойде на неговото място“. Какво се разбира в преносен смисъл под думите *трън в плътта*? Това означава някое силно желание, което човек не може да реализира. Има хора, у които трънът остава за цял живот. Не е лошо, че имаш трън – той е като украшение на човека.

Сега вие сте млади, имате топлина, правите и движения. Къде може да употребите движението и топлината? Всички животни – от най-малките до най-големите, и всички хора правят движения, по които се отличават. Аз наричам тези движения съзнателни, органични, за разлика от несъзнателните, т.е. от механичните. Ако не схванете основното движение в човека, особено при вървежа му, не можете да определите неговия характер. Първото движение в човека е стремежът му да се приближи до предмета или до лицето, което обича; второто движение е простирането на ръката да хване предмета. После устата взима участие, започва да се движи, и казваме, че този човек говори.

Изобщо движенията на тялото трябва да се координират или съгласуват. Когато те са правилни, тогава можем да говорим за координирани движения; когато са дисхармонични, не може да се говори за съгласуване между тях. Дисхармонията се пренася от една система в друга. Координирането е външен процес, но последствията му са вътрешни. Искате да координирате двама души, но всеки от тях представлява специфична система със свои определени мисли, чувства и постъпки, всеки си има свои навици – как ще ги координирате? Кой ще се координира пръв? Понякога по-силният и по-умният, а понякога – по-слабият и по-глупавият. На физическия свят слабият пръв се съгласува със силния: слабият тръгва по посока към силния. Но в духовния свят, т.е. в света на Любовта, е обратно: там силният се координира със слабия. Следователно ако ти пръв се съгласуваш с даден човек, отношението между вас е едно; ако той пръв се съгласува с теб, отношението е друго.

Има временно координиране и постоянно координиране. Когато двама или повече души искат да свършат една работа, те се координират временно, докато я свършат. Някой се координира със Слънцето с цел да го изучи. Ако гледаш на Слънцето като на разумно същество, ти ще се свържеш с най-хубавото, което се крие в него, и така ще го изучаваш. Когато българите били под турското робство, за да облекчат положението си, първо изучавали характера на турците и след това влизали във връзка с тях. Така те се координирали. Българинът занасял мисирка или гъска на турчина и последният оставал доволен от него, а после каквато услуга искал българинът, турчинът веднага му услужвал. Щом видел гъската, пашата се усмихвал. Това било за него приказка от *1001 нощ*. Ще кажете, че пашата се подкупвал. Не, това е координиране. В нашите времена не носят гъски и мисирки, а препоръчителни писма. Щом искаш услуга от някое видно лице, ще занесеш писмо от най-добрия му приятел. Когато има гъска, работата се нарежда добре; щом няма гъска, работата не се нарежда. Постъпвайте така и с Природата – като отивате при нея, непременно трябва да носите нещо.

Да се върнем към въпроса за координирането. Начертавам на дъската един кръг, който може да бъде правилен, сплеснат или издут като яйце – зависи откъде се гледа. По отношение на правата *BM* (фиг. 1) всичките точки на кръга не са на еднакво разстояние от нея. Като прекараме диаметъра *AB* на кръга, образува се ъгълът *B*, около 30 градуса. С какви ъгли, като най-устойчиви, си служите, когато ги прилагате при строежа на зданията? С ъгли от 45 градуса. Защо тези ъгли са най-устойчиви? Защото координацията между силите им е най-голяма. При различни условия на живота и човек заема различни положения. Ако стъпя на десния си крак и леко

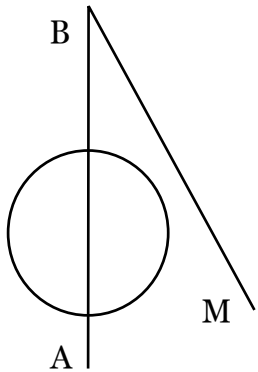

Фиг. 1

повдигна левия, какъв ъгъл ще се образува? Ако стъпя на десния си крак и наклоня тялото си напред, какво показва това? Пазя се от известна опасност. Според посоката, откъдето идва ударът, такова положение заема и човекът: наклонява се ту напред, ту надясно, ту наляво.

Изучавайте движенията на човека, за да разберете през какви състояния минава той. Понякога държиш ръцете си затворени, с преплетени пръсти, което показва, че си затворен в себе си, криеш нещо. Човек се затваря при два случая: като богат или беден, като пълен или празен. Човек трябва да знае как да поставя ръцете и краката си. Ако живее разумно, движенията му са естествени и правилни. Според вас кои движения са хармонични? Един счита едно движение за хармонично, друг – друго. Важно е всеки за себе си да различава хармоничните движения от дисхармоничните. Какъв е резултатът от хармоничните и дисхармоничните движения? Мислете върху тези неща и наблюдавайте движенията си, да не изпадате в противоречия.

Често и аз ви поставям в противоречия, от които лесно можете да излезете. Например поднасям ви една хубава баница и ви карам да мислите върху философията на живота. Възможно ли е това? Невъзможно е да дадеш на човека да яде от това, което най-много обича, и да го накараш да мисли върху сериозни въпроси. Могат ли силите на храната и на мисълта да се съгласуват? Невъзможно е едновременно да ядеш и да мислиш върху философски въпроси. Сама за себе си баницата е нещо реално, тя е философия, която изключва всякаква друга философия и не търпи никаква критика. Ако баницата е хубава, ще ядеш и няма да философстваш. Друг е въпросът, ако ядеш и останеш недоволен от нея – тогава философията идва на помощ. По баницата може да познаеш характера на човека: ако е правена от човек със светли мисли и добри чувства, тя е вкусна и внася хармонични сили в онзи, който я яде. Не е приятно да ядеш баница от сух, нервен, сприхав човек, защото той внася в нея дисхармонични енергии, и който я яде, не се усеща добре.

В областта на науката са правени много опити, от които се стига до заключението: каквато и работа да върши човек, той влага в нея освен характера си, още и някои психични елементи. Двама души – интелигентни, образовани, написват едновременно любовно писмо на едно и също лице. Единият от тях е нервен, сприхав, с отрицателен поглед към живота; другият е жизнерадостен, магнетичен, оптимист. Писмата са написани правилно, логично, без грешки. Четеш първото писмо – изпитваш нещо особено. Къде е то? Външно не се вижда, но го чувстваш. Четеш второто писмо, изпитваш особена приятност – и в него има нещо невидимо. На какво се дължи това различие? От една страна на различните характери на двамата, а от друга страна – на тяхната психика.

Казвате: „Има нещо полепено на писмата, но е невидимо“. Ако позлатите само с един наполеон едно голямо кубе като това на Александър Невски[29], в скоро време златният пласт ще се изтрие, защото това е все още груба материя, която може да се види. Но материята, която се отделя от психиката на човека, както и от умствения му свят, е фина, невидима, която се полепва по това, което той работи. Всяка дума, която излиза от устата на човека, произвежда известни трептения, които се наслояват като фина, невидима материя върху онзи, към когото е отправена. Химията, която изследва веществото на телата, не може да улови тази материя – толкова фина е тя. Понякога тази материя е ценна като златото, понякога е като медта, лесно се окислява. Тази материя се среща и в кръвта на човека под имената *органично злато, сребро, мед* и други. Колкото повече органично злато имаш в кръвта си, толкова си по-богат, по-жизнерадостен и здрав. Това е ефективът на човека. Кой човек е богат? Здравият. Коя държава е богата? Която има злато: колкото повече злато има, толкова по-богата е тя.

Искам да ви наведа на мисълта, че една система има отношение към друга, че са зависими една от друга. Ето този куб – той е в зависимост от друго тяло. Едни разумни същества имат отношение към други същества. Вие може

да сте единица или член на известна система, но в даден случай трябва да си служите със законите на тази система, към която принадлежите. Човек принадлежи към същества от една система; млекопитаещите – към друга; рибите, птиците, небесните тела също принадлежат към някоя система, но всички те са координирани една към друга. Вие определяте своето отношение към най-близките системи, с които се съгласувате хармонично.

Вие сте неразположени: имате дисхармония в чувствата си или имате неразположение в организма си – силите на вашето тяло не са координирани добре. Откъде трябва да започнете: откъде трябва да започне богатият и откъде – бедният? Сиромасите съставляват една система, богатите – друга, но между тях има отношение. Сиромахът отива при богатия и казва: „Аз имам едно изкуство – мога да ти услужа, да ти свърша една работа.“ „Добре, аз пък имам пари – ще ти дам колкото трябва“. Значи сиромахът предлага труда си, а богатият – парите. Богатият не може да говори на богат по същия начин, както разговаря със сиромах. Те говорят на различни езици, но се разбират. Това, което работникът, макар и беден, може да направи, богатият по никой начин не може да го направи. Богатият, ако е инженер, ще направи план на къщата, а бедният, като работник, ще я съгради. Ето начин, по който те могат да се координират.

И тъй, двама богати не могат да се съберат на едно място, но богат и беден лесно могат да живеят заедно. Човек има два крака, които лесно се съгласуват помежду си, защото единият крак е беден, а другият – богат. Беден е този крак, който е в движение, а който е в почивка – е богат. Когато левият крак се движи, той е беден; щом десният започне да се движи, той става беден. Така се координират двете системи – левият и десният крак: едната дава работа, а другата – капитал. Понякога умът взима мястото на богатия, а понякога – сърцето. Ето защо умът и сърцето трябва да се координират, както богатият и бедният.

Ще кажете, че бедните хора са слаби и хилави, а богатите – здрави и силни. Забелязано е, че при най-голямата

сиромашия човек може да бъде здрав, и при най-голямото богатство също може да бъде здрав. Кога? Когато живее разумно. Ако богатият и бедният не живеят разумно, те са слаби, хилави. Здравето има отношение към разумния живот, а болестите – към неразумния. Какво ще кажете за богатия, който е затлъстял – носи 100 килограма тежест на гърба си? Ако дойде една болест и отнеме половината от теглото му, той ще олекне, ще се почувства обновен. Следователно като отнемеш половината богатство на човека, той се чувства щастлив. Тогава на какво се дължи нещастието на човека? На чрезмерното натрупване. Хората страдат повече от голямото натрупване, отколкото от недоимъка. Сиромахът не страда толкова от своята сиромашия, колкото от чрезмерните си желания. Той иска да стане богат, учен, силен, но не може да постигне това и страда.

В света има много богати хора, но богатството не прави човека силен. Богатството е условие, не е цел; то не е дело нито на учените, нито на силните хора. Може ли светията да бъде богат? Може. Беден може ли да бъде? И беден може да бъде – зависи за какво богатство и за каква сиромашия се говори. Здравият може да се разболее, както и болният може да оздравее. Това зависи от правата мисъл. Ако болният мисли правилно, той оздравява, и ако здравият изкриви мисълта си, заболява. Силите в Природата трябва да се координират, да образуват хармонични системи. В този смисъл богатството и сиромашията образуват една система, здравето и болестта – друга система. Болестта ще координираш със здравето, т.е. ще я лекуваш, като се ограничиш в храната. Като здрав ти си бил богат и силен, а сега, като болен, ще ядеш малко, да не даваш възможност на микробите да се развиват.

И тъй, не давайте възможност на микробите да се размножават чрезмерно във вашия организъм; не давайте възможност на вашите неестествени мисли и желания да се размножават чрезмерно. Искаш да бъдеш силен, но нямаш условия за това – откажи се от желанието си. Искаш да бъдеш богат, учен – попитай се имаш ли сила да ста-

неш такъв. Ако не можеш, желанието ти е неестествено. „Искам да бъда добър.“ По естество ти си добър – прояви доброто в себе си. Човек може да постигне своите желания, но е нужно време за това. Той принадлежи към една богата система, т.е. към Бога, към която има отношение. Който спазва законите на тази система, той ще бъде здрав, силен, учен и богат.

Сега вие сте забравили, че принадлежите към системата на Бога, и сте се отказали от Него, което означава, че сте се отказали от своя първичен произход. Днес вие се намирате в положението на шише, пълно с вода, но не сте извор. Всеки може да ви го вземе, да се напие и да ви остави празното шише, та да страдате от жажда. Ако сте извор, ще бъдете независими от външните условия. Като знаете това, не затваряйте в шише идеята за Бога и за Природата – тя се нуждае от простор, да тече непрекъснато през вас като неизчерпаем извор.

Не се колебайте в Божественото, което е вложено във вас от създаването на света. Отличителното качество на Божественото е, че то никога не се мени, през всички времена остава едно и също, на него всякога може да се разчита. Може да разкъсаш светията на парчета, но той пак ще ги събере и ще оцелее; може да го сложиш в чутура, да го накълцаш, но той пак ще излезе оттам, ще остане незасегнат. Това се дължи на Божественото – нищо не може да го засегне. Ще кажете, че това е невъзможно. Как е възможно да изпариш водата на соления разтвор и отново да получиш кристалчета от солта? На същото основание животът не се губи, не се разрушава. Не мислете, че може да разрушите формата на живота. Не, това е невъзможно! Вие гледате на живота повърхностно. Сегашният живот, през който минавате, е фаза от Целокупния живот. Следователно, колкото и да се стремите към щастие, днес това е непостижимо – щастието е в Целокупния живот. Търсиш щастието, за да се освободиш от страданията – и това е невъзможно.

Страданията и радостите са две системи. Страданието е по-силна система от радостта. Хората бягат от страдани-

ето, защото не го разбират и искат постоянно да живеят в радост. Това е все едно житното зърно да остане завинаги в хамбара. Не, ще го извадите от хамбара, ще го заровите в земята да пусне коренчета и след това да покаже главичката си. То казва: „Ще страдам в земята“. Ще страдаш, но ще придобиеш нещо за себе си и ще допринесеш нещо за хората. Помни: който минава през страданието, само той може да се обнови – това е закон. Човек не може да се повдигне, нито да придобие нещо, ако не мине поне през най-малкото страдание. От гледището на Природата страданието е велик подтик, който преобразява човека. „Аз не искам да се изменям.“ Щом не искаш да се изменяш, завинаги ще останеш в старата си форма. Ако детето не иска да се измени, никога няма да мине във формата на възрастния и на стария.

Вие нямате още представа какво нещо е младият, какво е възрастният и какво – старият. Младият се отличава със своята енергия и подвижност, старият се отличава със светлина и разширение: той е щедър, готов да дава. Младото минава в старото и обратно: старото – в младото. Под *млад* разбираме микроскопичното, а под *стар* – великото. Затова казваме: *великото малко* и *великото голямо*. Питам: какъв е смисълът на живота? Ще кажете, че смисълът на живота е в самия живот, както и в смъртта. Какво се разбира под *смърт* и какво под *живот*? И богатият умира, и сиромахът умира, но какво са придобили те в смъртта? Казваш: „Наживях се поне, ядох и пих, нищо повече не желая“. Ако наистина само си ял и пил, без да си придобил нещо вечно, напразно си живял.

Да ядеш и да пиеш, това не е никаква философия. Ако мислиш, че със смъртта всичко свършва, нищо не си научил. Простият мисли, че като умре, ще дойде до абсолютно равновесие, където не стават никакви промени. В света на равновесието ще почиваш хиляди и милиони години, докато един ден се пробудиш от дълбокия сън. Това е състоянието на Нирвана[30]. Когато се казва, че след смъртта нищо не остава от човека, това подразбира, че нищо не остава от неговите мъчнотии и страдания. След смъртта

си човек се освобождава от всичко временно, преходно и минава в състояние на Нирвана, в областта на щастието. Ще кажете, че Нирвана е празен живот. Според мен празните работи са пълни. Кое предпочиташ: да отидеш при банкера и той да ти даде заем от 100 000 лева, или нищо да не ти даде? Питайте мисирката какво желае: да бъде тлъста, угоена, да пожелаят да я заколят, или да бъде слаба, мършава и никой да не мисли да я коли. Колко по-добър е животът на свободата пред ограничението, колко по-добър е животът пред смъртта!

Човек трябва да бъде здрав и силен. Как се постига това? С правата мисъл. Ще имаш права мисъл, правилна философия за живота! Новата философия не позволява на човека да влиза в стълкновение с живота. Силите в човека трябва да се координират и същевременно той трябва да се координира с Битието, с цялата Природа. Без тази координация не можеш да бъдеш нито силен, нито здрав. Колко от вас могат да се координират по този начин? Веднъж като сте координирани, няма невъзможни неща за вас: мъчнотията е, докато го направиш. Какво представлява координирането? Нагласяване на цигулката. Който е направил цигулката, първо е избрал материала, съгласувал го е – и след това е дошъл цигуларят, който е взел цигулката и лъка и е започнал да свири, като е спазвал законите и правилата при свирането.

Следователно докато цигуларят не се координира външно и вътрешно, не може да свири. Той трябва да мине през три системи: системата на инструмента – цигулка или пиано, системата на нагласяването и системата на вътрешна координация. Тези три системи заедно съставляват музикалността на човека. Когато всички сили в човека се координират, той разполага вече с магическата пръчица и е господар на положението. Слушате един цигулар и се чудите на неговото свирене: без да е завършил музикална школа, той учудва света със своята музика. Това се постига чрез поставяне на музиканта в магнетичен сън. Който го магнетизира, и той трябва да бъде добър музикант.

Ето защо, за да постигне това, което желае, човек трябва да премине през особено състояние, наречено *състояние на духа*. Ако не направи известна жертва, човек никога не може да стане нито учен, нито музикант. Правени са опити да видят какви резултати се постигат, когато поставят човека в магнетичен сън. Може да не е роден музикант, но като мине през този сън, той свири отлично. Като се събуди, сам не помни какво и как е свирил; докато е бил в магнетичен сън, е свирил така, както никога. Как ще си обясните това явление? Това е факт, а как се обяснява той, ще търсите в самата Природа – там се крият тайни, които постепенно ще изучавате. Според окултистите гениалните хора се поставят в магнетичен сън, затова се проявяват като особени, необикновени хора.

Тайна молитва

34. лекция, 2 юни 1933 г., София, Изгрев

ТРИТЕ ПОСОКИ

Размишление

Ще прочета няколко стиха от 28. глава на Притчите: от 25. стих до края.

Ще начертая три кръга, които представляват три загадки и имат двояко значение: външно, или обективно, и вътрешно, или субективно (фиг.1). Каква е разликата между външното и вътрешното обяснение на предметите? Например изучавате една планина отвън и отвътре или разглеждате едно шише отвън и отвътре. Какви заключения може да извадите от двата случая? И човека може да го изучавате отвън, като форма, и отвътре, като характер. Анатомът изучава устройството на всички органи в човека, физиологът проучва службата на всички органи, физиогномистът по външните признаци на човешкото лице търси да открие неговия характер, способности, разположения. Какво са придобили анатомът и физиологът, след като 30 години са изучавали човека?

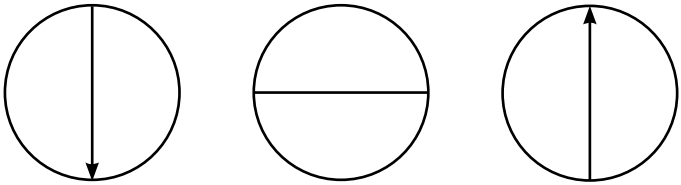

Фиг. 1

Кои са причините, които заставят човека да изучава предметите външно и вътрешно, и какво печели от това? Да допуснем, че вие познавате един виден цигулар, знаете неговата биография: произхождението му, къде е учил, при кой професор, какви усилия е правил, докато

усъвършенства своите знания. Какво печелите вие от това знание? Той печели пари от това, но е важно вие какво придобивате. Пишете във вестниците, че еди-кой си виден цигулар е дал концерт и е имал голям успех. От любов ли правите това? Може да кажете, че пишете от любов към него, но може да пишете от любов към себе си – да изкарате и вие някоя пара. Ако пишеш за някое голямо величие, ще се ползваш материално.

Първият кръг представя живота на растенията. Техният стремеж е насочен към центъра на Земята, те заравят главата си в материята, откъдето черпят енергия за поддържане на живота си. Растенията имат желание да станат големи и намират в земята благоприятни условия за реализиране на желанието си, затова се отправят към нея. И човек има желание да стане голям, но стремежът му е нагоре, към центъра на Слънцето. Ще кажете, че растението е неразумно същество. Лъжете се, растенията са разумни същества, те са добри химици, превръщат материята и така я използват, справят се и с най-трудните условия, които срещат в живота си. Растенията познават закона за дълголетието по-добре от човека: има растения, които живеят на Земята 8000 години. В Стария Завет се говори за дълъг живот, но никой не е живял повече от 1000 години. Растенията могат сами да си приготвят парфюми. Някои от тях разнасят такова благоухание, каквото човек никога не може да постигне: още отдалече се усеща този аромат.

Вторият кръг представя живота на рибите, птиците и млекопитаещите. И те имат стремеж да растат и да се увеличават, но хоризонтално, а не както растенията и човекът – отвесно. Ще кажете: „Какво придобиват същества-та, като станат големи?“. Аз ви питам: какво придобивате, като ядете всеки ден? „Поне глада уталожваме.“ Сутрин се нахраниш, уталожиш глада си, и след 3–4 часа пак си гладен. Какво печелиш, като уталожваш глада си? Като дете ядеш малко, като пораснеш, имаш нужда от повече храна. Мислете върху въпроса: *Защо растението, животното и човекът искат да станат големи?*

„Добре е човек да расте, но да не страда.“ Не е така – като расте, човек неизбежно ще страда, иначе животът няма смисъл. Щом живееш, ще мислиш, ще растеш и ще страдаш. Растенето е вътрешен процес. Човек расте по силата на закони, които са вън от него. Докато е малко, детето расте по желанието на майката и бащата – те искат то да порасне, да стане голямо. Понякога родителите даже дават направление на детето си, определят неговия бъдещ живот. Например майката има желание детето ѝ да стане музикант – и то става такъв. Изобщо човек се развива освен по свои собствени желания, още и по желанията, вложени в него от родителите му.

Третият кръг представя човешкия живот. Стремежът на човека е насочен нагоре, към центъра на Слънцето. Той иска да расте нагоре, да се ползва главно от енергията на Слънцето. До известно време човек расте нагоре, след което спира и започва да се разширява. В процеса на своето растене той развива своите мисли и чувства. Един ден, когато престане да се развива, заминава за другия свят. Защо трябва човек да замине за другия свят? Някой няма пари да плати на гостилничаря. Ял е известно време в гостилницата му – и като не може вече да плаща, гостилничарят го заставя да напусне. Той отива в другия свят и след време отново ще се роди, т.е. пак ще дойде на Земята и пак ще отиде при гостилничаря. Когато се роди дете, всички се радват; когато заминава за другия свят, всички плачат. И гостилничарят се радва, когато в гостилницата му влиза човек, който яде и веднага плаща, и той скърби, когато е принуден да пъди клиентите си.

Родителите се грижат за децата си, хранят ги, но се интересуват какво ще излезе от тях. Днес прехраната на едно дете струва около 12 000 годишно; като го поддържат 20 години, докато стъпи на краката си, то ще им струва 240 000 лева. Защо човек се ражда и умира, не знаем; защо скърби и се радва, не знаем; защо стремежът на растенията е към центъра на Земята, а на хората – към центъра на Слънцето, и това не знаем. Впрочем отчасти знаем много неща, но важно е да се доберем до абсолютната Истина.

Учените изучават човека външно и вътрешно. Защо го изучават, коя е подбудителната причина за това? И родителите изучават детето си външно и вътрешно: външно го изучават, за да видят дали е здраво, дали може да работи физически; вътрешно – за да разберат дали мисли и чувства правилно. Ако мисли и чувства добре, те се радват, че от него ще излезе истински човек. Често човек сам се изучава. Наблюдавайте детето по колко пъти на ден се мери, за да види дали расте на височина. То се облегне на стената и с пръст определя колко е израснало. Закон е: колкото повече се мери човек, толкова по-малко расте. Същото става и в психичния живот: колкото повече желаеш да станеш умен, добър и силен, толкова повече препятстваш на растенето си.

Всеки иска да порасне, да стане умен и добър, но нека да не поставя за това някакъв външен обект. Защо трябва да се сравняваш с другите хора? Че някой бил висок, това се отнася до него. Ако искаш да го постигнеш, после ще срещнеш друг, по-висок. Какво ще правиш тогава, и него ли ще искаш да постигнеш? Желанието на човека да расте нависоко има отношение към неговото вътрешно растене. Като расте нависоко, човек същевременно мисли. Казваш: „Аз мисля, че съм нещо повече от другите“. Свободен си да мислиш, но дали си повече от другите, това е въпрос. Едно нещо е да мислиш, друго е да си такъв или онакъв в действителност.

Човек живее на Земята, но е недоволен от външните и от вътрешните условия, в които е поставен. Той е недоволен от себе си, както и от обкръжаващите. Защо е недоволен човек? Липсва му нещо. Той очаква да го оценят близките му, а после – обществото. Ако не го оценят, той е недоволен и започва да страда. Един ден хората ще го оценят и ще му направят паметник: това може ли да го задоволи? Отиваш на бойното поле и се връщаш инвалид – със счупена ръка и без крак. Дават ти кръст за храброст, който носиш на дрехата си, и казваш: „Аз съм герой, имам кръст за храброст“. Какво те ползва той? И Природата си служи с такива знакове и кръстове. Ако тя ти даде кръст за храброст или друг отличителен знак, ти ще бъдеш из-

вестен в света като истински напреднал човек. Радвай се, ако Природата ти сложи отличителен знак. А това, че си направил голямо добро на някого, нищо не значи. Какъвто и паметник да ти направят, нищо няма да придобиеш.

Да се върнем към въпроса за растенето. В началото човек се стреми към желанието на растенията, иска да стане голям. Като порасне, той има човешки желания – да стане умен, добър, силен. Ако растеш нависоко и станеш два метра, какво си спечелил? В сегашния скъп живот не само че нищо не печелиш, но повече губиш – икономическите условия стават по-трудни за теб. В едно отношение високият е добре – когато бере плодове: той всякога ще си откъсне от най-хубавите и зрели плодове, докато ниският трябва да се задоволи с онези плодове, които може да достигне. Високият човек се наема с разрешаване на всички въпроси, докато ниският е склонен всякога да отлага. Изобщо дали си нисък, или висок, важно е да използваш условията, които са ти дадени. Никой не е абсолютно доволен. Ниският е недоволен от ръста си – иска да стане по-висок; и високият е недоволен – няма достатъчно пари, за да посреща нуждите на своето голямо тяло.

Всеки човек се ражда с известен стремеж, с известно желание, което му е внушено от вековете. Например той иска да бъде силен, но това желание не е само негово, а е общо на всички разумни същества. И растенията, и животните се стремят да заякнат, да станат силни. Разликата между тях, от една страна, както и между хората, от друга, се заключава в това, че грижите и безпокойствата на хората са по-големи от тези на животните и растенията. Кога условията са по-добри: при слизането или при качването? При качването условията на живота са по-добри: като се качва нагоре, човек прави по-големи усилия, безпокойствата му са по-големи, но и придобивките са по-големи, в резултат на което животът му се скъсява.

Растенията, като слизат надолу, не срещат големи съпротивления, затова те имат по-дълъг живот. „Искам животът ми да стане по-лек, с по-малко мъчнотии.“ Стани растение. Ако искаш да бъдеш човек, ще имаш по-голяма свобода, ще правиш повече движения, но и препятствията

ще бъдат по-големи. За да се премести растението на един метър далече от корена си, нужен му е цял век. Можете да си представите колко бавно се движат растенията. Какво губят те от това, че не могат да се движат с голяма бързина; и какво печелят хората с бързината на своето движение?

Казвате: „Какво ни интересува стремежът на растенията, животните и хората? Какво от това, че растението се движи към центъра на Земята, животните – хоризонтално, а човек – към центъра на Слънцето? Защо не ни говорят за по-важни работи?“. Според мен от научно гледище всички въпроси са еднакво важни. Помни: на Земята всички неща са временни. И гостилничарят знае, че като си отиде клиентът му, той пак ще дойде. Представете си, че един ден Земята загине. Какво ще стане със същества-та, които живеят на нея; какво ще стане с придобивките на хората? Идеите и желанията на човека също се губят, но след време пак се връщат.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за своите мисли и чувства, както и за своите постъпки. Храниш се – трябва да разбираш какво нещо е храненето като процес. Щом се храниш, не мисли за нищо друго, освен за яденето, което приемаш: в този момент нищо друго не може да те интересува. Че ще осиромашееш, ще умреш – това е субективен въпрос, а не обективен. Че сърцето на човека е спряло, това още не е смърт. И столът може да е в покой или в движение, но нито едното е смърт, нито другото – живот. Каква е разликата между кинетичното и потенциалното състояние? Човек не расте през целия си живот, следователно и като жив пак минава през потенциални състояния. Кинетичното състояние се отличава с движение, а потенциалното – с покой. Щом престанеш да растеш, твоето желание за растене не умира, но се пренася в друг свят или в друго същество. Спирането на процесите е почивно състояние. Всъщност процесите не спират – енергията се пренася от едно място на друго: спираш да растеш на височина, започваш да растеш на широчина.

Човек е здрав, когато всичките му органи се обновяват едновременно. Ако само един орган се развива за сметка на другите, той заболява, с което се обяснява явяването на

туморите в различните органи на човешкото тяло. Значи туморът не е нищо друго освен чуждо тяло в организма, клетките на което се размножават чрезмерно за сметка на другите органи. Не е добре да става частично обновяване на органите в човешкото тяло: естествено и правилно е да се обновява едновременно цялото тяло, цялото съзнание, цялото общество – това е правилният начин на възпитанието. Следователно ако се обновяват само няколко души от обществото, хармонията между членовете му ще се наруши. Както отделният човек, така и обществото трябва да се развиват съразмерно – външно и вътрешно.

Съществуват главно две течения в живота: едното е на материалистите – със стремеж както при растенията – към земята; другото е на идеалистите – със стремеж към Слънцето, както при човека. В бъдеще материалистите ще останат за градеж, както днес си служат с камъните и дърветата. Тогава идеалистът ще бъде господар, ще ръководи строежа и ще казва къде какъв материал трябва да се постави. И двете течения са правилни, но в края на краищата идеалистите ще нареждат работите. Материалистите ще растат нависоко и надълбоко, докато стигнат крайния предел на растенето си; през това време идеалистите ще си останат със своите идеи. Ще дойде ден, когато ще секат дърветата, независимо от това дали искат, или не. Според мен дървените къщи са по-здравословни от каменните. Къща, направена от вековни дървета, предава нещо ценно на човека: идеите му стават устойчиви, здрави, както материалът на неговата къща. Ако си слаб, болезнен, излизай рано всяка сутрин и облягай гърба си на някой дъб. Като правиш това един месец по 10–15 минути на ден, ти ще се обновиш физически и умствено. Не уповавай на идеи, които имат свойствата и устойчивостта на бъза; уповавай на идеи, които имат устойчивостта и свойствата на дъба.

И тъй, ако разглеждате въпросите механично, ще имате един резултат; ако ги разглеждате органично, ще имате друг резултат. Ето защо, ако искате да използвате съвременните идеи, трябва да ги преведете в духа на новото, да дойдете до разумни изводи. Физическата дейност на хората трябва да се разшири, да се възстанови отношени-

ето между трите свята: физическия, духовния и Божествения. Хората се обезсилват и разкъсват по причина на техния поглед за живота: те гледат на нещата разпокъсано и считат себе си за единствени фактори. Не само ние сме фактори: растенията, животните са също фактори на Земята. „Ние можем да правим каквото си искаме.“ Лъжете се – хората не могат да правят каквото си искат. Човек може да постигне своите желания дотолкова, доколкото е в хармония с всички фактори в живота и в Природата. Докато разрешаваш въпросите индивидуално, от свое лично гледище, нищо не можеш да постигнеш. Казваш: „На мен да ми е добре, че на другите каквото ще да става“. Не е така: всички хора са свързани и благото на едного е благо за всички.

Ти си математик, разрешаваш въпроса за музиката от гледище на математиката, но както и да разрешиш въпроса, той непременно трябва да мине през лъка на музиканта. Мисълта на човека трябва да мине през лъка на цигулката, за да произведе съответни тонове. Музикантът, художникът, математикът, орачът са на мястото си. Един ден, когато тези енергии се сменят, трябва да знаете начина, по който те се превръщат. Няма да останеш орач за цял живот: утре ще станеш обущар. Ще сменяш енергиите си и ще се учиш.

Ще изучаваш Битието като проява на Великия Божествен живот – в него е разнообразието, в него е хармонията. Да обхванеш цялото Битие, това значи да проникнеш във великата хармония на Целокупния живот. Изучавайте растенията и животните, за да се ползвате от техните опитности. Най-добро е положението на човека: той се ползва от великото разнообразие на формите, но растенията и животните не могат да се ползват от опитностите на човека.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

35. лекция, 9 юни 1933 г., София, Изгрев

СВЕЩЕНОТО СЪРЦЕ

Тайна молитва

Кой човек е млад и кой – стар? Лесно може да се отговори на този въпрос от гледище на анатомията и физиологията. Съвременната наука събира данни, факти, които в бъдеще могат да се използват рационално. Днес повечето данни остават неизползвани. Хората и досега още вървят в пътя на старата наука отпреди хиляди години, и досега се движат по закона на наследствеността – новата наука още не се прилага. Прилагането подразбира знание: ако нямаш знание, нищо не можеш да приложиш. Знание без приложение и приложение без знание нищо не струват. Искаш да счупиш един камък, но не знаеш как. Ако знаеш, нямаш чук; ако имаш чук, не си силен. Много условия са нужни, за да направиш нещо.

Кой е млад? Който има много желания – несъвместими, разхвърляни. Той е кърпа, в която са вързани много желания. Кой е стар? Той е кърпа, пълна с мисли. Приложеното от младия не е приложено от стария. Значи това, което не можеш да приложиш, създава условия за бъдеща смърт, както и за бъдещи ограничения. При тези условия ти слизаш от широката сфера на живота в ограниченията на конуса и казваш: „Какво ли има в дъното на този конус?“. Не слизай до дъното му, защото стените му са толкова гладки, че по тях мъчно можеш да се изкачваш. Ако слезеш на дъното, след теб ще слязат хиляди и милиони хора, които ще пречат на твоето възлизане. Ако си сам, както и да е – все ще намериш начин да възлезеш горе. Как ще убедиш тези хора да се върнат назад; кой ще ти повярва, че изкачването нагоре е невъзможно? Те ще кажат: „Стори ни път, да минем ние напред“. В края на краищата ти ще намериш една дупчица, от която да излезеш навън; и да не искаш, ще те заставят да излезеш.

Вие имате насилствени идеи. Страдаш, а не искаш да страдаш. Питам: защо пък трябва да страдаш? Фатализъм е да се мисли, че не трябва да страдаш. Важно е да знаеш защо да страдаш и какъв е резултатът от това. Ако е разумно, ако носи плодове, страданието е добре дошло: страдания без плодове не са ни нужни, те само ще ни спъват в живота. Вие очаквате да дойде радостта, но и тя може да ви причини такава болка, както и страданието. И обратно: страданието може да ви причини и радост. Значи има фиктивна радост и фиктивно страдание. Вие трябва да различавате тези неща. Фиктивната радост произвежда временна радост, а после се превръща в страдание. Поставете страданието и радостта в математическо отношение. Как ще го изразите? От тях можете да образувате различни движения, да ги съчетаете като елементи на различни задачи.

Казва се, че слизането е страдание, а качването – радост. Значи страданието и радостта са посоки на движение. Когато едно висше същество слиза в нашия свят, за него не казваме, че страда, но то изменя посоката на своето движение. И човек може да се качва в по-висок свят, между висшите същества. Обикновено разумният възлиза, а неразумният слиза. Щом видиш, че едно същество е по-високо от теб, гледай нагоре към него.

Може ли да има отношение между едно висше същество и един обикновен човек? Може ли да има отношение между човек и кон? Има, разбира се. Човекът впряга коня в колата и му казва: „Щом си дошъл при мен, ще се учиш на работа. Ще пренасяш брашно, камъни, а понякога ще возиш хора – мъже, жени и деца: на всичко ще се учиш“. Конят погледне натук-натам и казва: „За мене е безразлично какво ще возя – брашно, камъни или хора“. Невинаги е така. Има коне, които правят разлика – човек ли возят, или брашно. Ако конят вози министър, господарят му ще го погали повече, ще му даде повече и по-добра храна, а като свърши работата си, ще го остави да си почине. Ако пренася камъни, господарят ще му даде по-проста храна. Конят се чуди защо обикновено му дават проста храна,

но понякога му дават по-добра и в по-голямо количество. Защо е така? Много просто: малката радост показва, че си получил малко зоб, и щом го изядеш, веднага ти взимат торбата – с торбата заедно изчезва и радостта. Момиченцето се радва на кукличката си, а момченцето – на кончето си. Един ден ще им вземат и кукличката, и кончето – и радостта на децата ще изчезне.

Това са преходни неща – вие ще кажете, че са детински работи. Не са детински, но са начало на философия. Като порасне, детето казва: „Няма да играя вече с кукли и с кончета“. Лъже се, то никога няма да се освободи от тях: играчките само ще се сменят, но всякога си остават. Да мислиш, че ще се освободиш от играчките, това значи да мислиш, че като се нахраниш добре днес, повече няма да ядеш. Като се превърне в пеперуда, гъсеницата престава да се храни с листа, но продължава да яде – храни се със сладкия сок на цветята. И човек не престава да яде, но според степента на развитието си се храни по различен начин и с различна храна, която сам избира, и това го прави господар на положението.

Кое е отличителното качество на младия? Той живее в областта на симпатичната нервна система, без да разбира нейното значение, без да подозира какво грамадно влияние оказва тя върху човека. Аз няма да се спирам върху идеи, с които физиолозите и биолозите едва сега започват да боравят. Те изучават тази система като връзка между мозъчната нервна система, от една страна, и храносмилателната – от друга. Във всяко отношение успехът на човека зависи от състоянието на симпатичната нервна система, както и радостта, разположението на духа, вдъхновението. Голямо значение има тази система. Това някога се е знаело, но се е забравило и отново трябва да се изучава.

Мозъчната система представлява динамо, в нея са скрити всички динамични сили. Силите, с които човек може да извоюва свободата си, се крият пак в мозъка, но щастието му не излиза от главата. Турците казват: „Човек тегли от главата си“. Значи човешкият мозък още не е

организиран, той е склад на взривни вещества – и където и да го бутнеш, все ще произведе взрив. Опитай се да бутнеш някого зад тила, зад ушите или при слепите очи, за да ти каже веднага: „Как смееш да ме закачаш? Знаеш ли кой съм аз!“. Главата е най-опасното място: където и да бутнеш, все ще се натъкнеш на беля. Старите хора, като невежи, щом се натъкваха на някой избухлив мозъчен център, казваха: „Това е разваленото човешко сърце“. Но аз казвам: това е неорганизираният човешки мозък. Къде е разваленото човешко сърце, къде е неорганизираният човешки мозък? Вече се работи за организирането на човешкото сърце и на човешкия мозък, за организирането на човешките мисли, чувства и постъпки. Сега се организират всички органи, за да влязат в съгласие със симпатичната нервна система, защото Божествената енергия иде от нея.

Опитвайте това, което ви говоря, за да се убедите в истинността му, и ако намерите други обяснения, отхвърлете моите думи. Вие искате да знаете какво нещо е Истината и се обръщате към учените, за да чуете тяхната дума. Що се отнася до учените, моето уважение към тях, но нямам доверие в онези от тях, които говорят неверни неща. За мен техните теории са мухлясал хляб, който и животните не ядат. Имайте уважение към учените, които говорят истината. Ще кажете, че всеки говори истината. Не е така! Какво нещо е Истината? Аз съм готов да кажа Истината, но не даром.

Питат ме какво е нашето учение. Нашето учение е реалността на живота, нашето учение е на Любовта. Значи единственото реално нещо в живота е Любовта: всичко друго, вън от Любовта, не е реално. Любовта е една, а проявите ѝ са безброй. Тази реалност има само един път. Кой е той? Той е пътят на Мъдростта. Реалността има само една форма, в която тя може да се прояви – това е Истината. Това е философията на живота. Следователно реалността е една – Любовта; пътят на реалността е един – Мъдростта. Пътят на Любовта е връзка между Мъдростта и Истината; формата, в която Любовта се проявява, е Истината. Като

говоря за пътя на Любовта, т.е. за пътя на живота, разбирам Мъдростта. Всичко останало, вън от Любовта, това са нейни отражения. Пътят има само едно отражение, а формата има много отражения. И сенките на реалността не могат да изчезнат: ако изчезнат сенките, и реалността не може да съществува. Също така, докато съществува Любовта, и сенките съществуват. Изучавайте законите на сенките. Сенките могат да съществуват няколко часа – и след това се изгубват. Вие трябва да знаете причините: защо съществуват сенките и защо изчезват.

И тъй, ще знаете, че неразположението на човека се дължи на неорганизирания мозък, поради което той не е в съгласие със симпатичната нервна система. Забелязано е, че при добро разположение на духа човек чувства особена мекота и приятност под лъжичката – и тогава може да работи усилено върху мозъка си и да го организира. Духовната сила на човека е в слънчевия възел, който аз наричам *животворен мозък на живота*. Неорганизираният и животворният мозък на живота трябва да се хармонизират.

Да вземем една права линия *AB*. Да вземем и други две прави линии, които образуват прав ъгъл. Те имат една допирна точка – върха на ъгъла. Можем да вземем три прави линии, които имат допирни точки. Това, което няма никакви допирни точки, се нарича Любов; това, което има само една допирна точка, се нарича Мъдрост; това, което има две допирни точки, е Истината.

Понеже Любовта няма допирни точки, тя е основа на живота – тя прониква навсякъде в реалността. Какъв трябва да бъде ъгълът на Любовта? Аз говоря за ъгъла в българската буква *Л*. Коя е най-красивата буква в българския език? Какъв ъгъл трябва да образува буквата *Д*, за да бъде красиво, симетрично написана, колко трябва да бъде отворена тази буква? На ъгъл 60 градуса. Значи най-хармоничният ъгъл е този от 60 градуса.

Да дойдем към въпроса за движението. Например някой се движи и като дойде до едно място, слага десния си крак пред левия и прави една голяма стъпка. Какъв ъгъл се образува? Красив е този ъгъл, но при малко разтваряне на

краката; щом те се разтворят повече, ъгълът става по-голям и човек заема войнствено положение. Когато краката са по-малко разтворени, човек е силен; когато са повече разтворени, е слаб. Колкото ъгълът е по-отворен, толкова съпротивлението е по-голямо; колкото е по-малко отворен, толкова съпротивлението е по-малко. От двете положения ще избереш с по-малкото съпротивление. Когато човек прави големи крачки, значи иска да завладее света, има големи идеи. Който стои, мисли и прави ситни крачки, той няма намерение да завладява. Ако характерът на човека е установен, крачките му са определени. Излизаш от дома си, отиваш при училищния инспектор с желание да те назначи за учител. Ако още при излизането стъпките ти са на разстояние една от друга на ъгъл 30 градуса, непременно ще бъдеш назначен. Като те види, инспекторът ще изпита в слънчевия възел особено приятно, топло чувство към теб, и ще те назначи. Ако пък още с излизането от дома си тръгнеш с големи крачки, като влезеш при инспектора, ти ще възбудиш неговия неорганизиран мозък и той ще се противопостави на желанието ти да бъдеш назначен.

„Какво трябва да правим, за да имаме успех в живота си?“ Няма какво да правите, освен да се стремите да се хармонизирате. Това е необходимо, защото вие принадлежите освен към света, в който живеете, още и към един възвишен свят. „Всички хора хармонизирани ли са?“ Оставете хората настрана. „Как ще се хармонизираме?“ Представи си, че отиваш в Америка за известно време, като имаш всички документи и паспорт за свободно пътуване. Минаваш през много държави, но разчиташ първо на България. Ако имаш добри отношения с България, като стигнеш в Америка, ще имаш съдействието на българската легация. Това значи да бъдеш в хармония първо със своите близки. Следователно всеки човек принадлежи към една държава и ако не е в хармония с нея, никой няма да го уважава и никой няма да го защитава. Никой не може сам да се защитава.

Бъдете в хармония с Божествената държава, на която сте членове и поданици още от създаването на света. „Какво отношение има това към нашия живот?“ Сегашният ви живот не е откъснат, независим, а има отношение както към миналия ви живот, така и към бъдещия. Седиш пред къщата си и човъркаш една бомба, която е останала от далечното минало. Ти си я намерил в земята, където е била заровена от векове. Не знаеш, че тя не е избухнала, не знаеш как действа и спокойно я човъркаш. Аз съм опитен човек, познавам различните оръжия и бомби и казвам: остави тази бомба, тя ще ти причини голямо нещастие – ако не ме послушаш, ще пострадаш. Ето случай, при който миналото носи нещастие в сегашния ти живот.

Имаш чичо, който е заграбил наследството от баща ти и не ти го дава. Ако го дадеш под съд, положението ще се влоши. Иди при него, поговори меко и с любов. Кажи му: „Чичо, да се разберем по братски. Каквито и да са били отношенията ни в миналото, нека сега си подадем ръка и да се разберем като човеци“. Ако може да му говорите с любов, той ще се примири с вас и ще даде дела, който ви се полага. Много случаи в живота показват, че хората са имали отношения помежду си още от далечното минало. Ако отношенията им не са добри, само любовта ще ги изправи. Както прегръщаш една идея, прегърни и човека и го стопли.

Силата на човека се крие в неговата симпатична нервна система. Като знаете това, не я оставяйте отворена, та кой как мине, да влиза и излиза през нея. Затваряйте я с девет ключа, но прекарайте през нея девет крана, да пият от тях всички жадни. Никой няма право да влиза вътре без позволение. Аз наричам това място *свещеното място*, т.е. *свещеното сърце на човека*. Който се приближава до него, трябва да събуе обувките си. Бог каза на Моисей: „Мястото, на което стоиш, е свято. Събуй обувките си“. „Господи, чух стенанията на Твоя народ“ – казва Моисей. Когато Бог му каза да изведе евреите от Египет, той се уплаши и каза: „Господи, тази работа не е за мене“. Моисей беше гъгнив, не се решаваше да изпълни волята на Бога.

Коя е причината за неговата гъгнивост? Страхът. Той се уплаши, когато майка му го сложи в кошница и го пусна в реката – можеха да го изядат крокодилите. Като порасна, той уби един египтянин и се уплаши да не го хванат и накажат.

Моисей беше ученик на Бялата ложа, един от посветените. За да изкупи греха си, Бог го изпрати в планината, да пасе овце цели 40 години, и след това му даде мисия да освободи евреите от робството и да ги научи да не убиват. Бог му каза: „Тури тоягата си на земята". Моисей я постави на земята и тя се превърна на змия. „Не бой се, хвани я за опашката!" Хвана Моисей змията и тя се превърна отново на тояга. Тоягата, жезълът, е символ на Мъдростта. Ще хванеш жезъла си и ще се превърне на змия – първият опит. След това ще хванеш змията за опашката и тя ще се превърне отново на жезъл – вторият опит. Змията символизира Мъдростта. „Не искам да бъда опашка." Опашката е край, резултат на нещо – без опашка няма край. Главата е начало на всяко благородно дело, а опашката – неговият край. Като съберете главата и опашката на едно място, работата е завършена. Ако започнеш и свършиш добре, ти си свършил цялата работа добре. Ако започваш и свършваш зле, работата не излиза на добър край – тогава и главата, и опашката не са добри. Добре е и главата, и опашката да са хубави. Като приемеш една идея или едно учение, започни го добре, за да го свършиш добре.

„Как да се отнасяме със симпатичната нервна система, как да я пазим? Искаме да знаем истината по този въпрос." Всеки може да дойде до истината и светлината, но е изкуство да ги използва като художник. Всеки може да дойде до музиката, но е изкуство да я използва така, както видният музикант я използва. Да използваш музиката като мощна сила, това е важно. Ако знаеш как да погледнеш човека, който носи оръжие, той ще го хвърли на земята и ще се откаже да си служи с него.

Разбойници нападнали един виден цигулар с намерение да го оберат. Той погледнал към тях и си мислел: „Как ще се освободя от тези хора?", а те му казали: „Хайде, по-

свири и на нас, да те чуем“. Цигуларят извадил цигулката си и започнал да свири. Увлечен в музиката, той забравил, че се намира между разбойници, и продължавал да свири. Като свършил, прибрал цигулката си и тръгнал да си отива. Разбойниците, унесени в музиката, забравили, че са го хванали, и му казали: „Бъди свободен! Иди в света, да свириш на хората“. Цигуларят, без да каже дума, извоювал свободата си, а разбойниците сложили оръжията си на земята и се отказали от своя занаят. Мощно нещо е музиката – в нея се крие велика сила, каквато има в златото. Покажете на човека една златна монета и вижте какъв ефект ще произведе тя в него.

Прочетете лекцията *Любов и колективност* – шеста година от лекциите на Общия клас, от тома *Простите истини*. През цялата седмица мислете върху симпатичната нервна система и доброто, свещено сърце на човека, на което се дължат добрините и напредъкът в света. Аз наричам свещеното сърце още и Божествен ум. Не мислете, че този ум е в главата. Не, главата, т.е. мозъкът, отразява нещата – сам той не мисли. Не можеш да възприемеш реалността чрез мозъка. Мозъчната система, с главен орган мозъка, е геометрията в живота, а симпатичната нервна система е математиката. Симпатичната нервна система възприема истината и реалността направо, а мозъкът само ги отразява. Истината е път. Тази истина се възприема от свещеното сърце, а мозъкът я отразява в много форми.

Не се смущавайте, че множеството се отразява в много форми. И сенките имат степени на отражение. Например сянката на крушата е приятна, а на ореха не е. Приятно е да седиш под сянка, но след като си работил известно време. Понякога и невежеството е приятно. Кога? Когато го използваш като сянка. Щом нервната ти система е изтощена, седни под сянката на невежеството, за да си починеш. Кажи: „Прост човек съм, много има да уча, но ще се порадвам на Природата и ще си почина под сянката на това дърво – невежеството“. Не мисли, че ако седнеш под сянката на невежеството, ще се унижиш. Ако мислиш, че Природата нищо не ти е дала, тогава ще се унижиш – говориш неверни неща.

И тъй, ако искате да се разбирате помежду си и да наредите работите си добре, вслушвайте се в съветите и в изискванията на симпатичната нервна система. Който живее в нея, има едни резултати; който живее в отраженията ѝ, т.е. в мозъка, достига до други резултати. Искаш да приложиш една идея, но хората те дразнят. Докато се дразниш, ти си слаб. „Хората ми се подиграват." Не се смущавай: който ти се подиграва, ще заболее и ще се обърне към теб, за да му помогнеш; ти ще му се отзовеш и така ще се създадат приятелски отношения между вас. Не се смущавай от подигравките и дразненията на хората и само така ще бъдеш неуязвим към отрицателните сили в Природата. Ако им се поддадеш, те ще те обезсилят.

Някои от учениците в класа искат да изучават тайните на йогите. Преди да дойдете до това знание, изучавайте симпатичната нервна система, за да се тонирате. Ако между мозъчната и симпатичната нервна система няма хармония, нищо не може да постигнете. Работете върху себе си, за да организирате своя мозък: колкото по-организиран е той, толкова по-добре действа симпатичната нервна система. Разногласието между хората се дължи на неорганизирания мозък, защото в него се явяват различни разстройства, които причиняват недоразуменията. Изобщо симпатичната нервна система не се разстройва, но когато се прекъсват теченията, които идват от симпатичната нервна система към мозъка, се нарушава дейността и на двете системи. Омразата нарушава правилната дейност и на двете системи. Престани да мислиш за човека, когото мразиш: забрави, че той ти е причинил някаква пакост, не мисли за обидата, която ти е причинил. Казал ти е, че си прост, че произлизаш от долно семейство. Кажи си: „Аз зная, че не произлизам от висок род, че съм облечен с прости дрехи, но това нищо не значи. Зная, че съдържанието ми е ценно. Животът и съзнанието, които са ми дадени, имат висока цена, те идват от велик източник". И семето, затворено в кутийка, е малко и просто, но дайте му условия да поникне и да израсте, и тогава ще видите какво крие в себе си.

От всички се иска нова мисъл. Старият начин на мислене е неестествен, в него има нещо анормално. Защо човек не мисли правилно? Защото гледа на сенките и на отраженията като на реалност, а отхвърля самата реалност. Докато си в сенките и в отраженията на живота, там мисълта ти върви по индуктивен или дедуктивен метод. Дойдеш ли до реалността, тя изключва всякаква индукция и дедукция. Реалността превежда мисълта в геометрични и математични истини и ги прави ясни. Реалността започва с малките величини, тя не иска да направи човека изведнъж богат. „Искам да направя нещата ясни за мисълта си.“ Внеси хармония между двете системи и ще придобиеш светлина. Симпатичната нервна система е свързана с възвишения свят, а мозъчната – с физическия. Между тези два свята има отношение, затова те трябва да се хармонизират. За да постигнеш това, пази се от отрицателните влияния, не се поддавай на тях. Че те обиждат, че те критикуват, не се смущавай: може критиката да не е намясто, но ако е намясто, ще придобиеш нещо от нея.

Работете върху себе си, за да се подмладите. Как ще стане това? Чрез мисъл, чрез гимнастика. Ако симпатичната нервна система не взима участие в гимнастическите упражнения, нищо не можете да постигнете. Без упражнения човек не може да се подмлади. И чиновникът, като седи 8 часа на стол, без да иска, движи краката си, прави известни упражнения, но те са дисхармонични. Каквито и да са те, без тях положението му щеше да се влоши. Правете всеки ден упражнения около 15–20 минути за симпатичната нервна система и така работите ви ще се наредят добре.

Ако отделните хора, както и обществата, бяха организирани, работите им щяха да бъдат наредени. Днес светът се нуждае от герои. За да учиш, трябва да бъдеш герой. Големи препятствия среща ученикът на пътя си. Ще преодоляваш препятствията и ще вървиш напред. Като изучава Библията, човек среща неща, които засягат или ума, или сърцето му; други неща засягат симпатичната нервна система. Важно е да се различават тези неща и разумно да

се използват. Четеш един роман, който засяга само ума или само сърцето. Това не е правилно – романът трябва да засяга едновременно ума и сърцето. Четеш *Клетниците* от Виктор Юго. Възхищаваш се от великолепното изнасяне на героя Жан Валжан и казваш: „Защо не съм и аз като Юго?“. Не, само един Юго можа да изнесе толкова сполучливо героя Жан Валжан. Роман като *Клетниците* само веднъж може да се напише – втори подобен на него не може да се създаде.

Като говоря за симпатичната нервна система, мога да ви дам упражнения за развитието ѝ, но опасно е, ако умът ви взима участие в тях. Влезе ли умът, ще развали работата. В случая доброто в човека трябва да бъде на първо място. Ако не си добър, каквито знания и да имаш, те няма да ти помогнат. Добрият човек, в широк смисъл на думата, е благороден, богат и силен. Има движения на доброто, но има движения и на лошото. Движенията на честния човек коренно се отличават от тези на крадеца. Виждали сте какви движения прави котката, когато дебне мишката – такива са движенията и на крадеца. Пазете се от тези движения, за да не се свързвате с престъпниците. Следете движенията, които правите с очите, с устата, да не изпадате под влиянието на отрицателните сили в Природата. В древността окултните школи са изучавали движенията на човека в най-малки подробности. Не е безразлично какво движение ще направиш с очите или с устата си. Окултната школа не позволява и най-малката дисхармония в движенията.

Помни: движенията, упражненията, които човек прави, крият в себе си велика, мощна сила. Те са необходими както за младия, така и за стария, но старият се срамува да прави упражнения и казва: „Моето време мина!“. Според него и центърът на Слънцето е в покой. Лъже се, защото центърът на Слънцето е в покой спрямо своите части, но е в движение спрямо друг център, вън от него. Във Вселената всичко е в движение. Следователно старият е стар при известни условия, но не всякога; и младият не е всякога млад. Същото се отнася и до учения, и до простия. Учен

си само при известни условия, но щом излезеш от тях, ти си прост човек. Кое е по-добре: да бъдеш колело в колата или самата кола?

Да се върнем към истината, която всеки търси и пита: „Що е Истина?“. Истината е формата, в която се въплътяват всички неща. Истината започва с буквата *И*, която се пише по няколко начина: на латински със знака *I*, а на български – с *И*. Буквата *I* представлява първата проява на реалността, а *И* – последната проява. Между тези две букви се поставя буквата *Л* – също проява на реалността. Стремете се да влезете в света на Истината и на Любовта, т.е. в света на светлината и на чистотата. Тези два свята могат да ви запазят от калта на физическия свят. Ако се натъкнете на тази кал, бъдете майстори – да направите от нея грънци, стомни. Стойте далече от калта!

Много тайни има в живота. И най-малката форма крие в себе си една тайна. Вземеш една ябълка и веднага я слагаш в устата си. Знаеш ли какво представлява ябълката? Тя е написана книга – и който може да чете, ще научи много неща. Казва се в Писанието, че на пророка бил даден един свитък, който той първо прочел, а после го изял[31]. В устата му било сладко, а в стомаха – горчиво.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

36. лекция, 16 юни 1933 г., София, Изгрев

ТРИ ВИДА ПРОЦЕСИ

Размишление

Изкуство е да прилагаш това, което знаеш. Съществуват три вида движения, които трябва да се различават. Едното е физическо, външно; другото е органично, а третото – психично. Те могат да се представят във вид на концентрични кръгове. Вътрешният кръг представлява психичен процес; вторият кръг – органичен, а третият – механичен. Ще кажете, че съвременната наука не разглежда процесите така. Не се смущавайте от това – много неща, за които науката говори, са верни, но много от тях ще се изменят: след десетки, стотици, хиляди години науката ще претърпи големи изменения и много празнини ще се запълнят.

Като се говори за Истината, казват, че тя трябва да се обясни по окултен начин. По който и начин да се обяснява, Истината си остава необяснена: тя не може да се обясни нито по обикновен, нито по религиозен, нито по окултен начин. Когато се обясняват процесите по механичен начин, трябва да се знае, че той е механичен; дали ще се обясняват по органичен или по психичен начин, и това трябва да ви бъде ясно. Резултатите от трите процеса са различни. Механичният процес е свързан с органичния, а органичният – с психичния: тясно свързани са помежду си. Невъзможно е един механичен или външен процес да не е свързан с другите два процеса. Следователно всяко външно движение, извършено по какъвто и да е начин, е свързано с двата вътрешни процеса – с органичния и с психичния. В механичния процес влизат външните движения, а в органичния и психичния процеси влизат чувствата и мислите.

И тъй, каквато мисъл и да проникне във вашия ум, тя непременно ще произведе известен резултат в органич-

ния и психичния свят, а оттам – и в механичния. Значи от това, което човек мисли, чувства и върши, непременно ще има резултат в неговия вътрешен живот. Под *вътрешен живот* разбираме проява на трите процеса в човека. Ако музикантът има ясна мисъл за музиката и я чувства правилно, а не може да ѝ даде външен израз, тя ще бъде неразбрана.

Трите процеса трябва да се проявяват едновременно както в музиката, така и във всички области на живота. Как може да се изрази добрият живот, ако липсва един от тези процеси? Направиш едно движение, което изразява твоето неразположение или недоволство. Ти мислиш, че никой не те вижда, но Природата държи сметка за всичко и хроникира всичко. Тя държи сметка и за най-малкото мръдване на мускулите. Понеже изразходваш известно количество енергия, Природата иска да знае къде отива тя и как се използва. Тя иска да знае във всеки даден момент какъв процес се извършва – механичен, органичен или психичен. Ще кажете, че не е важно какво движение си направил или как си мръднал устата си. Не е така: ако не държиш точна сметка и не следиш движенията си, органичният и психичният свят отдавна щяха да фалират.

Сега не се спирайте на въпроса защо светът е създаден така. Който си задава този въпрос, той се поставя в положението на човек, който се мисли за по-умен от Разумната природа – Творецът на цялата Вселена. Някои учени, като изучават устройството на окото, намират известни дефекти в него. Те казват, че Природата би могла да създаде окото по друг начин. Какъв дефект има човешкото око? Има наистина някаква аномалия, но дали е в замисъла на Природата, или в ума на тези учени, това е въпрос. Аз мисля, че в ума на тези учени има някакъв дефект, а те го приписват на Природата. Днес няма по-съвършен орган от човешкото око. Нека учените, които критикуват Природата, се опитат да създадат такъв организъм, в който механичните, органичните и психичните процеси да стават едновременно. На какво се дължи дисхармонията както в душата, така и в организма на човека? Тя е последствие

на нарушената връзка между трите процеса. Стомахът ти не работи добре, защото процесите в храносмилателната система не стават добре. Понякога черният дроб не работи добре, понякога сърцето не работи добре, понякога мозъкът отказва да работи. Казваме, че причината за тези неразположения се дължи на някакви утайки в нервната система. Верен е този извод, но откъде са дошли тези утайки? Светът е пълен с утайки: в ума, в сърцето и в целия организъм. Тези утайки и натрупвания са резултат на дисхармонията между трите вида процеси.

Да допуснем, че вие се интересувате от въпроса колко години може да живее човек на Земята. Някой може да живее много време, а друг – по-малко. Как ще определите колко време ще живее един човек на Земята? Има няколко начина за това. Един от простите начини е следният: слагаш пръста си отгоре на кожата и натискаш малко. Ако на мястото, където си натиснал, остане трапчинка, този човек няма да живее дълго; ако натиснете с пръста си върху кожата на някого и трапчинката бързо изчезне, той ще живее дълго, защото в него има енергии за живот. В първия случай Природата казва на човека да бъде внимателен към живота и да използва разумно неговите енергии, а във втория случай му обещава дълъг живот. Правете опити, за да видите след колко време се изгубва трапчинката. Ако искате да имате точни опити, може да си служите с часовник: понякога трапчинката се заличава след 2–3 секунди или за няколко минути, а понякога остава през целия ден.

Вътрешният кръг от трите концентрични е свързан с мозъчната система; следващият кръг е свързан със симпатичната нервна система, а външният – с мускулната система. Как ще познаете дали мозъчната и симпатичната нервна система действат правилно? По болезненото състояние на човека лекарите се произнасят за неправилните функции на тези системи. Според мен лекарите трябва да изучават не само болезнените състояния на човека, но и здравословното му състояние. Щом познават добре здравословното състояние на организма, лесно могат да разберат отклоненията, които стават в него.

Ако мисълта на човека не е ясна, ако той гледа на нещата като през мъгла, това показва, че в мозъка му има малка аномалия. Мислиш върху идеята за Бога и след време казваш: „Няма Бог“. Аз пък ще ти задам въпроса: „Ти съществуваш ли, или не съществуваш?“. Да казваш, че Бог не съществува, то е все едно да се съмняваш в своето съществуване. Запитай се: съществувам ли аз като реалност, или не; откъде съм дошъл и накъде отивам. „Зная, че ще умра, нищо повече.“ Като умреш, къде ще отидеш? „В черната земя.“ Какво е черната земя? Ето въпроси, които и досега остават неразрешени. Вие тъпчете черната земя, която е пълна с философи – тревата, листата са философи, които са оставили телата си да ги използват. Какво представлява философът вън от своето тяло, къде е той? Философът оставя дрехата си на Земята, а сам заминава за безпределното пространство; оставя даже праха от дрехата си, та като стъпвате на него, да възприемете неговата философска мисъл. Благодарете, че има много философи на Земята.

Важен е сега въпросът: откъде иде човек и накъде отива? Водната капка в пространството – и тя иде отнякъде – от големия океан. Къде отива? Пак в големия океан. Като е дошла на Земята, спечелила ли е нещо? Като заминава, губи ли нещо? И като е дошла, не е спечелила, и като заминава, нищо не е загубила. Какво е тогава нейното значение? С идването и заминаването ѝ става известна обмяна. Работата, която е свършила водната капка, е очебийна, но се вижда, когато тя си замине. Водните капки в океана се нареждат според работата, която са свършили на Земята. Онези, които са свършили по-малко работа, те заемат дъното на океана; онези, които са свършили повече работа, са към средата, а тези, които са свършили най-много работа, стоят на повърхността на океана. Казваш: „Не ни трябва много учене“. Ти си на дъното на океана. Ако си учен, ще бъдеш на повърхността на океана, ще се ползваш от благата на Природата. С други думи казано: свободата на човека зависи от работата, която той свършва на Земята.

Работата, която свършваш на физическия, духовния и умствения свят, определя мястото на човека. Всяка мисъл,

която влиза във вашия ум, трябва да ви остави нещо. Оставете настрана вашите песимистични мисли и чувства – песимизмът е неестествен за човешкия живот. Ти носиш тесни обувки и от притеснение ставаш песимист. Много просто: събуй ги и ходи няколко часа бос. Дай на човека тесни обувки и той ще стане песимист; дай му удобни, меки обувки, и той става оптимист. Напълнете джоба на бедния с пари и той ще стане оптимист, изпразнете джоба му и той става песимист. Пълната торба с хляб прави човека оптимист, празната торба го прави песимист.

Песимизмът и оптимизмът са отношения. Мнозина отдават погрешките в човешкия живот на Сатурн, като песимист. Всички хора, които имат отрицателните качества на Сатурн, са песимисти. В друго отношение той е философ и критик. Всъщност Сатурн не е песимист: ако беше такъв, той щеше да се убие. Той има само песимистични настроения, но не е песимист. Песимизмът е болезнено състояние. Когато му липсва нещо на човека, той става песимист; като му дадеш това, което му липсва, става оптимист. Песимизмът е нощ, а оптимизмът – ден. Ето защо песимизмът трябва да спи, да забрави всички тъги и скърби. Ако си в умствения свят, трябва да заспиш. Ако си на физическия свят и те заболи ръка, няма да работиш. Това е философия. „Ама работата ми ще остане назад.“ Нека остане: за 2–3 дена нищо няма да загубиш, но поне ръката ти ще оздравее; и като оздравее, ще свършиш повече работа, отколкото с болна ръка. Работи, без да уморяваш и нараняваш ръката си.

Щом те нападне песимистично настроение, ти вече почиваш. Песимизмът не разрешава въпросите. Песимистът се страхува, че ще умре гладен, или си мисли: „Какво ще стане с мен след 20 години?“. И конят, затворен в обора без храна, казва: „Какво ще стане с мен, ако не ми дадат да си хапна слама?“. Ще отслабне. За да не стане това, ще извикаш слугата си и ще му кажеш да нахрани коня. Има кой да се грижи за коня, няма защо той да се смущава. „Какво ще стане с нас?“ Единственото нещо, което може да стане, е да поолекнете малко; но като дойде Господарят, ще се погрижи за вас. Както по теглото на коня се познава

дали се е хранил, или не, така и по теглото на човека се познава колко храна е приел. Когато не са изпълнили задълженията си, слугите обичат да лъжат. И човек, като не храни коня си навреме, и той лъже. Слугата се оправдава с това, че не знае къде е храната на коня. Това не е причина за оправдание. Ти не си постъпил разумно спрямо себе си. Разумност се иска от всички.

Често младият казва: „Ще се самоубия“. Защо ще се самоубиеш – че работите ти не вървят добре? Той минава за смел, решителен, за герой, а иска да се самоубие. Щом не става според желанието му, ще се самоубие! Това не е геройство. Знаете ли какво значи да се самоубиеш? Една крайно упорита жена, недоволна от мъжа си, му казала: „Да знаеш, че ще се удавя!“ „Смееш ли?“ „Аз съм свободна, разполагам със себе си – ще се удавя“. Тя тръгнала към близката река – и той след нея. Като стигнала до реката, тя се обърнала към мъжа си и казала: „Защо мълчиш? Кажи поне да не се хвърлям“. Така и вие – намислите да се самоубиете, а се обръщате назад – дано някой да ви види и да ви попречи да го направите. Казвате: „Как не се намери някой да каже, че работата ми ще се оправи, та да не се убивам!“. Мъжът трябваше да каже: „Жена, не отивай да се давиш – не мога да живея без теб!“. А той я оставя свободна, да прави каквото си иска.

Съвременната педагогика се нуждае от нов начин на възпитание и самовъзпитание. В Природата съществува изключителен метод, с който човек всякога може да си помогне. Дали е изпитан и проверен, не е важно, и какъв е той, няма да ви кажа, но всеки може да го изпита. За тази цел човек трябва да мине през двете крайности: оптимизъм и песимизъм – от крайната надежда да дойде до крайното обезсърчение. Като се намери в средно състояние, ще опита този метод.

Какво разбираме под *краен оптимизъм* и *краен песимизъм*? Искаш да следваш в чужбина и един приятел ти обещава да те поддържа. Ти си доволен, щастлив, казваш: „Наредиха ми се работите, ще замина за чужбина. Сбогом, неблагоприятни условия!“. И наум не ти идва мисълта, че може да стане нещо и да не заминеш. Но приятелят ти фа-

лира, остава без стотинка в джоба и ти казва: „Обещах да те поддържам, но изгубих всичкото си богатство – нищо не ми остана“. Отчаян, обезсърчен, ти решаваш да се самоубиеш и тръгваш към близката гора – търсиш здраво дърво, за да се обесиш на него. В този момент срещу теб излиза една мечка. Като я видиш, уплашваш се и хукваш да бягаш, но от страх се спъваш и падаш на земата. Мечката се приближава до теб, започва да те мирише и се отдалечава. Страхът от мечката измества желанието ти да се самоубиеш. После Провидението ти идва на помощ: на излизане от гората срещаш професор, който разговаря с теб и между другото те моли за една услуга: „Виждам, че си беден момък, искам да ти помогна да следваш в университета, срещу което всяка сутрин ще ми палиш печката“. Кажеш ли, че не искаш да се занимаваш с тази работа, пътят ти за следване прекъсва. Знайте, че когато човек дойде до крайния предел на своето отчаяние, помощта ще дойде. Нека утихне сърцето ти, нека се успокои – и чакай – помощта иде.

Съществува Промисъл в света: помощ ще ви дойде оттам, откъдето не очаквате. Вярвайте в Божествения Промисъл. Той иде по такъв начин, че вие сами ще се чудите как е станало това. Никой не може да предвиди начина, по който иде помощта. През време на международната война в Съединените щати се случило, че една част от войниците останали без хляб 3–4 дни и им се наложило да гладуват. Те дошли до такова отчаяние, че помислили да напуснат фронта. По това време един американец решил да изпрати 2–3 коли хляб на войниците на бойното поле. В момента на най-голямото отчаяние на войниците хлябът дошъл. Ето как работи Божественият Промисъл! Докато войниците били в отчаяние, в ума на този американец дошла идеята да им достави хляб.

Знайте, че когато сте в най-голяма мъчнотия и затруднение, Природата е предвидила вашите нужди. Тя ще ви помогне, но не по начин, по който вие си мислите. Тя е начертала свой план, по който да ви помогне. Вие говорите за растене. Растенето не става, както вие мислите. Наблюдавали ли сте с колко израствате всеки ден? Кой

от вас е правил статистика как е растял от първата до двадесет и първата си година? Ако първите 10 години не сте могли да правите наблюдения, от 10-та година нататък правили ли сте наблюдения? Знаете ли колко сте пораснали на дължина и на широчина? Нито един от вас не е правил подобни наблюдения, даже и майката не се е занимавала с това. Ако тя бе мерила как расте детето, щеше да има ценна статистика за неговия растеж. Интересно е да се види колко израства детето в продължение на 24 часа. Така тя щеше да се домогне до някои вътрешни процеси в развитието на детето.

Добре е да наблюдавате деца с кръгли и с продълговати лица, да намерите разликата в характерите им. Децата с кръгли лица са при по-добри условия от тези с продълговатите лица. Човекът с кръгло лице се справя с обезсърчението за няколко минути, а онзи с продълговато лице не се справя лесно. Човекът с кръгло лице е предразположен към затлъстяване: той носи излишен товар, който може да пречупи гръбначния му стълб. Такъв човек заболява от подагра. Препоръчва му се често изпотяване, за да свали част от товара си.

Дължината на човешкото лице зависи от трите концентрични кръга. Когато дейността и на трите кръга е хармонична, създават се красиви човешки типове със съвършени черти на лицата, в които кривите и правите линии са хармонични. За следващия път се опитайте да нарисувате типа на идеалния човек, както вие го схващате. Не е важно как го рисуват художниците, но как го разбира всеки от вас. Вие се смеете – не вярвате, че можете да нарисувате типа на идеалния човек.

Защо се смеете, какъв е произходът на смеха? Понякога човек се смее, когато е намислил нещо, в което сам не вярва. Вървят двама американци и виждат един петел, пред който има царевица. Той рови с краката си и кълве. Американците разискват философски въпроси, но като виждат петела, започват да се смеят и казват: „Петелът мисли, че като рови по тротоара, оттам излиза царевицата“. Ето и ние, като разсъждаваме по философски въпроси,

приличаме на този петел. Ние мислим, че като се ровим в мисълта си, ще извадим царевица. Царевицата не излиза от камъните и няма защо петелът да рови. Той си мисли, че ако не рови, няма да има царевица. Не трябва много да мислиш, но като сложиш 2–3 зрънца на едно място в земята, върви си по работата. Казваш: „Тази работа няма да стане“. Ти не разбираш законите, по които тя може да се нареди. Ако разбираш законите на живота, всички работи се нареждат добре.

Изучавайте движенията на лицето, защото всяко едно от тях, правилно или неправилно, се отразява върху мозъка и върху симпатичната нервна система. Изучавайте също и движенията на устата си. Някой стиска много устата си, а друг я отваря повече, отколкото трябва. Каква сила се крие в стиснатата, т.е. в затворената, и каква – в отворената уста? Стиснатата уста означава много енергия. Питам този със стиснатата уста: „Мислиш ли, че като си стиснал устата, ще се заоблачи, ще загърми, ще стане земетресение?”. Не, времето е хубаво, ясно, Слънцето грее, хората си вървят по пътя свободни и весели. Ти си особен екземпляр.

Изучавайте себе си и знайте, че всяка поза, която заемате, е отражение на обкръжаващата среда. Добре е, като се изучаваш, да намериш себе си, т.е. това, което търсиш. Понякога го намираш, приятно ти е; понякога виждаш черта, която не е твоя, не ти харесва, но и да искаш, не можеш да се освободиш от нея. Дълго време трябва да работи човек върху себе си, за да се освободи от наслояванията. Щом го направи, започва да гради новия живот.

Човек стиска чрезмерно устните си, когато се нарушава вътрешното му равновесие. Щом изгубиш равновесието си, не стой прав, а седни на земята, иначе може да паднеш и да се удариш. Ако това не помага, легни на гърба си. Сложи едната си ръка на корема, а другата – на гърба. Концентрирай мисълта си към центъра на Земята и към центъра на Слънцето. След няколко минути равновесието ти ще се възстанови, нови енергии ще потекат в организма ти, нова мисъл ще влезе в ума ти и ще разбереш, че

няма смисъл да се обезсърчаваш и отчайваш. Щом се е родил на Земята, човек се развива при условията, които са му дадени. Не губете своя стремеж.

Често вие искате да станете това, за което не сте родени. Ти не си роден за музикант – не си блъскай главата; не си роден и за поет – не си блъскай главата. Някой пита: „За какво съм роден?“. Роден си да биеш тъпан. Ще биеш тъпана, докато намериш онова, за което си роден. Може да дойдеш в противоречие, но когато се дават роли в театъра, могат ли всички да вземат главните роли? Обикновено даровитите актьори ги вземат. Случва се даровити актьори да играят малки, обикновени роли, но и те са от значение. Дали изпълняваш ролята на цар, на княз, на виден човек, това нищо не значи. Понякога може да изнесеш хубаво и малката роля. Цял живот няма да я изпълняваш: след десетина представления може да вземеш голяма роля. За да бъдеш свободен, трябва да си доволен от всяка роля, която ти се дава; утре ще ти дадат друга роля.

Като преживявате приятни и неприятни чувства, вие сте на сцената, играете различни роли. Как познавате, че един човек изпитва неприятни чувства, че е неразположен, че го мъчат лоши мисли? Как познава студентът, че професорът му не е разположен? Той започва да ги къса, мрачен и навъсен е. Трябва да мине известно време, за да се измени състоянието му. Как ще стане това? Ще го погледнеш право в очите, ще му се усмихнеш едва забелязано. Това ще се отрази приятно върху него. Той е намусен, а студентът му отговаря с усмивка. Доброто трябва да излезе срещу лошото. На лоши мисли и желания не отговаряйте с лошо: поставяйте контрастни положения, срещу злото поставяйте доброто. Понеже живеете в света на контрастите, неизбежно ще срещате противоречия. Срещу всяко противоречие поставяйте доброто – там е вашата сила.

Оплакваш се, че те е сполетяло нещастие. Провидението ти го изпраща, за да те научи на нещо: то ти дава някакъв урок, иска да те направи герой. Ти си слаб, хилав, едва носиш 5 килограма, и за да се калиш, Провидението всеки ден увеличава товара ти, иска да станеш силен, да

заякнеш. От гледището на Природата страдащите са героите в света. Колкото по-голямо е страданието, толкова геройството на човека е по-голямо. „Отчаях се вече.“ Нищо, герой ще станеш. Радвай се, че страдаш: ако нямаш страдания, ти ще останеш слаб, хилав, какъвто си се родил.

Тръгнали на път господар и слуга. Господарят бил краен скъперник, а слугата – щедър, широк човек. Среща ги един просяк. Господарят отминава, нищо не му дава, но слугата го спира и казва: „Господарю, дай нещо на този бедняк. Аз съм готов да работя заради него“. Засрамен от слугата си, господарят изважда кесията и дава на слугата пари, да ги предаде на просяка. Господарят има вяра в слугата си и знае, че каквото каже, ще го направи. И на вас казвам: ако господарят ви е богат, но скъперник, кажете му: „Господарю, помогни на бедния и страдащия. Ако ти не направиш това, аз ще работя вместо него и ще му помогна“. Дайте пример на своя господар, да види как трябва да се живее.

Бъдете готови при всички условия да правите добро. И нищо да нямате, кажете: „Аз ще работя вместо бедния и пак ще му помогна“. Не само да вземате, но и да давате. Нека всякога минава от вас. Кажи: „Ще давам, даже и от мене да мине“. Ако не можеш да работиш, помоли ближния си, той да помогне вместо теб. „Ще ме послуша ли?“ Ще те послуша. Щом имаш вяра в доброто, думата ти ще даде добър резултат. Не може да проектираш една добра мисъл, без тя да се реализира. Всяка добра мисъл и всяко добро чувство не след дълго дават добри плодове. Човек е фактор в живота – ако не за всичко, поне за много неща. Всеки трябва да знае, че е дошъл на Земята, за да свърши една работа, която никой друг не може да я свърши. Ако не я свърши, той ще остави една междина в Целокупния живот, а това не се позволява. Опитайте се за следния път да нарисувате образа на идеалния човек.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

37. лекция, 23 юни 1933 г., София, Изгрев

ЖИВОТ И ИДЕАЛ

Тайна молитва

Кой от вас се е опитал да нарисува образа на идеалния човек?

Как определят писателите и поетите понятието *идеал*? Макар и отвлечено понятие, идеалът е свързан с живота: вън от него той не съществува. Онзи израз на живота, който постоянно се реализира и остава нереализиран или постоянно се осъществява и остава неосъществен, е идеал. Това, което се постига само за определено време, не е идеал. Идеалът постоянно се постига и пак остава непостигнат. Идеал ти е например да станеш богат. Колко богат можеш да станеш? Сам за себе си не можеш да станеш богат, хиляди хора трябва да се кооперират с теб. Имаш идеал да станеш учен: сам не можеш да станеш учен, хиляди учени трябва да се кооперират с теб. Преди теб хиляди хора са работили в областта на науката и за да станеш учен, трябва да събереш всичкото тяхно знание.

Като ученици вие трябва да имате ясна представа за всяка мисъл, която минава през вашия ум. Мисълта е важна не само като процес. Например лесно се говори за музиката, но в нея има ритъм, пластика, израз: изразът се отнася до външната страна на музиката, ритъмът – до вътрешната, а пластиката е прилагане на ритъма. Където има пластика, там е красотата. Значи и идеалът, който има отношение към красотата, е пластичен, устойчив. Идеалът е сила, с която човек може да си пробие път навсякъде. С един лев можеш ли да си пробиеш път? Не можеш. Колкото и да казваш, че този лев е разменна монета, никой няма да му обърне внимание, всеки ще го погледне и ще си замине. Много естествено – един лев е това, не са хиляди и стотици хиляди левове. Друг е въпросът, ако знаеш добре поне един чужд език. С него ще си пробиеш

път в тази страна, чийто език знаеш. Ако знаеш десет езика, ще си пробиеш път навсякъде. Според някои идеалът е цел, към която човек се стреми. Например стремиш се към планинския извор, за да задоволиш жаждата си; като я уталожиш, ти възстановяваш силите си. Следователно постигането на известен идеал възстановява силите на човека. И наистина, когато изгуби идеала си, човек губи силата си.

Да живееш без идеал, значи да си човек без вяра. Някой казва: „Аз не вярвам в хората, не вярвам в Природата, в нищо не вярвам“. Не вярваш в хората, но ги търсиш. „Не искам да бъда богат.“ Не искаш богатство, но го търсиш. „Не искам да бъда учен.“ Не искаш да бъдеш учен, но търсиш знанието. „Не се интересувам от общественото мнение.“ Не се интересуваш, но го търсиш. Ти търсиш всичко онова, което отричаш; всичко отричаш и вярваш в това, което отричаш. Казваш, че не се страхуваш, а дрехите ти треперят от страх. Страхът има велико предназначение. Всичко, което е намясто, допринася известно благо на човека; щом не е намясто, то го спъва. И най-голямото благо, не намясто приложено, причинява голямо зло на човека. Например голямото богатство, неправилно използвано, причинява нещастие. Какво ще правите с това богатство, как ще го разпределите, за какво ще ви послужи – не знаете. Искате да бъдете учени: какво ще правите със знанието, което имате? Някой от вас е астролог и може да предскаже какво ще стане след хиляда години: къде ще приложи това знание?

И в най-голямото богатство, и в най-голямото знание се крие известна горчивина. Значи сладкото и горчивото са две крайности в живота, които взаимно се неутрализират. Горчивините в живота се лекуват със сладостите. Горчивините причиняват страдания, а сладостите – радости. Радостта има за цел да премахне горчивината. Горчивината е външната страна на скръбта. Горчива е скръбта, като пелин. Някои употребяват пелин против треска: като ѝ дадеш пелин, тя вече бяга навън. Треската, както и всички други болести, се дължи на живи същества. Скръбта и радостта също

се дължат на живи същества. Когато детето заболее, майката търси лек против болестта – и като намери, се радва.

Питам: кое радва майката? Детето. Кое радва учениците? Знанието, което придобиват. Кое радва поета? Поезията, която пише. Кое радва музиканта? Музиката, която го вдъхновява. Четете поезията на някой поет или слушате произведението на даден музикант и знаете, че зад всичко това се крие едно разумно същество – поетът или музикантът. И тъй, зад проявения живот се крие нещо разумно, т.е. Великата разумност. Какво се крие зад непроявения живот? Нищо не се знае. Проявеното не се забравя. Ако нещо се прояви и се забрави, това показва, че му липсва интензивност. Изобщо интензивните неща не се забравят. Има една страна в живота, в която всичко може да се прояви.

Понякога човек се намира в положението на дете, което стои на морския бряг и наблюдава морето. Вълните непрекъснато заливат брега и заличават стъпките му. Така и вие – пишете нещо, но вълните заличават написаното. Има една област в живота, където всичко се заличава. Не влизайте в тази област: тя е неутралната зона в живота и там нищо не може да се направи – щом напишеш нещо, вълните ще го заличат. Вземете например отвлечената идея за доброто. Всеки иска да бъде добър, но какво се разбира под понятието *добър*, какво означават думите: „Искам да бъда добър, силен, умен?“. Ако си добър, непременно ще бъдеш силен: добрият не може да бъде слаб. Когато добрият влезе в среда между размирни хора, без да говори, без да прави някакви движения, всички млъкват. Как става това? Той излъчва от себе си сила, която внася разположение в хората. Добрият излъчва мекота и топлина, която може да смекчи температурата и в най-студената стая. Силният може да те носи на ръце, но не и да те стопли. И учениците носят учителите си на ръце, но понякога зле им отмъщават. Едни от учениците носят учителя, когото обичат, на ръце, но други използват случая да му отмъстят – носят го, като същевременно го щипят. Като го свалят на земята, учителят казва: „Никога повече няма да се оставя да ме носят ученици“.

Помнете: вие трябва да се справите с противоречията на вашия ум и на вашето сърце. Има противоречия в живота, с които също трябва да се справите. Ти си завършил университет, имаш много знания, знаеш как се върти Земята около оста си и около Слънцето, знаеш как се движи Луната, можеш да решаваш и най-мъчните задачи, но един ден минаваш през една гора и срещу теб излиза мечка. Какво ще правиш, как ще приложиш знанието си? Да бягаш, не можеш – краката ти са се подкосили от страх, а мечката бяга по-бързо от теб. Да се качиш на едно дърво, не можеш – не си сръчен, а и то е далеч от теб; да стреляш срещу нея, пак не можеш – ръцете ти треперят.

Може да се намерите и пред друга мъчнотия. Както вървите, виждате, че пред вас идва влак. Ако останете на пътя, той ще ви смачка – няма време да спре. Който разбира работата със стрелките, лесно ще се справи с положението: ще врътне една от тях и влакът ще вземе друга посока на движение. Следователно всяка идея има свой специфичен начин на прилагане. Затова трябва да изучавате формите и законите, на които се подчиняват идеите. Също така, за да се справите с противоречията в живота, вие трябва да разчитате на своя ум, на своето сърце и на своята воля. Да разчиташ на тях, това значи да ги владееш.

Попаднал си в тропическа зона и се натъкваш на една голяма боа, дълга 7–8 метра. За да я избегнеш, трябва да бъдеш предвидлив и да носиш един съд с прясно мляко. Като видиш боата, остави съда с млякото на пътя ѝ и бягай – там е спасението ти. Ако речеш да се качиш на дърво, тя се качва по-добре от тебе. Какво представлява боата в живота? Тя не е нищо друго освен разбойници, които ви обират. Ти носиш мляко със себе си – твоето богатство. Остави котела с млякото на разбойниците, вдигни ръцете си нагоре и бягай: като употребят млякото, те ще оставят котела за теб. Котелът, това е твоето тяло. Ти пак ще забогатееш, т.е. отново ще напълниш котела с мляко.

За онзи, който знае законите, лесно се придобива богатство; за онзи, който не ги знае, придобиването на богатството е събиране просо от земята. Ако разпилееш иглите си в тревата, как ще ги събереш? Умният взима

голям магнит и го насочва към мястото, където са иглите; те полепват по него, той ги прочита, слага ги в кутия и си отива. Глупавият рови из тревата с часове – и пак не може да ги събере. Ученият лесно се справя с мъчнотиите си, защото има знания, с които разполага всеки момент.

Някой казва: „Аз разчитам на Господа“. Добре е да разчиташ и уповаваш на Господа, но пръв ти трябва да работиш. И господарят казва, че разчита на слугата си, но тъкмо когато разчита най-много на него, той заспива. Тогава? Ами ако слугата ти се разболее? В края на краищата ти ще се убедиш, че първо трябва да разчиташ на себе си, а после на другите. Често вие разчитате на новите идеи повече, отколкото на себе си. Приемеш една нова идея и хвърчиш от радост: да, но тази идея трябва да се приложи. Твоят слуга може да ти помогне, може и да не ти помогне: какво ще правиш тогава? Трябва да я приложиш, да знаеш по какъв начин да стане това. За да постигнеш нещо, трябва да бъдеш умен.

Двама българи следвали математика в Русия. Единият от тях живеел в едно семейство, чиято дъщеря изучавала музика и с часове свирила на пиано. Дошло време за изпити, но студентът не могъл да учи, пианото го смущавало. Чудел се какво да прави: не можел да напусне стаята си, нямал средства да си излезе. Един ден другарят му, също българин, му казал:

– Аз ще ти помогна.

– Как?

– Ще видиш.

Взел гайдата си и дошъл в дома на приятеля си, който учел за изпит. Надул я и започнал да свири, а приятелят му се разиграл. Така продължили с часове: единият надувал гайдата, а другият играел. Като чула този шум, хазяйката веднага влязла в стаята на своя квартирант и го запитала:

– Какво е това?

– Веселим се – свирим и играем.

– Моля ви се, час по-скоро ми освободете стаята. Ето, връщам ви парите, които ми дадохте в предплата, само ме освободете.

Той взел парите и си наел друга квартира. Ще кажете, че това е хитрина. И хитрина да е, важно е, че студентът е издържал изпита си. Христос казва: *Бъдете умни, т.е. хитри като змията и незлобиви като гълъба*. Какво направи цар Давид[32], когато филистимците го заведоха с вързани ръце при Саул[33]? Започна да играе. Като видя това, Саул каза: „Защо ми доведохте този луд човек? Освободете го". Това е съобразителност, такт. Така постъпи и Давид и се освободи.

Двама млади – мома и момък, се разхождали в една гора. Момъкът разказвал на момата за своите геройски подвизи в живота си. В заключение на това казал: „Ти всякога можеш да разчиташ на мене. Като мен никъде не можеш да намериш". Като навлезли навътре в гората, видели, че срещу тях иде една мечка. Момъкът веднага се покатерил на едно дърво, а момата от страх паднала с лице към земята и се престорила на умряла. Мечката се приближила до нея, започнала да я мирише оттук-оттам и продължила пътя си. Като заминала, момъкът слязъл от дървото и запитал момата:

– Какво ти каза мечката?

– Каза ми втори път да не излизам на разходка с такъв герой като теб.

Често говорите за новите идеи, хвалите се с тях. Питам: каква идея е тази, на която не можете да разчитате в един труден момент? Който се занимава с окултните науки и не знае как да ги прилага, ще има обратни резултати. „Аз имам много знания." Можеш ли да ги приложиш? „Не мога." Какъв смисъл има това знание? Музикант си, знаеш 40–50 хубави парчета, но не можеш да избереш кое от тях да свириш. Докато намислиш кое парче подхожда за дадения случай, ти вече си изгубил момента. Някой знае само една песен и като го накарат да свири, веднага започва: не мисли, не избира, а започва да тегли лъка и свири *Цвете мило, цвете красно*. Добре е да знаеш повече парчета, да направиш избор и да изсвириш най-хубавото от тях. Кое е най-хубавото парче? Което отговаря на случая.

Пазете се да не изпаднете в онова смешно положение, в което се намерил един млад, неопитен българин, който

решил да отиде на гурбет. Той не познавал живота, затова, като го изпращала в света, майка му го съветвала: „Синко, ще бъдеш умен, ще гледаш да постъпваш добре. Като те канят на гости, ще ядеш; като отидеш на сватба, ще играеш; като видиш, че носят мъртвец, ще се прекръстиш". Тръгнал той на гурбет и първото нещо, което видял, било погребение. Понеже мислил, че първо ще срещне сватба, той започнал да играе срещу мъртвеца. Близките на умрелия се възмутили от постъпката му и го набили добре, като му казали какво трябва да прави, когато срещне мъртвец. След време той срещнал сватба, но понеже се объркал още при първия случай, затова започнал да се кръсти и да се моли срещу булката. И този път го били, като му казали, че на сватба се играе, няма защо да се кръсти и да се моли. Крайно учуден от постъпките на хората, той си казал: „Няма оправяне в този свят". Не, светът лесно ще се оправи, но когато всеки човек се научи да съпоставя нещата, т.е. да поставя всяко нещо на неговото място.

Ще кажете, че примерът, който ви дадох, е смешен. Понякога и във вашия ум проникват такива странни идеи, които са подобни на умрелия, когото срещате на пътя си. Какво трябва да направите? Снемете шапка и започнете да се молите и да се кръстите. А вие, като не знаете какво да правите, казвате: „От мен човек няма да стане". Това е за умрелия, а не за теб. Умрелият казва за себе си, че от него нищо не може да стане, а ти взимаш това върху себе си. Не, ти трябва само да се кръстиш и да се молиш – нищо повече. Умрелият е прав да казва, че от него нищо няма да излезе, защото го носят на колесница, а ти можеш само да се молиш да не изгубиш дрехата си като него.

Едно се иска от вас: да различавате нещата, да знаете коя идея е ваша и коя – чужда. Всяка обезсърчителна идея е чужда, тя няма общо с вас. В живота има песимистични идеи, но те не произтичат от него: каквито страдания и противоречия да имаш, те не произтичат от живота. Животът носи само блага, всичко останало идва от друг източник. Следователно ще филтрираш живота, за да отделиш примесите от него, ще отделиш потребното от непотребното.

Казва се, че човек за човека е вълк. Това не е вярно! Питам: вълкът за вълците вълк ли е? Не, вълкът е вълк само за овцете. Ако човек гладува десетина дни, може ли да отреже парче месо от себе си, за да задоволи глада си? Това е невъзможно – ако един път го направи, по никой начин не може да го повтори. Значи човек за човека не може да бъде вълк: човек за човека е брат. С другите животни той постъпва като вълк, но сам за себе си не може да бъде вълк. Вълкът за вълка е другар, овцата за овцата е другарка. Дръжте в ума си мисълта, че човек за човека е брат, приятел, другар.

Ако си млад цигулар и за пръв път ще даваш концерт, как ще се справиш със страха? Откъде произлиза страхът? От публиката. Значи хората ти внушават страх. Тогава ръцете ти треперят, не можеш да държиш добре цигулката. Как ще се справиш с публиката? Ще си представиш, че си сам, че салонът е празен и свириш само за себе си. Знаеш ли друг начин, по който да се справиш с публиката? Ще кажеш, че публиката е реална, не можеш да я пренебрегнеш. Според мен реални неща са тези, за които ти мислиш и чувстваш в даден момент. Ако мислиш и чувстваш, че си сам, ти си в реалността; всяко нещо, за което не мислиш и не чувстваш, не е реално. Колкото и да се страхува, музикантът трябва да намери начин да се справи със страха. Такова е положението – по никой начин той не може да отложи концерта, затова трябва да надвие страха.

Кой човек се страхува? Слабият. Друг? Онзи, който няма любов. Всеки музикант, който не свири с любов, изпитва страх. Щом се страхува, той не е музикант, но тъпанар. Наистина, който бие тъпана, е страхлив човек. Който се страхува от живота, в него страхът е отвътре, а любовта – отвън; който не се страхува, той носи любовта в себе си, а страха е поставил отвън. Ако страхът е вътре, причината си ти – сам си го поканил с девет бъклици. Покани и Любовта с девет бъклици – и тя ще влезе в теб. Страхът не се налага, но очаква да го поканиш – без покана не идва. Голям философ е той – като види, че го каниш, сяда и започва да разказва положението си, но така представя работата, че ти се уплашиш. В този момент той

влиза в теб и заема най-безопасното място. Като дойде Любовта, тя започва да тълкува философията на страха и тогава опасността от страха се превръща във възможност за любовта.

Когато дойде страхът, съзнанието на човека се помрачава, паметта се замъглява. Така действа професорът на студента. Има професори, които всяват страх и ужас в студентите, но има такива, които ги успокояват и изгонват страха от тях. Влезе професорът в аудиторията и гледа – лицата на студентите са изменени, уплашени. Приближи се при един, при втори, потупа ги по гърба, усмихне се и казва: „Вие знаете материала, няма защо да се страхувате“. Те постепенно се успокояват и като започне да изпитва, страхът съвършено ги напуска. Между професора и студента трябва да има хармония. Професорът държи ключа на светлината: отключва и заключва. От него зависи да светне на ученика или да му потъмнее. Достатъчно е професорът да бъде разположен към студентите си, за да могат лесно да държат изпитите си.

В заключение на това казвам: не предизвиквайте Природата, не я настройвайте против себе си – нека лицето ѝ да ви гледа весело и усмихнато. Докато лицето на Природата е весело и засмяно, работите ви ще се нареждат добре; щом тя се навъси, ще дойде буря, град, дъжд – и каквото си орал и сял, ще отиде напразно. Колко учебни заведения са разрушени от бури и земетресения! Кой ще ви преподава в тези заведения? Лесно се учи при добри условия – когато Слънцето грее, когато времето е тихо и спокойно.

Повтарям: не предизвиквайте Природата против себе си! Какво значи това? Напишете една тема по този въпрос, та да видим как мислите вие.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

38. лекция, 30 юни 1933 г., София, Изгрев

ВЕЛИКАТА РЕАЛНОСТ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Днес под *наука* разбират сбор от знания, наредени последователно в стройна система. Обаче под *наука* се разбира и друго нещо, а именно: това, което свързва човека с Великата реалност, и начинът на това свързване. По отношение на неодушевената Природа човек е толкова силен, колкото преобладава в него животът. Силата на човека зависи от неговата разумност: колкото е по-разумен, толкова по-голямо влияние оказва на обкръжаващите. Разумността пък е проява на Великата реалност. Това, което осмисля живота, е Реалността. Където е Реалността, там никакви противоречия не съществуват. Колкото повече противоречия имате, толкова по-далеч сте от Реалността.

Ще кажете, че противоречията са резултат на човешките слабости и разбирания. Това не е обяснение. Важно е, че противоречията отдалечават човека от Реалността. Ще кажеш, че носиш лошо наследство. Откъде си го наследил? От обикновеното ще наследиш нещо обикновено, от разумното – разумно, а от глупавото – глупаво. Каквито са били умът и сърцето на баща ти и майка ти, такива ще наследиш и ти. Хилавото ражда хилаво, здравото ражда здраво.

Какво е Реалността? Каква е вашата цел в живота? „Да бъдем разумни." В какво се заключава разумността? Не дишай повече, отколкото трябва; не слагай на гърба си по-тежък товар, отколкото можеш да носиш; не ходи на по-дълъг път, отколкото можеш да издържаш. Това са правила, които трябва да спазвате.

Искаш да станеш първокласен цигулар. Да допуснем, че постигнеш това желание и ставаш знаменит, виден цигулар, всички вестници пишат за теб, че си виртуоз. В как-

во седи твоята виртуозност? В начина, по който свириш. Но след 20 години умираш и всички се питат къде остана виртуозът. Ако беше истински виртуоз, музиката щеше да го спаси. Това значи да бъдеш първокласен музикант, да имаш знания. Щом музиката не може да те спаси, ти си обикновен музикант. Ще кажете, че този музикант изпълнява класическа музика. Щом и тази музика не може да го спаси от смъртта, той не е истински виртуоз. Ако си истински музикант, като свириш, и дърветата ще заговорят, и мъртвите камъни ще оживеят. „Може ли да стане това?“ За онзи, който носи в себе си музиката на Реалността, може да стане; за онзи, който я няма в себе си, това е невъзможно. Само съвършеният може да изрази тази музика.

„Какво да се прави, за да стигнем съвършенство?“ Ще се стремите към усъвършенстване. „Кога може да се усъвършенстваме?“ Когато работите съзнателно върху себе си. Това може да стане днес, може след една година, след 10, а може и след 100 години – от вас зависи. Казвате, че това са невъзможни неща. Невъзможните неща са само за невежите. Колкото по-интелигентен и по-разумен е човек, толкова по-бързо разбира нещата и за него невъзможни неща не съществуват.

Обезсърчението се дължи на неразбирането. Като не разбираш живота, ти нямаш отношение към Реалността, но въпреки това искаш тя да има отношение към теб. Какво представляваш ти, малкият човек, пред Великата реалност, която е създала целия Космос? Нищо друго, освен една прашинка. Може ли Реалността да изпълнява желанията на тази прашинка?

Преди години срещнах един студент, много даровит, но крайно самонадеян, който ми каза:

– Знаеш ли, че ако се обърна към Реалността с молба да спре движението на Слънцето, тя ще ме послуша?

– Направи опит, сам да се убедиш в силата си.

– Мога да направя опита, но не искам.

Защо трябва да изпитваш Реалността? Ако е въпрос да изпитваме нейните възможности, виждаме, че тя е

създала Слънцето, звездите – цялата Вселена. Да създаде Слънцето, да му даде движение, е по-мъчно, отколкото да го спре. Ако Реалността се е проявила в мъчните работи, защо трябва да се изпитва в лесните? Кое тяло не може да се спре? Щом се движи, то може и да се спре. Какво значи да спреш човека в пътя му? Значи да го умориш. Щом спре на едно място, без да се движи, човек умира. Изкуство, знание, наука е да накараш човека да ходи, да мисли, да чувства и да действа. А да го накараш да спре, в това няма нито изкуство, нито знание, нито наука – това е смърт за него.

Следователно лесно можеш да спреш човека в пътя му. Не го спирай! Казваш: „Ще се спра, да не правя зло“. Не, прави добро, без да спираш движението си. „Ще спра в пътя си, не искам да мразя.“ Не се спирай, но започни да обичаш. Ако продължаваш да мразиш, без да искаш, ще се спреш, т.е. ще умреш, и от теб нищо няма да излезе. Философията на живота се заключава в това: не да се спреш и да умреш, но да се движиш и да живееш. Какво остава от фирмата, след като фалира? Само табелата. Какво става с членовете на фирмата? Те се разпръсват, всеки отива по своя работа; само табелата се вее и напомня, че някога е съществувала известна фирма, която е претърпяла фалимент. Може ли същата фирма да се възстанови отново? Не може: други членове могат да я възстановят, но същите няма да се върнат. Всяка фирма, която не работи добре, не може да се развива и е осъдена на фалит. Табелата на фирмата представя черепа и костите на нейния председател. От черепа може да се определи през коя епоха е съществувала дадена фирма и при какви условия е работила. Учените вадят научните си заключения от костите на човека и на животните, но това е мъртва наука. Аз говоря за живата наука, в която всяко нещо е със свой определен смисъл и значение.

И тъй, това, което дава подтик в живота, е Реалността. Тя не трябва да влиза в стълкновение с човешките разбирания. Една наша млада сестра имала случай да слуша Кришнамурти[34], но толкова се объркала от това, което

чула, че не знаела какво да мисли. Тя слушала кристализирано знание. Той е разтопил фактите, прецедил ги е и е оставил отново да кристализират, т.е. изнасял е знанието пред хората в кристализиран вид. Като го слушала, сестрата си казала: „Отиде Реалността!“. Няма нищо, всичко ще се оправи. Как? Взимам едно гърне, направено от глина, но понеже е изкривено, го счупвам и отново го замесвам – така правя ново, хубаво гърне. Ако и то не ми хареса, ще направя трето, четвърто, докато най-после излезе онова, което всички ще харесват. Така ще покажа изкуството си да правя хубави гърнета.

Красивите и здрави гърнета живеят дълго време – в тях е скрита разумността на Природата. Обикновените и прости гърнета не живеят дълго – всеки ги побутва насамнатам, докато се счупят. В тях слагат нечиста вода. Същото се отнася и до човека: ти имаш добро бъдеще дотолкова, доколкото се храниш с добри мисли и желания. Ще кажете, че бъдещето ви се определя от обкръжаващите. Лъжете се: онзи, който определя вашето бъдеще, е далече от вас. Кой например ръководи просветата? Онези, които нареждат програмите: те нареждат плана на работа, а учителите го изпълняват. Светът е създаден от възвишени, разумни същества. Те са наредили програмата, а учителите и професорите на Земята я изпълняват. Някой може да не е доволен, но въпреки това трябва да учи по нея и да я прилага.

Искаш да си направиш къща. Каквото и да правиш, ще следваш метода, даден от Природата. Ти слагаш масло в яденето, слагаш като подправка червен или черен пипер, но това не е същественото. В готвенето има нещо съществено, което трябва да спазваш. Гледаш яденето отвън и го харесваш, но щом хапнеш, стомахът ти казва, че не е добре сготвено. Възприемаш една идея, възхищаваш се от нея, но щом влезе в ума ти, тя произвежда смут и безпокойство в теб. Възприемаш едно чувство, доволен си от него, но щом влезе в сърцето ти, то внася смущение в теб. В мисълта и в чувството, които си приел, има нещо криво, което се отличава по това, че отнема, а не предава. Всич-

ко, което се отнема, не е реално. Само реалното предава нещо на живота.

Сега ще кажа нещо за музиката. Тя е качество на душата. Когато пея или свиря, това е за мен, а не за хората. Музиката е сила, която трансформира енергиите в човека. Ако не си музикален, енергиите в теб не могат да се трансформират и ти нищо не можеш да постигнеш. Само чрез музиката има постижения, чрез нея силите минават от едно състояние в друго. Ако чрез музиката не можеш да трансформираш енергиите си, ти си слаб. Музиката укрепва здравето, внася яснота в мисълта. Ако не можеш да научиш урока си, изпей една песен – умът ти ще се проясни. „Може ли да стане това?" Щом пееш, ще се увериш. Който се смущава, не е музикален.

Ти мислиш, че условията са лоши, че хората не са добри. Ако външните условия са лоши за теб, Реалността ти казва: „Ти вървиш по крив път и каквото имаш, ще го загубиш". Крив път е този, в който всичко се загубва. Някои казват: „Едно време имах много знания, но сега забравих всичко". В Индия има школи, в които щом влезеш, веднага те изпразват. Добре е да те изпразва разумният, но пазете се да не ви изпразва глупавият: ако се оставите на него, по-глупави ще станете. И смъртта изпразва, отнема всичко от човека.

Като говоря така, мнозина се обезсърчават. Един познат ми донесе скъпоценен камък и ме попита за колко го оценявам. Погледнах го и казах, че е обикновено стъкло.

– Как така?

– Просто стъкло е, не струва повече от 100 лева.

Ти мислиш, че е скъпоценен камък, и като ти казвам истината, се обезсърчаваш. Не се обезсърчавай, но иди при някой бижутер – и той да го оцени. Ще се убедиш, че аз ти казвам истината. Като го погледне, той веднага ще разбере, че това е обикновен камък. Пазете се от самоизмама. Човек може да се измами или когато си представи, че някой предмет нищо не струва, а всъщност е ценен, или когато мисли, че предметът много струва, а всъщност няма никаква цена. Трябва да знаеш истинската стойност на не-

щата – тогава нямаш право да се обезсърчаваш. Мислиш си, че си способен. Трябва да знаеш истината: способен ли си, или не. И в двата случая печелиш, защото знаеш истината. Неспособният, като учи и работи върху себе си, може да стане способен. И обратно: ако способният не учи и не работи, губи и това, което му е дадено. Ще кажеш, че всичко зависи от късмета, т.е. от съдбата. Ако очакваш наготово, разбира се, че съдбата ще определи щастлив ли ще бъдеш, или нещастен.

Съвременните хора са суеверни: едни повече, други – по-малко. Няма човек на Земята, който да не е суеверен. Някой си е купил лотариен билет и казва: „Колко ли ще спечеля?“. Нищо няма да спечелиш. Първата печалба е 200 000 лева, но няма да ти се падне. „Не говори така!“ Вземи си билет, за да опиташ. „Ти пророк ли си?“ Не съм пророк, но виждам, че твоят билет няма да спечели – нищо повече! „Откъде знаеш?“ Тази работа е реална, т.е. толкова е очевидна, както виждам десетина деца с различна големина и възраст, че стоят пред една полица с ябълки. Първото, най-високото дете, само посяга с ръката си и взима най-хубавата ябълка. Най-малкото дете трябва да се качи на стол и ще вземе тази ябълка, която му попадне. Правото е на високия: ще посегне към най-хубавата; за другите ще останат по-лошите ябълки. Значи високите ще си взимат по избор, а ниските и по-малките – каквото остане. Какво показва височината? Високият човек е близо до Реалността и той ще вземе най-хубавия дял. Ниският човек е далеч от нея, затова ще вземе най-оскъдната част от благата. Колкото по-близо е човек до Реалността, толкова е по-щастлив, толкова по-лесно постига желанията си; колкото е по-далеч от Реалността, толкова по-малки възможности има. Това са наследствените дарби и способности на човека.

С други думи казано: колкото по-близо си до Реалността, толкова повече получаваш; щом се отдалечиш от нея, тя престава да дава. Защо е така? Много просто. Кои предмети се осветяват най-добре? Които са по-близо до светлината; колкото повече се отдалечават, толкова

по-малко се осветяват. Ако 100 души трябва да вземат по една ябълка от кошничката, кой ще вземе най-хубавата? Първият. Колкото се отива към края, ябълките стават по-лоши; за онези, които са на опашката, може да не остане нищо. Който е в началото, всякога има преимущество; който е накрая, всякога губи. Но има един край, който печели – той е връзка с началото. Когато краят и началото се съединяват, никога не се губи. Ако си близо до края, свързан с началото, няма да изгубиш; ако си далече по права линия, тогава началото има резултат, а краят губи. Какво трябва да направи този край? Трябва да се свърже с началото. Това са философски разсъждения.

В живота си имате копнежи. Това е хубаво, но вие не разбирате закона на Реалността. Знайте, че Реалността изисква нещо от вас. Защо е така? Много естествено: ти не изискваш ли нещо от своята ръка? Тя трябва да бъде пластична, огъваема, да върши работа – и тогава желанията, които се предават чрез нея, се реализират от теб. Приятно ти е, ако ръката изпълнява добре желанията ти. Ако кракът ти е своенравен и не се подчинява на твоите желания, как ще се справиш с него? Значи и от крака си изискваш нещо. Като му кажеш да върви, той трябва да върви; ако му кажеш да спре, пак трябва да те слуша. Мислите ли, че ако давате съвети на Реалността, тя ще ви уважава? Някои ще дойдат да ви убеждават, че са свързани с Реалността, че са самата Реалност. Те не са Реалността, но чрез тях тя се проявява. Ще дойде ученият да ви убеждава, че изнася абсолютната Истина. Той може да говори истината, но тя не е Реалността.

Това е все едно, като си ми донесъл хляб, да кажеш, че ти ме храниш. Не говориш истината – хлябът ме храни. Ти казваш, че ако не ми донесеш хляба, ще умра гладен. Това не е истина: той само е донесъл хляба, а аз ядох – хлябът ме е подкрепил; той носи знанието, а аз уча – знанието ме е научило, а той е бил само негов носител. Някой е научил в училището какво представлява Слънцето – значи училището учи и мене, и него. Казваш: „Отивам да уча някого“. Никого няма да научиш: ти предаваш фактите,

както са. „Аз те нахраних.“ Никой никого не храни. Само Великата реалност, която наричат Бог, храни хората – в нея те живеят и се движат. Това, което задоволява човека в даден случай, е Любовта. Тя е в състояние да запали ума, сърцето, волята ти; тя внася светлина в теб, за да разбереш смисъла на живота.

Това, което обезсмисля живота, са преходните човешки знания и разбирания – това не е противоречие. Всъщност противоречията произтичат от вашите разбирания. Вие имате идея за Бога като онзи американец, който мислел, че като се помоли на Бога да спре движението на Слънцето, молитвата му ще се чуе. Откъде е дошла тази мисъл в неговия ум? Каква полза ще допринесе на света, ако Слънцето престане да се движи?

Съвременните хора изпадат понякога в смешно положение, както един български свещеник, който пътувал с влака от Букурещ до Гюргево. По време на пътуването той погледнал през прозореца, за да види пътя, но вятърът духнал калимявката му и тя хвръкнала. Той се разтревожил, не знаел какво да прави и един от пътниците му казал: „Хвани дръжката на спирачката, дръпни я и влакът ще спре“. Без да мисли много, свещеникът дръпнал спирачката и влакът спрял. Началникът на влака го запитал защо спират. Свещеникът казал: „Подадох главата си вън от прозореца и калимявката ми падна. Искам да сляза долу, за да я взема“. Без да търсят килимявката, началникът глобил свещеника и излязъл от купето. Всеки може да има желание като това на свещеника – да дръпне дръжката на спирачката – но ще го глобят. За да не ви глобят, не провирайте главата си през прозореца, когато влакът е в движение. Не ставай причина да се спре движението на живота за едно твое желание, което струва колкото попската калимявка. Кой от вас не е спирал влака, т.е. движението на живота, за едно обикновено желание? Кой от вас не е глобяван за това желание? Като дойде началникът, казваш: „Шапката ми падна“. За да не ти падне шапката, провирай главата си без нея, иначе ще останеш гологлав и така ще работиш. Това е разумната философия. Ако не

си разумен, ще се натъкнеш на отрицателните прояви в живота. Ще ти кажат, че животът няма смисъл. Ако това е вярно, кое има смисъл? Ще кажете, че всичко в живота е илюзия. Тогава кое е реалното?

Единствената Реалност в света е животът – и с нея именно сме свързани. Има някакви примеси в живота, които трябва да се премахнат, но те не са истинският живот. Докато си в истинския живот, ти си въодушевен и насърчен; щом се натъкнеш на старите си възгледи – примесите в живота, ти се обезсърчаваш; като излезеш от тях, пак се насърчаваш. Вярвай в живота! Всички хора, които съзнават, че се хранят с една и съща храна, че пият една и съща вода, че дишат един и същи въздух, че приемат една и съща светлина, имат едно и също верую. Здравите хора имат нещо общо помежду си, а именно: всички ядат с апетит и с разположение, а като се нахранят, казват: „Слава Богу, доволни сме“. И болните хора имат нещо общо: те не ядат с апетит и казват: „И без ядене може“. Ако някой каже, че и без ядене може, ще знаете, че той е болен. Здравият казва, че без ядене не може. Значи яденето е за здравите, а гладът – за болните. За кого е даден хлябът? За здравите, за да се научат да го ценят и да бъдат доволни. За кого е гладът? За болните – и те да научат нещо. За предпочитане е да ядеш, отколкото да гладуваш, да работиш, отколкото да почиваш – това е закон.

Имате ли празно място, за да ви дам едно правило? Като гледам тетрадките ви, пълни са с правила – не намирам празно място. Чета: „Уреждай живота си, докато си млад; знай, че един ден ще остареш, затова събирай бели пари за черни дни“. Какви ли не правила сте писали! Напишете и следното правило: ставай рано, преди да изгрее Слънцето; когато Слънцето изгрява, да не спиш; когато Слънцето изгрява, да не плачеш; когато Слънцето изгрява, да не те завари сиромах; когато Слънцето изгрява, да не види, че си невежа; когато Слънцето изгрява, да нямаш нито една отрицателна мисъл или отрицателно чувство в себе си; когато Слънцето изгрява, бъди положителен! Ще кажеш, че човек може да се разболее в това време. Не, изгряващото Слънце носи живот и блага за човека.

Помнете: когато Слънцето изгрява, всички работи на човека се нареждат; когато залезе, всичките му работи се объркват. Следователно ако твоите работи се объркват, знай, че слънцето ти е залязло. За Наполеон[35] се казва, че неговата звезда изгряла на хоризонта, но един ден сам си казал: „Днес не видях звездата ми да изгрее“ – и тогава загубил сражението при Ватерло[36]. Защо стана така? Защото се е отдалечил от Великата реалност. Той беше определен да извърши нещо велико, но се отклони от Реалността и изгуби сражението в живота, изгуби истинския живот. Всеки може да изгуби сражението в живота, когато измени на своя идеал. Никога не замествайте своя идеал с чужд, никога не изменяйте на първия си идеал, с който сте се родили. Идеалът на всеки човек е да следва пътя на своето изгряващо слънце. Докато твоето слънце изгрява, всичко можеш да постигнеш; щом престане да изгрява, нещата стават непостижими. „Хората ще ми помогнат.“ Услуги можеш да получаваш, но никога не очаквай на хората да свършат твоята работа. Ако ти сам не се свържеш с Великата реалност, никой не може да те свърже: всички сами трябва да се свържете с тази Реалност.

Виждате два отворени прозореца, през които може да се наблюдава изгряващото Слънце. На единия стои човек, наблюдава Слънцето, възприема светлината и се ползва от нея. Другият прозорец е празен – господарят на къщата спи: светлината прониква в стаята му, но той не я възприема. Кой от двамата е по-разумен: който наблюдава изгряването на Слънцето или който спи? Кой градинар е по-разумен: който посреща Слънцето в градината си или който спи по това време? Достатъчно е да влезеш в къщата на човека, за да познаеш разумен ли е, или не. Виж с какви мисли се храни той, за да го познаеш какъв е. Ако се храни с песимистични мисли, той не е разумен, но щом те започнат да го напускат, постепенно поумнява. Песимизмът отстъпва място на Любовта: положителното е по-силно от отрицателното.

Като ученици на живота вие трябва да изучавате науката и да я прилагате. Едно време научните истини са

имали един смисъл за вас, днес имат съвършено друг. Например първоначално геометричните форми са имали само външен израз, а сега те се разглеждат като образи с дълбок вътрешен смисъл. Животът е построен на геометрични форми, като живи образи. На същото основание се строят и къщите. Добрият майстор прилага геометрията и алгебрата в строежа на къщата: колкото по-точни са изчисленията, толкова по-здрава е къщата. Оттук вадя заключението: колкото по-искрени са отношенията между двама души, толкова по-здрави са те. Двама души се обичат: единият е богат, а другият – беден. Богатият помага на бедния, услужва му, защото вижда, че и той го обича искрено. Ако бедният дружи с него само за да го използва, богатият ще бъде затворен, няма да му помага.

Мислите ли, че Великата реалност ще ви помага, ако не я обичате? Доколкото сте готови да направите всичко за нея, дотолкова тя ще отговаря на вашите копнежи. Ако гледате отвисоко на нея, и тя ще ви отговори със същото. Не постъпвате ли и вие по същия начин? Докато някой ви обича, вие сте готови да му услужвате; щом престане да ви обича, вие се отдалечавате от него. Това е закон, който определя вътрешните отношения между хората. Силата на човека се заключава в Любовта: само с любовта си можеш да заставиш човека да ти помага. Любовта не принуждава, тя разполага човека свободно да дава.

Ние говорим за морала на Любовта. Кое е морално: да ти дават или да даваш? Морално е и да даваш, и да ти дават; неморално е да ти дават, без да даваш. Щом е така, не очаквай само да ти дават. Ако работиш за някого, прави го с любов, без да очакваш нещо – така ще получиш повече, отколкото ако очакваш да ти се плати. Някой не работи нищо, а иска всички да работят за него – това е неморално. Нещастието на хората се заключава в това, че те изискват от другите да ги обичат, без да са направили нещо за тях. Всеки ще пита: „Какво направи за мен?“. „Ама искам да ме обичат!“ Какво направи за другите, за да те обичат? Майката има право да иска от детето си да я обича, защото е направила много за него. Учителят има право да иска

от учениците си да го обичат, защото е направил нещо за тях. Ако ти не си направил нищо за другите, какво може да очакваш? Вие сте заобиколени с разумни същества, които, отблизо или отдалече, непрекъснато ви наблюдават. „Къде са тези същества?“ Аз ви питам: къде е светлината? Ще кажете, че тя е навсякъде, но като затвориш крана на светлината, тя изчезва; отвориш крана – отново идва. Има едно място, откъдето светлината постоянно приижда – то не е физическо.

Да се върнем към Реалността. Как се познава тя? По нейното присъствие и отсъствие. Така се познава и светлината. Присъствието на светлината подразбира отсъствието ѝ и отсъствието на светлината подразбира присъствието ѝ. Същото е и за Реалността: ако в присъствието на Реалността направиш една грешка, тя веднага се оттегля, т.е. тя отсъства за теб. За другите може да присъства, но за теб въпросът вече стои другояче. Не е ли същото и в живота? Например имаш няколко съученици, които обичаш повече от другите. Като влезеш в класа, ти им се усмихваш. Защо? Защото и те се отнасят добре към теб. Но с онези, които ти причиняват пакости, постъпваш другояче – не си разположен към тях. Докато не поправят погрешката си към теб, не можеш да ги обичаш – не е достатъчно само да се извинят. Никакво извинение! Ти си длъжен да изправиш грешките си не само от сегашния, но и от миналия си живот. Ще намериш онзи, когото си обидил, и насила ще го заведеш у дома си: ще го нагостиш, ще си поговориш с него и след това ще се поразходите. Ако постъпваш така, за теб всичко ще бъде възможно; ако не постъпваш така, всичките ти желания ще бъдат непостигнати.

Запишете си правилото: когато Слънцето изгрява, не спете.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

39. лекция, 7 юли 1933 г., София, Изгрев

ДОВОЛСТВОТО В ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Тема за следния път: *Разлика между това, което е, и това, което не е.*

Кои неща са несъвместими? Несъвместими са например порядъкът на болния и този на здравия. Като влезете в една болница, какво виждате? Много стаи, много легла, постлани с бели чаршафи, чисти одеяла, около болните се движат милосърдни сестри с приветливи лица, пред леглото на всеки болен има масичка с лекарства и предписания. От време на време минават лекари и преглеждат болните. Всички са внимателни към тях, пазят ги като писани яйца. Като дойде лекарят на преглед, спира се пред всеки болен и го пита: „Как се чувстваш, как е главата ти, как е стомахът ти?"; после пипа пулса му и си отива доволен, че болните са по-добре. Значи животът в болниците е уреден, той се основава на специфичен порядък. Който влиза в болницата, трябва да има пари; който няма пари, гладен умира. Какво прави болният? Той се пита какви са тези хора, които го заобикалят. Както виждате, има разлика между порядъка на болния и порядъка на здравия. При здравите няма милосърдни сестри, няма лекари и лекарства – те не се нуждаят от чужда помощ, всеки от тях работи.

Какво ще стане със здравия, ако мисли като болния? Ако той казва, че без пари не може, здрав ли е? Парите са нужни за болните, а за здравите е работата. Достатъчно е здравият да протегне ръката или крака си, за да дойдат парите пред него. Болният не може да направи това. Мисълта, че без пари не може, се отнася до болния, а не до здравия. Казваш: „Аз не мога да уча". Щом не можеш да учиш, ти си болен; щом учиш, здрав си. „Не мога да вярвам." Не

вярваш, защото си в порядъка на болния; ако вярваш, ти си здрав. Когато изживяваш разочарование в живота, ще знаеш, че си в зависимост от другите. Коя е причината за разочарованието? Болният се разочарова, когато няма милосърдни сестри около него да му помагат, и се чуди къде са те. Те са на планината, отишли са да се разходят: те не знаят, че има болни и страдащи хора. Здравият пита: „Къде е сестрата?“. На планината. „И аз ще отида там.“

Всички хора се натъкват на противоречия в живота и се питат откъде идват те. Много естествено, движите се между два несъвместими порядъка, между две несъответни системи. Единият порядък е на болния – той е произлязъл от човека. Като е живял милиони години и е станал причина за болестите, той е измислил порядъка на болния, за да облекчи състоянието си. Този порядък е временен, преходен, той се явява като нещо вметнато в човешкия живот. Живота на болния го наричаме нереален, той не ни е нужен. Да боледуваш цяла година, това не е в реда на нещата; да боледуваш 2–3 дена, това е намясто. През това време ще мислиш да намериш начин да възстановиш естествения ред на нещата. Когато се намираш в противоречие, ще знаеш, че без живота не можеш да го разрешиш. Неразрешените въпроси се дължат на човешкия порядък.

Защо идват противоречията? Има си причини за това – всяко нещо си има своя причина. За да бъдеш болен или здрав – и за това си има причини. Какви са причините, за да бъде човек здрав или болен? Причината е една, а условията са много и се различават едно от друго. Може ли при една и съща причина да действат различни условия? Може ли при двама души с еднакви способности да имаме различно пеене: единият да пее правилно, а другият – неправилно? „Не мога да пея.“ Щом си способен, а не можеш да пееш, ти си болен. „Какво да правя, за да оздравея?“ Започни да пееш: щом започнеш да пееш, ти ще бъдеш здрав. Ако не се научиш да пееш, т.е. ако не излезеш от болезненото състояние на твоя живот, отношенията ти към хората ще бъдат различни. Никой не може сам

да уреди порядъка на болния. Това зависи от лекарите, от милосърдните сестри, от обществото, от богатството на болния, от жертвата, която той може да направи. Ако боледуваш 30–40 години като онзи, който боледувал 38 години, и никой не ти помогне, какво ще научиш? Ако цели 38 години трябва да ти превръзват краката, какво си разбрал от живота? Ще дойдат милосърдни сестри, ще измият краката ти и после ту ще ги превързват, ту ще ги развързват. Какво ще придобиеш от това? Това е ограничение, за да се събуди човешкият дух. Трябва да бъдеш свободен от всякакви превръзки.

Какво е свобода? Освобождаване от всички неестествени превръзки. Здравият човек има ли нужда от тях? Който разбира живота, има ли нужда от теория за него? Има някои болезнени теории за живота, но те са от порядъка на болния. Например казва се, че животът е страдание – това е теория на болния. Здравият казва: „Животът е благо“. За разумния животът е благо, а за неразумния – нещастие. Разумният използва живота по един начин, а неразумният – по друг. Неразумният често изпада в песимизъм, защото е лишен от нещо: от жилище, от дрехи, от пари, от хляб. Защо няма хляб, най-насъщното в живота?

Ще ви разкажа една приказка, за да изнеса причината за глада на Земята. Един ден Бог решил да изпрати житото на Земята да храни хората. За тази цел Той го облякъл в хубава дрешка, каквато има и днес, и го изпратил на Земята. Един богат, мъдър земеделец решил да посади житото в земята, като му казал: „Ще седиш вътре и няма да мърдаш, докато Слънцето не ти каже кога ще се подвижиш“. Житото се съгласило на всичко. Заровили го в земята, където прекарало в дълбок сън. Това траяло кратко време. Под влиянието на влагата и слънчевата топлина то започнало да си подава главичката от земята и скоро израснало, издигнало се нависоко, цъфнало, вързало и започнало да зрее. Мъдрият земеделец наблюдавал как то се развива и като видял, че е узряло, ожънал го, овършал го и го прибрал в хамбара. Освободено от страданията, житото си казало: „Слава Богу, вече съм на почивка“. То

се зарадвало и успокоило, но не се минало много време, в хамбара влезли мишки и започнали да го ядат. Доволни от изобилието, на което се натъкнали, мишките останали в хамбара, където по цял ден играели и яли.

Един ден господарят решил да сложи край на тяхното тържество – пуснал голям котарак в хамбара. Той хванал една мишка и я изял; така постъпил и с останалите – една след друга те изчезвали. Събрали се останалите мишки на коронен съвет, за да намерят начин как да се освободят от котарака. Най-младата мишка се обадила: „Да поставим звънец на котарака, че още отдалеч да чуваме приближаването му“. Всички се произнесли, че този начин е наистина добър, но се явил най-важният въпрос: коя мишка ще се реши да окачи звънеца на котарака? Предложението на младата мишка не могло да се реализира – котаракът продължавал да си яде мишки. Мъдрият господар, като виждал, че въпреки всичко мишките продължавали да ядат житото, а котаракът – мишките, решил: „Половината жито ще посадя в земята, а другата ще раздам на бедните“. Така мишките една по една напуснали хамбара и излезли на полето да си търсят храна, котаракът излязъл от хамбара, а бедните задоволили глада си.

Какво заключение ще дадете на тази приказка? Тя отговаря на въпроса кой ще оправи света. Светът няма да се оправи нито от мишките, нито от котките, а от мъдрия и добър земеделец. Как ще го оправи? Като посее половината от житото си на нивата, а другата раздаде на бедните. Само така ще се махнат престъпленията в света. Питате: „Как ще се оправи животът на един човек?“. Като извади житото от хамбара си и половината посее в земята, а другата раздаде на бедните. Тогава мишките няма да играят в хамбара и котките няма да ги ядат. Това значи правилно разбиране на живота. В него се крият велики принципи. Важно е човек да разбере на какъв принцип служи. Ако следва принципа на разумния господар, животът му ще се подобри; ако следва принципа на мишките и котките, животът му от ден на ден ще се затруднява. Ако твоите принципи не разрешават мъчнотиите на живота, ти си още в ниския порядък – в порядъка на болния.

Днес всички хора очакват животът да се оправи по механичен начин, т.е. да се махнат мишките от хамбара. Мишките пък казват: „Нашият живот ще се оправи, когато се махнат котките“. Житото казва: „Когато се махнат мишките, ние ще си почиваме свободно в хамбара“. Питам: имат ли право мишките да влизат в хамбара? Всяко нечисто чувство в човешкото сърце е мишка, всяка нечиста мисъл в човешкия ум е котка. Какво ще се зароди в такова сърце и в такъв ум? Вкисване и недоволство. Какво трябва да се прави? Постави доброто в действие, не го дръж затворено в кутия, като скъпоценен камък. Да извадиш житото от хамбара, това значи да извадиш доброто и красивото от себе си и да го хванеш на работа. Понякога вие се страхувате да изповядвате убежденията си. Не е достатъчно да кажеш, че си учен човек – важно е в какво се заключава твоето учение. Ако си учен, помогни на болния. Пишеш нещо, искаш да покажеш, че си писател: покажи това в живота. Отиваш между болни – ще им посвириш, ще им покажеш изкуството си, и ако си истински музикант, те трябва да оздравеят, да напуснат болницата. Днес при лекуване не си служат с музиката. Като влезеш в болницата, веднага те предупреждават да стъпваш на пръсти, без шум, без вик. Там не се позволява пеене и свирене, а всъщност болните се нуждаят от песни и музика – така ще се смени тяхното състояние. Гладният се нуждае от хляб, а не ситият.

Какво се разбира под *неизвестно число*? Едно число може да се вземе като резултат, като закон и като първична причина за нещо. Това число ще има ли еднакви отношения в трите случая? Какво означава единицата като резултат, като закон и като причина? Може ли да се даде като пример кокошката, яйцето и пилето? Кокошката снася яйцето, а от яйцето излиза пилето. В пилето се крият силите на яйцето – то постепенно израства и става кокошка. Значи пилето израства и като става кокошка, започва да снася яйца – резултатът. При единицата имате една кокошка, едно яйце и едно пиле. Ако вземем числото 2 като резултат, като закон и като последствие на

известна причина, разбираме две кокошки, две яйца и две пилета. Има ли разлика между числата 1 и 2? Има. Резултатите от тях едни и същи ли са? Не са. При единицата всичко е по едно: една кокошка, едно яйце и едно пиле; при двойката всичко е удвоено. Еднаква ли е силата на една и на две свещи? Не е еднаква. Така се различават и отношенията на един човек и на двама души. Ако двама души са в постоянна борба, за да бъде всеки самостоятелен, какво трябва да направят? Да се координират. Такъв е законът в горния свят. Как ще координирате яйцето и пилето? Кокошката не трябва да изяде яйцето и яйцето не трябва да изяде пилето. Ако кокошката изяде яйцето, а яйцето – пилето, ще се натъкнем на безплодие.

Да дойдем до музиката. Всеки тон има известно количество трептения, но трептенията съдържат известна сила, която трябва да се развие. Ако на един тон се отнеме само едно трептение, обикновеният музикант не може да схване това, но гениалният ще усети тази липса. Тонът, взет с всичките си трептения, действа като мощна сила. Ако липсват половината от трептенията, останалите образуват известен дисонанс, който ухото схваща като шум. Трептенията на тоновете вървят по определена линия, по определен закон. Например най-ниското *до* има 32 трептения. Може ли да различите тези трептения едно от друго? Какво е предназначението на трептенията, които образуват долно *до*? Има тонове, по-ниски от него, които имат само по две трептения. Обикновеното ухо схваща тон, който има 32 трептения; по-малко от тях не може да схване. Щом един тон се вземе правилно, резултатът е правилен. Причината, законът и резултатът вървят хармонично – в това не може да има никакво нарушение.

Искаш да станеш знаменит певец, но от какво зависи това? Хората не могат да те направят музикален, могат да служат само като външно условие. За да бъдеш музикант, това напълно зависи от тебе – музикалността е вложена в самия теб. Никой не може да те направи музикант, нито да те лиши от музикалността. Това, което е в теб, то е важно. Никой не може нито да предаде нещо към това,

нито да му отнеме. Хората могат да те спъват, но по никой начин не могат да ти отнемат това, което имаш. В Природата музиката играе роля на трансформатор не само за хората, но за цялата Природа. Ако ти си на правата страна, и Природата ще бъде с теб. Затова е казано в Писанието: *Ако Бог е с вас, кой ще бъде против вас?*

Ще приведа примера за слона и паяците, който и друг път съм разказвал. Научили паяците, че слонът ще им дойде на гости, и извикали: „Не го искаме". Събрали се всички и като препятствие поставили на пътя на слона своите въжета. Учените паяци започнали да изчисляват какво сътресение ще предизвика върху слона паяжината им, какви последствия ще има от това сблъскване, и в заключение казали: „Като се блъсне слонът в преградата, непременно ще умре". Вярно ли е заключението на паяците? Не е вярно. Такива заключения и вие може да имате. Например заключението, че лекарството премахва болестта, не е вярно. Понякога и лекарствата лекуват, но това зависи от много условия.

Един наш познат направил едно лекарство от билки против маларията. Давал по 12 хапчета и след приемането им болният оздравявал. Аз направих друг опит с тези хапчета: взех едно от тях, разделих го на 12 части и ги дадох на един болен. Като употреби тези парчета, т.е. цялото хапче, болният напълно оздравя. Как ще си обясните това? Значи единият хап, разделен на 12 части, имаше същият резултат, както и 12-те хапчета. В медицината има две теории: алопатия – за максимални дози, и хомеопатия – за малки дози. При алопатията например може да приемете цяла аптека лекарства, без да усетите някакво сътресение в организма, без особена реакция; при малките и разредени дози може да имате по-големи резултати. Закон е: при малките усилия имате същите резултати, както при големите.

Някой казва: „Много учих"; друг учи малко и пак има същия резултат. Това е в зависимост от закона на максималните и минималните дози. Понякога умът ти е зает с много въпроси и ти се тревожиш, правиш големи усилия.

Друг път е зает само с един въпрос, който ти е ясен, затова не се тревожиш: за половин час научаваш това, което друг едва за 4–5 часа може да научи. Когато умът е свободен от странични мисли и влияния като препятствия, човек всякога успява. Студентът отива на изпит и си мисли: „Ами ако професорът ме скъса?“. Това е странична мисъл, т.е. препятствие в ума на студента. Професорът може да те скъса, може и да не те скъса – това е предположение. Думата *скъсване* е вметната. Ако никога не си късан, ще знаеш ли какво нещо е скъсването на изпит? Две яйца разговаряли. Едното казало: „Знаеш ли какви страдания преживях? Сложиха ме в тиган и ме опържиха на огъня“. Второто яйце, което не било още употребено, казало: „Какво нещо е пърженето?“. Казваш: „На парила съм“. Какво означават парилата? Има ли нужда човек да бъде всякога на парила? Те са временни, преходни положения в човешкия живот: всякога не можеш да бъдеш на парила.

Сега да се върнем към двата порядъка на живота: на болните и на здравите. Казвате: „Ние сме се отделили от света“. Не сте се отделили, но сте се отделили от порядъка на болните хора в света. Порядъкът, в който вие живеете, е друг. Значи има порядък на болния и на здравия, на грешника и на праведния, на добрия и на лошия, на честния и на престъпника. Разбойникът обира честния трудолюбив човек, взима парите му, прави си къща, а него оставя на пътя, без подслон. И при това положение трудолюбивият и добър човек не се плаши, не взима пушката да се брани, но разчита на ралото и мотиката в ръцете си. Те са оръдието в ръцете на разумния. Не е въпрос да измъчваш себе си – измъчването не е наука. Да мислиш правилно и да работиш – това е великото, към което човек трябва да се стреми. В порядъка на живота и на Природата, в който сте и вие, се налага мислене и работа.

В порядъка на болницата има три служби: службата на милосърдна сестра, на лекар и на пациент. Ако си милосърдна сестра, звънецът ще те управлява. Едва си легнал да си починеш, звънецът дрънка – болният иска нещо, не ти дава покой: ти не си господар на времето си, но си слуга. И

докторът не е свободен, и болният не е свободен. Такъв е порядъкът на болницата. Тези служби се различават една от друга. Кое е основа на болницата? Болните: лекарите и милосърдните сестри съществуват по причина на болните. Ако нямаше болни, нямаше да има нито лекари, нито милосърдни сестри. Какво място ще заеме милосърдието в порядъка на здравите хора?

Разумност се иска от всички. Някои искат да примирят двата порядъка – това е невъзможно. Трябва да излезете от единия порядък и да влезете в другия. Никакво примиряване. Като здрав ти не можеш да имаш удобствата на болния, а ще имаш несгодите на здравия. Ако си здрав, много работа ти предстои, но хиляди пъти ще предпочиташ да си здрав, отколкото да си болен. Знаете ли приказката за свинята? Тя живеела в кочина, където я хранели по пет пъти на ден, но чула, че хората разговарят за удобства, за украшения, които ги правели по-красиви. Поревнало се и на свинята да има гердан, молела се на този, на онзи да ѝ турят един, докато най-после едно дете я разбрало – сложило ѝ на врата един хубав гердан. Като излязла от кочината с гердана на шията, свинята повече не се върнала. Не се знае кое е било по-добро за нея: да бъде със или без гердан.

И вие искате да бъдете богати – това е гердан; искате да бъдете силни – това също е гердан. Не се самозаблуждавайте: още с раждането си човек носи силата в себе си. Яйцето носи силата на пилето в себе си, пилето носи силата на кокошката. Не изнасяйте нещата вън от себе си. Вътрешната сила отговаря на външната и обратно: външната – на вътрешната. Ако мислиш, че вън от себе си може да бъдеш силен, ти сам ще си причиниш нещастие. Казваш: „Да бях красив!“. Ти си красив, но красотата ти не се е проявила навън. Ако искаш само външно да бъдеш красив, при най-малкото нещастие ти ще погрознееш. Да бъдеш красив, това зависи от теб: ако разбираш законите на красотата, можеш да станеш красив. За това са нужни грамадни усилия.

Една американка започнала да чете Библията още на 16-годишна възраст. Тя живяла повече от 100 години, прочела 90 пъти Библията и всякога си вадела бележки. Така се проникнала от четенето, че възприела качествата на всичките пророци в себе си. Ако вие изучавате Природата, без да възприемате нейните мощни сили в себе си, какво сте научили? Най-малко веднъж в годината трябва да прочетете книгата на Природата. Началото на тази книга е Любовта, средата е Мъдростта, а краят – Истината. Няма да ви кажа колко милиона листа има тази книга, но можете да я прочетете за една година. Вие често правите опити, без да имате резултати. Направете опит с четенето на тази книга.

Много от вашите опити приличат на опита, който една стара баба направила. Тя имала пред колибата си могила, която пречела на Слънцето да влиза в стаята ѝ. Бабата постоянно се молела на Бога да се махне могилата, да се отвори простор пред нея, да вижда надалеч. Като станала една сутрин и видяла, че могилата е на мястото си, си казала: „Колкото и да се молиш, животът ще бъде такъв, какъвто Бог го е направил. Колкото и да се молиш, Бог няма да те чуе“. Друга баба също имала такава могила пред къщата си, но извикала един здрав, силен момък и му казала: „Ще построиш къща на могилата“. Момъкът изпълнил желанието ѝ. Казвали ѝ: „Ще те духа вятърът тук.“ „Нищо от това“. Тя предпочела да я духа вятърът, отколкото могилата да ѝ закрива Слънцето. Коя от двете баби е по-разумна? Втората. Могилата не може да се махне, но може да си направите къща на нея.

Когато Христос казва, че с вяра можем да преместим и планината, Той е имал предвид човека. Планината – това сме ние; най-голямата планина, която е застанала на пътя ни и пречи на светлината да ни огрява – това сме ние. Тази планина трябва да се премести. С вяра планината може да се вдигне във въздуха, а може и в морето да потъне. Тази планина, това си ти самият – и каквото кажеш, може да стане – тя ще те слуша. И досега още религиоз-

ните мислят по кой начин да преместят планината, т.е. себе си. Мислиш по един, по друг начин, докато най-после дойдеш до заключението, че както са направени нещата, не можеш да ги измениш. Защо? Защото не си дошъл до онзи Божествен начин, който изменя всичко. Десет души теглят едно въже, на което е закачена голяма тежест, и не могат да го изтеглят. Минава един прост човек, гледа ги и пита: „Имате ли малко масло?“ „Имаме“. Той взима едно парцалче, потопява го в маслото и с него намазва въжето. Хващат намазаното въже и изтеглят тежестта нагоре – маслото улеснява работата.

Казвам: когато прилагате закона на вярата, всичко можете да направите – и планини ще местите. Например когато някой ви обича, от един ваш жест той разбира какво искате – и е готов да изпълни желанието ви. Ако не ви обича, с часове може да го молите за нещо, да плачете и да разказвате нуждите си, но нищо не е в състояние да го накара да ви помогне. Всичко става лесно, ако разбирате законите на Природата: на Любовта, на Мъдростта и на Истината – велики нейни закони. „Как да намерим Любовта?“ Любовта е във вас, Мъдростта и Истината – също. Вие не успявате, защото търсите нещо по-мъчно от тези закони. Според мен в това отношение вие сте гениални. Аз се чудя как познавате хората на Любовта само отвън. Ако ме питате, аз не познавам хората на Любовта само отвън. Ако ви дам едно шише със сироп, увито в книга, ще познаете ли отвън какво има в него. Още с пипането вие познавате, че има сироп, аз не познавам. Вие търсите сиропа отвън, а аз – отвътре: трябва да го опитам. Ако го познавам и отвън, то е, защото аз го сложих в шишето. Следователно когато някой казва за мен, че познавам нещата, то е, защото аз напълних шишето, зная какво има в него. Ти питаш какво има в шишето. Сироп. Бог, Който е направил света, знае всичко, защото Той е поставил всяко нещо на мястото му. Човекът, който не е направил света, нищо не знае. Ето защо, за да знаем нещо, трябва да го направим.

Казвате: „Трябва да има някой да ни обича.“ Това е предпоставка. Двама инвалиди с отрязани крака седят и разговарят. Единият казва на другия:

– Донеси ми една чаша вода.

– Не съм разположен. Донеси ми ти една чаша вода.

– И аз не съм разположен.

Казвам: и да имат разположение, те не могат да станат от местата си. Инвалидът с отрязани крака не може да каже, че ще стане от мястото си, за да донесе нещо, но когато човек има здрави крака, когато умът му може да мисли, сърцето му – да чувства, той може да направи каквото пожелае. Оплакват се от страданията. Те са благо, те са магнитно отклонение на стрелката. Защо става това отклонение? За да се образува една малка междина. Всяко страдание е такава междина. И барометърът прави отклонения на повдигане и понижаване. Има различия в барометъра: никога повдиганията и понижаванията не са едни и същи – във времето стават постоянни промени. Какво от това, че барометърът ту спада, ту се повишава? Качването и спадането на барометъра зависи от атмосферните влияния. Като не разбира законите на Природата, човек изпада в противоречия: тръгва при добро време на път, а дъждът го изненадва. Ти трябва да тръгваш на път, когато барометърът се повдига – тогава можеш да излезеш навън да работиш. Като видиш, че барометърът спада, остани вкъщи да работиш.

И тъй, младите не трябва да живеете с мисълта, че ще остареете, защото така преждевременно остарявате. Детето желае да стане като дядо си, като баща си, като брат си. Щом стане като дядо си, той казва: „Не разбрах живота. Мислех, че има нещо в дядото, но като дойдох на неговото място, разбрах, че съм се лъгал“. И аз съм слушал старци да казват: „Синко, да не остаряваш. Лошо е човек да остарява“. Може ли човек да не остарява? Може, но при условие Любовта, Мъдростта и Истината винаги да работят в душата му – само така можеш да бъдеш млад. Под *стар* ние разбираме нещата да стават, както искаме. Стар – в тесен смисъл на думата разбираме беден човек,

за когото нещата не стават, както той иска. Богат, т.е. стар, в широк смисъл е онзи, за когото нещата стават, както иска.

Ако сиромахът пита какво да прави, отговарям: стани богат. „Как може да стане това?“ Много просто. Не обичаш някого – беден си. Запитай се защо не го обичаш. Щом го обикнеш, ще забогатееш – така именно ти ще продължиш живота си, ще се подмладиш. Човек може и по външен път да се подмлади. Например като изгорите тялото на змията, от праха ѝ може да направите лекарство, което предава устойчивост на тялото. Не само по външен път може да се подмладиш и да продължиш живота си, а и по вътрешен, но трябва да разбираш законите. Може да живееш на Земята векове, но тя ще внесе нещо специфично в теб – ти трябва да приемеш специфичното качество на Земята. Като приемеш праха на змията в себе си, и от нея ще придобиеш едно качество. Затова казва Христос: *Бъдете хитри като змиите и незлобиви като гълъбите.*

Едно се иска от вас: да разбирате дълговечния живот. Там се излъга първият човек. Змията каза на Ева: „Аз ще ви науча как да придобиете дълъг живот, като Бога“. Как се постига това? За да имаш възможностите на един певец, ти трябва да имаш всичките трептения на тона. Кой от вас при нещастие не търси начин да подобри положението си? Всеки търси лесния път. И това е възможно: достатъчно е да ви пипна с двата си пръста по гърлото – и вие вече ще може да взимате четири октави. При това положение може ли да бъдете сиромаси? Какво ще кажете, ако гласът ви се чува на два километра? Такъв глас е чудо! Казваш: „Да имам този глас!“. Кажете ми: ако имате такъв глас, как бихте го използвали? Ако имаш такъв глас, можеш ли да кажеш, че си неразположен и не можеш да пееш? Ще пееш по всяко време, когато те викнат: и от сън да те събудят, да си готов да пееш.

Ще ви дам едно правило: тайната на живота е в това, да имате всякога разположение. В разположението е зародишът на живота, т.е. зародишът на яйцето. Как ще измътите това яйце? Ако не можете сами да го измътите,

сложете го под квачката: ще чакате 21 дена и пилето ще излезе. Учете се от квачката да отхранвате в себе си всяка добра мисъл и всяко добро желание. Не се занимавайте с велики неща, но отхранвайте всяка добра мисъл и добро желание, колкото и да са малки – този е пътят към прогреса. Целият ни живот е изтъкан от тънките нишки на квачката и пилето. Как ще изтъчете съвършения живот, към който се стремите? Като всеки от вас внесе нещо ново към общия живот. Кой каквото е вложил в общия живот, това ще получи. Това значи да бъде човек съучастник в делото на Разумната природа, в делото на Бога.

Не заглушавайте гласа на добрите ваши стремежи, бъдете всякога и от всичко доволни. „Възможно ли е това?“ За разумния всичко е възможно.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

40. лекция, 14 юли 1933 г., София, Изгрев

СИГУРНОТО МЯСТО

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

Коя беше основната мисъл на миналата лекция? Доволството като една от великите тайни в живота.

Какво означават думите *доволство*, *разположение*? Кой човек може да бъде доволен? Здравият може да бъде доволен, а не болният; богатият може да бъде разположен, а не бедният; ученият може да бъде разположен, а не невежият; добрият може да бъде доволен, а не лошият. Това са контрасти в живота. Какво носи знанието? То освобождава човека от противоречията, като същевременно трансформира състоянията. Който използва знанието си правилно, ще се освободи от противоречията си; който не може да го използва правилно, ще се натъкне на по-големи противоречия. Същото се отнася и до живота: изкуство е да знаеш как да живееш, изкуство е да използваш знанието си намясто. Аз говоря за положителното знание, т.е. за знанието на добрия, а не на лошия човек. Като учи, човек се домогва както до външното, така и до вътрешното знание. Много естествено: всяка външна проява се дължи на вътрешна.

Всички сте учили, знаете да броите, да смятате. Често броите до десет. Това число е основа на нещо. Аз говоря за десетте като за живи единици, а не като за статични; говоря още за число, което съдържа десет положителни единици, а не за число с отрицателно съдържание. Например казвам: 10 житни зърна, 10 ябълки или круши, 10 души и т.н. Във всяка единица има живот, т.е. условия за растене. Мога да кажа: 10 скъсани шапки, 10 скъсани обувки, 10 пукнати глави – в тези единици има нещо статично. Вие можете да вадите от числото 10 различни числа. Например $10 - 1 = 9$; $10 - 2 = 8$; $10 - 3 = 7$; $10 - 4 = 6$; $10 - 5 = 5$. Какво-

то и да говорите на човека за изваждане, ако има цирей, той нищо няма да разбере – ще мисли за единицата като за число, което означава неговия цирей. Той си мисли: „Един цирей имам – и толкова страдам!“. Защо този човек се интересува толкова от своя цирей? Докато страда, цирея́т му е част от него; щом престане да страда, цирея́т престава да бъде част от човека и изчезва. Докато е в тялото, цирея́т постепенно нараства, иска да стане голям като цялото, но това е невъзможно. Желанието на цирея да се увеличи се дължи на факта, че известни клетки в организма имат желание да започнат индивидуален живот, да образуват нов център на единицата.

В реда на Природата числото 10 съществува като център. Щом пожелаеш да поставиш друго число вместо него, ти се натъкваш на противоречие. Ето защо, когато в човека се яви голямо противоречие, казваме, че той има два центъра в себе си. Ще кажете, че и в геометрията се говори за два центъра. Да, елипсата като фигура има два центъра.

Как чертаете елипсата? Има начини, по които всеки може да начертае една елипса. Характерно в елипсата са двата центъра, от които изтичат живи сили. Двата центъра на елипсата имат един общ център. Ако гледате затворена човешка уста, тя изглежда като права линия, но щом се отвори, тя образува елипса. При отваряне и затваряне на устата имаме числото 2 в движение. Числата, с които работим, представляват живи сили и принципи. Единицата например от гледището на окултната наука представлява целия Космос, цялото Битие. Откъде произлиза единицата, никой не знае.

Въпросът за числата е отвлечен. Ако знаете откъде произлиза числото 1, нищо не можете да направите; и всичко да направите, пак нищо няма да постигнете. Какво ще постигнете, ако мислите, че разполагате с всичкото знание на света? И океана да носите със себе си, пак нищо няма да придобиете; и да го вдигнете на гърба си, къде ще го поставите – няма място за него. Тези въпроси ви се виждат смешни, но такива мисли и идеи ви занимават и

вас. Който ви слуша, и той ще ви се смее – и вашите идеи са толкова смешни, колкото е смешно да си въобразиш, че можеш да вдигнеш океана на гърба си.

Някои казват, че трябва да изменят живота си. Как ще го измените, трябва ли непременно да го направите и какво ще измените? Други казват, че трябва да изменят характера си. Трябва ли да го изменят, как ще стане тази промяна? Според мен характерът се усилва и подобрява, но не се изменя, както и огънят се усилва, а не се изменя. Както при усилване на огъня мислиш, че го изменяш, така мислиш, че и животът се изменя. Не, нито животът се изменя, нито огънят се изменя – това е неразбиране. Всичко можете да направите, но живота да измените – никога! Да измениш характера си – и това е невъзможно. Можеш само да предадеш нещо към него, но не и да го измениш. Ако сложиш нещо в джоба си, изменил ли си го?

В какво се заключава съвременната педагока? Казват, че трябва да се създаде характер. Трябва да се знае в какво се изразява характерът. Характерът не се създава, нито се изменя, но към него само може да се предаде нещо. Художникът рисува една картина, но той не я създава: тя съществува сама по себе си, а художникът само я копира. Худождикът слага сенки на картината, без да я създава. Някой е нарисувал Христа, без да е истинският Христос: това е копие на Христа, а не самият Той. Реалността съществува сама по себе си. Всяко нещо съществува само по себе си, значи никой не може да го създаде. Какво можеш да направиш тогава? Само едно – да слагаш сенки на вече създаденото.

И тъй, да мислите, че можете да създадете нещо, това значи да се стремите към невъзможното. Как ще създадеш нещо? „Искам да създам една нова дума в езика.“ Опитай се, да видиш какво ще излезе. Задача на всеки човек е не да създава, но да чисти нещата, да ги освободи от примесите и наслояванията. Каква друга дума ще създадеш вместо думата *любов*? Нищо не ти остава, освен да изчистиш тази дума, да я доведеш до първичния ѝ смисъл. Докато не стане това, едни ще разбират любовта по един

начин, други – по друг. Всъщност какво се разбира под *любов*? Любовта има отношение към Великата реалност. За да разбираш реалността, трябва да си свободен. Колкото и да ви се говори за Любовта, тя остава неразбрана. Човек е потопен в Любовта, но въпреки това не я разбира. Казва се, че Любовта ражда живота. Значи животът е резултат на Любовта. Тогава какво се разбира под *живот*? Когато се определя животът като понятие, между учените се явява спор. Където има спор, там истината не може да се яви. Един дава едно определение, друг – друго. Ако двама души дойдат до едно заключение, между тях не може да се яви дисхармония. Когато двама музиканти се съгласяват в свиренето, между тях има хармония. Дисхармония съществува само между хора, които не се разбират.

Могат ли да се съгласуват двама музиканти, ако в един и същи момент единият свири тъжни български песни, а другият – весели европейски? Единият е тъжен, а другият – весел. По какво се отличава веселата музика от тъжната? Веселата музика има повече диези, а тъжната – повече бемоли. Не е въпросът в повишението и понижението на тоновете. Мисълта се изразява и по друг начин, вън от радостта и скръбта. Във веселата музика трептенията са по-бързи, а в тъжната – по-бавни. Веселата музика уподобявам на здравия човек, който е подвижен, енергичен, а тъжната – на болния, който е инертен, което пък се дължи на вътрешните противоречия в него – резултат на известно неразбиране.

Болестта се дължи на преяждане: болният е ял повече, отколкото може да носи, поради което организмът му не може да се справи с излишния товар. Когато дойде лекарят, първото нещо, което ще му препоръча, е да яде малко. И наистина, като заболее, човек първо се отказва от ядене. Има болести, при които се забранява на болния да яде – препоръчва му се абсолютен пост; след няколко дена той започва да яде, но извънредно малко. Същевременно му се дават горчиви лекарства за тониране на енергиите. Това се нарича лекуване с малки дози.

Сега ще направя сравнение между храненето и придобиването на щастие. Някой е много щастлив, защото е приел щастието в голяма доза, но в края на краищата викат лекар да го лекува. „Защо страдаме?“ Защото сте приели горчиви лекарства – в малка или голяма доза. Колкото повече страдаш, толкова по-голяма доза щастие си приел – и като не си могъл да го асимилираш, то се е отразило на организма ти като горчивина.

Знаеш ли какво значи да те обичат много хора? Някой иска да го обичат всички хора. Какво се разбира под израза *всички да те обичат*? Отиваш на едно място – сложат ти трапеза да ядеш; отиваш на второ, на трето място – навсякъде ти слагат да ядеш. Какво ще стане с теб, какво ще стане с твоя стомах, ако навсякъде ядеш и пиеш? Като те обичат, всеки ти предлага да ядеш; и ако ядеш цял ден, какво ще стане с теб? Може да те обичат много хора, но това е неестествено положение за теб. Достатъчно е в даден момент да те обича само един човек: другите да те обичат след него, след няколко часа; а след тях нека дойдат други да те обичат. Всички хора не могат да те обичат в един и същи момент. Трябва ли да ходиш от едно място на друго и навсякъде да ядеш? Това е неестествено състояние. Въпреки това всеки иска да бъде обичан и много хора да го обичат. От голямата обич се раждат големи страдания, както при чрезмерното хранене. Някой яде и е недоволен от яденето – значи той е недоволен от любовта на човека. Ако не яде, ще огорчи домакините: те са сготвили ядене специално за него, а той не го яде. Всеки трябва да яде толкова, колкото най-много може да асимилира.

Мнозина приличат на онзи американец, който бил поканен на обяд в дома на един богат китайски мандарин. На трапезата били сложени 40 яденета, от които американецът трябвало да си хапне по малко, иначе ще докачи домакините. След този обяд американецът боледувал три седмици, докато възстанови нормалното състояние на стомаха си. На обеда у китаеца той се видял в чудо – как да се справи с тези 40 яденета. Ако и вие, като влезете в Природата, искате да опитате всичко, каквото видите, ще се намерите в положението на този американец.

Съвременните хора се нуждаят от нова философия за живота, която се заключава в новото разбиране. То няма да осмисли живота, защото животът, сам по себе си, има смисъл, но ще внесе повече светлина в умовете на хората, които имат странно разбиране за смисъла на живота и го търсят там, където го няма. Според новата философия, в широк смисъл, всичко, което човек учи, е добро. Каква част от наученото може да се приложи? Някой изучава музика, но не може да я приложи за тониране. Тогава какво се ползва от тази музика? Ти си неразположен. Защо не приложиш музиката, за да трансформираш това състояние? В музиката е тайната на живота. Ако я владееш, ти си маг. Нямаш пет пари в джоба си, но знаеш да свириш. Иди в дома на един богат човек, който е объркал сметките си, и му посвири: той ще извади кесията си, ще ти даде нещо и ще ти благодари, че си сменил състоянието му. Между теб и богаташа става правилна обмяна: ти даде нещо от себе си и той ти даде нещо. Като знаеш да свириш, ще получиш нещо срещу това.

Като знаеш да пееш, ще пееш. Ти се срамуваш да пееш, а не се срамуваш да просиш. Просията е най-голямото изкуство. Знаете ли кой проси? Онзи, който е слязъл от най-високото място. Той е учил, придобивал е знания, но не е знаел как да живее, затова Бог го е направил просяк. Когато в миналото е бил цар, не е услужвал на хората, но като просяк услужва. Как им услужва? Развива тяхното милосърдие. Някога и от него са просили. Понеже не е изпълнил задачата си като цар, днес е дошъл като просяк, да се научи да обръща внимание и на малките работи. От време на време подава ръката си за парче хляб и ходи от къща на къща – това е метод за възпитание.

Природата си служи с различни методи. Тя има специални методи, с които възпитава и принца, и просяка. Ти си считал за унижение да се спреш пред просяка, но като попаднеш в неговото положение, ще научиш урока си. Както си постъпвал, така постъпват с теб. Които те познават, се чудят как си изпаднал в положението на

просяк. Защо царят е станал просяк? И вие сте все такива царе и царици, все големи величия. След всичко това искате да бъдете щастливи.

Как ще станеш цар, като съзнаваш, че си излязъл от Бога? За мен е най-важно и велико да съзнавам, че съм излязъл от Бога и върша Неговата воля. Някой става началник, министър и се надува – изпъчи се, мисли, че е голяма величина. Не, заблуждаваш се – ти носиш най-големия товар. Ти си актьор – малка служба е тази; и министър да си, пак изпълняваш малка служба. Истинската служба, истинското положение, което трябва да заемаш, е да съзнаваш своя произход и какво е вложено в теб – това всеки трябва да го знае. Не мисли, че ако си министър, заемаш особено високо място. Високо място е, но положението на бедния не е ли високо място? Волът, който е впрегнат на работа, не заема ли специфично място? Казваш: „Вол е това!“. Този вол е направен чрез Словото Божие. Ако се смееш на вола, т.е. на Словото Божие, и на теб ще ти изникнат рога. Не казвай, че волът е глупав, не се говори така – волът е умно животно.

Един ден, като бях в Търново, излязох на края на града, за да се разходя. Виждам една кола с два вола, тегли нагоре товар. Господарят им ги биеше, за да вървят по-бързо. Един от воловете се обърна към мен и ми каза: „Моля ти се, кажи на господаря да не ни бие. Пътят е труден, височина е, не се върви лесно. Като те разбере, той ще влезе в нашето положение и няма да ни бие“. Тогава аз се приближих при селянина и му казах: „Знаеш ли какви хубави волове имаш! Ако искаш, продай ми ги. Както виждам, твоето щастие зависи от тях“. Като му казах така, той се замисли и каза: „Не ги продавам“. Аз продължих да му говоря: „Ако ги пазиш, целият ти дом – жена ти, децата ти ще бъдат добре; косъм от главата ти няма да падне. Ако не ги пазиш, сиромашията ще те нападне“. Той ме гледа и си мисли нещо. Питам го: „Знаеш ли колко е тежко положението на тези волове? Ако аз те впрегна като тях, тогава ще разбереш какво значи тегло“. Човещина се изисква от всички.

Волът се обърна и ми каза: „Много ти благодаря, че се застъпи за нас“. Пак продължих разговора си със селянина. Казах му: „Слушай, приятелю, снеми част от товара, да се изкачат воловете по-лесно, после се върни да го вземеш. Знай, че твоето бъдеще зависи от воловете ти. Както се отнасяш с тях, това ще определи и твоето бъдеще“. Благородство се иска от човека. Някой върви по улицата, вижда, че бият кон или вол, и продължава пътя си, като казва: „Не е моя работа да се меся в това. Че някой бил коня или вола си, той си отговаря!“. Не се разсъждава така – утре тебе ще впрегнат и ще те бият. Кой човек не е бил впряган? Всеки ден впрягат човека; всеки ден щастието го посещава, но и нещастието го посещава всеки ден.

Всички състояния, през които човек минава, не са нищо друго освен възпитателни средства, т.е. възпитателни методи на Природата. Тя сменя своите методи според случая. Докато човек не дойде до положението да разбира състоянията на своите близки, да им съчувства и помага, дотогава Природата ще го възпитава, както намира за добре. Защо човек не влиза в положението на вола? Защото още не вижда връзката между всички живи същества на Земята. Като виждате тази връзка навсякъде, вие ще се свържете с Онзи, Който е създал света, както и с всички форми, с всички живи същества, като подтик към живота. Има една вътрешна Разумност в света. И ако вие съществувате, това се дължи на факта, че Бог ви обича. В името на Този, Единия, ви обичат още хиляди хора – на тяхната обич именно дължите своето съществуване. Какво ще стане със семенцето, посято в земята? Ако градинарят не го полива всеки ден, то не би израсло: то израства благодарение на неговата обич. Какво ще стане със семето, ако е посято на място, където минават хиляди хора през деня? То няма да израсте.

Казвате: „Да съм богат, да разполагам с милиони, да ми се чува думата”, и т.н. Такъв живот не съществува. Можеш да разполагаш и с богатство, и с власт, но трябва да знаеш, че в Природата съществува един вечен порядък, който всякога трябва да се зачита. Има нещо, което ви

препятства в живота – нямате взаимно уважение и почитание един към друг. Като срещнете някого, вие казвате: „Ето една празна глава.“ Не говориш истината: ако е така, тогава и твоята глава не е от пълните. Не е лошо шишето да бъде празно, защото има нещо по-лошо от празното шише – пукнатото шише. Има нещо по-лошо и от пукнатото шише – счупеното шише. Има нещо по-лошо и от счупеното шише. Кое е то?

Вие сте млади, искате да знаете къде се крие силата на човека. Ще кажете, че е в неговата физическа сила. Как се познава физическата сила? „Външно, от неговия външен вид.“ Там именно е заблуждението. Заблуждавате се от външността на къщата и казвате: „Къщата е червена отвън, значи тя е здрава“. Вижте как е съградена, от какъв материал – и тогава кажете здрава ли е, или не. Външността нищо не показва. Като гледаш външността на хората, ти се сравняваш с тях и изпитваш ревност. На какво се дължи ревността?

Пишете върху темата: *Произход на ревността*.

Човек ревнува, защото се страхува да не го измести някой. Всеки заема определено място и се бои да не го изместят. Ревността е условие за вътрешно безпокойство, което я предшества. Поканват двама души на обяд в едно богато семейство. На единия слагат по-хубаво ядене от това на другия. Той поглежда в чинията на съседа си и сърцето му се свива неспокойно; казва си: „На този дават по-голямо уважение“. Смущението му се превръща в ревност. Между две красиви момиче пак се явява ревност – коя да заеме първо място. И между двама момци пак се явява ревност. Пръв е само най-силният. Така е и в Природата: в реда на нещата е силният да заеме първо място. Ако слабият заеме първото място, нарушава се редът на Природата, както и на целия Космос.

Дръжте в ума си мисълта: никой не може да ви измести от мястото, което Природата ви е определила. Противоречията в живота се дължат на факта, че понякога хората искат да разместят местата си. Често жените искат да заемат мястото на мъжете, да станат мъже; макар и рядко,

понякога и мъжете искат да станат жени. Питам: ако жената иска да стане мъж, детето какво иска да стане? Детето може да стане или мъж, или жена – за каквото е родено: малкото момче ще стане мъж, а малкото момиче – жена.

Какво се разбира под думата *мъж*? Разбирате, че ще порасте и ще стане силен. Ако момчето се научи да мисли правилно, то ще стане мъж; ако момиченцето се научи да чувства правилно, да се проявява неговото сърце, то ще стане жена. Жената е емблема на живота. Мисълта е дошла чрез мъжа, а чувството – чрез жената. Жената и мъжът са украшения в живота. Първото украшение е бил мъжът, той е бил най-голямото добро. Виждали ли сте колко големи са перата на петлите, особено на опашката? Пресметнете колко пера на опашката си има петелът. Когато перата му са здрави, той върви гордо, напето, но щом паднат, се свива, гуши се, като че е изгубил нещо – той съзнава това и се крие; като поникнат, пак се изправя, разперва се. Това е естествен ход на нещата.

Перата на петела, на пауна и на другите птици са израз на разумните сили, които действат в Природата – трябва да знаеш да дешифрираш тези неща. Перата са реклама в живота; изобщо всяка птица, всяко живо същество е символ, обявление, с което Природата си служи. Ако си горд, напет, паунът иска да ти каже: „И ти си като мен, и ти си паун с пера, които хората ще оскубят“. Без паунът да иска, хората го оскубват, защото неговите пера са за украшение. Ти показваш перата си, доволен си, но като ги оскубят, скриваш се.

Да допуснем, че си цигулар – знаеш много песни, свириш ги на цигулката си. Ако предадеш песните си на други цигулари, ти губиш всичко. Гледаш, че друг някой свири, но не свири като теб. Изкуство е да свириш така, както никой друг. Музикантът има една песен, за която хиляди да му платят, не трябва да я дава на никого. Остане ли други да свирят песента му, всичко с нея се свършва, тя се изгубва. Ако искаш да дадеш и на другите да свирят, дай някое малко парче.

Съвременните хора се отличават с особеното си разбиране за живота. Имаш една кокошка, определена за теб. Като те посети някой, за да се покажеш добър, човеколюбив, ти му даваш цялата кокошка. Дай му едно парченце, а не цялата кокошка. Ако дадеш на човека всичко, каквото имаш, ти не разбираш живота. Ако дадеш цялата кокошка на някого и той я изяде, какъв ще стане? Трябва да разсъждавате добре. Опитайте се да преведете печената кокошка като символ – тя има значение във всички области на живота.

Печената кокошка на музикален език означава едно хубаво парче от произведенията на Бетховен например. Обикновеният цигулар може ли да изсвири това парче? То не е за него, както и печената кокошка не е за него: и да му я дадеш, той не знае как да я яде. Ако е искрен, ще каже: „Не разбирам от музика, не зная да свиря“, т.е. „не зная да ям”. Друг е въпросът, ако дам печената кокошка на човек, който знае да яде. Добрият майстор музикант знае да свири и да яде.

В живота хората играят ролята на Дон Кихот и Санчо Панса[37]. И двамата представят опаката страна на живота. Когато сте идеалисти, това е Дон Кихот; когато сте материалисти, това е Санчо Панса. Нито единият, нито другият можаха да уредят живота. Авторът на тази книга иска да каже, че не трябва да бъдеш нито като Дон Кихот, нито като Санчо Панса. Дон Кихот казва на Санчо Панса: „Съжалявам, че не можах да ти дам онзи остров“. За да не се обезсърчавате като тези герои, трябва да имате правилно разбиране. Който разбира нещата, не се обезсърчава; който не ги разбира, той поема неестествения път на живота и изпада в противоречия. Виждаме в какви положения изпадаше Дон Кихот с воденицата, с овцете – като образи на неговото въображение.

При сегашното положение, в което се намирате, вие трябва да пресеете своите мисли и чувства, да се освободите от чуждите влияния, от примесите на живота. Всеки от вас трябва да си създаде един нов възглед. Сегашното положение, в което се намирате, е това на Дон Кихот и

Санчо Панса – цялото човечество минава през техните състояния. И детето се ражда със свити в юмрук ръце – иска да завладее света като господар. Щом умре, отваря ръцете си, смирява се вече, обръща се с лице към Бога, но това е хипнотично състояние. Хипнозата е полезна само при един случай: когато имаш голямо нещастие или страдаш от тежка болест. Тогава можеш да бъдеш хипнотизиран, без да си хипнотизиран – само така ще се махне болестта. Пиенето на вино е хипнотично състояние.

Нещастен си, беден си, без пари в джоба си; дават ти пари – ти си в хипнотично състояние. Всъщност ти се заблуждаваш – хипнозата нищо не ти допринася. Нито виното, нито парите могат да ти помогнат. Щастлив е онзи, който няма никакъв външен обект – и пак е доволен. Щастието извира в него непрекъснато, не се стимулира от външни обекти. И външните неща са потребни, но радостта изтича отвътре. Радвай се на изгряващото Слънце, защото то като изгрява, ще изгрее и твоето вътрешно слънце. Когато вътрешното слънце в човека изгрява, това е Бог в него. Като съзнаваш, че съществува една Велика разумност в света, и твоето слънце ще изгрее. Това е Реалността, която води човека в правия път. Ако външното слънце изгрява, а вътрешното не изгрява, ти си в хипнотично състояние. Ако вътрешното слънце не изгрее, човек е като в мъгла и облаци, не се чувства разположен.

Питам: какво ще бъде вашето положение, ако изведнъж се откажете от старото си разбиране? Това е все едно да сте облечени с дрехи, украсени с панделки, шапките ви – с пера, обувките ви да са модерни – и да ви кажа да се отречете от всичко това. Ако искате да ме послушате, ще хвърлите всичките си украшения и ще останете с простите си дрехи. Като се видиш толкова просто облечен, ти си вече недоволен. Питам: тази операция намясто ли е? Кое е по-добро: да отнемам украшенията ви или още да притурям към тях? Практично е да прибавям, отколкото да отнемам.

Дойде при мен едно дете, за да ми посвири. Не му казвам, че не свири добре, но слагам пред него едно парче и

го питам: „Можеш ли да свириш това парче?“. Като го изсвири, давам му други парчета. Тук всички сте педагози, разбирате от педагока. Всеки от вас си носи ножче и като срещне някого, казва: „Тази панделка не ти трябва“ – отрязвате я. Срещнете друг – и неговата панделка отрязвате. Гледам ви: целия ден режете панделки. Казвате: „Тази сестра е невежа, нищо не знае“. Ами ти какво знаеш: едва отделенията си завършила? Отделението – това е една панделка; прогимназията – друга панделка; гимназията – трета панделка; университетът – други панделки. Колкото години си учил, толкова панделки имаш. Ако стажуваш, ще станат всичко 17 панделки. Ако се специализираш в чужбина една година, стават всичко 18 панделки. Казваш на този човек: „Какво си научил? Нищо друго, освен че си закачил 18 панделки на себе си“. Не отнемай панделките на човека, но му закачи още една, да станат 19.

Следователно като направиш една грешка и обидиш приятеля си, повикай го и му дай едно угощение. Ако всички хора даваха угощение за своите грешки, светът щеше да се оправи. Като дадеш едно угощение, този ден ще бъдеш весел и засмян. Че си дал 20 000 лева за едно угощение, нищо не значи – изправил си една погрешка. Съществува една философия, която трябва да научите: парите, които си дал за угощението, представляват добро условие за твоето бъдеще. Може би след година, две или десет, те ще ви допринесат десет пъти повече блага, отколкото сте загубили. Тези пари представляват една малка услуга, която в бъдеще ще донесе големи лихви. Студент си, нямаш никакви средства, вървиш по улиците и срещаш един човек, който носи един голям тежък куфар. Ти веднага предлагаш услугите си, искаш да му помогнеш: взимаш куфара и го занасяш у дома му. Той е богат човек и като вижда готовността ти да му услужиш, пожелава да ти помогне. В ума му се явява една светла идея как да стори това и той улеснява твоя живот. Значи малката услуга донася добри резултати.

И тъй, не мислете, че жертвите, които правите, ще останат безрезултатни: вие не знаете как Природата е съче-

тала своите тайни разпоредби. Всички сте поставени на изпит – над вас има разумни същества, които наблюдават какво правите: изпит е това! Ти си поставен в мъчни условия, в крайна сиромашия – и ти се дават условия да излезеш от това положение. Дали ще крадеш, или ще работиш, ще те наблюдават. Като минеш този изпит, идва друго нареждане – пълната каса. Богатият те покани вкъщи, даде ти угощение, след което неочаквано получаваш един голям чек. Казва ти се, че един твой непознат приятел ти изпраща тази сума. Ти не знаеш откъде иде това случайно богатство – дали е от твой чичо, брат или приятел, който те обича и е готов да направи нещо за теб. Това не се отнася до вашия обикновен, дребнав живот, но до онзи нов живот, до новото разбиране. Там нещата стават по особен начин. Влезте в новия апартамент, който ви е даден – има вече нови апартаменти. Вървете с новото разбиране и не се страхувайте: вярвайте, че има един велик принцип в света, който работи за вашето повдигане, без да знаете това – той изправя вашите погрешки, без да подозирате.

Когато направиш една грешка, ти ядеш несъответна храна – Природата изправя тази грешка. На другия ден направиш друга грешка – Природата пак я изправя. Ако човек със своя живот не нарушава реда на Природата, веднага се освобождава от нещастията, които могат да го сполетят. Като не съзнава, че има Един, Който работи за него, човек се обезсърчава. Има кой да работи за нас, но не оставяйте всичкия си товар на Него – това е друга крайност. Едната крайност – да не съзнавате, че има кой да работи за вас; другата – като съзнавате, че Бог ви помага и работи за вас, вие се оставяте на Него. Това значи да бъдеш доволен от своето неразбиране и доволен от своето разбиране, да бъдеш доволен, че си бил невежа. Казваш: „Добре, че съм невежа, че имам възможност да уча“. Ако знаеш нещата, казваш: „Добре, че имам знания, без тях щях да разваля всичко“.

Понякога невежеството спасява човека, а понякога – знанието. Следователно бъди доволен и когато знаеш, и когато не знаеш – това го изисква новата философия. Ако

се намериш пред една мъчнотия, благодари за нея – приеми, че около теб слънце грее. „Ама нещастен съм.“ Знай, че в това време хиляди хора са щастливи: радвай се на тяхното щастие. Ако отидеш между тези хора, нищо няма да остане от твоето нещастие. Ти си нещастен, че нямаш едно камилско перо. Ако нямаш такова перо, имаш кукувиче – това е достатъчно. Под *кукувиче перо* разбирам обикновената човешка мисъл. Разбирам да имаш перо, но което пише, което мисли и с което можеш да направиш едно добро. Всяко перо, с което не можеш да направиш добро, не е истинско. С какви пера пишат сегашните хора? Повечето пишат с железни пера.

Казвам: със златни пера трябва да пишат хората – и тогава каквото се напише, да бъде добре написано. Питам: на кого трябва да служите – на Бога или на себе си?

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

41. лекция, 21 юли 1933 г., София, Изгрев

ОБИКНОВЕНА И НЕОБИКНОВЕНА МИСЪЛ

Размишление

Каква е разликата между обикновената и необикновената мисъл? Понеже мисълта може да се уподоби на умствено хранене, мога да ви запитам: каква е разликата между обикновеното и необикновеното ядене? В необикновеното ядене слагат неща, които в обикновеното не слагат. Каква придобивка имате от обикновеното ядене и каква – от необикновеното?

Често вие говорите за вашето разбиране като за мярка, но обикновеното разбиране не може да бъде мярка на нещата. Под *мярка* разбирам постоянното в човека, което никога не се мени; постоянната точка, постоянното място, от което можем да се ориентираме. Такива точки са например полюсите, както и Екваторът. Колко екватора има Земята? Един. Колко полюса? Два. Защо няма два екватора? Много просто, защото има два полюса.

Какво е Екваторът и на какво е граница? Той е съединителна линия, където се уравновесяват енергиите на Земята; място, където енергиите най-много бушуват. Всички престъпления, всички добри неща стават на Екватора; доброто и злото стават там. Там се намират най-свирепите животни, отровните змии. Търсите ли доброто и злото, ще ги намерите на Екватора, там се уравновесяват енергиите. Съвременните хора не са господари на Екватора: сегашната култура се развива на умерения пояс, а тя не е култура на Екватора. Колко далеч сме от Екватора? София се намира на 42 градуса северна ширина. Ти имаш отношение към Екватора, ако го разбираш. Восъкът, поставен в тропическата област, веднага се стопява. Така и някои от вашите мисли изгубват своето състояние, защото температурата, при която се проявяват, е висока.

Като говоря за Екватора и за полюсите, искам да ви обърна внимание към вашия вътрешен живот. Вие още не го познавате: хората се раждат и умират, без да разберат своя живот. Те минават през различни състояния – приятни и неприятни. Идеалът им е да забогатеят. Те мислят, че ще отидат в онзи свят, фантазират си, но как става това, не знаят. Все пак знаете нещо, но то е толкова малко, че не ви задоволява. Има две неща, за които хората са невежи, а именно: никога не могат да си представят абсолютно малкото, нито абсолютно голямото. Това са две величини, за които нямаме понятие; имаме някаква представа, но всъщност какво са, не знаем. Казваме, че Слънцето е много голямо, а го виждаме милиони пъти по-малко. Защо е така?

Аз не искам вие да разрешите този въпрос – и най-великите философи не могат да го разрешат. Радвайте се, че и най-големите философи и адепти в случая са невежи като вас – и те нищо не знаят по този въпрос. Защо да не знаят? Ами защо трябва да знаят? Да допуснем, че знаеш точно колко пари има един банкер в банката. Какво придобиваш, ако знаеш това? Интересуваш се, защото искаш да вземеш пари от него. Интересуваш се от някой извор в планината, защото искаш да вземеш нещо от него; ако нямаш отношение към извора, нямаше да се интересуваш от него. Ако ние се интересуваме от известна област или от известен предмет, то е, защото сме заинтересовани от него. Не мисли, че ако се интересуваш от нещо, е користолюбие.

Казваш: „Трябва да се говори истината, заинтересован съм от нея“. Какво е Истина – никой не знае. Знаем само едно: където се яви тя, всякога освобождава; тя освобождава и човека. Защо – не знаем, но където влезе, тя внася ред и порядък навсякъде. Какво нещо е Любовта, също не знаем. Ние познаваме едно качество на Любовта: където се яви тя, явява се и животът и носи нещо хубаво и приятно.

Вие разполагате с малко знания и от тях искате много да придобиете. Това е задача с много неизвестни, каквито математиците решават. Например един математик иска

да съгради нещо, прави си сметка колко материал ще му трябва и колко пари – това са три неизвестни: x, y, z. Ако той не реши неизвестните и не ги постави намясто, не би се занимавал с тази задача. Когато казваме, че мислим върху даден въпрос, ние сме заинтересовани. Казваш, че от нищо не се интересуваш. Как да не се интересуваш? Като ставаш от сън, се интересуваш от яденето; друг търси пари, трети се интересува от религиозни въпроси. Защо? За да научи какво е Господ, какво е Рай, та като умре, да знае тези неща. Щял да умре!? Той говори за неща, които не знае. Какво нещо е смъртта, не знае, а за нея говори. Знае какво е да живееш, а не знае какво е да умреш. Спряло му сърцето! Умряла ли е воденицата, като спре? Така не се разсъждава. Като спре сърцето, казвате: „Всичко свърши“. Воденицата спряла – пуснете вода и тя ще започне да работи, да мели брашно.

Да говориш за живота и за смъртта, без да знаеш какво са те, това са приказки от *1001 нощ*. Така и авторът в някой роман изнася живота на своя герой, поставя го в различни положения: той се мъчи, страда. Авторът взима един престъпник като Жан Валжан, описва живота му, поставя го на различни изпитания, докато в него се яви желание да не върши вече престъпления, да тръгне в правия път. Друг автор пък ще вземе за герой някое малко дете, което иска да стане велик човек – музикант, художник. Като четеш романа, в теб се явява желание да станеш като героя. Щом се роди човек на Земята, Природата има някаква цел. Щом те викат на гости, каква цел имат? Да те угостят. Защо те викат на театър? Да видиш една пиеса. Защо те викат в църква? Да чуеш една служба или проповед.

Сега ще изнеса един практически пример. Представете си, че всеки от вас носи по едно въже, което му трябва за нещо. С него ще извадиш вода от кладенеца – ще вържеш кофата и ще я изтеглиш. Минаваш през реката с кон, който водиш за въжето. Какво трябва да бъде въжето? Здраво. Ако не е здраво, ще издържи ли кофата, като я пускаш в кладенеца? Ако не е здраво, като се дърпа конят, то ще се скъса. Вашия идеал уподобявам на въжето. Ако

при усилията ви за постигане на вашия идеал се скъса въжето, какво ви ползва то? Идеалът не трябва да се къса.

Защо се учи човек? Ще кажете, че се учи, за да изкарва по-лесно прехраната си. Каква е целта на сегашното учение? Посвещението, но то ще дойде отпосле. Кога се посвещава човек? Когато се научи да се въздържа. Не можеш да посветиш един човек, който обича да яде. Как ще го посветиш, като казва: „Дай ми ядене, не ми трябва посвещение. Като се нахраня добре, ще ти кажа какво е яденето, дали е сготвено добре“. Оставям този човек пред хубавото ядене, да се нахрани добре и да усети тежест. Зная, че след това ще започне да мисли, че е трябвало да яде по-малко.

Викат те някъде, предлагат ти злато и казват: „Вземи си, колкото ти трябва“. Ти едва можеш да носиш 20 килограма на гърба си, но понеже си лаком, взимаш 40: мислиш си, че ще намериш някой да ти носи товара срещу известно възнаграждение. Закон е: нямаш право да търсиш хора, които да носят твоя товар, сам ще го носиш. Има един свят, където срещу никакво възнаграждение не можеш да пренесеш товара си от едно място на друго. Да носи друг твоя товар, такова нещо в Природата не съществува. Яденето е мярка. Ако аз ям и ти ядеш, кой от двамата ще се ползва от яденето? Никой не може да свърши работата на другите. Има една работа, която всеки сам трябва да свърши. Пръв ти се ползваш от резултата ѝ, другите се ползват косвено.

Дръжте в ума си следната мисъл: сегашните ви възгледи трябва да се преобразят, но това не става с една лекция, нито за един ден, нито за един месец, нито за една година, нито в един живот. Но има една практическа страна в живота: ако окото ти се напраши, прахът трябва да излезе – остане ли, ще ти причини ред пакости. Това не става изведнъж, а постепенно. Ако вървиш по пътя и закриваш окото си, може да паднеш и да си счупиш крака; като се занимаваш с окото, можеш да се спънеш и да си напакостиш. Ето защо спри се на пътя, докато изчистиш окото си. По кой начин може да извадиш праха от очите си? Всички имате такъв прах: често се прашат очите на чове-

ка. Ставаш сутрин от сън неразположен – това е прахът в очите ти. Казваш: „Днес не ми се работи, не ми се учи, не съм разположен“ – прах има в окото ти. Щом си неразположен, ти търкаш очите си – прах има в тях. Ако извадиш праха, лесно ще смениш състоянието си; ако не можеш да го извадиш, ще мислиш как да се освободиш от него.

Ти не можеш да медитираш. Медитацията е съвсем различно нещо от мисълта. Човек мисли, защото няма работа, но медитира, защото това е нужно. Намерете положителната страна на медитирането, а също и на мисълта. Като мисли, човек трябва да бъде безкористен; като мисли за Бога, трябва да се освободи от користолюбието. Всъщност човек мисли за Бога, за да придобие нещо; така мисли и за баща си. Защо търсиш Бога, защо търсиш майка си и баща си, защо търсиш учителя си? Безкористно ли е това? Под *безкористие* разбирам, когато отношението на нашата мисъл към живите същества е незаинтересована.

Когато мисълта е крива, тогава никакво отношение не съществува, не че мисълта не е права сама по себе си. Например отиваш при една чешма – имаш желание да се запознаеш с нея, т.е. да си налееш вода. Има ли нещо криво в тази мисъл? Като си наливаш вода, ти искаш да извадиш крана на чешмата или да разрушиш формата ѝ. Там е лошото, там е твоята крива мисъл. Че си взел един или повече литри вода, това не е лошо, в това няма никакво престъпление. Цял ден поемаш въздух, употребяваш го за нещо – има ли в това някакво престъпление? Това са теоретични работи. Казваш, че не можеш да пееш. Можеш да пееш, но трябва да се опиташ. Човек може всякога да пее. Ако искаш да те назначат за учител по музика или по пене, трябва да бъдеш всякога готов да пееш или да свириш. За всички има работа.

Кое е същественото в живота? Знайте, че вие идвате от един свят, който сте забравили. Отношенията в него са постоянни. Вие сте поели известно задължение: да свършите една работа на Земята – и като се върнете горе, да докладвате какво сте свършили. Но като сте дошли тук, вие сте се предали на ядене и пиене и сте забравили задължението си, загубили сте бележките си – и сега се на-

мирате в чудо: че сте дошли, знаете, но защо и за какво, не знаете. Нито един от вас не знае защо е дошъл – можете ли да си спомните? Някои ще кажат, че са дошли да живеят, други – да учат, но ако не знаете, по-добре мълчете. А може и да пеете. Сега ще пеем; за да не си губим времето, ще пеем. (*Учителя свири.*) Какъв е този тон?

Отговор: Ла.

Вземете този тон. (*Учителя свири и пее:*) *Ставай рано, не дреми и не се потривай.*

Кажете ми три думи в поетична форма. Да вземем изречението: *Здрав ти бъди*! Здравето има високи вибрации. *Здрав ти бъ-ди, ми-съл све-жа ти но-си.* (*Учителя пее и свири, взима високи тонове. Пее:*)

Здрав ти бъди, мисъл свежа ти носи.

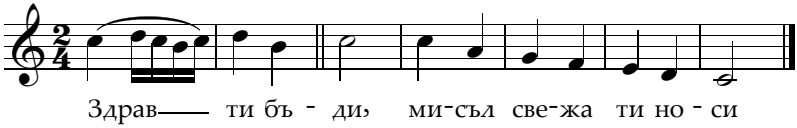

Според сегашните ви понятия свежата мисъл трябва да бъде по-високо, но като се пее, тя постепенно слиза. За да бъде мисълта свежа, трябва да вървиш нагоре – и тогава тя и без да искаш, ще бъде свежа. Като слизаш надолу, за да запазиш същото състояние, трябва да държиш мисълта си свежа. Нагоре – това е естествено; изгубиш ли свежестта си, идва слизането. Кое е по-добре: да държиш свежа мисъл или да носиш свежа мисъл? Ако вървиш умерено, образува се магнетично състояние. Ако непрекъснато вървиш, изпадаш в хипнотично състояние – и за да се освободиш от него, трябва да измениш посоката на движението. При това състояние се образува дисонанс, който е необходим, за да се измени посоката на движението.

Пеенето е форма, която изменя енергиите и дава нова насока. Цигуларят, като свири, трябва да знае как да изменя теченията в Природата: без да знае, той дава насока. Понякога пееш една и съща песен: това е еднообразие, което причинява страдания. Никога не поддържай страда-

нието! Сърби те някъде и ти се почесваш. Не се почесвай много пъти – можеш да се почешеш най-много три пъти, след това промени мястото.

И тъй, не се задържайте дълго време в едно и също състояние, защото ще си причините неприятности. Казвате за нещо: „Тази работа няма да я бъде!“. Като кажеш така три пъти, повече не повтаряй. Ако една работа не става по един начин, никой не те заставя да стоиш на същото място – иди на друго, промени начина. Искаш да вдигнеш един камък – мъчиш се, пъшкаш, не можеш. Промени мястото – иди на друга страна и оттам го вдигай. Ако намериш удобно място, не търси друго – оттам вдигай камъка. В Природата има доста камъни: където можеш да извадиш един, там стой. Приложете този закон във вашия ум, понеже всеки ден имате неуспехи.

Малко дете се сърди на майка си, плаче. Тя отиде при него, погали го, но то не иска да го милва, не иска нищо да чува. Майката знае слабото му място – то иска ябълка. Като му покаже една, то си отваря очите; като му покаже 2–3, то се усмихва – ябълка му трябва на детето. Колкото и малко да е, то си дава вид, че нищо не иска, но щом види ябълките, веднага отстъпва – прегръща майка си и въпросът приключва.

И ние сме такива малки деца в живота. Ти се сърдиш и каквото си взел, не искаш да го дадеш; казваш: „Защо да го дам?“. Ще го дадеш, правилни отношения ще имаш! Казваш за себе си: „Аз никога няма да направя така“. Не казвай това! Под *няма да направя това* разбираме, че няма да го направиш в изопачена форма, но ще го направиш, както Природата изисква: ще поемаш въздуха и ще го изпускаш. Такива два процеса има и в мисълта: възприемеш една мисъл, обработиш я и после я изпращаш в пространството. От 100 мисли една ще задържиш за себе си, а 99 ще пуснеш в пространството. Вие, като приемете една мисъл, увлечете се в нея и там оставате – забравяте, че имате още 99, които трябва да изпратите в пространството. Там е вашата грешка. Хвани една мисъл – пусни я да си върви; хвани втора, трета – пусни и тях; като дойде стотната, задръж я.

Не всяка мисъл, която минава през теб, е твоя. Една е твоята мисъл – нея ще задържиш. Как ще я познаеш? Имаш известна мъчнотия. Мислиш по един, по втори, по трети начин; през теб минават много мисли – това са 99-те мисли. Като дойде последната, твоята мисъл, нещо ти светне в ума и казваш: „Разбрах тази работа“. Тази мисъл, която разрешава въпроса, е твоята. После изпаднеш в друго противоречие – и пак минаваш през същия процес. Онази мисъл, която ще разреши в теб второто противоречие, не е същата.

Понякога мислиш какво да кажеш на човека. Зависи какъв човек ще срещнеш. На болния ще кажеш да пее; здравият, и без да му кажеш, пее. Ако болният не пее, ще влоши състоянието си: той трябва да пее, за да оздравее. „Защо трябва да пея?“ За да не умреш, да не осиромашееш, да не станеш невежа. Следователно избери си една дума и я пей. Казваш за нещо, че няма да го бъде. Не, кажи: „Ще го бъде!“ – кажи и пей тези думи.

На всяка отрицателна мисъл ще поставиш положителна. Процесите в Природата не са механични. Вижте как се гради къща. Може ли с един удар на чука да я съградиш? Така и с една мисъл не можеш да постигнеш желанието си. Една мисъл и един удар не разрешават въпросите – усилия са нужни. „Как ще постигна желанието си?“ Ще намериш начин. Кажи три пъти: „Ще го бъде!“. (*Учителя пее:*) *Ще бъде тъй, както аз не зная*. „Ама беден съм.“ И при беднотията ще го бъде. „Болен съм.“ И при болестта ще го бъде. Кога? Когато му дойде времето.

Къде е вашата погрешка? В бързането. Ще го бъде, когато му дойде времето, а вие очаквате да стане утре. Това е днес – откак Слънцето изгрее, докато залезе. Щом отлагаш за другия ден, мисълта се изменя – ти не вървиш вече в правия път. Кажи: „Още днес ще го бъде: днес мога да стана философ, днес мога да напиша това, което мисля“. Чудни сте: не е въпрос да напиша една книга, важно е тя да мине през мисълта ми – това е написване. Написал съм я, но не съм я превел, т.е. не съм я сложил на книга. Да напишеш нещо на книга, това значи да го преведеш. В един ден можеш да го напишеш, но ще ти отнеме 10 години,

докато го преведеш. Всеки философ пише за един ден, а превежда с години: материалът на мисълта трябва да се преведе.

Мнозина искат да имат успех в живота си, но още си служат със старите методи. Те искат да бъдат силни, да учудят света със своята сила, но за да проявят такава сила, те трябва да са подготвили тялото си. То е все едно да искаш някой да ти говори, а да си неразположен. Следователно невъзможно е да бъдеш силен при слабо тяло. Същото е за разположението: окалял те е някой и след това иска да ти говори нещо, да те морализира. Каквото и да ти говори, ти постоянно ще мислиш за калта – как да се очистиш. Друг е въпросът, ако дойде някой и започне да те чисти. Той те чисти и ти говори – ти си готов да го слушаш, защото виждаш желанието му да те очисти. След това ставаш весел, разположен, готов си да слушаш този човек.

Учете се лесно да сменяте състоянията си, защото успехът ви зависи от доброто разположение на духа. Имаш известен недъг: работник си и от теб искат да свършиш някаква работа, но ти работиш и постоянно мислиш за своя недъг. Ставаш нервен, сърдит – и вместо да задоволиш господаря си, го настройваш против себе си. Какво печелиш от това? Твоят недъг е калта, която виждаш на дрехата си. Не се сърди на никого, но я изчисти. Защо не си помогнеш сам? Някой те е нарекъл невежа, ти се сърдиш и на всички разказваш за това. Не се сърди на този човек, но си кажи: „Днес съм невежа, утре ще стана учен. Имам всички условия да уча и да придобия знания“.

Казвам: когато някой ви обиди, не се оплаквайте на другите, не разнасяйте калта вън от вас. Обидата е кал, която всеки сам трябва да изчисти. Някой ти е ударил две плесници – не говори на никого за това. Един зъболекар лекувал болните си с бой – като дойде болният, удрял му три плесници и му казвал: „Хайде, върви си!“. Болният се чуди какъв е този лекар, но като излезе навън, вижда, че болката му е изчезнала и челюстта му е наместена. Питам: ако трите плесници наместват челюстта на болния, не са ли намясто? Ти седиш, мислиш, че си учен, че много

знаеш, но нищо не работиш. Дойде някой при теб и ти казва: „Голям простак си“. Веднага скачаш от мястото си и отвръщаш: „Ще ти дам да разбереш кой е простак: аз или ти!“. Започваш да мислиш, да учиш – искаш да му докажеш, че не си прост човек. Какво направи този човек? Той те удари три пъти и ударът дойде намясто – оправи кривата ти мисъл. Като знаете това, приемайте ударите с благодарност. Всички удари, които съдбата налага на човека, са намясто – те изправят нещо изкривено в него. Казваш: „Нещастен съм, светъл ден не съм видял в живота си“. Това е хипербола, от която трябва да се освободиш. Слънцето всеки ден изгрява, а ти казваш, че не си видял светъл ден – това не е вярно.

Какво заключение ще извадите от всичко, казано досега? Искам вие сами да извадите заключението. Много естествено, аз съм напълнил торбата ви и вие трябва сами да я вдигнете; ако я вдигна аз, тя е за мен.

Дръжте в ума си следните правила: живот без любов е живот на великите несрети; живот без знание е живот на великите изненади; живот без истина и свобода е живот на великите ограничения.

От днес ще имате ваканция за 1–2 месеца. През това време извадете всички правила и по-важни мисли от лекциите, които съм ви говорил през годината. Като работите по този начин, вие ще придобиете вътрешното, истинското знание.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит животът.

42. лекция, 28 юли 1933 г., София, Изгрев

ПРИЛОЖЕНИЯ

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

[1] **Физиогномисти** – изследователи, които изучават **физиогномията** – наука, позволяваща да се съди за характера на човека по чертите и изражението на неговото лице. За нейна родина се смята Древен Китай. За популяризирането и развитието ѝ в Европа са работили Аристотел и Питагор. През Средновековието отделни възгледи на физиогномистите споделяли и усъвършенствали Ибн Сина (980-1037) и ред водещи алхимици, през епохата на Възраждането – И. Скот, Леонардо да Винчи и Бартоломео Кокал (1467-1504) от Болония, който издава *Компендиум по физиогномия и хиромантия* (Страсбург, 1533), илюстриран с майсторски нарисувани гравюри, също и французинът Мишел Леско. Кокал публикувал през 1523 г. и учебник по физиогномия, към който се прилагал списък на знаменити хора с указание за грозящите ги беди и опасности. Леско издава своята *Физиогномия* в Париж през 1540 г. През XVI-XVIII в. с физиогномия се занимават английският философ Ф. Бейкън и швейцарският свещеник, поет и художник Йохан Гаспар Лафатер. Лафатер публикувал четиритомен труд *Физиогномически фрагменти* (1775-1778), който предлага нов подход към физиогномията. В средата на XIX в. известният психиатър и криминалист, професорът от Торинския университет Чезаре Ломброзо, създава трудове по физиогномия, които се превеждат и издават и в наши дни. Въз основа на изследвания на 4000 престъпници Ломброзо извел теория, съгласно която има цял ред черти на лицето, които показват предразположеността на човека към извършване на престъпления.

[2] **Френолози** – изследователи, които изучават **френологията** (гр.: *френ* – ум, съзнание; и *логос* – наука) – наука, изучаваща ума на човека и опираща се върху физиологията на мозъка. Тя застъпва становището, че мозъкът е орган на ума, тъй както окото се смята за орган на зрението, стомахът – на храносмилането, и т.н. Според френологията по формата на черепните кости може да се съди за проявата на сложни психически качества. Тя възниква в началото на XIX в. За нейни родоначалници се смятат учените Франц Йозеф Гал и Шпурцхайм, които твърдят, че интелектуалните и емоционалните качества са локализирани в строго очертани мозъчни центрове; проявата на тези психически качества зависи от големината на съответните мозъчни дялове; че костите на черепа се допират до мозъка и от неравностите на черепа може да се направят изводи за интелекта и характера на човека.

[3] **Гордиевият възел** е синоним за на пръв поглед неразрешим проблем, който може да бъде решен с неконвенционално и енергично действие. Наречен е така на името на фригийския цар Гордий, който завързва в много сложен възел оките на колата си. Според легендата, когато фригийците трябвало да изберат цар, попитали оракул кой да бъде той. Оракулът предсказал да изберат първия, когото срещнат по пътя към храма на Зевс, качен на кола с впрегнати волове и с орел, кацнал на нея. Те срещнали обикновения земеделец Гордий и го провъзгласили за цар. Гордий дарил колесницата, която променила съдбата му, на храма на Зевс и я завързал със сложния възел. Оракулско предсказание вещаело, че който успее да развърже възела, ще стане владетел на Азия. През 333 г. пр.Хр. Александър Велики, като не могъл да развърже Гордиевия възел, ядосан го разсякъл с меча си, защото не можел да си представи, че той няма да е владетелят на Азия.

[4] **Македонски, Александър (Велики)** (356-323 г. пр.Хр.) – владетел на Древна Македония. Един от най-талантливите пълководци в историята, ученик на Аристотел. В рамките на 12 години завладява градовете на Древна Гърция, Персийската империя, Египет и много други по-малки държави в Близкия изток. При смъртта му империята му се е простирала до Индия.

[5] **Моисей** е библейски герой, религиозен водач, законодател и пророк в юдаизма, една от най-важните личности в еврейската история, автор на *Петокнижието*, първите пет книги от Библията. Същевременно книгите *Изход*, *Левит* и *Числа* представляват своеобразна биография на Моисей. Той достига високо обществено положение в Египет, но оглавява евреите в усилията им да се освободят от египетското робство. Библията сочи Моисей като основна фигура в така наречения *Изход* – преселението на евреите от Египет в Ханаан, както и в консолидирането на еврейските племена около култа към Йехова. По време на пътуването им на изток Моисей получава Десетте Божи заповеди – основа на еврейското законодателство, както и на редица други правни, религиозни и житейски норми от еврейската традиция, въвежда институцията на Съдии на Израил – по-късно главни водачи на народа му, превръща брат си Аарон и неговите потомци в жреци на Йехова. Въпреки че доживява до 120 години, той умира, преди евреите да достигнат Обетованата земя.

[6] **Брамин** – жрец на **Браманизма** – индийска обществено-религиозна система по името на бог Брама, възникнала през X-IX в. пр.Хр. Свързана е с кастата на жреците (*браман* – жрец) и се основава на жертвоприношението и на свещените устни текстове. Кастата на брамините включва духовните лидери на

обществото, които са били най-образованите. В нея са свещениците, учените, философите, учителите, хората, които са посветили живота си на знанието – да го придобиват и да го преподават. Браминът се занимава предимно с писанията – със запаметяването им, с граматиката, метриката, пеенето, с тълкуването им; той притежава знанието за ритуалите и за мантрите.

[7] **Джон Холт** (1927–1985) е американски учител, учен и изследовател, един от водещите критици в САЩ в областта на образованието и социалния живот. Той е реформатор и автор на десет утвърдени книги, преведени на много езици. Сред тях са *Как се учат децата* и *Как се провалят децата*, в които Холт анализира способността на своите малки ученици да получават информация от околния свят. Днес прозренията на Холт за ученето са по-актуални от всякога. Основната му теза е, че възрастните трябва да се доверяват на децата и да не се стремят през цялото време да им протягат ръка за помощ, ако не ги молят за това, че ученето не е резултат от обучението, а от активното действие на учещия се. Когато учим детето на нещо, без то да е готово за това, все едно му казваме: „Ти си недостатъчно съобразителен, за да знаеш, и не си достатъчно умен, за да се научиш". Холт смята, че полезните съвети вбесяват децата и те им се противопоставят.

[8] **Толстой, Лев Николаевич** (1828-1910) – руски граф, писател, религиозен реформатор, философ, есеист и публицист – убеден пацифист. Отказва се от частната собственост върху земята и имението си, от авторските си права и работи земеделски труд. Става вегетарианец и пълен въздържател. Новия си религиозен светоглед претворява в романа *Възкресение*. Признат е за един от най-великите писатели на всички времена. Световноизвестни са неговите

романи *Война и мир*, *Ана Каренина* и *Възкресение*. Той реформира теоретично християнството, което проповядва вяра в богочовека Христос, в неговото възкресение и чудеса, а Толстой утвърждава християнската нравственост, изразена в проповедите на човека Христос. Създател е на религиозно-философското учение *толстоизъм* за несъпротивление на злото чрез насилие. На 82 години напуща имението си и планува пътуване за България, за да се срещне с Учителя, но умира на малката жп гара Астапово.

[9] **Соломонов знак** (печатът на цар Соломон) в еврейските и християнските средновековни легенди и в езотеричното познание се нарича символът от два наложени един върху друг равностранни триъгълника: горният – с връх нагоре, долният – с връх надолу, изобразен на легендарния пръстен печат на цар Соломон, който му е давал власт над духовете и възможност да разговаря с животните. Нарича се още *Звезда на Давид* (идиш: *могендо́вид*). Според легендата при Соломон знакът на неговия баща Давид е станал държавен печат. В исляма шестолъчната звезда носи названието *Звезда на Соломон*. В същото време средновековните мистици наричали *Соломонов печат* пентаграма (петолъчната звезда). В окултизма с название *Звезда на Соломон* е прието да се нарича и звездата с дванадесет лъча. Заради по-голямото количество лъчи в центъра ѝ се образува кръг. Често в него били вписвани символи, благодарение на които пентаграмът помагал в интелектуалната работа и усилвал талантите. Тези знаци широко са се използвали в магията, в алхимията, в Кабалата и в други мистически учения. Известни са множество легенди с различни тълкувания. Според една от тях на пръстена било означено името на Бога сред четири камъка.

В езотеричното християнство печатът се тълкува като знак на „седемте епохи на световната история“, намиращи се под управлението на архангелите и свързани със „седемте планети“. Архангел Михаил в качеството си на архангел на Слънцето се счита за глава и олицетворява квинтесенцията (петия елемент) в центъра на печата; останалите шест се разполагат в кръг около него. В днешно време *Звездата на Давид* и *Печатът на Соломон* често се приемат като един символ. Мистическото значение на печата на Соломон е свързано също с легендата за строителството на Храма на Соломон в Йерусалим.

Първите известни изображения на пентаграма датират от около 3500 г. пр.Хр. Това са нарисувани на глина петолъчни звезди, намерени в развалините на древния град Ерех, съвременния Варка, в държавата на шумерите в Южна Месопотамия. Изображения на пентаграми се срещат и върху египетски статуи. Според изследователи египтяните наричали пентаграма *Звезда на Анубис*. У евреите пентаграмът се асоциира с тяхното свещено Петокнижие (Тора), получено от Моисей от Бога. Пентаграм, по думите на Хенрих Корнелий Агрипа фон Нетесхайм (XV в.), са използвали питагорейците в качеството на отличителен знак за принадлежност към тяхната школа. Те учели, че светът се състои от пет взаимосвързани елемента (Огън, Вода, Въздух, Земя и Етер). Пентаграмът се среща също на талисманите на гностиците като символ на интелектуално всемогъщество.

[10] **Балканската война,** наричана още **Първата балканска война**, е военен конфликт между Османската империя, от една страна, и съюзените България, Сърбия, Гърция и Черна гора, от друга, продължил от 9 октомври 1912 г. до 30 май 1913 г. Победата на съюзниците слага

край на петвековното османско господство на Балканския полуостров. Империята губи всичките си владения на него с изключение на тясна ивица територия по северния бряг на Мраморно море. Останалата част на Тракия заедно с Източна Македония попадат под българска власт. Споровете за подялбата на Македония водят до разрив в Балканския съюз и до Втората балканска война, която избухва само месец след приключването на първата.

[11] **Камперов ъгъл** – открит е от **Петрус Кампер** (1722-1789) – холандски анатом, професор по медицина в Амстердам и Грьонинген, но в края на живота си той напуска професорската си длъжност и предприема няколко пътешествия. Написал е редица съчинения по анатомия и патология. Въвежда измерването на лицевия ъгъл, определящ отношението между лицевите и черепните части на главата: това е ъгълът между въображаемите линии, съединяващи най-ниската част на ухото, минаващ през върха на устата, по линията на носа и достигащ отвесната линия на челото. Кампер публикува рисунки с лицеви ъгли на хора от различни раси и на маймуни: на антична статуя – 90º, на европеец – 80º, на азиатец и африканец – 70º, на орангутан – 58º, на опашата маймуна – 42º. По тях прави изводи за интелигентността им.

[12] **Питагор** (570-495 г. пр.Хр.) – древногръцки философ и математик, посветен в гръцките и египетските мистерии. Ходил във Финикия и Вавилон, бил ученик на Заратустра, живял в VI в. пр.Хр. Основава своя школа в Южна Италия ок. 530 г. пр.Хр. Питагор учел за прераждането и отвъдния живот, водил чист начин на живот и пръв нарекъл себе си философ. В ученето си обръща голямо внимание на числата и пръв изследва техните зависимости. Въвежда т.нар. Питагорова теорема

($a^2+в^2=c^2$). Разработва и теория на музиката, като пръв открива отношението между струните и тоновете.

[13] **Ван Бетховен, Лудвиг** (1770-1827) – немски композитор и пианист, представител на Виенската школа. Още когато е на възраст около 30 години, започва прогресивна загуба на слуха му и това е отбелязано в творчеството му с теми като героизъм, трагизъм и борба, интелектуална дълбочина и интензивност на изразяването. Автор е на симфонии, сонати и концерти, измежду които са *Лунната соната*, *Апасионата*, *Девета симфония* и мн. др**.**

[14] **Бах, Йохан Себастиан** (1685–1750) – немски композитор и органист, представител на епохата на Барока. Автор на опери, на оркестрова и камерна музика, а също и на музика за орган.

[15] **Кабала** (от иврит *получаване*) е мистична традиция. Тя не е религиозно учение, а просто ключ за правилното разбиране на свещените текстове, основен принцип, върху който се изграждат множество системи на тълкуване; дори практиките, свързани с изучаването на някое от кабалистичните учения, се възприемат като съпътстващи и условни. Като цяло Кабала почива върху специфично тълкувание на текстовете на *Тора* (петте книги на Моисей или *Закона* в Стария Завет: *Битие*, *Изход*, *Левит*, *Числа* и *Второзаконие*. При своето тълкувание на тези текстове Кабала се спира върху „особения мистичен смисъл“ на значението на буквалния прочит на думите. Последователите на Кабала смятат, че тя е шифърът, който мистично разкрива смисъла и значението на Словото Божие. *Зохар* е най-важната книга на Кабала, обясняваща дума по дума Библията и посланията ѝ. Основната идея на Кабала е, че всеки човек е свързан с Бог и че трябва да работи върху различни аспекти на своята душа, за да

постигне хармония. Кабалата учи, че преди Големия взрив всички човешки души са били едно цяло, една светлина; след Големия взрив единната енергия се разделя и се появяват Вселената и материалният свят. Всеки човек се стреми да се свърже обратно със светлината. С Кабала се свързват и сходните ѝ окултни науки като нумерология, астрология и др.

[16] В лекцията формулата не е записана.

[17] **Карма** (санскр. *действие, влияние, причина-последствие, съдба*). В индуизма и будизма това е разбирането за действие, което има своите последствия в положителен или негативен аспект (добра/лоша карма). Кармата е законът за причина и следствие. От философска гледна точка понятието *карма* е аналог на понятието *причинност* в западната философска традиция. В индуизма и в будизма това е резултатът от действията на човека. Човешкото съзнание се разглежда като извор на причинните импулси, посяти в миналото, които влияят на настоящото състояние на съзнанието, а създадени в настоящето, определят бъдещите състояния на съзнанието. Всяко съзнание, посяло дадена причина, трябва да наблюдава, да преживее и осъзнае последствията от тази причина. Поради тази причинно-следствена обвързаност се достига и до извода за необходимостта от реинкарнация или прераждане. Под кармична причина не трябва да се възприемат само действието, а и мотивите, мислите, чувствата, желанията и думите, изказани от човека. Според индийската философска традиция има три вида карма: *санчита карма* – натрупана, събрана карма, чиито резултати още не са се проявили; *прарабдха карма* или карма-съдба – която съставя сегашния ни живот и събира плодовете на част от натрупаната карма; *крияамана карма*

или карма-семена – тази, която човек сега създава чрез своите мисли и постъпки и чиито плодове ще бере в бъдеще. Освен индивидуалната карма, която се отнася към дадено конкретно самосъзнание, има и групова карма, която може да се прояви и разгърне към дадено колективно съзнание на ниво семейство, род, нация, раса или цивилизация в общопланетарен аспект. Изчистването на лошата карма започва с промяната на мислите, намеренията и действията в положителна посока и чрез любовта.

[18] **Буда, Сидхарта Гаутама** (от санскр., букв.: *Пробуденият* – човек, който е достигнал до освобождение от самсара) – основателят на будизма, живял в Северна Индия през VI в. преди Христа. Баща му е бил владетел на царството на Шакиите в днешен Непал. Младият принц живеел в двореца, разполагайки с всички удобства. Но сблъсквайки се с житейската реалност, с неизбежността на смъртта и със страданието на хората, той решил да намери решение за изход от всемирното страдание. Преминава през аскетизма и се предава на строги аскетични практики. Но те не го удовлетворили и той тръгнал по собствен път на медитация. На 35-годишна възраст Сидхарта постигнал просветление (бодхи), след което станал известен като Буда, *Просветленият*. Учението му е насочено към освобождаването от страданието и към постигане на просветление чрез непривързаност и чрез опознаване на същинската природа на ума. В основата на будисткото учение е разбирането за причината и следствието – кармата. Будизмът е създал множество практики на медитация, които да доведат до това ново състояние. Историческият Буда Гаутама, който в своите предишни превъплъщения е бил Бодхисатва, не е единствен Буда. Преди него са се въплъщавали други Буди, а следващият след Гаутама Буда,

според будисткото учение, който ще се появи в бъдеще, за да обнови учението и морала, е Майтрея (от санскр., букв.: *Любещият, Добродетелният*) – въплъщението на всеобхватната Любов.

[19] **Мохамед** (570-632) – арабски религиозен водач, политически лидер и пророк на исляма. До 40-годишната си възраст живее като светски човек в Мека. Но после започва да се уединява и получава видения от Джибрил (архангел Гавриил), който в продължение на много години разкрива на Мохамед Божието Слово – съдържанието на Корана, което той започва да проповядва публично. Властите го преследват и Мохамед се премества в Медина през 622 г., където получава признание като пророк на исляма и спечелва много последователи. От този момент започва мюсюлманското летоброене. Мохамед изиграва важна роля за преобразуване на мирогледа на жителите на Арабия от политеизъм към вяра в един Бог. Той води много войни с редица арабски племена, за да ги приобщи към новата религия.

[20] **Нобеловата награда** (на шведски: *Nobelpriset*) се присъжда всяка година на хора, които са извършили забележителна научноизследователска работа, разработили са впечатляващи методи или са направили изключителен принос за развитието на обществото в областите физика, химия, литература, мир, медицина или физиология. Това е най-голямото световно признание. Наградените с нея се наричат *Нобелови лауреати*. Наградите започват да се раздават съгласно завещанието на Алфред Нобел, шведски индустриалец и изобретател на динамита. Той подписва завещанието си в Шведско-норвежкия клуб в Париж на 27.11.1895 г. Подбудите му са свързани с шока от пораженията, до които е довело неговото изобретение,

и с желанието да бъдат възнаградени хората, които служат на човечеството. Първата Нобелова награда е връчена на 10.12.1901 г., пет години след смъртта на Нобел. Церемонията по връчването на Нобеловите награди по традиция се насрочва на 10 декември, годишнината от смъртта на Нобел, в Стокхолм и в Осло, и те се връчват от краля на Швеция. Наградите се състоят от златен медал, диплом, шведско гражданство и парична сума от около 10 милиона шведски крони или 1,37 милиона долара. Връчени са над 800 Нобелови награди на частни лица и на организации. Наградата не може да бъде отнета и да се връчва посмъртно.

[21] **Юго, Виктор** (1802-1885) – френски поет, есеист, писател и общественик от епохата на Романтизма, член на Френската академия. Автор е на световноизвестни романи като *Парижката Света Богородица, Клетниците, Човекът, който се смее* и много други. Творчеството му е популярно и оценено високо от всички, но личният му и семеен живот е поредица от нещастия и страдания. След погрома на Априлското въстание застава в защита на жертвите и издига гласа си срещу насилието и жестокостта на турците, като написва редица статии в печата за България.

[22] **Козета и Жан Валжан** – герои на Виктор Юго от романа *Клетниците.*

[23] **Соломон** е последният от тримата царе на обединеното еврейско царство, което той наследява от баща си Давид. Соломон управлява в средата на X в. пр.Хр. При него Древен Израел достига най-голямата си военна сила, като подчинява съседните области от долината на Ефрат до границите на Египет. Той предприема и мащабна строителна програма, увенчана от Соломоновия храм в

неговата столица Йерусалим. Държавата, създадена от него, се разпада малко след смъртта му. Голяма част от сведенията за Соломон идват от Библията, като по-късно му е приписвано авторството на няколко от нейните книги (сред тях *Притчи Соломонови, Еклисиаст* и *Песен на песните*). В Библията Соломон е възхваляван за своята мъдрост, богатство и могъщество, но в същото време е обвиняван за толерантността към многобройните си жени, които, макар и приели юдаизма, продължават да почитат старите си богове.

[24] **Прана** (от санскр.: *дихание*) Един от петте органа за жизненост или сензитивност: *прана* „дихание", *вак* „говор", *каксус* „зрение", *шрота* „слух", и *манас* „размишление, мисъл" (нос, уста, очи, уши и разум). Във философията на Веданта прана е понятие за жизненост, животоподкрепяща сила на съществуването и жизнена енергия, която може да се сравни с китайското понятие за енергията Чи. Прана е централна концепция в Аюрведа и Йога, където се вярва, че тя протича през фини канали, наречени *нади*. Пранамая-коша е една от петте Коши (или *обвивки*) на Атман. Прана за първи път се тълкува в Упанишадите, където е част от физическата реалност и от материалния свят, поддържаща физическото тяло и майка на мисълта, следователно и на разума. Праната изпълва всички живи форми, но сама по себе си не е индивидулна душа. В Аюрведа Слънцето и слънчевата светлина се считат за източник на Прана.

[25] **Ломброзо, Чезаре** (1835-1909) – италиански лекар психиатър, родоначалник на антропологическото направление в криминологията, основната мисъл на когото е станала идеята за вродения престъпник. Изучава престъплението като деяние на човека престъпник.

Ломброзо е професор в Торинския университет. Основният му труд е книгата *Гениалност и умопомрачение*.

[26] **Йоан** или **Йоан Богослов** е един от дванадесетте апостоли на Исус Христос и един от най-приближените Му ученици, самият Исус често го вика при различни знаменателни събития. Йоан е ученикът, на когото разпнатият Исус поверява грижите за Своята майка, той е и любимият ученик, който обляга главата си на гърдите на Христос по време на Тайната вечеря. Преданието на християнската църква сочи, че Йоан е доживял до дълбока старост, като се е грижел за Богородица до самото ѝ успение. След евангелските събития той живее основно в Смирна и Ефес, а в края на живота си е заточен на остров Патмос, където пише знаменитото си *Откровение*. В канона на Новия Завет са включени пет книги, чието авторство се приписва на Йоан – *Евангелие от Йоан*, три послания и *Апокалипсис*. Евангелието на Йоан се отличава от останалите три канонични евангелия, тъй като се спира не толкова на живота на историческия Исус, колкото на Неговото учение.

[27] **Виолинов ключ** – това е един от употребяваните в музиката ключове: алтов (ключ *до*), басов (ключ *фа*), виолинов (ключ *сол*) и теноров ключ. Различните диапазони на певческите гласове и на инструментите, обхващащи различни раздели от звукореда, са довели до необходимост от различни ключове. Ключът *сол* показва мястото на нотата *сол* от първа октава. Написан на втората линия на петолинието, се нарича още виолинов ключ.

[28] **Апостол Павел** е един от най-важните апостоли на християнството, изиграл решаваща роля в неговото разпространение извън еврейската общност. Той е роден в град Тарс в Киликия в еврейско семейство и името,

което използва в еврейската общност, е Савел. В същото време той е римски гражданин по рождение и когато пише на гръцки, използва латинското си име Павел. Той първоначално участва в гоненията срещу християните. След чудодейното явяване на Христос при Дамаск той става християнин и един от най-ревностните разпространители на християнската вяра. Проповядва в Антиохия, Киликия, Кипър, Ефес, Атина, Македония, Коринт и Испания. Около 67 г. Павел е осъден на смърт и е екзекутиран в Рим. Според християнската митология смъртта му е съпроводена от множество чудеса. Новият Завет на Библията съдържа четиринадесет послания, написани от апостол Павел.

[29] **Храм паметник *Александър Невски*** е изграден, за да увековечи светлия подвиг на Освобождението, при който се слива кръвта на руските освободители с кръвта на освободените българи. Решението за построяването му е взето още през 1879 г. от Учредителното събрание в Търново (предложението прави Петко Каравелов). Храмът е вдигнат с народни дарения. Събрани са доброволни вноски на обща сума 1 900 000 лв. Основният камък е положен с изключителна тържественост на 3 март 1882 г., на четвъртата годишнина от подписването на Санстефанския договор. Храмът е по проект на руския архитект проф. Александър Померанцев (1848-1918) и е издигнат на най-високото място по онова време в София – 552 м надморска височина. Строежът започва през 1904 г. и е завършен през 1912 г., като цялостното изпълнение възлиза на обща стойност 5,5 милиона лева. Храмът е осветен на 24 август 1924 г. и е обявен за паметник на културата. Той представлява петкорабна кръстокуполна базилика в неовизантийски стил с ясно изразен централен купол. В подземния етаж на храма се намира криптата, която е

превърната в музей за средновековно и антично изкуство, където са експонирани едни от най-красивите български икони и стенописи от XII до XIX век. Камбанарията на храма с кръста е висока 53 м и има 12 камбани, излети и донесени от Москва. Най-голямата тежи 12 тона, а най-малката – 10 кг. Куполите му са позлатените, като общото тегло на златото е 8,35 кг. При вътрешната украса на храма са използвани скъпи строителни материали: разноцветни италиански мрамори, оникс от Бразилия, алабастър и други. Осветителните тела са изработени в Мюнхен.

[30] **Нирвана** (пали: *nibbāna*, *нибана*), известна още като **просветление** или **пробуждане,** е пълното спокойствие на ума при освобождението (мокша), това е състоянието на край на страданието, най-висше щастие и единението с Божественото. Постигането на нирвана е цел в будизма. За будистите нирвана е и освобождаване от цикличното страдание, присъщо на обусловеното съществуване (самсара). Думата означава буквално *угасване*, или в будистки контекст това е спокойствието на ума след изчезването на бушуващите чувства, илюзии, алчност и ненавист. Нирвана трудно може да се обясни с думи, но може да се преживее вследствие на интензивна работа с ума, главно чрез медитация и продължителна духовна практика.

[31] *Книга на пророк Йезекиил* 2:10; 3:1-3

[32] **Давид** (*мил, възлюбен*) е библейски цар на Израил и Юдея, приемник на Саул, баща и предшественик на цар Соломон. На Давид се приписва авторството на повечето от псалмите, включени в Библията, смятан е за пророк от юдаизма. За него се разказва в книгата I *Царства*. По времето, когато действащият цар Саул се компрометирал в очите на своите поданици, израилският съдия Самуил е

натоварен да избере нов цар. Чрез пророческо откровение изборът му се спрял на Давид, тогава все още невръстно дете. Той влиза в битка срещу филистимеца Голиат – гигант, потомък на свръхчовеци от по-старо време, смятан за непобедим. Давид – все още невръстен, победил гиганта, като му нанесъл смъртоносен удар с прашка. Давид има славата на прекрасен поет и музикант (свирел на арфа). Като цар успява да укрепи държавата си, дава началото на мащабно строителство – градове, канализация, водопроводи, крепости – особено в столицата си Йерусалим. Давид води успешни войни със съседните си държави. В морално отношение личността му като цар е противоречива – той изпраща своя военачалник Урий на сигурна смърт, за да може да се ожени за неговата съпруга Вирсавия.

[33] **Саул** (*питал* или *питащият*) е първият цар на Израил, чиято история е предадена в книгата I *Царства* 9-31. глава. Той е изключително силен и смел човек и спечелва големи войнски победи. Заради нетърпението си превишава своите правомощия, като принася жертви, и понякога не се подчинява на Бога, заради което пророк Самуил предрича отхвърлянето на управлението му. Последните му години преминават в горчив сблъсък с неговия наследник Давид.

[34] **Кришнамурти, Джиду** (1895-1986) – индийски философ, станал популярен още като момче заради идеята на теософите да финансират духовното обучение на няколко момчета, смятани за гениални, едно от които да бъде обявено за Миров Учител (Майтрея). Заради Кришнамурти теософите основават Ордена на Звездата на Изтока, но той по-късно го разпуска и се отказва от вменената му роля на Миров Учител. До края на живота си

изнася лекции, провежда дискусии и разговори по целия свят, като основа на неговата философия е разбирането му за свободата и за развитието на самосъзнанието.

[35] **Наполеон Бонапарт** (1769-1821) е действащият владетел на Франция след 1799 г. и първият френски император под името *Наполеон I Велики* – от 1804 г. до 1814 г. В течение на малко повече от десетилетие Наполеон установява контрол чрез завоевания или съюзи над почти цяла континентална Западна и Централна Европа до поражението си в Битката на народите край Лайпциг през октомври 1813 г. По-късно успява да осъществи краткотрайно завръщане, известно като *Стоте дни*, преди да бъде окончателно победен в битката при Ватерло на 18 юни 1815 г. Малко след това е пленен от британците и изпратен на остров Света Елена, където умира. Освен с военните си успехи Наполеон е известен с установяването на Наполеоновия кодекс, както и като един от просветените владетели.

[36] **Ватерло** е селище в Централна Белгия, сега жилищно предградие на Брюксел, разположено на около 15 км южно от центъра на града. Там на 18 юни 1815 година се е състояла последната битката на Наполеон I. Неговото поражение слага край на управлението му като император на Франция, а също и на периода, наречен *Стоте дни*, след заточението на Наполеон на остров Елба след битката при Лайпциг. След връщането на Наполеон на власт много страни, които са се съпротивлявали против него, като Англия и Германия, започват да събират войски, които участват в историческата битка.

[37] **Дон Кихот и Санчо Панса** са герои от романа *Дон Кихот де ла Манча* (1605, 1615) от испанския писател Мигел де Сервантес Сааведра (1547-1616). Той се приема за

един от най-големите шедьоври на световната литература. Описва приключенията на испански благородник идеалист, който вследствие от четенето на много романи за рицарството започва да вярва, че той самият е рицар, който трябва да се бори срещу несправедливостите в света. Дон Кихот пътува със своя оръженосец Санчо Панса – необразован, но прагматичен селянин, и си поставя за задача да защитава сираци, девойки и вдовици, да брани безпомощните, а също и истината и красотата. Творбата представлява богата илюстрация на испанския живот през Ренесанса и съдържа много философски проникновения. Дон Кихот се превръща в алегория на човека, търсещ доброто и истината, преодолявайки многобройни препятствия. Неговият идеализъм в отделни моменти прилича на лудост в един свят, който разглежда понякога героизма и любовта като форми на лудостта, и това е причина за много комични епизоди в романа.

РЕЧНИК НА РЕДКИ, ОСТАРЕЛИ И ЧУЖДИ ДУМИ

адепт *лат.* 1. Лице, посветено в тайните на окултните науки. 2. Убеден последовател, ревностен привърженик на някое учение.

алтруист *фр.* Лице, което се грижи безкористно за доброто на другите.

атавистични – от **атавизъм** *лат.* Поява у човека, у животински или растителни видове на белези, които са свойствени само на техни далечни предци, често като уродства.

барометър *гр.* Уред за измерване на атмосферното налягане.

билион *фр.* Милиард.

гъгнив *ост.* Който говори неясно или заеква.

дервиш *тур.* Мохамедански калугер.

дрехар *ост.* Шивач или продавач на дрехи.

епитрахил *черк.* Част от свещеническите одежди във вид на широка и дълга лента, която се надява на врата по време на служба.

кабриолет *фр.* Лека двуколка, теглена от един кон; файтон.

кварта *лат., муз.* Интервал от четири степени в тоновата стърбица.

квинта *лат., муз.* Интервал от пет степени в тоновата стърбица.

кираджийски (кон) *ост.* Кон, който превозва чужди стоки.

кюре *фр.* Католически свещеник във Франция, Белгия и др. страни.

кюркчия *тур., остар.* Шивач или продавач на кюркове: дълги горни дрехи, подплатени с кожи; шуби. Кожухар.

мандарин *санскр.* Висш сановник в Китай, управител на област.

меродавно Авторитетно, отговорно, достоверно.

мешанка *ост.* Мишена**.**

мисирка *ост.* Пуйка.

наполеон *фр.* Златна монета от 20 франка с образа на Наполеон.

непреривно *рус.* Непрекъснато.

омнибус *лат.*, *ост.* Голяма пътническа кола за редовно съобщение или превоз между отделни пунктове.

парил *ост.* Горещ извор на баня.

реторта *лат.* Обла стъкленица с дълга отводна тръба, която служи за нагряване и дестилиране на веществата при химични опити.

рошкови *ост.* Плодове, които се раждали в старо време в Средиземноморието и с които се хранели свинете и сиромасите.

самурен *тур.* Дреха или шапка от кожата на сибирско животно от рода на белките, което се смята за много ценно.

самун *тур.* Кръгъл хляб.

скържав *ост.* Скъперник.

терца *лат., муз.* Тон с три степени долу или горе от основния.

фаланга *гр., анат.* Всяка от съставните кости на пръстите у висшите бозайници.

фалимент *ост.* Фалит.

ханъмка *тур.* Женена туркиня; кадъна.

харман *тур.* Място за вършеене.

чевре *тур.* Бяла кърпа, обшита по краищата.

чутура *диал.* Дълбок тесен съд от издълбано дърво, в който се чука пипер, жито и др.; *прен., ирон.* Глава на глупав човек.

щерна *ост.* Цистерна или водоем, обикновено със застояла вода.

юлар *тур.,* **оглавник** Въже или ремък, с които се връзва добичето през главата.

perpetuum mobile *лат.* Вечен двигател – устройство, при което изходящата енергия е равна или по-голяма от входящата.

ЗАДАЧИ, УПРАЖНЕНИЯ, ОПИТИ, МЕТОДИ ЗА РАБОТА

3. лекция. *Съзнание и свръхсъзнание.* **Метод** за измерване на пръстите.

6. лекция. *Постигнати резултати.* **Упражнение** за придобиване на увереност чрез чертаене на прави линии.

10. лекция. *Силата на ума.* **Формула** за свързване с ума: „Само умът носи моето щастие, само умът носи моята сила, само умът носи всички възможности, от които мога да се ползвам“.

13. лекция. *Терцата в живота.* Разучава се **песента** *Всичко в живота е постижимо* по терците на хармонията и на мелодията.

15. лекция. *Икономия на енергиите.* **Опит** за трансформиране на състоянията, като на недоволството в чувствата се постави доволство в мислите, а на недоволството в мислите се постави доволство в чувствата.

18. лекция. *Времето на доброто.* **Задача** всеки ученик да намери онзи час през годината, когато може да стане пророк.

31. лекция. *Трима господари.* **Упражнение** за придобиване на разположение.

34. лекция. *Координирани движения.* **Задача** всеки да нарисува горната и долната страна на дясната си ръка.

35. лекция. *Трите посоки.* **Задача** да се мисли върху въпроса *Защо растението, животното и човекът искат да станат големи.* **Метод** за физическо и умствено обновяване чрез облягане на гърба на някой дъб.

36. лекция. *Свещеното сърце.* **Задача** да се прочете лекцията *Любов и колективност* – 6. година на Общия клас, от тома *Простите истини*. През цялата седмица да се мисли върху симпатичната нервна система и доброто, свещено сърце на човека.

37. лекция. *Три вида процеси.* **Задача** да се нарисува типа на идеалния човек, както ние го схващаме.

38. лекция. *Живот и идеал.* **Задача** да се напише една тема по въпроса как да не предизвикваме Природата против себе си.

42. лекция. *Обикновена и необикновена мисъл.* **Задача** да се извадят през ваканцията всички правила и по-важни мисли от лекциите през годината.

ТЕМИ

1. лекция. *Великата разумност.* Разлика между живите и мъртвите тела.

2. лекция. *Изворите на живота.* Признаците на сития и на гладния човек.

3. лекция. *Съзнание и свръхсъзнание.* Как са създадени ръцете и краката.

4. лекция. *Граници и възможности.* Непознатото.

5. лекция. *Възможности и постижения.* Непознатото в процес на познаване.

6. лекция. *Постигнати резултати.* Постигнати резултати.

8. лекция. *Контрасти в живота.* Къде е бил човек, преди да дойде на Земята.

9. лекция. *Живот и благо.* Къде не е бил човек и къде няма да бъде.

11. лекция. *Зависимост в Природата.* Ползата от съня.

13. лекция. *Терцата в живота.* Най-лесното изкуство в живота.

16. лекция. *Отношение между мисли и чувства.* 1. Да се напише списък на всички занаяти. 2. Отношение между числата от 1 до 4.

20. лекция. *Отношение между линиите.* 1. Разлика между математично отношение и геометричен израз. 2. Обхода.

22. лекция. *Пътят на енергията.* Най-малкото същество на Земята.

23. лекция. *Голямото и малкото.* Произход на мъчнотиите.

24. лекция. *Затвор и освобождаване.* Причини за неуспехите.

25. лекция. *Общи и частни положения.* 1. Методи за придобиване на красотата. 2. Грее Слънцето.

27. лекция. *Закон на доброто.* Отношение между минералите и растенията.

30. лекция. *Стотният път.* 1. Връзка между причини и последствия. 2. Отличителните черти между съзнателния и несъзнателния живот.

31. лекция. *Трима господари.* Равни величини.

40. лекция. *Доволството в живота.* Разлика между това, което е, и това, което не е.

41. лекция. *Сигурното място.* Произход на ревността.

Учителя Петър Дънов

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

ВЕЛИКАТА РАЗУМНОСТ

година дванадесета

Редактор *Спаска Миховска*
Художник *Илиана Попова*
Предпечат *Живко Стоилов*

Издателство „БЯЛО БРАТСТВО“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 418 0110; 0897 847 641

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info